

Isaac Asimov

Fantasztikus utazás II. -

Végszél az agy

Cédrus Kiadó

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:

Isaac Asimov: Fantastic Voyage II, Destination Brain

Doubleday 1987 New York

© Doubleday 1987 by Nightfall, Inc.

© Füssi-Nagy Géza 1993. Hungarian translation

A Fantasztikus utazás cím, a koncepció és az eredeti történet kitalálói:

Jerry Bixby és Otto Klement.

ISBN 963 7429 360

Cédrus Kiadó Kft

Felelős kiadó: Sebestyén Ilona ügyvezető igazgató

Tördelés: Fabriczy Ildikó

A fedélterv Szabó Árpád munkája

Ajánlom Dicknek, Malinának
és Scott Meredithnek,
akik lehetővé tették.

Megjegyzés

Fantasztikus utazás című regényem 1966-ban jelent meg. Valójában egy mások által készített trükkfilm regényváltozata. A meglévő cselekményt a lehető legszorosabban követtem, attól eltekintve, hogy jó néhányat helyre tettem a benne előforduló, elfogadhatatlan tudományos pongyolaságokból.

Sohasem voltam teljesen elégedett azzal a regénnyel, bár máig jelen van a piacon, mind kemény-, mind puhakötésű változatban... pusztán azért, mert sohasem éreztem igazán a magaménak.

Amikor fölmerült egy hasonló témájú könyv megírásának lehetősége – amelyben egy parányi hajó közlekedik egész légénységével egy eleven ember testén belül –, csak azzal a feltétellel vállaltam, hogy teljesen a magam elképzelése szerint írom meg.

Íme, itt van a Fantasztikus utazás II. – Végcél az agy! Ebből is készülhet rajzfilm, de annak ez a regény semmivel sem adósa, mivel akár jobb, akár rosszabb nála, teljesen az enyém.

ELSŐ FEJEZET

Aki kell

„Akire szükség van, annak meg kell tanulnia, hogy elviselje a hízélgést.”

(Gyezsnyev)

1

– Bocsánat, beszél ön oroszul? – szólalt meg a fülében a jellegzetesen alt hang. Albert Jonas Morrison megmerevedett ültében. A helyiséget elsötétítették, és az állványra helyezett komputer képernyője kárba vesztett erőfeszítéssel sugározta felé különféle grafikonjait.

Biztosan elszunyókált. Határozottan egy férfi ült mellette, amikor elfoglalta a helyét. Hogyan változhatott nővé? Vagy tán elment, és más jött a helyére?

Morrison megköszöri a torkát, és megszólalt: – Mondott valamit, hölgyem? – Nem látta jól a nőt a homályos szobában, és a képernyő villogó fénye is inkább rontott, mint javított a helyzeten. Fejre simuló, a fület is eltakaró, sötét, sima szálú hajat látott.

– Azt kérdeztem, beszél-e oroszul? – ismételte meg a nő.

– Igen, de miért kíváncsi rá?

– Mert úgy könnyebb lenne. Az én angoltudásom néha cserbenhagy. Ön dr. Morrison? A. J. Morrison? Nem látok jól ebben a sötétben. Bocsásson meg, ha tévedtem volna.

– Igen, A. J. Morrison vagyok. Ismernem kellene önt?

– Nem, de én önt ismerem. – Egy kéz érintette meg könnyedén a férfi zakójának ujját. – Nagy szükségem van magára. Hallgatja ezt a locsogást? Nekem úgy tűnt, nem nagyon.

Persze, mind a ketten suttogva beszéltek.

Morrison önkéntelenül körülnézett. A teremben csak itt-ott ült valaki, és senki sem egészen a közelükben. Suttogását mégis még jobban lehalkította. – És ha nem, akkor mi van? – (Kíváncsi volt... ha másért nem, unalmában. Az a szöveg csakugyan elálmosította.)

– Velem jönne? – kérdezte a nő. – Natalja Boranova vagyok.

– És hová menjek önnel, Ms. Boranova?

– A kávézóba, hogy beszélhessünk. Borzasztóan fontos!

Hát, így kezdődött. Nem számított... állapította meg később Morrison... hogy éppen abban a helyiségben volt, hogy nem volt valami éber, hogy föltámadt a kíváncsisága és hízelgett neki a dolog... végül csak követte a nőt, aki kijelentette, hogy szüksége van rá.

Előbb-utóbb akárhol megtalálta volna őt, és akkor úgyis addig erősködik, míg meg nem hallgatja. Más körülmények között ugyan nem ment volna ilyen könnyen, de

biztosan úgy történt volna, ahogy... ebben biztos volt.
Ezt sehogyan sem kerülhette volna el.

2

Amikor normális világításnál is megnézte a nőt, nem találta olyan fiatalnak, amilyennek a sötétben vélte. Harminchat éves, esetleg negyven?

Sötét haj. Nem, szürke. Határozott vonások. Sűrű szemöldök. Erős állkapocs. Helyes orr. Testes, de nem kövér. Majdnem olyan magas, mint ő, pedig lapos sarkú cipőt visel. Mindent összevetve, vonzó nő, bár nem igazán szép. Olyasféle, állapította meg magában, akihez könnyen hozzászokik az ember.

Fölsóhajtott, mivel éppen a tükörrel szemben ült és jól láthatta magát benne. Ritkás, homokszőke haj. Kék, árnyékos szem. Keskeny arc, vékony, inas test. Horgas orr, rokonszenves mosoly. De mégsem olyan arc, amelyet bárki könnyen megkedvelhet. Mosolyáról is inkább csak remélte, hogy vonzó. Brenda sem volt képes soha igazán megkedvelni. Most lesz negyvenedik születésnapja, öt nappal végleges elválásuk ötödik évfordulója után.

A pincérlány hozta a kávékat. Csak ültek egymással szemben, nem beszélgettek, némán méregették egymást. Végül Morrison úgy érezte, hogy csak kell mondania valamit.

– Vodkát nem kér? – kérdezte erőltetett könnyedséggel.

A nő elmosolyodott, és valahogy még oroszosabbnak látszott, mint eddig. – Nem, inkább Coca-Colát.

– Az olyan amerikai, de legalább olcsóbb.

– Méltán.

Morrison fölnevetett. – Oroszul is ilyen éles a nyelve?

– Próbáljuk ki, beszéljünk oroszul.

– Úgy nézünk majd ki, mint két kém.

Az utóbbi mondatot már oroszul mondta, és Morrison is úgy válaszolt. A nyelvváltás nem okozott gondot neki. Éppoly jól beszélt és értett oroszul, mint angolul, így is volt rendjén. Ha egy amerikai tudományos babérokra vágyott, és lépést akart tartani a szakirodalommal, akkor tudnia kellett oroszul, éppen úgy, ahogy egy orosz tudósnak angolul.

Lám, ez a nő, Natalja Boranova is például, bármennyire hangoztatta is, hogy töri az angolt, valójában folyékonyan és egészen enyhe akcentussal beszélte, állapította meg Morrison.

– Miért tűnne úgy, hogy kémeink vagyunk? – évődött a nő. – Több százezer amerikai van a Szovjetunióban, és vígan beszél angolul, és százezrével élnek oroszul beszélő szovjet állampolgárok az Egyesült Államokban. Ezek már nem azok a régi, csúf idők.

– Igaza van, csak tréfáltam. De akkor miért akar annyira oroszul beszélni?

– Ez az ön országa, dr. Morrison, és ez lélektani előnyt nyújt önnek, nem igaz? Ha az én anyanyelvemen beszélgetünk, az egy kicsit helyrebillentheti a mérleget.

– Ahogy óhajtja – kortyolt bele a kávéjába Morrison.

– Mondja, dr. Morrison, ismer ön engem?

– Nem, hiszen még soha nem találkoztunk.

– És a nevemet... Natalja Boranova... sem hallotta még?
– Bocsásson meg... ha az én szakterületemhez tartozna, biztosan hallottam volna. De mivel nem találkoztam vele, fölteszem, nem az én területem művelője. Kellene ismernem?

– Talán nem ártana, de hagyjuk. Én viszont ismerem önt. Valójában egész sokat tudok önről. Hogy hol és mikor született. Milyen iskolákba járt. Hogy elvált, és két lánya van, akik a volt feleségével élnek. Ismerem az egyetemen elfoglalt helyét és a kutatási területét.

Morrison megvonta a vállát. Mindezt nem lehetett nehéz kiderítenie ebben a számítógépekkel elárasztott világban. – Tekintsem hízelgőnek, vagy bosszankodjam rajta?

– Miért tenné bármelyiket is?

– Az attól függ... ha azt mondja, hogy ilyen jól ismernek a Szovjetunióban, az hízelgő rám nézve, de ha azt jelenti, hogy vizsgálódás tárgya voltam, az bosszantana.

– Higgye el, hogy messzemenően becsületes szándék vezérel. Én vizsgálódtam ön után, de csak számomra lényeges okok miatt.

– És melyek lennének azok? – kérdezte Morrison hidegen.

– Kezdjük azzal, hogy ön neurofizikus.

Morrison kiitta a kávéját, és szórakozottan intett, hogy töltsék újra. Boranova csészéje még félig volt, de úgy látszott, már nem kívánja az italt.

– Vannak más neurofizikusok is – húzta el a száját Morrison.

– De nem olyanok, mint ön.

Most már egész biztosan hízeleg. Ez csak azt jelentheti, hogy végül is mégsem tud rólam semmit. Legalábbis a lényeges dolgokat.

– Például, hogy nem sikeres? Hogy az agyhullámokkal kapcsolatos megállapításait általában nem fogadja el a szakma?

– Ó, ha erről is tud, akkor mi végre kellek önnek?

– Mert nekünk is van egy neurofizikusunk, aki ismeri azon munkásságát és ragyogónak tartja. Azt mondja, meglehet, hogy ön vaktában vetette magát az ismeretlenbe, és lehet, hogy téved, de ha így is lenne, a tévedése is briliáns.

– Briliáns tévedés? Miben különbözik ez a közönségestől?

– Az ő véleménye szerint nincs ragyogó tévedés akkor, ha az elmélet minden szempontból téves. Viszont ha csak egy valamiben téves, az eredményeinek jó része még hasznos lehet, és így az sem kizárt, hogy alapvetően igaza van.

– És ki az a fenomén, akinek ez a véleménye rólam? Majd kedvezően nyilatkozom róla a következő tanulmányomban.

– Pjotr Leonovics Sapirovnak hívják. Ismeri?

Morrison hátradólt a székén, erre nem számított. -

Hogy ismerem-e? – mormolta. – Találkoztam vele. Pete Shapirónak szólítottam. A mieink, itt az Államokban, úgy vélik, éppolyan bolond, mint én vagyok. Ha kiderül, hogy ő áll mellettem, ez csak újabb szöveget jelent a koporsómban. Ide figyeljen, mondja meg Pete-nek, hogy nagyra értékelem a bizalmát, de ha igazán segíteni akar nekem, soha senkinek ne említse, hogy az én oldalamon áll.

Boranova megrovóan mérte végig. – Maga nem valami komoly ember. Maga mindenből viccet csinál?

– Nem, csak magamból. Én vagyok a vicc. Rábukkantam valami igazán nagyszerűre, és nem tudom elfogadtatni senkivel. Csak Pete hisz benne... amint most

kiderült... és ő igazán nem számít. Mostanában már a cikkeimet sem tudom kiadatni.

- Akkor jöjjön el a Szovjetunióba. Mi alkalmazhatnánk önt... és az elméletét.
- Nem. Nincs szándékomban emigrálni.
- Ki mondta, hogy emigráljon? Ha amerikai óhajt lenni, hát legyen amerikai, csak ahogy már eddig is járt a Szovjetunióban, úgy ismét eljöhet, és maradhat is egy darabig. Azután szépen hazajön.
- És miért mennék?
- Magának is vannak bolond ötletei, és nekünk is vannak bolond ötleteink. Talán megtámogathatná a mieinket.
- Miféle bolond ötletek? Mármint a magukéi... a sajátjaimat ugyanis jól ismerem.
- Nem hiszem, hogy erről beszélgethetnénk addig, míg nem tudjuk, hogy hajlandó-e nekünk segíteni.

Morrison még mindig hátradőlve ült, és fél füllel hallgatta az evő, ivó, cseverésző társaság zsongását. Biztos volt benne, hogy a többség a konferencia résztvevői közül való. Csak nézte ezt a rámenős orosz nőt, aki mindenféle bolond ötletekről beszél, és azon töprengett, hogy vajon miféle...

Hirtelen megmerevedett, és fölkiáltott: – Boranova! Hát persze hogy már hallottam magáról! Pete Shapiro említette. Maga a...

Izgalomban angolul kiáltott föl, mire a nő keze azonnal lecsapott az övére... a körmét belevájta a bőrébe.

Heves mozdulattal lerázta, a nő is elkapta a kezét. – Bocsánat. Nem akartam fájdalmat okozni.

Morrison nézte keze fején a karmolásokat, amelyek közül az egyik egész éles volt. – Maga a miniatűrízáló – mondta végül oroszul, nyugodt hangon.

3

Boranova megkönnyebbült nyugalommal nézett a férfira. – Talán sétálhatnánk egyet, és megpihenhetnénk a parton egy padon. Olyan szép az idő.

Morrison sebesült kezét a másikkal dajkálta. Úgy emlékezett, hogy voltak néhányan, aki feléjük néztek, amikor angolul fölkiáltott, de most már láthatóan senki sem törődött vele. Megrázta a fejét. – Nem hiszem... vissza kellene mennem a konferenciára.

Boranova úgy mosolygott, mintha Morrison csupán a szép időt dicsérte volna meg. – Nem hiszem. Azt gondolom, sokkal érdekesebbnek találna egy folyóparti üldögélést.

Egy kurta pillanatra az villant az eszébe, hogy a nő talán csábosnak szánta azt a mosolyt. Csak nem arra akar ki...

De máris elvetette a gondolatot, még mielőtt teljesen megfogalmazódott volna. Még a holovízióban is izgalmas lenne valami ilyesmi: „A szép orosz kémnő kígyótestével kápráztatta el a naiv amerikaiit.”

Mindenekelőtt a nő nem volt szép, és a teste távolról sem kígyószerű. Különben sem úgy nézett ki, mint aki valami ilyesmit forgat a fejében, ő maga pedig korántsem olyan naiv... vagy egyáltalán érdeklődő.

Mégis, azon kapta magát, hogy együtt sétálnak át az egyetemi campuson, a folyó felé.

Lassan, kitérőkkel ballagtak, miközben a nő derűsen csacsogott a férjéről, Nyikolajról, és Alekszandr fiáról, aki most megy majd iskolába, és rejtélyes módon a biológia iránt érdeklődik, holott az anyja termodinamikus. Ráadásul Alekszandr pocsekül sakkozik, apja legnagyobb bánatára, viszont ígéretesen bánik a hegedűvel.

Morrison nem nagyon hallgatott oda. Ehelyett azon törte a fejét, hogy mit is hallott eddig a szovjetek miniatürizálási kísérleteiről, és vajon miféle kapcsolat föltételezhető e kutatások és az ő munkája között.

A nő ekkor egy padra mutatott: – Ez elfogadhatóan tisztának látszik.

Letelepedtek. Morrison a folyót nézte, de elkalandozó tekintete alig-alig fogta föl a parti főúton és túloldali páriján zajló forgalmat vagy a vízen cikázó evezős csónakokat.

Csak ült némán... Boranova töprengve bámult rá, majd végül megszólalt. – Hát nem találja ezt érdekesnek?

– Mit kellene érdekesnek találnom?

– A javaslatomat, hogy jöjjön a Szovjetunióba.

– Nem – felelte a férfi kurtán.

– De miért nem? Ha azért kesereg és keresi a zsákutcából kivezető utat, mert amerikai kollégái nem fogadják el az elméletét, miért nem jön el hozzánk?

– Mivel ilyen alaposan utánanézett az elméletemnek, azt valóban tudhatja, hogy a tételeimet nem fogadják el, de miből gondolja, hogy ez a legcsekélyebb mértékben is elkeserít engem?

– Ez minden normális embert elkeserítene. Különben elég pár szót váltani önnel, és máris bizonyossá válik a dolog.

– És maga elfogadja az elméletemet?

– Én? Én nem értek a szakterületéhez. Én semmit sem... vagyis nagyon keveset tudok az idegrendszeréről.

– Nekem úgy tűnik, hogy csupán Sapiro értékével ért egyet.

– Igaz. De az elmérgesedett problémák radikális ügykezelést igényelnek. Mi baj származhat abból, ha éppen a maga elméletét használjuk ilyen orvosságnak? Attól a helyzetünk semmiképpen sem válhat rosszabbá.

– Az elméletemet úgyis ismerik, hiszen kiadták.

A nő határozottan nézett a szemébe. – Valahogy úgy érezzük, hogy nem az egész elképzelése látott napvilágot. Ezért van szükségünk önre személyesen.

Morrison kedélytelenül föl kacagott. – És ugyan, mi hasznomat vehetnék a miniatürizálás terén? Én kevesebbet tudok erről a témáról, mint maga az agyról. Sokkal kevesebbet.

– Miért, egyáltalán tud valamit a miniatürizálásról?

– Csak két dolgot. Azt, hogy a szovjetek foglalkoznak a kérdéssel... és azt, hogy lehetetlen.

Boranova elgondolkodón nézte a folyót. – Lehetetlen? És mit szólna, ha azt mondanám, hogy megoldottuk a feladatot?

– Legalább annyira hinném el, mintha azt mondaná, hogy a jegesmedvék jól repülnek.

– És miért hazudnék önnek?

– Én csak leszögezem a tényállást. A motiváció már nem érdekel.

– Mondja, miért olyan biztos benne, hogy a miniatürizálás lehetetlen?

– Ha egy embert légy méretűre zsugorítanának, annak az embernek az egész tömegét bele kellene préselniük egy légynyi térfogatba. Végül valami olyan sűrűségű

anyaghoz jutnának, amelyé százötvenezeresével meghaladná a platináét.

– No és, ha tömegarányait csökkentjük?

– Akkor a miniaturizált ember minden atomjának az eredeti hárommillió atomját kellene helyettesítenie. A miniaturizált ember nem csupán akkora lenne, mint egy légy, hanem az agyának a teljesítőképesége is csak légyeni lenne.

– És ha magát az atomot is összezsugoríthatjuk?

– Nos, amennyiben az atomok miniaturizálásáról beszél, azt a mi univerzumunkban az abszolút kategóriának tekinthető Planck-féle állandó teszi lehetetlenné. A miniaturizált atomok túl kicsinek bizonyulnának a mi világmindenségünk szemcsenagyságához képest.

– És ha azt mondom, hogy a Planck-állandót is sikerült redukálni, és az a parányi ember olyan térbe kerülne, amelyben az univerzum szemcsésége hihetetlenül finomabb, mint normális körülmények között?

– Akkor egyszerűen nem hinnék magának.

– A kérdés megvizsgálása nélkül? Elutasítaná egy előre megalkotott ítélet alapján, ahogyan a kollégái utasítják el az ön elméletét?

Erre Morrison egy pillanatra elhallgatott.

– Ez nem ugyanaz – morogta végül.

– Nem ugyanaz? – és a nő ismét elmélázva nézte a folyót. – Milyen szempontból nem?

– A kollégáim úgy vélik, hogy tévedek. Szerintük az elgondolásaim nem elméletileg lehetetlenek... csak tévesek.

– Míg a miniaturizálás elvileg lehetetlen?

– Igen.

– Akkor is jöjjön el, és nézze meg. Ha kiderül, hogy a dolog lehetetlen, amint állítja, akkor is legalább eltölt egy kellemes hónapot nálunk, a szovjet kormány vendégeként. Minden kiadását megtérítik. Ha valakit, mondjuk egy barátját, magával szeretné hozni, azt is megteheti, akár férfi, akár nő az illető.

– Köszönöm, nem – rázta meg a fejét Morrison. – Inkább nem. Még ha lehetséges is az ilyen kicsinyítés, akkor sem az én területem. Az én helyzetemen mit sem segítené, s ezért nem is érdekelne.

– Honnan tudja? És ha a miniaturizálás lehetővé tenné, hogy úgy tanulmányozza az idegrendszert, mint még soha... mint eddig még senki soha nem tanulmányozhatta? És ha ezáltal a mi ügyünkön is lendíthetne? Ez lenne a mi kockázatunk.

– Ugyan, miféle új módot kínálhatna mindez az idegfizika kutatásához?

– De dr. Morrison, hát nem erről beszélgetünk éppen? Azért nem igazolhatja hitelt érdemlően az elméletét, mert nem tanulmányozhat egyetlen idegsejtet kellő részletességgel anélkül, hogy kárt tenne benne. De mi lenne, ha egy idegsejtet akkorára nagyíthatnánk az ön számára, mint maga a Kreml... vagy még nagyobbra... és akkor molekuláról molekulára végigvizsgálhatná?

– Ezt úgy értem, hogy a kicsinyítést megfordíthatják, és tetszőleges nagyságúra növelhetnének egy idegsejtet?

– Nem, ezt... ma még nem tehetnék meg, viszont önt a kívánt mértékben lekicsinyíthetnék. Ez végül is ugyanazt az eredményt hozhatja, nem?

Morrison föl pattant, és döbbenetesen meredt a nőre.

– Neem! – suttogta alig hallhatóan. – Elment az esze? Vagy úgy véli, én nem vagyok épelméjű? No, viszlát, viszlát.

Megfordult, és gyors léptekkel megindult.

– Dr. Morrison, hallgasson végig! – kiáltott utána a nő.

Morrison széles, elutasító mozdulatot tett a karjával, és futva vágott át az úton, életveszélyesen kerülgetve az autókat.

Hamarosan visszaért a szállodába, és lihegve, a türelmetlenségtől szinte táncolva várta a felvonót.

Őrült ez a nő, gondolta magában. Még hogy őt próbálná miniatürizálni! Rajta próbálná ki ezt a képtelenséget! Vagy csak a lehetőségességét kísérelné meg bizonyítani általa... ami még annál is ezerszer rosszabb!

4

Morrison még akkor is reszketett és levegő után kapkodott, amikor kulcsának szögletes műanyag nehezékét szorongatva állt szállodaszobája előtt, és az járt a fejében, vajon a nő tudja-e, hol lakik? Persze, könnyen megtudhatja, ha kellőképpen elszánt. Mindkét irányban végignézett a folyosón, és enyhe borzongással gondolt rá, hogy mindjárt megpillanthatja a nőt, amint felé rohan, eltorzult arccal, lobogó hajjal, kitért karokkal.

Megrázta a fejét. Ez maga az örület! Ugyan mi kárt tehetne benne? Csak úgy nem rabolhatja el! Nem is kényszerítheti semmire, amit maga nem akar megtenni. Miféle gyermeteg rémület vett rajta erőt?

Morrison mély lélegzetet vett, és bedugta a kulcsot a zárba. Érezte a halk csettenést, amint a kulcs a helyére illeszkedett, ekkor visszahúzta, mire az ajtó kitérult előtte.

– Jöjjön beljebb! – mosolygott rá az ablak melletti fonott karosszékekben ülő férfi.

Morrison döbbenetesen meredt rá, majd visszanezített az ajtón lévő számra... vajon jó helyen jár-e?

– Nem tévedett, minden rendben, ez az ön szobája. Csukja be az ajtót, és jöjjön beljebb.

Morrison gépiesen követte az utasítást, s közben le nem vette álmélkodó tekintetét a férfiről.

Kedélyesen testes alak volt, nem túl kövér, de teljesen kitöltötte a karosszéket. Könnyű vászonzakót és alatta szinte csillogóan fehér inget viselt. Nem volt még kopasznak nevezhető, de jó úton haladt efelé, s ami még megmaradt a hajából, feketén göndörödött a koponyáján. Nem viselt szemüveget, de apró szeme rövidlátónak tűnt, ami félrevezető is lehetett, vagy azt jelenthette, hogy kontaktlencsét hord.

– Futva jött, ha nem tévedek – mondta a férfi. – Figyeltem önt – mutatott az ablak felé –, amint ott üldögél a padon, azután hirtelen fölpattan és vágóban megindul a szálloda felé. Reménykedtem benne, hogy egyenesen ide tart, a szobájába. Semmi kedvem nem volt rá ugyanis, hogy egész nap itt üldögéljek, magára várva.

– Azért telepedett be ide, hogy az ablakból lessen rám?

– Nem, nem egészen. Véletlenül alakult így. Úgy esett, hogy éppen kisétált azzal a hölgygel a partra. Beleillik a képbe, de nem volt előre látható. Ha én nem is látom meg az ablakból, voltak mások is, akik figyelték.

Eddigre Morrison kilihegte magát, és zaklatott elméje is lecsillapodott annyira, hogy föltehesse a rendkívül éles elméjű kérdést: – Tulajdonképpen kicsoda ön?

Válaszul a férfi mosolyogva előhúzott a belső zsebéből egy kis tárcát, és hagyta, hogy magától szétnyíljon. – Kézjegy, hologram, ujjlenyomat, hangkép... – mormolta.

A hologramról Morrison visszanezített a mosolygó arcra. Maga a hologram is mosolygott. – Rendben van, szóval biztonsági – mondta. – De még ez sem jogosítja föl rá, hogy csak úgy besétáljon a magánterületemre. Elérhető vagyok. Fölhívhatott volna a hallból, vagy éppen be is kopogtathatott volna.

– Ha szigorúan vesszük, természetesen igazavan. De arra gondoltam, jobb lesz, ha a lehető legdiszkrétebb körülmények között találkozunk. Már csak a régi ismeretség miatt is.

– Miféle régi ismeretségről beszél?

– Két éve már. Nem emlékszik rá? Egy nemzetközi konferencián, Miami-ban. Előadást tartott, és komoly gondjai származtak belőle...

– Emlékszem az alkalomra... meg az előadásra is... maga az, akire nem emlékszem.

– Ez talán nem is olyan különös. Mi ugyanis utána találkoztunk. Kérdéseket tettem fel önnek, és közben fölhajtottunk egy-két pohárral.

– Én ezt nem nevezném régi ismeretségnek... Francis Rodano?

– Igen, ez a nevem, s ráadásul helyesen ejtette ki. Hangsúly a második szótagon. Nyílt „a”. Biztosan tudat alatt emlékszik rá.

– Nem, nem emlékszem igazán... a neve rajta van a kártyáján. Szívesebben venném, ha most távozna.

– Hivatalos minőségben szeretnék beszélni önnel.

– Úgy látszik, ma mindenki velem akar beszélni. És miről?

– A munkájáról.

– Ön idegfizikus?

– Tudnia kell, hogy nem vagyok az. A szlavisztika volt a fő szakom.

Melléktárgyként gazdaságtant végeztem.

– Akkor miről beszélgethetnénk? Én ugyan jól beszélek oroszul, de ön bizonyára nálam is jobban. A gazdaságtanhoz pedig egyáltalán nem értek.

– Mégis beszélgethetünk a munkájáról... úgy, mint két esztendeje. Mondja, miért nem ül le? Ez végül is a maga szobája, és igazán nem akarom sokáig föltartani. Ha éppen erre a székre kívánna leülni, szívesen átadom.

Morrison letelepedett az ágy szélére. – Hát jó, essünk túl rajta. Mire kíváncsi a munkámat illetően?

– Ugyanarra, mint két évvel ezelőtt. Tud róla egyáltalán, hogy az agyában van egy sajátos szerkezet, amely kifejezetten a kreatív gondolkodást szolgálja?

– Az a valami nem éppen szerkezet. Mindenesetre nem olyasmi, amit csak úgy ki lehetne operálni. Az egy ideghálózat. Igen, azt hiszem, ez a helyes meghatározás. A dolog nyilvánvaló.. De a helyzet az, hogy erre senki sem gondol, mert nem tudják bemérni, és így nem szól mellette semmilyen bizonyíték.

– És önnek sikerült bemérnie?

– Nem. A kapott eredményekből következtetek rá, meg az agyhullámok elemzésének a tapasztalataiból, és az érveim, úgy látszik, nem eléggé meggyőzőek. Az elemzési módszerem ugyanis, nos, nem ortodox – tette hozzá Morrison keserűen. – Az ortodoxia ugyan a többieket sem juttatta el sehová ezen a területen, de mégsem hagyják, hogy én kilógjak a keretei közül.

– Nekem azt mondták, hogy elektorenkefalográfiai kutatásai nem egyszerűen

unortodox jellegűek, hanem határozottan hibás matematikai eljárásokat alkalmaznak. Ha valaki nem ortodox, az egy dolog, de a hibás elmélet egészen más.

– Annak, hogy hibásnak nevezik az elméletemet, az egyetlen oka az, hogy nem tudom bizonyítani a helytállóságát. S annak, hogy nem bizonyíthatom állításaim helyes voltát, az az egyetlen oka, hogy nem vizsgálhatok meg kellő részletességgel egy elszigetelt agyi idegsejtet.

– És legalább megpróbálkozott már vele? Ha eleven emberi aggyal dolgozik, nem gondolja, hogy jogi kellemetlenségeknek vagy éppen bírósági eljárásnak teszi ki magát?

– Dehogynem... nem vagyok bolond. Állati anyaggal dolgoztam... mást nem tehettem.

– Mindezt már két éve is elmondta nekem. Ezek szerint semmilyen szenzációs fölfedezésre nem jutott az utóbbi időben?

– Semmilyenre... de attól még éppen annyira biztos vagyok az igazamban.

– Az ön meggyőződése mit sem számít, ha senki mást nem sikerül meggyőznie. De most egy másik kérdést kell föltennem önnek. Csinált bármi olyat az elmúlt két évben, amivel esetleg sikerülhetett meggyőznie a szovjeteket?

– A szovjeteket?

– Igen. Miért lepi meg annyira ez a föltevés, Mr. Morrison? Hát nem éppen most cseverészett jó két óra hosszat dr. Boranovával? Nem ő az, akit az imént olyan sebesen faképnél hagyott?

– Dr. Boranovát? – Zavarában Morrison semmi jobbat nem tudott kitalálni, mint hogy megjátssza a papagájt.

Rodano arca semmit sem veszített nyájasságából.

– Pontosan. Nagyon jól ismerjük őt. Fél szemmel mindig nyomon követjük, valahányszor az Egyesült Államokba jön.

– Egészen úgy hangzik, mint a régi csúf időkben – mondta mogorván Morrison.

– Ugyan, egyáltalán nem – vont a vállát Rodano. – Most ugyanis nem fenyeget az atomháború veszélye. Udvariasan bánunk egymással, a szovjetek meg mi. Együttműködünk az űrben. Közös bányát működtetünk a Holdon, és szabad bejárást biztosítunk egymás űrlétesítményeibe. Ez teszi ilyen széppé a mai napokat. De, doktor, ettől bizonyos dolgok teljesen változatlanok maradnak. Rajta tartjuk a szemünket udvarias kollégáinkon, a szovjeteken, csak hogy biztosak lehessünk benne, valóban becsületesek. És miért ne tennénk? Hiszen ők is ugyanígy cselekszenek.

– És mintha még engem is megfigyelnének – dörmögte Morrison.

– De hát ott volt Boranova mellett, akarva-akaratlan látnunk kellett!

– Ez többé nem fordul elő, efelől biztosíthatom. Ha rajtam múlik, még egyszer nem kerülök a közelébe! Az a nő örült!

– Ezt szó szerint így gondolja?

– Szavamat adom rá. Nézze, ami engem illet, semmit sem látok eltitkolandónak abból, amiről beszéltünk. Úgy érzem, bármit nyugodtan megismételhetek, amit nekem mondott. Valami miniatürizálási programban vesz részt.

– Hallottunk róla – vetette közbe Rodano könnyedén. – Külön kisvárost építettek az Urálban a miniatürizációs kísérleteknek.

– És tudomásuk szerint jutottak már valamire?

– Csak találgatunk.

– Nekem azt mondta, hogy igen... sőt szép eredményeik vannak a valóságos

miniatürizálás terén.

Rodano nem válaszolt semmit.

Morrison várt egy pillanatig, hátha mégis mondani akar valamit, de végül maga szólalt meg: – De az egész dolog lehetetlen, ezt én mondom magának. Tudományosan kizárt. Ezt önnek is föl kell fognia. Illetve, mivel ön szláv nyelvekkel és gazdaságtannal foglalkozik, fogadja el az én állításomat.

– Erre nincs szükség, barátom. Sokan állítják még, hogy lehetetlen, mi mégis odafigyelünk. A szovjetek szabadon játszódhatnak a miniatürizációval, ha úgy látják jónak, de nem szeretnénk, ha bármi előbb sikerülne nekik, mint nekünk. Különb fogalmunk sincs róla, mire lehetne fölhasználni.

– Semmire, a világon semmire! – kiáltotta Morrison ingerülten. – Emiatt semmi okuk az aggodalomra. Ha a kormányunk valóban nem akarja, hogy a szovjetek túl messzire jussanak a műszaki fejlődésben, akkor nyugodtan bátorítsák inkább ezt a kicsinyítési ostobaságot. Csak költsék rá a pénzüket, pocsékolják rá az idejüket, anyagaikat, összpontosítsák erre tudományos ismereteik utolsó atomját is. Mindezt úgylis csak elveszíthetik.

– És mégis – vetette ellen Rodano –, én nem hiszem, hogy dr. Boranova őrült vagy bolond, semmivel sem inkább, mint ahogyan ön. Tudja, mire gondoltam, amikor megláttam, milyen elmélyülten társalognak odakint a parton? Az jutott az eszembe, hogy biztosan segítséget kér öntől. Talán abban reménykedik, hogy a maga idegfizikai elmélete valahogy előreviheti az ő miniatürizálási kísérleteiket. Az ő furcsa elméleteik és az ön különös elméletei együtt valami eredményre is vezethetnek. Legalábbis nekem úgy tűnik.

Morrison ajka megfeszült. – Azt mondtam az előbb, hogy nincs semmi rejtegetnivalóm, így tehát azt is kimondom, hogy igaza van. Pontosan, ahogy mondja: azt akarja, hogy utazzam a Szovjetunióba és segédkezzem a kicsinyítési programjuk megvalósításában. Nem kérdezem, honnan tudhat erről, de nem hinném, hogy valami véletlen kitalációról van szó, így ne is próbáljon meggyőzni az ellenkezőjéről.

Rodano elmosolyodott, miközben Morrison folytatta: – Akárhogy is, én nemet mondtam, a leghatározottabban visszautasítottam. Azonnal fölálltam és otthagytam, méghozzá sietve. Maga is látta, hogy futottam. Ez az igazság. Magamtól is beszámoltam volna az esetről, ha hagy rá időt. Amit most önnek mondok, tekintsük ilyen beszámolóknak. Semmi oka nincs rá, hogy ne higgyen nekem, hiszen miért vennék részt egy olyan programban, amelynek semmi értelme, legyenek a körülmények bármilyenek is? Még ha a saját hazám ellen dolgoznék, amit természetesen nem teszek, elég jó pszichológus vagyok hozzá, hogy ne keveredjek olyan tevékenységbe, amely úgysem vezethet semmilyen eredményre. Ugyanezzel az erővel dolgozhatnának az örökmozgón, az antigravitáción vagy a fénysebességnél gyorsabb hajtóművön vagy... – Morrison már erőteljesen izzadt.

– Ugyan, dr. Morrison, senki sem kételkedik a haza iránti hűségében – szólt közbe Rodano szelíden. – Mindenesetre én a legkevésbé sem. Nem azért jöttem ide, mert zavar, hogy beszélt azzal az orosz nővel. Inkább azért, mert gyanítottuk, hogy meg akarja önt környékezni, és tartottunk tőle, hogy visszautasítja.

– Hogyan?

– Próbáljon megérteni, dr. Morrison, kérem, értsen meg! Azt tanácsoljuk önnek, valójában határozottan szeretnénk, hogy elmenjen dr. Boranovával a Szovjetunióba.

Morrison sápadtan meredt Rodanóra, alsó ajka enyhén reszketett. Jobb kezével beletúrt a hajába, és megkérdezte:

- Miért akarják, hogy a Szovjetunióba utazzam?
- Ez nem az én kívánságom, hanem az Egyesült Államok kormányának az óhaja.
- De miért?
- Teljesen nyilvánvaló az oka. Ha a Szovjetunióban valóban miniatürizációs kísérleteket folytatnak, a lehető legtöbbet szeretnénk megtudni róluk.
- De hát itt van önöknek Boranova asszony. Neki igazán jól kell ismernie a témát. Kapják el őt, és verjék ki belőle.

– Tisztában vagyok vele, hogy tréfál – sóhajtott föl Rodano. – Manapság nem tehetünk ilyesmit, ezt ön is jól tudja. A Szovjetunió azonnal, még hozzá a legkellemetlenebb módon visszavágna, és a világ közvéleménye is az ő pártján lenne. Szóval, ne vesztegessük az időt ilyesféle tréfálkozásra.

– Rendben van. Tegyük föl, hogy valóban nem követhetünk el semmiféle durvaságot. Gondolom, vannak ott ügynökeink, akik megpróbálják kiásni a részleteket.

– Nagyon helyénvaló kifejezés, doktor, hogy megpróbálják. Igen, vannak ott ügynökeink, nem is beszélve a földi és úrbéli kifinomult kémberendezésekről, éppen úgy, ahogy nekik is vannak ügynökeik itt. De, bár mindkét fél pompásan ért a dolgok kiszaglászásához, a titoktartásban sem vagyunk rosszabbak. Azonban ha valamiben, hát ebben a Szovjetunió jobb nálunk. Ha nem is éppen olyanok, mint a régi csúf napokban, ahogyan maga mondja, a szovjetek társadalma még mindig nem egészen nyílt, legalábbis a mi értelmezésünkben, és több mint százéves tapasztalatuk van benne, hogyan söpörjék szőnyeg alá a dolgokat.

– Akkor mégis mit vár, én mit tehetek?

– Maga egészen más. A Szovjetunióba vagy más, annak érdekszférájába tartozó területre küldött átlagos ügynök bizonyos védőernyő alatt tevékenykedik, és nem lehetetlen, hogy leleplezik. Legyen férfi vagy nő, olyan helyre kell beépülnie, ahol nem látják igazán szívesen és titkos információkat kell megszereznie. Egyszóval, nincsen könnyű dolga. Általában nem jut sikerre, sőt néha el is kapják, ami minden tekintetben kellemetlenségekhez vezet. Ebben az esetben viszont magát egyenesen kérik, legalábbis úgy tesznek, mintha szükségük lenne önre. Következésképpen a titkos programjaik közvetlen közelében helyezik el. Micsoda lehetőség ez az ön számára!

– De mindössze alig két órája, hogy ez az igényük fölmerült. Honnan tud maga ennyit a dolgról?

– Már meglehetősen régen fölkellette az érdeklődésüket. A két évvel ezelőtti beszélgetésünkre is azért került sor többek között, mert már akkor is érdeklődést mutattak maga iránt, és mi kíváncsiak voltunk rá, miért teszik. Így, amikor megtették a következő lépést, mi már készen álltunk.

Morrison ujjával dobolt a szék karfáján, körme kopogó ritmust vert ki. – Hadd próbáljam világosan megfogalmazni, miről is van szó. Elvárják a beleegyezésemet, hogy Natalja Boranovával elmegyek a Szovjetunióba, és valószínűleg oda kerülök, ahol föltehetően a miniatürizálás problémájával foglalkoznak. Úgy kellene tennem, mintha segítenék nekik...

– Nem kell úgy tennie, mintha... – mondta Rodano megnyugtatón. – Csak

segítsen nekik, ha tud, különösen ha ezáltal jobban megismerheti a folyamatot.

– Rendben, tehát segíték. És majd átadom önöknek a szerzett ismereteket, amikor visszajövök.

– Pontosan.

– És ha nem találok semmilyen információt? Mi van, ha az egész csak egy óriási blöff, vagy éppenséggel önmagukat vezetik félre? Mi van, ha valami Liszenko-félét követnek most is egy kopár zsákutcába?

– Akkor azt mondja el nekünk. Határozottan örömünkre szolgálna, ha erről megbizonyosodhatnánk, és nem csupán így gondolnánk. Azt ugyanis tudjuk, hogy a szovjetek benyomása szerint mi komoly sikereket értünk el az antigravitáció kutatása terén. Lehet, hogy így is van, de az is lehet, hogy nem. Ők sem biztosak a dolgukban, és mi nem szeretnénk, hogy ebben tisztán lássanak. Mivel mi nem kérünk segítséget egyetlen szovjet tudóstól sem, nem nyitjuk szélesre előttük a kaput. Mellesleg beszélnek, hogy a kínaiak szépen haladnak a fénysebességnél gyorsabb hajtómű kidolgozásával. Elég különös, hogy ön is éppen ezt a két dolgot nevezte még elméletileg lehetetlennek. Arról azonban sehonnan sem hallottam, hogy az örökmozgón dolgoznának.

– Micsoda nevetséges szembekötödsdi ez a népek között! – csattant fel Morrison.

– Hát miért nem működnek együtt mindezekben a kérdésekben? Valóban, mintha a régi pocsék időkben járnánk!

– No, nem egészen. De a pusztá tény, hogy a mai szép napokat éljük, nem jelenti, hogy máris a mennyországban vagyunk. Megvannak még a kölcsönös gyanakvás maradványai, és máig sokan törekszenek valami döntő lépés megtételére, mielőtt az bárki másnak sikerülne. Még az is lehet, hogy ez jó dolog. Ha csupán a nagyravágyás önző motívumai vezérelnek anélkül, hogy háborúhoz vezetne a dolog, ezáltal fölgyorsulhat a fejlődésünk. Ha föl hagyunk az igyekezettel, hogy egy lépéssel a szomszédaink és barátaink elé kerüljünk, az eredmény csak tunyaság és tespedés lehet.

– Egyszóval, ha végül meggyőzően bizonyíthatom önök előtt, hogy a szovjetek vakvágányon haladnak, vagy éppen valóságos eredményeket értek el ezen vagy azon a téren, akkor nemcsak az Egyesült Államokat, hanem az egész világot hozzásegíthetem életerejének és fejlődőképességének megőrzéséhez, beleértve magát a Szovjetuniót is.

– Látja, ez a helyes megközelítés – bólintott Rodano.

– Azt hiszem, meg kell bíznom magukban – dörmögte Morrison. – Nagyon értenek az átejtősihez. De mégsem kapom be a horgot. Én inkább a nemzetek közötti együttműködés híve vagyok, és nem kedvelem ezeket a veszedelmes huszadik századi játékokat a racionális huszonegyedik században. Azt mondtam dr. Boranovának, hogy nem megyek, és magának is csak ugyanezt mondhatom.

– Hát nem érti, hogy a saját kormánya kéri ezt magától?

– Én úgy értem, hogy maga kéri, és én magával szemben tagadom meg. De ha kiderül, hogy ebben az ügyben valóban a kormányt képviseli, akkor a kormánnyal szemben is kész vagyok megtagadni!

Morrison némán, kipirultan, fölvetett állal ült a helyén. A szíve sebesen vert, és hősieznek érezte magát.

Semmi sem kényszeríthet a véleményem megváltoztatására, gondolta magában.
Mit csinálhatnak velem?

Talán börtönbe vetnek? Ugyan, miért? Milyen vádat emelhetnének ellenem?

Azt várta, hogy a másik megdühödik... vagy megfenyegeti.

Rodano viszont csak csöndes derűvel nézett rá.

– És miért utasít vissza, dr. Morrison? – kérdezte. – Hát nincs önben semmi hazafiság?

– Hazafiság igen... örültség nem.

– De miért lenne örültség?

– Van fogalma róla, mit akarnak csinálni velem?

– Mondja!

– Arra készülnek, hogy lekicsinyítenek, és bejuttatnak egy emberi szervezetbe, hogy belülről vizsgáljam meg egy agysejt idegfizikai tulajdonságait.

– Miért akarnák ezt tenni önnel?

– Azt sugallják, hogy ez segítené a munkámat, állítják, hogy ez nekik is komoly segítséget jelentene, de nekem semmi kedvem egy ilyen kísérlet alanyának a szerepére.

Rodano könnyedén beletúrt gyér hajába, enyhén összeborzolta, majd gyorsan lesimította, mint aki nem óhajt föltárni túl nagy rózsaszín bőrfelületet.

– Emiatt nem kellene annyira aggódnia – mondta. – Hiszen maga állítja, hogy a miniatürizálás teljes képtelenség, tehát úgysem tudják lekicsinyíteni, akármilyen is a szándékuk vagy a vágyuk.

– Mindenképpen végezni akarnak rajtam valamilyen kísérletet. Azt állítják, hogy megfejtették a miniatürizálás titkát, ami azt jelenti, hogy vagy hazudnak, vagy bolondok, és én egyik esetben sem szeretném, hogy velem játszadozzanak, akár nekik, akár magának, sőt akár az Államok egész kormányának szereznének ezzel örömet.

– Egyáltalán nem bolondok – jelentette ki Rodano –, és bármi legyen is a szándékuk, nagyon jól tudják, mennyire felelősek egy amerikai állampolgár épségéért, akit ők maguk hívtak az országukba.

– Köszönöm, nagyon köszönöm. És hogyan vonnák őket felelősségre? Küldenek nekik egy szigorú figyelmeztetést? Vagy az ő polgáraik közül kapnak el valakit? Különben is, ki állítja, hogy nyilvánosan akarnak kivégezni a Vörös téren? Mi van, ha egyszer csak úgy döntenek, hogy nem engednek vissza, nehogy beszélhessek a miniatürizációs kísérleteikről? Megkapják, amit tőlem akarnak – bármi legyen is az –, és akkor eldöntik, hogy az amerikai kormány nem húzhat semmiféle hasznot abból, amit én esetleg megtudtam tőlük. Rendeznek egy ügyes kis balesetet. Sajnáljuk! Igazán sajnáljuk! Természetesen jelentős kárpótlást fizetnek a családomnak, és még egy lobogóval letakart koporsót is hazaküldenek. Na nem... köszönöm! Nem az a fajta vagyok, aki öngyilkos küldetésre is kész.

– Túldramatizálja a dolgot – mondta Rodano. – A vendégük lesz. Segít nekik, ha tud, és nem szerénykedik az információ-szerzéssel. Nem kívánjuk azt, hogy kémkedjen. Bármiért hálásak leszünk, amit többé-kevésbé ki sem tudott volna kerülni, úgy szedett össze. Ezen kívül lesznek ott embereink is, akik ügyelnek magára, ha tehetik. Gondunk lesz rá, hogy épségben hazatérhessen...

– Ha tudnak – vetette közbe Morrison.

– Ha tudunk – ismerte el Rodano. – Csodákat nem ígérhetünk. Tán hinne benne, ha megtennénk?

– Csináljanak, amit akarnak, de ez a munka nekem nem kell. Nem vagyok én olyan bátor. Semmi kedvem a gyalog szerepéhez valami tébolyult sakkjátszmában, amely majdnem biztosan kockára teszi az életemet, pusztán azért, mert maga vagy akár a kormány megkér rá.

– Főlösegesen rémisztgeti magát.

– Nem hinném. A félelemnek megvan a maga szerepe, óvatossá tesz, és így életben tarthat. Annak is sajátos trükkje van, hogy egy hozzám hasonló valaki életben maradjon. Úgy hívják, gyávaság. Semmi csodálnivaló nincs annak a gyávaságában, akinek az ereje és az esze egy ököréhez hasonló, de egy gyöngének ez nem róható föl bűnéül. Annyira azonban én sem vagyok gyáva, hogy öngyilkos útra induljak csupán azért, mert nem merem bevallani a gyöngeségemet. Sőt, örömmel bevallom. Nem vagyok én elég bátor ehhez a feladathoz. Most pedig, kérem, menjen!

Rodano fölsóhajtott, tétován megvonta a vállát, megeresztett egy félmosolyt, és lassan fölkelte a székből. – Szóval így állunk. Nem kényszeríthetjük, hogy szolgálja a hazáját, ha nem akarja.

Elindult az ajtó felé, az egyik lábát kicsit húzta, s amikor már a kilincs után nyúlt, egy pillanatra visszafordult: – Azért mégis bosszant egy kicsit. Úgy tűnik, tévedtem, és gyűlölöm, ha tévedek!

– Tévedett? Miért, mit csinált? Fogadott valakivel egy ötösben, hogy én szívrepesve ugrom majd, hogy a hazámért áldozhassam az életemet?

– Nem, azt reméltem, hogy a saját karrierje előmozdításáért ugrik majd. Végül is, a dolgok mai állása szerint nemigen megy semmire. Az elméleteit meg sem hallgatják, az írásait már rég nem adják ki. Valószínűleg az egyetemi állását sem hosszabbítják meg. Állandó pozíció? Felejtse el! Kormánytámogatás? Ugyan! Miután a kérésünket visszautasította, semmiképpen. Jövőre már nem lesz sem állása, sem jövedelme. És mégsem megy el a Szovjetunióba, amint reméltem – legalább a pályafutása érdekében. Mindennek híján mihez kezd majd?

– Az az én gondom.

– Nem! A mi gondunk! Szép új világunkban a játék neve „műszaki haladás”: a tekintély, a befolyás, a lehetőségek, amelyek abból fakadnak, amit más nem tud megcsinálni. A játék a két fő versenytárs és a szövetségeseik között zajlik. Az USA és a Szovjetunió között. Látszólagos barátságunk ellenére még mindig versengünk egymással. Ebben a játékban tudósok és mérnökök az ellenfelek, és bármely talajt veszített ellenfelet fölhasználhatja a másik. Ön pedig igazán egyértelműen talajtalan játékos, Mr. Morrison. Érti egyáltalán, miről beszélek?

– Azt értem, hogy készek rám támadni.

– Maga jelentette ki, hogy dr. Boranova meghívta a Szovjetunióba. Valóban megtette? Nem azt ajánlotta föl inkább, hogy maradjon az Egyesült Államokban, és innen segítse őket az elmélete támogatásának fejében?

– Hát nem igazam volt? Máris támad!

– Az a dolgom, hogy ezt is megtegyem, ha szükséges. És mi van, ha tényleg eltaláltam, hogy mindenre kész a karrierje érdekében? Csak éppen azon az úton próbálja elérni, hogy itt maradjon és elfogadja a szovjetek pénzét vagy másféle támogatását a nekik juttatott bármiféle információ fejében.

– Tévúton jár. Semmi alapja ennek az állításnak, és különben sincsen rá bizonyítéka.

– De gyanakodhatok ilyesmire, és ezt mások is megtehetik. Ezért aztán

feladatunknak tekintjük az ön állandó megfigyelését. Semmi esélye rá, hogy továbbra is a tudománnyal foglalkozhasson. A szakmai pályafutásának egyszer s mindenkorra vége! De mindezt elkerülheti egyszerűen azáltal, hogy enged a kérésünknek, és elmegy a Szovjetunióba.

Morrison ajka elkeskenyedett, és kiszáradt torokkal vetette oda: – Durva zsarolás kísérletével fenyeget, de én nem adom be a derekam. Vállalom a kockázatot. Az agy gondolkodási központjával kapcsolatos elméletem helyes, és ezt egy szép napon úgyis elismerik majd, akármit tesz ön vagy bárki más.

– Ha megéri azt a „szép napot” ...

– Legfeljebb meghalok. Lehet, hogy fizikailag gyáva vagyok, de erkölcsileg nem. No, isten vele.

Rodano egy utolsó, félig sajnálkozó pillantással távozott. Morrison a félelem és a reménytelenség görcsétől remegve érezte, amint ellenállásának ereje elillan, és nem hagy maga után mást, csak kétségbeesést.

MÁSODIK FEJEZET

Elrabolva

„Ha szelíd kérésre nem adják...

vedd el!”

(Gyezsnyev)

7

Akkor inkább meghalok, gondolta magában Morrison.

Még azzal sem törődött, hogy kettőre zárja az ajtót Rodano távozása után. Leült a karosszékre, és kiürült arccal elmerült gondolataiban. A lenyugvó nap betűzött rá az ablakon, de arra is rest volt, hogy megnyomja az üveg elhomályosítójának érintkezőjét. Hagyta, hadd süssön a szemébe. Valójában valami távoli, hipnotikus élvezetet talált a porlepkék táncának látványában.

Az orosz nőtől ugyan rémülten elrohant, de az amerikai ügynökkel már bátran – a félelemtől bátran – szembeszegült. Végül is mind igaz volt, amiről Rodano beszélt. A szerződését valóban nem hosszabbították meg a következő évre, és egyetlen kinyújtott csápja sem bizsergett ígéretesen. A hivatalos akadémiai berkeken belül nemkívánatos elemnek számított, és nem volt meg hozzá a kellő tapasztalata (s ami még fontosabb, a szükséges kapcsolathálózat), hogy a magánszférában találjon valami foglalkozást, és még a sértődött kormányzervek nyugodt fölajánlkozását sem vehette már számításba.

Mit tehetne? Menjen Kanadába?

Ott volt még Kanvier a McGill Egyetemen. Ő mutatott egyszer némi érdeklődést az elmélete iránt. Egyetlenegyszer! De Morrison nem is próbálkozott a McGillnél, mivel elvben nem szándékozott elhagyni az Államokat. Ám a szándékai most már nem számítottak semmit. Lehet, hogy mégiscsak mennie kell.

Aztán ott volt még Latin-Amerika, ahol tucatnyi egyetem is szívesen fogadott volna egy spanyolul vagy portugálul beszélő északit, legalábbis divatból. De Morrison gyatrán beszélt spanyolul, portugálul pedig sehogy.

Máskülönben mi vesztenivalója van? Családi kötelékei elszakadtak. Ma már a lányai is távoliak, ott derengenek valahol a látóhatárának peremén, megfakultan, akár a régi fényképeken.

Nem voltak barátai, akikkel megbeszélhetette volna a gondjait, legalábbis olyanok, akik a kutatásai lázrohamait is túlvészelték volna.

No persze, itt van még a programja, amelyet már átdolgozott saját igényeinek megfelelően. Eredetileg ezt egy kisebb cég készítette, de ő azóta számtalan módosítást hajtott végre rajta. Ezt talán szabadalmaztathatná, bár rajta kívül aligha használná bárki is valaha. Ezt természetesen magával viszi, bárhová vesse is a sors. Most is itt volt a zakója bal belső zsebében, úgy domborította ki, mint valami túlméretezett levéltárca.

Morrison egyszer csak észrevette, hogy mélyeket lélegzik, és rájött, hogy

gondolatainak céltalan vitustánca elől az álomba menekült. Ugyan hogyan érdeklődhetnének utána mások, gondolta keserűen, amikor lám, még saját maga számára is ilyen unalmas?

Tudatára ébredt, hogy a nap már nem süt be az ablakán és a szobát lassan birtokába veszi az alkonyi félhomály. Nos, annál jobb.

Váratlanul diszkrét berregésre lett figyelmes. A szobai telefonja volt az, de nem törődött vele. Ki sem nyitotta a szemét. Biztosan ez a Rodano alak lehet az, hogy tegyen még egy utolsó kísérletet. Csak hadd csörögjön.

Hatalmába kerítette az álom, de olyan kényelmetlen pózban dőlt le, hogy nem tudott hosszan aludni.

Talán negyedóra telhetett el, amikor fölriadt. Az ég még kéklett, de odabent egyre jobban sűrűsödött a homály, és Morrison némi büntudattal gondolt rá, hogy elmulasztott minden délutáni előadást. Nagyon helyes, gondolta a következő pillanatban, ugyan minek is hallgatnám ezeket?

Egyre jobban lázongott magában. Végül is, mit keres ezen az egész konferencián? Három nap alatt egyetlen számára érdekes hozzászólást sem hallott, és senkivel sem találkozott, aki morzsányit is lendíthetett volna a pályafutásán. Mit csináljon a három hátralévő napon, mármint azon kívül, hogy megpróbálja elkerülni azt a két embert, akivel eddig közelebbi kapcsolatba került, Rodanót és Boranovát?

Megéhezett. Nem ebédelt tisztességesen, és már alaposan vacsorára járt az idő. A baj csak az, hogy semmi kedve egyedül vacsorázni a szálloda puccos éttermében, s még annál is kevésbé kifizetni a borsos számlát. A sorbanállás gondolata a kávézó valamelyik magas ülőkéjéért még kevésbé keltette fel az étvágyát.

Ez volt az utolsó csepp a pohárban. Elege van az egészszől! Ezzel az erővel ki is jelentkezhetsz, és irány a vasútállomás. (Gyalog sincs olyan messze, és a friss levegőn tett séta talán kiszellőztetheti agyából a gyötrelmes gondolatokat.) Összecsomagolnia öt percbe sem kerül, egyszóval tíz perc múlva már úton is lehetne.

Zord hangulatban látott hozzá. A szállodaszámlájának így legalább megtakaríthatja a felét, és eltűnhet egy olyan helyről, ahol a további tartózkodás csak bajt hozhatna rá.

Ebben természetesen igaza volt, csak éppen nem szólalt meg a vészcsengő a tudatalattijában, hogy máris túl sokáig várakozott tétlenül...

8

Miután a földszinti recepciónál kijelentkezett, Morrison kilépett a szálloda széles üvegajtáján. Örvendezett a szabadságának, bár még mindig kínos érzés gyötörte. Alaposan körülnézett a hallban, hogy megbizonyosodjék róla: sem Rodano, sem Boranova nincs a láthatáron, és most már a taxison nézett végig fürkészve, és figyelte a szállodából ki-be sürgölődő kisebb-nagyobb csoportokat.

Úgy látszott, tiszta a levegő.

Minden tiszta, kivéve egy mohó kormányzatot, amely még semmit sem zárt le igazán és folyton újabb bonyodalmak elé nézett. A McGill Egyetem minden pillanatban vonzóbbnak látszott, persze ha bejuthat oda.

A sötétedő estében nekivágott a járdának a vasútállomás felé. Számítása szerint jóval éjjel után érhet csak haza, arra pedig semmi esélye, hogy a vonaton aludjon

valamicskét. Igaz, akad nála egy keresztretjvény-füzetke, amivel éppenséggel lekötheti magát, persze, ha elég jó a világítás vagy...

A neve hallatán Morrison megpördült. Ösztönösen cselekedett, bár az adott körülmények között inkább tovább kellett volna sietnie, hiszen senki sem volt itt, akivel szívesen szóba elegyedett volna.

– Al! Al Morrison! Magasságos egek! – éles és magas volt a hang, Morrison nem ismerte föl.

Az arcot sem a következő pillanatban. Kerek, középkorú, simára borotvált és acélkeretes szemüveggel ékes arc volt. Az alak, amelyhez tartozott, jól öltözött.

Morrisont nyomban elkapta a szokásos, kínos érzés, amikor próbál visszaemlékezni valakire, aki viszont nyilvánvalóan fölismeri őt, és úgy viselkedik, mintha régi barátok lennének. Még a szája is tátva maradt az erőlködéstől, amint próbált sebtében végiglapozni emlékezetének katalógusán.

A másik nyilvánvalóan rájött, mi hozta ilyen zavarba Morrison, de láthatóan nem törődött vele. – Látom, nem emlékszik rám. Nincs is igazán miért. Charlie Norbert vagyok. A Gordon Tudományos Konferencián találkoztunk ... izé... évekkkel ezelőtt. Az egyik előadónak tett föl kérdéseket az agy működésével kapcsolatban, és mondhatom, piszok jól csinálta. Nagyon éleselméjűen... egyszóval nem csoda, hogy megjegyeztem.

– Áá, persze – dünnyögte Morrison, és görcsösen próbált visszaemlékezni, mikor is járt utoljára a Gordon Tudományos Konferencián. Már vagy hét éve is meglehet. – Nagyon hízelgő az ön részéről.

– Aznap este hosszasan elbeszélgettünk a kérdésről, dr. Morrison. Azért emlékszem ilyen tisztán, mert mély benyomást tett rám. Önnek persze semmi oka, hogy rám emlékezzen. Bennem nincs semmi különösebben figyelemre méltó. A résztvevők listáján figyeltem föl a nevére. Főleg a középső neve, a Jonas ugrott be élesen. Szerettem volna beszélni önnel. Föl is hívtam a szobáját vagy félórával ezelőtt, de nem vette föl a kagylót.

Norbert az első pillanatban fölfigyelt Morrison bőrröndjére, és egyértelmű sajnálkozással kérdezte: – Csak nem utazik el?

– De igen, szeretném elérni a következő vonatot. Bocsásson meg!

– Csak néhány percet szánjon rám. Olvastam a hipotéziseiről valahol.

Morrison egy lépést hátrált. Még az elmélete iránti nyílt érdeklődés sem számított neki e pillanatban. Egyébként a másik igen erős illatú arcszeszt használt, amely betolakodott a személyes életterébe, akár az illető maga. Akármit beszélt is, sehogyan sem tudott visszaemlékezni rá.

– Igazán sajnálom, de ha olvasta is a téziseimet, bizonyára maga volt az egyetlen. Remélem, nem veszi rossz néven, de...

– De igenis, rossz néven veszem! – komorodott el Norbert. – Helytelenítem, hogy a szakma nem ismeri el az eredményeit.

– Ezt a körülményt én már meglehetősen régen helytelenítem, Mr. Norbert.

– Nevezzen csak Charlie-nak, akkor régen keresztnéven szólítottuk egymást.

Nem lenne szabad, hogy továbbra is minden elismerés nélkül maradjon, tudja?

– E téren nincs mit tenni, egyszerűen így van és kész. Hát akkor... – és Morrison már fordult is, hogy menjen tovább.

– Várjon, Al! Mit szólna ahhoz, ha azt mondanám, hogy keríthetek magának olyan munkahelyet, ahol a gondolatmenetével rokonszenvező kollégákkal dolgozhatna együtt?

Morrison egy pillanatra elgondolkodott. – Úgy vélném, hogy álmodik.

– Pedig nem így van! Al, hallgasson meg! Rendkívül örülök, hogy összefutottunk, ugyanis szeretném bemutatni valakinek. Tudja, egy új vállalkozást indítunk „Mentálgenetika” néven. Komoly pénzek állnak mögöttünk, és nagy terveink vannak. A cél az emberi tudat teljesítőképességének fokozása génszabályozási úton. Évente új számítógépekkel jövünk elő, hát miért ne tökéletesítsenék a sajátunkat is? – És hevesen megütögette a homlokát. – Hogy hol az illető? Otthagytam a kocsiban, amikor megpillantottam magát. Tudja, hogy alig változott a hosszú évek alatt?

Morrison nem hatódott meg a bóktól. – És ez az új cég igényt tartana rám?

– Hát hogyan... Ugyanis szeretnénk megváltoztatni az emberi tudatot, fokozni az értelmi képességeit, az alkotóerejét. És mit kell mindehhez megváltoztatnunk? Éppen ez az, amit ön megmondhat nekünk!

– Attól félek, hogy még nem jutottam olyan messzire.

– Nem is számítunk azonnali megoldásra. Csak azt szeretnénk, hogy dolgozzon tovább a problémán. Ide figyeljen, bármennyi is most a fizetése, mi megkettőzzük. Csak közli velünk a jelenlegi számadatot, és mi vesszük azt a csekély fáradságot, hogy beszorozzuk kettővel. Elég tisztességes ajánlat? És emellett a saját főnöke lesz.

Morrison összeráncolta a homlokát. – Első ízben találkozom üzletembernek öltözött Mikulással... ráadásul ilyen simaképűvel. És mi benne a csel?

– Semmi csel... No, hol van már... Aha, odébb ment a kocsival, hogy kiállhasson a forgalomból. Nézze csak meg, ő a főnököm, Craig Levinson. Nem mi teszünk szívességet magának, hanem maga nekünk.. No, jöjjön velem!

Morrison csak egy pillanatig ingadozott. Mindig hajnal előtt van a legsötétebb. Amikor padlón van az ember, nincs más út, csak fölfelé. Néha meg a villám is beüthet. Hirtelen csak úgy zsongott a feje a régi szólásmondásoktól.

Hagyta, hogy a másik vezesse, csak fél lépésnyire maradt le tőle.

Norbert integetett a kezével, és fölkiáltott: – Megvan! Ez az a fickó, akiről beszéltem. Al Morrison. Ő az, akire szükségünk van.

Komoly, középkorú arc fordult felé a legújabb típusú autó kormányára mögül. A jármű színe meghatározhatatlan volt az esti szürkületben. Az arc elmosolyodott, fehér fogsor villant, és a hozzá tartozó hang megszólalt: – Nagyszerű!

A csomagtartó teteje fölcsapódott, amint közeledtek, és Charlie Norbert kivette a bőröndöt Morrison kezéből. – Így, hadd könnyítsek magán. – Bedobta a táskát a csomagterbe, és rácsapta az ajtót.

– Várjon csak! – mormolta Morrison kissé meglepetten.

– Ne nyugtalankodjék, Al, ha lekési ezt a vonatot, majd jön utána másik. Végül ha óhajtja, rendelhetünk is egy limuzint, amely majd hazaviszi. No, szálljon be.

– Ebbe a kocsiba?

– Hát persze! – és a hátsó ajtó hívogatóján kitérült előtte.

– És most hová megyünk?

– Ide figyeljen – szállt fél oktávnyival lejjebb és lágyult meg jelentősen Norbert hangja –, ne vesztegessük az időt, szálljon már be!

Morrison valami keményet érzett az oldalában, és odanézett, mi lehet az.

Akármi volt is, alaposan oldalba taszította. Norbert hangja most már suttogássá halkult. – Maradjon nagyon nyugodt, Al, és ne csináljon semmi kalamajkát.

Morrison behuppant az autóba, és hirtelen nagyon megrémült. Most már látta, hogy Norbert egy pisztolyt tart a kezében.

Morrison keresztülvetette magát a hátsó ülésen, hátha kijuthatna a túlsó ajtón. Még ha ott is az a pisztoly Norbert kezében, ugyan merné-e használni egy szállodai parkolóban, jó száz emberrel harminc méteren belül? Hiszen még ha hangtompítós is az a fegyver, hirtelen elzuhanása biztosan fölkeltené a figyelmet.

A lehetőség azonban nyomban szertefoszlott, amint a másik ajtón is beszuszakolta magát egy nagydarab férfi, nagyot nyögött, és ha nem is nyílt ellenségességgel, mindenesetre a leghalványabb baráti érzelem nélkül nézett Morrisonra.

Morrison két erős férfi között találta magát, és szinte meg sem tudott moccanni tőlük. A kocsi simán előreleandult, és hamar fölgyorsult, amint kiért a főútra.

– Mi ez az egész? – nyögte Morrison elfúló hangon. – Hová megyünk? Mit akarnak tőlem?

Norbert hangja a sápítózás és az erőltetett jópofáskodás nélkül határozottan komornak bizonyult. – Nem kell aggódnia, dr. Morrison. Nem szándékozunk kárt tenni önben. Csupán annyit óhajtunk, hogy tartson velünk.

– Hiszen ott is magukkal voltam – próbált hátramutatni Morrison, de a másik súlyosan nekidőlt, hogy ne tudja fölemelni a kezét.

– De mi azt szeretnénk, hogy valahol másutt legyen mellettünk.

– Hé, maguk éppen elrabolnak engem – próbált fenyegető hangot megütni Morrison –, ez komoly bűncselekmény.

– Nem, dr. Morrison, ne nevezzük ezt emberrablásnak. Tekintsük inkább afféle baráti erőszaknak.

– Akárhogy is nevezi, a dolog teljesen törvényellenes. Talán a rendőrségtől vannak? Ha igen, igazolják magukat, és közölgék velem, mit követtem el... És mi ez az egész!

– Nem vádoljuk mi önt semmivel. Ezt már megmondtam. Csak annyit akarunk, hogy tartson velünk. Azt tanácsolom, doktor, hogy ne ficánkoljon és maradjon nyugodt. Magának is úgy lesz a legjobb.

– Addig nem lehetek nyugodt, amíg nem tudom, miről van szó!

– Vegyen erőt magán – morogta Norbert ellenszenvesen.

Morrisonnak semmi más nem jutott eszébe, amivel könnyíthetne a sorsán, így, bár korántsem nyugodott meg, mégis elhallgatott.

Feljöttek a csillagok. Az éjszaka éppoly tisztának ígérkezett, amilyen a nappal volt. A kocsi ezernyi másik között suhant a forgalomban, mindegyik volánja mögött ült valaki, aki nyugodtan hajtott ügyes-bajos dolgai után, és fogalma sem volt róla, hogy valamelyik szomszédos autóban éppen súlyos bűntettet követnek el.

Morrison szíve vadul zakatolt, ajka remegett. Idegességét sehogyan sem tudta leküzdeni. Ugyan kijelentették, hogy nem akarják bántani, de vajon mennyire bízhat meg bennünk? Különben is, a bal oldalán ülő alaknak eddig minden szava hazugság volt.

Megpróbált lecsillapodni, de vajon testének melyik tagjára parancsolhatna rá, hogy megnyugodjon? Behunyta a szemét, kényszerítette magát, hogy mélyen lélegezzen és értelmesen gondolkozzék. Végül is tudós! Minden körülmények között

értelmesen kell gondolkodnia!

Ezek biztosan Rodano kollégái. Biztosan valami központba szállítják, ahol majd nagyobb nyomást gyakorolnak rá, hogy vállalja el a feladatot. Persze, sehogyan sem sikerülhet nekik. Ő ugyanis amerikai állampolgár, és csupán bizonyos szabályoknak megfelelően bánhatnak vele. Bizonyos törvényes keretek között és meghatározott szokásoknak megfelelően. E téren szó sem lehet holmi kapkodásról vagy rögtönzésről.

Újabb mély lélegzetet vett. Csak következetesen nemet kell mondania, és tehetetlenek lesznek vele szemben.

A jármű enyhén megrándult, mire kinyitotta a szemét.

– Hová megyünk? – kérdezte gépiesen.

Nem kapott választ.

Az autó meglehetősen hosszú utat tett meg nagy sebességgel, majd végül letért valami homályos, sötét mezőre. A kocszi lámpáinak fényében Morrison egy helikoptert pillantott meg, rotorja lassan forgott, hajtóműve a lehető leghalkabban dorombolt.

A legújabb modell volt, zaját minimálisra csökkentették, sima felszíne inkább elnyelte, mintsem visszatükrözte a radarsugarakat. A nagyközönség csak „sunyikopter” néven emlegette.

Morrison szívverése majdnem megállt. Amennyiben ilyen sunyikoptert használnak, amely rendkívül drága és nagyon kevés van belőle, akkor őt nem valami közönséges prédának tekintik. Úgy bánnak vele, mint valami nagy hallal.

De hiszen én egyáltalán nem vagyok valami nagy hal, gondolta magában kétségbeesetten.

Az autó egyszer csak leállt, fényszórói kialudtak. A halk dorombolás tovább folytatódott, és néhány halvány, alig látható, ibolyaszín lámpa ötlött a szemébe, azok jelölték ki a sunyikopter leszállóhelyét.

A Morrison jobbán ülő nagy melák kinyitotta a kocszi ajtaját, és újabb jókora nyögéssel kikászálódott belőle. Hatalmas mancsával visszanyúlt Morrisonért.

– Hová akarnak vinni? – próbált félrehúzódni előle.

A nagydarab alak megragadta a karját. – Gyerünk, kifelé, elég a dumából.

Morrison érezte, amint félig kihúzzák, félig kiemelik a kocsiból. A válla igencsak sajgott, ami várható is volt, miután kis híján kifordították az ízületéből.

De nem törődött a fájdalommal. Most első ízben hallotta meg a nagydarab alak hangját. Angolul szólalt meg, de kétségtelenül vaskos orosz kiejtéssel.

Morrison ereiben meghűlt a vér: nem amerikaiak fogságába került.

10

Morrison belépett a sunyikopterbe. Bár talán nem ez a legmegfelelőbb kifejezés annak leírására, ami történt. A belépés valahogy mégiscsak önkéntességet föltételez, őt pedig jóformán úgy gyömöszölték be a járműbe.

A gép nekivágott a sötétségnek, miközben ő a két alak között kuporgott, akárcsak a kocsiban. Mintha semmi sem változott volna, bár a rotor surrogása határozottan hipnotikusabban hatott rá, mint az autó motorjának duruzsolása.

Egy órányi vagy talán valamivel rövidebb idő múlva kiléptek a levegő sötétségéből, hogy lecsapjanak az óceán tintafeketesége fölé. Morrison a szagáról is tudhatta, hogy az óceán fölött járnak, futólag fölfigyelt a levegőben kavargó ködszerű

cseppekre is, ráadásul nagyon halványan egy hajó körvonalait is kivehette odalent, egy még sötétebb foltot a sötéten.

Hogyan sikerülhetett a sunyikopternek a nyílt óceánon kiszúrnia egy hajót? Méghozzá pont a kellő hajót, erre mérget vehetett. Morrison a kétségbeeséstől még félig kábultan is kényszeresen keresett valamiféle megoldást. A sunyikopter nyilvánvalóan valami leárnyékolt, álcázottan terített rádiósugarat követett. A sugár véletlenszerűnek is tűnhetett, dekódjának ismeretében utasítást közvetíthetett, és rávezethette a pilótát a célpontra. A megfelelően beállított hullámot a legtokéletesebb számítógép sem foghatta be.

A hajó is csupán átmeneti állomásnak bizonyult. Használhatta a mellékhelyiséget, gyorsan megetették valami sűrű levessel és kenyérrel, ami igazán jól jött, majd tovább sűrgették azzal a teketória nélküli sietséggel, amelyet lassan már az élet szerves részének tekintett, egy közepes méretű repülőgépre. Tízüléses gép volt (ösztönösen számolta meg az üléseket), de a két pilótán és az autóban meg a sunyikopteren is mellette ülő két férfin kívül, akik most a gép hátuljában telepedtek le, egyedül volt a fedélzeten.

Morrison hátrapillantott őreire, de alig vehette ki alakjukat az utaskabin halvány, tompított világítása mellett. Itt bőven volt hely, nem kellett szoros satuba fogniuk. No és azért sem, mert itt már nem kellett tartaniuk tőle, hogy megpróbál kiugrani és kereket oldani. Innen csak a hajó fedélzetére szökhetne. Miután pedig fölszállnak, már csak a levegőbe és alatta a feneketlenül mély vízbe vethetné magát.

Kábultan töprengett rajta, vajon miért nem szállnak már föl, amikor kinyílt az ajtó, és belépett még egy utas. A homály ellenére azonnal fölismerte a nőt.

Mindössze tizenkét órával ezelőtt találkozott vele először, de hogyan fajulhattak a dolgok idáig találkozásuk pillanatától a mostani helyzetig e rövid tizenkét óra alatt?

Boranova letelepedett a mellette lévő ülésre, és halkán odasúgta neki: – Bocsásson meg, dr. Morrison. – Oroszul beszélt.

Mintha ez lett volna a jelszó, a gép motorjának zúgása mélyebbé vált, és ő belepréslődött az ülésbe, amint a repülő meredeken emelkedni kezdett.

Morrison Natalja Boranova felé nézett, és megpróbálta összeszedni gondolatait. Azt forgatta a fejében, hogy mondania kellene neki valamit kedves, fesztelen hangon, de reménytelennek bizonyult az igyekezete.

Hiába köszörülte meg a torkát, hangja mégis reszelős maradt, és mindössze annyit volt képes kinyögni: – Elraboltak.

– Nem maradt más választásunk, dr. Morrison. Őszintén sajnálom, higgye el, de nekem is van kötelességem, ezt meg kell értenie. Meggyőzés útján kellett volna magammal vinnem, ha lehet. De ha úgy nem ment... – a nő nem fejezte be a mondatot.

– De igazán, nem viselkedhetnek így, ez már nem a huszadik század! – Kicsit nyeldekelt, hogy valamelyest úrrá legyen dühös indulatán és értelmesebben tudjon beszélni. – Én nem vagyok egy remete, sem valami világtól elvonult alak. Észreveszik az eltűnésemet, az amerikai elhárítás pedig tökéletesen tisztában van, hogy mi beszéltünk egymással, és maga azt akarta, hogy menjek a Szovjetunióba. Rájönnek majd, hogy elraboltak, sőt talán máris tudják, és az önök kormányja egyszer csak olyan nemzetközi konfliktus középpontjában találja magát, amelyben csöppet sem óhajt részt venni.

– Nem így van – mondta Boranova komolyan, és sötét szeme határozottan nézett a férfiba. – Nem így van. A honfitársai természetesen tudnak róla, hogy mi történt, de

nincs ellene kifogásuk. Dr. Morrison, a szovjet földérítési akciókra jellemző a magas szintű műszaki felkészültség és az amerikaiak lelkivilágáról jó száz év alatt összegyűjtött ismeretek. Természetesen nem vonom kétségbe, hogy az amerikai földérítés legalább ilyen fejlett. Ez az azonos szintű hozzáértés, amellyel a bolygó számos más régiója is rendelkezik, biztosítja az alapokat az együttműködésünkhöz is. Bár valamennyien meg vagyunk győződve róla, hogy bizonyos területeken senki sem áll jobban nálunk.

– Nem értem, hová óhajt kilyukadni – dünnyögte Morrison. A repülőgép közben nyílként suhant az éjszakában a keletről közelgő hajnal felé.

– Az amerikai elhárítást jelen pillanatban a miniatürizálási törekvéseink aggasztják a legjobban.

– Törekvések! – mormolta Morrison szelíden gúnyos éllel.

– Sikeres törekvések...! Csakhogy az amerikaiak még nem tudják, mennyire sikeresek. Nem lehetnek biztosak benne, hogy a miniatürizálási program leple mögött nem valami teljesen más igyekezet húzódik-e meg. Csak annyit tudnak, hogy dolgozunk valamin. Biztos vagyok benne, hogy pontos térképük van a Szovjetuniónak arról a vidékéről, ahol ezek a kísérletek folynak. Tudnak minden épületről és szállítókonvojról.

Kétségtelenül ott vannak az ügynökeik is, akik a legjobb tehetségük szerint igyekeznek közelebb férkőzni ezekhez a tervekhez.

Természetesen mindent megteszünk mindennek az ellensúlyozására. Ezen nem is mérgeledünk. Mi is meg lehetőszen sokat tudunk az Amerikában zajló antigravitációs kísérletekről, és nem vagyunk olyan együgyűek, hogy föltételezzük: csak mi tudunk eredményesen kémkedni, az amerikaiak meg nem, hogy amíg mi sikereket érünk el, az amerikaiak helyzete reménytelen.

Morrison megdörgölte a szemét. Boranova csöndes, egyenletes hangja emlékeztette rá, hogy jóval túl van megszokott lefekvés idején, és meglehetősen elálmosodott. – Mennyiben befolyásolja ez azt a tényt, hogy az én hazám keményen fölháborodik majd az én elrablásom miatt? – dünnyögte.

– Hallgasson meg, dr. Morrison. Próbáljon végre megérteni. Ugyan, miért tennék? Nekünk szükségünk van önre, de ők nem tudhatják pontosan, miért. Semmi okuk annak föltételezésére, hogy bármilyen komoly érték rejlik az ön idegfizikai elméletében. Biztosan azt gondolják, hogy tévúton járunk, és önből sem szedhetünk ki semmit, de egyáltalán nincs ellenükre, hogy egy amerikai is benne legyen a miniatürizálási programban. Ha ez a bizonyos amerikai kiderítheti, miről is van szó, a tőle kapott információ nagyon is értékes lehet a számukra. Nem gondolja, dr. Morrison, hogy ilyesféleképpen is alakulhat az észjárásuk?

– Sejtelmem sincs, hogyan gondolkodnak – mondta Morrison óvatosan. – Az ilyesféle kérdések sohasem érdekeltek.

– Mégis beszélt egy bizonyos Francis Rodanóval, miután tőlem elrohant. Látja, még erről is tudunk. Csak nem akarja elhítenni velem, hogy ő nem javasolta önnek: Menjen csak el a Szovjetunióba, és bocsátkozzon játékba velünk, és próbálja meg kideríteni, ami kideríthető?

– Úgy érti, azt akarja, hogy játsszam el a kém szerepét?

– Talán nem? Hát nem tett önnek ilyen értelmű javaslatot?

Morrison ezt a kérdést is eleresztette a füle mellett.

– És mivel önök tudják, úgy tudják, hogy én is kém vagyok, majd szépen eltesznek láb alól, miután megtettem, amit kívánnak tőlem. Hát nem ez általában a kémek sorsa?

– Túl sok régi, silány filmet láthatott, dr. Morrison. Mindenekelőtt gondunk lesz rá, hogy ne deríthessen ki semmi fontosat, az égvilágon semmit. Másrészt a kémek túlságosan értékes egyedek ahhoz, hogy csak úgy megsemmisítsék őket. Kiváló csereeszközök a mi, esetleg amerikai kézre került ügynökeinkért. Vagy bárhol másutt fogságba esettekért. És, gondolom, az Egyesült Államok ugyanígy áll hozzá ehhez a kérdéshez.

– Kezdjük talán azzal, asszonyom, hogy én nem vagyok kém – mondta Morrison –, és nem is szándékozom azzá lenni. Semmit sem tudok az amerikai elhárítási tevékenységről. Mi több, önöknek sem szándékozom segíteni semmiben.

– Ebben én nem lennék ilyen biztos, dr. Morrison. Azt hiszem, végül mégis úgy dönt majd, hogy a segítségünkre lesz.

– Mégis, hogyan képzelem? Talán addig éheztetnek majd, amíg bele nem egyezem? Összevernek? Magánzárkába csuknak? Elküldenek valami gulagba?

Boranova összeráncolta a homlokát, és őszintének látszó megdöbbenéssel csóválta meg a fejét. – Ugyan, doktor, mondja, miről beszél egyáltalán? Talán visszatértünk azokba az időkbe, amikor nagy hangon neveztek bennünket a gonosz birodalmának és mindenféle rémmeséket találtak ki rólunk? Azt persze nem állítom, hogy föl sem merülhet bennünk szigorúbb eszközök alkalmazása, ha csökönyszerűen megtagadja az együttműködést. A szükség néha különös dolgokat is szül, tudja. De erre biztosan nem kényszerülünk rá. Ez meggyőződésem.

– És mi győzi meg róla ilyen bizonyosan? – kérdezte Morrison sötéten.

– Ön tudós és bátor férfi.

– Hogy én? Bátor? Hölgyem, hát mit tud maga egyáltalán rólam?

– Például azt, hogy különös nézetei vannak. Hogy egész idő alatt kitartott mellettük. Hogy látta, amint a pályafutása lehanyatlak. Hogy senkit sem sikerült meggyőznie. És hogy mindennek ellenére ragaszkodik a nézeteihez, és nem hagyja magát eltántorítani attól, aminek hisz az igazságában. Talán ez nem bátor emberhez méltó viselkedés?

– Igen, igen – bólintott Morrison. – Ez is egyfajta bátorság. A tudomány egész története mégis tele van szőrösfülűek ezreivel, akik egész életükben makacsul ragaszkodtak valami logikátlan képtelenséghez, minden bizonyítékkal, sőt a saját érdekeikkel szemben is. Lehet, hogy én is csak egy vagyok ezek közül.

– Ebben az esetben, mondjuk, téved, de attól még éppen olyan bátor. Miért, eddig azt hitte, hogy a bátorság csupán fizikai vakmerőség?

– Tudom, hogy nem így van. Igen sokféle bátorság létezik, és meglehet – tette hozzá keserűen –, minden fajtája valamiféle téboly vagy legalábbis ostobaság jele.

– De egészen biztosan nem tartja magát gyávának!

– Miért ne? Valahogyan mindig azzal hízelgek magamnak, hogy végül is épelméjű vagyok.

– És csak az idegfizikai nézetei dolgában örültem makacs?

– Ezen sem lepődnek meg.

– De abban, remélem, biztos, hogy igaza van.

– Természetesen, dr. Boranova. Hiszen ez is az örülségem részét képezi, nem igaz?

Boranova megcsóválta a fejét. – Maga egyszerűen komolytalan. Ezt már korábban is mondtam. A honfitársam, Sapiro szerint igaza van... vagy ha mégsem, hát mindenképpen zseniális.

– Nahát, ez nagyon jó. Persze ez az ő tébolyának a része.
– Sapirovnak nagyon sajátos álláspontot képvisel.
– Az ön szemében nyilvánvalóan. Nézze, hölgyem, én fáradt vagyok. Annyira kábult, hogy azt sem tudom, mit beszélek. Nem akarom elhinni, hogy mindez valóság. Legalábbis remélem, hogy nem az. Most hagyjon, hagyjon pihennem egy kicsit.
Boranova fölsóhajtott, és aggódó csillanás jelent meg a szemében. – Igen, hát persze, szegény barátom. Nem akarjuk mi bántani. Legalább ezt higgye el, kérem.
Morrison feje lassan lehanyatlott a mellére. Szeme lecsukódott. Még érezte, hogy valaki gyöngéden az oldalára fekteti, és egy párnát tesz a feje alá.
Múlt az idő... álomtalanul.
Amikor Morrison kinyitotta a szemét, még mindig a repülőgépen voltak. Nem volt ugyan semmi világitás, mégis egyértelműen a gép fedélzetén voltak.
– Dr. Boranova!?
– Tessék, dr. Morrison – hangzott nyomban a válasz.
– Nem üldöznek bennünket?
– Egyáltalán nem. Több gépünk is követ bennünket bizonyos távolságban, de igazán semmi dolguk nem akad. Higgye el, barátom, hogy mi akarjuk magát, a kormánya pedig azt kívánja, hogy meg is kapjuk.
– És még most is állítja, hogy sikerült a miniatürizációs programjuk? Hogy nem valami téboly az egész? Vagy nem valami nagy átverés?
– Hamarosan maga is meggyőződhet róla. És arról is, milyen csodálatos dolog. Végül biztosan részt akar venni majd benne. Követelni fogja, hogy részt vehessen!
– És mit kezdenek majd az egésszel? – kérdezte Morrison töprengően –, föltéve még egyszer, hogy nem valami jól kifundált tréfát üznek velem. Valami fegyvert csinálnak majd belőle? Mondjuk egy egész hadsereget szállíthatnak egy ekkora gépen, mint ez? Minden országot elárasztanak a láthatatlan csapatokkal? Valami ilyesmit?
– Milyen undorító! – és a nő úgy köszörülte meg a torkát, mintha köpni akarna az utálkozástól. – Hát nincs elég földünk? Elég emberünk? Elegendő természeti kincsünk? Nem miénk az űr jelentős szelvénye? Hát nincs fontosabb dolog, amire a kicsinyítés fölhasználható? Hát lehetséges, hogy a maga gondolkodása annyira eltorzult, hogy nem látja benne a nagyszerű kutatási eszközt? Képzelve csak el az élő szervezetek ezáltal lehetségessé váló kutatását, a kristályvegyészeti vagy éppen a szilárdságtani vizsgálatokat, ultraminiatürizált számítógépek és egyéb berendezések előállítását. Képzelve el továbbá, mire lehetünk képesek a fizika területén, ha a Planck-féle állandót a magunk javára megváltoztathatjuk. Mi mindent tanulhatunk meg a kozmológia terén!
Morrison megpróbált felülni. Odakint még mindig kába éjszaka volt, de a gép ablakaiból már fölsejlett a távoli pirkadat első derengése, és homályosan már Boranova alakját is kivehette a lassan ritkuló sötétben.
– Szóval ezt akarják kihozni belőle? Egy csomó Nobel-díjas ötletet?
– És az önök kormánya mit kezdene vele, ha az ő birtokába kerülne? Talán hirtelen katonai fölényre törekedne, hogy visszazötytyenjünk a régi csúf időkbe?
– Nem, hát persze hogy nem.
– Ezek szerint csak maguk nemes lelkűek és csak mi vagyunk olyan szörnyen gonoszak? Maga tényleg így véli? Az persze nem kizárt, hogy ha a miniatürizálás áttörő sikert ér el, akkor a Szovjetunió vezető szerepre tehet szert az űrközponti társadalom fejlesztésében. Képzelve el a miniatürizált anyagféleségek egyik bolygóról a másikra való szállíthatóságát! Hogy milliárdnyi telepest küldhetnénk egy akkora hajón, amelybe

mindössze két-három normális méretű ember férhetne be! Az egész úr szovjet színezetet, szovjet árnyalatot nyerhetne, nem azért, mert a szovjetek uralnák és parancsolnának a többieknek, hanem mert ők nyerték meg a gondolatok csatáját. És ugyan mi rossz lenne ebben?

Morrison megcsóválta a fejét a világosodó szürkületben. – Nos, akkor én semmiképpen sem segítenék maguknak. Miért is várhatnák el tőlem? Semmi esetre sem óhajtom rászabadítani a szovjet gondolkodást a világmindenségre. Én jobban kedvelem az amerikai gondolkodást és hagyományokat.

– Maga így véli, és én nem is hibáztathatom érte. De mi majd meggyőzzük, meglátja.

– Nem fog sikerülni.

– Kedves barátom, Albert, ha szólíthatom így – duruzsolta Boranova. – Azt mondtam, hogy csodálnak majd bennünket a fejlődésünkért. Gondolja, hogy ez önöket érintetlenül hagyja majd? De hagyjuk ezt a vitát inkább későbbre.

A nő kimutatott a repülőgép ablakán a lassan láthatóvá váló tengerre.

– Most járunk a Földközi-tenger fölött – mondta –, hamarosan elérjük a Fekete-tengert, azután a Volgán túl Malenkijgradot, a Parányvárost. Így mondhatnánk az önök nyelvén, ugye? Éppen akkor jön majd föl a nap, amikor leszállunk. Jelképes dolog ez. Új nap kezdődik. Új fény. Biztos vagyok benne, hogy lelkesen segít majd benne, hogy megteremthessük ezt az új napot, sőt még az sem lepne meg, ha többé el sem akarná hagyni a Szovjetuniót.

– Anélkül, hogy kényszerítenének a maradásra?

– Minden további nélkül visszavisszük a hazájába, ha úgy kívánja, miután segített nekünk.

– Nem fogok segíteni.

– De fog.

– És követelem, hogy most rögtön vigyenek vissza!

– Az most nem számít – mondta Boranova kedvesen.

Hamarosan megtették a Malenkijgradba vezető utolsó néhány száz kilométert.

HARMADIK FEJEZET Malenkijgrad

„A sakkjátszmában a gyalog
a legfontosabb figura...
egy gyalognak.”

(Gyezsnyev)

11

Másnap, a hét első napján, hétfőn, Francis Rodano már kora reggel az irodájában volt. Csöppet sem volt meglepő számára, hogy vasárnap is dolgoznia kellett, olyan gyakran fordult elő. Az, hogy egész éjszaka alhatott, kárpótolta mindezért.

Amikor a hivatalos munkakezdés előtt fél órával megérkezett, Jonathan Winthrop már szintén ott volt. Rodano érkezése után Winthrop két percen belül belépett az előbbi szobájába. A falnak vetette a hátát, két lapátkeze tenyerébe ültette a könyökét, és egyik lábát úgy vetette át a másikon, hogy cipője orra belefűródött a szőnyegbe.

– Fáradtnak látszol, Frank – mondta, és sűrű szemöldöke beárnyékolta sötét tekintetét.

Rodano fölpillantott a másik kócos, szürke, szerteálló sörényére, ami fölmentette a saját elegáns megjelenését illető minden igyekezettől. – Valóban kimerültnek érzem magam, de reméltem, hogy ez kívülről nem látszik – felelte. Rodano gondosan ügyelt rá, hogy mindennap elvégezze az egész reggeli szertartást és figyelemre méltó körültekintéssel öltözzék föl.

– De bizony meglátszik. Az arcod a lelked tükre. Úgy nézel ki, mint valami közönséges mezei ügynök.

– Nem mindnyájunkat teremtett az úr mezei munkára – vont a vállát Rodano.

– Tudom, s ugyanezzel az erővel irodai munkára sem. – Winthrop olyan hevesen dörgölte meg krumpliorrát, mintha normális méretűre akarná lecsiszolni.

– Biztosan azért a tudósodért vagy annyira oda, mi is a neve?

– A neve Albert Jonas Morrison – mormolta Rodano fáradtan.

Az ügyosztályon sokan úgy tettek, mintha nem tudnák Morrison nevét, és mindenki következetesen hangsúlyozta, hogy az eset nem tartozik rá.

– Oké, én nem bánom, hogy nyíltan kimondtad a nevét, és továbbra is föltételezem, hogy miatta aggódsz.

– Igen, miatta is, egy sereg egyéb dolog mellett. Szeretném, ha világosabban átláthatnám a helyzetet.

– Ki nem szeretné? – telepedett le Winthrop egy székre. – De hidd el, semmi értelme az aggályoskodásnak. Kezdetől fogva te vitted ezt az ügyet, és szeretném, ha

továbbra is a kezében maradna, mivel jó emberem vagy. Tökéletesen elégedett vagyok, mivel megtettél minden tőled telhetőt, annál is inkább, mert egyik jó tulajdonságod, hogy érted a ruszkiakat.

Rodano elfintorodott. – Ne nevezd így őket. Azt hiszem, túl sok huszadik századi filmet láttál. Egyáltalán nem mind oroszok, ahogy mi sem vagyunk valamennyien angolszászok. Ők szovjetek. Ha meg akarod érteni őket, próbáld azt is felfogni, minek tekintik magukat.

– Persze. Bármit, amit csak óhajtasz. Különben sikerült kiderítened, mi ilyen fontos a tudósunkban?

– Amennyire ma tudom, semmi. Senki sem veszi őt komolyan, a szovjeteken kívül.

– És gondolod, hogy a szovjetek tudnak valamit, amit mi nem?

– Egyet-mást biztosan, de arról halvány fogalmam sincs, mit látnak ebben a Morrisonban. És nem is a szovjetek általánosan. Csupán egy szovjet tudós, egy Sapiro nevű elméleti fizikus. Ő lehet az a fickó, aki kidolgozta a miniatürizálás módszerét, ha egyáltalán beszélhetünk a módszer sikeres megalkotásáról. A Szovjetunió kívül minden tudós ellentmondásos véleménnyel van Sapirovról. Elégé bogaras ember, afféle különc. A szovjetek egyként odavannak érte, és ő maga odavan Morrisonért, ami éppenséggel lehet a különbségének újabb jele is. Mindenesetre, a Morrison iránti érdeklődés az utóbbi időben kíváncsiságból egyenesen elszánt érdeklődéssé fajult.

– Ó! És te honnan tudsz minderről, Frank?

– Részben a szovjet kapcsolataimtól.

– Ashbytől?

– Egyrészt.

– Jó ügynök.

– De már túl régen van ott. Le kellene váltani.

– Nem is tudom. Kár félreállítani egy győztest.

– Akárhogy is – mormolta Rodano, nyilvánvalóan kerülve a kérdés fölötti vitát –, az utóbbi időben megsokszorozódott az érdeklődés Morrison iránt, akin egyébként jó két éve egyfolytában rajta vannak a poloskáim.

– És ez a Sapiro, gondolom, belecsavarodott Morrisonba, és most arról próbálja meggyőzni a rusz... szovjeteket, hogy szükségük van rá.

– Meglehet, de éppen az a mulatságos, hogy Sapiro a közelmúltban teljesen eltűnt az érdeklődés középpontjából.

– Kegyvesztett lett?

– Ennek semmi jele.

– Pedig megeshetne, Frank. Ha valami zagyvasággal etette a szovjeteket a miniatürizálással kapcsolatban, és azok egyszer csak rájöttek, akkor nem szeretnék a bőrben lenni. Lehet, hogy ezek már a szép új idők, de ettől a szovjetek még nem tanulták meg, hogyan kezeljék humorral, ha bolondnak nézik őket, vagy annak kell érezniük magukat.

– Lehet, hogy éppen azért vonult illegalitásba, mert a kicsinyítési programjuk éles szakaszába érkezett. Mellesleg ez megmagyarázná a Morrison iránti hirtelen elkeseredett érdeklődésüket is.

– És mi köze neki a miniatürizációhoz?

– Csak annyi, hogy képtelenségnek tartja.

– Ennek így semmi értelme, nem igaz?

– Éppen ezért hagytuk, hogy elvigyék magukkal – mondta Rodano óvatosan. – Így van rá némi esély, hogy fölkavarodnak a dolgok, és valamilyen új rendben állnak össze, amitől hirtelen érthetőbbé válik az egész.

Winthrop az órájára nézett. – Már be kellett volna jönnie Malenkijgradnak. Micsoda egy név! Egyébként az éjjel nem kaptunk hírt semmiféle repülőszerecsétlenségről, ezért, gondolom, már ott kell lennie.

– Igen, és a lehető legrosszabb választás volt, hacsak nem őt akarják valóban annyira a szovjetek.

– És miért lenne olyan rossz választás? Talán ideológiailag nem megbízható?

– Kétkedem benne, hogy lenne bármilyen ideológiája. Az az ember egy nulla. Egész éjjel azon töprengtem, nem követtünk-e el vele szarvashibát. Szemernyi bátorság sincs benne, és nem valami briliáns elme, kivéve a saját tudományos területét. Nem hinném, hogy terepen bármikor megállná a helyét, ha egyáltalán sor kerül ilyesmire. Nem olyan éles eszű, hogy fontos dolgokat kifürkésszen. Attól tartok, hogy elejétől a végéig folyton pánikban lesz, és órákat gondolkodtam rajta, hogy vajon viszontlátjuk-e még. Börtönbe vetik, még meg is ölhetik, én meg odaküldtem a szerecsétlent.

– Ezek csak afféle éjféli látomások, Frank. Nem számít, mennyire bamba, azt mindenképpen elmondhatja nekünk, hogy látott-e valóságos miniatürizálási bemutatót, vagy éppen mire használták fel őt. Ehhez nem kell zseniális megfigyelőnek lennie. Csak annyit kell elmondania, hogy mi történt, a további gondolkodás már a mi dolgunk.

– De, Jon, hát nem mondom, hogy talán többé sohasem látjuk?

Winthrop Rodano vállára tette a kezét. – Ne ferd az ördögöt a falra. Gondom lesz rá, hogy Ashby értesüljön a dologról. Ha valami itt egyáltalán megtehető, azt meg is tesszük, és remélem, hogy a rusz... szovjetek is lesznek olyan józanok, hogy futni hagyják, ha a kellő időben elég szelíd nyomást gyakorolunk rájuk. Emiatt ne fájjon a fejed. Ez csupán egyetlen lépés egy bonyolult játékban, és ha nem jön be, hát nem jön be. Még ezernyi húzás lehetősége áll fenn ezen a táblán.

12

Morrison teljesen nyüzötnak érezte magát. Majdnem az egész hétfőt átaludta abban a reményben, hogy ez talán megszabadítja az időeltolódás nyomasztó érzésétől. Hálásan kebelezte be az este föltálat ételt, és még nagyobb örömét lelta a zuhanyozás lehetőségében. Tiszta ruhát is kapott, amely persze nem valami jól illett rá, de ki törődik itt ilyesmivel? A keddre virradó éjszakát pedig fölváltva alvással és olvasással töltötte.

És persze sötét töprengéssel.

Minél többet gondolkodott róla, annál biztosabb lett benne, hogy Natalja Boranova helyesen értékelte a helyzetet, és ő csupán azért van itt, mert ez az Egyesült Államok kormányának úgy tetszik. Rodano biztatta, hogy menjen, sőt még a karrierje további megnehezítésével (ugyan, hogyan kerülhetne még mélyebbre ezen a téren, mint most van?) is megfenyegette, ha nem menne. Akkor miért tiltakoznának az elhurcolása ellen? Elvből persze fölléphetek volna, esetleg tarthattak tőle, hogy ezzel nemkívánatos példát szolgáltatnak, de a kívánságuk, hogy itt legyen, látnivalóan fontosabbnak bizonyult.

Mi értelme lenne ilyen körülmények között követelnie a találkozás lehetőségét a legközelebbi amerikai konzullal, vagy éppen fenyegetőznie az amerikaiak várható

ellenlépéseivel?

Valójában most, hogy a dolog megesett és az amerikaiak szemet hunytak fölötte – márpedig ez a helyzet! – az Egyesült Államok semmilyen intézkedést nem tehet az érdekében, és nem is fejezheti ki rosszallását az eset miatt. Nyomban fölmerülhetne a kérdés, hogyan kaparinthatták meg a szovjetek, és nem lenne rá más válasz, mint az amerikaiak ostobasága vagy hallgatóságos beleegyezése, és az Egyesült Államok nyilván nem óhajtaná, hogy a világ bármelyik következtetésre jusson e kettő közül.

Ő maga persze világosan láthatja, miért alakult így a dolog. Úgy van, ahogy Rodano magyarázta neki. Az amerikai kormánynak információkra van szüksége, és ő van a legeszményibb helyzetben azok megszerzését illetően.

Eszményi helyzetben? De mégis, hogyan? A szovjetek nem lesznek olyan bolondok, hogy hozzáférhetővé tegyenek számára olyan információkat, amelyeket nem akarnak, és ha úgy találják, hogy amit összeszedett (vagy nem tudták megakadályozni a megszerzésében), túl sok, akkor pláne nem lesznek olyan örültek, hogy elengedjék.

Minél többet töprengett az egészen, annál inkább úgy érezte, hogy többé nem látja az Államokat, sem élve, sem holtan, és az egész amerikai hírszerzés kollektíve megvonja a vállát, és veszteséglistára teszi az ügyet, amelyen ugyan nem nyert semmit, de nem is veszített olyan sokat.

Morrison leltárt készített magáról...

„Albert Jonas Morrison, Ph.D., az idegfizika docense, egy elmélet megalkotója az agy működéséről, amelyet senki sem fogadott el és mindenki mellőzött, sikertelen férj, apa és tudós, sőt most már leütött gyalog is a nagy sakkjátszmában”, igazán nem nagy veszteség.

Az éjszaka közepén, egy szállodai szobában, egy városban, amelyről azt sem tudta pontosan, hol van, egy országban, amely több mint száz évig a hazája természetes ellenségének számított, függetlenül attól, milyen vonakodó és gyanakvó együttműködés alakult ki közöttük az utóbbi évtizedekben, Morrison azon kapta magát, hogy pityereg az önsajnálattól, a reménytelen, gyermekes kétségbeeséstől és a megalázó érzéstől, hogy senki sem tartja érdemesnek, hogy harcoljon érte, vagy akár csak sajnálkozzék miatta.

De lám, villant föl benne valahonnan mélyről a büszkeség egy parányi szikrája, a szovjeteknek mégis szükségük van rá. Egész komoly gondot vettek a nyakukba, hogy megszerezhessék. Miután meggyőzéssel nem mentek semmire, nem riadtak vissza az erőszaktól sem. Nem lehettek teljesen biztosak benne, hogy az Egyesült Államok szándékosan másfelé néz az adott pillanatban. Bármilyen csekély mértékben, de mégis vállalták a nemzetközi konfliktus kockázatát, hogy őt megkaparintsák. És most, hogy a kezükben van, nem kis gondot okoz majd nekik, hogy gondoskodjanak a biztonságáról. Egyedül hagyták ugyan a szobában, de azonnal észre is verte az ablakon a rácstól. Az ajtót nem zárták rá, de amikor valamivel korábban kinézett rajta, a szemközti falnak támaszkodó két egyenruhás, fegyveres alak azonnal felé fordult, és megkérdezte, szüksége van-e valamire. Ugyan nem szerette ezt a börtönállapotot, de ez is valahogyan az értékét bizonyító intézkedés volt, legalábbis az itteni körülmények között.

Vajon meddig tarthat ez az állapot? Még ha az is a véleményük, hogy a gondolkodáselmélete helyes, Morrisonnak magának is el kellett ismernie a tényt, hogy minden ezzel kapcsolatos bizonyítéka csak megközelítőleg, fölöttébb közvetett, és a legfontosabb fölfedezéseit még senki sem volt képes igazolni. Mi lesz akkor, ha a szovjetek is rájönnek, hogy ők is képtelenek rá, vagy túlságosan könnyűnek, légiesnek,

ködösnek találják őket, hogy továbbra is foglalkozzanak vele?

Boranova ugyan azt mondta, hogy Sapiro nagyra tartja az elméletét, de Sapiro köztudottan tipikus vadember, aki naponta váltogatja a nézeteit.

Nos, ha Sapiro, mondjuk, megvonja a vállát és odébbáll, mit tesznek majd a szovjetek? Ha amerikai zsákmányuknak nem vehetik semmi hasznát, talán gőgösen visszalökik az Államokba (még egy fajtája a megaláztatásnak), vagy azzal álcázzák a tévedésüket, hogy életfogytiglan fogságban tartják – vagy valami még rosszabbat művelnek vele?

Bizonyára valami szovjet funkcionáriusnak, egy konkrét személynek kellett döntenie az elrablása mellett, vállalnia a súrlódás kockázatát, és ha megfeneklik a dolog, vajon mit tesz majd ez a bürokrata, hogy mentse a nyakát, természetesen a Morrisoné árán?

Kedd hajnalra Morrison már egy egész napot töltött a Szovjetunióban, ami alatt teljesen meggyőzte magát, hogy minden út, mely a jövőjébe mutat, minden lehetséges alternatíva az ő számára csak végzetes eredményhez vezethet. Nézte, hogyan világosodik ki a reggel, de a lelke ottmaradt a legsötétebb éjszaka mélyén.

13

Reggel nyolckor durván kopogtattak az ajtaján. Résnyire kinyitotta, mire a szemközti katona erővel szélesebbre tárta, mintha csak azt akarná megmutatni, ki rendelkezik az ajtó fölött.

Az egyenruhás a szükségesnél hangosabban közölte vele: – Boranova asszony idejön fél óra múlva, és reggelit hoz magának. Addigra legyen készen.

Mialatt sietve felöltözött és használta az amerikai normákhoz képest eléggé ósdi villanyborotvát, elgondolkodott rajta, vajon miért okozott neki könnyű meglepetést, hogy a katona Boranova asszonyt mondott. Az elavult „elvtársnő” kifejezés már régen kiment a divatból.

Ettől csak még ingerültebbnek és ostobábbnak érezte magát, hiszen mi értelme ilyen apróságokon fönnakadnia ennek az ingoványnak a kellős közepén, amelyben találta magát? Bár tudta, mindenki más is ezt tette volna a helyében.

Boranova tíz percet késett. Finomabban kopogtatott, mint a katona, s miután belépett, megkérdezte: – Hogy érzi magát, dr. Morrison?

– Mint akit elraboltak.

– Ezen kívül. Kialudta magát?

– Lehetséges. Nem tudnám megmondani. Őszintén szólva, asszonyom, semmi kedvem ilyesmiről beszélni. Mit óhajt tőlem?

– E pillanatban semmit, csak föltáloalom a reggelijét. És kérem, dr. Morrison, higgye el, hogy én legalább annyira kényszer alatt állok, mint ön. Biztosíthatom, hogy e pillanatban sokkal szívesebben lennék Alekszandr kisfiam társaságában. Az elmúlt hónapokban teljesen elhanyagoltam őt, és Nyikolaj sem nagyon örül a távollétemnek. Persze, amikor elvett feleségül, tisztában volt a pályám természetével, amire azóta is rendszeresen föl hívom a figyelmét.

– Ami engem illet, nyugodtan visszaküldhet a hazámba, azután minden idejét Alekszandr és Nyikolaj társaságában töltheti.

– Ó, ha megtehetném, de szó sem lehet róla. Úgyhogy jöjjön, menjünk reggelizni.

Itt is ehetnénk, de biztosan bezárva érezné magát. Reggelizzünk inkább az étteremben, és mindjárt jobban érzi majd magát.

– Valóban? De az a két katona odakint elkísér bennünket, ugye?

– A szabály az szabály, dr. Morrison. Ez itt egy szigorúan zárt övezet. Mindaddig őrizniük kell önt, míg valamelyik főnök meg nem győződik róla, hogy ez többé nem szükséges, s attól tartok, nem lesz könnyű meggyőznie őket. A munkájukhoz tartozik, hogy ne hagyják magukat meggyőzni.

– Fogadni mertem volna – mormolta Morrison, és vállát megvonva belebújt a kölcsönkapott és hónaljban kissé szűk zakóba.

– Különben semmit sem csinálnak velünk.

– De ha hirtelen szökni próbálnék, vagy csak belépnék valamelyik tiltott területre, biztosan lepuffantanának.

– Nem, ez nekik lenne a legrosszabb. Ön csak élve jelent értéket, holtan már nem.

Morrison fölvent a szemöldökét, és némi erőfeszítéssel elleplezte a haragját. – És mikor kapom vissza a csomagjaimat? A saját ruháimat?

– Annak is eljön az ideje. Az első napirendi pont, hogy együnk valamit.

Az ebédlő, amelyet lifttel és egy meglehetősen hosszú, néptelen folyosón végighaladva közelítettek meg, nem volt valami nagy. Vagy tucatszámú asztal volt benne hat-hat székekkel, és távolról sem volt tele.

Boranova kettesben ült Morrisonnal az egyik asztalnál, és senki sem jelezte, hogy csatlakozni kívánna hozzájuk. A két katona az ajtóhoz közel foglalt helyet, és bár mindketten további kettő helyett ettek, szakadatlanul figyelték Morrisont, sohasem vették le róla a tekintetüket egy-két másodpercnél hosszabb időre.

Étlap nem volt. Egyszerűen eléjük tették az ételt, és Morrison megállapította, hogy a mennyiségre egyáltalán nem panaszkodhat. Volt ott kemény tojás, főtt krumpli, káposztaleves, kaviár és néhány vastag szelet fekete kenyér. Nem adagokban kapták, hanem az asztal közepére tették eléjük, ahonnan mindketten tetszésük szerint vehettek.

Valószínűleg hat személyre szánták, gondolta Morrison, és mivel mi csak ketten vagyunk, nyilván csak a harmadát illik elfogyasztanunk. Egy idő után rájött, hogy teli gyomorral máris valahogy jobban érzi magát.

– Boranova asszony – szólította meg asztaltársát.

– Miért nem szólít Nataljának, dr. Morrison? Itt nem kötnek bennünket a formások, és különben is kollégák leszünk, meglehetősen elég hosszú időre. Ettől az örökös „asszonyom”-tól előbb-utóbb megfájdul a fejem. A barátaim egyszerűen Natasának szólítanak. Talán ez lenne most is a legjobb.

A nő mosolygott, de Morrison makacsul vonakodott a bizalmas megszólítástól. – Asszonyom – ismételte meg –, ha majd barátságosnak érzem a helyzetet, úgy is viselkedem, de így, áldozatként, s hogy akaratom ellenére kell itt lennem, inkább tartom magam bizonyos formásokhoz.

Boranova fősóhajtott. Leharapott egy tekintélyes falat kenyeret, és kedvetlenül rágta. Miután végzett vele, megszólalt: – Legyen, ahogyan óhajtja, de kérem, legalább az „asszonyomtól” kíméljen meg. Maradjunk inkább a hivatalos titulusunál, és nem az „akadémikusra” gondolok, az túlságosan hosszú, de bocsásson meg, hogy félbeszakítottam.

– Dr. Boranova – folytatta Morrison, még hűvösebben, mint az előbb. – Még mindig nem közölte velem, mit óhajtanak tőlem. Beszélt ugyan a miniatürizálásról, de

azzal mindketten tisztában vagyunk, hogy az lehetetlen. Gondolom, csak azért említette, hogy félrevezessen; félrevezessen engem és bárki mást, aki véletlenül hallhatott bennünket. Ezt most már nyugodtan elhagyhatjuk Itt egész biztosan nincs szükség ilyesféle játékokra. Mondja meg végre, miért vagyok itt valójában? Előbb-utóbb úgyis kénytelen lesz, hiszen nyilvánvalóan azt akarja, hogy valamiképpen a hasznukra legyenek, és ez mindaddig lehetetlen, amíg semmit sem tudok róla, mit is óhajtanak tőlem.

Boranova megcsóválta a fejét. – Hogy magát milyen nehéz meggyőzni valamiről, dr. Morrison! Én az első pillanattól fogva az igazat mondtam önnek. A kérdéses program a miniatürizálással kapcsolatos.

– Képtelen vagyok elhinni.

– Mégis, mit gondol, miért van akkor éppen Malenkijgradban?

– Kis Város? Aprófalva? Parányvár? – dünnyögte Morrison, és élvezettel hallotta saját hangját, amint anyanyelvén szólalt meg. – Talán azért, mert ez valóban egy kisváros.

– Ahogy párszor már módomban volt megjegyezni, ön nem komoly ember, dr. Morrison. Ettől függetlenül nem kell sokáig kétségek között hányódnia. Van néhány ember, akikkel találkoznia kell. Egyiküknek igazság szerint máris itt kellene lennie. – A nő bosszús homlokráncolással nézett körül. – Tényleg, hol késik már?

– Fölfigyeltem rá, hogy senki sem közeledik hozzánk – jegyezte meg Morrison. – Néha a többi asztalnál ülők közül ugyan idenéz valaki, de azonnal el is fordítja a fejét, amint találkozik az én tekintetemmel.

– Előre figyelmeztették őket – vont vállat Boranova szórakozottan. – Nem pocsékoljuk az ön idejét oda nem tartozó dolgokra, és ez itt csaknem mindenkire vonatkozik, mármint ami az ön személyét illeti. Pár emberre viszont nem. Valóban, hol lehet már?! – Boranova fölállt. – Bocsásson meg, dr. Morrison, meg kell őt keresnem. Nem maradok el sokáig.

– Biztonságos dolog engem itt hagynia? – kérdezte Morrison enyhe gúnnyal.

– A katonák maradnak, dr. Morrison. Kérem, ne adjon nekik okot a cselekvésre. Nem erős oldaluk az értelem, és úgy képezték ki őket, hogy teljesítsék a parancsokat a gondolkodás megterhelő kényszere nélkül, így könnyen megeshet, hogy még kárt tesznek magában.

– Ne aggódjon, majd vigyázok.

A nő ezzel otthagyta, és kisetett az ajtón, miután néhány szót váltott a katonákkal menet közben.

Morrison utánanézett egy pillanatig, majd körültekintett az ebédlőn. Mivel nem látott semmi érdekeset, ezért az asztalon összefont kezén pihentette meg a szemét, majd az előtte álló, még mindig tekintélyes mennyiségű, el nem fogyasztott ételre bámult.

– Már végzett, elvtárs?

Morrison hirtelen kapta föl a fejét, hiszen éppen az imént vélte úgy, hogy az „elvtársazás” már kiment a divatból.

Egy nő állt előtte, s a szemébe nézett, hanyag pózban a csípőjére téve egyik öklét. Elfogadhatóan gömbölyded alakján kissé foltos, fehér egyenköpenyt viselt. A haja, lenézően fölvont szemöldökéhez hasonlóan, barnásvörös.

– Maga kicsoda? – kérdezte Morrison, és összeráncolta a homlokát.

– Mármint a nevem? Valéria Paleron. A beosztásom? Fizikai munkás, felszolgáló, de szovjet állampolgár és a Párt tagja. Én hoztam maguknak az ételt. Szóval észre sem

vett! Talán nem tart méltónak a figyelmére?

Morrison megköszöri a torkát. – Sajnálom, kisasszony. Elfoglaltak a gondolataim... De ha lehet, hagyja még itt az ennivalót. Hamarosan még valaki csatlakozik hozzánk, azt hiszem.

– Aha. És a carina? Ő is visszajön, ugyebár?

– A carina?

– Ugye, nem is gondolta, hogy vannak még carinánk, itt a Szovjetunióban?

Gondolja csak meg, elvtárs! Ez a Boranova parasztok gyereke, és mégis valami úri dámának képzelet magát, abban biztos lehet. – Ezzel a nő összecücskösítette a száját, és hosszú, sziszegő hangot hallatott, némileg megvetően és enyhe heringillat kíséretében.

– Én nem ismerem olyan jól – vont a vállát Morrison.

– Maga amerikai, nem igaz?

– Miből gondolja? – kérdezte Morrison élesen.

– Abból, ahogyan oroszul beszél. Ezzel a kiejtéssel mi más lehetne? Talán

Nyikolaj cár, a zsarnok fia?

– Mi a hiba az én orosz nyelvtudásommal?

– Messziről érződik, hogy iskolában tanulta. Egy kilométerről megismerni akármelyik amerikai, ha csak annyit mond, hogy „Kérek egy pohár vodkát”. Persze ez még távolról sem olyan rossz, mint az angolok. Azokat két kilométerről is meg lehet különböztetni.

– Nos, rendben van, valóban amerikai vagyok.

– És egyszer majd hazamegy?

– Nagyon remélem.

A pincérnő lassan bólintott, előhúzott egy rongyot, és elmélázva letörölte vele az asztalt. – Egy napon szeretnék eljutni az Egyesült Államokba.

– És miért ne? – bólogatott Morrison.

– Ahhoz útleveél kell.

– Hát persze.

– Egy egyszerű, hűséges fõlszolgálonõ hogyan kaphatna?

– Azt hiszem, igényelnie kellene egyet.

– Igényelni? Ha elmegyek egy funkcionáriushoz, és azt mondom neki, hogy én, Valerija Paleron szeretnék az Egyesült Államokba utazni, nyomban megkérdezi: Miért?

– És tényleg, miért akar odamenni?

– Hogy lássam az országot, az ottani embereket, a gazdagságot. Kíváncsi vagyok rá, ott hogyan élnek. De ez nem elég nyomós ok, tudom.

– Akkor mondjon valami mást – tanácsolta Morrison. – Mondja azt, hogy könyvet akar írni az Egyesült Államokról a szovjet fiatalok okulására.

– Tudja azt maga, mennyi könyvet...

A nő hirtelen elhallgatott, és elmélyült figyelemmel újra nekilátott az asztal törölgetésének.

Morrison fölnézett, és Boranovát látta maga előtt villogó, mérges tekintettel. Mondott egy nyers, egytagú szót, amelyet Morrison ugyan nem értett, de megesküdött volna rá, hogy valamilyen jelző, mégpedig nem a finomabbak közül.

A felszolgálólány zavartan elvörösödött. Boranova kurta, gyors mozdulatot tett a kezével, mire a nő megfordult és elietett.

Morrison ekkor vette észre a Boranova mögött álló alacsony, vastag nyakú, ferde szemű, nagy fülű, széles vállú, izmos testalkatú férfit. Az orosz szokásokhoz képest

hosszú, fekete haja szerteszét meredezett, mintha állandóan turkálna benne.

Boranova nem mutatta be őket egymásnak. – Beszél azzal a nővel? – kérdezte helyette.

– Igen – felelte Morrison.

– Fölismerte, hogy maga amerikai?

– Azt mondta, hogy a kiejtésem azonnal elárul.

– És azt is, hogy szeretne ellátogatni az Egyesült Államokba?

– Igen, azt is.

– És maga mit mondott erre? Megígérte, hogy majd segít neki?

– Azt javasoltam, hogy igényeljen útlevelet, ha utazni kíván.

– Semmi mást?

– Semmi mást.

– Nem szabad odafigyelnie rá – mondta Boranova ingerülten. – Ez egy tudatlan és műveletlen nőszemély. Hadd mutassam be a barátomat, Arkagyij Visszarionovics Gyezsnyev. Ő pedig dr. Albert Jonas Morrison, Arkagyij.

Gyezsnyev produkált valami meghajlásfélét, és megjegyezte: – Már hallottam önről, dr. Morrison. Sapiro akadémikus gyakran emlegette.

– Nagyon hízelgő – felelte Morrison hűvösen. – De mondja, dr. Boranova, ha az a felszolgálónő annyira bosszantja önt, nem lenne könnyebb áthelyeztetni vagy mással helyettesíteni?

Gyezsnyev nyersen fölkacagott: – Semmi esély rá, amerikai elvtárs, gondolom, önt is így szólította.

– Nem egészen.

– Akkor előbb-utóbb megtette volna, ha meg nem zavarjuk. Az a gyanúm, hogy az a nő a biztonságiak embere, méghozzá azok közül, akik szoros megfigyelés alatt tartanak bennünket.

– De miért?

– Mivel egy ilyen programmal kapcsolatban senkivel sem lehetnek tisztában teljesen. Amikor önök, amerikaiak valamilyen tudományos áttörésen munkálkodnak, talán nem állnak szintén megfigyelés alatt?

– Én nem tudom – felelte Morrison mereven. – Még sohasem vettem részt olyan áttörő jelentőségű tudományos programban, amely ennyire magára vonta volna a kormányunk figyelmét. De én inkább azt kérdezném meg, miért úgy viselkedik ez a nő, ahogyan viselkedik, ha egyszer az elhárítás ügynöke?

– Nyilvánvalóan provokációs célból. Vad dolgokat beszél, és közben lesi, hogyan szedhetne ki valamit másokból.

– Nos, ez a maguk baja, nem az enyém – vonta meg a vállát Morrison.

– Ahogy mondja – bólogatott Gyezsnyev, majd odafordult Boranovához. –

Említetted már neki, Natasa?

– Arkagyij, kérlek...

– Ugyan már, Natasa! Ahogyan apám mondogatta: „Ha ki kell húznod valaki fogát, téves kedvesség, ha lassan húzod.” Mondjuk csak meg neki.

– Annyit elmondtam, hogy a miniatürizálás kérdésével foglalkozunk.

– Csak ennyit? – csodálkozott Gyezsnyev. Leült, közelebb húzta a székét Morrisonéhoz, és az amerikaihoz hajolt. Életerének megsértése elől Morrison ösztönösen visszahúzódott. Gyezsnyev erre még közelebb nyomult hozzá: – Tudja, amerikai elvtárs, a barátom, Natasa nagy romantikus, és szilárd meggyőződése, hogy

maga merő tudományszeretetből segíteni kíván nekünk. Úgy véli, meggyőzhetjük önt, hogy örömmel csinálja azt, amit mindenképpen meg kell tennie. De téved. Mint ahogy az ideutazása kapcsán, most sem fogjuk tovább győzködni magát.

– Nyomasztó kezdesz lenni, Arkagyij! – csattant föl Boranova.

– Nem, Natasa, csak tisztességes vagyok, ami, elismerem, néha ugyanaz. Dr. Morrison, illetve Albert, hogy kerüljük a formalitásokat, amelyeket őszintén gyűlölök – és látványosan megborzongott –, mivel nem fogjuk győzködni, amire nincs is időnk, erővel kényszerítjük rá, hogy megtegye, amit akarunk, ahogy ide is kényszerrel hoztuk el.

– Arkagyij, megígérted, hogy nem... – mondta Boranova.

– Az már nem számít. Gondolkodtam a dolgon, mióta azt megígértem, és úgy döntöttem, hogy az amerikaiak tudnia kell, mivel áll szemben. Így könnyebb lesz a dolgunk, és neki is sokkal könnyebb lesz.

Morrison egyikről a másikra nézett, és a torka úgy összeszorult, hogy alig kapott levegőt. Akármit tervelték is ki vele kapcsolatban, most már tudta, hogy más lehetőség nem adódik a számára.

14

Morrison egyetlen szót sem szólt, miközben Gyezsnyev minden további nélkül és pompás étvággyal nekilátott az ő reggelijének.

Az ebédlő eddigre majdnem teljesen kiürült, és Valerija Paleron, a felszolgálónő összeszedte a maradékokat, majd nekilátott az asztalok és székek letörölgetéséhez.

Gyezsnyev elkapta a pillantását, és intett neki, hogy az ő asztalukat is szedje rendbe.

– Szóval nincs más választásom – jegyezte meg Morrison. – De mi az az egy?

– Ó, hát Natasa még ezt sem árulta el? – kérdezte Gyezsnyev.

– Azt már nemegyszer említette, hogy miniatürizálási kérdésekbe szándékoznak bevonni. De azt tudom, és maguk is tudják, hogy nem létezik semmiféle miniatürizációs kérdés, kivéve a lehetetlenség tényé alakításának kísérletét, és ebben igazán nem lehetek a segítségükre. Azt viszont igenis szeretném megtudni, hogy valójában mit akarnak elvégeztetni velem.

Gyezsnyev derűsen mérte végig. – És miért gondolja, hogy a miniatürizálás lehetetlen?

– Abból, hogy az!

– És ha azt mondom magának, hogy máris megcsináltuk?

– Akkor én azt mondom, hogy mutassák meg!

Gyezsnyev Boranova felé fordult, aki mélyet sóhajtott, és bólintott.

Gyezsnyev fölállt. – Jöjjön – vetette oda. – Most elvisszük a Grottába.

Morrison bosszúsan beharapta az ajkát. A kis kényelmetlenségek nagyobbak árnyékát vetették előre. – Nem ismerem azt az orosz szót, amelyet most mondott.

– Van itt egy földalatti laboratóriumunk – magyarázta Boranova. – Azt nevezzük Grottának. Ez az egyik belső, költői szavunk, amelyet a köznyelvben nem használnak. A Grotta a miniatürizálási program színhelye.

15

Odakint egy sugárhajtású légi jármű várta őket. Morrison pislogva szoktatta a szemét az éles napfényhez. Kíváncsian nézegette a gépezetet. Nem volt olyan finoman kidolgozott, mint a hasonló amerikai gépek, alig látszott többnek szűk ülésekkel ellátott szánkónál, az elején egy bonyolult motorral. Hideg vagy nedves időben teljesen használhatatlan lenne, és Morrison elgondolkodott rajta, van-e a szovjeteknek zárt változatuk is télvíz idejére, vagy csak nyári sétarepülésekre használják.

Gyezsnyev ült a kormányhoz, miközben Boranova mögé tessékelte Morrisont, maga pedig az amerikai mellett, a jobb oldalon foglalt helyet. – Menjenek vissza a szállodába, ott várjanak meg bennünket! – fordult a katonákhoz. – Ettől a pillanattól teljes felelősséget vállalunk. – Elővett egy nyomtatott űrlapot, rákanyarította a nevét, a dátumot és végül, miután megnézte az óráját, a pontos időt.

Amikor megérkeztek Malenkijgradba, Morrison megfigyelte, hogy a nevéhez híven, valóban egy kisváros. Néhány sor kétszintes, nyomasztóan egyforma lakóépület alkotta. A települést nyilvánvalóan a programon dolgozóknak építették, függetlenül attól, mit álcáztak a miniatürizálás dajkamesével, és láthatóan nem költöttek rá többet a föltétlenül szükségesnél. Mindegyik háznak megvolt a maga kis zöldségeskertje, és bár az utcákat járdák övezték, valahogy mégis befejezetlennek tűntek.

A kis gép a hajtóműveiből előtörő légsugárral kisebb porfelhőt kavart föl a földről, amelyet hamarosan maguk mögött hagytak, amint a jármű simán előrelendült. Morrison láthatta, hogy komoly kellemetlenséget okoztak a gyalogosoknak, akik egy emberként igyekeztek valami menedéket találni, amint közeledtek feléjük.

Morrison akkor érezte át igazán a kellemetlenséget, amikor összefutottak egy hasonló, szembejövő géppel, és az alaposan betérítette őket porral.

Boranova láthatóan jól szórakozott az eseten. – Ne is törődjön vele – köhécselte –, hamarosan úgyis kiporszívóznak bennünket.

– Kiporszívóznak? – kérdezte Morrison, szintén köhögéssel küszködve.

– Igen, de nem is annyira miattunk, hiszen egy kis por még nem a világ vége, de a Grottában már tisztességesen portalanítani kell mindent.

– Akárcsak az én tudómet. Nem lenne jobb, ha valami dobozt szerkesztenének ezekre a gépekre?

– Folyton ígérgetik, hogy hamarosan küldenek egy korszerűbb szállítmányt, és ki tudja, egyszer még meg is érkezik. Mellesleg ez egy egészen új város, és ráadásul a sztyeppén épült, ahol eléggé száraz az éghajlat. Ennek megvan a maga előnye, de akadnak persze hátrányai is. A lakosság természetesen valamennyi zöldséget, amint láthatta, és néhány állat is akad, de a komolyabb mezőgazdasági műveléssel várnunk kell, amíg meg nem nő a város, és lesz majd lehetőség az öntözésre. De most ez nem olyan fontos. Elsősorban a miniatürizálás foglalkoztat bennünket.

Morrison megcsóválta a fejét. – Olyan gyakran és olyan nyugodt képpel beszél erről a kicsinyítésről, hogy lassan már velem is elhitheti a dolgot.

– Hiheti is. Hamarosan a bemutatót is meglátja, amelyet Gyezsnyev előkészített.

Gyezsnyev erre hátraszólt a kormányülésből: – És nem csekély gondot jelentett a számomra. Újból beszélnem kellett a Központi Egyeztető Bizottsággal, amitől, meglehetősen, még a maradék ősz hajuk is kihullott. Amint atyám szokta volt mondani: „A majmokat azért teremtették, mert politikusokra volt szükség.” Hogy lehet a helyszíntől kétezer kilométerre üldögélve politikát csinálni...?

A jármű puhán elsuhant a hirtelen véget érő városka széle fölött, a váratlanul

velük szemben fölbukkanó alacsony, sziklás magaslat felé.

– A Grotta – magyarázta Boranova – annak a belsejében van. Biztosít annyi teret, amennyire szükségünk van, megvéd az időjárás viszontagságaitól, és megközelíthetetlen a légi földerítés, sőt még a kémholdak számára is.

– A kémholdak törvényellenesek – jegyezte meg Morrison bosszús hangon.

– Csupán az törvénytelen, hogy kémholdaknak nevezzék őket – vágott vissza Gyezsnyev.

A kis gép félrebillent, amint elkanyarodott és leszállt egy sziklaperem árnyékában, a masszívum belsejében.

– Kiszállás! – kiáltotta Gyezsnyev.

Előresietett, a másik kettővel a nyomában, és a hegyoldalban föltárult előtte egy ajtónyílás. Morrison nem tudta megállapítani, hogyan csinálták. Egyáltalán nem látszott ajtónak, teljesen olyan volt, mintha a sziklás hegyoldal szerves része lenne. Úgy nyílt ki előttük, mint a „negyven rabló” barlangja a „Szezám, tárulj” varázsigére.

Gyezsnyev félreállt, hogy széles mozdulattal tessékelje befelé Boranovát és Morrison. Morrison belépett a ragyogó reggeli napfényből egy eléggé homályosan megvilágított helyiségbe, amelyhez a szeme csak jó fél perc alatt volt képes alkalmazkodni. Egyáltalán nem rablóbarlangnak, hanem gondosan megtervezett építménynek bizonyult.

Morrison úgy érezte, mintha a Földről egyenesen a Holdra lépett volna. Persze még sohasem járt a Holdon, de ő is, mint gyakorlatilag a Föld minden lakója, jól tudta, hogy néznek ki a felszín alatti holdi települések. Pontosan olyan másvilági érzés töltötte el, mintha ott lenne, természetesen azzal a különbséggel, hogy itt továbbra is a Föld tömegvonzása érvényesült.

NEGYEDIK FEJEZET A Grotta

„A kicsinység jó is lehet: a sas néha éhezik,
de a kedvenc kanári soha.”

(Gyezsnyev)

16

Egy jókora, fényesen kivilágított zuhanyozóhelyiségben Boranova és Gyezsnyev nekilátott, hogy levesse kinti ruháit. Morrison megrettent a feladattól, és láthatóan tétovázott.

– Az alsóruháját magán tarthatja, dr. Morrison – mosolygott rá Boranova. – A cipőjén kívül minden egyebet dobjon bele abba a tartályba. Remélem, semmi fontos nincs a zsebeiben. A cipőjét meg tegye a tartály elé. Mire visszajövünk ide, mindent kitisztítanak és rendbe tesznek.

Morrison engedelmeskedett az utasításnak, és közben megpróbált nem odafigyelni Boranova dús idomaira, bár a nő látnivalóan egyáltalán nem zavartatta magát. Bámulatos, gondolta magában Morrison, mit el nem takar a ruha, hacsak nem az ellenkezőjére szánják.

Alaposan, a szappant nem kímélve megmosakodtak: az arcukat a fülükig, a kezüket könyékig, és végül gondosan kifésülték a hajukat. Morrison megint ingadozott, mire Boranova megnyugtatta, mintha csak a gondolataiban olvasna: – A fésűket minden alkalommal megtisztítják, dr. Morrison. Nem tudhatom, mi mindent olvasott össze rólunk, de egyesek még nálunk is tudják, mi a higiénia.

– És mindezt csak azért, hogy beléphessünk a Grottába? – kérdezte Morrison. – Mondja, minden esetben végigcsinálják ezt az egészet?

– Minden esetben. Ezért nem ront be csak úgy ide senki. Sőt még idebent is jó néhányszor leöblítjük magunkat. Mellesleg, a következő mozzanatot esetleg kellemetlennek találhatja. Csukja be a szemét, vegyen mély lélegzetet, és tartsa vissza, ameddig bírja. Körülbelül egy percig tart az egész.

Morrison ismét engedelmeskedett, és érezte, amint kavargó légsugár pásztázza végig a testét. Tántorgott, akár egy részeg, és beleütközött az egyik tartályba. A viharok éppoly váratlanul szakadt vége, ahogyan elkezdődött.

Morrison kinyitotta a szemét. Boranova és Gyezsnyev úgy nézett ki, mintha ijesztő parókát öltött volna. A saját hajához kapott, és rájött, hogy ő sem lehet különb. A fésűje után nyúlt.

– Ne fáradjon vele – mondta Boranova. – Még keresztül kell esnünk egy s másón.

– Mire volt jó mindez? – kérdezte Morrison. Meglepetten vette észre, hogy kétszer is krákognia kellett, mielőtt meg tudott szólalni.

– Amint említettem, le kell porszívózni rólunk minden porszemcsét, de ez csak a kezdete a tisztálkodási folyamatnak. Tessék, ezen az ajtón át – mutatta az utat az amerikaiak.

Morrison egy szűk, de jól megvilágított folyosón találta magát, amelynek a falaiból sugárzott a fény. – Nagyon ügyes – vont a szemöldökét.

– Energiát takarít meg – reagált Gyezsnyev –, és az nagyon fontos. Vagy talán a műszaki fejlettségére gondol? A Szovjetunióba érkező amerikaiak mintha mindenütt csak petróleumlámpákra számítanának – kuncogott föl az orosz. – El kell ismernem, hogy nem minden téren értük utol magukat. A bordélyházaink például nagyon kezdetlegesek az önökéihez képest.

– Maga is úgy verekszik, hogy elsőként üt vissza – dűnnyögte Morrison. – Ez a zavarodott tudat kétségtelen jele. Ha már a fejlett technikával óhajt kérkedni, hadd mutassak rá, milyen hatásos lenne kiépíteni a Malenkijgrad és a Grotta közötti útszakaszt vagy éppen zártakká alakítani azokat a légikocsikat. Kevésbé lenne szükséges ez a tortúra is.

Gyezsnyev képe elsötétült, de Boranova élesen közbevetette: – Dr. Morrisonnak teljesen igaza van, Arkagyij. Nem szeretem a stílusodat, amely szerint lehetetlen az őszinteség durvaság nélkül. Ha képtelen vagy egyszerre őszinte és udvarias lenni, inkább tartsd a nyelvedet a fogsorodon belül.

– De hát mi rosszat mondtam? – vigyorodott el Gyezsnyev kényszeredetten. – Amerikai doktorunknak teljesen igaza van, de tehetünk mi itt bármit is, amíg a döntéseket Moszkvában hozzák azok az idioták, akik minden fillérrel takararékoskodnak, és közben nem számolnak a következményekkel? Ahogy az öregem is mondogatta: „A takarékossgal csak az a baj, hogy néha igen sokba kerül.”

– Ez meglehetősen igaz – hagyta rá Boranova. – Komoly pénzeket takaríthatnánk meg azzal, ha rendes útra vagy jobb légikocsikra költenénk, de nem mindig könnyű meggyőzni azokat, akiknek a markában van az erszény. Ezzel a gonddal biztosan önök is küszködnek Amerikában.

Beszéd közben hívón intett, mire Morrison követte őt egy kisebb helyiségbe. Amint az ajtó becsukódott mögöttük, Gyezsnyev valami karperecet nyújtott át Morrisonnak. – Hadd tegyem ezt a jobb csuklójára. Amikor mi fölemeljük a kezünket, maga is kövesse a példát.

Morrison azonnal megérezte, hogy a súlya csökken, amint a kamra padlója zuhanni kezdett velük.

– Egy felvonó – jegyezte meg.

– Bölcs megállapítás – dörmögte Gyezsnyev. De nyomban a szájára ütött a kezével, és fojtott hangon hozzátette: – Jaj, nem szabad komiszkodnom!

Puhán megálltak, és az ajtó kinyílt előttük.

– Igazolványt! – dörrent rájuk egy ellentmondást nem tűrő hang.

Gyezsnyev és Boranova fölemelte a karját, mire Morrison is hasonlóan cselekedett. A fülkét váratlanul elárasztó bíborszínű fényben fölillant a három karperec, amelyeken, Morrison csak most figyelhette meg, nem azonos jelek sorakoztak. Végigterelték őket egy másik folyosón, amelyről egy meleg, párás helyiségbe léptek be.

– Még egy utolsó sikáláson kell keresztülesnünk, dr. Morrison – mondta Boranova. – Mi már hozzászoktunk ehhez, és a levetkezés sem jelent problémát. Könnyebb, és időt is megtakaríthatunk vele, ha csoportosan csináljuk.

– Ha maguk kibírják – mormolta Morrison komoran akkor én is.

– Lényegtelen dolog – jegyezte meg Gyezsnyev. – Egyikünk számára sem újdonság a látvány.

Ezzel Gyezsnyev kibújt az alsóneműjéből, odalépett a falhoz, ahol egy kis, vörös gomb világított, és már rá is tette a kezét. A fal egy keskeny panelje félresiklott, és mögötte, az egyik oldalon petyhüdten lógó, fehér ruhadarabok tűntek elő. Fehérneműjét ledobta a nyílás aljára.

Láthatóan egy csöppet sem zavarta a meztelenség. Mellét és vállát sötét szőrzet borította, ülepének jobb oldalán régen begyógyult sebhely éktelenkedett. Morrison eltöprengett rajta, vajon hol szerezhette.

Boranova követte Gyezsnyev példáját, és közben odaszólt Morrisonnak: – Válasszon ki, doktor, egyet a világító gombok közül. A hüvelykujja érintésére kinyílik, majd újabb érintésre bezárul a nyílás. Ezután már csak az ön hüvelykujja lenyomatának engedelmeskedik, tehát jegyezze meg a rekesze számát, hogy később ne kelljen végignyomkodnia minden gombot, míg a sajátját megtalálja.

Morrison követte a kapott tanácsot.

– Ha esetleg használni kívánja a mosdót, először oda menjen – figyelmeztette Boranova.

– Nem, minden rendben – szabadkozott Morrison.

Ebben a pillanatban permetszerű, apró vízcseppek töltöttékbe a helyiséget.

– Csukja be a szemét! – kiáltotta Boranova, de szükségtelen volt az elővigyázatosság. A legelső permetsugár úgylis kikényszerítette a reakciót.

Szappant is keverték a vízbe, de mindenesetre valami olyasmit, ami csípte a szemét, keserű íze volt és ingerelte az orrát.

– Emelje föl a karját! – rikoltotta Gyezsnyev. – Forognia nem kell, a sugarak minden irányból jönnek.

Morrison fölemelte a karját. Érezte, hogy valóban minden irányból érik a sugarak, még a padló felől is, amint kellemetlenül megbizsergették a heréit.

– Meddig tart ez az egész? – lihegte.

– Elég sokáig – felelte Gyezsnyev – de mindenképpen szükséges.

Morrison számolni kezdett magában. Ötvennyolcnál úgy érezte, hogy a kesernyész íze enyhül az ajkán. Résznyire nyitotta a szemét. Igen, a másik kettő is ott van még. Folytatta hát a számolást, és amikor 126-hoz ért, a permet elállt, és kellemetlenül forró, száraz légáramlat lépett a helyére.

Amikor ez is abbamaradt, hevesen kapkodta a levegőt, és csak ekkor tudatosult benne, hogy egész idő alatt visszatartotta a lélegzetét.

– És ez mire volt jó? – nyögte, és zavarodottan elfordult Boranova terjedelmes, de feszes melleinek látványától, de Gyezsnyev szőrös mellkasában sem nyert igazi vigaszt.

– Most már szárazak vagyunk – mondta Boranova. – Ötözzünk föl.

Morrison nem kellett biztatni, de csaknem azonnal kiábrándították a rekeszben talált ruhadarabok. Valami ingfélét és könnyű pamutnadrágot talált ott, amelyet egy zsinórral kellett a derekára erősítenie. Volt ott még egy könnyű sapka a haja eltakarására és egy pár, szintén könnyű szandál. A szövet ugyan nem volt teljesen átlátszó, de a látványukat illetően nem sokat bízott a képzeletre.

– Ez lesz minden ruházatunk? – kérdezte Morrison.

– Igen. Tiszta, nyugodt környezetben dolgozunk, egyenletes hőmérséklet mellett, a ruhák pedig eldobhatók, szóval nem számíthatunk divatos vagy drága modellekre –

magyarázta Boranova. – Valójában, ha képesek lennénk leküzdeni egynémely, egyébként érthető gátlásunkat, akkor nyugodtan dolgozhatnánk csupaszon is. De ebből talán elég, gyerünk!

És ekkor végre beléptek egy helyiségbe, amelyben Morrison azonnal fölismerte a Grottának nevezett intézmény központját. Díszes oszlopok között nyúlt messze, tova, beláthatatlan távolságba.

Semmilyen berendezés nem volt ismerős a számára. Honnan is lett volna? Teljes mértékben elméleti tudós volt, és amikor a saját szakterületén dolgozott, kizárólag maga készítette számítógépes programokat használt. Egy pillanatra vágyakozás fogta el a saját egyetemi laboratóriuma, a könyvei, az állatok ketreceinek szaga, sőt kollégái korlátolt csökönysége iránt is.

A Grottában óriási volt a nyüzsgés, mindenütt emberek sűrögtek. Vagy tucatnyian voltak a közvetlen közelben, mások távolabb munkálkodtak valamin, és az egész hely különös emberi hangyaboly belsejére emlékeztetett, ahol berendezések sorakoztak és általában pezsgett a munka.

Senki nem törődött az újonnan érkezettekkel, sőt egymással sem. Szótlanul folytatták tevékenységüket, lépteik zaját elnyelte puha lábbelijük.

Boranova ismét, mintha Morrison gondolataiban olvasna, suttogva magyarázta neki: – Itt szigorúan betartjuk a szabályokat. Senki sem tud többet, mint ami szükséges a munkájához. Nem tűrhetünk semmilyen kiszivárgási lehetőséget.

– De csak kell valahogy érintkezniük egymással!

– Amikor szükséges, lehetséges, de minimális mértékben. Ez persze lecsökkenti az együvé tartozás örömét, de objektív kényszerűségből fakad.

– Az ilyen elszigetelődés lelassítja a fejlődést – vélekedett Morrison.

– Ezt az árat kell megfizetnünk a biztonságért – felelte Boranova –, egyszóval, ha senki sem szól önhöz, az nem a személyének szól. Semmi értelme nem lenne, hogy beszéljenek magával.

– De egy idegenre azért csak kíváncsiak, nem?

– Gondoskodtam róla, hogy megtudják: maga egy külföldi szakértő. És ennél többet nem is kell tudniuk.

Morrison összeráncolta a homlokát. – És hogyan fogadják majd, hogy ez a külső szakértő egy amerikai?

– Azt nem tudják, hogy ön honnan származik.

– A kiejtésem azonnal elárul, akárcsak annak a pincérnőnek.

– De nem fog beszélni senkivel, azokon kívül, akiknek bemutatom.

– Nos, ahogy óhajtja – mormolta Morrison közömbösen.

Kíváncsian nézelődött tovább. Ha már itt van, éppenséggel ki is derítheti, amit csak lehetséges, még ha közönséges dolgoknak is bizonyulnának később. Amikor majd visszatér az Egyesült Államokba, biztosan kifaggatják minden megfigyelt részletről, és esetleg még valami érdemlegessel is szolgálhat nekik.

– Meglehetősen drága helynek látszik – suttogta Boranova fülébe –, vajon az állami költségvetés hány százalékát költhetik rá?

– Hát, nem olcsó – ismerte el Boranova, de többet nem árult el –, a kormány pedig folyton azon munkálkodik, hogy lefaragja a kiadásainkat.

– Ma reggel például – tette hozzá Gyezsnyev savanyú képpel – jó órányi munkámba került, hogy engedélyezzenek egy kisebb, terven kívüli kísérletet a maga kedvéért, hogy a fene enné meg azt a Bizottságot!

– Ha ezek a mulatságosnak szánt megjegyzéseid visszajutnak a Bizottsághoz, Arkagyij – szolt közbe Boranova –, nem hiszem, hogy a javadra szolgálnának.

– Én nem félek azoktól a disznóktól, Natasa.

– Én viszont igen. Képzeld el, mi marad a jövő évi költségkeretünkből, ha földühíted őket!

Morrison váratlan türelmetlenséggel s ettől még visszafogottabban szolt közbe: – Engem nem izgat sem a bizottságuk, sem a költségvetésük, hanem az az egyszerű kérdés, hogy nekem mi keresnivalóm van itt!

– Azért van itt, hogy tanúja legyen a sikeres miniatürizálásnak, és megmagyarázzuk, hogy miért van szükségünk a segítségére. Ennyivel most megelégszik, amer... izé... Külső Szakértő Elvtárs?

17

A másik kettő nyomában Morrison odaérkezett valamihez, ami igen keskeny sínpáron álló, apró, régimódi vasúti vagonnak látszott.

Boranova egy sima folthoz érintette a hüvelykujját a falon, mire egy ajtó zajtalanul félresiklott előttük. – Kérem, szálljon be, dr. Morrison.

A férfi hátrált egy lépést. – Hová megyünk?

– A kicsinyítőterembe, természetesen.

– Vasúton? Hát mekkora ez a barlang?

– Elég nagy, doktor, de azért nem olyan óriási. Ez biztonsági kérdés. Csak bizonyos személyek használhatják ezt a járművet, amellyel eljuthatnak a Grotta szívébe.

– A saját embereikkel is ilyen bizalmatlanok?

– Bonyolult világban élünk, dr. Morrison. Az embereink ugyan megbízhatóak, de nem akarunk túl sok embert kitenni az egyébként szükségtelen kísértésnek. És ha bárki rávanná valamelyikünket, hogy elmenjen egy... ööö... másik helyre, ahogy mi is rávettük önt, akkor annál jobb, minél kevesebbet tud, megérti, ugye? Kérem, szálljon be!

Morrison némi nehézség árán beszállt a szűk kocsiba. Gyezsnyev hasonlóan küszködött mögötte. – Újabb példa a sajt fölösleges hámozására – morogta. – Hogy ez miért ilyen kicsi? Mert a bürokraták milliárdokat költenek egy programra, és boldogok, ha a legmeglepőbb helyeken megtakaríthatnak pár száz rubelt a keményen dolgozók kényelmetlensége árán.

Boranova az első ülésre telepedett. Morrison nem láthatta, hogyan kormányozza a kocsit, már ha egyáltalán volt valamilyen kormány. Az is lehet, hogy számítógéppel vezérlik. A kocsit váratlanul lendült mozgásba, és Morrison érezte a vele járó enyhe taszítóerőt.

Mindkét oldalon volt egy-egy kis ablak szemmagasságban, igaz, átlátszatlan üvegből, Morrison csak az üreg kis szelvényét láthatta odakint homályosan, sejtelmes élettenséggel. Az ablakok bizonyára nem a nézelődést szolgálták, csak arra szánhatták őket, hogy a klausztofóbiára hajlamosak ne érezzék reménytelen bezártságban magukat.

Morrisonnak úgy tűnt, hogy az odakint halványan kivehető alakok egyáltalán nem törődnek a közelükben elsuhanó járművel. Itt aztán mindenkit jól beidomítottak, gondolta magában. Ha bármely folyamat iránt, ami nem tartozik szorosan a munkájukhoz, a legcsekélyebb érdeklődést mutatják, az neveletlenségnek, ha nem még annál is

rosszabbnak számít.

Most úgy érezte, mintha az üreg túlsó falához közelednének, és valóban, a kocsi egy újabb enyhe rándulással lefékezett. A fal egy része félresiklott előttük, a jármű ismét meglódult, és besuhant a résen.

Csaknem azonnal sűrű sötétség borult rájuk, és a kocsi mennyezetén felgyulladó lámpácska éppen csak szürkületté szelídítette az éjszakát.

Szűk alagútban haladtak tovább, amely éppen csak a járműnek biztosított elég helyet, kivéve baloldalt, ahol Gyezsnyev mögött Morrison az ablakon kinézve sejteni vélt egy másik sínpárt. Tehát legalább még egy ilyen járműnek kell lennie, és azoknak el kell férniük egymás mellett, ha egy időben használják őket ellentétes irányban.

Az alagutat éppoly homályosan világították meg, mint magát a kocsit, és ráadásul nem is egyenesen haladt. Vagy úgy vájták a hegybe, hogy a legpuhább kőzeteket érintve szintén a költségeket csökkenthessék, vagy valami ősi ösztön hatására építették íveltre, hogy bonyolultabbá téve, valamivel biztonságosabb legyen. A kinti és benti félhomály valószínűleg ugyanezt a célt szolgálta.

– Mennyi... ööö... ideig tart az út? – kérdezte Morrison.

Gyezsnyev (a sötétben) kiismerhetetlen pillantást vetett felé. – Úgy látom, nem tudja, hogyan szólítson. Nekem nincs tudományos fokozatom, hát szólítson csak egyszerűen Arkagyijnak. Így tesz itt mindenki, és miért ne? Apám mindig is azt hangoztatta, hogy „Az ember számít és nem a neve.”

– Nagyon helyes – bólogatott Morrison. – Szóval mennyi ideig utazunk még, Arkagyij?

– Már nem sokáig, Albert – felelte Gyezsnyev kedélyesen, és Morrison, akit rávett, hogy a keresztnevéen szólítsa őt, nem kifogásolhatta a viszonzást.

Kissé meg is lepődött rajta, hogy eszébe sem jutott megsértődni emiatt. Gyezsnyev még a papa bölcs mondásaival megtűzdelt szövegével is egyszerű embernek látszott, és Morrison, legalábbis az adott körülmények között, örült, hogy néha megszabadulhat az állandó vívógyakorlatoktól, amelyekbe Boranova kényszerítette őt.

A kocsi nem haladhatott gyorsabban kényelmes sétatempónál, mégis minden kanyarban enyhén megrándult. A kicsinyes takarékoság, úgy látszik, még a pálya minőségében is megmutatkozik.

Ekkor, teljesen váratlanul, éles fény árasztotta el őket, és a jármű csikorogva megállt.

Morrison pislogva lépett ki belőle. A helyiség, ahová megérkeztek, nem volt olyan tágas, mint az előző, és látszólag nem volt benne semmi. Csak a sínpár futott körbe, széles hurokban és tért vissza a fal nyílásához, amelyen kijöttek. Éppen megláthatta, amint egy másik kis kocsi siklik be az alagútba, és a fal bezáródik mögötte. A saját járművük lassan körbegördült a sínen, és visszatérve megállt, közvetlenül a fal előtt.

Morrison körülnézett. Sok ajtót látott mindenfelé, és a mennyezet meglehetősen alacsony volt. Ugyan semmi sem utalt erre konkrétan, mégis úgy érezte, hogy egy háromdimenziós dámajáték tábláján áll, ahol minden szintet számos kisebb helyiség alkot.

Boranova már várt rá, és élénk kíváncsiságát halvány rosszallással figyelte. – Készen van, dr. Morrison?

– Nem, dr. Boranova – felelte Morrison. – Mivel nem tudom, hová kell mennem és mit kell tennem, semmiképpen sem lehetek készen. Persze ha mutatja az utat, akkor

azért követem.

– Ennyi készség most éppen elég. Nos akkor, erre. Van ott valaki, akivel találkoznia kell.

Beléptek egy ajtón egy másik, ugyanolyan kis helyiségbe. Ez már fényesen ki volt világítva, és a falait vastag kábelkötegek borították.

Odabent egy fiatal nő tartózkodott, aki fölneezett rájuk, amint beléptek. Félretolt maga elől valamit, ami első tekintetre úgy nézett ki, mint egy műszaki jelentés. A nő határozottan csinos volt a maga sápadt, sebezhető módján. Lenszőke haját rövidre vágatta, de még maradt benne annyi lágy hullámosság, hogy a megjelenése nem tűnt túlságosan ridegnek. Vékony pamut egyenruhája, amelyről Morrison már tudta, hogy a Grottában mindenki ilyet visel, vonzóan karcsúnak, mégis elég formásnak mutatta, Boranova természetes domborulatai nélkül. Arcát a szája bal sarka alatt közvetlenül elhelyezkedő, kis, barna anyajegy csúfította, vagy talán éppen ékesítette (ez izlés dolga). Arccsontja széles, vékony ujjú keze határozottan kecses, arckifejezése pedig olyan, amelyen láthatóan ritkán jelent meg a mosoly.

Morrison ennek ellenére rámosolygott. Elrablása óta első ízben tűnt úgy neki, hogy a komisz helyzetnek, amelybe belekeveredett, még valami jó oldala is lehet.

– Jó napot – szólalt meg. – Örülök, hogy találkozhatom önnel. – Megpróbált valami jólneveltséget belesűríteni orosz szavaiba és megszabadulni attól, aminek alapján az a pincérnő azonnal fölismerte amerikai kiejtését.

A fiatal nő nem válaszolt neki közvetlenül, hanem Boranovához fordult, és tőle kérdezte meg enyhén fátyolos hangon: – Ő az az amerikai?

– Igen, ő – válaszolta Boranova –, a neve dr. Albert Jonas Morrison és az idegfizika professzora.

– Csak docens – szólt közbe Morrison önérzetesen.

Boranova nem törődött a helyreigazítással. – Ő pedig, dr. Morrison, a mi elektromágnesesség-szakértőnk, dr. Szofija Kalinyina.

– Ahhoz nem látszik elég idősnek – jegyezte meg Morrison lovagiasan.

Az ifjú hölgy arca egy csöppet sem derült föl. – Talán fiatalabbnak látszom a koromnál – mondta. – Harmincegy éves vagyok. – Morrison láthatóan meghökkent, Boranova pedig gyorsan közbevágott: – Gyerünk, máris kezdhetjük. Kérem, ellenőrizze az áramköröket, és hozza működésbe a berendezéseket, méghozzá sebesen!

Kalinyina kisietett a helyiségből.

Gyezsnyev vigyorogva nézett utána. – Örülök neki, hogy nyilván nem nagyon kedveli az amerikaiakat. Ez legalább százmillió lehetséges vetélytárstól szabadít meg. Már csak az kellene, hogy az oroszokat se szeresse, és rádöbbenjen, hogy én is éppen olyan karéliei finn vagyok, akárcsak ő maga.

– Hogy te karéliei finn volnál? – szólalt meg Boranova, mosolyt erőltetve az arcára. – Ugyan ki hinné el ezt, te félbolond?

– Ő biztosan elhinné, ha a megfelelő hangulatban lenne hozzá.

– Ehhez valami teljesen lehetetlen hangulatra lenne szüksége, – És Boranova odafordult Morrisonhoz. – Ne vegye személyes sértésnek Szofija viselkedését, dr. Morrison, sok honfitársunk átesik egy ultrahazafias korszakon, amikor rendkívüli mértékben szovjetnek érzi magát, amennyiben utálja az amerikaiakat. Ez inkább afféle póz, nem valóságos érzés. Biztos vagyok benne, hogy amint hozzálátunk a közös csoportmunkához, Szofija azonnal megszabadul ezektől a korlátaitól.

– Tökéletesen megértem, minálunk pontosan ez a helyzet. Ami az igazságot illeti,

ebben a pillanatban én sem valami nagyon kedvelem a szovjeteket, és gondolom, ez nem is olyan érthetetlen. De – mosolyodott el – azt hiszem, dr. Kalinyinával szemben hamar kivételt tehetnék.

Boranova megcsóválta a fejét. – Akár amerikai, mint maga, akár orosz, mint Arkagyij, minden férfiban van valami nyomasztóan hímszerű zöngé, amely nem ismer országhatárokat és kulturális különbségeket.

Morrison nem indították meg a hallottak. – Nem mintha vele vagy bárki mással együtt dolgoznék. Már unalmas folyton ismételnem, dr. Boranova, hogy nem hiszek a miniatürizálás lehetőségességében, és nem tudok, de nem is óhajtok együttműködni önökkel semmilyen formában.

Gyezsnjev fölnevetett. – Ha-ha, előbb-utóbb valaki még el is hinné, amit Albert mond. Olyan komolyan állítja.

– Nézze csak, dr. Morrison – szólalt meg ekkor Boranova –, ez itt Katinka.

Ezzel megütögetett egy kalickát, amelyre Morrison döbbenet meredt rá. Dr. Kalinyina eddig teljesen lekötötte a figyelmét és még a távozása után is csak az ajtóra bámult, amelyen kilépett, és várta a visszajöttét.

Most figyelmesen megszemlélte a drótketrecet. Katinka valami nyúlfélének látszott. Közepes nagyságú volt, és békésen rágcsált valami zöldségfélét, a fajtájára jellemző elmélyült odaadással.

Morrison hallotta a rágás halk hersegését, és a nyúlszagot is érezte, amit nyilvánvalóan már korábban is észrevett, de teljesen meglepedkezett róla.

– Igen, látom – mormolta egy nyúl.

– De nemcsak egyszerűen egy nyúl, doktor, ez itt egy rendkívül különleges teremtmény. Egészen egyedi. Sokkal nagyobb mértékben befolyásolta máris a történelmet, mint a háború vagy bármely más sorscsapás, amire ilyen vonatkozásban általában gondolnak az emberek. Ha eltekintünk az olyan esetleges lényektől, mint a férgek, legyek vagy mikroszkopikus élősködők, Katinka az első eleven lény, amely átesett a miniatürizáláson. Valójában eddig már háromszor is miniatürizálták, és több tucatszor is megtehették volna vele, ha az anyagi lehetőségeink megengedik. Rendkívüli mértékben gyarapította a különböző életformák lekicsinyítésével kapcsolatos ismereteinket, és amint ön is láthatja, az átéltek a legcsekélyebb káros hatással sem voltak rá.

– Nem szeretném megbántani, de a pusztaság állítása, hogy ezt az állatot már háromszor lekicsinyítették, korántsem bizonyítja előttem, hogy ez valóban meg is történt. Én nem kételkedem a becsületességében, de ilyen esetben, gondolom, ön is belátja, a tény közvetlen megfigyelésén kívül semmi más sem lehet kellőképpen meggyőző.

– Természetesen. És pontosan ezért, méghozzá nem csekély költségek árán, Katinkát hamarosan negyedszer is miniatürizálják.

Szofija Kalinyina visszaviharzott az ajtón, és odafordult Morrisonhoz: – Visel-e órát, vagy van-e magánál bármilyen egyéb fém tárgy? – kérdezte ridegen.

– Nincs nálam semmiféle tárgy, dr. Kalinyina, csak ez a ruha, ami rajtam van, és annak az egyetlen zsebe is üres. Még ez az azonosító karperec is, amit rám adtak, úgy

tűnik, műanyagból van.

– Csak azért, mert erős elektromágneses mező uralkodik, amit bármilyen fémtárgy megzavarhatna.

– Van valamilyen élettani hatása? – kérdezte Morrison.

– Nincsen. Legalábbis eddig nem derült ki semmi

Morrison folyton azt várta, mikor adják már föl a miniatürizálással kapcsolatos állításaikat (ugyanis percről percre egyre kritikusabban viszonyult a kérdéshez), végül egészen enyhe rosszhiszeműséggel megkérdezte: – És a túl nagy megterhelés nem vezethet-e születési rendellenességhez, ha egyszer teherbe esik, dr. Kalinyina?

– Már van egy gyermekem – vörösödött el a nő –, és minden szempontból normális.

– Tartózkodott ebben a mezőben a terhessége idején?

– Egyszer.

– Nos, vége a faggatózásnak, dr. Morrison? – szólt közbe Boranova. –

Kezdhettek?

– Még mindig állítja, hogy miniatürizálni fogják azt a nyulat?

– Természetesen.

Micsoda ostobaság a részükről, gondolta magában Morrison. Persze, hamarosan kijelentik majd, hogy valami meghibásodott, de azzal ugyan mire mennek? Különben is, hová akarnak kilyukadni ezzel az egésszel?

– Mindenekelőtt, dr. Morrison, legyen szíves és emelje meg azt a ketrecet – fordult hozzá Boranova.

Morrison nem mozdult. Egymás után végigmérte a három szovjetet, gyanakvón és bizonytalanul.

– No, gyerünk, Albert – szólalt meg Gyezsnyev. – Nem fog fájni. Még a kezét sem kell bepiszkítania, pedig gyakran előfordul, hogy az ember keze kicsit piszkos lesz a munkától.

Morrison két oldalról megfogta a kalickát, és fölemelte. A súlyát körülbelül tízkilónyira becsülte. Felnöögött és megkérdezte: – Most már letehetném?

– Miért ne? – húzta el a száját Boranova.

– Csak óvatosan – szólt közbe Kalinyina. – Ne izgassa föl Katinkát.

Morrison vigyázva letette a ketrecet. Amikor fölemelték, a nyúl abbahagyta a táplálkozást, most kíváncsian beleszaglászott a levegőbe, és vissza tért a komótos rágcváláshoz.

Boranova intésére Szofija a helyiség egyik végébe lépett, ahol a kábelek között egy műszerfal lapult, minden föltűnés nélkül. A válla fölött visszanezett a ketrecre, mintha az elhelyezkedését vizsgálná, aztán visszament hozzá és kicsit megigazította. Utána megint a műszerfalhoz sietett, és elfordított egy kapcsolót.

Sivító hang hallatszott, mire a kalicka fölragyogott és vibrálni kezdett, mintha valami láthatatlan erő feszült volna ki közöttük és a berendezés között. A vibrálás behatolt a ketrec alá, és elválasztotta az asztal kölapjától, amelyre letették.

– A kalicka most teljesen bekerült a miniatürizációs mezőbe – mondta Boranova.

– Csak a mezőn belüli tárgyak miniatürizálódnak,

Morrison kimeredő szemmel bámult, és apró féregként megmozdult benne a bizonytalanság. Talán valami ügyes bűvészműtárványra készülnek, hogy a végén azt gondolja, valóban kicsinyítést látott? – Mármost, egészen pontosan, hogyan is gerjesztik azt a miniatürizációs mezőt? – kérdezte.

– Azt nem szándékozunk elárulni önnek – felelte Boranova. – Gondolom, tisztában van vele, mit jelent az információk titkosítása. Gyerünk tovább, Szofija!

A sivító hang egészen élessé és valahogyan erősebbé is vált. Morrison határozottan kellemetlennek érezte, de a többiek állhatatosan túrték. Miközben rájuk nézett, el kellett fordítania tekintetét a ketrecre. Amikor visszafordult, úgy látta, hogy valóban kisebb lett valamivel.

Összeráncolta a homlokát, és úgy mozdította el a fejét, hogy a ketrec egyik oldala egy vonalba essen a falon futó egyik függőleges kábellel. Mozdulatlan maradt, a ketrec oldala mégis elmozdult a viszonyítási vonaltól. Tévedésről szó sem lehetett, a kalicka valóban kisebb lett. Morrison zavarodottan pislogott.

– Valóban zsugorodik, dr. Morrison – mondta Boranova halvány mosollyal. – Biztosan látja a tulajdon szemével is.

Tovább nyűszített a hang, és tovább folytatódott a zsugorodás. Eredeti méretének a ketrec most már csak a fele körül lehetett.

Morrison ezt még mindig nem győzte meg: – Létezik olyan fogalom, hogy optikai csalódás.

– Szofija, állítsa le egy pillanatra a folyamatot! – kiáltott föl Boranova.

A sivítás elmélyült, majd teljesen elhalt, a miniatürizációs tér vibrálása gyengült, s végül megszűnt. A ketrec visszaereszkedett az asztalra, és lényegesen kisebb volt, mint azelőtt. Ott volt benne a nyúl is... Egy kisebb nyúl, amelynek minden aránya megegyezett a régiével. Tovább rágcsált, csak kisebb leveleket és kisebb sárgarépa-darabkákat szórt szét a ketrec padlóján.

– Mondja meg őszintén, még mindig optikai csalódásnak véli a dolgot? – kérdezte Boranova.

Morrison hallgatott, mire Gyezsnyev szólalt meg: – Ugyan, Albert, fogadja el végre a saját érzékei tanúságát. Ez a kísérlet nem kevés energiába került, és ha továbbra is tamáskodik, bölcs bürokratáink mérgesek lesznek, hogy vaktában pocskoljuk a pénzt. Nos, ki vele, mi a véleménye?

De Morrison csak mérges zavarodottsággal csóválta a léjét. – Nem tudom, mit mondhatnék?

– Lenne szíves még egyszer megemelni a ketrecet, dr. Morrison? – fordult hozzá Boranova.

Az amerikai még ingadozott, mire Boranova hozzátette: – A kicsinyítő mezőtől nem lett radioaktív vagy valami ilyesmi. Az ön nem miniatürizált keze nem lesz rá semmilyen hatással és viszont: a kicsinyített tárgy érintése sem befolyásolja majd az ön állapotát. Nézze csak! – és a nő maga helyezte egész tenyerét a kalicka tetejére.

Morrison kételkedése nem szolgálhatott bizonyítékul a jelenséggel szemben. Óvatosan, két oldalról megfogta a kalickát, és fölemelte a levegőbe. Döbbenet fölkiáltott, mivel a súlya most nem lehetett több egy kilónál. A ketrec megremegett a kezében, mire a miniatürizált nyúl rémülten beugrott az egyik sarkába, és feszülten meglapult.

Morrison, amennyire meg tudta ítélni, ugyanoda tette vissza a ketrecet, ahol az előbb volt, Kalinyina mégis odalépett, és egy kicsit igazított rajta.

– Nos, mit gondol, dr. Morrison? – érdeklődött Boranova.

– Lényegesen könnyebb. Lehetséges, hogy valahogy rászervezték?

– Rászerveztünk? Ja, úgy érti, hogy mialatt félrenézett, mi kicseréltük a nagyobb tárgyat egy kisebbel, és az utóbbi pontosan olyan, mint a másik, csak a méreteiben

különbözik tőle? No, de kérem, dr. Morrison!

Morrison megköszöri a torkát, de nem erőltette tovább a dolgot. Valahogy már önmaga előtt sem volt értelme.

Boranova tovább folytatta: – Kérem, vegye figyelembe, dr. Morrison, hogy nem csupán a mérete csökkent, hanem azzal arányosan a súlya is! Maguk a ketrecet és a benne lévőket alkotó atomok nagysága és tömege lett kisebb. Alapjában véve a Planck-féle állandó ment össze úgy, hogy azon belül semminek sem változtak meg az egymáshoz viszonyított arányai. Így maga a nyúl, az ennivalója és minden egyéb a ketrecen belül teljesen normálisnak látszik. A külvilág megnövekedett ugyan a nyúl szemszögéből, de az állat ebből, természetesen, semmit sem vesz észre.

– Viszont a miniatürizációs mező megszűnt. Miért nem nyeri vissza eredeti méretét a ketrec és a tartalma?

– Két oknál fogva, dr. Morrison. Mindenekelőtt, a miniatürizált állapot viszonylagosan állandó. Ez az egyik legfontosabb fölismerés, amely egyáltalán lehetségessé teszi a kicsinyítést. Bármely pontján szakítjuk meg a folyamatot, elhanyagolhatóan csekély energiárfordítással fönntarthatjuk a pillanatnyi állapotot. Másodszor, a miniatürizációs mező nem szűnt meg teljesen. Csupán minimálisra csökkent, de arra még képes, hogy a benti levegőt megtartsa a helyén, ne engedje ki teréből a lekicsinyített molekulákat, illetve megakadályozza, hogy a normális méretűek oda behatoljanak. Emellett azonban lehetővé teszi, hogy a ketrecet megérintsük le nem kicsinyített kezünkkel... De még nem fejeztük be, dr. Morrison... folytathatjuk tovább?

Morrison zavarodottan és a közvetlenül tapasztaltak cáfolására képtelenül azon töprengett, hogy nem adhattak-e be neki titokban valami szert, amitől szuggerálhatóvá vált, és most csak látszólag érzékeli mindazt, amiről azt állítják, hogy valóban érzékeli. Akadozó hangon mindössze ennyit jegyzett meg: – Igazán sokat elárulnak nekem.

– Igen, de csupán fölületesen. Ha mindezt elismétli Amerikában, valószínűleg nem hisznek majd önnek, és bármit is mond el még a tapasztaltakból, egyetlen lépéssel sem jutnak közelebb általa a kicsinyítési technika lényegéhez. – Ezzel Boranova intett a kezével, mire Kalinyina ismét elfordította a kapcsolót.

Megint fölhasant a sívító hang, és a ketrec tovább zsugorodott. Most mintha gyorsabban zajlott volna a folyamat, és a Morrison gondolatait ki tudja, hányadszor kitaláló Boranova megjegyezte: – Minél tovább zsugorodik, annál csekélyebb tömeget kell eltávolítani, ezért egyre gyorsabban zajlik a folyamat.

Morrison a sokk határán meredt a már alig centiméternyi kalickára, amely még mindig egyre kisebbedett.

Ekkor Boranova megint intett, és a sívítás elhallgatott.

– Nézze meg figyelmesen, dr. Morrison. Ez most már alig pár száz milligrammnyi és nagyon törékeny tárgy a hozzánk hasonló gigászok kezében. Tessék, próbálja meg ezzel.

A nő egy jókora nagyítót nyújtott át neki. Morrison szó nélkül elvette és a parányi ketrec fölé tartotta. Valószínűleg nem tudta volna megállapítani, mit lát, az előzetes ismeretek nélkül, hiszen sehogyan sem gondolhatta volna, hogy ilyen parányi nyúl létezhethet egyáltalán.

Viszont láthatta, miként zsugorodik össze, és most a zavar és a csodálat vegyes érzésével nézett rá.

Fölpillantott Boranovára, és tétován megkérdezte: – Mindez valóban megtörténhet?

– Még mindig optikai csalódásra, hipnózisra vagy valami ilyesmire gondol?
– Esetleg valami drog?
– Ha drogokról lenne szó, dr. Morrison, az még nagyobb fölfedezést jelentene, mint maga a miniatürizálás. De nézzen csak körül. Nem tűnik minden egyéb teljesen normálisnak? Nagyon szokatlan drog lenne az, amelynek hatására egyetlen tárgyat érzékelné csupán másképpen, egy mindenfélével teli, normális helyiség kellős közepén! Lássza be, doktor, hogy amit látott, az a valóság.

– Nagyítsák meg! – lihegte Morrison elakadó lélegzettel.
Gyezsnyev fölnevetett, de hirtelen el is fojtotta a hangját. – Ha nevetek, a szele elfújhatja Katinkát, és akkor Natasa meg Szofija azonnal nekem esne bármivel, ami ebben a helyiségben található. Ha azt óhajtja, hogy megnagyobbítsuk, várnia kell egy kicsit.

– Gyezsnyevnek igaza van – erősítette meg Boranova. – Ön egy valódi tudományos kísérlet tanúja volt, dr. Morrison. Ha varázslat lett volna, akkor most csettintheznék az ujjammal, és a nyúl máris normális méretű lenne, a normális ketrecében, s akkor nyugodtan állíthatná, hogy optikai csalódás áldozata volt. Máskülönben a Planck-féle állandó töredékére való zsugorítása még a világmindenség parányi szemcséjének esetében is rengeteg energiát emészt föl, ezért olyan költséges művelet a miniatürizálás. A Planck-állandó visszanyagítása ugyanannyi energia megtermelődésével jár, amennyit eredetileg fölhasználtunk, mivel az energia megmaradásának elve még a miniatürizálás folyamatain belül is érvényesül. Így nem deminiatürizálhatunk valamit gyorsabban, mint ahogyan a keletkező hőt elvezetjük, s ezért meglehetősen hosszú ideig tart a dolog, sokkal tovább, mint maga a kicsinyítés.

Morrison egy darabig nem szólt semmit. Az energia-megmaradás elvére utaló magyarázat sokkal meggyőzőbb volt számára, mint maga a demonstráció. Szélhámosok nem ügyelnének ennyire arra, hogy tiszteletben tartsák a fizika alaptörvényeit.

– Ennél fogva úgy érzem, hogy a miniatürizálási gyakorlatuk nem nagyon alkalmazható a mindennapi életben – mormolta végül. – Legföljebb... talán csak a kvantumelmélet kiterjesztésének és kibővítésének eszközéül szolgálhat.

– Még ez sem lenne kevés, de ne ítéljen meg egy technológiát a kezdeti stádiumában – mondta Boranova. – Reménykedünk benne, hogy idővel megtanulhatjuk, miként küszöbölhetjük ki ezeket a nagyméretű energiaváltozásokat és találhatjuk meg a miniatürizálás és deminiatürizálás ennél hatékonyabb módjait. Szükséges-e, hogy az energiacserélődés mindig az elektromágnesek felől haladjon a kicsinyítendő felé, majd az ellenkező irányban óriási hőtermeléssel járjon? Nem érhető-e el, hogy a deminiatürizálás során felszabaduló energia ismét elektromágneses mezőt hozzon létre? Így talán könnyebben kezelhetővé válna a dolog.

– Talán a termodinamika második törvényét is sikerült hatálytalanítaniuk? – kérdezte Morrison erőltetett udvariassággal.

– Erről szó sincs. Nem is gondolunk a lehetetlen, százszázalékos visszaalakításra. Ha a kicsinyítéshez fölhasznál t energia hetvenöt százalékát ismét elektromágneses mező létrehozására fordíthatjuk, vagy akár csak huszonöt százalékát, az is nagyhaladás lenne a jelenlegi állapothoz képest. Ugyanakkor van remény egy ennél is megfelelőbb és lényegesen hatékonyabb technika ki-alakítására... és itt lép be ön a képbe!

Morrison szeme kitért. – Én? Nekem halvány fogalmam sincs minderről. Miért éppen engem választottak megváltójuknak? Ezzel az erővel egy gyereket is

kiemelhetek volna valamilyen óvodából.

– Nem így van. Mi jól tudjuk, mit csinálunk. Most jöjjön velem az irodámba, dr. Morrison, közben pedig Arkagyij és Szofija hozzákezd Katinka „helyreállításának” hosszadalmas műveletéhez. Ott majd bebizonyítom önnek, hogy igenis eleget tud ahhoz, hogy a segítségünkre lehessen a kicsinyítés hatékonnyá tételében s ennél fogva kereskedelmileg is hasznos vállalkozássá fejlesztésében. Bizonyosan megérti majd, még hozzá teljesen világosan, hogy ön az egyetlen személy, aki a segítségünkre lehet ebben.

ÖTÖDIK FEJEZET Kóma

„Az élet kellemes. A halál nyugalmas.

Az átmenet az, ami gyötrelmes.”

(Gyezsnyev)

19

– Ez itt – mondta Natalja Boranova – az én személyes kuckóm a Grottában. Letelepedit egy eléggé ütött-kopott karosszékbe, amelyet (legalábbis Morrison benyomása szerint) tökéletesen kényelmesnek talált, mivel a hosszú évek során hozzáidomult az alakjához.

Ő maga egy másik karosszékbe ült. Az kisebb, barátságtalanabb és vonzó szaténhuzata ellenére a vártnál jóval kényelmetlenebb volt. A honvágy gyöttrő érzésével nézett körül a berendezésen. A helyiség valahogy, egészen távolról, a saját dolgozószobájára emlékeztette. Ott volt például a számítógép terminálja és képernyője. (Boranováé sokkal díszesebb volt az övénél, a szovjet stílus kedvelte a cikornyákat, aminek okán Morrison egy pillanatig elgondolkodott, de nyomban átsiklott a kérdés fölé, amelyet lényegtelen apróságnak tekintett.)

Ugyanolyan összevisszaságban heverték szerteszét a kinyomtatott lapok, mindenkori, jellegzetes illatukkal, a közülük kikandikáló, régimódi könyvek a filmkazetták társaságában. (A hagyományos könyvek, akármilyen újak voltak is, valahogy mindig a régiség légkörét árasztották magukból.) Az egyiket futtában valami angol nyelvkönyvnek nézte, ami csöppet sem volt számára meglepő. Ő is jó pár orosz klasszikust tartott a szobájában, a nyelv alkalmi fölfrissítése végett.

– Itt teljes biztonságban vagyunk – szólalt meg Boranova. – Senki sem hallgathat ki bennünket és nem is háborgathatnak. Később még valami ebédet is rendelhetünk ide.

– Igazán kedves – dűnnyögte Morrison, gondosan kerülve a gúnynak még az árnyékát is.

– Szóra sem érdemes – mondta Boranova, nyilvánvalóan elfogadva a megjegyzés valódiságát. – Egyébként, dr. Morrison, nem kerülte el a figyelmemet, hogy Arkagyijjal keresztneven szólítják egymást. Ő ugyan bizonyos értelemben elég nyers egyéniség és hajlamos sok mindent megengedni magának, mégis újból fölteszem a kérdést: Függetlenül attól, milyen körülmények között került ide, nem mellőzhetnénk a formaságokat, és lehetnénk valamivel közvetlenebbek egymással?

Morrison tétovázott. – No jól van, szólítson hál Albertnek. De ez részemről csupán formai gesztus, és egyáltalán nem tekintem a barátság jelének. Semmi esetre sem bocsátom meg az elrablásomat.

Boranova megköszöri a torkát. – Én megpróbáltam meggyőzni, hogy jöjjön szabad akaratából. Ha nem szorongatna bennünket annyira a szükség, nem is mentünk

volna annál messzebb.

– Ha bántja, amit velem műveltek, akkor juttasson vissza az Egyesült Államokba. Most azonnal küldjön vissza, és akkor készséggel elfelejtem ezt a kis közjátékot, nem tiltakozom miatta a kormányomnál.

Boranova lassan megrázta a fejét. – Maga is tudja, hogy ez lehetetlen. A szükséghelyzet még mindig fennáll. Hamarosan pontosabban is megtudja, hogyan értem. De addig is, Albert, beszéljünk egymással fölösleges számárságok nélkül, mint a tudomány világméretű családjának tagjai, akik kívül állnak a nemzeti hovatartozás és az embereket egymástól elválasztó egyéb mesterséges határok korlátain. Most már bizonyára elfogadja a miniatürizálás lehetőségességét.

– Kénytelen vagyok – csóválta meg a fejét Morrison csaknem sajnálkozóan.

– És a problémánkkal is tisztában van?

– Igen, túl sok energiát fogyaszt.

– Nos, képzelje el, hogy drasztikusan csökkenthetjük az energiaráfordítást.

Képzelje csak el, hogy olyan egyszerűen lekicsinyíthetünk valamit, hogy bedugunk egy drótot a fali csatlakozóba, és közben nincs szükségünk több energiára, mint mondjuk egy kenyérpíróhoz.

– Igen, de úgy látszik, hogy ez nem megy. Legalábbis az önök emberei nem tudják megcsinálni. Mi végre akkor ez a titkolózás? Miért nem teszik közzé az eddig elért eredményeket és fogadják a tudomány nagy családja többi tagjának támogatását? A titkosság azt a lehetőséget is fölveti, hogy a Szovjetunió tervezi a miniatürizálás valamiféle fegyverként való fölhasználását, amely elég fölényt biztosít ahhoz, hogy érdemes legyen az országuknak áttörni a kölcsönös megértés falát, ami a két legutolsó nemzedék életében világméretű békéhez és együttműködéshez vezetett.

– Ez nem így van. A Szovjetunió egyáltalán nem törekszik világuralomra.

– Remélem, hogy nem. Mégis, ha a Szovjetunió tovább titkolózik, érthető, ha a világszövetség más tagjai elgondolkoznak rajta, nem tervez-e valamilyen hódító hadjáratot.

– Az Egyesült Államoknak is megvannak a maga titkai, nem igaz?

– Nem tudom. Az amerikai kormány nem bízik meg bennem. De ha vannak titkai, és föltételezem, hogy vannak, úgy én azt sem tartom helyesnek. Árulja el nekem, miért van szükség egyáltalán ilyen titkokra? Mit számít az, ha önök fejlesztik ki a miniatürizálást, vagy mi ketten, közösen, esetleg éppen az afrikaiak, ha már itt tartunk? Mi, amerikaiak fejlesztettük ki a repülőgépet és a telefont, és lám, önök is rendelkeznek mindkettővel. A mieink léptek először a Holdra, de önöknek is megvannak a teljes értékű holdi településeik. Másrészt, önöknek sikerült először igába fogni a fúziós energiát, és elsőként építettek naperőművet az űrben, és mi is teljes erővel veszünk részt mindkét programban.

– Az utolsó szóig igaz, amit mond – hagyta rá Boranova. – A világ mégis több mint száz éve meg van győződve róla, hogy Amerika műszakilag fejlettebb, mint a Szovjetunió. Ez szakadatlanul ingerel bennünket, és ha valami olyan korszakalkotó területen, mint a miniatürizálás, egyértelművé válik, hogy a Szovjetunióé volt a vezető szerep, nos, az nagyon kívánatos lenne a mi számunkra.

– No és a tudomány világméretű családja, amelyre az imént hivatkozott? Ön is a tagjának tekinti magát, vagy egyszerűen csak egy szovjet tudósna?

– Mindkettőnek! – felelte Boranova enyhe bosszúsággal. – Ha tőlem függene, én talán még a világ elé is tárnám a fölfedezéseinket. De nem én döntök ebben, hanem a

kormányom, és annak én hűséggel tartozom. Viszont önök, amerikaiak sem könnyítik meg a számunkra, hogy másként cselekedjünk. Állandó, nagyhangú kérdések az úgynevezett amerikai fölényvel védekezésbe kényszerít minket.

– És az nem sérti a teljesítményük fölötti szovjet büszkeségüket, hogy éppen egy amerikait kell segítségül hívniuk, mint amilyen én vagyok?

– Nos, igen, ez egy kicsit megkeseríti a mézet, de végül is ez biztosít egy részt az amerikaiaknak is az eredményből, amit mindenképpen meg kell adnunk, Albert. Igazi amerikai hazafinak bizonyulhat, és a saját pályafutásán is lendíthet, ha segít nekünk.

– Egy kis vesztegetés – mosolyodott el keserűen Morrison.

– Ha így ítéli meg a dolgot – vont a vállát Boranova –, én nem akadályozhatom meg benne. De inkább beszéljük meg barátságosan a kérdést, és lássuk, mi jön ki belőle.

– Ebben az esetben kezdjük azzal, hogy ad nekem némi tájékoztatást. Most, hogy kénytelen vagyok hinni a kicsinyítés lehetőségességében, elárulná nekem az alapvető fizikai hátterét? Kíváncsi lennék rá.

– Maga is tisztában van a helyzettel, Albert, tudja, hogy veszedelmes lenne túl sokat megtudnia. Akkor hogyan engedhetnék vissza a hazájába? Mellesleg, bár én kezelem a miniatürizáló rendszert, magam sem vagyok tisztában a fizikai alapjaival. Ellenkező esetben a kormányunk aligha engedett volna ki az Egyesült Államokba.

– Úgy érti, hogy elrögzíthetjük volna, ahogy maguk engem? Gondolja, hogy az Egyesült Államok emberrablásba bonyolódna?

– Abszolúte biztos vagyok benne, ha égetően szükségessé válna.

– És kik azok, akik valóban ismerik a miniatürizálás alapjait?

– Ez is olyasmi, amit általában veszélyes lehet tudnia. Egy kicsit azonban erről a titokról föllebbentem a leplet. Az egyikük Pjotr Sapiro.

– A Bolond Peter – dörmögte Morrison mosolyogva. – Ez valahogy egyáltalán nem lep meg.

– Nem is kell meglepődnie. A „bolond” jelző biztosan a szokásos tréfái közé tartozik, de ő dolgozta ki elsőként a kicsinyítési program alapvető elméleti hátterét. Persze – telte hozzá a nő elgondolkodva – ehhez mindenképpen kellett némi örülség, vagy legalábbis a gondolkodásának bizonyos eltorzulása. És szintén Sapiro volt az, aki elsőként javasolta a miniatürizálás leginkább energiaátvitelre alkalmas módszerét.

– Hogyan? A deminiatürizálás során felszabaduló energia elektromágneses térbe való vissza táplálásával?

– Én csak egy példát mondtam – fintorodott el Boranova. – Sapiro eljárása sokkal kifinomultabb.

– És megmagyarázható?

– Csak nagyvonalakban. Sapiro rámutatott, hogy az univerzum egységes vezérlő elvének két legfontosabb összetevője, a kvantum-aspektus és a relativitás aspektusa egyaránt egy bizonyos korlátot jelentő állandón nyugszik. A kvantumelmélet terén ez a Planck-féle állandó, amely egy egész kicsivel nagyobb csak zérusnál. A relativitás vonatkozásában ez a fénysebesség, amely igen nagy, de mégsem végtelen. A Planck-állandó meghatározza az energiaátvitel legalsó határát, míg a fénysebesség az információátvitel legfelső értékét jelenti. Sapiro kimutatta, hogy ez a két jelenség összefügg egymással. Más szavakkal, ha a Planck-féle állandó csökken, a fénysebesség megnövekszik. Ha a Planck-féle állandó nullára redukálna, a fénysebesség végtelenné fokozódna.

– Amely esetben a világmindenség teljes mértékben newtonizálna minden tulajdonságában – vágta rá azonnal Morrison.

Boranova bólintott. – Igen. Sapiro szerint, ennek megfelelően, azért fogyaszt olyan sok energiát a kicsinyítés, mert a kettő nem alkot egységet benne: a Planck-állandó csökken anélkül, hogy a fénysebesség fokozódna. Ha ez a kettő összefonódna, akkor a kicsinyítés során az energia a fénysebesség határa felől a Planck-állandó határa felé áramlana, míg a deminiatürizálás folyamata mellett megfordítva, más szóval, a kicsinyítés mértékében növekedne a fénysebesség, míg a deminiatürizálás során visszacsökkenne. A hatékonyság így megközelíthetné a százszázalékos értéket. Így elenyésző energiára lenne csak szükség a kicsinyítéshez, a visszanagyítás pedig igen gyorsan végbemehetne.

– És Sapiro tudja, hogyan vihető végbe ez a két folyamat az említett két határérték kombinációja segítségével?

– Azt mondta, tudja.

– Mondta? Múlt időben? Ez azt jelenti, hogy megváltoztatta a véleményét?

– Nem egészen.

– Akkor hát mit csinált?

Boranova elgondolkodott. – Albert – szólalt meg kisvártatva, szinte könyörgőn –, kérem, ne siessen annyira! Szeretném, ha elgondolkodna az eddigieken. Azt már tudja, hogy a miniatürizálás lehetséges. Tudja, hogy megoldható, de gyakorlati haszna még nincs. Tisztában van vele, hogy nagyot lendíthetne az egész emberiség sorsán, és én biztosíthatom, hogy sem romboló, sem háborús célokra nem kívánjuk fölhasználni. Amint elismerést nyert vele kapcsolatban nemzeti elsőbbségünk, amire az általam ön előtt őszintén föltárt lélektani okokból van szükségünk, biztos vagyok benne, hogy eredményeinket megosztjuk a világ minden régiójával.

– Valóban, Natalja? Ön és a népe vajon megbízna-e az Egyesült Államokban ellenkező esetben?

– Bizalom! – mondta Boranova mély sóhajtással. – Az magától senkiben sem érlelődik meg. Az emberiség legfőbb kórsága az, hogy folyton belemagyarazzuk a másikba a legrosszabbat. De mégiscsak el kell kezdődnie valahol a bizalomnak, különben a már jó ideje élvezett törékeny együttműködés megbomlik, és visszasüllyedünk a huszadik századba, annak minden borzalmával együtt. Ha az Egyesült Államok annyira biztos benne, hogy ő az erősebb, miért ne kockáztathatná meg elsőként a bizalmat?

– Erre nem tudok válaszolni – tárta szél a karját Morrison. – Én egyszerű magánember vagyok, nem a nemzetem hivatalos képviselője.

– És éppen magánemberként segíthet nekünk, méghozzá annak tudatában, hogy a hazájának semmiképpen sem árt vele.

– Ilyesmiben egyáltalán nem lehetek olyan biztos, mivel csak az ön szavával rendelkezem, és nem hiszem, hogy ön nagyobb mértékben képviseli az országát, mint én az enyémet. De ez mind tárgyaltan, Natalja. Még ha akarnám is, hogy a csudába segíthetné a kicsinyítés gyakorlati alkalmazásának megteremtésében úgy, hogy a dolog lényegét nem is ismerem?

– Legyen egy kis türelemmel! Hamarosan megebédelünk. Addigra Gyezsnyev és Kalinyina végez Katinka visszanagyításával, és csatlakozik hozzánk, még valakivel együtt, akivel találkozunk kell. És akkor, ebéd után, elviszem önt Sapirohoz.

– Ez nem túl biztonságos számomra, Natalja. Éppen az imént említette, hogy

veszedelmes lehet találkoznom bárkivel, aki valóban érti a miniatürizálás lényegét. Esetleg még túl sokat megtudok, és az megnehezíti az Államokba való visszatérésemet. Akkor miért kockáztatnám meg a találkozási Sapiroval?

– Sapiro ez alól kivétel – sóhajtott szomorúan Boranova. – Biztos vagyok benne, hogy megérti, mihelyst találkozott vele... és, mellesleg, azt is, miért voltunk kénytelenek éppen önhöz fordulni.

– Ezt – mondta Morrison éppolyan szilárd meggyőződéssel, ahogyan nemrégén még a miniatürizálás lehetetlenségét is hangoztatta – sohasem fogom megérteni!

20

Az ebédet jól megvilágított szobában fogyasztották el, mivel a falak egy csíkja és az egész mennyezet elektrolumineszkált. Boranova nyíltan büszkélkedett is vele, mire Morrison bosszantó összehasonlítással válaszolt, mondván, hogy a luminiscencia elvét az Egyesült Államokban széles körben alkalmazzák.

Azt sem fogadta csodálkozással, hogy az elektrolumineszcencián kívül egy kicsi, de annál cifrább csillár is lógott a mennyezet közepéről. Égői semmivel sem járultak hozzá a világításhoz, de a helyiség ettől kétségtelenül kevésbé volt antiszeptikus.

Amint Boranova előre jelezte, egy ötödik személy is csatlakozott hozzájuk, akit Jurij Konyev néven mutatott be Morrisonnak. – Magához hasonlóan idegfizikus, Albert – tette hozzá.

A sötétén jóképű Konyev harmincas éveinek derekán járhatott, és csaknem kamaszosan fiatalos légkört árasztott maga körül. Óvatos kíváncsisággal rázott kezét. – Nagyon örülök a találkozásnak – mondta elfogadható angolsággal és határozottan amerikai kiejtéssel.

– Úgy tűnik, már járhatott az Egyesült Államokban – felelte Morrison, szintén angolul.

– Két évig tanultam a Harvard Egyetemen. Ott bőven volt alkalmam rá, hogy csiszoljam az angoltudásomat.

– Ettől függetlenül – vetette közbe Boranova oroszul – dr. Albert Morrison jól beszél a nyelvünket, és nekünk itt biztosítanunk kell a számára, hogy gyakorolhassa is.

– Természetesen – válaszolta Konyev, most már szintén oroszul.

Morrison csaknem teljesen megfélemezett róla, hogy mélyen a föld alatt vannak. A helyiségnek ugyan nem voltak ablakai, de ez elég gyakran előfordult a nagyobb irodaépületekben a felszínen is.

Az, étkezés nem volt különösebben bőséges. Arkagyij Gyezsnyev néma összpontosítással táplálkozott, Szofija Kalinyina pedig szórakozottnak tűnt. Néha vetett ugyan egy-egy pillantást Morrisonra, de úgy tett, mintha Konyev ott sem lett volna. Boranova mindannyiukra odanézett olykor, de nagyon keveset beszélt. Úgy látszott, örömmel adja át a terepet Konyevnek.

– Be kell vallanom – szólalt meg a fiatalember –, hogy nagy figyelemmel követtem a munkásságát, dr. Morrison.

Morrison, aki elismeréssel kanalazta a sűrű káposztalevest, élénk mosollyal nézett föl Konyevre. Mióta a Szovjetunióba érkezett, első ízben említette valaki az ő munkáját és nem csak a sajtójukat.

– Köszönöm az érdeklődését, de Natalja és Arkagyij a keresztnevemen,

Albertnek szólít, és nehezemre esne egyszerre kétféle névre is reagálni. Szólítsuk inkább mindnyájan keresztnéven egymást arra a rövid időre, míg vissza nem térek a hazámba.

– Segítsen nekünk – súgta halkán Boranova és valóban rövid lesz az az idő.

– Csak semmi feltétel – felelte Morrison szintén suttogva –, mindenképpen haza akarok menni!

Konyev emelt hangon folytatta, mint aki vissza akarja téríteni a beszélgetést a maga választotta mederbe: – De el kell ismernem, Albert, hogy nem tudtam megismételni a megfigyeléseit.

Morrison ajka elvékonyodott. – Ugyanerre panaszkodtak az amerikai idegfizikusok is.

– De miért kell ennek így lennie? Sapiro akadémikus rendkívül érdeklődik az elmélete iránt, és állítja, hogy valószínűleg igaza van, legalábbis részben.

– Ó, de Sapiro nem idegfizikus, ha nem tévedek.

– Nem az, de rendkívüli érzékkel állapítja meg általában, hogy mi helyes.

Sohasem hallottam tőle olyasmit, hogy „Úgy tűnik, ez valószínűleg igaz”, és bármilyen bizonyítatlan dolog, amiről így nyilatkozott, eddig helyesnek bizonyult. Legalábbis részben. Azt is mondta, hogy ön jó úton halad egy nagyon érdekes adóállomás megteremtése felé.

– Adóállomás? Fogalmam sincs, mit érthet ezen.

– Mindenesetre egyszer a fülem hallatára mondta ezt. Persze lehet, hogy ez csupán valakinek a magánvéleményét takarja. – Ezzel a fiatalember éles pillantást vetett Morrisonra, mintha a megjegyzés magyarázatát várná tőle.

Morrison azonban egy vállrándítással intézte el a kérdést. – Én csak annyit csináltam – mondta –, hogy fölállítottam az agyban keletkező kefalikus hullámok új típusú elemzésének módszerét, és a kutatást az agynak egy speciális, belső hálózatára szűkítettem, amely az alkotó gondolkodást szolgálja.

– E téren talán túlságosan is derűlátó, Albert. Én nem győződhettem meg róla hitelesen, hogy ez a maga hálózata valóban létezik.

– Az eredményeim határozottan kimutatják.

– Kutyákban és majmokban. Az viszont teljesen bizonytalan, hogyan vetíthetnénk rá ezt az információt az emberi agy kétségtelenül sokkal bonyolultabb szerkezetére.

– Azt elismerem, hogy anatómiai részletességgel nem foglalkoztam az emberi aggyal, viszont az emberi agyhullámokat igen alaposan elemeztem, és az így nyert eredmények legalábbis összecsengenek a kreatív struktúrákat illető föltevésemmel.

– Éppen ez az, amit nekem nem sikerült megismételnem, és valószínűleg ugyanez a helyzet az amerikai idegfizikusok esetében is.

Morrison ismét csak megvonta a vállát. – Az agyhullámok megfelelő elemzése, quintenáris szinten legalábbis, hatalmas feladat, és eddig senki sem szánt rá hosszú éveket, mint én.

– Vagy nem rendelkezik a szükséges számítástechnikai berendezésekkel. Ön viszont elkészítette saját programját, kifejezetten az agyhullámok vizsgálatára, nem igaz?

– De igen, igaz.

– És a szakirodalomban is leírta.

– Természetesen. Ha egy nem ismert program segítségével jutottam volna eredményre, az a semminél is kevesebb lenne. Ugyan, ki igazolhatná a fölismeréseimet

a megfelelő számítógépes program nélkül?

– Igen, azt is hallottam tavaly, a brüsszeli Nemzetközi Idegfizikai Konferencián, hogy ön folyamatosan módosítja a programját, és azon panaszkodik, hogy a bizonyítás hiánya a kellő érzékenységű Fourier-elemzés elvégzésére alkalmas komplex program nem megfelelő színvonalából fakad.

– Nem, Jurij, ez tévedés. Súlyos tévedés. Időnként valóban módosítottam a programomat, de valamennyi módosítást aprólékosan le is írtam a „Számítástechnológia” című lapban. Próbáltam közzétenni az adataimat az „Amerikai Idegfizikai közleményekben” is, de ott az utóbbi években rendre elutasították a tanulmányaimat. Amennyiben egyesek az „AIK” olvasására korlátozzák az érdeklődésüket és nem néznek utána a másutt hozzáférhető tudományos irodalomnak, az már nem az én hibám.

– De mégis... – itt Konyev elhallgatott, összeráncolta a homlokát, és látszott rajta, hogy nem biztos a dolgában. – ...nem is tudom, elmondjam-e ezt, mivel olyasmiről van szó, ami esetleg ellentmondhat önnek.

– Csak rajta! Az utóbbi években megtanultam, hogyan fogadjak bármilyen megjegyzést – ellenségest, gúnyosat, s ami a legrosszabb talán: szánakozót... Egészen hozzáédződtem már az ilyesmihez. Mellesleg nagyon finom ez a kijevei csirke.

– Vendégnek való étel – dohogott Kalinyina – szinte csak önmagának. Túl sok rajta a vaj... árt a karcsúságnak.

– Hah! – reagált Gyezsnyev hangosan –, még hogy árt a karcsúságnak! Tipikusan amerikai megjegyzés, aminek oroszul semmi értelme. Apám mindig azt mondogatta: „A test tudja, mire van szüksége. Néhány dolog ezért olyan ízletes.”

Kalinyina nyilvánvaló utálkozással hunyta be a szemét. – Öngyilkos recept! – sóhajtott.

Morrison észrevette, hogy Konyev e rövid közjáték alatt nem nézett Kalinyinára, még egy pillanatra sem.

– Mit akart mondani, Jurij? – fordult hozzá. – Valami olyasmiről, ami esetleg ellentmondhat nekem.

– Nos, nem tudom... Igaz az, Albert, hogy a programját egyszer odaadta egy kollégájának, hogy próbálja ki az ön számítógépén, de még így sem volt képes kihozni ugyanazokat az eredményeket?

– Igaz – ismerte el Morrison. – Legalábbis ez a kollégám, egyébként nagyon tehetséges ember, azt mondta, hogy nem tudta megcsinálni.

– Föltételezi, hogy hazudott?

– Nem. Legalábbis nem egészen. Ezek a megfigyelések annyira kifinomultak, hogy ha valaki eleve kétkedéssel végzi el őket, szerintem pusztán ezáltal is kudarccal végződhetnek.

– És ez fordítva nem lehet érvényes, Albert? Úgy értem, hogy az Ön bizonyossága vezethet a siker illúziójához?

– Lehetséges – dűnnyögte Morrison. – Ezt már a múltban is nemegyszer a szememre vetették. De én nem hiszem, hogy így lenne.

– És még egy pletyka – dörmögte Konyev. – Ezt végképp nem szívesen említem, de olyan fontosnak tűnik. Igaz, hogy azt állította, miszerint az agyhullámok elemzése során néha valóságos gondolatokat is fölismert?

Morrison hevesen megrázta a fejét.

– Ilyesmit sohasem állítottam nyomtatásban. Egyszer-kétszer megemlítettem

valamelyik kollégának, hogy amikor az agyhullámok elemzésére összpontosítok, adódnak pillanatok, amikor úgy érzem, hogy idegen gondolatok hatolnak a tudatomba. Azt viszont sohasem állapíthattam meg teljes bizonyossággal, hogy ezek az én gondolataim vagy csupán az agyam reakciói egy másik agy hullámaira.

– És egyáltalán, elképzelhetők ilyesféle rezonanciák?

– Föltehetően igen. Az agyhullámok ugyanis halványan lüktető elektromágneses mezőket gerjesztenek.

– Ó! Azt hiszem, ez lehet az, amire Sapiro akadémikus azt a megjegyzést tette arról az adóállomásról. Az agyhullámok mindig gerjesztenek vibráló elektromágneses mezőket, akár elemzik őket, akár nem. De az ember nem reagál, ha ez egyáltalán reakciónak nevezhető, a közelében tartózkodó gondolataira, bármilyen erősen gondolkodik is az illető. Ilyen rezonanciára csak akkor kerül sor, amikor a számítógépes programjának segítségével elmélyülten tanulmányoz bizonyos agyhullámokat. Föltehetően ez működik adóállomásként, amely fölerősíti, vagy legalábbis élénkíti az alany agyhullámait, és így vetíti őket az ön tudatába!

– Erről nincs semmilyen bizonyítékom, néhány futó benyomáson kívül. És ez korántsem elegendő.

– De talán mégis az lehetne. Az emberi agy sokkal összetettebb, mint bármely más ismert anyagkoncentráció.

– És mi a helyzet a delfinekkal? – kérdezett közbe Gyezsnyev teli szájjal.

– Túlhaladott nézet – vágta rá habozás nélkül Konyev. – Igaz, intelligensek, de az agyukat annyira leköti a lavírozásuk irányítása, hogy nem marad kapacitásuk az emberéhez hasonló absztrakt gondolkodásra.

– Delfineket sohasem tanulmányoztam – jegyezte meg Morrison közömbösen.

– Ugyan, hagyjuk őket! – morogta Konyev türelmetlenül. – Koncentráljunk inkább arra, hogy az ön megfelelően programozott számítógépe betöltheti valamiféle adóállomás szerepét, amely az ön által tanulmányozott alany gondolatait közvetítheti az ön tudatába. Ha ez így van, Albert, akkor nekünk éppen magára van szükségünk, és a világon senki másra!

– Még ha föl is csíphetek holmi kósza gondolatokat a számítógépem segítségével – ráncolta össze a homlokát Morrison, és székét hátrtolta az asztal mellől –, amit sohasem állítottam, sőt lényegében tagadom, mindennek ugyan mi köze lehet a miniatürizálás problémájához?

Boranova az órájára nézett, és fölállt. – Ideje – mondta –, hogy most rögtön meglátogassuk Sapirovt.

– Bármit mond is, az én véleményemet nem változtatja meg – dűnnyögte Morrison.

– Majd meglátjuk – vetette oda Boranova, hangjában acélos éllel. – Nem mond ő majd semmit, és mégis a leghatározottabban meggyőzőnek bizonyul.

21

Morrison visszafojtotta feltörő indulatát. A szovjetek végül is vendégként kezelik, és ha túltenné magát azon a csekélységen, hogy elrabolták, igazán kevés oka lehet bármi panaszra.

De végül is hová akarnak kilyukadni? Boranova egyenként bemutatott neki

néhány kollégát, először Gyezsnyevet, utána Kalinyinát és végül Konyevet, számára mindeddig érthetetlen szándéktól vezérelve. Boranova ráadásul rendre emlegeti a hasznosságát, anélkül hogy pontosan megmondaná, mit ért alatta. Most meg Konyev beszélt ilyesmiről, de ő sem bizonyult semmivel közlékenyebbnek.

És most hamarosan találkoznak Sapiroval is. Ez a találkozás nyilvánvalóan csúcspontja lesz valaminek. Az első pillanattól, amikor két napja, még a konferencián Boranova megemlítette a nevét, Sapiro árnya úgy lebeg az egész ügy fölött, mint valami sűrűsödő ködfelhő. Ő volt az, aki kidolgozta a miniatürizálás folyamatát, ő jött rá, úgymond a Planck-féle állandó és a fénysebesség közötti összefüggésre, látszólag ő egyedül ismerte el Morrison elméletét és ő jegyezte meg, hogy a számítógépe valamiféle adóállomásként is működhet, amivel láthatóan meggyőzte Konyevet, hogy Morrison, és kizárólag Morrison lehet a segítségükre.

Most már csak az van hátra, hogy Morrison valahogyan elhárítsa Sapiro minden hízelkedését, vagy éppen az általa fölhozott érveket. Ha ő következetesen továbbra is megtagadja a segítséget, vajon mit tesznek majd, miután minden hízelkedésük és érvük kudarcot vallott?

Durva erőszakkal megfenyegetik? Esetleg meg is kínozzák?

Agymosást alkalmaznak?

Morrison elcsüggedt. Az elutasítást nem helyezheti arra az alapra, hogy nem akar segíteni. Arról kell meggyőznie őket, hogy nem is képes rá! Valóban, ez az egyetlen ésszerű álláspont, amire támaszkodhat. Mi köze lehet az idegfizikának, ráadásul egy kétséges és sehol el nem fogadott idegfizikai részmunkálatnak, a miniatürizációhoz?

De vajon miért nem látják be ezt ők maguk? Miért viselkednek mindnyájan úgy, mintha meg lennének győződve róla, hogy egy hozzá hasonló alak, aki jó negyvennyolc órával ezelőttig még csak nem is gondolt a kicsinyítés problémájára, tehet értük valamit – értük, a kérdés egyedüli igazi szakértőjéért –, s még hozzá olyasmit, amire maguk képtelenek?

Elég hosszú utat megtettek már zezzugos folyosókon, mire a gondolataiban elmerült Morrison egy idő után ráébredt, hogy mintha kevesebben lennének...

– Hová lettek a többiek? – fordult hirtelen Boranovához.

– Dolguk van – válaszolta a nő. – Tudja, nem mindig kell azt tennünk, amit egyébként meg kell csinálnunk.

Morrison megcsóválta a fejét. Hát, ezek nem valami beszédeselek. Egyikük sem kotyog ki lényeges információkat. Mindig tartják a szájukat. Megrögzött szovjet gyakorlat lehet, vagy olyasmi, ami már beléjük ivódott hosszú munkájuk során, egy olyan titkos programon, amelyen belül még a tudósok sem mernek kilépni a közvetlen feladataik szűk keretei közül.

Vajon úgy viszonyulnak hozzá, mint egy regényből kilépett átlagamerikaihoz? De hiszen soha, semmit nem tett, ami ilyen benyomást kelthetne bennük! Valójában ő maga is csak egy specialista, aki gyakorlatilag semmihez sem ért az idegfizikán kívül. Lám, ez a modern tudomány egyre jobban elharapózó betegsége, gondolta magában.

Közben beléptek egy felvonóba, amit alig vett tudomásul, és megérkeztek egy másik szintre. Körülnézett, és olyan jellegzetességekre lett figyelmes, amelyek szintén nem ismertek országhatárokat.

– Az egészségügyi részlegben vagyunk? – kérdezte.

– Kórházban – felelte Boranova. – A Grotta teljesen önellátó tudományos intézmény.

– És miért jöttünk ide? Talán én... – és hirtelen megtorpant, mert elfogta a rémület. Talán most kábítószeretik majd, vagy valami más orvosi eszközzel próbálják jobb együttműködésre kényszeríteni?

Boranova még tett pár lépést, majd ő is megállt, visszafordult, és meg is indult felé. – Most meg mitől ijedt meg? – kérdezte ingerülten.

Morrison elszégyellte magát. Hát ennyire átlátszó az arckifejezése? – Semmitől sem ijedtem megmorogta. – Csak belefáradtam ebbe a céltalan kóválygásba.

– Miért gondolja, hogy céltalanul járkalunk? Megmondtam, hogy Pjotr Sapirovhöz megyünk. Most is éppen őfelé tartunk. No, jöjjön, már csak pár lépés van hátra.

Befordultak egy sarkon, és Boranova odaintette őt a falba vágott ablakocskához.

Odalépett a nő mellé, és bekukucskált. Tágas helyiségbe látott, ahol több alak tevékenykedett. Négy kórházi ágy közül csak egy volt éppen foglalt. A körülötte lévő műszerek rendeltetését nem ismerte. Mindenféle csövek és üvegezetékek futottak az ágyhoz, és legalább tucatnyian nyüzsögtek körülötte, valószínűleg orvosok, ápolónők és műtősök.

– Az ott Sapirov akadémikus – suttogta Boranova.

– Melyik? – kérdezte Morrison, és szeme egyik alakról a másikra ugrált, de egyet sem talált közöttük, aki külsejében emlékeztette volna arra a tudósra, akivel annak idején találkozott.

– Az ágyban.

– Az ágyban? Ezek szerint beteg?

– Annál is rosszabb. Kómában van. Már több mint egy hónapja került ebbe az állapotba, és attól kell tartanunk, hogy visszafordíthatatlanul.

– Szörnyen sajnálom, hogy ezt kell hallanom. Gondolom, ezért említette őt múlt időben ebéd előtt.

– Igen. Az a Sapiro, akit ismertünk, már átlépett a múltba, hacsak...

– Hacsak föl nem épül? De éppen most mondta, hogy a kóma valószínűleg megfordíthatatlan.

– Így igaz. De még nem állt be nála az agyhalál. Nyilvánvalóan károsult az agya, különben nem lenne kómában, de még nem igazán halott, és Konyev, aki figyelemmel követte az ön munkásságát, úgy véli, hogy a gondolkodási rendszerének egy része még épségben lehet.

– Ó! – sóhajtott föl Morrison, halvány felismeréssel.

– Lassan megértem. Miért nem magyarázta el mindezt már az elején? Ha ilyen ügyben kívánt velem konzultálni, és ezt értésemre is adja, talán önszántamból is szívesen idejöttem volna. Viszont ha meg is vizsgálom az agyműködését, és végül azt mondom: „Igen, Jurij Konyevnek igaza van”, abból mi hasznuk lehet?

– Abból még semmi hasznuk sem lesz. Ezek szerint még mindig nem érti igazán, és mindaddig meg sem magyarázhatom, mit akarunk, amíg ön teljesen át nem látja a problémát. El tudja képzelni, mi lehet ott eltemetve, Sapiro agyának még mindig működő szelvényeiben?

– Föltételezem, hogy a gondolatai.

– Még közelebbről, a Planck-állandó és a fénysebesség közötti összefüggésekkel kapcsolatos gondolatai. A miniatürizáció gyorsá, olcsóvá és a gyakorlatban fölhasználhatóvá tételének módszeréről szóló gondolatai. Azoknak a segítségével olyan eszközt adhatunk az emberiség kezébe, amely forradalmasíthatja a műszaki fejlődést és általában a tudományt. Sőt az egész társadalmat, jobban, mint bármi más a tranzistor

fölfedezése óta. Lehet, hogy jobban, mint bármi egyéb a tűz megismerése óta. Ki tudhatná?

– Biztos benne, hogy nem túlozza el a dolgot?

– Nem, Albert. Hát nem érzi, hogy ha a miniatürizációt összekapcsolhatjuk a fénysebesség jelentős fokozásával, egy kellőképpen lekicsinyített űrhajó a fénynél sokszor nagyobb sebességgel juttatható el a világmindenség bármely részébe? Akkor nem lesz szükségünk a fénysebességnél gyorsabb utazásra. Maga a fény száguld majd éppen elég gyorsan. És az antigravitációra sem lesz szükségünk, mivel a miniatürizált űrhajó tömege a zérushoz közelít majd.

– Mindez hihetetlen számomra!

– Maga a miniatürizálás lehetőségében sem hitt.

– Nem úgy értem, hogy a kicsinyítés eredményeiben nem hiszek. Azt nem hiszem, hogy megoldhatunk egy problémát, amely véglegesen bezárult egyetlen ember agyába. Másokban is megérlelődik majd ez a gondolat. Ha nem most, hát jövőre vagy a következő évtizedben.

– Könnyű dolog a várakozás, ha személyesen nem érinti az embert, Albert. A baj az, hogy aligha lesz erre még egy évünk, évtizedekről nem is beszélve. Ez a Grotta, amit itt lát maga körül, annyiba kerül a Szovjetunióknak, mint egy kisebbfajta háború. Valahányszor lekicsinyítünk valamit, legyen az éppen csak Katinka, annyi energiát használunk föl, ami elég lenne egy közepes város egész napi működtetésére. A vezető kormánypolitikusok máris ferde szemmel nézik ezt a jelentős kiadást, és sok tudós, aki nem érti a miniatürizálás jelentőségét, vagy éppen csak eléggé önző, arról panaszkodik, hogy az egész szovjet tudomány elsorvad a Grotta miatt. Ha nem állunk elő rövidesen valami energia-takarékos berendezéssel, méghozzá hatalmas megtakarítást biztosítóval, akkor ezt az intézményt bezárják.

– No de Natalja, ha közzéteszik, amit eddig megtudtak a miniatürizálásról, hozzáférhetővé téve így a Tudományfejlesztési Világszövetség számára, akkor nyomban számtalan tudós veti rá magát a problémára, és valaki hamarosan elő is áll a Planck-állandó és a fénysebesség összekapcsolásának módszerével.

– Igen – húzta el a száját Boranova –, de az éppenséggel lehet majd egy amerikai, egy francia, esetleg egy nigériai vagy akár egy uruguayi tudós. De a megoldás máris benne van egy szovjet tudós agyában, és mi ezt az előnyt semmiképpen sem akarjuk elveszíteni.

– Megfelelnek a világméretű tudósközösségről – dörögte Morrison. – Azt ne szabdalja darabokra!

– Egészen másként beszélne, ha egy amerikai járna ilyen közel a megoldáshoz, és akkor arra kérnék, hogy működjön közre a dicsőség lehetséges átjátszásában, valamelyik szovjet kolléga számára. Emlékszik arra, hogyan reagált Amerika, amikor értesült róla, hogy a Szovjetunió lőtte föl a történelem első műholdját?

– A tudomány azóta nyilván sokat fejlődött.

– Igen, haladtunk egy kilométert, de mégsem tízet. Ami a gondolkodást illeti, a világ még korántsem globális. Jelentős erővel közrejátszik még a nemzeti büszkeség.

– Annál rosszabb a világnak. Ha még nem vagyunk globálisak és a nemzeti büszkeség meglétével még valóban számolnunk kell, akkor nekem is kell legyen ilyen büszkeségem. Amerikai létemre miért törném magam, hogy egy szovjet tudós el ne veszítse a fölfedezés dicsőségét?

– Én csak azt kérem, hogy értse meg, mennyire fontos ez nekünk. Kérem,

képzelve magát egy pillanatra a mi helyzetünkbe, és lássa, milyen elkeseredetten próbálunk mindent meglenni Sapiro tudásának megszerzése érdekében.

– Rendben van, Natalja, én megértem – mondta szárazon Morrison. – Ugyan nem értek vele egyet, de megértem. De most jól figyeljen rám: Annak tudatában, hogy értem, végül is, mit kívánnak tőlem!

– Azt kívánjuk – mondta Boranova határozottan –, hogy segítsen kiderítenünk Sapiro – még élő és megfogható – gondolatainak mibenlétét.

– De hogyan? Az én elméletemben semmi sincsen, ami ezt lehetővé tenné. Még ha elfogadjuk is, hogy a gondolkodási hálózatok léteznek és az agyhullámok a legaprólékosabban tanulmányozhatók, sőt még azt is föltételezzük, hogy én néha valóban elkapok néhány, meglehet elképzelt, meglehet mesterségesen gerjesztett gondolatképet, arra semmiképpen sem látok módot, hogy az agyhullámokat olyan mélységben föltárhatnánk, ami által a bennük rejlő gondolatokat is értelmezhetnénk.

– Még akkor sem, ha részletesen kielemezhetné a gondolkodási hálózathoz tartozó egyetlen idegsejt által gerjesztett agyhullámokat?

– Eddig még sohasem vizsgálhattam egyetlen idegsejtet, még az ehhez feltétlenül szükséges megközelítő pontossággal sem.

– Egyről megfeledeznek. Ön oly mértékben lekicsinyíthető, hogy belülről megvizsgálhatja azt a bizonyos idegsejtet.

Erre Morrison dermedt rémülettel meredt a nőre. Említett ugyan valami hasonlót már az első találkozásuk alkalmával, de ő azonnal elvetette mint ostobaságot, mint rémisztő dolgot, de mégiscsak örültséget, mivel akkor még biztos volt benne, hogy a miniatürizálás képtelenség. A kicsinyítés azonban mégis lehetségesnek bizonyult, és most töményen, bénítóan zúdult rá az iszonyat.

22

Morrison akkor sem fogta fel, és később sem tudta világosan fölidézni a közvetlenül ezután végbement eseményeket. Nem arról volt szó, hogy minden teljesen elsötétült előtte, inkább csak végtelenen összezavarodtak a dolgok.

Legközelebb arra emlékezett tisztán, hogy valami heverőn fekszik egy kisebb irodahelyiségben, Boranova hajol fölé, a másik három, Gyezsnyev, Kalinyina és Konyev meg ott áll mögötte. A távolabb állókat különben csak kicsivel Boranova után vette észre.

Nagy keservesen próbált fölülni, de Konyev mellé lépett, és a vállára tette a kezét: – Kérem, Albert, pihenjen még egy darabig. Gyűjtsön némi erőt.

Morrison zavartan pislogott egyikükről a másikra. Zaklatott volt, de arra már nem emlékezett, mi zaklatta föl.

– Mi történt? Hogyan... kerültem ide? – és megint körülnézett a szobában. Nem, nem itt volt. Egy ablakon keresztül nézett egy alakot valami kórházi ágyon.

– Elájultam? – kérdezte bizonytalanul.

– Nem egészen – felelte Boranova –, de egy ideig nem volt teljesen magánál. Úgy nézett ki, mint akit sokkhatás ért.

Végre eszébe jutott. Ismét megpróbált fölülni, ezúttal erőteljesebb mozdulattal. Konyev nyugtató kezét félrelökte. Végre az ágy szélén ült, és kétoldalt görcsösen kapaszkodott bele.

– Most már emlékszem. Engem akarnak miniatürizálni. Mi történt velem, amikor ezt fölvetették?

– Egyszerűen megtántorodott... és elvágódott. Én tettem hordágyra és hozattam ide. Nem úgy nézett ki, mint akinek orvosi kezelésre van szüksége, csupán egy kis pihenésre, hogy helyrejöjjön.

– Semmi kezelés? – És Morrison úgy meredt a karjára, mintha ruhája ujjának pamutszövetén keresztül próbálná észrevenni az esetleges tűszúrásokat.

– Semmi, efelől biztosíthatom.

– És nem mondtam valamit, mielőtt összeestem?

– Egyetlen szót sem.

– Akkor most hadd válaszoljak: nem hagyom magam miniatürizálni. Megértették?

– Értjük, amit mond.

Gyezsnjev leült Morrison mellé a heverőre. Egyik kezében tele üveget, a másikban üres poharat tartott.

– Most erre van szüksége – mondta, és félig töltötte a poharat.

– Mi ez? – kérdezte Morrison, és már emelte is a kezét, hogy elhárítsa.

– Vodka – válaszolta Gyezsnjev. – Nem orvosi készítmény, de nagyon tápláló.

– Én nem iszom alkoholt.

– Mindennek eljön az ideje egyszer, kedves Albertem. Ez pedig éppen egy kis tüzes vodka ideje, még annak is, aki nem iszik alkoholt.

– Én nem bizalmatlanságból nem iszom. Egyszerűen nem bírom. A fejem nem bírja a szeszt, ennyi az egész. Ha csak két kortyot lenyelek abból a folyadékból, öt percen belül tökrészeg leszek. Teljesen berúgok.

Gyezsnjev szemöldöke fölzaladt a homlokára. – Vagy úgy! De hát mi más célból iszik az ember? No gyerünk, ha olyan szerencsés, hogy a célt pár olcsó korttyal eléri, mondjon köszönetét a sorsnak minden lehetséges formában. Ha tényleg csak egy picit iszik, az fölmelegíti, megpezsztíti a perifériális vérkeringését, kitisztítja a fejét és rendbe szedi a gondolatait. Sőt még egy kis bátorságot is ad.

– Ne várjon csodát pár csepp alkoholtól – suttozta Kalinyina halkán, mégis jól hallhatóan.

Morrison hirtelen felé fordította a fejét és rámeredt. Most nem látszott olyan csinosnak, amilyenek első találkozásuk alkalmával tűnt. Valami kemény és engesztelhetetlen vonás jelent meg az arcán.

– Én sohasem állítottam magamról, hogy valami bátor vagyok. És már a kezdet kezdetén megmondtam, hogy nem szándékozom a segítségükre lenni. Ráadásul akaratom ellenére tartózkodom itt, amint azt mindnyájan tudják – mondta Morrison egy szuszra. – Mivel tartozom én maguknak, mivel tartozom bármelyiküknek?

– De hiszen maga reszket, Albert – szólalt meg Boranova. – Igyon csak egy korty vodkát. Olyan kevéstől nem lesz részeg, tovább pedig nem erőltetjük.

Mintha mégis a bátorságát próbálná bizonyítani ilyen kicsinyes módon, Morrison elvette Gyezsnjev kezéből a poharat, és vakmerően kortyolt egy kicsit a folyadékból. Éles kaparást érzett a torkában, ami hamar elmúlt. Az íze inkább édeskés volt, mint bármi más. Még egy, nagyobb kortyot lenyelt, aztán visszaadta a poharat. Gyezsnjev elvette, és az üveggel együtt letette a heverő mellett álló asztalkára.

Morrison mondani akart valamit, de köhögés fogta el. Várt egy keveset, megköszönte a torkát, és szuszszantva kijelentette: – Tulajdonképpen nem is olyan rossz. Ha nem kifogásolja, Arkagyij...

Gyezsnyev már nyúlt is a pohárért, de Boranova rászólt: – Nem! Ennyi elég volt, Albert. – Parancsoló mozdulata megállította Gyezsnyevét. – Tényleg nem akarjuk, hogy berúgjon. Csak egy kicsit engedjen föl és hallgasson meg bennünket.

Morrison valóban érezte, hogy átjárja a melegség, mint mindig, amikor valami társasági mulatságon megkockáztatott egy kis sherryt vagy (egyszer) még egy száraz martinit is. Úgy érezte, hogy most képes megfelelni Boranova minden érvelésére.

– Jól van hát – mondta –, folytassa csak! – és ajkát keményen, kéréletlenül összeszorította.

– Én nem állítom, Albert, hogy bármivel is tartozik nekünk, és nagyon sajnálom, hogy az egész ilyen sokkot okozott magának. Tisztában vagyunk vele, hogy nem valami vakmerő ember, és igyekeztünk olyan kíméletesen tálalni a dolgot, amennyire csak lehetséges. Valójában abban reménykedtem, hogy magától észreveszi, mi itt a lényeg, és nem kell mindent megmagyaráznunk.

– Tévedett – vágott vissza Morrison. – Velem ilyen örültség sohasem történhet meg.

– De azt látja, mi milyen szorult helyzetben vagyunk, igaz?

– Azt, hogy maguknak mi kell, látom, de hogy nekem miért lenne ez szükséges, azt nem.

– Azt esetleg azért érezheti, hogy ezzel tartozik a globális tudománynak.

– A globális tudomány szép, elvont fogalom, amelyet csodálok, de a nagyon is konkrét testemet nem vagyok hajlandó föláldozni egy olyan absztrakcióért, amely, meglehet, nem is létezik. Az önök számára az a lényeg, hogy az elsőség a szovjet tudományé legyen és ne ennek valamiféle világméretű változatáé.

– Akkor gondoljon az amerikai tudományra – folytatta Boranova. – Ha segít nekünk, akkor örökre részesévé válik a dicsőségnek. A győzelem közös szovjet-amerikai áttörést hoz majd.

– És az én részvételemet is nyilvánosságra hozzák – kérdezte Morrison követelőn –, vagy az egészet tisztán szovjet eredményként állítják be?

– Szavamat adom rá – jelentette ki Boranova.

– De nem nyilatkozhat a szovjet kormány nevében.

– Szörnyűség! – szólt közbe Kalinyina. – A mi kormányunkat a sajátja alapján ítéli meg!

– Várjon, Natalja – lépett közbe Konyev. – Hadd beszéljek én amerikai barátunkkal, mint férfi a férfival. – Ezzel letelepedett Morrison mellé, és így szólt hozzá: – Én arra hivatkozom, Albert, mennyire érdekelt ön a munkában való részvételben. Ami az eredményeit illeti, eddig úgysem vitte valami sokra. A saját hazájában senkit sem sikerült meggyőznie az igazáról, és ez bizonyára a későbbiekben sem megy majd, amíg csupán a mostani eszközeivel rendelkezik. Mi jobb föltételeket kínálunk magának, olyanokat, amelyenkről három napja még csak nem is álmodhatott, és amelyenekre soha nem is tehet szert, ha most visszautasítja őket. Albert, most megkapta az esélyt, hogy a romantikus álmodozás mezejéről átléphessen a meggyőző bizonyítékok területére. Tegye meg, amire kérjük, és egy szempillantás alatt az egész világ leghíresebb idegfizikusa lesz magából.

– Azt kívánják tőlem, hogy az életemet kockáztassam egy még soha ki nem próbált kísérlet során – mormolta Morrison.

– Ez nem példátlan jelenség. A történelem során hányszor kockáztatták az életüket a tudósok a kutatásaik folytatása érdekében! Léggömbökkel szálltak a

magasba, és kezdetlegesen fölszerelt bűvárharangokkal ereszkedtek a tenger mélyére, hogy elvégezhessék megfigyeléseiket és méréseiket. A vegyészek kockáztatták, hogy mérgekkel és robbanóanyagokkal, a biológusok pedig hogy a legkülönfélébb kórokozók foglalkozzanak. Az orvosok kísérleti szérumokat adtak be maguknak, a nukleáris láncreakciót létrehozni próbáló fizikusok pedig tudták, hogy a várható robbanás megsemmisítheti őket, sőt talán az egész bolygót.

– Álmokról fecseg – jegyezte meg Morrison. – Sohasem mennének bele, hogy a világ értesüljön egy amerikai itteni közreműködéséről. Pláne, miközben állandóan azon nyavalyognak, hogy netán a szovjet tudományt éri presztízsveszteség.

– Játsszunk hát tiszta lapokkal, Albert – folytatta Konyev. – Még ha akarnánk, sem tudnánk eltitkolni a részvételét ebben a munkában. Az amerikai kormány tud róla, hogy idehoztuk. Ezzel tisztában vagyunk, és maga is tudja. Azért nem tettek semmit a megakadályozására, mert maguk is azt akarják, hogy itt legyen. Ha egyszer beszámolunk a sikereinkről, mindjárt tudni fogják, vagy legalábbis kitalálják, hogy miért kellett maga nekünk és mit tett az itt-tartózkodása alatt. És arra is gondjuk lesz, hogy az amerikai tudomány, az ön személyében, megkapja a maga teljes részesedését.

Morrison egy darabig szótlánul, lehajtott fejjel ült a helyén. A megivott vodka hatására arcának mindkét oldalán élénkpiros folt virított. Föl sem kellett néznie, úgy is tudta, hogy négy szempár mered rá rezzenetlenül, és föltételezte, hogy még lélegzetüket is mind a négyen visszatartják.

– Hadd tegyek föl még egy kérdést – emelte föl végre a fejét. – Hogyan jutott Sapiro a kóma állapotába?

Újabb csend következett, és a négy szempár közül most három Boranova felé fordult.

Morrison ezt látva, maga is az asszonyra nézett. – Nos? – sürgette.

– Megmondom magának az igazat, Albert, még ha minden tervünk sikerét veszélyezteti is – sóhajtott Boranova. – Ha megpróbálnánk hazudni magának, igaza lenne, ha többé egyetlen szavunkat sem hinné. Ha viszont látja, hogy igazat beszélünk, a jövőben bizonyára megbízik majd bennünk. Sapirov akadémikus azért van kómában, mert miniatürizálták, ahogy, reményeink szerint, önt is fogják. A visszanyagítása során történt egy kis műhiba, amely elpusztította agyának egy részét, valószínűleg véglegesen. Tudja, ilyesmi előfordulhat, és mi nem titkoljuk el maga előtt. Most pedig méltányolja abszolút őszinteségünket, és mondja azt, hogy segít nekünk.

HATODIK FEJEZET A döntés

„Mindig biztosak vagyunk benne,
hogy a legutóbbi döntésünk helytelen.”

(Gyezsnyev)

23

Amikor végül Morrison fölemelkedett, kissé bizonytalanul állt meg a lábán, talán a vodkától vagy a nap minden feszültségétől, esetleg a legutóbbi felismeréstől, amellyel eddig nem törődött vagy nem is tudott róla. Kicsit toporgott egyhelyben, mintegy megszilárdítva a lábát, aztán határozottan végigtrappolt a kis szobán és vissza.

Szembefordult Boranovával, és nyersen az arcába mondta: – Le tudnak kicsinyíteni egy nyulat, és semmi baja nem lesz tőle. De nem jutott eszükbe véletlenül, hogy az emberi agy az anyag legbonyolultabb ismert formája, és hogy amit bármi más túlélhet, az emberi agy esetleg nem?

– De igen – válaszolta Boranova egykedvűen –, de minden vizsgálatunk azt mutatta, hogy a kicsinyítés a legcsekélyebb mértékben sem befolyásolja a miniatürizálható objektum alkotóelemeinek belső összefüggéseit. A kicsinyítés elméletileg az emberi agyra is teljesen veszélytelen.

– Elméletileg! – fortyant föl Morrison ingerülten. – Hogyan lehetséges, hogy csupán elméleti alapon magával Sapiroval kísérleteztek, akinek az agyát minden jel szerint oly nagyra értékelik? És miután vele kudarcot vallottak, hatalmas veszteséget szenvedve, miféle örültség jogosítja fel önöket, hogy az én miniatürizálásomat javasolják a veszteségük pótlása végett? Végül még velem is kudarcot vallanak, és azt várnák tőlem, hogy ebbe belemenjek?

– Ne beszéljen ostobaságokat! – szólt közbe Gyezsnyev. – Egyáltalán nem vagyunk örültek. Egyetlen mozzanatot sem becsültünk alá. Sapiro maga követte el a hibát.

– Bizonyos értelemben így igaz – mondta Boranova.

– Sapiro mindig a maga különc útjait járta. Ha jól emlékszem, „Bolond Peternek” nevezik őt a maguk nyelvén, és ez talán nem is jár olyan messze az igazságtól. Görcsösen ragaszkodott a miniatürizálás élményéhez. Már öregedett, és azt mondogatta, hogy nem akarja Mózeshez hasonlóan megközelíteni az ígéret Földjét úgy, hogy ne léphessen rá.

– Megtilthatták volna neki, hogy megtegye!

– Talán én? Hogy én megtilthattam volna valamit Sapirovnak? Ezt nem mondhatja komolyan!

– Nem ön, hanem a kormányuk. Ha már ez a kicsinyítési eljárás ilyen kincset érő a Szovjetunió számára...

– Sapiroval azzal fenyegetőzött, hogy végképp itt hagyja a programot, ha nem

cselekedhet a maga feje szerint, és ezt igazán nem kockáztathattuk meg. Különben a kormányunk sem bánik olyan erős kézzel a bajkeverő tudósokkal, mint valaha.

Manapság jobban figyelembe kell vennie a világ közvéleményét, akárcsak az önök kormányának. Ez a világméretű együttműködés ára. Hogy aztán ez jóra vagy rosszra vezet, én nem tudnám megmondani. Akárhogyan is, Sapirovtól végül miniatürizáltuk

– Totális téboly – dűnnyögte Morrison.

– Nem igaz – védekezett Boranova –, mivel semmit sem tettünk óvintézkedések nélkül. Függetlenül attól, hogy minden kicsinyítési kísérlet drága, és a hidegrázást hozza a Központi Egyeztető Bizottságra, mindig ragaszkodtunk a gondos előkészítéshez.

Kétszer is miniatürizáltunk csimpánzokat, és mindkétszer vissza is nagyítottuk őket, bármiféle tapasztalható elváltozás nélkül, pedig a legapróbb részletekig megvizsgáltuk a viselkedésüket és mágneses hullámokkal képeztük le az agyukat.

– A csimpánz azért mégsem ember – jegyezte meg Morrison.

– Valamire mégis gyanakodtunk – folytatta Boranova szomorúan. – Ezért legközelebb egy embert miniatürizáltunk, egy önkéntest, egész pontosan Jurij Konyevet.

– Nekem kellett vállalnom – szólott közbe Konyev. – Én hittem benne a leghatározottabban, hogy az emberi agyra nem gyakorol befolyást az eljárás. Én vagyok a program idegfizikusa, és én készítettem el a szükséges előzetes számításokat. Nem kérhettem meg más embert, hogy kockáztassa elméjének épségét az én számításaim és meggyőződésem alapján. Az élet egy dolog, azt előbb-utóbb valamennyien úgyis elveszítjük. Az elme épsége viszont egészen más.

– Micsoda bátorság – suttogetta Kalinyina, közben az ujjai hegyét vizsgálgatva –, egy igazi szovjet hős tette! – Ajka úgy remegett, mintha gúnyos mosolyt próbálna elfojtani.

– Hű polgára vagyok a Szovjetuniónak, de nem nacionalista megfontolásból tettem, amit tettem – nézett Konyev keményen Morrison szemébe. – Ilyen érzelmek ebben az esetben úgysem számítottak volna. Emberi méltóságból és a tudományos etika alapján cselekedtem. Megbízta a számításaimban, de mit ért volna a meggyőződésem, ha nem magamon próbálom ki? Persze másvalami is közrejátszott benne. Ha majd megírják a miniatürizálás történetét, én szerepelek majd benne az első emberi lényként, aki alávetette magát a kísérletnek. Ez még annak a dédnagyapai nagybátyámnak a tetteit is elhomályosítja, aki tábornokként harcolt a nácik ellen a nagy honvédő háborúban. És mindennek nem pusztán dicsvágyból örvendek majd, hanem annak a hitemnek az alapján, hogy a békés küzdelmek mindig fölötte állnak a háborús győzelmeknek.

– Nos, tegyük félre az eszményeket, és térjünk vissza a tényekhez – szólalt meg Boranova. – Jurij valójában kétszer esett át a kicsinyítésen. Első ízben körülbelül felére csökkentettük a méreteit, és minden baj nélkül visszanyerte eredeti alakját. Másodszor egérnyi méretűre zsugorítottuk, és ismét tökéletes biztonsággal nagyítottuk vissza.

– És mi történt Sapiroval? – kérdezte Morrison.

– Azután jött Sapiro. Már addig is alig tudtuk visszatartani. Üvöltözve követelte, hogy ő lehessen az első miniatürizált ember. Konyev első kalandja után a kicsinység világában minden erőnkre szükség volt, hogy meggyőzzük, várja meg a második, komolyabb próbálkozás eredményét. Ezután már sehogyan sem tudtuk visszatartani. Nemcsak egyszerűen le kellett kicsinyítenünk őt – mivel azzal fenyegetőzött, hogy itthagya a programot, valahogy kijut az országból és másutt létesít miniatürizációs központot –, hanem jobban, mint Konyevet. Nem volt választásunk. Ha „Bolond Peter”,

ahogy önök nevezték őt, elég örült volt hozzá, hogy a kivándorlást emlegetse, úgy messze túllépte azokat a határokat is, amelyek talán ma már elérhetők a kormány beleegyezésével. Nem akartuk, hogy börtönbe kerüljön, ezért sejtnyi méretűre zsugorítottuk őt.

– És ezzel átlépték a biztonság határát, igaz?

– Nem. Teljesen biztosak voltunk benne, hogy minden rendben lesz, még ilyen mértékű miniatürizálás mellett is. Már éppen az ellentétes folyamat zajlott, amikor a deminiatürizálás folyamatában bekövetkezett a félresiklás. A folyamat a kívánatosnál kissé gyorsabban alakult, és Sapiro teste enyhén fölmelegedett. Ez magas láz tüneteit idézte elő, ami nem ölte meg ugyan, de ahhoz elég volt, hogy az agya maradandóan károsodjon. Még megfordíthattuk volna a bajt, ha azonnal kezelésben részesíthetjük, de a visszanyerést mindenképpen be kellett fejeznünk, az pedig hosszú időbe kerül. Megdöbbentő katasztrófa következett be tehát, és most már csak abban reménykedhetünk, hogy van még némi esélyünk annak megmentésére, ami az agyából megmaradt, és amire oly nagy szükségünk van.

– Előfordulhat újabb félresiklás is, ahogyan ön nevezi, ha engem miniatürizálnának. Nem így van?

– De igen – ismerte el Boranova –, így van. Nem is tagadom. Sok kudarc és szerencsétlenség követte eddig is a tudomány történetét. Biztosan nem szükséges külön fölemlgetnem, hogy az űrkutatásnak is voltak áldozatai, szovjet és amerikai részről egyaránt. Mindez mégsem akadályozott meg bennünket a Hold betelepítésében, sőt abban sem, hogy az ember magában az űrben is otthonra leljen.

– Ez biztosan így van, de az űrkutatás minden eredménye önkéntesek nevéhez fűződik. Senkit sem lőttek ki az űrbe akarata ellenére. Én pedig nem vállalom az önkéntességet.

– Nem kellene annyira rettegnie a dologtól – érvelt Boranova. – Mindent megtettünk érte, hogy olyan biztonságos legyen, amennyire csak lehetséges, és különben sem menne egyedül. Konyev és Sapiro magányosan vállalkoztak rá, és olyan védtelenül, mint az a nyúl, mivel ahhoz hasonlóan a levegőben elszigetelt miniatürizálási térben estek át a kísérleten. Ön viszont egy hajóban, afféle átalakított tengeralattjáróban megy majd. Már azt is lekicsinyítettük és visszanyerítettük minden baj nélkül. Valamivel kevésbé költséges az eljárás élettelen tárgy esetében, mivel az könnyebben elviseli a hőmérséklet emelkedését. Valójában az ilyen fölmelegedés az alkotóelemeinek szilárdságát és ellenálló képességét is teszteli.

– Én nem megyek, Natalja, sem egyedül, sem a Vörös Hadsereggel.

Boranova figyelmen kívül hagyta a megjegyzést. – Mi négyen leszünk magával azon a hajón – folytatta –, én magam, Szofija, Jurij és Arkagyij. Éppen ezért mutattam be magának mindegyiküket. Mindnyájan partnerek vagyunk az eddigi legnagyobb felfedező expedícióban. Ugyan nem kelünk át semmiféle óceánon és nem is hatolunk be az űr mélyébe. Ehelyett mikroszkopikus tengerbe merülünk le, és az emberi agyba hatolunk be. Hát lehetséges, hogy ön tudós, idegfizikus létére képes lenne ellenállni ennek?

– Igen. Képes vagyok ellenállni, még hozzá könnyedén. Szóval, nem megyek!

– Nálunk van a szoftverje, a programja. Mindig magánál tartja, így akkor is a zsebében volt, amikor idehoztuk. A hajó fedélzetén lesz egy számítógép is az ön számára, az a bizonyos modell, amelyet az otthoni laboratóriumában is használ. Az utazás nem tart sokáig. Valamennyiünket miniatürizálnak, együtt vállaljuk a kockázatot.

Beveti majd a programját, és lejegyzí a tapasztalt érzékeléseket, azután deminiatürizálnak bennünket, és ezzel a maga feladata véget is ér. Mondja már, hogy csatlakozik hozzánk. Mondja, hogy megteszi!

Morrison ökölbe szorította a kezét, és makacsul válaszolta: – Nem csatlakozom és nem teszem meg!

– Sajnálom, Albert, de ez helytelen válasz – húzta el a száját Boranova. – Nem fogadhatjuk el.

24

Morrison ismét úgy érezte, hogy mindjárt kiugrik a szíve. Ha ez az akaratok nyílt összecsapásává fajul, akkor nem biztos, hogy megbirkózik ezzel a nővel, aki minden látszólagos légysága ellenére olyan, mintha rideg acélövözetből lenne. Ezenkívül mögötte áll az egész Szovjetunió megfelelő apparátusa, míg ő egyedül van.

– Bizonyára tisztában van vele, hogy mindez nem egyéb fölfújt, romantikus vágyakozásnál. Honnan tudja, hogy valóban van összefüggés a Planck-állandó és a fénysebesség között? Mindössze Sapiro állítása támasztja alá. Hát nem így van? – hadarta Morrison elkeseredetten. – Szolgált Sapiro bármilyen részlettel? Bármilyen bizonyítékkal? Bármilyen magyarázattal? Adott valamilyen matematikai elemzést? Nem több az egész pusztá állításnál, elképzelt spekulációnál, nem igaz?

Morrison igyekezett meggyőzően beszélni. Végül is ha Sapiro közölt volna velük bármi lényegeset, most nem vállalkoznának erre a kétségbeesett trükkre, hogy megszondázzák az agyát valami használható információért. Visszafogott lélegzettel várta a választ.

Boranova Konyevre nézett, majd enyhe vonakodással megszólalt: – Folytatjuk eddigi taktikánkat, és kimondjuk a teljes és kendőzetlen igazságot. Valóban csak Sapiro néhány homályos utalásával rendelkezünk. Mindig is szívesen tartotta magában a dolgokat, mindaddig, amikor hogy úgy mondjam, teljes vértzetben ránk zúdíthatta őket. Ebből a szempontból határozottan gyerekes volt. Talán a különcségének vagy a zsenialitásának, esetleg egyszerre mindkettőnek a tükröződése volt ez.

– De ilyen körülmények között honnan tudhatják, hogy ilyesféle bizonytalan spekulációknak egyáltalán lehet valami valós értéke?

– Valahányszor Pjotr Sapiro akadémikus azt mondta, hogy „úgy érzem, ennek így vagy úgy kell lennie”, akkor rendszerint úgy is lett.

– Ugyan már, talán mindig?

– Csaknem mindig.

– Csaknem mindig! Tehát ez alkalommal éppen tévedhetett is.

– Ez megtörténhetett, elismerem.

– Vagy ha volt is valamilyen sejtése, amely használhatónak bizonyult volna, éppenséggel lehetett agyának a károsodott részében is.

– Ez is könnyen előfordulhat.

– Nos, akkor foglaljuk össze: Sapiro elképzése lehet hibás, de ha nem az, akkor esetleg hozzáférhetetlen, ám ha nem az, még mindig előfordulhat, hogy én nem tudom értelmezni. Mindezt figyelembe véve, mekkora az esélyünk a sikerre? Hát nem látják be, hogy olyasvalamiért tennék kockára az életünket, amit nagy valószínűséggel nem tudunk megszerezni?

– Amennyiben objektíve szemléljük a dolgot – mondta Boranova –, az esélyek valóban nagyon csekélynek tűnhetnek. Ha viszont nem kockáztatjuk az életünket, akkor

bárminek a megszerzésére nulla, abszolút nulla az esélyünk. Amennyiben azonban vállaljuk a kockázatot, a siker esélye ugyan valóban csekély, de mégsem zérus. Az adott körülmények között pedig vállalnunk kell a veszélyt, még akkor is, ha az esélyeinket illetően csak annyit mondhatunk, hogy a siker nem teljesen kizárt.

– Számomra – mondta ridegen Morrison – a kockázat túl nagy, a siker esélye pedig túl elenyésző.

Boranova Morrison vállára tette a kezét: – Biztosan nem ez az utolsó szava.

– De igenis ez!

– Gondolkodjon még rajta. Gondolja meg, mit jelent ez a Szovjetuniónak!

Gondoljon rá, mekkora előnyt jelent a hazája számára az ön elismert részvétele az akcióban, mit jelent mindez a világ tudományosságának és a saját hírnevének, tekintélyének. Mindezt elérheti, ha megteszi. Vele szemben csak a személyes félelme áll. Ez teljesen érthető, de az életben elérhető siker megköveteli a félelem leküzdését.

– Ha gondolkodom is rajta, az nem változtatja meg a véleményemet.

– Mégis, gondolja át még egyszer, holnap reggelig. Az még tizenöt órát jelent, és ez minden, amennyit adhatunk. Végül is a félelmek és remények mérlegelése eltarthat egy emberéletig is, és nekünk erre nincs egy életnyi időnk. Szegény Sapiro elvegetálhat a kómájában egy évtizedig is, de azt nem tudjuk, hogy agyának épen maradt része meddig tárolhatja a gondolatait, ezért nem várakozhatunk sokáig.

– Én nem vagyok képes, de nem is akarom beleártani magamat az önök problémáiba.

Boranova mintha semmit sem hallott volna a férfi tiltakozásából és ellenérveiből. Töretlenül kedves hangon folytatta: – E pillanatban nem kívánjuk tovább győzködni önt. Vacsorázzon meg kényelmesen, bőségesen. Ha óhajtja, megnézheti holovíziós programjainkat, olvashatja a könyveinket, elmélkedhet vagy éppen alhat. Arkagyij majd visszakíséri a szállodába, és ha útközben még eszébe jut valami fontos kérdés, nyugodtan tegye föl neki.

Morrison némán bólintott.

– És ne feledje, Albert, holnap reggel közölnie kell velünk a döntését.

– Fogadják el a mostanit. Úgysem változtatok rajta.

– Nem. Úgy kell döntenie, hogy csatlakozik hozzánk, és a segítségünkre lesz.

Legyen rajta, hogy ezt a döntést hozza meg, mivel mindenképpen jönnie kell, és valamennyiünknek könnyebb lesz, ha ezt önként és örömmel teszi.

25

Morrisonnak nyugodt és nem túl bőséges vacsorában volt része, mivel rádöbbsent, hogy csak csipegetni képes. Gyezsnyevre láthatóan nem volt nagy hatással a másik étvágytalansága és reagálása az elhangzottakra. Hatalmas étvággyal evett és szüntelenül locsogott, nyilvánvalóan azon mulatságos történeteinek valamilyen végtelen tárházából merítve témáit, amelyekben mindig apja játszotta a kulcsszerepet, és most nagyon elégedett volt, hogy friss közönségen próbálhatja ki őket.

Morrison egyszer-kétszer halványan elmosolyodott, leginkább akkor, amikor asztaltársa emelkedő hangerejéből arra következtetett, hogy most valami számára fontos mondanivaló következik, nem mintha a legcsekélyebb érdeklődéssel hallgatta volna a történeteket.

Valerija Paleron, aki a reggelijüket szolgálta föl, még vacsoraidőben is ott volt az étteremben. Jó hosszú műszak, talán meglátszik a fizetésén, vagy a munkakörén kívüli feladataival magyarázható. Akárhogyan is, valahányszor az asztalukhoz jött, megsemmisítő pillantást vetett Gyezsnyevre. Talán azért helytelenítette a történeteit (gondolta magában Morrison szórakozottan), mert ezek általában nem sok tiszteletet mutattak a szovjet rendszer iránt.

De Morrison a saját gondolataiban sem lelte igazi örömét. Most, hogy a távozás távoli lehetőségét forgatta a fejében, a Grottából, Malenkijgradból, az egész Szovjetunióból, lassanként különös csalódottságot érzett amiatt, amit ezáltal esetleg elmulaszt. Azon kapta magát, hogy valamicskét még a kicsinyítés lehetőségéről is ábrándozik, arról, hogy általa esetleg bizonyíthatná az elméletét és győzedelmeskedhetne azokon a beképzelt bolondokon, akik hagyták, hogy ilyen kincs kicsússzon a kezükből.

Ráébredt, hogy a Boranova által fölsorakoztatott számos érv közül csak a személyes természetűek hatottak rá. Bármely utalás a tudomány, az emberiség, ez vagy a másik ország várható hasznára, üres szónoki fordulatnak tűnt előtte. Saját szerepe a tudományban valami egészen más volt. Az ott lappangott a lelke mélyén.

Amikor a felszolgálónő legközelebb elhaladt az asztaluk mellett, rávette magát, hogy megkérdezze tőle: – Mondja, meddig kell szolgálatban lennie?

A nő kedélytelenül nézett a szemébe. – Amíg maguk, két nagyherceg, nem méltóztatnak elsöpörni innen.

– Nem kerget a tatár – mondta Gyezsnyev, miközben fenéig ürtette a poharát. Hangja már meg-megcsuklott, az arca erősen kipirult. – Annyira teccik nekem a pincér-elvtársnő, hogy szívesen itt maradnék, míg a Volga ki nem szárad, csak nézhessem az arcát.

– Csak nekem ne kelljen a tiedet nézmem – morogta maga elé Paleron.

– És mi a véleménye Boranova asszonyról? – töltötte újra Morrison Gyezsnyev poharát.

Gyezsnyev bagolyszemeket meresztett az italra, de nem nyúlt azonnal utána. Ehelyett a komolyság látszatát erőltette magára: – Nem egy elsőosztályú tudós, aszongyák, de kiváló adminisz... hivatalnok. Éles eszű, gyorsan dönt, és abszolúte megvesz... teget... hetetlen. Persze, púp a hátunkon, asszem. Ha egy hivatalnok megveszte... pokolian becsületes, pizsokul megnehezítheti az élet apró dolgait. Mellesleg imádja Sapirovt és megcáp... megsáp... megcáfolhatatlannak tartja. Ez van.

Morrison nem volt biztos a szó jelentésében. – Úgy érti, hogy szerinte mindenben igaza van?

– Pontosan. Csak elpötytyenti, hogy tudja, hogyan tehető olcsóbbá a kicsinyítés, ő máris azt hiszi, hogy tudja is. Jurij Konyev is azt hiszi. Ő a másik imádója. De mégis, Bora-Boranova az, aki Sapirovt agyába küldi magát. Így vagy úgy, de mindenképpen oda juttatja. Megvan rá a módszere. Ami Jurijt illeti, ezt a tacskót, ő az igazi tudós a csapatban. Brill... liáns elme – bólogatott Gyezsnyev ünnepélyesen, és áhítattal belekortyolt újratöltött poharába.

– Igazán érdekelne ez a Jurij Konyev – követte tekintetével a pohár útját Morrison – meg az az ifjú hölgy, Szofija Kalinyina is.

– Csinos fiatal példány – kacsintott Gyezsnyev, de nyomban bánatosan hozzá is tette –, csak nincs semmi humora.

– Férfinél van, ha jóé értettem.

– Nincs – rázta meg Gyezsnyev a fejét az indokoltnál talán jóval hevesebben.
– De azt mondta, hogy gyereke van.
– Igen, egy kislány, de nem az anyakönyv aláírásától esik teherbe valaki.
Lepedőjáték ez, akár házas az illető, akár nem.
– És mit szólnak ehhez a puritán szovjet hatóságok?
– Nem helyeslik, de asszem, nem is kérdezték meg őket. – És Gyezsnyev vidáman föl kacagott. – Különben, hogy Malenkijgrad tudósa, speciális kondíc... helyzetben van. Itt a hatóságok is másképpen néznek mindent.
– Meglepő – dünnyögte Morrison – hogy Szofija mennyire odavan Jurij Konyevért.
– Maga is észrevette? Persze, nem kell hozzá sasszem. Annyira odavan érte, hogy nem is titkolja, a gyereke Jurij közreműködésének eredménye, abban a kis játékban, amit az előbb említettem.
– Ó!
– De a fiú tagadja. Még hozzá nagyon is hevesen. Abban is van egy kis keserű humor, hogy továbbra is együtt kell dolgozniuk. A programban egyikük sem nélkülözhető, és a fiú csak annyit tehet, hogy látszólag nem vesz tudomást a lányról.
– Azt magam is láttam, hogy sohasem néz rá, de régebben biztosan jó barátok voltak.
– Nagyon is, ha a lánynak hinni lehet. De akkor is, nagyon diszkréten csinálták. Persze, mit számít? A gyerek eltartásához nincs szüksége a fiúra. A fizetése meglehetősen nagy, és a nappali óvodában jól gondját viselik a kicsinek, amikor az anyja dolgozik. Csak érzelmi problémái vannak.
– Kíváncsi lennék rá, miért szakítottak?
– Ki tudja? A szeretők mindig olyan komolyan vesznek minden szót. Én sosem engedtem, hogy uralkodjon rajtam a szerelem, ilyen költői módon. Ha megtetszik egy lány, eljátszadozunk együtt. Ha megunom, odébbállok. Külön szerencsém, hogy a nők, akikkel eddig összejöttem, olyan prag... pragmatikusak, hát nem pompás szó rá?, akárcsak én, és nem csapnak komoly zirizajt. Apám is mindig azt mondta: „Az a tökéletes nő, aki nem lármázik.” Igazság szerint néha ők fáradnak bele hamarabb, no de, akkor mi van? Egy olyan lánynak, aki rámunt, úgysem sok hasznát vehetem, s különben is, mások is vannak a világon.
– Talán Jurij is ilyesféleképpen gondolkodik, vagy tévedek?
Gyezsnyev ismét kiitta a poharát, de amikor Morrison mozdult, hogy újratöltse, fölemelte a kezét: – Elég, elég!
– Sohasem elég – dörmögte Morrison. – Különben éppen Jurijról volt szó.
– Mit mondhatnék még? Jurij nem egy vándormadár, ami a lányokat illeti, de hallottam – és Gyezsnyev fátyolos tekintettel meredt Morrisonra –, tudja, hogy van ez, egyik mondja a másiknak, a másik a harmadiknak, és ki tudja, vajon ugyanaz jön-e ki a tölcsérből, mint amit beletöltöttek? Szóval hallottam, hogy amikor Jurij az Államokban járt, hogy fölszedjen egy kis nyugati műveltséget, összejött egy amerikai lánnyal. A szóbeszéd szerint bement La Belle Americaine – és a szegény kis szovjet Szofija jött ki a végén... Lehet, hogy így történt. Meglehet, más emberként jött vissza, és talán még most is álmodik a tengerentúli, elveszett szerelméről.
– Hát ezért van ilyen rossz véleménynel Szofija az amerikaiakról?
Gyezsnyev rábámult a vodkás pohárra, majd kortyintott belőle egy kicsit. – A mi kis Szofijánk – motyogta – sohasem kedvelte az amerikaiakat. Nem is csoda – és

Gyezsnyev étel és italszagú leheletével közelebb hajolt Morrisonhoz. – Az amerikaiak nem valami szeretetre méltó népség, ha mondhatom így, sértő szándék nélkül.

– Nem sértődtem meg – mondta az amerikai csöndesen, s közben nézte, amint Gyezsnyev feje lassan lehanyatlik és megpihen az asztal lapján nyugvó jobb karján. Légzése hangos szuszogássá fajult.

Morrison jó fél percig csak nézte az alvót, majd magához intette a pincérnőt.

A nő, terjedelmes csípőjét riszálva, nyomban odasietett, és jóval több mint fél-megvetéssel meredt a kábult Gyezsnyevre. – Nos, óhajtja, hogy hozzak valami jókora csipeszt, és tegyük az ágyába álmos hercegünket?

– Ne siessük el, Paleron kisasszony. Amint tudja, én amerikai vagyok.

– Amint mindenki tudja. Elég három szót szólnia, hogy még a székek és asztalok is azt suttoják egymásnak, bólogatva: „Egy amerikai!”

Morrison elfintorodott. Mindig is büszke volt tiszta orosz tudására, és tessék, ez a nő már másodszor űz csúfot belőle.

– Máskülönben – folytatta – akaratom ellenére hoztak ide. Azt hiszem, a szovjet kormány tudta nélkül történt a dolog, ilyesmit aligha hagytak volna jóvá, sőt bizonyára meg is akadályozzák, ha tudnak róla. Az itteniek, például dr. Boranova, akit carinának nevezett, a saját felelősségükre cselekedtek. Tájékoztatni kellene a dologról a szovjet hatóságokat, nyilván azonnal intézkednének és visszajuttatnának engem az Egyesült Államokba, hogy megakadályozzanak egy nemzetközi konfliktust, ami senkinek sem hiányzik. Maga nem így gondolja?

– És ki a csudát érdekel akár itt, akár Amerikában, hogy én mit gondolok? – tette csípőre a kezét a pincérnő. – Talán diplomata vagyok én? Talán Péter cár, a Nagy Részeseg lelkének megtestesülése vagyok?

– Talán mégis tehetne valamit – suttogta Morrison hirtelen elbizonytalanodva –, hogy a kormány tudomást szerezzen róla. Méghozzá gyorsan!

– Mégis, mit képzelsz, amerikai? Csak szólnom kell az elnökségben terpeszkedő szeretőmnek, és magával minden jóra fordul? Mi közöm nekem a kormányhoz? Továbbá, és pedig teljesen komolyan, Külföldi Elvtárs, nem szeretném, ha még egyszer ilyesmit mondana nekem. Sok rendes, hűségese hazafi került már igen komisz helyzetbe holmi idegen locsifecsik miatt. A legelső alkalommal panaszt teszek Boranova elvtársnőnél, neki gondja lesz rá, hogy többet ne piszkálhasson engem ilyen stílusban.

A nő hirtelen és megvető fintorral odébbállt, Morrison pedig csalódottan bámult utána. A következő pillanatban döbönt meglepetéssel fordult Gyezsnyev felé, aki váratlanul megszólalt: – Albert, Albert, most elégedett vagy, gyermekem?

Az orosz fölemelte a fejét karjának párnájáról, és bár a szeme még kissé vérekes volt, hangjának kásássága teljesen elmúlt. – Kíváncsi voltam rá, miért töltögeti a poharamat olyan buzgón, ezért kicsit megjátszottam magam ezzel a leborulással. Különben rendkívül érdekes volt az egész.

– Maga nem részeg? – meresztette a szemét Morrison csodálkozva a másikra.

– Voltam már józanabb életemben, az biztos – felelte Gyezsnyev –, de nem voltam kábult, és nem is vagyok. Maguknak absztinenseknek túlzó elképzeléseik vannak arról, milyen gyorsan issza magát eszméletlenre egy dörzsöltebb szovjet polgár. Ez is csak azt bizonyítja, milyen veszedelmes dolog nem-ivónak lenni.

Morrison még mindig nem akarta elhinni, hogy teljes kudarcot vallott a pincérnővel.

– Maga azt mondta, hogy a nő az elhárításnak dolgozik!

– Csakugyan? – vonta meg a vállát Gyezsnyev. – Csak azt mondtam, hogy gyanítom, és a gyanú sokszor tévútra vezet. Különb is, jobban ismer engem, mint maga, kedves Albertem, s így bizonyára nem föltételezte, hogy valóban részeg vagyok. Tíz rubelt tesztek egy kopejka ellenében, hogy tudta, éberem hallgatom minden szavukat. Mégis, mit várt tőle, mit mond majd ilyen körülmények között?

– Még így is – szedte össze magát Morrison – hallotta, amit mondtam neki, és biztosan tájékoztatja a helyzetről a kormány szerveket. És akkor a hatóságaik, hogy a nemzetközi súrlódást elkerüljék, szabadlábra helyeztetnek majd engem, talán még bocsánatot is kérnek, maguknak itt meg igencsak föl kell kötni az alsóneműt, hogy kimagyarázkodjanak valahogy. Jobban tennék, ha maguktól elengednének és visszajuttatnának az Egyesült Államokba.

– Csak az idejét vesztegeti, ravasz intrikus kám – kacagott föl Gyezsnyev. – Fölöttébb romantikus elképzelései vannak a kormányunkról. Elképzelhető, hogy örömmel elengedik majd egy napon, függetlenül a lehetséges kellemetlenségektől, de semmi esetre sem azelőtt, hogy miniatürizálták volna, és...

– Nem hiszem, hogy a hatóságok részéről bárki is tudna az elrablásom körülményeiről. Ha egyszer rájönnek, nem hunyhatnak szemet fölötte.

– Lehet, hogy nem tudnak róla, és biztosan csikorgatják majd a fogukat, ha rájönnek, de mi mást tehetnének? A kormány már eddig is túl sok pénzt fektetett ebbe a programba, hogy csak úgy elengedje magát, mielőtt megpróbálná fölhasználhatóvá tenni, hogy visszatérüljenek a költségek, és még nyereséget is hozzon. Ez a helyzet. Maga nem látja logikusnak?

– Nem, mert én nem segítek maguknak! – Morrison érezte, hogy ismét megszilárdul az akarata. – És nem hagyom magamat miniatürizálni!

– Nos, ez már Natasa dolga. Rettentő dühös lesz magára, azt elhiheti, és biztosan nem kegyelmez. Tisztában van vele, hogy a program minden munkatársát rossz színben próbálta föltüntetni a hatóságok előtt, ami kényszernyugdíjaztatáshoz vagy még annál is rosszabbhoz vezethetne? És mindezt azután, hogy mi megértéssel és kedvesen fogadtuk!

– Egyszerűen elraboltak!

– Még azt is a legnagyobb megértéssel és kíméletességgel tettük. Bántotta talán valaki? Egyáltalán, rosszul bántak magával? Maga viszont ártani akar nekünk. Natasa ezért alaposan megfizet majd...

– Hogyan? Erőszakkal? Kínzással? Drogokkal?

Gyezsnyev a plafonra emelte a szemét: – Hogy milyen kevéssé ismeri a mi Natasánkat! Ő sohasem tenne ilyesmit. Én még csak igen, de ő nem. Ő éppolyan kifinomult és lágyszívű, akárcsak maga, ártalmas kis Albertem, persze a maga módján. De ettől függetlenül kényszeríteni fogja, hogy velünk tartson.

– Igen? És hogyan?

– Azt nem tudom. Sohasem jöttem rá, hogyan éri el a céljait. De általában sikerül neki. Majd meglátja. – Gyezsnyev mosolya farkasvigyorrá torzult. Amikor Morrison meglátta ezt a vigyort, végre rádöbben, hogy nincs menekvés...

ablaktalan, mennyezetvilágítású irodahelyiségbe léptek be, amelyet Morrison azelőtt még nem látott.

Boranova egy terjedelmes íróasztalnál ült, mögötte a falon a szovjet elnök sötét tekintetű arcképe függött. A bal sarokban egy légfrissítő szórta a permetet, a jobb oldaliban kis mikrofilm-olvasó fülke helyezkedett el. Az íróasztalon kisméretű sornyomtató állt. Ez volt minden berendezés. A helyiség egyébként teljesen üres volt.

– Nos, látja, elhoztam – szólalt meg Gyezsnyev. – A huncut fickó a csinos Paleront próbálta fölhasználni a meneküléshez, hogy a hátunk mögött szűrje össze a levelet a kormányval.

– Már megkaptam a jelentést – mondta Boranova nyugodtan. – Kérem, most menjen ki, Arkagyij. Négyszemközt szerelnék maradni Albert Morrison professzorral.

– Biztonságos ez, Natasa?

– Azt hiszem. Véleményem szerint Albert nem erőszakos típus... Biztonságban leszek, Albert?

Morrison aznap először nyitotta ki a száját: – Ne üzzünk kisdud játékokat, Natalja – mondta. – Mit akar tőlem?

Boranova parancsolóan intett a kezével, mire Gyezsnyev valóban távozott. Miután az ajtó becsukódott mögötte, az amerikaihoz fordult: – Mondja, miért csinálta ezt? Miért próbált összeállni valakivel, akiről úgy vélte, hogy az elhárítás bennünket megfigyelő ügynöke? Hát ilyen rosszul bántunk mi magával?

– Igen! – válaszolta Morrison mérgesen. – Hát miért nem fér bele egyikük fejébe sem, hogy erőszakkal történt idehurcolásom számomra elfogadhatatlan? Miért várnak még jóindulatot is tőlem? Mert nem vertékbe a fejemet útközben? Biztosan azt is megteszik, ha a fejem betöretlenül nem jelent értéket maguknak!

– Ha a feje épen nem lenne hasznunkra, akkor békén hagytuk volna. Ezt maga is tudja, és azzal a kényszerűséggel is tisztában van, amely vezérelt bennünket. Elég tisztességesen megmagyaráztuk. Ha csak egyszerűen meg akart volna szökni, azt megérteném, de menekülési kísérletének a módja, ha sikerrel jár, tönkretelhetne volna a programunkat, és talán minket magunkat is. Maga abban reménykedett, hogy a kormányunk rossz néven veszi az akciónkat és fölháborodik. Ha ez bekövetkezik, mit gondol, mi lett volna velünk?

Morrison összeszorította a száját, és mogorva képet vágott.

– Nem jutott eszembe a menekülés semmilyen más módja. Maga kényszerítő körülményekről beszél, nos, nekem is döntőek a kényszereim.

– Albert, mi minden ésszerű eszközzel megpróbálkoztunk a segítsége elnyeréséért. Nem fenyegettük erőszakkal, nem kényszerítettük semmire, nem okoztunk kellemetlenségeket, miután ideérkezett, nem igaz?

– De, alighanem.

– Csak alighanem? Ez az igazság. És nem mentünk semmire. Ha jól értem, még mindig visszautasítja, hogy segítsen.

– Igen, visszautasítom, és a jövőben is ezt teszem!

– Akkor kénytelen vagyok, határozottan az akaratom ellenére, megtenni a következő lépést.

Halvány félelem moccan Morrison bensőjében, a szívverése egy pillanatra kihagyott, mégis megpróbálta megőrizni hangjának határozottságát. – Éspedig?

– Maga haza akar menni, vissza Amerikába. Nagyon helyes. Ha minden kísérletünk kudarcot vall, hazamehet.

– Ezt komolyan mondja?
– Talán meglepődött?
– Igen, meglepődtem, de ezt elfogadom. A szaván fogom. Mikor indulhatok?
– Mihelyst megállapodtunk benne, hogy milyen történettel álljunk elő.
– Hol itt a probléma? Mondja meg az igazat!
– Az fölingerelné a kormányomat, amely végül is megtagadná az engedélyt a terv végrehajtására. Igen komoly bajba kerülnék. Ésszerűtlen lenne ezt valóban elvárnia tőlem.

– És mit mondhatna e helyett?
– Azt, hogy maga önszántából, a megsegítésünkre készen jött ide.
Morrison hevesen megrázta a fejét. – Ez legalább olyan nehéz lenne számomra, mint önnek elismernie az emberrablás tényét. Lehet, hogy mostanság a szép új napokat éljük, de a régi gyanakvás nehezen hal el. Az amerikai közvélemény erősen gyanakodna, ha értesülne róla, hogy egy amerikai tudós a Szovjetunióba ment, hogy ott segítse egy fontos program megvalósításában. A régi versengés még mindig él, és nekem a jó híreimre is vigyáznom kell.

– Igen, pontosan ebben rejlik a nehézség – ismerte el Boranova –, de önző módon inkább azt mondom, hogy ön kerüljön ebbe a kutyaszorítóba, és ne mi!

– Ebbe én nem megyek bele. Gondolja, hogy tétováznék kimondani a teljes igazságot?

– De Albert – mondta Boranova nyugodtan –, gondolja, hogy bárki is hinne magának?

– Természetesen. Az amerikai hatóságok tudnak róla, hogy ön hívott engem a Szovjetunióba, én pedig visszautasítottam. El kellett rabolniuk, hogy ide hozhassanak.

– Attól tartok, hogy az amerikai kormányzervek vonakodnának elismerni ezt. Talán készséggel kijelentenék, hogy szovjet ügynökök elhurcolták magát biztonságos szállodájából, végigcipelték földön, vízen és levegőben, és az amerikai hatóságok minderről mit sem tudtak? A mai, fejlett amerikai technika mellett, amelyre olyan büszkék, ez vagy hozzá nem értésről, vagy az elhárításukon belüli aprócska árulásról tanúskodna. Azt hiszem, az amerikai kormány inkább hagyná, hadd higgye a világ, hogy maga önként jött ide. Mellesleg biztatták is, hogy jöjjön önként, nem igaz?

Morrison nem válaszolt.

– Persze hogy így volt – folytatta Boranova. – Azt akarták, hogy derítsen ki a miniatürizálásról, amennyit csak lehetséges. És ön kénytelen lenne bevallani nekik, hogy visszautasította saját miniatürizálását. Csak annyiról számolhatna be, hogy tanúja volt egy nyúl lekicsinyítésének, amit bizonyára a részünkről elkövetett ügyes hókuszpókusznak tekintenének. Úgy vélekednének, hogy mi ravaszul átejtettük magát, és ezzel akarva akaratlan komoly csalódást okozna nekik. Egy percig sem éreznék úgy, hogy támogatniuk kellene.

Morrison végigpörgette agyában a hallottakat. – Valóban képes lenne úgy visszaengedni, hogy a saját népem tekintszen ellenkémnek és árulónak? – kérdezte végül. – Ez lenne az, amivel megpróbálkozik?

– Nem igazán, Albert. Amennyire csak lehetséges, az igazságot mondanánk. Valójában szerelnénk megvédeni magát, annak ellenére, hogy ön ezt értünk nem volt hajlandó meglenni. Elmondanánk, hogy jeles tudósunk, Pjotr Sapiro kómába került, de a maga idegfizikai elméletéről nagyrebecsüléssel nyilatkozott, nem sokkal a tragédia bekövetkezése előtt. Ezért fordultunk mi önhöz, és kértük, hogy elmélete és szakértelme

segítségével próbálkozzék meg visszahozni őt kómás állapotából. Ezt semmiképpen sem tagadhatja. Mellesleg ez igazi emberbarátként állítaná be a világ előtt. A kormánya pedig bizonyára szívesen alátámasztaná ezt a vélekedést. Ez biztosan megfelelő védelmet jelentene a várható kellemetlenségekkel szemben mind azon kormányának, mind a miénknek. És nem is lenne messze az igazságtól.

– És mi a helyzet a miniatürizálással?

– Ez az egyetlen pont, ahol meg kellene kerülnünk az igazságot. Erről nem tehetnénk említést.

– De mi tarthatna vissza engem, hogy megtegyem?

– Az az egyszerű tény, hogy senki sem hinne önnek. Ön elismerte a miniatürizáció lehetőségességét, mielőtt a saját szemével meggyőződött róla? Az önök kormánya sem szívesen terjesztené a hírt, hogy a Szovjetunióknak sikerült megoldania ezt a problémát. Nem akarnának ráijeszteni az amerikai közvéleményre, amíg nem lehetnek biztosak benne, hogy a Szovjetunióknak valóban a rendelkezésére áll ez az eszköz, sőt hogy nekik is sikerült megszerezniük. Hát ez a helyzet, Albert. Hazaküldenék egy ártalmatlan történettel a tarsolyában, amely említést sem tesz a miniatürizációról – ezzel nem okoz bonyodalmat sem az én, sem az ön országának, és megszabadítja magát az árulás vádjának gyanújától. Nos, meg van elégedve?

Morrison bizonytalanul meredt Boranovára, és addig dörzsölte homokszőke haját, míg kusza tincsekben nem tornyosult a fején. – De miért mondja azt, hogy visszaküld? Erre is kell lennie valami magyarázatnak! Nem állíthatja nyugodt lélekkel, hogy Sapiro felépült a segítségével, ha valóban rendbe nem jön annyira, hogy elő is állhasson. Azt sem állíthatja, hogy meghalt, mielőtt én hozzáférhettem volna, ha rövidesen csakugyan meg nem hal, ellenkező esetben meg kellene magyaráznia, miért van még mindig kómában vagy, esetleg, hogyan tért vissza belőle. Nem titkolhatja el a helyzetet örökre!

– Éppen ez a probléma aggaszt bennünket, Albert, és éles elmére vall, hogy rájött. Végül is, néhány nappal az ideérkezése után küldenék vissza, de vajon miért? Attól tartok, ennek az lehetne az egyetlen logikus oka, hogy magát sarlatánnak találtuk. Nagy reményekkel hoztuk ide magát, szegény Sapiro érdekében, de pillanatok alatt kiderült, hogy az elmélete értelmetlen zagyvaság, és keserű csalódottsággal hazaküldtük. Ez nem fenyegetné veszéllyel, Albert, a sarlatánság nem ugyanaz, mint a kémkedés.

– Ne játssza meg az ártatlant, Natalja. Ezt úgysem tehetné meg – sápadt fehérre a dühtől Morrison.

– De van értelme, ismerje el! A saját nagyokosaik nem veszik magát komolyan. Csak kacagnak az elméletén. Készséggel értenének egyet velünk abban, hogy idegfizikai fölismerése merő ostobaság. Kicsit bosszantana bennünket, hogy ilyen hiszékenyen komolyan vettük, de valójában Sapiro tartotta olyan nagyra, viszont ő, a tudunk nélkül, a szélütés és a teljes szellemi összeomlás határán volt már, s így aligha hibáztathatná valaki a maga iránti beteges csodálatért.

Morrison ajka megremegett. – De mégsem csinálhat bohócot belőlem! Nem rombolhatja le ennyire a tekintélyemet!

– Ugyan, miféle tekintélyről beszél, Albert? A felesége otthagya, és sokak szerint az volt számára az utolsó csepp a pohárban, hogy maga a tébolyult eszméire próbálta építeni a pályafutását. Arról is tudunk, hogy a szerződését nem újtották meg, és mindeddig másik munkahelyet sem talált magának. Tudósként teljes mértékben leszerepelt, és a mi mesénk csak igazolja majd a már létező helyzetet. Lehet, hogy talál

magának valami más elfoglaltságot – a tudomány keretein kívül. Talán akkor is ez lett volna a végeredmény, ha mi nem avatkozunk közbe. Legyen legalább ez a vigasza.

– De hiszen hazudik, Natalja, és ezzel maga is tisztában van. Hát önöknek nincsen illemkódexük? Megteheti ezt egy tekintélyes tudós egy tiszteletre méltó tudóstársával?

– Magát tegnap nem hatották meg elvont érveink, Albert, válaszul az önéi sem hatnak meg engem ma.

– A tudósok valamikor rájönnek majd, hogy nekem volt igazam. Ez milyen színben tünteti majd föl magukat?

– Addigra már mindnyájan halottak lehetünk. Különben sem ez a dolgok természete. Bár Franz Anton Mesmer valóban fölfedezte a hipnózist, mégis csalónak és sarlatánnak kiáltották ki. Amikor azután James Braid újra fölfedezte, ő aratta le a babérokat, s Mesmert továbbra is szélhámos csalónak tekintették. Másrészt, valóban nagyot hazudunk, amikor magát sarlatánnak nevezzük?

– Hát persze!

– Gondoljuk csak meg! Miért utasítja vissza a miniatürizálás kalandját, amely igazolhatja az elméletét és valószínűleg nagyságrendekkel növeli az aggyal kapcsolatos ismereteit? Ez a visszautasítás csak abból fakadhat, hogy maga is biztos az elméletének hibás voltában, tehát vagy bolond, vagy csaló, vagy egyszerre mind a kettő, de nem akarja, hogy ez kétségtelenül bebizonyosodjék, ami megtörténne, ha alávetné magát a miniatürizálásnak.

– Nem így van!

– Azt gondolja, elhitetheti velünk, hogy merő félelemből utasítja vissza a lekicsinyítést? Hogy elhárítja magától a tudás, a dicsőség, a hírnév, a győzelem és a bosszú esélyét, annyi évnyi megaláztatás után, csupán azért, mert megijedt? Ugyan, Albert, mi nem tartjuk ilyen hitvány alaknak. Sokkal valószínűbb, hogy csaló, amit nem is habozunk kimondani.

– Az amerikaiak nem hisznek majd a címkének, amelyet szovjetek ragasztottak egy amerikai tudósra!

– Ó, Albert, már miért ne hinnének? Amint a magyarázatunk kíséretében elengedjük, az amerikai újságok nyomban tele lesznek a hírral. Elárasztja őket. A maguk sajtója a legfürgébb és a „legszabadabb” a világon, ami azt jelenti, hogy saját maga szabja meg a törvényeit Minderre roppant büszkék, és sohasem mulasztanak el az alkalmat, hogy a mi megállapodottabb sajtónk szemébe vágják. Pompás történet lesz ez nekik: „Az amerikai hamisító behúzza a csőbe az ostoba szovjeteket”. Mintha máris látnám a szalagcímekeket. Végül még sikeres előadókörutat is tehet majd az államokban, Albert. Érti? Mondjuk „Hogyan vertem át a szovjeteket?” címmel. Jókora summát is kereshet vele, aztán elmesélheti mindazokat a nevetséges ostobaságokat, amelyekkel etetett bennünket, mielőtt lelepleztük volna, és a közönsége halálra röhögi magát.

– Mondja, miért teszi ezt velem, Natalja? – suttogta Morrison.

– Én? Én nem teszek semmit! Maga csinálja az egészet! Maga akar hazamenni, s mivel visszautasítja az ajánlatunkat a lekicsinyítéséről, nincs más választásunk, mint hogy beleegyezzünk. De ha egyszer hozzájárultunk, hogy hazatérjen, a többi már logikusan következik, lépésről lépésre.

– De ilyen körülmények között nem mehetek haza! Nem tehetem tönkre az életemet jóvátehetetlenül!

– Ugyan, ki törődne vele, Albert? Az elhidegült felesége? A gyerekeik, akik tudni

sem akarnak magáról, és még a nevük is bármikor megváltozhat? Az egyeteme, ahonnan éppen kirúgják? A kollégái, akik rendre kinevették? A kormánya, amelyik szépen cserbenhagyta? Erősítse meg a szívét, senki sem törődne magával. Kezdetben az egész országot megrázó kacagás, azután az örök feledés. Minden gyászjelentés nélkül hal majd meg, talán azoknak az újságoknak a kivételével, amelyek nem tartanak az ízléstelenség vádjától, amikor még egyszer előkotorják ezt a régi tréfát, hogy egy utolsó kacajt még kicsiholjanak vele az olvasóikból. Ez kísérné a sírjához.

– Így nem mehetek haza – rázta meg a fejét Morrison reménytelenül.

– De kénytelen lesz. Ha nem hajlandó segíteni nekünk, mint állítja, akkor nem maradhat itt tovább.

– De nem távozhatsz az önök feltételei mellett.

– Mi más választása lenne?

Morrison csak bámult a nőre, aki olyan együttérző aggodalommal nézett vissza rá. – Elfogadom az alternatívát – suttogta végül.

Boranova egy teljes percig nézett rá szóltanul. – Nem szeretnék hibázni, Albert. Fogalmazza meg világosan a beleegyezését.

– Vagy belenyugszom, hogy miniatürizálnak, vagy kockáztatok, hogy tönkretesznek. Nem így van?

– Ez igazán durva meghatározás – csücsörítette össze az ajkát Boranova. – Én inkább a következő megközelítést javaslom. Vagy beleegyeznek délig, hogy a segítségünkre lesz, vagy föltesszük a kettőkor Amerikába induló repülőgépre. Mit szólna ehhez? Mindjárt tizenegy óra. Több mint egy órája van a döntésre.

– Mi haszna? Mit számít egyetlen óra? Vállalom a lekicsinyítést.

– Vállaljuk a miniatürizálást. Nem lesz egyedül. – Ezzel Boranova előrenyúlt, és megnyomott egy gombot az asztalon.

Gyezsnyev lépett be. – Ej, Albert, olyan búsan, összetörten áll ott, hogy gyanítom, vállalta, hogy segít nekünk.

– Nem kell gúnyos megjegyzéseket tennie – szólt rá Boranova. – Albert segít nekünk, és mi hálásak vagyunk érte. Önként határozott így.

– Abban biztos vagyok – mormolta Gyezsnyev. – Hogyan préselte ki belőle, Natasa, meg nem mondhatom, de hogy így volt, arra a nyakamat teszem. És magának is gratulálnom kell, Albert. Sokkal több idejébe került a nagyasszonynak, mint gondoltam.

Morrison üres tekintettel bámult a másik kettőre. Úgy érezte magát, mint aki egészben nyelt le egy jégkockát, amely nem olvadt el benne, hanem fagypontra hűtötte le a belsejét.

Valósággal reszketett.

HETEDIK FEJEZET A hajó

„A partról integetőnek
nem veszélyes az utazás.”

(Gyezsnjev)

27

Morrison egész ebéd alatt benuitnak érezte magát, de a belső nyomás mégis valahogy fölengedett benne. Elszánt külső hangok sem nyomasztották, nem magyaráztak neki vagy győzködtek hevesen, nem fordultak felé tolaodó mosolyok, nem hajoltak hozzá idegen fejek.

Azt persze hűvös, tárgyilagos hangon egyértelműen tudomására hozták, hogy a tett végrehajtása előtt nem engedik ki a Grottából, ahonnan különben is reménytelen a szökés.

Időnként azonban forgószélként tört rá a felismerés: végül beleegyezett, hogy miniatürizálják...!

Elkísérték a Grottában berendezett különszobájába, ahol a személyes rendelkezésére bocsátott nézőkészüléken filmkönyveket olvashatott, még angol nyelvűeket is, ha az otthonosság légkörében óhajtaná eltölteni a hátralévő néhány órát. Ott ült hát, és valóban pergett a szeméhez erősített nézőke előtt egy filmkönyv, de a tartalma valahogyan nem jutott el a tudatáig.

Szóval csak beleegyezett, hogy lekicsinyítsék!

Előzőleg közölték vele, hogy azt csinál, amit akar, míg érte nem jön valaki. Vagyis hogy azt csinál, amit akar, ha nem jut eszébe a távozás gondolata. Körös-körül mindenfelé öröket helyeztek el.

Azt is észrevette, hogy a rettegés érzése jelentősen alábbhagyott. Ez általános kábultságból és természetesen abból fakadt, hogy minél többször elismétel magában az ember egy bizonyos gondolatot, az annál inkább jelentéktelenné válik. Valóban beleegyezett, hogy miniatürizálják. Valahányszor fölhangzott a tudatában ez a gondolat, mint valami harang kongása, a hozzá tartozó félelem minden alkalommal csökkent... és helyébe az érzéketlenség légüres tere lépett.

Azt is mintegy távolról érzékelte, hogy a szobája ajtaja kinyílik. Valaki máris jön érte, gondolta tompán. Levette szeméről a nézőkét, lassan fölnezt, és ekkor, egy pillanatra fölillant benne az érdeklődés szikrája.

Szofija Kalinyina – még homályos tekintete számára is – csinos alakja jelent meg előtte.

–Jó napot kívánok, uram – szólalt meg a lány angolul.

Morrison halvány grimaszt vágott. Szívesebben vette volna, ha oroszul szólal meg és nem ilyen kerékbetört angolsággal.

Ő maga inkább az orosz mellett döntött: – Kérem, beszéljen oroszul, Szofija.

Az ő oroszága, meglehetősen, éppoly riasztó volt a nő számára, mint neki az a tört angol, de nem törődött vele. Az ő jóvoltukból került ide, és ha nem tetszenek nekik a hiányosságai, az is az ő dolguk.

Szofija könnyedén megvonta a vállát, és oroszul folytatta: – Természetesen, ha önnek úgy jobban tetszik.

Utána egy darabig csak elgondolkodón nézett a férfira. Morrison könnyű szívvel viszonzotta a pillantást, mivel az adott helyzetben nem igazán érdekelte, hogy mit csinál, és a lány látványa semmivel sem jelentett többet a számára, mint bárki másé vagy éppen senkié. A szépség futó benyomása, amely a nő beléptét követte, gyorsan elhalványult.

– Úgy értesültem, hogy beleegyezett, és velünk tart erre a kalandos útra – szólalt meg végül a nő.

– Igen, így van.

– Nagyon jól tette. Mindnyájan hálásak vagyunk önnek. Őszintén bevallom, nem gondoltam, hogy megteszi, hiszen amerikai. Bocsásson meg.

Morrison halvány bűntudattal és némi indulattal felelte:

– Nem önként döntöttem úgy, hogy segítek. Egy igazi szakértő ... hm ... győzött meg.

– Natalja Boranova?

Morrison bólintott.

– Nagyon jól ért a meggyőzéshez – mondta Kalinyina. – Általában nem valami kedvesen csinálja, de nagyon hatékonyan. Engem is meg kellett győznie.

– Magát? Miért? – kérdezte Morrison.

– Nekem is megvolt rá az okom, olyan, ami az én számomra fontos.

– Valóban? Éspedig miféle?

– Önnek egyáltalán nem lényeges.

Rövid, kényelmetlen szünet állt be.

– Jöjjön, azt a feladatot kaptam, hogy megmutassam a hajót.

– A hajót? Hát mióta kovácsolják ezt a tervet? Már egy egész hajót is volt idejük fölépíteni?

– Hogy Sapiro agyát belülről megvizsgáljuk vele? Természetesen nem.

Egyszerűbb feladatok elvégzésére terveztük, de pillanatnyilag az egyetlen, amelyet erre is fölhasználhatunk. – Jöjjön, Albert! Natalja úgy gondolja, jó, ha meglátja, megismerkedik vele, hozzászokik. Lehet, hogy a műszaki megoldásainak egyszerűsége megbékíti végül az elvégzendő feladattal.

– És miért kellene máris megszemlélnem? – hőkölt vissza Morrison. – Nem szokhatnék hozzá inkább előbb a lekicsinyítesem gondolatához?

– Szamárság, Albert. Ha több ideje lenne, hogy csak üldögéljen itt a szobájában és rágódjon magában, ez az idő leginkább csak a bizonytalanságát erősítené. Különbösen sincs időnk. Mit gondol, mennyi ideig hagyhatjuk, hogy Sapiro ott heverjen, haldokoljon és a gondolatai pillanatról pillanatra tovább sorvadjanak? A hajó holnap reggel indul útjára.

– Holnap reggel – suttogta Morrison kiszáradó torokkal. Eléggé ostobán még az óráját is megnézte.

– Valóban meg vannak számlálva az órái az indulásig, de mi számon tartjuk az időt, nincs szükség rá, hogy állandóan azt figyelje. Holnap reggel a hajó belép egy emberi szervezetbe, és ön ott lesz a fedélzetén.

Ekkor a lány váratlanul keményen képen törölte Morrisont. – A szeme kezdett kifordulni – mondta. – Netán el akart ájulni?

A férfi fájdalmas fintorral tapogatta az arcát. – Nem akartam én semmit – motyogta –, de akaratlanul is elájulhattam volna. Finomabban nem tudott volna közbeszólni?

– Mondja, valóban meglepetést okoztam? Hiszen a tudatában van, hogy beleegyezett a miniatürizálásába, és magától értetődően nincs sok időnk! Most pedig jöjjön velem – intett a nő parancsolón.

Morrison még mindig az arcát tapogatta, és dühtől, megalázottságtól fújtatva követte a lányt.

28

Ismét a miniatürizációs részlegben voltak, a szorgosan munkálkodó emberek között, akik csak a saját dolgukkal törődtek, és ügyet sem vetettek egymásra. Kalinyina merev, egyenes tartással és olyan arisztokratikus légkört árasztva vonult végig közöttük, ami automatikusan megjelenik, ha a többiek egyként függenek valaki akaratától.

Ő volt az egyik „irányfény”, amibe Morrison kapaszkodhatott (tenyerét még most is égő arcán tartva, hogy meg ne lássák), és bárki, aki keresztezte az útjukat vagy egyáltalán a közelükbe került, megkezdett meghajlásfélét imitálva bólintott és kicsit hátralépett, mintegy biztosítva, hogy véletlenül se kerüljön az asszony útjába. Morrison jelenlétére ügyet sem vetett senki.

Csak mentek, mentek, egyik helyiségből a másikba, és mindenütt érződött a felgyülemlett és megzabolázott energia jelenléte.

Kalinyina is bizonyára érzékelte és nyilván megszokta már, mivel némi büszkeséggel súgta oda Morrisonnak: – Van az űrben egy naperőmű, amelynek az energiáját jórészt Malenkijgrad részére tartalékolják.

Azután egyszer csak már ott is voltak, mielőtt Morrisonnak igazán eljuthatott volna az agyáig, mit is lát maga előtt. A helyiség nem volt túl nagy, és a benne levő objektum sem keltett valami lenyűgöző benyomást. Az amerikai először valójában azt hitte, hogy valami művészeti alkotás áll előtte.

A szerkezet nem volt sokkal nagyobb egy átlagos személyautónál, az országúti cirkálóknál határozottan rövidebb, viszont magasabb – és teljesen átlátszó!

Morrison önkéntelenül előrenyúlt, hogy megtapintsa.

Érintésre nem volt hideg, simának és valahogy nedvesnek tűnt, de amikor visszahúzta a kezét, az ujjai teljesen szárazak maradtak. Még egyszer odanyúlt, és amint végighúzta ujját a felületen, sikamlós tapadást érzékelt, de nem hagyott semmiféle nyomot. Ötletszerűen rálehelte. A kicsapódó pára halvány árnyékot vetett az átlátszó felületre, de gyorsan el is enyészett.

– Valami műanyag – jegyezte meg Kalinyina –, de az összetételét nem ismerem. Ha tudnám is, bizonyára a titkosított kategóriába tartozna az információ, de bármi is legyen, az acélnál erősebb és ütésállóbb, kilogramm kilogrammal szemben.

– Súlyra talán igen – nyomta el egy pillanatra Morrison félelmét tudományos érdeklődése –, de egy ilyen vastagságú műanyag fal biztosan nem lehet olyan erős, mint a hasonló vastagságú acéllemez. Térfogategységenként nem hiszem, hogy olyan erős lenne.

– Valóban, de hová megyünk vele? – felelte Kalinyina. – Ott nem lesz különbség a belső és külső nyomás között. Nem lesznek meteorok, de még kozmikus porszemcsék sem, amelyekkel szemben meg kellene védenünk magunkat. Nem lesz körülöttünk más, csak lágú sejtanyag. A műanyag burkolat megfelelő védelmet nyújt majd, viszont könnyű. Ha így ketten megpróbálnánk, talán föl is tudnánk emelni. És ez a legfontosabb. Azt biztosan ön is megérti, hogy csínján kell bánnunk a tömeggel. Minden további kilogramm jelentős mennyiségű elektromágneses energiát nyel el kicsinyítéskor, és hasonló nagyságú hő fejleszt visszanyagítás alkalmával.

– És elfér benne a szükséges legénység? – kukucskált be Morrison a belsejébe.

– Igen. A lehető legszűkebbre méretezett, de hatan elférnek benne, mi pedig csak öten leszünk. Emellett meglepően sokféle szokatlan berendezést is tartalmaz, de persze mégsem annyit, amennyit igazán szeretnénk. Az eredeti tervek szerint... De mit tehetnénk? Ebben az igazságtalan világban mindig fölmerülnek bizonyos gazdasági korlátok, nemegyszer határozottan indokolatlanok.

– Mekkora ezek a korlátozások, és véleményük szerint mivel kell takarékoskodni? – kérdezte Morrison élénk aggodalommal. – Legalább minden működik odabent?

– Biztosíthatom, hogy igen. – A lány arca fölragyogott. Most, hogy mesterkél komorsága elillant (Morrison meg volt győződve róla, hogy csak egy időre), Kalinyina egyértelműen szépnek látszott. – Minden berendezést alaposan kipróbáltunk, egyenként és együtt is. A nulla kockázat gyakorlatilag elérhetetlen, de ebben az esetben elég közel járunk hozzá. És mindezt egyetlen fém alkatrész nélkül sikerült elérnünk. Jórészt mikrochipek, száloptikák és Mauilsky-kapcsolások segítségével, és így minden szükséges eszköz rendelkezésünkre áll nem egészen öt kilogrammnyi súlyban. Ezáltal lehet a hajó ilyen kis méretű. Végül is, a mikrovilágban tett utazás várhatóan nem lesz hosszabb néhány óránál, ezért nincs szükségünk alvóhelyekre, bonyolult visszaforgató berendezésekre, nagyobb mennyiségű élelem és levegőtartalékokra, semmi más nem kell, mint néhány egészen egyszerű egészségügyi és más hasonló szerkezet.

– Ki vezeti majd?

– Arkagyij.

– Arkagyij Gyezsnyev?

– Meglepettnek látszik.

– Nem hinném, hogy indokolt lenne, biztosan tapasztalt vezető.

– Teljes mértékben. A mérnöki tervező részlegben dolgozik és a maga területén valóságos zseni. A modora persze kibírhatatlan, de nem, valahogy mégiscsak kibírható. Gondolja, hogy bármelyikünk elviselné a komisz humorát meg a tréfáit, ha nem lenne zseniális valamiben? A hajót is ő tervezte, a legutolsó részletekig, a berendezésekkel együtt. Vagy tucatnyi, teljesen új módszert dolgozott ki a súlycsökkentésére és a méretek zsugorítására. Az Egyesült Államokban sincs semmi ehhez fogható.

– Nekem fogalmam sincs róla, mivel rendelkezik vagy mivel nem az Egyesült Államok a szokatlan berendezéseket illetően – vetette közbe Morrison kimérten.

– Biztos vagyok benne, hogy ilyesmivel nem. Gyezsnyev kivételes személyiség, függetlenül attól, hogy szívesen játssza meg a faragatlan tuskót. Szemjon Ivanovics Gyezsnyev egyenes ági leszármazottja. Gondolom, hallott róla.

Morrison megrázta a fejét.

– Valóban? – vált fagyossá Kalinyina hangja. – Csak tud annyit róla, hogy

nevezetes fölfedező volt, aki Nagy Péter cár idején föltárta Szibériát a legkeletibb csücskéig, és megállapította, hogy Ázsiát keskeny tengersáv választja el Észak-Amerikától, jóval azelőtt, hogy a szintén orosz szolgálatban álló dán Bering Vitus fölfedezte volna a Bering-szorost. És maga nem ismeri Gyezsnyev nevét! Mennyire amerikai! Ha nem valami nyugati nevéhez fűződik valami, nem is hallott róla.

– Ne keressen mindenben sértést, Szofija. Én nem foglalkoztam a felfedezések történetével. Számos amerikai felfedezőről sem tudok semmit, és persze maga sem. – Ujjával megfenyegette a lányt, és a nyaklevesre visszagondolva újból megdörzsölte az arcát. – Úgy értem, hogy minduntalan előás valamit, amivel táplálhatja a gyűlöletét olyan jelentéktelen dolgok miatt, amelyeket semmi értelme fölhánytorgatnia.

– Szemjon Gyezsnyev nagy fölfedező volt, egyáltalán nem jelentéktelen.

– Ezt készséggel elismerem. Örülök, hogy megtudtam róla valamit, és nagyra becsülöm a teljesítményét. De az, hogy eddig nem hallottam róla, igazán nem a megfelelő alkalom a szovjet-amerikai versengés kihangsúlyozására. Szégyellhetné magát.

Kalinyina lesütötte a szemét, majd a férfi arcára pillantott. (Talán látható nyoma is maradt annak a pofonnak? – gondolta magában Morrison.) – Sajnálom, hogy megütöttem, Albert. Nem lett volna szabad ilyen durvának lennem, de nem akartam, hogy elájuljon. Abban a pillanatban úgy éreztem, hogy nincs elég türelmem egy eszméletlen amerikaival foglalkozni. Hagytam, hogy eluralkodjon rajtam az igazságtalan indulat.

– Biztos vagyok benne, hogy jót akart, de azért nem kellett volna akkorát ütnie. Mindenesetre méltányolom a megbánását.

– Nos, akkor szálljunk be a hajóba.

Morrison halvány mosolyt erőltetett az arcára. Valahogy jobban érezte magát, hogy Kalinyinával van dolga és nem Gyezsnyevvel, Konyevvel vagy akár Boranovával. Egy fiatal és ráadásul csinos nő végül is jobban elterelheti egy férfi figyelmét a gondjairól, mint bármi más. – Nem tart tőle, hogy szabotálom az ügyet? – kérdezte.

Kalinyina egy darabig hallgatott. – Valójában nem – mondta végül. – Gondolom, becsül annyira egy tudományos fölfedezésre szánt eszközt, hogy ne tegyen kárt benne. Máskülönben, és ezt teljesen komolyan mondom, Albert, a szabotázs elleni törvények rendkívül szigorúak a Szovjetunióban, és a hajó berendezéseinek legcsekélyebb mértékben szabálytalan kezelése beindítja a riasztórendszert és az órség másodperceken belül már itt is van. Kemény szabályok tiltják ugyan, hogy a katonák bántalmazzák a szabotőröket, fölháborodásukban azonban megfélemlíhetnek magukról. Ezért kérem, még csak ne is gondoljon rá, hogy bármihez hozzányúl.

Beszéd közben rátette a kezét a hajó burkolatára, amivel valószínűleg zárt valamilyen áramkört, de Morrison még csak nem is sejtette, hogyan csinálta. Egy lekerekített sarkú, négyszögletes nyílás tárult föl előttük. (A nyílászárónak kettős széle volt – talán légszilipként is működik?)

Maga a nyílás szűk volt. Az elsőként bebújó Kalinyinának le kellett hajolnia. Odabentről visszanyújtotta a kezét: – Óvatosan, Albert.

Morrison nem csupán lehajolt, hanem még oldalra is fordult. A hajó belsejében rájött, hogy képtelen fölegyenesedni. Enyhén beütötte a fejét a mennyezetbe, és meglepetten fölnézett.

– A munka nagy részét ülve végezzük majd – mondta Kalinyina –, ezért ne is törődjön a mennyezettel.

- Nem hiszem, hogy tetszene ez a hely a klausztofóbiásoknak.
- Miért, maga talán az?
- Nem.

Kalinyina megkönnyebbülten bólintott. – Nagyon jó. Tudja, takarékoskodnunk kell a térrel. Mire kíváncsi?

Morrison körülnézett. Hat ülést látott egymás mögött, kettesével. Letelepedett az ajtóhoz legközelebb lévőbe. – Hát nem valami tágas, az már biztos.

- Nem – ismerte el Kalinyina. – Nem súlyemelők számára készítették.
- Ezt a hajót jóval azelőtt tervezték, hogy Sapiro kómába esett – vélekedett Morrison.

– Természetesen. Már régóta foglalkozunk gondolatban azzal, hogy miniatürizált szakemberek hatoljanak be élő szövetekbe. Erre mindenképpen szükség van, ha komoly biológiai eredményeket akarunk elérni. Persze arra gondoltunk, hogy kezdetben állatokkal kell dolgoznunk, és a fő cél a keringési rendszer részletes föltárása lett volna. Ennek a programnak a kiszolgálására épült ez a hajó.. Biztosan senki sem gondolt rá, hogy amikor az első ilyen mikroutazásra sor kerül, annak alanya nem csak hogy egy emberi szervezet, hanem maga Sapiro lesz.

Morrison még mindig a hajó belsejét vizsgálta. Valahogy üresnek tűnt. Nehéz volt fölismerni a részleteket, amikor minden átlátszó és a hagyományos, eleve is parányi berendezéseknek még inkább miniatürizált változata.

- Szóval, öten leszünk a hajón: maga, én, Gyezsnyev, Konyev és Boranova.
- Így igaz.
- És mi lesz az egyes résztvevők feladata?
- Arkagyij vezeti majd a hajót. Ehhez nyilvánvalóan ért. Az ő elméjének és kezének szülötte az egész. Ő ül majd a bal első ülésben. Mellette foglal helyet Konyev, aki Sapiro agyának teljes idegcirkulációs térképét ismeri. Ő lesz a segédvezető. Én ülök majd Arkagyij mögött, és szabályozom a hajó felszínének elektromágneses mezejét.

- Elektromágneses mezejét? Az mire való?
- No de, kedves Albert! Maga a visszaverődő fény alapján ismeri föl a tárgyakat, a kutya a szagokról, egy molekula viszont a felszíni elektromágneses mező alapján. Ha mi miniatürizált objektumként kívánunk lavírozni a molekulák között, a megfelelő módon kell viselkednünk, hogy barátságosan és ne ellenségesen fogadjanak.
- Elég bonyolultan hangzik.
- Az is, de ez az én szakterületem. Natalja ül majd mögöttem. Ő lesz az expedíció főnöke. Ő hozza meg a szükséges döntéseket.
- És miféle döntéseket?
- Bármilyeneket, amire szükség lehet. Az ilyesmit sohasem lehet előre megmondani. Ami pedig magát illeti, mellettem ül majd, jobboldalt.

Morrison fölkelt és nagy nehezen átvergődött az ülések közötti keskeny átjárón, hogy egy hellyel hátrább kerüljön. Előbb Konyev helyére telepedett, de most arra ült, amelyet neki szántak. Torkában dobogott a szíve, amint elképzelte, hogy másnap is azon a helyen ül, miközben miniatürizálják.

- Tehát eddig egyetlen ember létezik – mormolta fojtott hangon –, akit minden baj nélkül lekicsinyítettek és vissza is nagyítottak.
- Igen.
- És nem számolt be kellemetlenségről, rosszullétről, tudatzavarról?

– Semmi ilyesmit nem említett.

– Talán azért, mert eleve közömbös? Esetleg a szovjet tudomány hőiséhez méltatlannak találta, hogy panaszkodjon?

– Ne butáskodjon. Nem vagyunk mi a szovjet tudomány hősei, akiről beszél, pedig végképp nem az. Emberi lények vagyunk, és persze tudósok, és ha előfordult volna bármi kellemetlenség, arról mindenképpen szólnunk kellett volna, mivel a folyamat megváltoztatásával fölszámolhattuk volna azt, hogy könnyebbé tehesük a miniatürizálást. Az igazság bármely részének eltitkolása tudományellenes, erkölcstelen és veszedelmes dolog lenne. Hát nem érti, miről van szó? Hiszen maga is tudós!

– Előfordulhatnak eseti különbségek. Jurij Konyev sértetlenül túlélte a műveletet, Pjotr Sapiro, nos, nem egészen.

– Ennek semmi köze az ilyen eseti különbségekhez – csattant föl Kalinyina türelmetlenül.

– De mégsem lehetünk benne biztosak, nem igaz?

– Próbálja önmaga megítélni, Albert. Gondolja, hogy alávetnénk ezt a hajót az igazi bevetésnek, ha nem próbáltuk volna ki előzetesen üresen és emberekkel a fedélzetén? Üresen ma éjszaka is lekicsinyítették, igaz, nem nagyon, de ahhoz eléggé, hogy lássák, minden rendben van.

Morrison máris emelkedett, hogy fölkeljen a helyéről. – Ebben az esetben ne is vegye rossz néven, Szofija, ha kiszállok, mielőtt még emberekkel is kipróbálják.

– De Albert, már késő!

– Hogyan?

– Nézzen csak ki a helyiségre! Mióta beszálltunk, nem nézett ki, amit szerintem helyesen tett. De most itt az ideje, rajta! A fal teljesen átlátszó, és a folyamat máris előrehaladt. Kérem, nézze meg!

Morrison meglepetten engedelmeskedett, azután a térde nagyon lassan megroggyant, és vissza telepedett az ülésre. – A hajó fala nagyítóként működik? – kérdezte, de közben érezte, milyen ostobán hangzanak a szavai.

– Nem, a legkevésbé sem. Minden ugyanúgy maradt odakint, mint azelőtt volt. A hajó, én... és maga is normális méretének körülbelül a felére csökkent.

29

Morrison szédülést érzett, térde közé hajtotta a fejét, és lassan, mélyeket lélegzett. Fölnézve észrevette, hogy Kalinyina töprengően mered rá. A lánya keskeny átjáróban állt, s az egyik ülés karjához támaszkodott, hogy a feje ne érje a mennyezetet.

– Most akár el is ájulhatott volna – vetette oda –, ezúttal nem zavarna. Most éppen a deminiatürizálásunk folyik, és az több időbe kerül, mint a kicsinyítés, ami nem több, mint három-négy perc alatt lezajlott. Egy órába is belekerül, míg visszanyagobbodunk, egyszóval lesz rá ideje, hogy magához térjen.

– Nem volt igazán tisztességes dolog ezt megtennie, Szofija, figyelmeztetés nélkül.

– Éppen ellenkezőleg – felelte Kalinyina. – Kíméletességből csináltam. Talán éppolyan könnyen és önszántából beszállt volna a hajóba, ha gyanítja, hogy máris miniatürizálják? Ugyanolyan hűvös fejjel vizsgálta volna a hajót, ha tud a dolgról? És ha számít a miniatürizálásra, vajon nem támad mindenféle lelki nyavalyája?

Morrison nem válaszolt.

– Érzett bármit is? – kérdezte Kalinyina. – Egyáltalán érzékelte, hogy kisebbedik?

– Nem – rázta meg a fejét Morrison.

– Magát sem miniatürizálták ezelőtt, ugye, akárcsak engem? – kérdezte némi szégyenkezéssel.

– Nem, a mai napig csak Konyev és Sapiro esetét látom a lekicsinyítésen.

– És egy kicsit sem nyugtalankodott?

– Azt nem állítanám – felelte a lány. – Izgultam. Az úrutazás alapján tudjuk, amint ön is megjegyezte korábban, hogy a szokatlan körülményekre mindenki másképpen, egyéni módon reagál. Például nulla gravitáció esetén egyes űrhajósok hányingert éreznek, mások meg nem. Nem tudhattam előre, hogyan reagálok majd. Ön egyébként érzett szédülést?

– Mindaddig nem, amíg meg nem tudtam, hogy miniatürizáltak, de azt hiszem, egy kis szédülés igazán nem számít. Különben ki tervezte ki a dolgot?

– Natalja.

– Hát persze, kérdezniem sem kellett volna – dörmögte Morrison szárazon.

– Megvolt rá az oka. Úgy érezte, hogy nem bíránk magával, ha már megkezdődik az utazás. Nem lett volna rá módunk, hogy a hisztériájával foglalkozzunk, ha elkezdődik a miniatürizálás.

– Azt hiszem, tényleg rászolgálók erre a bizalmatlanságra – fordította el a tekintetét Kalinyináról Morrison. – Gondolom, pontosan azért küldte magát velem, hogy elterelje a figyelmemet a jelenségről.

– Nem. Ez az én ötletem volt. Ő maga akarta elkísérni önt, de tőle már biztosan számított volna valami csalafintaságra.

– Magával pedig könnyű szívvel jöttem.

– Legalábbis, ahogy maga is mondta, elterelődött a figyelme. Még elég fiatal vagyok hozzá, hogy magamra vonjam egy férfi figyelmét. Legalábbis a legtöbbjüket – tette hozzá némi keserőséggel.

– Azt mondja, számíthatam volna valami trükkre – szűkült össze Morrison szeme.

– Úgy értem, Natalja részéről.

– És magával miért nem? Most csak annyit látok, hogy odakint mintha minden megnagyobbodott volna. Hogy lehetnék biztos benne, hogy ez nem valami illúzió, nem arra szolgál, hogy elhiggyem a lekicsinyítem tényét és azt, hogy ártalmatlan a dolog, és így nyugodtan lépjek be holnap a hajóba?

– Ez nevetséges, Albert, viszont egyvalamit vegyünk tudomásul: a lineáris kiterjedésünk minden irányban a felére csökkent. Az izmaink ereje a keresztmetszetük mértéke szerint alakul. Most pontosan fele szélességűek és vastagságúak, egyszóval a keresztmetszetük a felének a fele, vagyis egynegyede, és ennek megfelelően az erejük is annyi. Látja már, mire gondolok? Érti a dolgot?

– Igen, hát persze – méltatlankodott Morrison. – Ez elemi kérdés.

– És az egész testünk fele olyan magas, fele olyan széles és vastag, így tehát az egész térfogata, a tömege és a súlya a felének a felének a fele, vagyis az eredetinek éppen egynolcada. Mármost, amennyiben valóban lekicsinyítették bennünket.

– Igen, ez a négyzet-köb törvény. Ez Galilei óta köztudott.

– Tudom, de biztosan nem gondolta végig. Ha például most megpróbálnám önt fölemelni, a normális súlyáénak egynolcadával kellene megbirkóznom, miközben az

izmaim szokásos teljesítményüknek negyedére képesek. Az izmaim az ön súlyához képest még egyszer olyan erősek lennének, mint miniatürizálás nélkül.

Ezzel Kalinyina a férfi hóna alá nyúlt, és kis nyögéssel megemelte. Morrison fölemelkedett az ülésről.

A lány megtartotta a levegőben, két mélyet sóhajtott, aztán visszatette. – Nem igazán könnyű – lihegte-, mégis sikerült megcsinálnom. És ha véletlenül azt gondolná magában: „De hát, ez a Szofija lehet, hogy egy szovjet súlyemelő”, akkor tessék, próbálja meg velem!

Kalinyina leült a férfival szemben, kétoldalt kinyújtotta a karját, és így biztatta: – Rajta, álljon föl és emeljen meg!

Morrison fölkel, és belépett a folyosóra. Előrelépett, és szembefordult a lánnyal. Az alacsony mennyezet miatt kissé meg kellett hajolnia. Kényelmetlen testtartása miatt egy pillanatig tétovázott.

– Jöjjön, nyúljon a hónom alá – biztatta Kalinyina –, jó dezodort használok. És ne zavarja, ha esetleg a mellemhez kell érnie. Már máskor is megtörtént vele ilyesmi. No, gyere, én könnyebb vagyok, mint maga, és különben is erősebb nálam. Ha én föl tudtam emelni, akkor velem egyáltalán nem lesz nehéz dolga.

Így is lett. Kényelmetlen testtartása miatt nem vethette be teljes erejét, de ösztönösen akkora erőt fejtett ki, amekkora a tapasztalatai alapján kellett a nő méreteinek megfelelő tárgy fölemeléséhez. A lány úgy emelkedett föl a levegőbe, mintha egyáltalán nem lenne súlya. Függetlenül attól, hogy fölkészült a lehetőségre, kis híján elejtette.

– Nos, illúzióknak érzi a dolgot – kérdezte Kalinyina –, vagy valóban miniatürizáltak bennünket?

– Tényleg lekicsinyítettek – mormolta Morrison. – De hogyan csinálta? Nem vettem észre, hogy kezelt volna valamilyen kicsinyítő berendezést.

– Nem is tettem. Odakintről csinálták. A hajóban ugyan van miniatürizáló szerkezet, de én nem mertem volna használni. Annak Natalja a kezelője.

– És most a visszanyagytást is kívülről irányítja, ugye?

– Pontosan.

– És ha ejt valami hibát, akkor a mi agyunk is éppúgy károsodhat, mint Sapirové, vagy még jobban?

– Nem valószínű – mondta Kalinyina, és a lábát előrenyújtotta az ülések között. – És gondolni sem érdemes ilyesmire. Inkább lazítson, csukja be a szemét.

– De mégis, lehetséges a károsodás? – erősködött Morrison.

– Természetesen lehetséges. Bármilyen lehetséges. Két percen belül becsapódhat ide egy háromméteres meteor, átütheti a hegy héjazatát, és egy-két tized másodperc alatt megsemmisítheti a hajót, bennünket, sőt akár az egész programot, de ez csöppet sem valószínű.

Morrison a tenyerébe temette a fejét, és azon töprengett, hogy ha a hajó melegedni kezdene, vajon észrevenné-e, mielőtt az agyának fehérjeje kicsapódik?

Jó félóra elmúlt, mielőtt Morrison valóban érzékelte, hogy a hajón kívüli tárgyak zsugorodnak, és észlelhetően visszanyerik eredeti nagyságukat.

– Egy paradoxon jutott az eszembe – szólalt meg a férfi.
– Éspedig? – kérdezte Kalinyina ásítva. Úgy látszik, megfogadta saját tanácsát a lazítást illetően.

– Mialatt mi zsugorodtunk, a hajón kívüli tárgyak mintha megnövekedtek volna. A fényhullámok nem növekszenek meg odakint, nem válnak valahogy hosszabbakká, miközben mi összemegyünk? Nem kellene mindent vörösesnek látnunk, hiszen aligha lehet kint elég ultraibolya-sugárzás, hogy helyettesítse a rövidebb hullámtartományú, látható fényt?

– Ha láthatná a fényhullámokat odakint, valóban így lenne-válaszolta Kalinyina –, de nem így történik. Csak azután érzékeli a fényhullámokat, hogy belépnek a hajó belsejébe és tükröződnek a retináján. Amikor pedig behatolnak ide, szintén a kicsinyítő mező hatása alá kerülnek, a hullámhosszuk lecsökken, így ugyanolyan arányban érzékeli őket, mint odakint tenné.

– De ha a hullámhosszuk csökken, akkor energiát kell fölvenniök.

– Igen, ha a Planck-állandó ugyanolyan mértékű lenne a miniatürizációs mezőn belül, mint kívül, viszont a mezőn belül a Planck-féle állandó is csökken – ez tulajdonképpen a miniatürizálás lényege. A zsugorodó hullámhosszok a csökkent mértékű Planck-állandóhoz alkalmazkodnak, és így nem vesznek föl energiát. Hasonló a helyzet az atomok esetében is. Azok is összemennek, s az atomok, valamint kisebb alkotóelemeik ugyanúgy viszonyulnak egymáshoz a hajón belül, amilyenek odakint tűnnének.

– De a gravitáció változik. Idebent gyöngébbé válik.

– Az erős kölcsönhatás és az elektromosan gyenge kölcsönviszony a kvantumelmélet védernyője alá kerül. Lényegében a Planck-féle állandótól függ. Ami viszont a gravitációt illeti – vonta meg a vállát Kalinyina –, a gravitációt két évszázadnyi erőfeszítés ellenére sem sikerült soha kvantálni senkinek. Ami azt illeti, meggyőződése, hogy a gravitáció változása a kicsinyítés során elégséges mértékben bizonyítja, hogy nem kvantálható, vagyis a természetét tekintve, alapvetően nem kvantum jellegű.

– Képtelen vagyok elhinni – dörmögte Morrison. – Két évszázadnyi kudarc éppenséggel azt is jelentheti, hogy még nem tudtunk kellően mélyre hatolni a problémába. A szuperfeszültség elmélete végül is biztosíthatja számunkra az egységes mezőt. (A kérdés megvitatása valahogy megkönnyebbülést okozott neki. Erre biztosan képtelen lenne, ha az agya a legcsekélyebb mértékben is fölhevül.)

– Ez szinte egyáltalán nem számít – mondta Kalinyina. – Persze Sapiro, azt hiszem, magával értene egyet. Ő állapította meg, hogy ha a Planck-állandót összekapcsoljuk a fénysebességgel, nem csupán a kicsinyítést és a visszanyagítást oldhatjuk meg gyakorlatilag energiafelhasználás nélkül, hanem elméletileg kidolgozhatnánk a kvantumelmélet és a relativitás közötti összefüggéseket, és egységes mezőelméletre tehetnénk szert. Méghozzá bizonyára jóval egyszerűbben, mint valaha is gondoltuk volna, mondaná Sapiro.

– Lehetséges – vélekedett Morrison. Nem rendelkezett annyi ismerettel, hogy ennél merészebb következtetésre jusson.

– Sapiro azt mondaná – melegegett bele Kalinyina a témába –, hogy ultraminiatürizáció esetén a gravitáció eléggé megközelítené a zérust ahhoz, hogy gyakorlatilag elhanyagolhassuk, a fény sebessége pedig olyan óriásira növekedne, hogy lényegében végtelennek tekinthetnénk. Valójában zérus tömeg mellett a tehetetlenségi

erő is gyakorlatilag nulla lenne, és így bármely tárgyat, mondjuk ezt a hajót, tetszőleges sebességre fölgyorsíthatnánk, tulajdonképpen energia fölhasználása nélkül. Valójában így rendelkezésünkre állna az antigravitáció és a fénysebességnél gyorsabb haladás lehetősége. Ő úgy fogalmazott, hogy a vegyi hajtómű hozzáférhetővé tette számunkra a naprendszer, az ionhaj tóművel elérhetjük a legközelebbi csillagokat, a relativisztikus miniatürizáció mellett pedig az egész univerzum az ölünkbe pottyanna.

– Micsoda gyönyörű álom – sutogta Morrison elragadtatással.

– Tehát megértette végre, mi felé törekszünk éppen?

– Mindezt elérhetjük – bólogatott Morrison –, ha behatolhatunk Sapiro tudatába, föltéve persze, hogy valóban van ott valami, és nem csupán álmodozott.

– Hát nem éri meg az esély a kockázatot?

– Már azon a ponton vagyok, hogy elhiszem – mormolta halkán Morrison. – Maga rendkívül meggyőző. Hát miért nem ilyesféle érveket használt Natalja is a sajátjai helyett?

– Natalja... az Natalja. Nagyon gyakorlatias személyiség, nem egy álmodozó. Ő megvalósítja a dolgokat.

Morrison élénk érdeklődéssel szemlélte a mellette baloldalt ülő Kalinyinát, amint egyenesen előre mered, és az arcéle valóban olyan gyakorlatiatlan álmodozóra utal, aki Sapirovtól eltérően korántsem a világmindenség meghódításáról álmodik. Az ő társaságában valahogy otthonosabban érezte magát.

– Igaza van, Szofija – mondta a férfi –, hogy a boldogtalansága nem az én dolgom, de hallottam egyet-mást Jurij felől.

– Arkagyij! – villant föl a lány szeme. – Tudtam, hogy megteszi! Ő egy... egy... – ingatta a fejét Kalinyina. – Minden tudománya és zsenialitása mellett is csak egy paraszt maradt. Mindig valami szakállas muzsikként gondolok rá, egy üveg vodkával a kezében.

– Azt hiszem, a maga módján aggódik ön miatt, még ha nem is valami költőien fejezi ki magát. Mindenkinek aggódnia kellene.

Kalinyina mérgesen nézett a férfira, mintha erővel fogná vissza a szavait.

Morrison gyengéden megérintette a lányt. – Miért nem beszél róla nekem? – biztatta. – Biztosan megkönnyebbülne tőle, és kívülállóként igazán logikus választás lennék... Biztosíthatom felőle, hogy megbízható vagyok.

Kalinyina ismét ránézett, ezúttal szinte hálásan.

– Jurij! – mondta élesen. – Mindenki őszintén aggódik, kivéve őt! Neki nincsenek érzelmei!

– Egy időben egész biztosan szerelmes volt magába.

– Valóban? Nem hiszem. Neki valami... – a lány fölnézett, előrenyújtotta remegő kezét, mintha meg akarna ragadni valami kemény, indulatos kifejezést - ...látomása van.

– Az ember nem mindig ura az érzelmeinek, a vágyainak, Szofija. Ha egy más nőt talált magának, és róla álmodik...

– Nincs szó másik nőről – vont össze a szemöldökét Kalinyina. – Nincs más! Csak úgy tesz, hogy elbújthasson valami mögé. Ha egyáltalán szeretett engem, hát fölületesen tette, mivel itt voltam kéznél, mert kielégítettem a fizikai vágyait, mivel magam is részese vagyok ennek a programnak, és így nem került sok fáradságába, hogy velem foglalkozzék. Mivel a programot szilárdan a kezében tartotta, nem volt kifogása ellene, hogy néhány esetben, nyugodtan, feltűnés nélkül szentelhesünk egymásnak egy kis időt.

– Egy férfi munkája...

– Nem kell, hogy minden pillanatát kitöltse. Azt mondtam az előbb, hogy látomása van. Azt tervezi, hogy ő lesz az új Newton... az új Einstein. Olyan alapvető, olyan hatalmas fölfedezésre törekszik, hogy a jövő számára már szinte semmi sem marad. Megragadja Sapiro fantáziálását, és kemény tudományt kovácsol belőle. Jurij Konyev maga válik majd a természet vastörvényévé, és bárki másnak csak mellékes szerep juthat majd mellette.

– Nem tekinthetjük ezt csodálatra méltó törekvésnek?

– Nem, ha minden egyebet és mindenki mást fölládoz miatta, ha még a saját gyermekét is megtagadja. Hogy én? Ugyan, mit számítok én? Engem elhanyagolhat, megtagadhat. Végtére is felnőtt ember vagyok. Tudok vigyázni magamra. De egy gyerek! Egy kislány! Hogy ne legyen apja? Hogy elutasítsa magától? Eltaszítsa? Még elvonná a munkájától, netán várna tőle valamit, néha elvenne tőle egy-két percnyi időt... Hát inkább úgy tesz, mintha nem az övé lenne.

– Genetikai vizsgálattal...

– Nem! Cítáljam bíróság elé, indítsak pert ellene? Gondolja csak meg, mit jelent a tagadása! Az a gyerek nem szűz anyától született. Valakinek az apjának kell lennie. Ő pedig úgy állítja be, sőt egyenesen hangoztatja, hogy én mindenkiel összeállok! Még annak az állításától sem riadt vissza, hogy nem is tudom, ki a gyermek apja, hogy belezavarodtam a sokféle lehetőségbe. Hát lealacsonyíthatnék én egy másik embert annyira, hogy az akarata ellenére, törvénnyel bizonyítsam rá az apaságát? Nem! Jöjjön csak el hozzám, ismerje el magától, kérjen bocsánatot azért, amit tett, és akkor én, néha megengedem neki, hogy egy-egy pillantást vessen a gyerekekre.

– Én mégis úgy érzem, hogy még mindig szereti őt.

– Ha így van, ez az én keresztem – mondta Kalinyina keserűen. – Nem szabad, hogy a gyerekeim is legyen.

– Ezért hagyta rábeszélni magát erre a miniatürizálásra is?

– Hogy vele dolgozhassam? Igen, ezért. Ugyanakkor azt is állítják, hogy pótolhatatlan vagyok, és hogy amit a tudományért csinálunk, az messze túlmutat és túlmegy bármilyen személyes érzelmen, haragon vagy éppen gyűlöleten. Különben is...

– Különben is?

– Különben ha kilépnék a programból, elveszíteném szovjet tudományos állásomat. Megfosztanám magamat számos jogtól és lehetőségtől, ami ugyan nem számít, de a gyerekeimet is ugyanúgy érintené a dolog, ami viszont annál inkább...

– És Jurijt is úgy kellett rábeszélni, hogy magával dolgozzon?

– Őt? Egyáltalán nem. Ő egyedül ezt a programot érzi és látja. Engem észre sem vesz, meg sem lát. És ha netán meghalna a kísérlet alkalmával – és a lány figyelmeztető mozdulattal fölemelte a kezét –, kérem, ne higgye, hogy egy pillanatig is erre gondolok. Azt hiszem, hogy csak ostoba, romantikus fájdalomkeresésből gyötröm magamat vele. Egyszóval, ha meghalna, még csak észre sem venné, hogy én is vele halok meg.

Morrison összerázkódott. – Ne beszéljen ilyeneket – mormolta. – Akkor mi lenne a kislányával? Natalja nem mondott valamit ilyen esetre?

– Nem volt rá szükség. Anélkül is tisztában vagyok vele. A lányomat fölnevelné az állam, mint a szovjet tudomány mártírjának gyermekét. Még lehet, hogy jobban is járna vele. – Szofija elhallgatott és körülnézett. – Közben egész normálisnak látszik már a kinti világ. Hamarosan kiszállhatunk a hajóból.

Morrison megvonta a vállát.

– A nap hátralévő részét orvosi és pszichológiai vizsgálatokkal kell majd eltöltenie, Albert. Akárcsak nekem. Meglehetősen unalmas lesz, de el kell viselnie. Különben hogy érzi magát?

– Sokkal jobban érezném magamat – mondta Morrison nagyon őszintén –, ha nem emlegette volna a halált. De mondja csak, holnap, amikor megkezdjük az utazást Sapiro szervezetében, mennyire kicsinyítenek majd le bennünket?

– Azt majd Natalja dönti el. Mindenképpen legalább sejtnyi méretűre, de az is lehet, hogy molekulányira.

– Mással már megtörtént ilyesmi valaha?

– Tudomásom szerint nem.

– Nyulakkal? Élettelen tárgyakkal?

Kalinyina megrázta a fejét és megismételte: – Tudomásom szerint nem.

– Akkor honnan tudhatja bárki, hogy olyan arányú kicsinyítés egyáltalán lehetséges? Vagy ha igen, akkor bármelyikünk túlélheti?

– Az elmélet bizonyítja, hogy lehetséges és túlélhetjük. Az eddigi kísérletek a legapróbb részletekig megfeleltek az elméletnek.

– Igen, de mindennek megvannak a maga határai. Nem lett volna jobb, ha az ultraminiatürizálást először kipróbálják valami műanyag darabon, aztán egy nyúlra és csak végül embereken?

– Dehogynem. Csak éppen a Központi Ellenőrző Bizottságot rendkívül nehéz lenne meggyőzni ilyen mennyiségű energia felhasználásának jogosságáról, maga a kísérletsorozat pedig akár évekig is eltarthatna. Nincs rá időnk. Haladéktalanul be kell hatolnunk Sapiro szervezetébe.

– De így valami példátlan dolgot kell végrehajtanunk, ismeretlen területen kell végigmennünk, és csupán elméleti lehetőségekbe kapaszkodhatunk...

– Pontosan, pontosan. Jöjjön, kigyulladt a jelzés, ki kell szállnunk, és követnünk kell a ránk váró orvosokat.

A biztonságos visszanyugvás felszínes örömmámora pillanatok alatt szertefoszlott Morrison tudatában. Amit ma tapasztalt, egyáltalán nem biztos, hogy a holnapi napra is érvényes lesz.

Újra hatalmába kerítette a rémület.

NYOLCADIK FEJEZET
Az előkészületek

„A legnagyobb nehézség induláskor adódik.

Úgy nevezik: »fölkészülés«.”

(Gyezsnyev)

31

Később, már este, hosszú és unalmas egészségügyi kivizsgálás után együtt vacsorázott a négy szovjet kutatóval. Az Utolsó vacsora, gondolta magában sötéten.

– Semmit sem közöltek velem a vizsgálat eredményéről – fakadt ki, amint letelepedett. – Magát is megvizsgálták, Szofija? – fordult Kalinyinához.

– Természetesen, Albert.

– És magának mondtak legalább valamit?

– Nem, nekem sem. Mivel nem mi fizetjük őket, biztosan úgy érzik, hogy nem tartoznak nekünk elszámolással.

– Igazán nem számít – jegyezte meg Gyezsnyev kedélyesen. – Apám mindig azt mondogatta, hogy „a rossz hírnek sasszárnya van, a jó hír meg lajhárlábon jár”. Nyilván azért nem mondtak semmit, mert nem találtak semmi rosszat.

– Ha valami rosszat találnak – szólt közben Boranova –, azt is nekem és kizárólag nekem mondták volna meg. Nekem kell ugyanis eldöntenem, hogy ki tarthat velünk.

– Mit mondtak rólam? – kérdezte Morrison.

– Hogy semmi komoly problémája nincs. Maga nyugodtan velünk jöhet, és a kaland meg is kezdődik tizenkét óra múlva.

– És valami nem komoly problémám azért akadt, Natalja?

– Semmi említésre méltó, kivéve, hogy az egyik orvos szerint „tipikusan rossz amerikai modora van”.

– Hah! – csattant föl Morrison. – Egyik alapvető amerikai szabadságjogunk, hogy neveletlenek legyünk, ha az orvosok tipikus szovjet közönyt tanúsítanak vizsgált személyünk iránt.

Lelki sérelmei azonban gyorsan feledésbe merültek, ahogy egyre jobban hatalmába kerítette a félelem elkerülhetetlen lekicsinyítése miatt.

Némaságba burkolózott, és csak lassan, étvágytalanul rágcsált valamit.

32

Jurij Konyev állt föl elsőként a vacsoraasztal mellől. Egy pillanatra úgy maradt állva, az asztal lapjára támaszkodva, élénk, fiatal arcán enyhén sötét kifejezéssel.

– Albertet el kell vinnem magammal, Natalja – szólalt meg váratlanul. – Meg kell

beszélünk a holnapi teendőket, és föl kell őt készítenem.

– De ne feledkezzen meg róla, hogy valamennyiünknek jól ki kell aludnia magát – figyelmeztette Boranova –, szóval ne hagyják figyelmen kívül az idő múlását. Nem óhajtja, hogy Arkagyij is magukkal tartson?

– Arra semmi szükség – jelentette ki Konyev dölyfösen.

– Mindenesetre – folytatta Boranova – két ór is lesz az ajtaja előtt, szükség esetén bátran szólítsa őket.

Konyev türelmetlenül elfordult a nőtől, úgy vetette vissza: – Biztos vagyok benne, Natalja, hogy nem lesz szükségem rájuk. No menjünk, Albert.

Morrison, aki eddig összevont szemöldöke alól figyelte a két másikat, most fölállt és megkérdezte:

– Hosszú útra megyünk? Már unom, hogy folyton ide-oda ráncigálnak ebben a Grottában.

Tisztában volt vele, hogy modortalanul beszél, de Konyev nem lepődött meg rajta, és legalább olyan nyersen válaszolta: – Azt hittem, hogy egy professzor számára igazán nem olyan szokatlan, ha egyetemi épületek között kell mászkálnia.

Morrison kilépett Konyev után az ajtón, és szótlanul trappoltak végig a folyosón. Fölfigyelt rá, hogy egy bizonyos ponton két fegyveres ór szegődik a nyomukba.

Hallotta, amint a lépteiket az övéikhez igazítják. Hátra is nézett rájuk, de Konyev nem törődött velük.

– Sokáig megyünk még, Jurij? – kérdezte Morrison türelmetlenül.

– Ostoba kérdés, Albert. Nem szándékozom a célunkon túl is megsétáltatni.

Amikor odaérünk, odaérünk. Hogy most még megyünk, azt jelenti, hogy még nem értünk oda.

– Célszerűbb volna a sok járkálás elkerülésére valamiféle kiskocsit vagy hasonlót rendszeresíteni a folyosókon.

– Persze, bármit, ami szépen elsorvasztaná az izmainkat. Jöjjön csak tovább, Albert, még nem olyan öreg, hogy jártányi ereje se legyen, és nem olyan fiatal, hogy cipelni kelljen.

Ha én lennék az a szegény fiatal nő a gyerekével, gondolta magában Morrison, tűzijátékot rendeznék örömben, hogy megtagadja az apaságot.

Végre odaértek Konyev dolgozószobájához. Legalábbis Morrison úgy vélte, hogy csak ez lehet az, amikor Konyev odavakkantott „kinyílni” szavára az ajtó halkán félresiklott előttük. Elsőként Konyev lépett be a helyiségbe.

– És mi lenne, ha valaki utánozná a hangját? – kérdezte Morrison kíváncsian. – Nyilván tisztában van vele, hogy nem valami jellegzetes a hangja.

– Az arcomat is letapogatja – mondta Konyev. – Külön-külön egyikre sem reagálna.

– És ha mondjuk benáthásodna?

– Egyszer, amikor csúnyán megfáztam, három teljes napig nem jutottam be, és végül kézi erővel kellett kinyitnom az ajtót. Ha valami balesettől megsérülne vagy eltorzulna az arcom, hasonló bajban lennék. De hát, ez a biztonság ára.

– Hát olyan kíváncsiak itt az emberek, hogy behatolnának a magánterületére?

– Az emberek csak emberek maradnak, és még a legkülönbeket sem okos dolog komolyabb csábításnak kitenni. Akad idebent néhány speciális dolog, ezeket csak azok láthatják, akiknek megmutatom. Például ez is – tette jól ápolt és manikűrözött kezét (a munkája mellett, gondolta Morrison, némely dolgokról megfelelnek, de magáról

biztosan nem) egy rendkívül nagy méretű és vastag könyvre, amely egy nyilvánvalóan külön erre erre a célra készített állványon hevert.

– Mi ez? – kérdezte Morrison kíváncsian.

– Ez Sapirov akadémikus – mormolta Konyev –, vagy legalábbis a lényege. – Kinyitotta a kötetet és belelapozott. Egyik lapot a másik után, vagy tán valamennyit, táblázatokba rendezett adatok borították.

– Természetesen mikrofilmen is megvan, de merő hagyománytiszteletből ragaszkodom hozzá, hogy könyv alakban is itt legyen. – És látható szeretettel simította végig a kötetet.

– Még mindig nem egészen értem.

– Ez itt Sapirov agyának a vázszerkezete, az általam készített rendszerbe foglalva. Ha a megfelelő programba betápláljuk, egy számítógép képernyőjén a legapróbb részletekig megjeleníthető az agy háromdimenziós képe.

– Lenyűgöző – dűnnyögte Morrison –, már ha hihetek magának.

– Komolyan mondom – bizonygatta Konyev. – Egész eddigi pályafutásomat ennek a feladatnak szenteltem. Az agyszerkezetet jelképekké alakítottam át, és bármikor vissza is alakíthatom. Én találtam föl és fejlesztettem ki ezt a fajta cerebrográfiát.

– És Sapirovt használta föl alanyaként.

– Hihetetlen szerencsémre megtehettem. Persze lehet, hogy nem is annyira szerencséről, mint inkább szükségszerűségről van szó. Mindenkinek akadnak rigolyái; Sapirové az volt, hogy az agya méltó a részletes megőrzésre. Elkezdtem ebben az irányban kutatni az ő vezetésével, ugyanis valószínűnek tűnt, hogy előbb-utóbb legalább állatok agyának ilyesféle föltérképezése szükségessé válhat, de ő ragaszkodott hozzá, hogy a saját agyát vessük cerebrográfiai elemzés alá.

– És az elméleteit is reprodukálhatja az agyának cerebrális szerkezete alapján? – kérdezte Morrison hirtelen izgalommal.

– Természetesen nem. Ezek a jelek három évvel ezelőtt elvégzett cerebrális pásztázás eredményeképpen álltak össze. Még azelőtt történt a dolog, hogy a legújabb fölismeréseivel előállt volna, és különben is, amit itt sikerült konzerválnunk, az csupán az agy fizikai vetülete és nem maguk a gondolatai. Maga a cerebrográf viszont mindenképpen nélkülözhetetlen lesz a holnapi utunk alkalmával.

– Gondolhattam volna, de persze ilyesmiről még sohasem hallottam.

– Nem csodálom. Igaz, közzétettem néhány tanulmányt a témából, de csak a Grotta belső kiadványában, az pedig szigorúan titkos anyagnak számít. Ezen a helyen kívül még a Szovjetunióban sem tud róluk senki.

– Nem valami bölcs politika. Egyszer csak utoléri valaki, kiadja az anyagait, és övé lesz az elsőbbség dicsősége.

Konyev megrázta a fejét. – Mihelyst bármi figyelemre méltó megjelenik ebben a tárgyban, nyomban kiadok annyit a korábbi munkáimból, hogy biztosítsam az elsőbbségemet. Például kutyák agyáról máris vannak bármikor kiadható cerebrográfiáim. De ez igazán nem fontos. A lényeg az, hogy hihetetlen szerencsénkre pontos térképpel rendelkezünk Sapirov agyáról. Nem azzal a tudattal készítettük, hogy valaha is ennek a segítségével kell behatolnunk abba a cerebrális dzsungelbe.

Konyev odalépett egy számítógéphez, és gyakorlott csuklómozdulatokkal betáplált öt vastag korongot.

– Ezek bármelyike – jegyezte meg – könnyűszerrel és levegősen tárolni képes a

moszkvai nagykönyvtár teljes anyagát. És valamennyi Sapiro agyának szentelődött.

– Szóval azt állítja – ingatta a fejét Morrison kétkedőn –, hogy mindazt az információt, Sapiro teljes agyát, átplántálhatja abba a kötetbe?

– Hát, nem egészen – pillantott a főlíánsra Konyev.

– A teljes kódhoz képest az a kötet csupán egy szerény pamflet. Az alapvető vázát, hogy úgy mondjam, persze tartalmazza, benne van Sapiro idegszerkezete, és olyan vezérfonalként használhattam föl, hogy általa kellő részletességgel számítógépes programra vihettem át az egész anyagot. Ez a legjobb és legfejlettebb komputerünkkel is többhavi kemény munkát jelentett.

De még így is csupán a sejtek szintjéig juthattunk el vele. Ha molekuláris szintig próbálnánk földolgozni, rögzíteni minden lehetséges permutációt és kombinációt, minden gondolatot, amely egy Sapiro jelentőségű elmében megfogalmazódhat, minden valóságos és lehetséges kreatív funkcióját, akkor bizonyára akkora számítógépre lenne szükségünk, mint maga az univerzum, és hosszabb időre, mint a világmindenség eddigi kora. Amivel viszont máris rendelkezünk, valószínűleg elegendő lesz a mostani feladatunk elvégzéséhez.

– És megmutatná nekem, hogyan működik a rendszer, Jurij? – kérdezte Morrison lelkesen.

Konyev alaposan megszemlélte a gépet, amely hűtőberendezésének halk surrogása szerint máris működött, és megnyomta a szükséges kapcsológombokat. A képernyőn megjelent egy emberi agy oldalnézeti ábrázolása.

– Ennyi még bármely keresztmetszet alapján látható – magyarázta Konyev. Elfordított még egy kapcsolót, mire a képről rétegek hámozódtak le, mintha valami rendkívül finom szerkezet szeletelné, másodpercenként néhány ezer rétegni sebességgel. – Ebben az ütemben egy és egynegyed óráig tartana a teljes folyamat, de bármely kívánt pillanatban megállíthatom. Vastagabb szelvényeket is lehámozhatnék róla, sőt egyetlen szelvényvel is elérhetném a kívánt mélységet.

Beszéd közben be is mutatta a műveleteket. – Bármely irányban is mozgathatnám, és bármely tengely mellett elforgathatnám. Sejtszintig tetszőleges mértékben ki is nagyíthatom, akár lassan, akár gyorsan, ahogyan most látja. – Miközben beszélt, az agy képe egy központi pontból kiindulva minden irányban szédítően kiterjedt, Morrison kénytelen volt pislogva félrefordítani a tekintetét.

– Most érkezünk meg a sejtek szintjére – magyarázta Konyev. – Azok a kis objektumok önálló neuronok, és ha tovább nagyítanám a képet, megpillanthatná az axonokat és dendriteket is. Ha akarnánk, követhetnénk egy axont a sejten végig, a dendritig, majd a szinapszison át egy másik sejtbe és a számítógép segítségével még tovább, végig az agyon, három dimenzióban. És a három dimenzió ebben az esetben nem üres szóbeszéd. A gépet ugyanis átalakítottuk holografikus üzemmódra, így azután szó szerint háromdimenziós ábrát vetíthet elénk.

– Akkor miért van szükség a miniatürizációra? – kérdezte Morrison kihívóan. – Miért kell egy egész hajót irányítani az agyba?

Konyev hagyta, hogy rövid, méltatlankodó kifejezés jelenjen meg az arcán. – Ez elég buta kérdés volt, Albert, és biztosan csak a lekicsinyítése miatti félelmében tette föl. Bármibe kész belekapaszkodni, csak attól megmenekülhessen. Amit itt lát a képernyőn, az agy háromdimenziós, és csak háromdimenziós ábrázolása. Lényegében egyetlen időpillanatban ragadja meg. Valójában változatlan, más szóval halott anyagot látunk. Amit viszont vizsgálni óhajtunk, az a neuronok eleven tevékenysége, az időbeli

változások figyelembevételével. Az elektromos működés négydimenziós képére vagyunk kíváncsiak, amint keletkeznek és elhalnak, a mikroáramokra, amint végigvonulnak a sejteken, a sejszálakon és gondolatokká óhajtjuk alakítani őket. Ez lesz az ön feladata, Albert. Arkagyij Gyezsnyev kormányozza végig a hajót az általam meghatározott úton, és maga közli velünk a föltárt gondolatokat.

– És milyen alapon választja ki a megfelelő utat?

– A maga tanulmányai alapján, Albert. Azokat a területeket választottam ki, amelyeket ön tekint az alkotó gondolkodás neuronikus hálózatának. Ennek a könyvnek a felhasználásával, amely Sapiro agyát föltérképezi, meghatároztam azokat a központokat, amelyekből többé-kevésbé közvetlen kapcsolatok vezetnek a hálózat számos más helyére. Végül még pontosabban bemértem és a számítógépbe tápláltam őket, és mi holnap az egyik, esetleg több ilyen központba is behatolhatunk majd.

Morrison megrázta a fejét. – Attól tartok, nem garantálhatom, hogy konkrét gondolatokat fogunk megragadni, még akkor sem, ha meg tudjuk határozni a gondolatok keletkezésének központjait. Olyan ez, mintha eljutnánk valahová, ahol halljuk az emberek hangját, de mivel a nyelvüket nem ismerjük, nem érthetjük, hogy mit beszélnek.

– Ezt nem tudhatjuk előre. Sapiro agyának változó elektromos potenciáljai emlékeztethetnek a mieinkre, és úgy is birtokába kerülhetünk a gondolatainak, hogy nem is tudunk róla. Mindenesetre nem tudhatjuk, mi lenne, ha nem megyünk, és nem próbáljuk meg a dolgot.

– Ebben az esetben a netán bekövetkező csalódásra is föl kell készülnünk.

– Soha! – mondta Konyev rendkívüli határozottsággal. – Én leszek az a személy, aki előtt az emberi agy végül föltárja a titkait. Megoldom, mégpedig teljesen, legvégső lelki misztériumát, talán az egész világmindenségét, már ha mi vagyunk a legtökéletesebb gondolkodó gépezet birtokosai. Egyszerűen holnap együtt dolgozunk majd, maga és én. Azt akarom, készüljön fel rá, hogy segítségemre lesz az elénk kerülő agyhullámok lehető legaprólékosabb tanulmányozásában. Meg akarom fejteni Sapiro gondolatait, főképpen azokat, amelyek a kvantumelmélet és a relativitás összekapcsolhatóságára vonatkoznak, hogy a holnapéhoz hasonló utazások egyszerű rutinfeladatokká váljanak, és teljes komolysággal nekiláthassunk az emberi agy tanulmányozásának.

Konyev elhallgatott, keményen Morrison szemébe nézett, és megkérdezte: – Rendben van?

– Mi van rendben?

– Mondja, mindez nem nyugtözi le?

– Természetesen lenyűgözö dolog, de van egy kérdésem. Ma, amikor végignéztam a nyúl lekicsinyítését, határozott sípoló hangot hallottam alatta, a visszanyagításakor pedig valami dübörgést. Semmi ilyesmi nem fordult elő, amikor velem történt meg a dolog, különben nyilván észrevettem volna.

– Hohó! – emelte föl a mutatóujját Konyev. – Ez a hang akkor hallható, ha normális térben tartózkodik, de a miniatürizált térben nem. Akkor jöttem rá, amikor engem is miniatürizáltak és beszámoltam az élményeimről. Azt még nem tudjuk, hogy a miniatürizációs mezö miért állítja meg a hanghullámokat, mikor a fényhullámokra nincsen hatással, de reméljük, hogy ezeket az újabb aspektusokat is föltárhathatjuk, ahogy előbbre haladnak a folyamatok vizsgálatai.

– Mindaddig, amíg valami végzetes aspektusra nem bukkanunk – dörmögte

Morrison. – Mondja, Jurij, maga nem fél semmitől?

– Csak attól félek, hogy nem tudom befejezni a munkámat. Ez lenne a helyzet, ha holnap meghalnék, vagy nem vetném alá magamat a lekicsinyítésnek. Az, hogy a halál állít meg a folytatásban, nagyon kevésbé valószínű, de ha megtagadnám a miniatürizálásomat, egész biztosan meg kellene állnom. Ezért kell inkább vállalnom az előbbi kockázatát, ezért nem léphetek a másik útra.

– És az nem érinti, hogy Szofija is magával együtt esik át a lekicsinyítésen?

– Hogyan? – meredt rá Konyev.

– Ha netán nem jutna eszébe a keresztnéve, talán helyesebb, ha Kalinyinaként említem.

– Ő is tagja a csoportnak, és ott lesz a haj ó fedélzetén. Igen.

– És magát ez nem zavarja?

– Miért, kellene?

– Végül is úgy érzi, hogy maga elárulta őt.

Konyev sötéten összeráncolta a homlokát, és az arca erősen elvörösödött. – Hát olyannyira elhatalmasodott rajta az örület, hogy már idegeneknek is locsog a lelki bajairól? Ha nem lenne rá szükség ebben a programban...

– Sajnálom, de számomra nem hangzott zavarosnak, amit mondott.

Morrison maga sem értette, miért erőlteti tovább a kérdést. Talán így kevésbé rettegett a feladattól, amelyet a másik olyan örömmel fogadott, talán éppen ezáltal akarta csökkenteni a feszültségét. – Miért, hát nem voltak valaha... barátok?

– Barátok? – Konyev arca tükrözte heves indulatát.

– Ugyan, mi a barátság? Amikor bekapcsolódtam a programba, őt már itt találtam. Egy hónappal előttem érkezett. Együtt dolgoztunk... Mindketten újak és tapasztalatlanok voltunk. Persze hogy volt köztünk olyasmi, amit barátságnak is nevezhetnénk, vágy a fizikai intimitás iránt. És az mit számít? Fiatalok és valahogy bizonytalanok voltunk. Mulandónak bizonyult a dolog.

– De valami csak megmaradt belőle. Például egy gyerek.

– Ahhoz nekem semmi közöm – harapta össze a száját Konyev keményen.

– Ő azt mondja, hogy...

– Ó, biztos vagyok benne, hogy szívesen a nyakamba varrná a felelősséget, de nem fog sikerülni.

– A genetikai vizsgálat még nem jutott az eszébe?

– Nem! A gyerekekre, úgy tudom, megfelelően gondot viselnek, és még ha a genetikai elemzés az én apaságom mellett szólna is, akkor is elhárítanék minden törekvést, amely érzelmileg hozzám köthetné, és ezzel mit nyerne az a nő?

– Hát ilyen jegesszívű?

– Jegesszívű? Mégis, mit gondol, mit tettem én, elcsábítottam egy fiatal, ártatlan szüzet? Ő volt a kezdeményező minden téren. A szomorú történetben, amelyet magának nyilván elmondott, nem említette véletlenül, hogy már korábban is volt terhes és elvetetett egy gyereket, évekkel azelőtt, hogy mi találkoztunk egymással? Nem tudom, hogy annak ki lehetett az apja, és most sem tudom. Talán ő maga sem tudja, egyik esetben sem.

– De maga csúnyán viselkedik vele.

– Ez nem igaz. Ő bánik komiszul saját magával. Nekem van kedvesem, van szeretőm. Ez a program az. Az emberi agy a maga elvontságában, annak tanulmányozása, elemzése és mindaz, ami belőle származhat. Az a nő elvonta a

figyelmemet, de úgy is mondhatnám, hogy valóságos sorscsapás volt a számomra. Ez a kis beszélgetés közöttünk, amelyet nem én kezdeményeztem, amire nyilvánvalóan ő biztathatta csak föl...

– Semmi ilyesmit nem tett – vágott közbe Morrison.

– A biztatást nem föltétlenül veszi észre az ember. Ez a beszélgetés megfoszthat az éjszakai álmomtól, s így holnap sokkal kevésbé leszek éber, pedig minden éberségemre szükség lenne. Vagy talán éppen ez a szándéka?

– Nem, természetesen nem – felelte Morrison nyugodtan.

– Akkor biztosan az övé. El sem tudja képzelni, hány különféle módon próbált már beavatkozni az életembe, és hányszor sikerült is neki! Nem nézek rá, nem szólok hozzá, és mégsem hagy békén. A képzelt sérelmei olyan élénken élnek a tudatában, mint amikor először elfordultam tőle. És... igen, kifogásolom, hogy mellettem legyen a hajón, és ezt meg is mondtam Boranovának, mire ő kijelentette, hogy mindketten nélkülözhetetlenek vagyunk. Nos, most elégedett?

– Bocsásson meg. Nem szándékoztam így fölzaklatni.

– Miért, mire számított? Hogy majd kedélyesen elcsevegünk? „Mondja csak, milyen árulást és mocskos trükköket követett el?” Szóval egy kis baráti beszélgetés?

Morrison nem szólt semmit. A másik dühének láttán csak némán lehajtotta a fejét. Ötük közül a hajón hárman – ő maga és a két volt szerető – elviselhetetlen nyomás alatt dolgoznak majd. Kíváncsi volt rá, hogy egy hasonlóan alapos kifaggatás után Gyezsnyev és Boranova nem rendülne-e meg hasonlóképpen?

– Most jobb, ha elmegy – mordult rá nyersen Konyev. – Azért hoztam ide, hogy megszabadítsam a program iránti félelmeitől, hogy földobjam egy adag lelkesedéssel. Most már látom, hogy ez nem sikerült. Magát jobban érdeklik holmi csiklandós pletykák. Menjen hát, az örök visszakisérik majd a kijelölt szálláshelyére. Aludnia kell!

– Aludni? – sóhajtott föl Morrison.

33

És ezen a Szovjetunióban töltött harmadik éjszakáján Morrison mégis aludt. Konyev ajtaja előtt ugyanis Gyezsnyev várt rá az örök társaságában, széles arcán élénk mosollyal, csak éppen terjedelmes fülével nem integetett barátságosan. Konyev személyiségének rideg sötétsége után Morrison szívesen vette Gyezsnyev locsogását bármilyen témáról, kivéve a hajnali miniatürizálást.

Gyezsnyev mindenáron rá akarta beszélni egy italra.

– Ez nem vodka, nem alkohol – magyarázta –, csak tej, egy kevés cukor és némi ízesítő. Az élelmiszerraktárból loptam, ahol biztosan az állatok számára tartják, mivel ezek a hivatalnokok mind könnyebben pótolhatónak nézik az embereket, mint az állatokat. Lám, ez a túlnépesedés átka. Apám mondogatta mindig: „Egy embert meg lehet venni egy kis élvezetért, de egy lóért pénzt kell adni.” No, kóstolja meg. Lecsillapítja a gyomrot, ezt megígérhetem.

Az ital egy konzervdobozban volt, amelyet Morrison fölszúrt. Töltött belőle a Gyezsnyev által elővarázsolt bögrébe, és megállapította, hogy egész jó íze van. Majdnem hálás köszönetét mondott érte Arkagyijnak.

Amikor Morrison szobájához értek, Gyezsnyev így búcsúzott tőle: – Most a legfontosabb dolga, hogy aludjon. Szóval aludjon jól! Hadd mutassam meg, mit hol talál.

– Miközben ezzel foglalatostkodott, úgy nézett ki, mint egy kissé ápolatlan, megtermett kotlóstyúk. Majd szívélyes „Jó éjszakát! Gondja legyen rá, hogy alaposan kialudja magát!” fölkiáltással távozott a szobából.

És Morrison valóban elaludt. Alig vette föl kedvenc pózát: hason fekvé, bal lábát térdel kifelé fölhúzva, máris határozottan elálmosodott. Az elmúlt két éjszakán ugyan keveset aludt, de hirtelen rájött, hogy a bögrében, amelybe a tejet öntötte, kellett lennie valami enyhe altatónak. Azután az jutott eszébe, hogy talán Konyevnek is adni kellene belőle – azután nem gondolt már semmire...

Ébredéskor nem emlékezett vissza semmiféle álomra.

Különben nem is magától ébredt föl. Gyezsnyev rázta a vállát, olyan frissen, akár előző este, sőt még meg is fésülködött, amennyire ez egyáltalán lehetséges volt a fejét ékesítő szénaboglya esetében.

– Talpra, amerikai elvtárs, mert itt az idő! – kiáltotta. – Borotválkozzon meg és zuhanyozzon le. A fürdőszobában talál tiszta törülközőt, fésűt, dezodort, szappant és minden egyebet. Tudom, mert én magam készítettem be. Még egy új villanyborotvát is. Az egésznek a tetején meg tiszta flanelruhát, a szára között egy kis betétet, hogy ne érezze olyan pucérnak magát. Ezeknek mindenük van ám, a nyavalyás bürokratáknak, csak azt kell tudni, mikor csapjon az ember az asztalra. – Ezzel magasra emelte az öklét, rémisztő arckifejezés kíséretében.

Morrison megrázkódott és fölült az ágyon. Belekerült egy pillanatba, míg rájött, hol is van, és döbbsenten tudatosította, hogy ez már csütörtök reggel, és máris vár rá a miniatürizálás. Jó félóra múlva, amikor előbújt a fürdőszobából megfürödvé, szárazon, beillatosítva, frissen borotválva és megfésülködve, már nyúlt is kétrészes gyapotruhája és papucsá után, amikor Gyezsnyev nekiszegezte a kérdést: – Kielégítően ürített, pajtás? Semmi székrekedés?

– Minden rendben – mormolta Morrison.

– Persze nem idétlen kíváncsiságból kérdezem. Nem különösebben vonzódom az ürülékhez. Csak arról van szó, hogy a hajó nincs eszményien berendezve ilyen szempontból. Jobb, ha üresen lépünk be oda. Én sem bíztam a dolgot a természetre. Bevettem egy kis lazítót.

– Mennyi ideig maradunk lekicsinyítve? – kérdezte Morrison.

– Talán nem sokáig. Egy órányit, ha nagyon szerencsések vagyunk, és úgy tizenkettőt, ha nagyon nem.

– De ide figyeljen – mordult föl Morrison – a tisztességes bélműködésemmre még csak számíthatok, de aligha bírom ki tizenkét óráig vizelés nélkül.

– És ki bírná? – kérdezte vissza Gyezsnyev kedélyesen. – A hajó minden ülése föl van szerelve erre az eshetőségre. Van alatta egy tartály, elmozdítható fedéllel. Egy beépített illemhely, ha úgy tetszik. Én magam terveztem. De nem olyan egyszerű kezelni, és ha túlérzékeny, akkor zavaró is lehet. De egy szép napon, amikor az energiamentes miniatürizáció valósággá válik, akkor lekicsinyített óceánjárókat is építhetünk, és úgy élhetünk rajtuk, mint a hajdani cárok.

– Rendben, de azért reménykedjünk benne, hogy a kirándulás nem nyúlik túl hosszúra. (Morrison különösnek találta, hogy az aggodalmái egy pillanatra a halálfélelemről vagy a szellemi elnyomorodás veszélyéről olyan részletkérdésekre terelődtek, hogy miként kezelje az ülőke fedelét és hogyan intézze el a dolgát a lehető legkisebb föltűnés mellett... Közben az is eszébe jutott, hogy a régi nagy fölfedezéseket is biztosan rengeteg otrombaság és ízléstelenség kísérhette, amelyeket természetesen

nem hoztak nyilvánosságra, következésképpen a világ sem vett tudomást róluk.)

Éppen belebújt a pamutruhájába és a papucsába, amikor a kissé nagyobb méretű és ágyékban szintén megerősített öltözéket viselő Gyezsnyev megszólalt: – Most menjünk reggelizni. Ma bőségesen fogunk étkezni, a nem túl nagy mennyiség ellenére kalóriadúsán, mert a hajón már nem lesz étkezés. Víz meg gyümölcslé persze lesz, de semmi egyéb, igazi táplálék. Aranyos Natasánk szörnyű képet vágott, amikor fölvettem, hogy olykor esetleg egy-egy csöpp vodka is jól jöhetne. Hogy mennyi undok megjegyzést kellett elviselnem az alkoholoról és a részegesekről! Albert, Albert, hogy mit üldöznek engem, és ráadásul érdemtelenül!

A reggeli valóban bőséges volt, ha nem is igazán laktató. Volt tejszínes zselé, vastag fehér kenyérszeletek bőségesen megvajazva és lekvárral, gyümölcslé és egész csomó különféle tableta.

Az asztalnál mérsékelten élénk társalgás zajlott, és főleg a helyi sakkverseny esélyeit érintette. A hajó vagy a miniatürizálás szóba sem került. (Talán babonából nem emlegették a programot?)

Morrison csöppet sem kifogásolta a témát. Még néhány szóban a saját, egyébként minden látványos siker nélküli sakkpályafutásáról is pöntyögött valamit.

De egyszer csak – túlságosan is hamar – leszedték az asztalt... Elérkezett az idő...

Elindultak a hajó felé.

34

Libasorban mentek, némi távolságot tartva egymás között. Gyezsnyev haladt elől, utána Kalinyina, mögötte Boranova, azután Morrison és végül Konyev.

Morrison csaknem azonnal rájött a távolságtartás okára. Közvetítették a vonulásukat, és mindenkinek külön kellett látszania. Végig a folyosón is nők és férfiak sorakoztak, bizonyára a program munkatársai, és kíváncsian bámulták a menetet. Legalább nekik tudniuk kell, hogy mi van készülöben, ha már az egész Szovjetunióban (a világról nem is beszélve!) senki sem tudhat a dologról.

Az élen haladó Gyezsnyev úgy integetett jobbra-balra, mint egy jószívű és népszerű uralkodó, amire válaszul a tömeg visszakiáltott, integetett és a nevét ismételte.

Valamennyiük neve el-elhangzott, nyilván mindenki régóta tudta, kik tartoznak majd az expedíció legénységéhez. A két nő kimérten viszonzta az üdvívalgást, míg Konyev (s erről Morrison visszapillantva meggyőződhetett), amint az várható volt, mereven maga elé bámult, és nem válaszolt az üdvözlésekre.

Morrison akkor lepődött meg a legjobban, amikor határozottan meghallotta az angol nyelvű kiáltást: – Éljen az amerikai!

A hang felé fordult, és ösztönösen odaintett, mire éppoly ösztönösen még hangosabb kiáltások harsantak, mígnem az „Éljen az amerikai!” minden más hangot el nem nyomott.

Morrison rájött, hogy képtelen továbbra is megőrizni komoly, visszafogott arckifejezését. Eddig még sohasem köszöntötte ordító tömeg – most mégis azonnal elfogadta, beleilleszkedett a helyzetbe, vad integetéssel és széles vigyorral reagált. Elkapta Boranova mélységesen csodálkozó tekintetét, és látta, amint Gyezsnyev széles

„ez az amerikai” mutogatással int felé, de egyik reakció sem izgatta igazán.

Végül túljutottak az ünneplők sorfalán, és beléptek a tágas helyiségbe, ahol Sapirov pihent kómájának szellemi gubójában. A hajó is ott volt.

Morrison döbbenetesen nézett körül. – Ott egy forgatócsoport! – kiáltott föl.

Kalinyina most mögötte állt. (Milyen szép a melle, gondolta magában Morrison. Ugyan föl volt öltözve, de a vékony pamutszövet alig takart belőle valamit, és Morrison hirtelen megértette, miért nevezte őt Konyev csábítónak.) – Igen – mondta a nő –, tévéfelvételt készítenek rólunk. Minden lényeges kísérletet gondosan rögzítenek, minden ilyen alkalommal itt vannak a riporterek, hogy mindent pontosan fölvegyenek. Tegnap is ott volt egy kamera, amikor bennünket miniatürizáltak, de elrejtették, mert magának nem volt szabad előre tudnia a folyamatról.

– De ha ez egy titkos program...

– Nem marad örökké titok. Egy napon, amikor teljes sikerre jutunk, a fejlődés részleteit bemutatják az ország és az egész világ előtt. És még ennél is hamarabb, ha egy másik ország is eredményeket mutatna föl ugyanezen a területen.

Morrison megcsóválta a fejét. – Nem szép dolog az elsőbbségnek ez a megrögzött hajhászása. Gyorsabban haladna a dolog, ha további elméket és anyagi erőket vonnának be a munkába.

– Maga talán szívesen lemondana az elsőbbségről a saját szakterületén? – kérdezte Kalinyina.

Morrison nem válaszolt. Az ellenvetés megfontolandónak hangzott.

Kalinyina észrevette a tétovázást, és maga is megcsóválta a fejét. – Jól gondoltam. Könnyű bőkezűsködni a más pénzével.

Boranova közben egy ismeretlen, figyelmesen hallgató emberrel beszélgetett, akit Morrison valami riporternak nézett. Önkéntelenül hegyezni kezdte a fülét, és azon kapta magát, hogy maga is élénken odafigyel.

– Ez az amerikai tudós Albert Jonas Morrison, az idegfizika professzora. Ez egyébként Konyev akadémikus területe is – magyarázta Boranova. – Itt most amerikai megfigyelőként és Konyev akadémikus asszisztenseként működik közre.

– Összesen öten lesznek tehát a hajó fedélzetén?

– Igen. És még egyszer nem jön össze ilyen nagyszerű ötösfogat, és ilyen fontos eseményre sem kerül sor, tartson a miniatürizálási program akár millió évig. Dr. Szofija Kalinyina az első nő és Albert Morrison professzor az első amerikai, aki átélte a miniatürizálást. Kalinyinát és Morrisont kicsinyítették le először együtt, és ők azok, akikkel ez első ízben történt meg a hajóban. A mai kísérlet alkalmával miniatürizálnak először öt embert egyszerre, és ez lesz az első eset, amikor a lekicsinyített hajó a legénységével együtt behatol egy élő emberi szervezetbe. Az az ember, akinek a testébe behatolunk, természetesen Pjotr Sapirov akadémikus, akit másodikként miniatürizáltak, és aki e folyamat első áldozata.

Ekkor váratlanul Gyezsnyev jelent meg Morrison mellett, és fojtott hangon a fülébe suttogta: – Na tessék, Albert. Most már örökre kitörölhetetlen lábjegyzet marad a történelemben. Ha eddig sikertelennek hitte is magát, ma már tudhatja, hogy ez nem így van. Többé senki sem vitathatja el, hogy maga volt az első miniatürizált amerikai. Még ha a honfitársainak sikerül is a maguk erejéből kikísérletezni a folyamatot és végül lekicsinyítenek egy amerikait, ő a legjobb esetben is csak a második helyre pályázhat.

Morrison eddig egyáltalán nem is gondolt erre. Most ízlelgette a friss fölismerést és személyes örökkévalóságának érzését (mármint ha a szovjetek a tények eltorzítása

és átfogalmazása nélkül teszik közzé Natalja nyilatkozatát), és egészen élvezhetőnek találta.

Mégsem volt teljesen elégedett. – Nem ezért szeretném, hogy emlékezzenek rám.

– Végezzen jó munkát a mai utazásunk során, és akkor sokkal többre emlékeznek majd – dörmögte Gyezsnyev. – Különben is, ahogy apám mondogatta mindig: „Akkor is jó az asztalfőn ülni, ha egyetlen ember a társaságod, és csak egy tál káposztaleves van előttetek.”

Gyezsnyev ekkor odébb lépett, és ismét Kalinyina került Morrison mellé. – Albert! – rángatta meg a ruhája ujját.

– Tessék, Szofija.

– Tegnap este, vacsora után vele volt, ugye?

– Megmutatta Sapirov agyának térképét. Csodálatos!

– És rólam mondott valamit?

Morrison tétovázott. – Miért, kellett volna?

– Mivel maga kíváncsi ember... maga így menekül a magát kínzó démonok elől... Biztosan megkérdezte!...

Morrison elfintorodott a jellemzése hallatán. – Védekezett – felelte végül.

– Hogyan?

– Egy korábbi terhességét emlegette, és... és egy abortuszt. Nem szívesen adnék hitelt ilyesminek, Szofija, hacsak maga is el nem ismeri.

Kalinyina szeme kifényesedett összefutó könnyeitől.

– És a... és a körülményekről is beszélt?

– Nem, Szofija. És nem is kérdeztem.

– Megmondhatta volna. Tizenhét éves koromban megerősszakoltak. Az esetnek nemkívánatos következménye lett, és a szüleim megtették a szükséges, hivatalos lépéseket.

– Értem. Talán Jurij nem akarja elhinni.

– Talán úgy gondolja, hogy én sem ellenkeztem igazán, de megvan az eset minden bírósági irata, és a bűnöző máig börtönben ül. Ilyen cselekmények esetében a szovjet törvény nagyon szigorú, de csak akkor, ha az esemény bizonyítható. Én elismerem, hogy néha nők hamisan is megvádolhatnak valakit ilyesmivel, de ez nem ilyen eset volt, és ezzel Jurij is tisztában van. Milyen gyáva dolog a részéről, hogy mindezt elmondja, az enyhítő körülmények említése nélkül.

– Mégis, talán nem a legmegfelelőbb pillanat ez a dolog fölemlítésére, bár én teljesen megértem, mennyire bánthatja magát – suttozta Morrison. – Nagyon bonyolult munka vár ránk odabent a hajóban, minden képességünkre és szakértelmünké szükségünk lesz hozzá. Arról mindenesetre biztosíthatom, hogy a maga oldalán állok, s nem az övé.

– Köszönöm, hogy ilyen kedves és együttérző, de miattam ne aggódjon – felelte Kalinyina. – A feladatomat mindenképpen elvégzem.

Ebben a pillanatban megszólalt Boranova: – Itt az idő: be kell szállnunk a hajóba, mégpedig a következő sorrendben: Gyezsnyev, Konyev, Kalinyina, Morrison és végül én.

Ezzel a nő azonnal Morrison mögé lépett, és suttozva megkérdezte: – Hogy érzi magát, Albert?

– Szörnyen – válaszolta Morrison. – Miért, talán más feleletet várt?

– Nem, de azért elvárom, hogy úgy végezze el a munkáját, mintha nem érezné pocskul magát. Megértette?

– Igyekszem – dűnnyögte Morrison merev ajakkal, és Kalinyina nyomában életében másodszor is belépett a hajóba.

35

Egyenként letelepedtek az ülésekre, abban a rendben, ahogy Kalinyina az előző nap elmagyarázta. Elöl, baloldalt ült Gyezsnyev, az irányítópultnál, Konyev mellette jobboldalt, középen, baloldalt Kalinyina, tőle jobbra Morrison és Boranova a hátsó, bal oldali ülésen.

Morrison pislogott, és belefújta az orrát az egyik zsebében talált papírzsebkendőbe. És mi lesz, ha netán többre lenne szüksége, mint amennyit kapott? (Ostobaság ilyesmin aggódnia, de még mindig jobb volt emiatt aggódnia, mint valami más miatt.) Erezte, hogy a homloka verejtékezik. Talán a zsúfoltság miatt? Öt ember lélegzete, esetleg fölfokozott lihegése nem termel-e majd túl sok párát? Vagy biztosítható a hajó megfelelő szellőzése?

Hirtelen eszébe jutottak az évszázaddal azelőtti első úrhajósok, akik még szorosabban, még tehetetlenebbül indultak az úrbe, amelyet azonban ismertek valamennyire, nem mint ők ezt a mikrovilágot, amely teljesen szűz területnek számított!

Mégis, amint letelepedett, Morrison érezte, hogy éles réműlete lassan alábbhagy. A hajóban legalább megfordult már azelőtt is. Sőt, lekicsinyítették, majd vissza is nagyították minden baj nélkül. Egyáltalán nem fájt.

Körülnézett, hogy megállapítsa, hogyan viselik a helyzetet a többiek. A bal oldalán ülő Kalinyina tekintete hűvösen üres volt. Valahogy jegesen szeretetre méltó. Még imponáló is lehetett volna, hogy nem mutat sem félelmet, sem izgalmat, de (ahogy éppen ő mondta róla) talán a saját démonaival viaskodik e pillanatban.

Gyezsnyev hátrafordult, hogy Morrisonhoz hasonlóan fölmérje a helyzetet, persze valószínűleg egészen más okok miatt. Morrison a maga maradék belső bátorságát próbálta összeszedni, úgy hogy merít kissé a többiekéből, míg Gyezsnyev (gondolta magában) biztosan azért kíváncsi a reagálásukra, hogy fölmérje a vállalkozás esélyét a sikerre.

Konyev mereven előrenézett, így Morrison a tarkóján kívül semmi mást nem láthatott belőle. Boranova éppen befészkelte magát az ülésbe, és igyekezett elsimítani esetlen pamutruhája redőit.

– Barátaim! Útitársak! – szólalt meg Gyezsnyev. – Mielőtt elindulnánk, kérem, mindenki ellenőrizze a berendezéseit. Indulásunk után nem tekinteném pompás tréfának, ha bárki arról panaszkodna, hogy valamelyik szerkentyűje nem működik. Ahogy jó apám mondogatta: „A jó akrobata ugrás közben nem piszkálja a körmét.” Az én dolgom, hogy megbizonyosodjam afelől, minden rendben működik-e a hajón, amiben végül is elég biztos vagyok, hiszen magam terveztem és felügyeltem az építését.

– Ami téged illet, Jurij barátom, az acerbra... micsodád, vagyis az agytérképed, ahogy bármely épelméjű ember nevezné, pontról pontra belekerült az előtted lévő billentyűzet alatti komputerbe. Most ellenőrizd, tudod-e kezelni a konzolt, és győződj meg róla, hogy az agytérkép is minden tekintetben használható-e.

– Szofija, galambocskám, nem is tudom, hogy lesz-e egyéb dolgod, mint a

villanyenergia előállítására, egyszerűen vizsgálja meg, képes lesz-e annyit termelni, amennyit szükségesnek vélsz! Natalja! – emelte meg kissé a hangját. – Maga is jól van ott hátul?

– Tökéletesen rendben vagyok – szólt vissza Boranova. – Kérem, ellenőrizze Albertet. Neki lesz leginkább szüksége a segítségére.

– Természetesen – felelte Gyezsnyev, – Azért hagytam őt utoljára, hogy minden figyelmemet neki szentelhessem. Albert, tudja, hogyan kell használnia a maga előtt lévő konzolt?

– Természetesen nem! – csattant föl Morrison. – Ugyan honnan tudnám?

– Két másodpercen belül megtudja. Ez a gomb bekapcsolja, az pedig kikapcsolja. Bekapcsolni, Albert! No látja, teljesen zajtalanul működik. Most kapcsolja ki! Tökéletes. Na látja, hogy máris tudja! És azt is látta, mi van odabent?

– Egy számítógép – dörmögte Morrison.

– Megint csak pompás, de tegye meg a kedvemért, hogy ellenőrzi, pontosan olyan-e, mint a magáé. A szoftver programja az oldalsó tárolóban van. Hívja le, állapítsa meg, hogy illik-e a gépbe, és győződjön meg róla, hogy pontosan úgy működik-e, ahogyan kell. Magára bízom, hogy beszámoljon róla. Nagyon kérem, ha a leghalványabb gyanúja is felmerül, vagy ha a legcsekélyebb mértékben is úgy érzi, hogy valami nem megfelelő, addig nem indulunk, míg mindent nem talál tökéletesen kielégítőnek.

– Kérem, Arkagyij, csak semmi cirkusz! – szólalt meg Boranova. – Erre nincs időnk.

Gyezsnyev ügyet sem vetett a megjegyzésre. – De ha azt mondja, hogy valami rossz, és nem az, Jurij hamarosan kideríti, kedves Albertem, és afelől biztosíthatom, sem ő, sem én, sem senki más nem lesz különösebben boldog. Szóval, ha úgy gondolja, hogy egy hiba szándékos produkálásával késleltetheti, vagy teljesen el is halaszthatja az utazást, máris hessegesse el magától a gondolatot.

Morrison érezte, amint arcát elönti a vér, és remélte, hogy jogos fölháborodásának rovására írják, válaszul a föltételezésre, hogy ilyen becstelenségei követhet el, és nem tekintik a leleplezett szabotázs bizonyítékának.

Amikor a komputer fölé hajolt, eszébe jutott, hogy a program megszerkesztésekor, majd visszajátszásakor mit is érzékelt. Előfordult ugyanis, hogy a legutóbbi módosítások alkalmával egyfajta halvány, különös érzés töltötte el. Nem tudta ugyan azonosítani a jelenséget, de úgy tűnt, mintha az éppen vizsgált agy közvetlenül ingerelné a gondolkodási központját. Ezeket a megérzéseit ugyan nem írta le, de néha elejtett róluk pár szót, így azután valahogy kiszivárgott a hírük. Sapiro pontosan ezért nevezte adóállomásnak a programját. Már ha hihet Jurij állításának. Ugyan hogyan jósolhatná meg, hogy ez a mozzanat most is fellép-e, mikor talán összesen ötször tapasztalhatta ezelőtt, és mindig váratlan körülmények között?

Esetleg csupán a hit vágyáról van szó, olyanról, amelynek hatására Percival Lowell csatornákat látott a Marson?

Még csak nem is gondolt rá, villant az agyába, hogy a programjának erre az esetleges hibájára való hivatkozással próbálja hátráltatni az utazást. Bármennyire vágyakozott is a kockázat elkerülésére, arra nem vitte rá a lélek, hogy lejárassa a saját programját.

Ekkor váratlanul újabb rémület kerítette halalmába. És mi történik, ha a program valahogyan megsérült szállítás közben? Hogyan győzhetné meg a többiekét, hogy

valóban elromlott benne valami és nem csak ő állítja?

De minden hibátlanul működött, legalábbis amennyire megállapíthatta anélkül, hogy egy eleven agyat tartalmazó koponyára kapcsolták volna.

– Új elemeket tettünk bele – mondta Gyezsnyev, miközben Morrison munkálkodását figyelte. – Amerikai elemeket.

– Minden szabályosan működik – számolt be Morrison –, amennyire megítélhetem.

– Nagyon jó... Mindenki elégedett a műszereivel? Akkor emeljék föl a csinos ülepüket a székről, és ellenőrizték, hogy a tartályok csúszófedele is működik-e. Igen? Higgyék el, mindnyájukat roppant kellemetlenül érintené, ha nem így lenne.

Morrison figyelte, hogyan nyitja és csukja Kalinyina a vékony szövetdarabbal fedett tetőt, amelyen eddig ült. A sajátja kifogástalanul működött, ahogy megismételte az ellesett mozdulatokat.

– Ésszerű mennyiségben szilárd anyagcseretermékeket is befogadhatnak, de reméljük, hogy ennek kipróbálására nem lesz szükség – mondta Gyezsnyev. – Ha a lehető legrosszabb következnek be, egy kis papírtekercset talál mindenki, könnyen elérhetően, közvetlenül az ülése pereme alatt. A miniatürizálás következtében minden veszít a tömegéből, ezért a kiválasztott dolgok is lebegnének, de ennek megelőzésére állandó, lefelé irányuló légáramlás szolgál. Ne lepődjenek meg a huzat miatt. Az ülések oldalában egy kis hűtőszekrénykében van egy-egy liter víz. Ez csak ivásra szolgál. Ha beszennyeződnenek, megizzadnának vagy kellemetlen szagot éreznének, szokjanak hozzá, hogy ki kell bírniuk. Amíg ki nem szállunk innen, nincs mosakodás. Sem evés. Ha veszítünk pár unciányit a súlyunkból, csak előnyünkre válik.

– Ha maga leadna, mondjuk hét kilót, Arkagyij, még jobban járna – jegyezte meg szárazon Boranova. – És még a lekicsinyítésünk is kevesebbe kerülne.

– Ez a gondolat párszor már bennem is megfogalmazódott, Natasa – reagált Gyezsnyev hűvösen. – Most ellenőrzöm a hajó vezérlőművét, és ha minden rendben van, amiben biztos vagyok, akkor el is kezdhetjük.

Morrisonnak úgy tűnt, hogy néma feszültségben várakoznak, amit csak a műszerei fölé hajló Gyezsnyev halk fütyörészése tört meg valamennyire.

Végül Gyezsnyev fölegyenesedett, ruhája ujjával megtörölte a homlokát, és kijelentette: – Minden rendben. Hölgy elvtársak, elvtárs urak és amerikai elvtárs, fantasztikus utazásunk hamarosan elkezdődik. – Bal fülében elhelyezett egy parányi fülhallgatót, szája elé emelte kis mikrofonját és beleszólt: – Idebent minden működik. Odakint hasonlóképpen?... Pompás, akkor kívánjanak nekünk jó utat, kinti elvtársak!

Semmi változást nem érzéltek, mire Morrison gyors oldalpillantást vetett Kalinyinára. A lány változatlanul nem mozdult, de biztosan észrevette, hogy Morrison felé fordítja a fejét, mert odaszólt neki: – Igen, máris kisebbedünk.

Morrison fülében lüktetett a vér. Most történt meg vele először, hogy a tudtával miniatürizálják.

KILENCEDIK FEJEZET Artéria

„Ha az áramlás oda visz, ahová tartasz,
ne méltatlankodj!”

(Gyezsnyev)

36

Morrison az idő jó része alatt az előtte lévő konzolt, a számítógépet és a behelyezett programot bámulta – a szoftvert, ezt a régmúltból származó valóságos tárgyat.

Valóban a régmúltból? Még száz órája sincs, hogy a konferencián töltött utolsó napján félig kábultan folytatott egy kínos beszélgetést, és azon törte a fejét, megmentheti-e még valahogyan az egyetemi állását. De most, e száz valóságos óra alatt jó évszázadnyi szubjektív idő múlt el fölötté, és már egyáltalán nem látja maga előtt az egyetemet, sem azt a szomorúan nyomasztó életet, amiben ott a vége felé része volt.

Mit nem adott volna száz órával ezelőtt azért, hogy végre kitörhessen abból a nyomorúságos létezésből! És mennyivel többet, de valóban, mennyivel többet meg nem adna érte most, hogy még egyszer ugyanott lehessen, ha most fölébredne és megállapíthatná, hogy ez a száz óra (vagy száz év?) nem járt el fölötté!

Kinézett a hajó átlátszó falán a jobb könyöke mellett, félig csukott szemmel, mintha valójában nem is akarna látni semmit a kinti valóságból. Valóban vonakodott. Nem akart semmit nagyobbak látni, mint amilyenek lennie kellene. Ez megfelelné kétségbeesett reményének, hogy a miniatürizálási folyamat megszakadt, vagy hogy az egész dolog, valami csoda folytán, képzelődésnek bizonyult.

De ekkor egy ember került be a látóterébe, egy magas ember, két méternél is jóval nagyobb.

Mások is fölbukkantak. Nem lehetnek mind olyan magasak!

Visszarogyott a székébe, és többet nem nézett ki. Ennyi is elég volt. Most már tudta, hogy a kicsinyítési folyamat föltartóztathatatlanul halad előre.

A hajón belül nyomasztó, kibírhatatlan volt a csönd. Morrison úgy érezte, hogy föltétlenül hallania kell valami hangot, ha mást nem, a sajátját.

A bal oldalán ülő Kalinyinát szólíthatta meg a legkönnyebben, és a kényes választási lehetőségek közül is talán még ő lehetett a legjobb. Mivel semmi kedvet nem érzett Gyezsnyev idéetlen tréfálgatásához, Boranova egyirányú összpontosításához vagy Konyev sötét elszántságához, hát Kalinyina fagyos szomorúságát választotta.

– És hogyan kerülünk be Sapiro szervezetébe, Szofija? – kérdezte.

Úgy látszott, a nőnek némi időre volt szüksége, hogy meghallja a hangját. Mikor végre fölfigyelt rá, elfehéredett ajakkal, halkán suttogta: – Injekciós tűvel.

Azután a lány erőt vett magán, nyilvánvalóan eldöntve, hogy barátságosnak fog mutatkozni. Felé fordult tehát, és így folytatta: – Amikor már elég parányiak leszünk

hozzá, fölszippantanak egy injekciós tűbe, és befecskendeznek Sapirov akadémikus bal nyaki verőérébe.

– Összeráznak bennünket, mint valami játékkockákat? – döbönt meg Morrison.

– Egyáltalán nem. Elég bonyolult folyamat, igaz, de az egészséget alaposan végiggondolták.

– Honnan ilyen biztos benne? Ilyesmit még sohasem csináltak. Soha egy hajóval, sem injekciós tűvel, főleg nem egy eleven emberi szervezetben...

– Ez igaz – ismerte el Kalinyina –, de ilyesféle problémákkal, persze sokkal egyszerűbb változatokkal, már régebben is alaposan foglalkoztak, az utóbbi napok során pedig igen komoly tanulmányokat folytattunk ezzel a feladattal kapcsolatban. Biztosan nem gondolja, hogy Arkagyij megjegyzései a kicsinyítés beindítása előtt a végéppapírról meg egyebekről nekünk is újdonságnak számítottak? Már ki tudja, hányszor végighallgattuk az egészséget. A maga kedvéért mondta el most újra, hiszen a tanfolyamon nem vehetett részt, no meg a saját kedvéért, mert Arkagyij szereti, ha villoghat egy kicsit.

– Akkor mondja el nekem is, mi jön ezután?

– Majd sorjában elmondok mindent, ahogy megtörténik. Addig semmi sem lesz, míg ki nem lépünk a centiméteres nagyságrendből. Addig még húsz perc van hátra, de nem minden megy majd ilyen lassan végbe. Minél kisebbek leszünk, annál gyorsabb arányban mehet végbe a miniaturizálásunk. Eddig érzékelt valami kellemetlenséget?

Morrison gondolatban fölmérte heves szívverését és gyors lélegzését. – Semmi – válaszolta. De nyomban rájött, hogy ez talán túlzottan is derűlátó nyilatkozat, ezért gyorsan hozzátette: – Legalábbis eddig.

– Na ugye? – sóhajtotta Kalinyina, és becsukta a szemét, amivel talán azt akarta jelezni, hogy fáradt a társalgáshoz.

Morrison úgy döntött, hogy ez nem is olyan rossz ötlet, és maga is lehunyta a szemét.

Lehet, hogy kicsit el is szenderedett, vagy visszavonult a fél-eszméletlenség áldott állapotába, elbújt a valóság elől, mert nem érzékelte, hogy bármennyi idő elmúlt volna, amikor könnyű taszításra tért magához.

Tágra meresztette a szemét, és úgy érezte, hogy vagy centiméternyire lebeg a széke fölött. Az a különös benyomása támadt, hogy apró szellőkések dobálják ide-oda.

Boranova fölemelkedett a mögötte lévő ülés támlája fölé, és a vállára tette a kezét. – Csatlolja be a biztonsági övét, Albert – mondta, és szelíden visszanyomta. – Szofija, mutassa meg neki, hogyan csinálja. Bocsásson meg, Albert, mindezt végig kellett volna csinálnunk magával is, minden részletet, még indulás előtt, de olyan kevés volt az idő, és maga már enélkül is éppen elég zaklatott volt. Nem akartuk teljes kétségbeesésbe kergetni egy újabb információözönnel.

Morrison maga is meglepődött rajta, de nem érzett kétségbeesést. Inkább még élvezte is, hogy vékony levegőrétegen ül.

Kalinyina megérintett egy pontot a térdei között az ülése peremén, mire széles öv pattant le a derekáról. Morrison biztos volt benne, hogy akkor még nem volt ott, amikor becsukta a szemét, és most sem látszott már, mivel halk csattanással visszacsusszant a lány ülésének bal oldali karjában kialakított nyílásba. – Itt, a bal oldalán, ez az övének a kioldója – fordult oda Morrisonhoz. A férfi azt is észrevette, hogy az öv kioldása után a lány is enyhén fölemelkedett ülőhelyéről, amint felé mozdult.

Megnyomta a kioldót, egy valamivel sötétebb kört a világos mezőben, mire

rugalmas, áttetsző műanyag hálószerű szökkenet elő halk szisszenéssel, körülölelte, és hármassal vége becsapódott az ülés túlsó oldalába. Morrison rugalmas pányvázat ölelésében találta magát.

– Ha ki akarja szabadítani magát, a másik kioldó itt van, pontosan a térde között, az ülés szélén. – Kalinyina ezzel előrehajolt, hogy megmutassa a szerkezetet, és Morrison kifejezetten kellemesnek érezte a neki dőlő test nyomását.

Úgy látszott, a lány nem vesz tudomást erről, és miután elvégezte a feladatot, visszahúzódott az ülésébe és ismét beszíjazta magát.

Morrison gyorsan körülnézett, amennyire a szíjai engedték, fölemelkedett és előredőlt, így nagy nehezen át tudott nézni Konyev válla fölött. Most már mind az öten be voltak szíjazva.

– Már annyira miniatürizálódtunk, hogy nagyon csekély a súlyunk, ugye, erről van szó? – kérdezte.

– Jelen pillanatban mindössze huszonöt milligramm körüli a súly – felelte Boranova –, más szóval, lényegében súlytalannak tekintheti magát. Ráadásul éppen fölemelik a hajót is.

Morrison szemrehányó pillantást vetett Kalinyinára, mire a lány könnyedén megvonta a vállát: – Igaz, azt mondtam, hogy beszámolok majd a történeletről, de úgy láttam, mintha elaludt volna, és azt gondoltam, jobb, ha békén hagyom. A csipesz rántása ébresztette föl és mozdította el a helyéről.

– Miféle csipesz? – nézett az egyik oldalra. Mindkét felől észrevett ugyan valami árnyékot, de mivel a hajó falát homályosnak vélte, nem törődött a jelenséggel. Most azonban eszébe jutott, hogy a hajótest átlátszó, és tudatosult benne, hogy valami mindkét oldalon eltakarja a fényt.

Kalinyina bólintott. – Most egy csipesz tart bennünket, ez akadályozza meg, hogy össze ne rázódjunk teljesen. Óriásnak látszik, de valójában egészen kicsiny és jól kipárnázott csipesz. Most éppen egy kis tartály sóoldatba merítenek bennünket. Ott egy tompa csövön beáramló, egyenes légcső tart egyenesben bennünket. Közben neki is feszít annak a csőrnek, és így a csipeszrel együtt három ponton is szilárdan tartanak.

Morrison újból kinézett, de a tárgyak, amelyek a csipesztől és a fejük fölötti csőrtől ugyan láthatóak lehettek volna a szabad falfelületeken át, valójában mégsem voltak kivehetőek. Néha ugyan érzékelte a fény és az árnyék váltakozását, de rá kellett jönnie, hogy akármi mozog is odakint, már túlságosan nagy ahhoz, hogy parányi szemével érzékelhesse. Ha a kicsinyítési mezőbe belépő fotonok maguk is össze nem mentek volna, akkor most számukra hosszú rádióhullámokként működnének, és egyáltalán nem láthatnának semmit.

Váratlanul megint érezte a hajótest rándulását, amint a csipesz elengedte, bár magát az eszköz elmozdulását már nem láthatta. Az egyik pillanatban még ott volt, a másikon már nem. Az ő nagyságrendjéhez képest a mozdulat már túl gyors volt ahhoz, hogy követhető legyen.

Egyszer csak úgy érezte, hogy könnyedén megemelkedik és nekifeszül a szíjnak, amiből arra következtetett, hogy a hajó lefelé mozdult. Az elmozdulást gyenge ütődés követte.

Gyezsnyev egy sötét, vízszintes vonalra mutatott, amely lassan emelkedett és süllyedt a hajó fala mellett.

– Az ott a víz felszíne – mondta elégedetten. – Attól tartottam, hogy kellemetlenebb lesz a hullámozás. Úgy látszik, akadnak itt még mérnökök, akik csaknem

olyan jók, mint én.

– A mérnöki tudománynak ehhez nem sok köze van – jegyezte meg Boranova. – A felületi feszültség tart meg bennünket a helyünkön. De ez csak addig működik, amíg valamilyen folyadék tetején úszunk. Miután belépünk Sapirov szervezetébe, már nem hat ránk.

– De ez a szakítóhatás, Natasa, ez a le-föl mozgás egyáltalán nem befolyásolja? Boranova megvizsgálta a műszereit, különösen egy apró képernyőt, amelyen állandó vízszintes vonal jelent meg és nem mozdult el a középpontból. Morrison addig tekergett és forgolódott, míg a háta bele nem sajdukt, de akkor is alig látott belőle valamit.

– Ez olyan stabil, mint a maga keze, Arkagyij, amikor józan – mondta Boranova.

– Annyira azért talán mégsem! – robbant ki Gyezsnyevből a nevetés.

(Egészen megkönnyebbült, gondolta magában Morrison aggódva, és igazán szerette volna tudni, mi az a valami, aminek a hatásától Gyezsnyev tartott.)

– És most mi történik? – kérdezte.

– Hát magának tényleg mindent meg kell magyarázni? – Amennyire Morrison visszaemlékezett rá, Konyev most szólalt meg először, mióta a miniatürizálásuk elkezdődött.

– Igen! – fortyant föl Morrison. – Magának mindent idejében megmagyaráztak. Miért ne tehetnék meg nekem is?

– Albertnek tökéletesen igaza van, Jurij – szólt közbe nyugodtan Boranova. – Kérem, fékezze az indulatait és viselkedjen ésszerűen. Hamarosan igencsak szüksége lehet a segítségére, és remélem, ő nem lesz olyan udvariatlan, hogy így ráförmedjen magára.

Konyev válla megrándult, de nem válaszolt semmit.

– Egy injekciós tű hengere szippant majd föl bennünket, Albert – folytatta Boranova. – Távírányítással működtetik.

És mintha az a henger csak a nő szavára várt volna, egy árnyék bukkant fel mögöttük, és egy pillanat alatt teljesen elnyelte őket, csak elől láttak még egy pillanatil egy fénykört, de hamarosan az is eltűnt.

– Helyére illesztették a tűt – suttogta Boranova. – Most várunk kell egy kicsit.

A hajó imént teljesen elsötétült belsejét most fehér, a korábbinál jóval lágyabb fény árasztotta el.

– Mostantól fogva több fény nem jut be hozzánk kívülről, míg az utazásunk véget nem ér. Csak a belső világításunkra támaszkodhatunk – magyarázta tovább Boranova.

Morrison csodálkozva tekintgetett jobbra-balra, kereste a fény forrását, amely úgy látszott, magukban a falakban található.

– Elektrolumineszcencia – válaszolta Kalinyina a férfi kérdő tekintetére.

– De mi az erőforrása?

– Három mikrofúziós generátorunk is van – nézett rá a lány büszkén. – A világon ma létező legtükéletesebb modellek. – Majd megismételte: – Az egész világon.

Morrison ráhagyta. Már a nyelvén volt, hogy megemlítse az űrhajózásban használt, legfrissebben kifejlesztett amerikai mikrofúziós erőműveket, de ugyan mi értelme lett volna? Egy napon a világ biztosan megszabadul majd az efféle nacionalista nyavalyáktól, arra a napra azonban még várni kell. Mindaddig, amíg az ilyesfajta hév nem ölt testet erőszakban vagy a vele való fenyegetőzésben, a helyzet egészen elviselhető.

Gyezsnyev hátradőlt a székén, kezét összekulcsolta a tarkóján, és látszólag az előtte vibráló, világító falhoz intézte a szavait: – Egy szép napon majd azt csináljuk, hogy megnövelünk egy injekciós tűt, ráhúzzuk egy normális nagyságú hajóra, és akkor nem lesz szükség erre a kicsinyes manőverezésre, mert egyszerre lekicsinyíthetjük az egészet.

Morrison meglepődött. – Ó, hát a másik irányban is meg tudják csinálni? Hogy is mondják csak? Maximalizálás ... vagy gigantizálás?

– Sehogyan sem mondjuk – szólt közbe Konyev érdesen –, mivel az lehetetlen.

– Talán mégis, egy napon...

– Nem! – mondta Konyev. – Soha. Az fizikai képtelenség. A minimalizálás is rengeteg energiába kerül, a maximalizálás viszont a végtelennél is többbe kerülne.

– Még akkor is, ha a relativitás csapdájába ejtik?

– Akkor is.

Gyezsnyev egyetlen hangot hallatott a szájával. – Ez csak neked fizikai lehetetlenség. Csak várd ki azt a napot!

Konyev sértődött hallgatásba burkolózott.

– Tulajdonképpen mire várunk? – érdeklődött Morrison.

– Sapirovs végső előkészítésére, azután a tű fölemelésére és a nyaki verőérbe való bejuttatására – felelte Boranova.

Miközben beszélt, a hajó meg is lódult előre.

– Máris? – kérdezte Morrison.

– Még nem. Csak a légbuborékokat távolították el, ne izguljon, Albert.

Mindenképpen észrevesszük.

– Miből?

– Egyszerűen megmondják. Arkagyij állandó kapcsolatban van a külvilággal. Nem is olyan nehéz. A rádióhullámok fotonjai miniatürizálódnak, amint onnan belépnek ide, és deminiatürizálódnak, ahogy innen kijutnak oda. Ehhez nem szükséges sok energia, még annyi sem, mint a fény esetében.

– Itt az ideje, hogy fölcsússzunk a tű nyakához – mormolta Gyezsnyev.

– Akkor rajta – hagyta jóvá Boranova. – Éppenséggel kipróbálhatjuk a hajtóerőt is a miniatürizáció körülményei között.

Erősödő dörej hallatszott, amely hamarosan elérte alsó csúcspontját, majd zümmögő duruzsolássá szelődött. Morrison, amennyire csak tudta és hevederei engedték, hátrafordította a fejét, hogy körülnézhesen.

A víz úgy zubogott föl hátul, mintha egy lapátkerék csapkodta volna. Kinti tájékozódási pont híján lehetetlen volt megállapítani, milyen sebességgel haladnak, de Morrisonnak úgy tűnt, hogy túl lassan.

– Gyorsan haladunk? – kérdezte.

– Nem, de nincs is rá szükség – magyarázta Boranova. – Semmi értelme gyorsabb haladásra pocsékolnunk az energiánkat. Végül is normális méretű molekulák között törünk előre, ami a mostani nagyságrendünk mellett nagyon jó siklást biztosít.

– De mikrofúziós generátorokkal...

– Sok minden másra kell majd az energia, nem a sebességre.

– Csak az érdekelne, mennyi idő alatt juthatunk el az agy kulcsfontosságú pontjaiig.

– Higgye el – sóhajtott föl Boranova komoran –, magam is nagyon szeretném tudni. Mellesleg kihasználjuk az artériás áramlást, hogy olyan közel vigyen a célhoz,

amennyire csak lehetséges.

– Megtörtént! Látják? – kiáltott föl ekkor Gyezsnyev.

Közvetlenül előttük, a hajó fényszórójának fénykörében kibontakozott egy kerek folt. Már Morrison is könnyen fölismerte benne a tű torkolatát.

Annak a tűnek a másik végén eléri Pjotr Sapiro vérértékét, és akkor valóban bekerülnek egy emberi szervezetbe.

37

– Túl nagyok vagyunk hozzá, Natalja, hogy átférjünk ezen a tűn – aggályoskodott Morrison.

Érzések különös keveréke tört rá erre a gondolatra. Legelőször az, hogy talán az egész kísérlet összeomlik. Ez a legparányibb méret, amelyet elérhetnek, és még nem elég. Akkor vissza kell nagyítani őket, és máris vége az egésznek.

E gondolat mögött, a mélyben, halvány csalódottság is meglapult. Ha már ilyen messzire eljutott, hát nem lenne jobb, ha mégis bekerülhetne ebbe a szervezetbe és belülről megvizsgálhatna egy idegsejtet? Normális körülmények között Morrison korántsem volt vakmerő, nem tört veszedelmes csúcsok felé, inkább megrettent volna a gondolattól, tulajdonképpen vissza is rettent, de mivel úgyszólván lekicsinyítették, mivel eddig már eljutott, túlvészelt a rettegést, talán mégsem lehetetlen, hogy továbbmenjen...

Mindezen ellentmondásos érzések mellett azonban a valóság is követelt magának egy kis helyet. Ezek az emberek biztosan nem olyan ostobák, hogy olyan hajóval induljanak el, amely nem fér át a nyíláson, amelyen át kellene férnie. Ilyen értelmes személyek esetében nem lapulhat meg a háttérben ekkora rejtett butaság.

Boranova, mintha csak ezekre a gondolatokra reagálna, csaknem közömbös hangon jegyezte meg: – Igen, most még túl nagyok vagyunk hozzá, de nem maradunk akkorák. Ezért vagyok én itt.

– Ön? – kérdezte Morrison meglepetten.

– Eddig a méretig a központi miniatürizációs berendezéssel zsugorítottak le bennünket. A finombeállítást majd én magam végzem el.

– Ez az egyik dolog, amihez a lehető legtöbb energiát kell tartalékolnunk – jelezte meg Kalinyina.

Morrison egyik nőről a másikra nézett. – Itt a fedélzeten van elegendő energiánk a további kicsinyítéshez? Határozottan úgy értettem, hogy rengeteg energia kell...

– Albert – magyarázta Boranova türelmesen –, ha a gravitáció kvantált jelenség lenne, akkor a felényi méretűre való csökkentéshez ugyanakkora energiamentiség kellene, függetlenül az adott tömeg eredeti nagyságától. Egy egér felére kicsinyítéséhez ugyanannyi energiára lenne szükség, mint egy elefánt esetében. Viszont a gravitációs együtttható nem kvantált, és ennél fogva a tömegvesztés sem az. Ez azt jelenti, hogy a tömegvesztés eléréséhez annyi kevesebb energia kell, amennyivel maga a tömeg is kevesebb. Nem arányaiban, hanem abszolút mennyiségét illetően. Jelenleg olyan csekély a tömegünk, hogy a további csökkentéshez már kevés energia is elegendő.

– Viszont még sohasem miniatürizáltak ehhez a hajóhoz hasonló nagyságú tárgyat ennyi nagyságrendi lépcsőn keresztül, tehát egészen más méretadatok alapján juthatnak csak a megfelelő adatok birtokába.

(Nem holmi csecsemőnek magyaráznak, gondolta magában Morrison)

sértődötte. Egyenrangú partnerük vagyok!)

– Valóban. Abból a valószínűségből indulunk ki, hogy az összehasonlító adataink helyesek és semmi váratlan dolog nem okoz majd kellemetlen meglepetést. Persze azért olyan univerzumban élünk, amely néha fölvet egynémely bizonytalan tényezőt. Ez ellen nem tehetünk semmit.

– De ha valami nem úgy sikerül, ahogyan kellene, mindnyájan itt veszünk!

– Talán ezzel nem volt eddig tisztában? – kérdezte Boranova nyugodtan. – Talán azért vonakodott annyira ettől a fantasztikus utazástól, mert élvezzi a vonakodást? Ráadásul nem csak bennünket érint a dolog. Ha a további kicsinyítésre tartalékolt energia elszabadul, nemcsak velünk végez, hanem a Grottát is komolyan megrongálhatja. Biztos vagyok benne, hogy ebben a pillanatban sok nem miniatürizált személy tartja vissza odakint a lélegzetét, és gondol arra, hogy vajon túlélhet-e egy esetleges robbanást? Érti, Albert? Még azok sincsenek teljes biztonságban, akiket nem vetettek alá a miniatürizálásnak.

Gyezsnyev hátrafordult, és szélesen elvigyorodott. Morrison észrevette, hogy az egyik felső zápfogán korona van, és nem illik a többi eléggé sárgás árnyalatához.

– Gondoljon arra, barátom – mondta vigasztalóan Gyezsnyev –, hogy ha valamit elhibázunk, úgysem vehet róla tudomást sohasem. Apám mindig hangoztatta, hogy „ha úgyis mindenképpen meg kell halnunk, miért ne kívánnánk magunknak gyors és váratlan halált?”.

– Julius Caesar ugyanezt mondta – mormolta Morrison.

– Igen, de nekünk még annyira sem lenne időnk, hogy „Et tu, Brute?”.

– Nem hal meg itt senki – vágott közbe Konyev élesen. – Beszélni is fölösleges róla. Az egyenletek tökéletesek.

– Ó! – sóhajtott föl Gyezsnyev. – Volt idő, amikor az emberek babonásan bíztak Isten védelmében. Mondjunk hálát az Egyenleteknek, hogy most bennük bízhatunk.

– Csöppet sem vicces – morogta Konyev.

– Nem is viccből mondtam, Jurij... Egyébként, Natasa, odakint készen állnak a továbbításunkra.

– Akkor semmi értelme további spekulációknak. Rajta hát, gyerünk!

Morrison mindenre fölkészülve belekapaszkodott az ülése szélébe, de nem érzett semmit, bár előttük az a kör lassan kiterjedt, és egyre halványodott, míg teljesen el nem tűnt a szeme elől.

– Haladunk előre? – kérdezte ösztönösen. Olyan kérdés volt ez, amelyet kénytelen volt föltenni, bár előre tudta rá a választ.

– Igen – nyugtatta meg Kalinyina –, és még energiánkba sem kerül. Nem kell leküzdenünk a vízmolekulák ellenállását. Maguk visznek előre, amint a hengeren elmozdul a dugattyú.

Morrison számolni kezdett magában. Ez jobban lekötötte a figyelmét, mintha az órája másodpercmutatóit leste volna.

Amikor elért százig, megkérdezte: – Meddig tart?

– Mi meddig tart? – kérdezte vissza Kalinyina.

– Mikor jutunk be a véráramba?

– Pár perc múlva – mondta Gyezsnyev. – Nagyon lassan nyomnak előre, gondolva a legkisebb mikroörvények lehetőségére is. Ahogy apám mondta egyszer:

„Lassabb, de biztonságosabb lemászni a meredek ösvényen, mint leugrani a szakadékba.”

Morrison először csak felhorkant, majd megkérdezte: – Még mindig folyik a miniatürizálásunk?

– Nem – válaszolta Boranova a háta mögül. – Már elértük a sejt-nagyságrendet, és az bőségesen elég a mostani célunkhoz.

Morrison meglepetten vette észre, hogy reszket. Annyi minden történt körülötte, és oly sok új jelenségen kellett gondolkodnia, hogy tudatában egyszerűen nem maradt hely a rémület számára. Valójában nem is volt rémült, legalábbis nem igazán hevesen, a reszketése valahogy mégsem múlt el.

Erővel próbált nyugalmat kényszeríteni magára. Megpróbálta ellazítani magát, de ehhez többre lett volna szükség puszta akaraterőnél. A tömegvonzás ereje kellett volna, de az nem volt említésre méltó. Becsukta hát a szemét, és lassabban lélegzett. Magában még azzal is kísérletezett, hogy eldúdol gondolatban egy részletet Beethoven Kilencedik szimfóniájának kórusából.

Végül úgy érezte, hogy megjegyzést kell fűznie a dologhoz.

– Bocsánat – motyogta –, úgy látszik, reszketek.

– Aha! Kíváncsi voltam, ki említi meg először – kuncogott föl Gyezsnyev.

– Nem csak maga, Albert – nyugtatta Boranova. – Mindnyájan remegünk egy kicsit. Voltaképpen a hajó remeg.

Ez már valódi rémületet keltett benne. – Valami baja történt?

– Nem. Csupán a méretéből fakad. Olyan parányi már, hogy érzékeli a Brown-mozgás hatását. Ugye tudja, miről beszélek?

Költőinek szánta a kérdést. Boranova biztos volt benne, hogy egy fizikát tanuló egyetemista is tisztában van a Brown-mozgás lényegével, nemhogy Morrison, de ő azon kapta magát, hogy feszülten próbálja értelmezni a jelenséget, nem szavakban, hanem a bevillanó koncepciót tekintve.

Bármely folyadékba mártott testet minden oldalról bombáznak az illető folyadékatomjai vagy molekulái. A részecskék véletlenszerűen s ennek következtében egyenetlenül csapódnak hozzá, de a teljes folyamathoz képest ez az egyenetlenség olyan elenyésző jelentőségű, hogy gyakorlatilag nem is mérhető. Ahogyan azonban az adott tárgy egyre kisebbé válik, az egyenetlenség is egyre észrevehetőbb lesz, amint adott időegységen belül egyre kisebb számú részecske csapódik a testhez. A hajó most már olyan kicsire zsugorodott, hogy kezdeti reagálni a véletlenszerűen hol az egyik, hol a másik irányból bekövetkező enyhe taszításokra. Ennek következtében picit maga is elmozdult, rendszertelen remegéssel.

– Igen, erre gondolnom kellett volna – ismerte el Morrison. – És ha még kisebbé válunk, csak rosszabbodik a helyzet.

– Valójában nem – mondta Boranova. – Más ellenhatások érvényesülnek majd.

– Nem jut eszembe semmi ilyesmi – vont a össze a szemöldökét Morrison.

– Attól függetlenül, lesznek ilyen hatások.

– Hagyjuk a dolgot az egyenetlekre – szólt közbe Gyezsnyev, szándékosan kenetteljes hangon. – Az Egyenetlek tudják.

– Nem kaphatunk ettől tengeribetegséget? – aggályoskodott Morrison.

– De, biztosan – felelte Boranova –, ezt azonban kémiai úton ellensúlyoztuk. Ugyanolyan szert vettünk be, amit az űrhajósok szoktak űrbetegség ellen.

– Én ugyan nem – tiltakozott Morrison sértetten. – Nemcsak hogy nem kaptam ilyet, de nem is figyelmeztettek előre.

– Tudja, Albert, a jobb közérzete érdekében annyira keveset mondtunk el előre a

várható kellemetlenségekről és veszélyekről, amilyen keveset csak lehetett. Ami viszont a szert illeti, a reggelijével vette be a szükséges adagot. Különben hogy érzi magát?

Morrison, aki már szinte beleszédült, hogy ennyit beszélnek mindenféle betegségekről, eldöntötte, hogy inkább jól érzi magát. Döbbenet vette tudomásul, hogy a tudat zsarnoksága uralkodni képes a szervezeten.

– Tűrhetően – válaszolta halkán.

– Akkor jó – mormolta Boranova –, mert már benne is vagyunk Sapiro véréramában.

38

Morrison kibámult a hajó átlátszó falán.

– Vérben?

Elsőként arra gondolt, hogy vörös színt kellene látnia. Mi másra számíthatott?

Kissé hunyorogva meredt kifelé, de nem látott semmit, még a hajó reflektorának éles fényében sem. Akár egy evezőscsónakban csurogna lefelé egy sötét, felhős éjszakán, valami nyugodt folyó hátán.

A gondolatai hirtelen megvilágosodtak. Abszolút értelemben a hajón belüli fény hullámhossza megegyezik a gammasugarakéval, még hozzá a nagyon is kemény gammasugarakéval. Ez a hullámhossz a közönséges, látható fény miniatürizálása révén jött létre, és a hasonló arányban lekicsinyített retinákon keresztül a szintén parányivá változott fényérzékelő központokban a hajón belül tartózkodók számára továbbra is fényhullámok maradtak, fénysugarakként viselkedtek.

Odakint, közvetlenül a hajó burkának közelében, ahol a miniatürizációs mező véget ért, a lekicsinyített fotonok normális fény fotonjaivá alakultak át, amelyek pedig visszaverődtek a hajóra, a mező határát átlépve ismét miniatürizálódtak. A többiek már hozzászokhattak valamelyest ehhez a paradox képzethez, de Morrison számára szédítő élmény volt, amint megpróbálta elképzelni parányira kicsinyített buborékjuk helyzetét a normális világ tengerében. Vajon érzékelhető-e a miniatürizálttól a normálisat elválasztó határ? Megszakad-e valahol a folyamatosság?

A gondolatmenet hatására odafordult a műszerei fölé görnyedő Kalinyinához: – Szofija, amikor a mi fényünk kilép a miniatürizációs mezőből és továbbterjed, hőenergiát kell leadnia, amikor pedig visszatükröződik a hajóba, energiát kell fölvennie, hogy ismét miniatürizálódjék, és ezt az energiát nekünk kell biztosítanunk. Helyesen látom?

– Tökéletesen, Albert – felelte a lány anélkül, hogy fölnézett volna. – A fényfelhasználásunk csekély, de állandó energiaveszteséggel jár, amelyet a generátoraink pótolni tudnak. A végső veszteség jelentéktelen.

– És valóban bent járunk már a véréramban?

– Igen, de ne féljen tőle. Natalja idővel biztosan csökkenti majd a fényerőt idebent és akkor világosabban láthatja a külső valóságot.

Mintha csak erre a jelszóra várt volna, Boranova fölsóhajtott: – Tessék! Most pihenhetünk egy keveset.

A fény elhalványult.

Ebben a pillanatban halványan feltűntek a hajón kívüli objektumok. Még nem voltak világosan kivehetők, de valami heterogén közegek tűnt, ami odakint volt, benne lebegő objektumokkal, ahogy az a vértől el is várható.

Morrison kellemetlenül összerezett, és nekifeszült biztonsági öve hevedereinek.
– De ha a véráramban vagyunk, amelynek hőmérséklete 37 Celsius fok, akkor...

– A mi hőmérsékletünk szabályozott. Nem érhet semmi kellemetlenség – szólt közbe Kalinyina. – Higgye el, Albert, gondoltunk ezekre a dolgokra is.

– Lehet, hogy maguk igen – kapta fel a fejét Morrison enyhe sértődöttséggel –, de én nem voltam méltó rá, hogy velem is közöljék, ugye? És hogyan képesek szabályozni a hőmérsékletet hűtőtartályok nélkül?

– Igaz, hogy idebent nincs ilyesmi, de ott van a külső tér, nem igaz? A mikrofúziós generátorok halvány szubatomikus sugárzást bocsátanak ki, amelynek tömege a miniatürizáció körülményei között megközelíti a zérust. Ennélfogva gyakorlatilag fénysebességgel halad, és olyan könnyedén hatol be az anyagba, mint a neutrínók, és közben energiát ad le. Kevesebb mint egy másodperc alatt kijutnak a külső térbe, aminek az a hatása, hogy hőt juttatnak ki a hajó belsejéből, és így hűvösen tartanak bennünket. Most már érti?

– Igen – krákogott Morrison. – A dolog zseniális volt, de végül is nyilvánvaló, legalábbis azok előtt, akik a miniatürizáció rendszerében gondolkodtak.

Morrison fölfigyelt rá, hogy a hajó irányítópultja halványan világít Gyezsnyev keze alatt, hasonlóan a Kalinyina előtti műszerfalhoz. Nagy nehezen fölemelkedett egy kicsit ültéből, és elkapta egy pillanatra a Konyev előtti komputer-képernyő egyik sarkának látványát. Olyasmit ábrázolt, amit Morrison a nyak keringési rendszerének nézett. Egy pillanatig, mielőtt biztonsági övének nyomására visszahuppant a helyére, egy parányi, vörös pontot is fölfedezett a képernyőn, amiről azt gondolta, hogy a hajónak a nyaki artéria belsejében elfoglalt helyzetét mutató műszer része lehet.

Az erőfeszítéstől lihegett egy kicsit, és várnia kellett néhány pillanatig, mire visszanyerte lélegzésének normális ütemét. Az ő számítógépét magában foglaló panel is világított egy kicsit. A bal kezével ezt a parányi fényt is eltakarta a szeme elől, és kinézett.

A távolban valami falra emlékeztető, szilárd akadálnak tűnő dolgot látott. Távolodott, majd közeledett, ismét távolodott... és így tovább, egyenletes ritmusban. Néhány másodpercig ösztönösen az órájára nézett. Világossá vált számára, hogy az csak a lüktető érfal lehet.

Halkan odasúgta Kalinyinának: – Az idő múlására a miniatürizáció nyilvánvalóan nincs hatással. A szívverés ritmusa mindenesetre olyan, amilyennek lennie kell, még így is, hogy a lekicsinyített szememmel nézem a miniatürizált órát.

A lány helyett Konyev válaszolt: – Úgy tűnik, az idő nem kvantált jelenség, legalábbis a miniatürizációs mező nincs rá hatással, ami ugyanazt jelentheti. Ez nagyon jól jön nekünk. Ha még az idő változását is számításba kellett volna vennünk, a dolgok elviselhetetlenül bonyolulttá váltak volna számunkra.

Morrison szó nélkül egyetértett, és más irányba terelte a gondolatait.

Ha valóban egy artérián belül vannak, és a hajót csupán a véráram hajtja előre, akkor lökészerűen kellene haladniuk, a távoli (mostani méreteiket tekintve rettentő távoli) szív minden dobbanásának megfelelően. Márpedig ha így lenne, akkor éreznie kellene ezeket a lökéseket.

Becsukta a szemét, és próbált mozdulatlaná merevedni, amennyire csak lehetett, leszámítva a Brown-mozgásból származó remegést, amelyet végül is sehogyan sem küzdhetett le.

Ó, valóban érzi! Könnyű, de határozott nyomás hátrafelé, amint a dobbanás

elkezdődik, és hasonló előre, amikor véget ér.

De vajon miért nem határozottabbak a lökések? Miért nem dobálják előre-hátra szédítő erővel?

Ekkor jutott eszébe csaknem teljesen elveszített tömege. A maradék elhanyagolható tömeg tehetetlenségi nyomatéka is hasonlóan csekély. A véráram normális viszkozitása hatalmas tompító erővel érvényesült, aminek következtében a lökései csaknem teljesen elvesztek a Brown-féle mozgásban.

Bár alig észrevehetően, Morrison mégis megkönnyebbülést érzett. Úgy tűnt, a feszültség egy parányit fölenged benne. A miniatürizált környezet várakozáson felül jóindulatúnak bizonyult.

Ismét kinézett a hajó átlátszó falán, szemét hozzáigazította a közte és az érfal közötti távolsághoz. Halványan kirajzolódó buborékokat látott. Nem, nem is buborékokat, hanem valóságos objektumokat, még hozzá sokat. Némelyikük elfordult és megváltoztatta látszólagos alakját, más szóval nem volt gömb alakú. Korongok lehetnek, gondolta magában.

Villámcsapásként érte a fölismerés, amitől határozottan elszégyellte magát. Miért ilyen nehezen jött rá? Hiszen valóban véráramban tartózkodik!... A következő pillanatban azonban ennek is a tudatára ébredt. Valójában mindaddig nem tudta meggyőzni magát, hogy vérben úszik, inkább úgy tűnt, hogy valami tengeralattjáróban mozog előre az óceán mélyén. Arra várt tehát, hogy a tengeremély ismerős képei jelennek meg előtte, és ostobán rácsodálkozott mindenre, ami nem felelt meg ennek a várakozásnak.

A vörös vértestecskéket, az erythrocitákat látta, és nem ismerte, fel őket!

Persze nem is vörösek, hanem halványsárgások voltak. Mindegyikük elnyelt valamennyi rövidhullámú fényt, így jelent meg ebben a színben. De ha tömegében, millió, sőt milliárdszámra láthatná őket, akkor elegendő fényt nyelhetnének el ahhoz, hogy vörösnek látszódjanak, legalábbis artériás vérben, márpedig jelenleg valóban egy artériában vannak. Mihelyt azonban a környező sejtek megfosztják a vértestecskéket az általuk hordozott oxigéntől, egyesével halványkéknek, tömegével pedig kékes-bíborszínűnek látná őket.

Érdeklődéssel figyelte az erythrocitákat, és most, hogy fölismerte a mibenlétüket, már egész világosan kirajzolódtak előtte.

Kétfelől horpadt korongok voltak, oldalfelületük mindkét irányból benyomódott. Morrison szemében óriásiaknak tűntek, figyelembe véve, hogy a valóságban mikroszkopikus méretűek: az átmérőjük talán hét és fél mikrométernyi, míg a vastagságuk nem több két mikrométernél. Most pedig itt lebegtek a szeme előtt, legalább öklömnyi nagyságúra dagadva.

Rengeteg volt belőlük, és előszeretettel rendeződtek oszlopocskákká. Viszont az utóbbiak sem bizonyultak állandónak. Egyes korongok leváltak az oszlopkőről, mások léptek a helyükbe, és néhány mindig szabadon is lebegett belőlük. Amiket látott, mintha szilárdan a helyükön maradtak volna, a hajóhoz képest nem mutattak haladó mozgást.

– Az az érzésem – szólalt meg Morrison –, hogy egyszerűen együtt haladunk az árral.

– Így van – erősítette meg Kalinyina –, ezzel is energiát takarítunk meg.

A vértestecskék mindemellett mégsem voltak teljesen mozdulatlanok a hajóhoz viszonyítva. Morrison fölfigyelt rá, hogy egyikük kissé elmozdul feléjük, talán valami mikroörvény, vagy éppen a Brown-effektus hatására. A testecske egy pillanattal

könnyedén a hajó oldalához simult, majd ismét elvált tőle.

Morrison Kalinyinához fordult: – Maga is látta ezt, Szofija?

– Hogy belénk ütközött a vörös vértestecske? Igen. Zsugorodott vértestecskének látszott.

– Ó! – kiáltott föl Morrison –, az ott nem éppen az, mint amelyik túlságosan erősen ütközött nekünk?

Kalinyina felé hajolt, hogy jobban a mutatott irányba nézhessen. Megrázta a fejét.

– Nem hiszem, Albert. A vörös testecskék élettartama korlátozott, olyan százhusz nap körüli. Szegénykéik, akkor kimerülnek és elbomlanak. Abban a vérmennyiségben, amit most látunk, percenként több tucatnyi is elpusztul, egyszóval a gyűrött és roncsolt testecskék nem számítanak különleges látványnak. Ez persze előnyös is, mert még ha a hajtóművünk segítségével kellene is előrehaladnunk, és néhány vagy néhány millió testecskét kénytelenek lennénk így megsemmisíteni, még azzal sem tennénk semmi kárt Sapirovan. Valószínűleg még olyan mértékben sem pusztítanánk őket, amilyen a normális elhalásuk üteme.

– És mi a helyzet a vérlemezkékkel? – kérdezte Morrison.

– Miért kíváncsi rá?

– Amit éppen ott látok, az biztosan egy ilyen lemezke – mutatott ki Morrison. – Lencse alakú és alig fele a vértestecskéknek.

Kalinyina pillanatnyi szünet után bólintott. – Igen, most már én is látom. Valóban egy lemezke. Átlagban egy jut belőlük minden húsz testecskére.

Ez valószínűleg igaz lehet, gondolta Morrison. Ha körhintából kinyúlva próbálná elkapni a játékkarikákat, akkor a vértestecskék lennének a vaskarikák, a lemezkék pedig az áhított, nyerő rézkarikák.

– Úgy emlékszem, Szofija, hogy a lemezkék törékenyebbek a testecskéknél, és amikor lebomlanak, ők indítják be a véralvadás folyamatát. Ha azokból is elpusztítunk valamennyit, még alvadási tüneteket idézhetünk elő ebben az artériában, legalábbis attól tartok. Akkor Sapiro újabb szélütést kaphat, amibe biztosan belehal – mondta Morrison.

A beszélgetést hallgató Boranova ekkor közbeszólt:

– Először is, a lemezkék korántsem olyan sérülékenyek. Ha gyengén belénk ütköznek, sértetlenül vissza is pattanhatnak rólunk. A következő embólia veszélye inkább az érfalban rejlik. A lemezkék az ér belső falához viszonyítva sokkal gyorsabban mozognak, mint a hajónkhoz képest. Az ér falát pedig rétegekben boríthatja a koleszterin és minden rendű-rangú zsírlemezke. Az a felület tehát sokkal durvább és egyenetlenebb a hajó műanyag burkánál. Azok az alvadt rögöcskék sokkal könnyebben kialakulhatnak ott, és nem itt, rajtunk. De még ez sem jelent olyan nagy veszélyt. Egyetlen lemezke, de még néhány száz lebomlása sem vezethet olyan komoly alvadáshoz, amely ne oldódna föl valahogy. Ehhez igen nagy mennyiségű lemezkének kellene lebomlania.

Morrison egy lemezkét figyelt, amint egymás után többször is eltűnt a számos vértestecske között. Szerette volna látni, vajon mi történik, ha összeütközik a hajóval. Ez a lemezke azonban nem engedelmeskedett az akaratának, makacsul távol maradt tőlük.

Egyszer csak úgy érezte, mintha a vérlemezke tenyéryei nagyságúra növekednék. Hát ez hogyan lehetséges, ha egyszer ezek a testecskékhez képest csak felényi méretűek, azok meg maguk is öklömnyiek. Szeme ismét megkereste a vörös foltot, és az most már jóval nagyobbak látszott a kezénél.

– Odakint egyre nagyobbra nőnek a tárgyak! – kiáltott föl ijedten.
– Biztosan még mindig miniatürizálódunk – mordult föl Konyev, láthatóan ingerülten, hogy Morrison képtelen levonni a helyes következtetést a megfigyelt jelenségből.
– Így igaz, Albert – erősítette meg Boranova –, az artéria egyre szűkül, amint előrehaladunk benne, és mi meg akarjuk őrizni az arányainkat.
– Semmi kedvünk beszorulni a csőbe – tette hozzá Gyezsnyev éleselméjűen – csak azért, mert túl vastagok vagyunk. – Majd az új fölismerés hatására megtoldotta a mondanivalóját: – Tudja, Natasa, még életemben sohasem voltam ilyen vékony.
– Ugyan, Arkagyij – vágott vissza Boranova csípősen –, a Planck-féle állandó szerint ugyanolyan kövér, mint valaha.
Morrisonnak azonban semmi kedve sem volt a tréfálkozáshoz. – Mondja, Natalja, meddig kicsinyít még bennünket?
– Molekuláris nagyságrendig, Albert.
Erre Morrison minden aggálya újra fölelevenedett.

39

Ostobának érezte magát, hogy azonnal nem ismerte föl további miniatürizálásuk tényét, de az sem tetszett neki, hogy Konyev rosszindulatú megjegyzést tett erre.

Az volt a baj, hogy a többiek már évek óta a miniatürizálás bővületében éltek és gondolkodtak, míg neki, a koncepció szempontjából új embernek, igyekeznie kellett, hogy tiltakozó tudatába bepréselje az egész gondolatot. Hát ezek nem fogják föl az ő nehézségeit?

Komorán figyelte tovább a vörös testecskéket. Most már határozottan nagyobbaknak látszottak. Már a mellkasánál is szélesebbek voltak és a szélük is kevésbé éles. A felszínük úgy reszketett, mintha folyadékkal teli tömlők lettek volna.

– Molekuláris méretűre? – suttogta Kalinyina fülébe.

A lány gyorsan rápillantott. – Igen – mondta, majd félrefordította az arcát.

– Nem is tudom, miért nyugtalanít a dolog, ha máris olyan piciny vagyok, amilyen, de azért mégis van némi ijesztő abban, ha az ember olyan parányira zsugorodik, mint egy molekula. Végül is mekkora lehet egy molekula, van róla sejtelme?

– Én nem tudom – vont a vállát Kalinyina. – Ez Natalja területe. Akkorák leszünk, mondjuk, mint egy vírus.

– De ezt még sohasem próbálták ki!

– Ismeretlen területet térképezünk föl – rándította meg a vállát a lány.

Rövid szünet után Morrison félénken megkérdezte:

– Mondja, maga nem fél?

Kalinyina mérgesen nézett rá, de azért visszafogott hangon felelte: – Természetesen félek. Mégis, mit gondol, ki vagyok én? Ostobaság, ha nem fél az ember, amikor oka van rá. Akkor is félttem, amikor megerősakoltak. Akkor is, amikor terhesen magamra hagytak. A fél életemet félelemben töltöttem. Mindenki így van velem. Azért isznak annyit az emberek, hogy megszabaduljanak a szorongató félelmeiktől. – Végül összeszorított fogai közül sziszegte: – Talán sajnálnom kellene magát azért, mert fél?

– Neem – nyögte Morrison döbbenten.

– Semmi rendkívüli nincs a félelemben – folytatta a lány –, amíg ki nem mutatja az ember, amíg nem menekül tétlenségbe a félelem miatt, amíg nem tör ki rajta a hisztéria a rettegéstől, amíg nem... – itt Kalinyina keserű, suttogó önváddal szakította meg szóáradatát: – Annak idején én is hisztériáztam. – Ezzel tekintete Konyev felé fordult, aki egyenes derékkal, mereven, mozdulatlanul ült a helyén.

– De most – folytatta – teszem a dolgomat, még a rettegéstől félholtan is. A viselkedésemből senki sem jöhet rá, hogy félek. És sokkal jobb lenne, ha maga is így viselkedne, Mr. Amerikai.

– Hát persze – nyelt nagyot Morrison, de még saját maga előtt sem meggyőzően.

Tekintete előre-hátra ugrált. Ilyen összezsúfolttság mellett semmi értelme nem volt a suttogásnak. Semmit sem mondhatott olyan halkán, hogy mások is meg ne hallották volna.

A Kalinyina háta mögött ülő Boranova nyilvánvalóan elmerült kicsinyítő berendezésének kezelésében, mégis halvány mosoly tükröződött az arcán. Megértő? Vagy méltatlankodó? – Morrison nem tudta megállapítani.

Gyezsnyev mindössze hátrafordult és fölkiáltott: – Natasa! Tovább szűkül! Nem lehetne fölgyorsítani azt a miniatürizációt?

– Mindent megteszek, ami szükséges, Arkagyij.

Gyezsnyev elkapta Morrison tekintetét, és komoran rákacsintott. – Ne higgyen a mi kis Szofijánknak – mondta suttogást imitálva. – Egyáltalán nem fél. Ő sohasem fél. Csak nem akarja, hogy egyedül érezze magát az aggályaival. Igazán lágy szíve van a mi Szofijánknak, legalább olyan lágy, mint az...

– Fogd be a szád, Arkagyij – sziszegte a lány –, apád is biztosan mondta már neked, hogy semmi értelme verved az üres teáskannát, amit a fejednek nevezel, a rozsdás vaskanállal, amit a nyelvednek hívsz.

– Ó! – emelte az égre a tekintetét Gyezsnyev –, ez kemény volt. Apám tulajdonképpen azt szokta mondani, hogy „nincs kés, amelyet olyan élesre lehetne fenni, mint egy asszony nyelve”.. De komolyra fordítva a szót, Albert, igazán semmi borzalmas nincs a molekuláris nagyságrend elérésében. Várja csak ki, míg megtanuljuk, hogyan kapcsolható össze a relativitás a kvantumelmélettel, és akkor egy fél maréknyi energiával atomnyinál is kisebbre zsugoríthatjuk magunkat! Majd akkor meglátja!

– Mit látok meg? – vont fel a szemöldökét Morrison.

– Meglátná, mi az azonnali gyorsulás. Egyszerűen nekilódnánk... – és egy pillanatra levette a kezét a kormányról, hogy füttyentő hang kíséretében legyintő mozdulatot tegyen vele.

– Kéz a kormányon, Arkagyij – szólt rá nyugodtan Boranova.

– Természetesen, drága Natasám – duruzsolta Gyezsnyev –, csupán egy pillanatnyi hatásszünet! – Majd ismét Morrisonhoz: – Azonnal a fénysebesség közelébe gyorsulnánk, persze az adott körülmények között sokkal nagyobb fénysebességről lenne szó. Tíz perc alatt kifuthatnánk a Galaxisunkból, két órán belül elérhetnénk az Andromédát és alig két év alatt a legközelebbi kvazárt. És ha az sem elég, még kisebbre is zsugorodhatunk. Utazhatunk a féynél sebesebben, kezünkben az antigravitációval és minden egyébbel. És mindeme csodák felé a Szovjetunió mutatja meg az utat!

– És hogyan kormányozná a fényt, Arkagyij? – vetette közbe Morrison.

– Hogyan?

– Hogyan kormányozná? – ismételte meg Morrison komolyan. – Mihelyst a hajó

megfelelően mérettelenné és tömegtelenné lesz, másodpercenként több száz fényévnyi sebességgel kisugározhatóvá válik. Ez annyit tesz, hogy amennyiben hajók billiói állnának rendelkezésre, úgy sugározhatnának szerteszét, akár a napfény. Ám mivel csak egyetlen hajóról van szó, az egyetlen irányban indulhatna el csupán, mégpedig előre, meghatározhatatlan irányba.

– Ez a probléma az olyan bölcs teoretikusokra vár, mint Jurij.

Konyev mindedig a legcsekélyebb figyelemre sem méltatta a társalgást, de ekkor hangosan fölhorkantott.

– Nem vagyok biztos benne, hogy értelmes dolog lenne kidolgozni az utazás elvét, hanyagul megfeledkezve a kormányozhatóságról – folytatta Morrison. – Apja nem azt mondaná erre, hogy „bölcs ember nem a tetőt építi meg előbb, hanem a házat”?

– Mondhatná, de valójában azt mondta: „Ha találsz egy aranykulcsot lakat nélkül, ne dobd el... az arany önmagában is valami.”

Boranova fészkelődni kezdett az ülésében Morrison háta mögött, majd közbeszólt: – Elég a locsogásból és bölcs mondásokból, barátaim... Hol járunk, Jurij? Haladunk valamit?

– Szerintem igen, de jó lenne, ha ezt az amerikai is megerősítené, vagy korigálna – válaszolta Konyev.

– Hogyan tehetném bármelyiket is? – csattant föl Morrison. – Be vagyok szíjazva.

– Akkor csatolja ki magát – szólt rá ingerülten Konyev. – Ha lebeg is egy kicsit, túl messzire nem lebeghet el.

Morrison egy darabig babrált az övével, nem találta meg azonnal a megfelelő érintőkapcsolót. Kalinyina egy gyors mozdulattal kiszabadította.

– Köszönöm, Szofija.

– Majd megtanulja – legyintett a lány közömbösen.

– Emelkedjen föl annyira, hogy átlásson a vállam fölött – szólt hátra Konyev.

Morrison úgy tett, és önkéntelenül a kelleténél erősebben dőlt neki az előtte lévő ülés támlájának. Jelentéktelen lendületétől is robbanásszerűen felszökkent, és fejét beverte a hajó mennyezetébe. Ha ez ugyanilyen sebességgel nem miniatürizált állapotában következik be, biztosan szemkápráztatóan fájdalmas ütést érez a fején, de a tömegének és tehetetlenségi erejének ugyanaz a hiánya, amely felröpítette, szinte ugyanabban a pillanatban vissza is lökte, minden fájdalom és érzékelhető nyomás nélkül. Olyan könnyedén fékezett le, ahogy nekilódult.

– Finomabban! – csettintett Konyev a nyelvével. – Csak éppen emelje föl a kezét élével, lassan fordítsa meg és tegye ide, a tenyerével lefelé... lassan. Fölfogta?

– Értem – felelte Morrison.

Konyev tanácsának megfelelően lassan fölemelkedett. Belekapaszkodott a másik vállába és megállt.

– Most nézzen ide, a cerebrográfra – mondta Konyev. – Látja, hol vagyunk ebben a pillanatban?

Morrison csak bámulta a háromdimenziós kép formájában elé táruló, rettentően bonyolult hálózatot. Kanyargós erecskékből tevődött össze, amelyek rendkívül szerteágazó ágak-bogakként terebélyesedtek ki előtte. Az egyik, szélesebb ágban megpillantott egy lassan előrehaladó, apró vörös pöttyöt.

– Ki tudja jobban nagyítani a képet, hogy azonosíthassam a megfelelő szekciót? – kérdezte.

Konyev újabb, türelmetlennek hangzó csettintéssel fölnagyította az ábrát. – Így

már jobb?

– Igen. Éppen az agy legszélén vagyunk. – Megkülönböztethette az egyes tekervényeket és réseket. – És hová tartunk a terv szerint?

A kép még egy kissé megnagyobbodott. – Itt most letérünk, a neuronréteg belsejébe – felelte Konyev. – A szürkeállományba. És ahová pontosan el akarok jutni ezen az úton – itt nagyon gyorsan, oroszul ejtette ki a megfelelő szót, amelyet Morrison görcsös igyekezettel próbált angolra fordítani –, szóval ha helyesen értelmeztem a maga tanulmányait, ez a terület itt a neuronikus hálózat kulcsfontosságú elágazása.

– Nincs két pontosan egyforma agyvelő – jegyezte meg Morrison. – Semmit sem tudok teljes biztonsággal betájolni, kiváltképp egy olyan agyban, amelyet még sohasem tanulmányoztam. Mégis azt mondanám, hogy egészen reményteljes az a terület, amely felé igyekszünk.

– Egyelőre ennyi is elég. És ha eljutunk oda, ahová én gondolom, meg tudja mondani pontosabban, hogy valóban olyan ponton vagyunk-e, ahol a hálózat több pályája keresztezi egymást, vagy ha nem, akkor merre menjünk tovább, hogy ilyet találjunk?

– Megpróbálhatom – válaszolta Morrison óvatosan –, de kérem, ne feledje, hogy semmiféle előzetes garanciát nem vállaltam ilyesféle képességeimmel kapcsolatban. Nem is tettem semmilyen ígéretet. Nem önként jöttem erre az...

– Ezt nagyon jól tudjuk, Albert – szakította félbe Boranova –, csak arra kérjük, tegye meg, amire képes.

– Akárhogyan is – folytatta Konyev –, legelőször erre megyünk, és hamarosan meg is érkezünk, bár az áramlás sebessége észrevehetően csökken. Végülis már majdnem a hajszálerekben járunk. Csatolja vissza magát, Albert. Majd szólok, ha szükségem lesz a segítségére.

Morrison minden segítség nélkül megbirkózott a hevederekkel, és újfent meggyőződött róla, hogy a legapróbb győzelem is milyen édes lehet.

Már csaknem a hajszálerekben vagyunk, gondolta magában, és kinézett a hajó oldalán.

Az érfal még mindig biztonságos távolságban volt tőlük, de külső megjelenése megváltozott. A folyamatosan lüktető felület korábban eléggé jellegtelen volt. Most viszont már nem érzékelt lüktetést, maga a fal pedig valahogy pikkelyesnek tűnt. Morrison rájött, hogy a pikkelyek nem mások, mint maguk az érfalat alkotó sejtek.

Alaposabban azonban nem vizsgálhatta meg a vékonyodó falat, mert a vörös vértestecskék zavarták a látványt. Most már majdnem a hajó nagyságát megközelítő, puha zsákoknak tűntek. Némelyik olykor szorosan a hajó mellett suhant el, és az érintkezés pontjánál minden látható sérülés nélkül enyhén behorpadt.

Egyik alkalommal kis maszatfolt keletkezett. Talán az ütközés túl hevesnek bizonyult, és a hajó burkán lecsapódott egy csomó miniatürizált molekula, gondolta Morrison. De a pacni gyorsan levált, és föloldódott a környező folyadékban.

A lemezekkel más volt a helyzet, mivel természetüknél fogva eleve sérülékenyebbek voltak a vértestecskéknél.

Egyikük frontálisan ütközött a hajóval. Bár az is lehet, hogy egy testecskével történt ütközése lassította le és a hajó így érthette utol. A hajó orra mélyen beléhatolt, mire a lemezke „bőre” kilyukadt. A tartalma lassan szivárgott elő, összekeveredett a plazmával, azután kéthárom, egymással összezsavarodó, hosszú szálat alkotott. A szálak hosszú ideig a hajó oldalához tapadtak és lebegtek a nyomában.

Morrison azt figyelte, nem következik-e be az alvás valamilyen jele, de ilyesmi nem történt.

Néhány perccel később tejszerű ködfoltot vett észre maguk előtt, amely látszólag faltól falig betöltötte az egész eret, közben lüktetett és hullámzott. Belsejében sötét szemcsék látszottak, amelyek folyamatosan áramlottak egyik oldaláról a másikra. Morrison olyan rosszindulatú szörnyetegnek látta, hogy önkéntelen rémülettel felkiáltott.

TIZEDIK FEJEZET Hajszálerek

„Ha kíváncsi vagy rá, forr-e már a víz,
ne a kezeddal próbáld ki!”

(Gyezsnyev)

40

– Az egy fehérvérsejt, Albert, egy leukocita – fordult hátra Gyezsnyev meglepetten. – Semmi ok az aggodalomra.

Morrison nagyot nyelt, és határozottan rémültnek érezte magát. – Tudom, hogy fehérvérsejt, csak váratlanul ért a látványa. Nem gondoltam volna, hogy ekkora!

– Nincs vele semmi baj – nyugtatta Gyezsnyev. – Valójában akár egy falat kenyér, és semmivel sem nagyobb a kelleténél. Csak éppen mi vagyunk ilyen picik. De ha akkora lenne is, mint maga Moszkva, mit számítana? Éppúgy sodródik a vérárammal, mint mi magunk.

– Tulajdonképpen – tette hozzá Kalinyina kedvesen – még csak nem is tudja, hogy itt vagyunk, úgy értem, hogy valami különlegesség vagyunk. Csak egy vörös testecske néz bennünket.

– A fehérvérsejtek nem gondolkodnak – jegyezte meg mintegy mellékesen Konyev, mintha a levegőnek mondaná.

Bosszúság árnyéka suhant végig Kalinyina arcán, és halványan el is vörösödött, de azért nyugodt hangon folytatta: – Képletesen mondtam, Albert, hogy azt gondolja. Úgy értettem, hogy akként viselkedik velünk szemben, mintha csak egy vörös vérttestecske lennénk.

Morrison még egyszer odapillantott az előttük lüktető jókora sejtre, és eldöntötte magában, hogy akár ártalmatlan, akár nem, külsőre mindenképpen undorító. Nagy megkönnyebbüléssel fordult helyette Kalinyina kedvesen széles járomcsontú, csinos arca felé, és az jutott eszébe, vajon miért nem távolíttatja el a lány azt a kis anyajegyet a szája bal sarka mellől. Azután arra gondolt, hogy nem éppen ettől pikáns-e ez az arc, s nélküle talán csinosabb lenne annál, hogysen karaktert lehetne sejteni mögötte?

Ez a kurta, elterelő gondolat hatásosan megszabadította a nagy fehér sejt keltette aggodalmától, és gondolatai ismét visszatértek Kalinyina kijelentésére.

– És azért viselkedik úgy velünk, mintha vörös vérttestecske lennénk, mert pontosan megfelelő a méretünk?

– Biztosan ez is hozzájárul, de az igazi oka más. Maga azért tekinti annak a vörös testecsket, ami, mert látja. A fehérvérsejt viszont a vörös felszínén megjelenő speciális elektromágneses mintázat alapján – magyarázta Kalinyina. – A fehér sejtek arra nevelődtek, megint képletesen szólva, de inkább mondjuk úgy, ahhoz alkalmazkodtak, hogy ne reagáljanak rájuk.

– De hát ennek a hajónak nem olyan az elektromágneses képe, mint egy vörös

testecskének... ööö, vagyishogy biztosan erről is gondoskodtak...?

Kalinyina árnyalatnyi büszkeséggel elmosolyodott. – Igen, én intézkedtem efelől. Ez az én szakterületem.

– Bizony, Albert, a helyzet az – szólt közbe Gyezsnyev –, hogy a mi ki Szofijánknak itt van a kobakjában – és ezzel megütögette a saját halántékát – az elektromágneses képe minden sejtnak, minden baktériumnak, minden vírusnak, minden fehérjemolekulának, minden...

– Nem egészen – szabadkozott Kalinyina – de ami esetleg nem jut az eszembe, azt megsúgja a komputerem. És van itt egy műszer, amellyel a mikrofúziós generátor energiáját megcsapolva tetszőleges pozitív vagy negatív elektromos mintákat rajzolhatok a hajónk felszínére. Jelen pillanatban a vörös testecske elektromágneses mintázatának tölem telhető leghűbb mását viseli, és ez elegendő ahhoz, hogy a nagy fehér sejt pontosan úgy vagy éppen ne úgy viselkedjen, ahogy kell, a helyzetnek megfelelően.

– És ezt mikor csinálta meg, Szofija? – kérdezte Morrison őszinte érdeklődéssel.

– Amikor elértük a kicsinyítésnek azt a mértékét, ami fölhívhatta volna ránk a fehérvérsejtek és általában a szervezet immunrendszerének figyelmét. Azt sem szeretnénk igazán, ha antitestek rohannának le bennünket tömegével.

Morrisonnak újabb gondolata támadt: – Ha már a méreteink folyamatos csökkenéséről beszélünk, miért nem vált elviselhetetlenebbé a Brown-féle mozgás? Azt jobban taszigál majd, ha még kisebbek leszünk.

– Akkor valóban így lenne – szólalt meg a hátuk mögött Boranova –, ha ekkora méretű, de nem miniatürizált tárgyak lennének. De mivel miniatürizáltak vagyunk, megvan rá az elméleti lehetőség, hogy a Brown-mozgás kevésbé érintsen bennünket. Egyszóval nincs mitől tartanunk.

Morrison elgondolkodott a hallottakon, majd megvonta a vállát. Nyilvánvalóan nem mondanak el neki mindent, nehogy túlságosan kikupálódjék a kicsinyítés témájában, de ugyan, mit számít ez már? A lényeg az, hogy a Brown-mozgás nem vált rosszabbá. Sőt, valójában már nem is zavarja annyira (talán egészen hozzászokott?), mindenestre ez ellen semmi kifogása. Egyszóval, ahogy Boranova is mondta, semmi ok az aggodalomra.

Inkább ismét Kalinyinához fordult: – És mennyi idő alatt sajátította el ezt a szakmát, Szofija?

– Az egyetem elvégzése óta ezzel foglalkozom. Még Sapiro balesete nélkül is biztosan tudtuk, hogy eljön az idő, amikor szükségessé válik a véredényeken belüli fölfedező utazás. Már hosszú ideje készülődtünk valami hasonlóra, és tudtuk, hogy szükség lesz az én szakismereteimre.

– Éppenséggel tervezhettek volna egy automatikus, legénység nélküli hajót is.

– Valaha talán meg is tesszük – mondta Boranova –, de most még nem. Még ma sem tehetjük az automatizálást az emberi agy alkalmazkodó képességének és gondolkodó képességének méltó vetélytársává.

– Ez igaz – fűzte hozzá Kalinyina –, egy automata a legkisebb ellenállás jegyében alakítaná ki a vörös testecskének megfelelő mintázatunkat, és annál többet nemigen tehetne. Valószínűleg fölösleges pocskolás és talán általában haszontalan kísérlet lenne a próbálkozás, hogy egy automatába beépítsük a képességet, hogy minden valószerűtlen és előre nem látható körülménynek megfelelően reagáljon. Viszont ha én itt vagyok, e téren csaknem mindent meg tudok csinálni.

Megváltoztathatom a mintázatot egy váratlan vészhelyzetnek megfelelően, kiértékelhetek olyan dolgokat, amelyekre korábban nem gondoltunk, vagy akár egy hóbortos ötletet is megvalósíthatok, például átalakíthatom a hajó elektromágneses képét egy kólibacilus mintájára, mire a fehérvérsejt azonnal ránk támadna.

– Készséggel elhiszem – fintorodott el Morrison –, de inkább ne tegye meg.

– Ne féljen – somolygott Kalinyina –, nem szándékozom.

Ekkor váratlanul és rá nem jellemző izgalommal fölcsattant Boranova hangja: – Éppen ellenkezőleg, Szofija, csinálja meg!

– De Natalja...

– Komolyan mondom, Szofija! Csinálja meg! Terepen még úgysem próbáltuk ki a műszerét. Rajta, most kipróbálhatja!

– Merő időpocsékolás, Natalja – mondta hidegen Konyev. – Előbb jussunk csak el oda, ahová igyekszünk.

– Semmi hasznunk nem lenne belőle, ha odamennénk – érvelt Boranova –, ha nem juthatnánk be egy sejtbe. Itt a kínálózó lehetőség, hogy Szofija kipróbálhassa, valóban képes-e befolyásolni egy sejt viselkedését.

– Egyetértek! – kiáltott föl Gyezsnyev hevesen. – Eddig rendkívül eseménytelen utazásban van részünk.

– És eddig az volt benne a legjobb – jegyezte meg Morrison.

Erre Gyezsnyev intően emelte magasba a kezét: – Az öregem nemhiába mondta: „Ha az ember leginkább békére és nyugalomra vágyik, tulajdonképpen a halált kívánja.”

– Rajta, Szofija! – mondta Boranova parancsolón. – Csak az időt vesztegetjük.

Kalinyina egy pillanatig tétovázott, talán szüksége volt rá, hogy földézzze magában, mégiscsak Boranova a hajó kapitánya, utána ujjai végigtáncoltak a konzol billentyűin, és a képernyő ábrája határozottan megváltozott. (Morrison nem kevés aggodalommal, de csodálattal nézte, milyen gyorsan csinálja.)

Szemét gyorsan az előttük lévő nagy fehér sejtre fordította, de egy pillanatig nem tapasztalt semmi változást. Azután úgy tűnt, hogy a szörnyeteget elfogja valami különös remegés, mire Gyezsnyev suttogva megszólalt: – Aha! Most ismerte föl az áldozata közelségét.

A fehér sejt legközelebbi szélének anyaga kidudorodott feléjük, és szabálytalan körben beburkolta őket. Ezzel egy időben a közepének anyaga visszahúzódott, mintha beszippantotta volna valami. Morrison képzeletében megjelent egy szörnyeteg éhesen kítátott pofája.

– Működik, Natalja – mondta Konyev. – Az a teremtmény ott elől arra készül, hogy elnyeljen és bekebelezzon bennünket.

– Így van. Nagyon jó, Szofija, most állítsa vissza a vörösvértest kódját.

Kalinyina ujjai ismét végiglejtettek a billentyűkön, és a képernyőn az ábra (amennyire Morrison emlékezetből meg tudta ítélni) visszatért eredeti alakjához.

Ez azonban már nem befolyásolta a fehér sejtet. Külső széle elhúzott a hajó mellett, amely tovább haladt előre, bele a nagy, középső mélyedésbe.

Morrison teljesen elképedt. Az egész hajót valami, leginkább ködre emlékeztető közeg ölelte körül. Szemcsés, durva ködre, amelynek belsejében egy sok lebenyből álló,

a környezeténél valamivel sűrűbbnek látszó objektum simult reszketve köréjük. Morrison arra gondolt, hogy biztosan ez a fehér sejt magja.

– Úgy látszik, ha egyszer a fehér sejt fölkészül a bekebelezésre, a többi része már automatikusan működik, és semmi sem állíthatja meg! – kiáltott föl mérgesen Konyev. – Most mi legyen, Natalja?

– Elismerem, hogy erre nem számítottam – felelte Boranova. – Én vagyok a hibás.

– Ugyan, mit számít? – dörmögte Gyezsnyev a homlokát ráncolva. – Semmi jelentősége. Különben mit csinálhat velünk ez a hólyag? Összeroppantani nem képes, hiszen nem egy óriáskígyó.

– Megpróbálhat megemésztetni – mondta Konyev. – Most éppen a bendőjében vagyunk, és emésztőnedvek ömlenek ránk.

– Csak hadd ömöljenek – vélekedett Gyezsnyev. – Legyen öröme a próbálkozásban. A hajó burkát a fehérvérsejt semmiféle enzimje nem képes megemésztetni. Egy idő után majd mint emészthetetlen anyagot, kilök bennünket magából.

– De hogyan jön rá? – kérdezte Kalinyina.

– Mire hogyan jön rá? – nézett rá Gyezsnyev.

– Honnan tudja meg, hogy emészthetetlen üledék vagyunk? Támadó reakcióját a baktériumra jellemző felszíni mintánk váltotta ki.

– Amit megszüntetett.

– Igen, de ahogy valaki megjegyezte: ha egyszer a fehér sejtet fölingereltük, láthatóan végigcsinálja az egész működési ciklust. Ez nem egy gondolkodó szervezet. Teljesen automatikusan cselekszik. – Most már Kalinyina is ijedten nézett végig a többiekre. – Én úgy látom, hogy ez a sejt mindaddig próbálkozik a megemésztésünkkel, míg ellentétes irányú ösztönzést nem kap, amitől az elnyelő mechanizmusa megfordul, és lehetővé teszi számára, hogy kilökjön magából.

– De most újra egy vörös testecske elektromágneses mintázatával rendelkezünk – mondta Boranova. – Nem gondolják, hogy ez beindíthatja a kilökő reakciót? Az ilyen sejtek nem fogyasztanak vörös testecskéket.

– Azt hiszem, már késő – köszörülte meg a torkát Kalinyina bátortalanul, mintha izgulna amiatt, hogy ellent kell mondania Boranovának. – A vörös testecskét a mintázata megvédi a bekebelezéstől, de ha már elnyelték valahogy, úgy látszik, a minta önmagában nem elegendő a kilökődés beindításához. Lám, mi is idebent vagyunk, és nem lök ki bennünket.

Szeme – akárcsak a többieké – riadtan pásztázta a hajó burkát. Beleestek a ködfoltszerű sejt csapdjába.

– Talán – folytatta Kalinyina – létezik olyan mintázat is, amelyet a sejt által bekebelezendő baktériumok emészthetetlen maradványai mutatnak, és az az egyedüli, ami kiválthatja az ürítést.

– Ebben az esetben – tanácsolta Gyezsnyev – állítsd elő azt a mintát, Szofija, kiscsibém.

– Örömmel – felelte Kalinyina –, ha elárulod, milyen, mert én nem tudom. Csak vaktában próbálkozhatok. A lehetséges változatok száma csillagászati.

– Tulajdonképpen – szólalt meg Konyev – biztosak lehetünk benne, hogy a fehér sejtek egyáltalán kiürítenek magukból valamit? Az emészthetetlen maradványok talán a szemcsés állományát gyarapítják, és mindeddig benne maradnak, míg maga is le nem

bomlik, és bele nem olvad a plazmába?

– Semmi értelme a locsogásnak – vágott közbe ekkor élesen Boranova (talán annak a fölismerésnek a súlya alatt, hogy a jelenlegi helyzetért ő a felelős, gondolta Morrison). – Van valakinek épkezláb ötlete?

– Esetleg bekapcsolhatom a generátorokat, és kifúrhatjuk magunkat a sejtből – vetette föl Gyezsnyev.

– Nem! – csattant föl Boranova türelmetlenül. – Tudja egyáltalán, milyen irányban állunk e pillanatban? Ebben az emésztőüregben el is fordulhattunk, vagy maga az üreg változtatja meg lassan a helyzetét a sejten belül. Ha vakon előrelődünk, még megsérthetjük az érfalat és vele az agyat is.

– Ha már itt tartunk – mondta Konyev –, a fehér sejtek kitörhetnek a hajszálérből a falát alkotó többi sejt között. Mivel az utunk egy hajszálérré szűkülő mellékartériába vezetett, még abban sem lehetünk biztosak, hogy egyáltalán benne vagyunk még a véráramban.

– De igen, tudhatjuk – szolt közbe Morrison. – Ha magát el is tudja nyújtani ez a sejt, a hajót semmiképpen. Ha kiszűrődne az érből, minket kénytelen lenne hátrahagyni. Ez lenne a legjobb, hacsak máris meg nem tette.

– No lám! – kiáltott föl Gyezsnyev. – Erre már én is gondolhattam volna! Natasa, nagyítson föl bennünket, hogy szétfeszítsük a sejtet. Vegye el az étvágyát, mintha sohasem lett volna neki.

– És feszítsem szét a véredényt is? – tiltakozott ismét dühösen Boranova. – Ez az ér itt nagyon vékony, alig bővebb, mint maga a fehér sejt.

– Ha Arkagyij kapcsolatba lépne a Grottával, talán ott valakinek támadhatna valami jó ötlete – vetette föl Kalinyina.

Egy pillanatig csend volt, azután Boranova szólalt meg fojtott hangon: – Talán még ne. Elkövettünk egy ostobaságot, vagyis jó, én követtem el, de mindenki éppen olyan jól tudja, mint én, hogy mindnyájunknak jobb lenne, ha nem szorulnánk külső segítségre.

– Nem várakozhatunk itt örökké – mordult föl Konyev nyugtalanul. – A helyzet az, hogy nem tudom pontosan, most éppen hol vagyunk. Nem számíthatok arra, hogy a fehér sejt a vérárammal halad, vagy egyáltalán mozog valamerre. Ha egyszer eltévedünk, nem kis időbe telhet, míg újra meghatározzuk a helyzetünket, és meglehet, ahhoz is szükségünk lesz a Grotta segítségére. Ebben az esetben mivel magyarázná meg, hogy elvettük az utat?

– És mi a helyzet a légkondicionálással? – kérdezte Morrison.

– Ezt hogy érti, Albert? – fordult hozzá Boranova rövid hallgatás után.

– Nos, azt mondták, hogy szubatomikus részecskéket lövellünk ki a hajóból, egészen a bolygóközi térig. Azok hőt visznek magukkal, és ha jól értettem, ezzel tartják hűvösen a hajót a bennünket körülvevő test általános melegével szemben. Ez a hűvösség olyasmi, aminek az elviselésére a fehér sejt igazán nem lehet fölkészülve. Ha jobban rákapcsolunk, és még hidegebbé válunk, eljöhet a pillanat, amikor ez a fehér sejt számára elviselhetetlenné válik, és végül kilök magából.

Boranova elrágódott a gondolaton, majd fakó hangon megszólalt: – Azt hiszem... ez lehetséges, beválhat...

– Ne is fáradjon a gondolkodással! – mordult föl Gyezsnyev. – Máris maximumra állítottam a hűtést! Lássuk, történik-e valami azon kívül, hogy esetleg keményre fagyunk?

Morrison a kint gomolygó ködöt figyelte. Érezte, hogy legalább annyira feszült, mint a többiek, bár neki nem kellett sem egy helytelen döntés, sem egy elhibázott kísérlet miatt gyötrődnie. Még Sapirovért sem aggódott annyira, hogy a körmét rágta volna. Tulajdonképpen...

Érzelemmentesen végiggondolva a dolgot rádöbbsent, hogy miután idáig eljutott, miniatürizáltak, és egy agyi mellékartériában találta magát, hirtelen vágyat érez elméletének igazolására. Hát azért jutott el idáig, hon visszaforduljon, és egész hátralévő életét annak a gondolatnak az árnyékában töltse el, hogy „egy hajszálnyira voltam a megoldáshoz”?

Ez hát a helyzet. A programban való részvétel elkeseredett megtagadásától eljutott odáig, hogy most már határozottan nem akarja földadni.

– Nem hiszem, hogy ennek a kis fenevadnak tetszik, ami történik – zavarta meg a gondolatait Gyezsnyev közbeszólása.

Morrison egyszerre megérezte a csípős hideget, és reszketett a tudattól, hogy vékony pamutruhája nem nyújt elég védelmet a hirtelen rájuk törő zimankó ellen.

Meglehet, a fehér sejt is erre „gondolt”, mivel a köd megritkult, és keskeny rés nyílt benne. Újabb pár pillanat múlva a környezetük kitisztult, és a falósejt kis ködgomolyként sodródott mögöttük, vagy próbált amőbaként odébb mászni a kellemetlen tapasztalat forrásától.

– Jól van, elment! – sóhajtott föl Boranova, némi álmélkodással.

Gyezsnyev mindkét kezével vadul hadonászott. – Egy pohárral, már, ha lenne nálunk akár pár csepp vodka, amerikai hősünkre! Nagyszerű ötlet volt!

– Igen, jó gondolat volt – bólogatott Kalinyina, és Morrisonra mosolygott.

– Éppolyan jó, amilyen pocskék volt az enyém – mormolta Boranova. – De legalább annyit megtudtunk, hogy a programja működőképes, Szofija, és használható, ha tudjuk, mire használjuk. Maga pedig, Arkagyij, vegye lejjebb a hűtést, mielőtt mindnyájan tüdőgyulladást kapunk. Látja, Albert, mégiscsak milyen jó, hogy magunkkal hoztuk.

– Meglehet – mondta Konyev tartózkodóan. – Mellesleg azt hiszem, hogy a fehér sejt elvitt bennünket egy kis kirándulásra. Nem ott vagyunk, ahol voltunk, és nem is tudom pontosan, hol lehetünk.

42

Boranova ajka megfeszült, nehezen préselte ki a kérdést: – Hogy lehet, hogy nem tudja, hol vagyunk? Csak pár percig voltunk a falósejt belsejében. Ezalatt nem cipelhetett el bennünket a májba, nem igaz?

Konyev legalább olyan ingerülten válaszolta: – Nem, nem vagyunk a májban, Madame! (Erősen, franciás hangsúllyal ejtette ki az udvarias formulát.) – De attól tartok, hogy a fehér sejt, mialatt magával hurcolt, bevonszolt bennünket egy leágazó hajszálérbe, szóval nem vagyunk már az oldalartéria véráramában, amelyet olyan gondosan követtünk, és az még nem volt igazi hajszálér.

– És melyik hajszálérbe fordult be? – kérdezte Boranova.

– Éppen ezt nem tudom. Vagy tucatnyi közül válogathatott, és én nem tudom, melyik mellett döntött.

– És a piros helyzetjelzője nem... – kezdte Morrison.

– A piros helyzetjelzőmnek – vágott körbe Konyev nyersen – másodlagos szerepe van. Ha tudom, hol vagyunk és milyen sebességgel haladunk, akkor velünk együtt mozog, és oda mozdul el, ahová irányítom.

– Ezek szerint – meredt rá Morrison hitetlenkedve – csak akkor mutatja a helyzetét, ha maga is tudja, hol van éppen; ennél többet nem?

– Nem, ugyanis nem valami varázsszem – torkolta le Konyev fagyosan. – Mutatja a helyzetünket és követi az utunkat, hogy el ne tévedjünk a véráram és az ideghálózat bonyolult, háromdimenziós képletében, de nekem kell irányítanom. Jelen állapotában még nem olyan tökéletes, hogy magát vezérelhesse. Vészhelyzetben kívülről meghatározhatják, hol vagyunk éppen, de az időigényes feladat.

Itt volt a pillanat, amikor valakinek föl kellett tennie egy klasszikusan ostoba kérdést, és Gyezsnyev bizonyult ennek a valakinek. – És miért kellett volna a falósejtnek befordulni egy hajszálérbe?

Konyev elvörösödött. Olyan gyorsan beszélt, hogy Morrison alig értette meg oroszul. – Azt meg honnan tudhatnám? Szakértője vagyok én egy fehér sejt gondolkodásmódjának?

– Ebből elég! – csattant föl Morrison élesen. – Nem azért vagyunk itt, hogy tusakodjunk egymással. (Érzékelte Boranova rávetett, gyors pillantását, és köszönetet vélt fölismerni benne.)

– Tulajdonképpen – folytatta – a megoldás egyszerű. Egy hajszálérben vagyunk. Igazán pompás! A véráram a hajszálerekben lelassul, akkor meg miért nem kapcsoljuk be azokat a nevezetes mikrofúziós generátorokat? Ha hátramenetbe teszi őket, akkor szépen kifarolunk ebből a hajszálérből, és végül, nem is olyan távoli „végül”, elérjük a leágazási pontot, és máris visszakerülünk a mellékartériába. Akkor aztán mehetünk tovább, míg el nem érjük a szükséges leágazást és be nem fordulhatunk a kívánt hajszálérbe. Csak egy kis időt és egy kevés energiát kell rááldoznunk az egészre.

Morrison kijelentését furcsán megrendült tekintetek fogadták. Még Konyev is, aki ha egyáltalán megszólalt, mindig maga elé beszélt, most megfordult, és mérgesen összeráncolt homlokkal meredt Morrisonra.

– Miért bámulnak rám ilyen vadul? – kérdezte Morrison kényszeredetten. – Ez a lehető legtermészetesebb megoldás. Tegyük föl, hogy autót vezet és befordul egy szűk sikátorba, amelyről kiderül, hogy nem vezet sehová; akkor talán nem hátrál ki belőle?

– Nagyon sajnálom, Albert – csóválta meg a fejét Boranova –, de nincs hátramenetünk.

– Micsodaa? – bámult rá Morrison döbbenetben.

– Nincs hátramenetünk. Csak előre haladhatunk, más utunk nincs.

– Ez hogyan lehetséges? – álmélkodott Morrison. – Szóval hátrálni egyáltalán nem tudunk?

– Nem.

Morrison végigpillantott a másik négy arcon, majd kifakadt: – Ilyen ostoba, lehetetlen és tébolyító helyzet kizárólag a Szov... – és torkán akadt a szó.

– Fejezze csak be – szorította össze a száját Boranova. – Azt akarta mondani, hogy ilyen helyzet csak a Szovjetunióban fordulhat elő.

Morrison nyelt egyet, aztán mogorván kijelentette: – Igen, valóban ezt akartam mondani. Lehet, hogy indulatos megállapítás, de igazán dühös vagyok, és mellesleg az is lehet, hogy a megállapításom helyes.

– És gondolja, Albert, hogy mi nem vagyunk mérgesek? – kérdezte Boranova

mereven rászégezett tekintettel. – Tudja, mennyi ideig dolgoztunk ezen a hajón? Évekig! Sok évig! Amióta a miniatürizáció először tűnt a gyakorlatban is megvalósíthatónak, azóta terveztük, hogy behatolunk valamilyen emlősállat, ha nem is mindjárt az ember véráramába, és belülről vizsgáljuk meg a szervezete működését.

De minél jobban fejlesztettük a programot és terveztük a hajót, annál csökönyösebbé váltak a moszkvai költségvetés bürokratái. Nem hibáztathatom őket. Meg kellett őrizniük az egyensúlyt e program és más, a miniatürizálásnál sokkal egyszerűbb programok költségvetése között. Így azután a hajó egyre egyszerűbb lett, amint kihagytunk belőle ezt, majd azt, végül amazt. Emlékszik arra, amikor maguk, amerikaiak megépítették az első űrrepülőgépeiket? Hogy mit terveztek és mire jutottak?

Akárhogy is, végül egy motorok nélküli, csupán megfigyelésre alkalmas hajónál kötöttünk ki. Azt terveztük, hogy behatolunk a véráramba, és hagyjuk, hogy oda sodorjon, ahová tetszik. Aztán amikor megszereztük a kívánt adatokat, lassan visszanyújtottuk volna magunkat. Ez persze megölte volna a vizsgált állatot, mivel persze csak valami állatról lehetett szó, de néhányunknak még ez is komoly szívfájdalmat okozott. Ezt a hajót mindössze erre szántuk. Semmi többre. Sejtelmünk sem volt róla, hogy váratlanul olyan helyzet áll elő, amikor egy ember szervezetébe kell behatolnunk, ahol el kell jutnunk az agy egy bizonyos területére és a vizsgált szervezet elpusztítása nélkül kell onnan visszatérnünk. És hogy ezt meg kell tennünk, méghozzá ezzel az egyetlen hajóval, amely eleve korántsem ilyen célok elérésére szolgált volna.

Morrison arcáról eltűnt a harag, és méltatlankodásnak, aggodalmas homlokráncolásnak adta át a helyét. – Végül mit csináltak?

– Olyan gyorsan dolgoztunk, amennyire csak lehetett. Kidolgoztuk a mikrofúziós generátorokat és még pár dolgot, közben folyton attól rettegvé, hogy Sapiro bármelyik pillanatban meghalhat, s talán még jobban féltve attól, hogy a nagy sietségben valami végzetes hibát követünk el. Nos, nem hiszem, hogy bármilyen fatális hibát vétettünk volna, de a megépített generátorok csak az előrehaladást tették lehetővé, ha az elkerülhetetlenül szükséges, hiszen eredetileg csak világításra, hűtésre és más, csekély energiát igénylő feladatok elvégzésére szántuk őket. Persze nem volt rá időnk, hogy tökéletes munkát végezzünk, így nem is mozdoghatunk hátrafelé.

– És senki sem hívta föl rá a figyelmet, hogy adódhat olyan helyzet, amikor éppenséggel hátrálniuk kell majd?

– Ahhoz még több pénz kellett volna, ami nem állt rendelkezésünkre. Hiszen éppen az űrhajózással viaskodtunk, méghozzá egyre keményebben, ezen kívül a mezőgazdaság, a kereskedelem, az ipar, a bűnüldözés és még vagy félszáz kormányzati feladat megoldásával, amelyek mindegyike a nemzetgazdaság erszényéből meríthetett csak. Természetes hát, hogy sohasem volt elegendő forrásunk.

– Szóval, így állunk – sóhajtott föl ekkor Gyezsnyev.

– Ahogy az én jó öregem mondogatta: „Csak az együgyűek fordulnak jövendőmondóhoz, ki más akarna olyan nagyon rossz híreket hallani?”

– Az apja nem mond nekem semmit, amit ne tudnék, Arkagyij. Legalábbis ezzel a megjegyzéssel. Még a kérdéstől is félek, de nem tudnánk egyszerűen megfordítani a hajót?

– Helyesen teszi, hogy fél – felelte Gyezsnyev. – Először is: a hajszálér túl szűk. A hajónak nincs helye megfordulni.

– Nem is kell a jelenlegi méretei mellett megfordítania – rázta meg a fejét hevesen Morrison. – Zsugorítsák össze egy kicsit, miniatürizálják tovább. Ezt úgyis meg

kellene tenni, mielőtt behatolnánk egy sejtbe. Hát tegyék meg most, és máris megfordulhatunk.

– Másodszor: a megfordítása semmivel sem lehetségesebb, mint a hátramenet – folytatta Gyezsnyev csöndesen. – Csak előre tudunk menni vele, ennyire képes.

– Hihetetlen – suttogta maga elé Morrison, majd fennhangon hozzátette: – Hogyan vághattak neki ennek a kalandnak egy ilyen tökéletlen hajóval?

– Nem volt más választásunk, és nem számítottunk előre falósejtekkel való hancúrozásra – mordult föl Konyev.

– Ha a program kudarcot vall, vállalom a teljes felelősséget – szólalt meg Boranova kifejeztelen arccal és fakó hangon.

– Önmaga hibáztatása semmit sem segít rajtunk, Natalja – emelte föl a tekintetét Kalinyina. – Most nincs más választásunk, csak előre mehetünk. Menjünk hát tovább, kicsinyítsük a hajót, ha kell, és keressünk valami behatolásra alkalmas sejtet.

– Bármilyen sejtet? – szisszent föl Konyev visszafojtott haraggal, senkihez sem intézve szavait. – Bármelyik sejtbe? Abból ugyan mi hasznunk lenne?

– Bárhová megyünk tovább, Natalja, csak találunk valami használhatót – folytatta Kalinyina.

Miután Konyev nem reagált, Boranova megkérdezte tőle: – Van ez ellen valami kifogása, Jurij?

– Kifogásom? Hát már hogyan lenne kifogásom! – most sem fordult meg, de még a hátán is látszott a nehezen fékezett düh. – Az agyban tízmilliárd neuron van, és egyesek azt tanácsolják, hogy kóboroljunk közöttük vakon, és találomra válasszunk ki egyet. Könnyebb lenne a földi utakon futkározni egy autóval és véletlenszerűen kiszúrni valakit az útszélen abban a reményben, hogy egy közeli rokonnal találkozunk. Sokkal könnyebb! A Földön élő emberek száma csak alig több, mint az agy neuronjainak fele.

– Hamis analógia – fordult Kalinyina egyértelműen Boranovához. – Egyáltalán nem vakon tapogatózunk, hanem Pjotr Sapiro gondolatai után kutatunk. Ha egyszer sikerül kitapogatnunk valamit, csak arra kell továbbhaladnunk, amerre a gondolatok erősödnek.

– Ha tudunk – rázta a fejét Morrison. – És ha az egyirányú hajtóművük éppen arra visz bennünket, amerre a gondolatok gyengülnek, akkor mit csinálunk?

– Pontosan – vakkantott Konyev. – Olyan útvonalat dolgoztam ki, amely az alkotó gondolatok szempontjából fontos hálózat jelentős csomópontjához vezet, mármint Albert elmélete szerint. A véráram egyenesen odavitt volna bennünket, és akármilyen gyötrelmesen alakulna is az útja, a hajónak mindenképpen azt kellene követnie. Most pedig... – és mindkét öklét vadul rázta a közömbös világmindenség felé.

– Mégsem látok semmi más lehetőséget – jelentette ki Boranova keserves hangon –, mint hogy kövessük Szofija javaslatát. Ha ez nem válik be, valahogy ki kell jutnunk a testből és talán újból próbálkoznunk egy más alkalommal.

– Várjon, Natalja! – csillant föl Morrison szeme. – Talán létezhet más megoldása is a helyzetnek! Arra van-e valamilyen lehetőség, hogy legalább egyikünk kilépjen a hajóból?

rég még a műszaki haladás csodálatos példájának tekintett, most már csupán egy semmire sem jó, ütött-kopott lélekvesztőnek tűnt a szemében.

Gyakorlati szempontból mindenképpen Kalinyina javaslatát tartotta a legjobbnak: meg kell próbálkozniuk egy akármilyen elérhető agysejttel. De ha ez nem sikerül, utána Boranova javaslata következik, hogy lépjenek ki a testből és próbálják meg legközelebb, és Morrison úgy érezte, hogy fizikailag képtelen még egyszer végigcsinálni ezt az egészet. Bármilyen vad trükkel megpróbálkozna, hogy ezt valahogy elkerülje.

– Ki lehet jutni a hajóból, Natalja? – ismételte meg a kérdést, miközben a nő ködös tekintettel meredt rá. (A többiek sem reagáltak lelkesebben.) – ...Ide figyeljenek! Hát nem értik? Tegyük fel, hogy mintákat akarnak gyűjteni! Van valami merítőjük, kotrójuk vagy hálójuk? Mondjuk, ha valakinek ki kellene mennie bűvármerülésre...?

Boranova végre nagy nehezen legyűrte a kérdés okozta meglepetését. Sűrű szemöldöke csodálkozóan futott föl a homlokára. – Tudja, tényleg van valami. Egy bűvárruha, földérintési célokra, ahogy a leltár mondja. A hátsó ülések alatt kellene lennie, tulajdonképpen itt. – Ezzel kikapcsolta magát, könnyedén föllibbent, majd valamivel nehézkesebben vízszintes pozitúrát vett föl. Könnyű pamutruhája lebegett körülötte.

– Megvan, Albert! – kiáltotta. – Remélem, ellenőrizték, úgy értem, nagyobb hibái nem lehetnek. Nem lehet lyukas vagy repedt. De arról nem tudok, hogy terepen is kipróbálták volna.

– Hogyan is teheték volna? – kérdezte Morrison. – Eddig úgy tudtam, hogy ez az első hajó, vagy bármi hasonló, amely eleven vérben mozog.

– Azt hiszem, hogy kellő sűrűségűre beállított meleg vízben próbálhatták ki... Szánom-bánom, hogy ezt nem ellenőriztem magam, de senkinek sem jutott eszébe, hogy bárki kiszáll majd a hajóból. Még arról is meglepedkeztem, hogy egyáltalán létezik.

– De azt legalább tudja, hogy van-e légzőkészülék hozzá?

– Már hogyan lenne – felelte Boranova enyhe éllel.

– És egy telep is van hozzá, amivel az önálló fényforrását működtethetik. Ne gondolja, hogy teljesen analfabéták, Albert. Bár – folytatta bánatos vállrándítással – azt hiszem, hogy legalábbis én adtam rá némi okot.

– És uszonyai is vannak?

– Természetesen, mindkét kezén és lábán, végtére is folyadékban való használatra tervezték.

– Ebben az esetben – nyilatkozta ki Morrison – talán mégis van valami esélyünk.

– Min töri a fejét, Albert? – kérdezte Kalinyina.

– Tegyük föl, hogy annyira lekicsinyítjük a hajót, hogy az érfalak megsértése nélkül könnyen megfordulhatna. Akkor valaki belebújik ebbe, és kilép a hajóból... föltéve, hogy valami zsilipféle is van... – tette hozzá Morrison –, és az uszonyok segítségével megfordítja a hajót. Miután ezzel végzett, szépen visszazáll a fedélzetre, miközben már a helyes irányban állunk. Akkor beindulhat a motor, és a hajszálér gyenge áramlásával szemben visszaúszhatunk a mellékartéria torkolati nyílásáig, és máris a régi utunkon vagyunk.

– Kétségbeesett kísérlet, bár a helyzetünk maga is kétségbeejtő. Maga bűvárkodott valaha, Albert?

– Egy keveset – ismerte el Morrison. – Éppen ezért jutott eszembe a dolog.

– Közülünk viszont senki, már csak ezért sem juthatott az eszünkbe... Ha már így állunk, csatolja ki magát, Albert, és bújjon bele ebbe a ruhába.

– Hogy én? – kapta föl a fejét Morrison.

– Hát persze. A magáé az ötlet és egyedül magának van némi tapasztalata.
– De nem vérben!
– Vérben a világon senkinek sincs, nekünk meg még csak vízben sem.
– Neem! – tiltakozott vadul Morrison. – Ez az izé a maguk szülötte, négyüké. Én találtam ki, hogyan juthatunk ki a falósejtből, és éppen most jöttem rá, hogy juthatunk ki ebből a szorult helyzetből. Ez az én hozzájárulásom. A végrehajtás már a maguk dolga. Valamelyiküké.

– Figyeljen, Albert – sóhajtotta Boranova –, együtt vagyunk ebben a bajban. Itt most nem vagyunk sem szovjetek, sem amerikaiak, emberi lények vagyunk, akik a túlélésért küzdenek, és egy nagy célt tűztek ki maguk elé. Hogy ki mit csinál, csak attól függ, ki mit tud a legjobban csinálni, ennyi az egész.

Morrison elkapta Kalinyina tekintetét. A lány halványan mosolygott, és a férfi úgy vélte, hogy elismerés csillan abban a mosolyban.

Halkan felnyögött a gondolatra, hogy az elismerés iránti gyermeteg vágya képes behajszolni egy ilyen ostobaságba, de már tudta, hogy elvállalja saját tébolyultjavaslata megvalósítását.

44

Boranova kigöngyölytette a bűvárruhát. A hajóhoz hasonlóan ez is átlátszó volt és a fejrészét kivéve ráncos és petyhüdt. Morrison szemében kellemetlenül emlékeztetett egy gyermek által rajzolt, embert ábrázoló karikatúrára.

– Miből készült? – nyúlt oda, hogy megtapogassa. – Műanyag fóliából?

– Nem, Albert – válaszolta Boranova. – Igaz, hogy vékony, de nem gyöngye, inkább nagyon is szívós és nyúlékonv. Semmilyen idegen anyag nem tapadhat hozzá és teljesen vízhatlannak kell lennie.

– Annak kell lennie? – kérdezte Morrison gúnyosan.

– Valóban vízhatlan – szólt közbe Gyezsnyev. – Úgy emlékszem, nem is olyan régen próbálták ki.

– Úgy emlékszik?

– Sajnálom, hogy személyesen nem ellenőriztem a beszállás előtt, de magam is teljesen megfeledkeztem róla. Föl sem merült a gondolat...

– Biztos vagyok benne – kiáltott föl Morrison haragosan –, hogy a kedves papa mondott olyasmit is: „Az önvád nem elegendő büntetés az ostobaságért!”

– Nem vagyok ostoba, Albert! – csikordult össze Gyezsnyev foga.

– Majd akkor küzdünk meg egymással, ha ennek vége! – vágott közbe Boranova.
– Nincs semmi ok az aggodalomra, Albert. Még ha lenne is rajta valami parányi lyuk, a plazmában odakint a vízmolekulák nagyok a ruhához képest, a normális arányoknál sokkal hatalmasabbak. A normális méretű ruhán lévő lyukon beszivároghatnának a szintén normális vízmolekulák, de a lekicsinyített ruhán lévő lyukon ugyanazok a normális molekulák már semmiképpen nem férhetnek be.

– Meggyőzően hangzik – dörmögte Morrison, és valami vigaszt várva körülnézett.

– Hát persze – könnyebbült meg Boranova. – Ide illeszthető a szabványos oxigénpalack. Nem túl nagy, de nem is lesz sokáig odakint. Itt a széndioxid gyűjtőtartálya és a lámpa eleme. Egyszóval, mint látja, jól föl lesz szerelve.

– Ettől függetlenül – jegyezte meg Konyev érzelemmentesen –, jobb lesz, ha a

lehető leggyorsabban végez. Odakint meleg van, 37 Celsius fok, és nem hinném, hogy a ruhának hűtése is lenne.

– Tényleg nincs hűtése? – nézett Morrison kérdően Boranovára.

– Nem könnyű dolog lehűteni bármit izotermikus közegben. Ez az egész test, amely hozzánk képest most hegységnyi nagyságú, tetőtől talpig 37 fokos. Magát a hajót lehűthetjük a mikrofúziós generátorokkal. A ruhába azonban már semmiképpen nem építhetünk be egy ilyen rendszert, de, ahogy már mondtuk, nem kell nagyon soká kinn tartózkodnia. Emellett jól tenné, ha levenné a mostani ruháját, Albert.

– Egyáltalán nem nehéz, hiszen csak egy vékony pamutszövet – ellenkezett Morrison.

– Ha magán hagyja és megizzad benne – magyarázta Boranova –, visszatérte után nedves ruhában kell itt ülnie a hajóban. Nincs tartalék ruhánk, amit fölkínálhatnánk helyette.

– Nos, ha annyira erőlteti – rúgta le a szandálját Morrison, majd nekilátott, hogy lehámozza magáról a kezeslábasát, ami meglepően nehéznek bizonyult csaknem súlytalan állapotában.

Küszködését látva, Boranova odaszólt Gyezsnyevnek: – Kérem, Arkagyij, segítsen Albertnek belebújni abba a ruhába.

Gyezsnyev nagy nehezen átvergődött ülésének támlája fölött oda, ahol Morrison lebegett összekuporodva, közvetlenül a hajó héja mellett.

Segített Morrisonnak, hogy egyenként beledugja a lábát a bűváruhába, de így, ketten sem bizonyultak sokkal eredményesebbnek, mint Morrison egyedül. (Az egész hajóbelsőt gravitációs körülményekre tervezték, gondolta magában Morrison.)

Gyezsnyevnek még vergődésük közepette is futotta némi magyarázatra. – A ruha anyaga – nyögte – pontosan ugyanaz, mint magáé a hajóé. Persze, szigorúan titkos összetételű, bár ha jól tudom, maguknak is van hasonló anyaguk Amerikában...

Természetesen szintén titkos, azt hiszem...? – ez utóbbit kérdő hangsúllyal tette hozzá.

– Honnan tudhatnám? – motyogta Morrison, miközben csupasz lábát szuszakolta bele a vékony plasztiksárba. Simán csúszott rá, nem tapadt a bőréhez, bár a valósággal ellentétben, hűvös és nedves benyomást keltett. Még sohasem volt dolga a bűváruhához hasonló anyaggal, és ezt az érzést nem is tudta semmihez hasonlítani.

– Amikor a szegélye összezárul, lényegében olyan lesz, mintha egy darabból állna – magyarázta Gyezsnyev.

– És hogy nyitom majd szét újra?

– Az elektrosztatikus erőtér semlegesíthető lesz, amikor visszatér a hajóba. Most a külső felületének nagy része negatív töltésű, amit a belső felület pozitív töltése egyensúlyoz ki. A ruha bármely része hozzátapadhat a hajó külsejének pozitív töltésű részeihez, de nem olyan erősen, hogy ne tudna elszakadni tőle.

– És mi a helyzet a hajó hátuljával, ahol a reaktorok működnek? – kérdezte Morrison.

– Nem kell aggódnia miattuk. Minimális teljesítménnyel dolgoznak, csak a hűtést és a világítást szolgáltatják most, és a kibocsátott részecskék úgy hatolnak majd át a testén, mintha ott se lenne. Az oxigénpalack és az elszívótartály automatikusan működik, csak nyugodtan lélegezzen. Buborékok nem szabadulhatnak ki.

– Igazán hálás lehetek legalább némi műszaki biztonságért.

Gyezsnyev összevonta a szemöldökét, és sötéten vetette oda: – Közismerten a szovjet űrruhák a legjobbak, utánuk következnek a japánok.

– De ez nem egy úrruha.
– Többféle tekintetben is aszerint tervezték – nyúlt Gyezsnyev a sisakrész után, hogy Morrison fejére húzza.

– Várjon! – állította meg Morrison. – És mi a helyzet a rádióval?
– Miért lenne szüksége rádióra? – kérdezte Gyezsnyev egy pillanatnyi hökkent szünet után.

– Kapcsolattartáshoz!
– Maga láthat minket és hasonlóképpen mi is láthatjuk. Minden átlátszó.
Nyugodtan adhat jeleket.

Morrison mély lélegzetet vett. – Más szóval, rádió nincs.
– Sajnálom, Albert – szabadkozott Boranova –, ez valóban nagyon egyszerű ruha, apró feladatok ellátására.

– Azért ha valamit csinál az ember, csak jobb, ha rendesen megcsinálja – méltatlankodott Morrison savanyú képpel.

– De nem a bürokraták normái szerint – mordult föl Gyezsnyev. – Szerintük az a jó, ha olcsón csinálja meg az ember.

A méltatlankodásnak és ingerültségnek is van jó oldala, gondolta magában Morrison. Elúzi a félelmet...

– És hogyan juttat ki a hajóból? – kérdezte végül.

– Pontosan ott, ahol áll, kettős fala van a hajónak – mutatta Gyezsnyev.

Morrison gyorsan megfordult, hogy megnézze, és természetesen odébb libbent. Úgy látszik, még három másodpercre is képtelen megjegyezni, hogy gyakorlatilag súlytalan. Némileg a maga kárán, Gyezsnyev segített neki, hogy visszaszerezze az egyensúlyát. (Biztosan úgy nézünk ki, mint két bohóc, villant át Morrison agyán.)

Végre azért sikerült odafordulnia a jelzett falrészhez. Most, hogy fölhívták rá a figyelmét, valóban kissé kevésbé átlátszónak tűnt, mint a többi rész, de ez lehetett volna éppen a képzelet játéka is.

– Maradjon nyugodtan, Albert – figyelmeztette Gyezsnyev. – Apám mindig azt mondogatta: „Egy gyerek csak akkor válik értelmes lényvé, ha megtanul egy pillanatra nyugton maradni.”

– A kedves papa nem gondolt a zéró gravitációra.

– A légzsilip – folytatta Gyezsnyev, eleresztve a füle mellett Morrison megjegyzését – a Hold felszínén lévő berendezéseink mintájára készült. A belső felülete leválik és teljesen beburkolja. A két réteg közül csaknem teljesen kiszivattyúzzuk a levegőt, nem pocsékolhatjuk az oxigént, és ez bizonyára furcsa lesz majd egy kicsit. Aztán a külső réteg válik el, és máris kint van. Ilyen egyszerű. Most hadd zárjam le a sisakot.

– Várjon! És hogy jövök majd vissza?

– Ugyanígy, csak fordított sorrendben.

A következő percben Morrison teljesen elszigetelődött a belső tértől, és bizonytalan klausztofóbiás érzés tört rá, amivel egyidőben a hidegen elhatalmasodó félelem messze űzte a korábbi harag jótékony érzését.

Gyezsnyev, a végre megforduló Konyev segítségével nekipróbálta a falnak. A két nő mozdulatlanul ült a helyén, és izgatottan figyelte a műveletet.

Morrison egy pillanatra úgy érezte, hogy ügyet sem vetnek a testének látványára, amit pedig most szinte elvárt volna. Az még meg is nyugtatná valamelyest. Teljesen bizonyos volt benne, hogy azt figyelik, működik-e a légzsilip és a bűvaruha, és ő maga

életben marad-e legalább néhány percig, miután kikerült a hajóból.

Hirtelen erős vágyat érzett arra, hogy fölordítson és visszacsináljon mindent, de a gondolat megmaradt a futó vágy szintjén.

Csusszanó mozdulatot érzékelt a háta mögött, majd látta, amint az átlátszó lemez félrepattan előtte. Olyan érzés volt, mint amikor a biztonsági öv tekeredik rá, de ebben az esetben a plasztiklemez teljesen beborította, minden oldalról és tetőtől talpig.

Egyre szorosabban tapadt hozzá, amint a levegőt kiszivattyúzták a zsákból. Saját öltözéke mintha fölfúvódott volna a belsejében lévő légnyomástól az odakint erősödő vákuum hatására.

Ekkor a háta mögé került külső fólia fölpattant, enyhe taszítást érzett a mellén, és kibukott a hajszáleret kitöltő vérplazmába.

Kint volt hát, a hajón kívül, és teljesen magára utaltan.

TIZENEGYEDIK FEJEZET

A cél

„Az odaút egészen mulatságos lehet,
persze csak ha végül odaérsz.”

(Gyezsnjev)

45

Morrison azonnal érezte, amint körülöleli a hőség és felnyögött. Ahogyan Konyev előre megmondta: a hőmérséklet 37 Celsius fokos volt. Olyan, mint a tűző, nyári nap melege, de nem volt előle menekvés: sem árnyék, sem egy kis szellő.

Körülnézett, megpróbált tájékozódni. Boranova nyilvánvalóan tovább kicsinyítette a hajót, mialatt ő belepréselődött a búváruhába. A hajszalér pikkelyes fala most jóval távolabb volt. Alig látott belőle valamit, mert egy ködös objektum takarta el a jó részét. Hát persze, egy vörös vértestecske. Azután egy lemezke siklott el a vértest és az érfal között, meglepően lassan.

Minden, a vörös testecske, a lemezke, a hajó és ő maga, lassan úszott előre a hajszalér lomha áramlásában, amennyire az érfal pikkelyeinek elmozdulásából megítélhette.

Morrison elgondolkodott rajta, vajon miért érzi olyan kevésbé a Brown-féle mozgást. Valamit természetesen érzékelt belőle, és a körülötte lévő tárgyak is gyengén remegtek. Még maguk az érfalat borító pikkelyek is végeztek valamiféle, eléggé különös mozgást.

Alaposabb helyzetelemzésre persze nem volt ideje. El kellett végeznie a feladatát, azután gyorsan vissza a hajóba!

Körülbelül egy méternyire lehetett tőle. (Méternyire? Teljesen szubjektív mérték. A valóságban vajon hány mikrométerre, hány milliomod méterre lehetett a hajótesttől? Arra sem volt ideje, hogy erre a kérdésre kifundálja a választ.) Megmozgatta az uszonyait, hogy visszajusson a hajóhoz. A plazma érezhetően, kellemetlenül sűrűbbnek bizonyult a tengervíznél.

Természetesen a hőség sem hagyott alább. Ez nem is várható, amíg a test, amelyben tartózkodik, életben van. Morrison homlokát elöntötte a verejték... No gyerünk! Hozzá kell látnia!

Kinyújtotta a kezét a hajó felé, hogy megérintse a helyet, ahol kilépett, de nem tapintott semmit. Csaknem olyan érzés volt, mintha láthatatlan, fölfújt gumipárna állná az útját, pedig a szeme azt mutatta, hogy a hajó oldala és kesztyűs keze között nincs semmi, legföljebb egy vékony folyadék réteg.

Pillanatnyi gondolkodás után máris rájött, mi a helyzet. A búváruhá külső oldala negatív töltésű és a megérinteni kívánt felület szintén, ezért taszítja őt.

A hajótestnek persze vannak más szelvényei is. Addig csúsztatta mellette a kezét, míg meg nem érezte, hogy végre tapint valamit. Ez persze önmagában még

kevés volt, mert a keze úgy csúszott tovább a felületen, akár a jégpályán.

A bal keze egyszer csak majdnem csattanva tapadt a hajófalhoz. Átcsúszott egy pozitív töltésű részre, és szilárdan rögzült. Először gyenge rándítással próbálta elszabadítani, azután hevesebben rugaszkodott neki, de mintha csak odaforrasztották volna. Jobb kezével tovább tapogatózott. Ha azt sikerül rögzítenie, akkor kiszabadíthatja a balt.

Püff. Most, hogy a jobb keze lehorgonyzott, erőteljesen rángatni kezdte a balt. Nem történt semmi! Úgy csüngött a hajó falán, akár egy keresztre feszített.

Homlokán verejtékcseppek gördültek végig, és a hóna alja is alaposan megizzadt.

Teljesen nevetséges módon kiabálni és rúgkapálni kezdett.

Odabentről csak néztek rá. Hogyan jelezhetne nekik mozdíthatatlan kezével? A vörös testecske, amely kilépte óta követte a hajót, most közelebb sodródott hozzá és nekiszorította a falnak. A mellkasa szerencsére nem tapadt oda. Nagy öröme nem pozitív töltésű felülethez ért.

Kalinyina egyenesen rá nézett. A szája mozgott, de ő nem tudott szájról olvasni, legalábbis oroszul nem. A lány valamit manipulált a komputerével, mire a bal keze kiszabadult. Biztosan a töltés erősségét csökkentette.

Felé bólintott és remélte, hogy a mozdulatát köszönetnek tekintik odabent. Most már csak az a dolga, hogy pozitív részről pozitív részre araszolva megközelítse a hajó hátulját.

Nekiindult, de most is többé-kevésbé odaszorult a hajó oldalához, csakhogy ezúttal nem az elektromágneses vonzás, hanem a vörös testecske puha nyomása által.

– Vissza innen! – ordított rá, de a vértestecskének fogalma sem volt róla, mi az az üvöltözés. Szerepe tökéletesen passzív volt.

Morrison mindkét kezével felé kapott, és a lábuszonyaival adott nyomatékot a lendületének.

A sejtfa rugalmas felülete engedett és behorpadt, de minél inkább benyomódott, annál erősebben állt ellen, míg végül Morrison már hiába erőlködött tovább, és amikor teljesen elfáradt, a sejt ismét visszanyomta a hajó falához.

Megpihent, hogy szabályozza a lélegzetét, ami nem is volt könnyű ilyen melegben és verejtékben úszva. Azon töprengett, mi teszi először harcképtelenné, a folyadékvesztés vagy a láz, amely biztosan a hatalmába keríti, ha nem szabadulhat meg valahogyan a teste által produkált hőtől, de legfőképpen ettől a vörös testecskétől.

Ismét fölemelte a kezét, és erőteljesen lesújtott az élére fordított uszonnyal. Az fölhasította a sejthártyát, s úgy pukkasztotta ki a sejtet, mint valami léggömböt. A hártya felszíni feszültsége egyre szélesebbre tágította a nyílást. Valami furcsa anyag, apró szemcsék felhője zúdult ki belőle, és a vörös testecske zsugorodni kezdett.

Morrison úgy érezte, hogy egy békés élőlényt pusztított el, és heves büntudatot érzett. Azután eszébe jutott, hogy billiószámra vannak hasonlóak a véráramban, és ennek a testecskének úgyis csak százhusz napra szabott volt a létezése.

Most már tovább haladhatott a hajó hátulja felé.

Öltözékének belső felületén nem gyűlt össze a pára. Miért is gyűlne? Ugyanolyan meleg volt, mint ő maga, és a plasztikfóliára úgysem tapadhatott rá semmi. Ami máskülönben pára lett volna, most a bűváruha egyik-másik sarkában folyadékként gyűlt össze, és a mozgásának megfelelően lötyögött jobbra-balra.

Végre elérte a hajó hátulját, ahol az áramvonal megszakadt, amint a három

mikrofúziós generátor fúvókái elötüremkedtek a sima felületből. Itt a lehető legmesszebbre volt a hajó súlypontjától. (Ha kis szerencséje van, a többiek, amennyire csak lehetséges, a hajó elejébe húzódnak... Most gondolt csak rá, milyen jó lett volna, ha erre föl hívja a figyelmüket, mielőtt belebújik a búvárruhába!) Most már csak annyi a dolga, hogy megkeresse a megfelelő, pozitív töltésű részeket, odatapassza a kezét és erősen megtaszítsa a hajót.

Enyhe szédülést érzett. Fizikai... vagy lelki okból? Mindegy, a hatása úgyis ugyanaz.

Újabb mély lélegzetet vett, és megpróbálta kipislogni a szemébe csörgő verejtéket. (Sehogyan sem törölhette le, és megint dühödten gondolt azokra a bolondokra, akik az egész búvárruhát csak egy hajszálnyival tervezték jobbra a teljesen használhatatlannál.)

Végre megtalálta a falon a tapadófelületeket, és csápolni kezdett a lábával. Használ-e valamit az egész erőfeszítés? A tömeg, amelyet el kellett mozdítania, mindössze pár mikrogrammnyi volt, de ő vajon mennyi erővel rendelkezett? Pár mikroerggel? Tisztában volt vele, hogy a négyzetgyökszabály rendkívül előnyös számára, de mégis, mennyire hatékony nyomást fejthet így ki?

A hajó megmozdult! Ezt az érfal pikkelyeinek látszólagos elmozdulásából tudta megállapítani. A közelebbi érfalat máris el tudta érní a lábával – ezek szerint a hajó éppen keresztben állhat a hajszálérben. Máris elfordította kilencven fokkal!

Amikor a lábával kitapintotta a falat, talán indokolatlan dühvel feszült neki. Ha netán lyukat rúgna az érfalba, annak beláthatatlan következményei lehetnek volna, de tisztában volt vele, hogy rendkívül kevés ideje maradt, és ez behatárolta a gondolkodóképességét. Szerencsére a lába úgy pattant vissza, mintha valami habszivacs felületbe rúgott volna, és a hajó máris kissé gyorsabban fordult tovább.

...És ekkor beakadt!

Morrison szédülten nézett föl, és hunyorogva igyekezett kitisztítani a látását. (Már lélegzetvételní ereje is alig maradt a búvárruhán belül uralkodó nedves hőségben. Megint egy vörös testecske! Csakis az lehet! Olyan szorosán követték egymást a hajszálerekben, mint, mint mondjuk az autók egy keskeny, forgalmas utcán.)

Ezúttal pillanatnúi ideig sem várt. Jobb kezének uszonya máris lecsapott, széles rést hasítva a sejthártyába, és most már fel sem ötlött benne a gondolat, hogy egy ártatlan lényt pusztít el. Lába újból hevesen dolgozni kezdett, és a hajó továbbfordult.

Remélte, hogy ugyanabban az irányban mozog, mint az előbb. De mi van, ha a sejtecske elleni vad támadás hevében maga is megfordult, és a hajót most visszafelé nyomja? De már ezzel is alig törődött.

A hajó most párhuzamosan állt a hajszálér hossz tengelyével. Lihegve próbálta megállapítani az érfal pikkelyeinek helyzetét. Ha előremozognak, a hajó orra felé, ez azt jelenti, hogy a hajót hátrafelé sodorja az áramlás, tehát a mellékartéria torkolata felé néz.

Úgy látta, ez a helyzet. De már ezt sem bánta igazán. Akár jó, akár rossz az irány, vissza kell jutnia a hajóba!

Nem fogja föl áldozni az életét, csak hogy ez sikerüljön!

Most hová? Merre?

A keze végigsiklott a burkolaton. Itt-ott meg-megtapadt.

Homályosan látta a fal túlsó oldalán lévő alakokat. Mutogattak. Próbálta követni a jelzéseket.

Még jobban elhomályosult a kép.
Fölfelé? Fölfelé mutogatnak? Ugyan, hogy tudna fölmászni? Csöppnyi ereje sincs már!

Az utolsó világos gondolata az volt, hogy nincs is szüksége erőre. Föl vagy le, édes mindegy egy súlytalan, tömeg nélküli test számára.

Már azt sem tudva, miért, fölfelé rúgta magát, és ekkor sötét köd ereszkedett rá...

46

Az első dolog, amit érzékelni kezdett, a hideg volt.

Hűvös lehelet, majd valami hideg érintés.

Aztán a fény.

Egy arcba bámult. Bár egy pillanatig még azt sem ismerte föl bizonyosan, hogy ez egy arc: csak fény és árnyék különös mintája volt számára. Végül arccá tisztult. Legvégül Szofija Kalinyina arcává.

– Fölismer? – kérdezte a lány gyöngéden.

Morrison lassan, mereven bólintott.

– Mi a nevem?

– Szofija – nyekeregte Morrison.

– És ott, balra?

Szeme balra fordult, nehezen élesedett ki a látása, majd a fejét is utána fordította.
– Natalja – suttogetta.

– Hogy érzi magát?

– Fejfájás... – a hangja gyöngye volt és valahogy távoli.

– Hamarosan elmúlik.

Morrison becsukta a szemét, és megadta magát a tétlenség nyugalmanak. A legnagyobb jótétemény az volt a számára, hogy nem kell csinálnia semmit. Nem kell éreznie semmit.

Azután valami hűvös érintést érzett a hasán, mire kinyitotta a szemét. Rájött, hogy lehúzták róla a bűvárruhát, és most teljesen pucér.

Kezek szorították le, és egy hang suttogetta valahonnan: – Ne aggódjon. Nem tudjuk lemosdatni. Ahhoz nincs elég vizünk. De egy nedves törülköző azért akad. Le kell húlnie... és tisztálkodnia kell.

– ...Méltatlanság – nyögte ki, nehezen birkózva a szótagokkal.

– Szamárság. Most szépen megszárítjuk. Egy kis dezodor. Aztán vissza a kezeslábasba. – Morrison próbálta elengedni magát. Csak akkor szólalt meg újból, amikor megérezte magán a pamutszövet érintését. – Jó irányba fordítottam a hajót? – kérdezte.

– Igen – felelte Kalinyina, hevesen bólogatva. – És két vörös testecskevel is keményen megküzdött. Hősiesen viselkedett.

– Segítsenek föl – suttogetta Morrison rekedten. Könyökét lenyomta az ülésre, és természetesen fölemelkedett a levegőbe.

Visszaráncigálták.

– Elfelejtettem – dünnyögte. – Jól van, kössenek be. Hadd üljek egy kicsit és hadd szedjem össze magam.

Valahogy leküzdötte a rátörő szédülést, és megszólalt: – Az a fóliaruha semmit

sem ér. Egy melegvérű élőlény véráramában csak hűtött bűvárruha használható.

– Már tudjuk – szólta hátra Gyezsnyev a műszerfala mellől. – A következő olyan lesz.

– Na persze, a következő! – grimaszolt Morrison keserűen.

– Végül is – folytatta Gyezsnyev – megtette, amit meg kellett... és ez annak a ruhának köszönhető.

– De mi a francért! – váltott hirtelen angolra Morrison, hogy pontosabban fejezhesse ki, mit érez.

– Értem, mit mond – szólalt meg Konyev. – Tudja, én éltem az Egyesült Államokban. Ha attól jobban érzi magát, szívesen megtanítom oroszul mindezekre a kifejezésekre.

– Köszönöm – dörmögte Morrison –, de angolul sokkal jobb ízűek. – Száraz nyelvvel végigsimította kicserepesedett ajkát. – Hanem egy kis víz még jobban ízlene. Szomjas vagyok.

– Hát persze – mondta Kalinyina, és máris a férfi szájához tartotta a palackot. – Óvatosan szívja, bár semmiképpen sem ömölhet ki, ha egyszer nincs említésre méltó tömege. Lassan, lassan... ne pumpálja tele magát!

Morrison nehezen szakadt el a palack szájától. – Van elég vizünk?

– Pótolnia kell a veszteségét. Ehhez van elég.

Morrison ivott még, majd fölsóhajtott. – Így már sokkal jobb. Eszembe jutott valami, odakint a hajszálérben. Csak egy villanás. Annyira nem voltam magamnál, hogy még a saját gondolatomat sem értettem igazán. – Lehajtotta a fejét, és eltakarta a szeméi a kezével.

– De még most sem tértem észhez eléggé, hogy pontosan emlékezzem rá. Hadd gondolkozzam!

A hajóban néma csönd volt.

Egyszer csak Morrison fölsóhajtott. – Igen, most már emlékszem – mondta erős torokköszörülés kíséretében.

– Nagyon jó – sóhajtott nagyot Boranova is tehát nem veszítette el az emlékezőképességét.

– Hát persze hogy nem – csuklott egyet Morrison ijedtében. – Miért, mit gondolt?

– Hogy a memória elvesztése az agy károsodásának korai jele lehet – mondta hidegen Konyev.

Morrisonnak még a foga is összekocant, amint hirtelen becsukta a száját. – Hát ezt gondolták? – suttogta kicsivel később, és jéghideg gombócot érzett a gyomrában.

– Ez is lehetséges lett volna – felelte Konyev mint Sapiro esetében.

– Ugyan, ne rágódjon többet rajta – csattant föl Kalinyina indulatosan –, hiszen nem történt meg! És mi az, amire gondolt, Albert? Hiszen emlékszik rá...? – Az utóbbi félig meggyőződésként, félig reménykedő kérdésként hangzott.

– Igen, emlékszem. Most árral szemben úszunk, hogy úgy mondjam, ugye?

– Igen – erősítette meg Gyezsnyev. – Használom a generátorokat, energiát fogyasztunk.

– Amikor elérjük a mellékartériát, még mindig árral szemben haladunk majd, és nem tudunk megfordulni. Visszafelé megy majd a hajó, ahonnan jöttünk. Akkor majd megint kívülről kell megfordítani. De az nem én leszek, aki megfordítja! Értik? Én nem bírok!

Kalinyina átkarolta a vállát. – Csitt! Rendben van. Nem maga lesz az.

– Senki sem lesz az, Albert barátom – mondta Gyezsnyev kedélyesen. – Nézzen csak előre! Most érkezünk a mellékartériához.

Morrison fölkapta a fejét, és éles fájdalmat érzett. Biztosan eltorzult az arca, mert Kalinyina a homlokára tette a kezét. – Hogy áll a fejfájása?

– Javul – mormolta Morrison, és elég gyámoltalanul rázta le magáról a lány kezét. Előremeredt, és megkönnyebbülten tapasztalta, hogy a látása normálisnak tűnik. Az előttük húzódó hengeres alagút valamelyest kitágult, és egy ovális nyíláson túl, távolabb megpillantott egy másik falat, amelynek pikkelyei kevésbé élesen rajzolódtak ki.

– A hajszálér úgy válik ki a mellékartériából, mint egy fa hegyes szögben növő ága – mondta Morrison. – Keresztülmegyünk azon a nyíláson, és háromnegyedrészét fölfelé érünk az új áramlatba, akkor nekiütközünk a szemközti falnak, visszapattanunk róla, és teljesen szembefordulunk az árral.

Gyezsnyev fölkcogott. – Apám mindig mondogatta, hogy „a fél képzelőerő rosszabb, mint a semmi”. Nézz csak oda, kedves Albert. Amikor a nyílás közelébe érünk, leállítom a generátorokat, és igen lassan siklunk majd tovább az árral szemben. A hajó szépen kidugja az orrát a hajszálérből, még egy kicsit, majd még egy kicsit, és akkor a mellékartéria áramlata elkapja, fordít rajtunk, akkor adok rá egy kis erőt, mire picit megint fordulunk, és így folytatom végig, és amikor meggyőződöm róla, hogy teljesen megfordultunk, rábízom magunkat az áramlatra, és kikapcsolom a gépeket.

– Hát nem ügyesen csináltam? – kiáltott föl a végén diadalittasan.

– De igen – hagyta rá Boranova –, csak hogy lehetetlen lett volna anélkül, amit Albert csinált.

– Így igaz – intett ünnepélyesen a kezével Gyezsnyev. – Teljes elismerésben részesítem és még Lenin-rendben is, már ha elfogadja.

Morrison határtalanul megkönnyebbült. Még egyszer nem kell kimennie. – Köszönöm, Arkagyij – sóhajtott, majd eléggé félénken hozzátette: – Tudja, Szofija, még mindig szomjas vagyok.

A lány azonnal kezébe nyomta a palackot, de Morrison elgondolkodott. – Biztos benne, hogy nem iszom többet, mint amennyi jár?

– Dehogynem, Albert – felelte Kalinyina –, de a részénél több jár magának. Igyon csak, a víz könnyen visszaforgatható. Ráadásul van még egy kis vérszűrtartékunk is. Maga nem illett bele pontosan a légzsilipbe. A könyöke beleakadt egy kicsit, mire nekünk résnyire kellett nyitni a belső lemezt, és beáramlott egy kis plazma. Nem túl sok, hála a sűrűségének. Természetesen miniatürizáltuk, és éppen most folyik a lepárlása.

– Lekicsinyítve nem lehet több egy cseppnyinél.

– Valóban csak annyicska – mosolyodott el Kalinyina – de még egy csepp is póttartalék, és mivel maga szerezte, megérdemel egy plusz kortyot. Ami logikus, az logikus.

Morrison fölnevetett, és alaposan beleivott a tartalékvízbe, úrhajós stílusban préselve ki a rugalmas palackból. Máris többé-kevésbé normálisan, sőt talán még annál is jobban érezte magát. Az az álomszerű elégedettség kerítette hatalmába, amely mindig követi az elviselhetlentől való szabadulást.

Próbált összpontosítani, visszanyerni valóságérzetét. Még mindig itt van, a hajóban. Még mindig körülbelül baktériumnyi méretű. Még mindig egy kómában lévő ember véráramában tartózkodik. És még mindig nem tudhatja biztosan, túléli-e a következő néhány órát. És mégis, mialatt mindezt végigsorolta magában, nem szabadulhatott az érzéstől, hogy már nem veszi körül az elviselhetetlen hőség, itt van a

többiek között, ráadásul egy nő gondoskodik róla, és ez egy picit maga a mennyország.

– Nemcsak Arkagyijnak, de mindnyájuknak roppant hálás vagyok, hogy bevonzoltak és a gondomat viselték – mormolta.

– Sose hálálkodjon – vetette oda Konyev foghegyről. – Szükségünk van magára és a komputerprogramjára. Ha kint hagyjuk, az egész program kudarccal végződik, még ha megtaláljuk is a keresett sejtet.

– Bizonyára így van, Jurij – mondta Boranova nyílt ingerültséggel –, de abban a pillanatban, amikor Albertet behoztuk, én nem gondoltam erre, csak az élete megmentésére. Maga sem lehet annyira kőszívű, hogy nem izgul egy ember életéért, aki a magáét teszi kockára a megsegítésünkért, bármennyire szükségünk van is rá máskülönben.

– Amire viszont itt nyilvánvalóan nincs szükség, az a józan ész – morogta Konyev.

Morrisonnak azonban éppen a józan észre volt leginkább szüksége. Mióta megemlítették előtte az agykárosodás lehetőségét, egyfolytában próbára tette magát, járt az agya, következtetések levonására törekedett. – Arkagyij – fordult Gyezsnyevhez –, amikor a mikrofüziós generátorok működnek, miniatürizált hidrogént alakítanak át miniatürizált héliummá és némi hélium megszökik, miniatürizált vízpára vagy egyéb anyagok társaságában, igaz?

– Igen – felelte Arkagyij elcsigázottan. – És mindebből mire következtet?

– Ezek a miniatürizált részecskék, atomok és ezeknél kisebbek, egyszerűen megszöknek Sapiro testén, a Grottán, az egész Földön keresztül, és kikerülnek a távoli űrbe, ha jól értettem, amit mondott.

– És ebből megint csak mi jön ki?

– Odakint – folytatta Morrison – biztosan nem maradnak lekicsinyítve. Csak nem egy olyan folyamat kezdetén járunk, aminek során az emberiség fokozatosan megtölti a világmindenséget lekicsinyített részecskékkel, amint a miniatürizálás gyakorlati használata kiterbélyesedik?

– És ha így is lenne, mi a baj vele? Az egész emberiség több milliárd éves tevékenysége sem juttathat számottevő arányú ilyen részecskét az univerzumba. De nem is így van. A miniatürizáltság metastabil állapot, ami azt jelenti, hogy egy miniatürizált részecske bármikor magától átszökkenhet stabil állapotába, vagyis visszanyerheti eredeti méretét. (Morrison a szeme sarkából látta, amint Boranova figyelmeztetően fölemeli a kezét, de Gyezsnyevet általában nehéz volt leállítani, ha egyszer rákapcsolt a beszédre.)

– Természetesen – folytatta – azt nem jósolhatjuk meg előre, hogy egy bizonyos lekicsinyített részecske mikor robban vissza eredeti nagyságúvá, de fogadni mernék rá, hogy majdnem mind messze túl jár majd a Holdon, amikor ilyesmi bekövetkezhet. Ami azt a párat illeti, és pár ilyen mindig előfordulhat, amely szinte azonnal visszaalakul, azokat Sapiro teste elnyeli...

Ekkor nyilván észrevette Boranova egyre parancsolóbb integetését, és megtorpant. – De azt hiszem, csak untatom. Az öregem azt mondta halálos ágyán: „Biztosan untad a bölcsességeimet, de ezután nem kell hallgatnod őket, ennél fogva kevésbé szenvedsz majd és enyhébb lesz számodra a gyász.” A jó öreg biztosan meglepődik, sőt talán még mérgeződik is, ha megtudja, hogy mi, a gyerekei ennek ellenére mennyire megsirattuk, de azt hiszem, hogy ezen a hajón, az útitársaimmal nem tehetem meg, hogy...

– Pontosan! – csattant föl Konyev. – Szóval kérlek, hagyd szépen abba, annál is inkább, mert éppen a keresett hajszálérhez közeledünk. Jöjjön, Albert, nézze a cerebrográfot, rendben?

– Albert még nincs olyan állapotban, hogy holmi cerebrográfokkal keljen birokra – mondta Kalinyina, kifejezetten Boranovának.

– Hadd próbáljam meg – dörmögte Morrison a biztonsági övével küszködve.

– Nem! – jelentette ki Boranova tekintélyt parancsolóan. – Ezt a döntést Jurij a saját felelősségére is meghozhatja.

– Nos, akkor meg is teszem – jelentette ki Konyev sötéten. – Arkagyij, oda tudsz húzódni a jobb oldali falhoz, hogy elkapd a hajszálérbe tartó áramlatot?

– Nyomába eredtem a vörös testecskeknek – felelte Arkagyij –, és el is csíptem egyet, amelyik éppen a jobb oldali fal felé tart. Az majd megtol bennünket, vagy az a kis örvény, ami őt mozgatja, minket is megtaszíthat... Ó, látjátok? Máris éppen úgy helyezkedik el, ahogy a másikkal korábban, amikor beléptünk egy leágazásba. Minden esetben sikerült jól kihasználnom a természetes áramlást. – A következő pillanatban széles vigyor jelent meg boldog képén. – Tapsoljon mindenki! Mondják: „Jól csináltad, Arkagyij!”

– Jól csináltad, Arkagyij – mondta azonnal Morrison kötelességtudón, és a hajó befordult a hajszálérbe.

47

Morrison egészen jól rendbe jött és már terhesnek érezte a gyengélkedést. A hajó átlátszó burkán túl a hajszálér fala szokatlanul pikkelyes volt és minden irányban zártnak tűnt. Máskülönben nagyon hasonlított a másikkal, amelyben megfordította a hajót.

– Szeretném nézni a cerebrográfot – mondta.

Kikapcsolta az övét. Ez volt az első határozott mozdulata, mióta visszatért a hajóba, és közben lázadó pillantást vetett az aggódó Kalinyinára.

Lazán föllökte magát a levegőbe, és pár, föl-le irányuló kiigazító mozdulat után úgy helyezkedett el, hogy átnézessen Konyev válla fölött. – Honnan tudja, Jurij, hogy éppen a megfelelőbe fordultunk be? – kérdezte.

– Számítással és helyzetbecsléssel – nézett föl Konyev. – Figyelje csak. Ha visszaforgatjuk a cerebrográfot, látni a helyet, ahol a főartériából befordultunk a mellékágba. Először ezen, utána ezen az ágon haladtunk tovább, s ott már csak számolnom kellett a jobb oldali hajszálerek elágazásait.

Pontosan itt futottunk bele a fehér sejtbe, amely a rendelkezésre álló idő alatt csak ebbe a hajszálérbe menekülhetett. Miután megfordultunk és visszatértünk a mellékartériába, követtük annak szűkülő csatornáját, és a látottakat egybevetettük a cerebrográf adataival. A leágazások sorrendje csaknem tökéletesen megegyezett a készülékben tárolt képpel, és ez számomra meg-győző érv volt amellest, hogy a helyes útvonalat követük. Legutóbb pedig ebbe a hajszálérbe fordultunk be.

Morrison bal keze lecsúszott Konyev ülésének sima támlájáról, és az egyensúlyának visszanyerésére tett kísérlet eredményeképpen mulatságos félkézállásba lendült jobb kezének kinyújtott ujjain. Nagy nehezen visszaküzdötte magát egyenesbe, és közben mérgesen gondolt rá, hogy a következő hajómodellekben

kapaszkodókat kellene elhelyezni az üléseken és más fontos helyeken.

– És hová visz bennünket ez a hajszálér? – kérdezte lihegve.

– Közvetlenül egyikébe az olyan központoknak, amelyekről maga állította, hogy bizonyára az elvont gondolkodás keresztútjai. Nos, szűkítsük tovább a cerebrográf képmezéjét. Tessék, itt vagyunk.

– Kérem, ne feledje, hogy ezeket a pontokat emberi agyban csak közvetetten, állatkísérletek alapján határoztam meg. De ha mégis igazam van, akkor ennek a külső szkeptikus csomópontnak kell lennie.

– Az elmélete szerint nyolc ilyen csomópontnak kell lennie, négynek-négynek mindegyik oldalon. Viszont ez a legnagyobb és legbonyolultabb a bal oldalon – magyarázta Konyev ennél fogva a legreményteljesebb a keresett információkat illetően. Igazam van?

– Azt hiszem – válaszolta Morrison óvatosan. – De kérem, emlékezzen rá, hogy a tudományos világ nem ismerte el a megállapításaimat.

– És most már maga is kezd kételkedni benne, Albert?

– Az óvatosság ésszerű tudományos magatartás, Jurij. A szkeptikus csomópontokkal kapcsolatos elképzeléseim a megfigyeléseim alapján ésszerűeknek tűnnek, de sohasem nyílt módomban a gyakorlati kipróbálásukra, ennyi az egész, és nem szeretném, ha a későbbiekben a szememre vetné, hogy tévútra vezettem.

– Szkeptikus csomópont! – vakkantott föl Gyezsnyev. – Nem véletlen, hogy a honfitársai olyan szkeptikusak az egész meglátással szemben, Albert. Apám mindig mondogatta: „Az emberek mindig készek rá, hogy kiröhögjenek. Ne bátorítsd őket még azzal is, hogy fura pofákat vágsz nekik.” Miért nem nevezi őket egyszerű orosz nyelven „gondolkodási csomópontoknak”? Sokkal jobban hangzana.

– Vagy egyszerű angol nyelven „gondolatközpontoknak” – mondta türelmesen Morrison. – De a tudomány nemzetközi jelenség, és az ember görög vagy latin szavakat használ, ha teheti. A „gondolat” szó görögül „szkeptisz”. Ebből származik az oroszban és az angolban is a „szkeptikus” szó, ami általában a kételkedést fejezi ki. Azért van így, mert a kételkedés eleve föltételezi a gondolkodást. Bizonyára mindnyájan tisztában vannak vele, hogy a szociális ortodoxia által ránk erőltetett ostoba dogmák elfogadásának legegyszerűbb útja a gondolkodásról való lemondás.

Kényelmetlen csönd állt be, mire végül Morrison (enyhe kajánsággal a levegőben hagyva a kérdést egy ideig – ennyit mindenképpen megérdemelték tőle, gondolta) hozzátette: – Ahogy minden nép értelmesebbje tisztában van vele.

A léghő azonnal érezhetően megenyhült, amint Gyezsnyev közbevetette: – Akkor hát majd meglátjuk, mennyire kell szkeptikusoknak lennünk a szkeptikus csomóponttal kapcsolatban, amint odaérünk hozzá.

– Remélem – förmedt rá Konyev haragosan – nem gondolod, hogy ez is valami pompás vicctéma, te bohóc. Ez az a csomópont, ahol remélhetően elkaphatjuk Sapiro gondolatait. Anélkül ez az egész kaland merő hiábavalóság lenne.

– Mindenkinek megvan a maga dolga – morogta Gyezsnyev. – Én, bámulatos hajókormányosi tudományommal odaviszlek benneteket. Ha már ott leszünk, te majd összeszeded azokat a gondolatokat, vagy Albert, ha neked nem sikerül. És ha olyan jól boldogulsz majd velük, mint a hajóval én, akkor nem lesz okod semmi panaszra. Apám mindig azt mondogatta...

– Jobb, ha hagyod apádat ott, ahol van – morogta Konyev –, ne ásd elő már megint.

– Jurij! – csattant föl Boranova élesen. – Ez megbocsáthatatlanul durva megjegyzés volt. Elnézést kell kérnie!

– Ugyan, nem számít legyintett Gyezsnyev. – Apám sokszor elmondta: „A sértés akkor válik igazán sértéssé, ha az ember hideg fejjel is megismétli azt, amit forró fejjel kimondott.” Nem biztos, hogy mindig tartom magam ehhez a bölcsességhez, de apám emlékének kedvéért most az egyszer elengedem a fülem mellett Jurij pimasz megjegyzését. – Ezzel komor képpel visszafordult a műszerfalához.

Az egész szóváltást (Konyev biztosan csak azért vált ennyire elviselhetetlenné, mert érezte a ránehezülő iszonyú terhet) Morrison csak fél füllel hallgatta. Gondolatai másfelé kalandoztak vissza: Gyezsnyev gondtalan csevegéséhez és Boranova figyelmeztető intéséhez...

Visszaereszkedett az ülésébe, a biztonság kedvéért becsatolta magát, és fejét Boranova felé fordította: – Natalja! Egy kérdés!

– Tessék, Albert.

– Azok a miniatürizált részecskék, amelyek kiszabadulnak a normális, nem miniatürizált univerzumba...

– Igen, Albert...

– Végül is deminiatürizálódnak.

Boranova habozott egy darabig. – Ahogy Arkagyij is mondta, végül igen.

– Mikor?

A nő megvonta a vállát. – Nem tudni előre. Akár egy magányos atom radioaktív lebomlását...

– Akkor honnan tudja?

– Onnan, hogy így van.

– Úgy értem, milyen kísérletek történtek e téren? Eddig még semmit sem kicsinyítettek le ilyen mértékben, mint most bennünket, egyszóval közvetlen megfigyelés alapján nem tudhatja, mi lesz az ilyen parányira lekicsinyített részecskékkel.

– Megfigyeltük az eddig elvégzett miniatürizálási kísérletek eseményeit, és így próbáltuk meghatározni a miniatürizált részecskék lehetséges viselkedésének normáit. Azután általánosítunk... – magyarázta Boranova.

– Az általánosítások nem mindig megbízhatók, amikor túlmennek a valóságos tanulmányok keretein.

– Így igaz.

– Ugye, a spontán deminiatürizáció jelenségét a radioaktív lebomlással hasonlította össze? Van-e a deminiatürizálásnak felezési ideje? Ha nem is tudja megmondani, hogy egy bizonyos lekicsinyített részecske mikor deminiatürizálódik, arról van-e fogalma, hogy egy nagyobb mennyiség felénél körülbelül mikorra következik be ez?

– Vannak bizonyos adataink a felezési időre vonatkozóan, és úgy véljük, hogy az elsődlegesen kinetikai természetű, akárcsak a radioaktív felezési idő.

– És tudnak-e általánosítani egy bizonyos részecsketípus alapján a többieket illetően? – kérdezte Morrison.

Boranova összecsuicsörítette az ajkát, és úgy látszott, hogy egy pillanatra elmerül a gondolataiban. – Úgy véltük, hogy a lekicsinyített tárgy felezési ideje fordítottan arányos a miniatürizálás mértékével és hasonlóképpen az illető objektum valóságos tömegével.

– Más szóval, minél kisebbre és kisebbre miniatürizáljuk magunkat, illetve

eredetileg minél kisebbek vagyunk, annál rövidebb ideig maradunk lekicsinyített állapotban.

– Pontosan így van – válaszolta Boranova feszülten.

Morrison komoran nézett a szemébe. – Csodálom a lelkierejét, Natalja. Látom, nem szívesen mond el nekem bármit is. És emellett igyekszik következetesen félrevezetni.

– Én is emberi lény vagyok – védekezett Boranova –, ezért néha valótlanosságot is állítok, szükségből, az érzelmeim vagy a személyiségem hiányosságai miatt. Emellett azonban tudós is vagyok, és tudományos tényeket nem hamisítok meg, hacsak különleges körülmények rá nem szorítanak.

– Nos, akkor foglaljuk össze. Ez a hajó ugyan összehasonlíthatatlanul nagyobb egy héliumatomnál, de azért ennek is van felezési ideje.

– Amely rendkívül hosszú – vágta rá sietve Boranova.

– De az a tény, hogy igen kicsinyre miniatürizáltak bennünket, jelentősen lerövidítette ezt a hosszú időt.

– Ami még így is roppant hosszú maradt.

– És mi a helyzet a hajó egyes alkotóelemeivel? A vízmolekulákkal, amelyeket megiszunk, a levegő molekuláival, amit belélegzünk, az egyes atomokkal, amelyekből a testünk felépül? Azok bizonyára, szükségszerűen, nagyon rövid...

– Nem! – jelentette ki Boranova határozottan, és láthatóan örömet lelte benne, hogy valamit megcáfolhat. – A miniatürizációs mezők összeadódnak, amikor egymáshoz nagyon közel álló részecskékről van szó, amelyek nyugalomban vagy megközelítőleg nyugalomban vannak egymáshoz képest. Egy nagyobb méretű test, amilyen a hajó és minden, ami benne van, hatalmas, de egyetlen részecskeként funkcionál és ennek megfelelően alakul a felezési ideje is. A miniatürizáció különbözik a radioaktivitástól.

– Ó, de amikor a hajón kívül voltam – folytatta Morrison – és eltávolodtam tőle, előfordulhatott, hogy önálló és sokkal kisebb tömegű részecskeként szerepeltem, mint a hajó és tartozékai, és ezáltal a felezési időm is csekélyebb, mint a hajóban lévőké?

– Azt nem tudom biztosan – suttogta kiszáradt szájjal Boranova hogy a hajótól való távolsága elegendő volt-e hozzá, hogy önálló részecskeként jelenjen meg. Előfordulhat... arra az időre, amíg nem volt közvetlen érintkezésben a hajóval...

– Ezek szerint az én felezési időm rövidebb, sokkal rövidebb!

– Meglehet... bár az eltávolodása alig percekig tartott...

– Jól van, akkor mennyi a felezési ideje ennek a hajónak a mostani miniatürizáltsága mellett?

– Valójában nem beszélhetünk egyetlen tárgy felezési idejéről.

– Nyilván, mivel a felezési idő statisztikai jelenség. Hiszen a deminiatürizáció bármely önálló részecske esetében spontán módon is bekövetkezhet, bármelyik pillanatban, éppenséggel nagyon rövid időn belül is, és még akkor is, ha a nagy számban együtt lévő hasonló részecskék felezési ideje különben egészen hosszú.

– Nagyon kicsi a valószínűsége annak, hogy spontán deminiatürizálódás következik be rövid időn belül akkor, amikor a statisztikai deminiatürizációs felezési idő hosszú.

– De azért nem lehetetlen, igaz?

– Nem – válaszolta Boranova –, nem lehetetlen.

– Ezek szerint deminiatürizálódhatunk, mondjuk öt perc múlva, egy perc múlva, vagy akár a következő szívdobbanásom pillanatában.

– Elméletileg.
– Ezt mindnyájan tudták? – pillantott körül Morrison döbbenetben. – Hát persze hogy tudták! És nekem miért nem mondták meg?
– Mi önkéntesek vagyunk, Albert, a tudományért és a nemzetünkért dolgozunk. Mi tudunk minden veszélyről, és el is fogadjuk őket. Magát úgy kényszerítették bele a dologba, és nem motiválja mindaz, ami bennünket. Valószínűnek tűnt, hogy ha tisztába jön a veszélyekkel, akkor semmilyen rábeszélésre nem lépett volna be önként a hajóba, vagy ha erővel hoztuk volna a fedélzetre, akkor teljesen használhatatlan lett volna számunkra, pusztán... – Boranova itt elhallgatott.
– Pusztán félelemből, ugye, azt akarta mondani? – kérdezte Morrison. – És ki hibáztatható volt ezért? Itt minden ok megvan a félelemre.
– Ugyan, ne játsszunk már annyit Albert félelmének húrjain, Natalja! – szólt közbe Kalinyina kissé éles hangon. – Ő szállt ki a hajóból egy tökéletlen bűváruhában. Ő fordította meg a hajót az élete kockáztatásával. Akkor hol volt a félelme? Ha ott lappangott is benne, elfojtotta, és nem hagyta, hogy megakadályozza annak véghezvitelében, amit meg kellett tennie.
– Látod? Pedig te voltál az, aki nem is olyan régen gondolkodás nélkül kijelentetted, hogy minden amerikai gyáva – szólt közbe Gyezsnyev.
– Akkor tévedtem. Helytelenül ítéltem, és most bocsánatot is kérek Alberttól.
Ebben a pillanatban Morrison elkapta Konyev tekintetét. A másik férfi megfordult ültében, és egyenesen rámeredt. Morrison nem hitte azt magáról, hogy kitűnően ért az arckifejezések megfejtéséhez, de most úgy érezte, hogy egyetlen pillanat alatt megértette Konyev tekintetének lényegét. Az az ember féltékeny! Dühödten és a leghatározottabban féltékeny!

48

A hajó közben lassan haladt tovább a hajszalérben a Konyev által kitűzött cél, a szkeptikus csomópont felé. Most már nem támaszkodott teljesen az egyébként valóban nagyon lelassult áramlásra. A generátorok működtek, amit Morrison két körülményből is megállapíthatott. Először is határozottan haladt előre, és nem tehetetlenül sodródott az árral, és még tovább csökkentette az amúgy is meglepően gyöngye Brown-mozgást. Másrészt a hajó egymás után hagyta maga mögött a vörös testecskéket.

A legtöbb esetben valamelyik oldalra szorultak, miközben a vértestecskék hátramaradtak a hajó és az érfal között. Alkalomadtán egy-egy testecske frontálisan ütközött a hajó orrával, ekkor egy darabig maguk előtt tolták, míg szét nem pukkadt. Maradványai ilyenkor hátraúsztak mellettük, semmiféle nyomot nem hagyva a hajó külső falán. Mivel egyetlen köbmilliméter vérben mintegy ötmillió ilyen testecske van, nem számított, mennyit rombolnak szét, és lassan már Morrison is hozzászólt a mézszárlás látványához.

Szándékosan összpontosította viszont figyelmét a vértestecskékre ahelyett, hogy a spontán deminiatürizálódásra gondolna. Tisztában volt vele, hogy elenyésző az esély arra, hogy a következő néhány pillanatban fognak fölrobbanni, és ha bekövetkezne is a tragédia, egyszerűen elsötétedne előttük a világ. A föllobbanó agy halála olyan gyorsan következne be, hogy biztosan semmit sem éreznének belőle.

Nem is olyan régen, odakint a véráramban, sokkal lassabban melegedett föl.

Érezte is, hogy haldoklik! Ezek után az egy pillanat alatt beálló halál már nem volt olyan félelmetes.

De ettől függetlenül inkább más dolgokra gondolt.

Konyev tekintete! Vajon mi rághatja belül, mitől szenved? A legkegyetlenebb módon hagyta ott Szofiját. Valóban azt gondolja, hogy az a gyerek nem az övé? Az emberek nem racionális úton jutnak érzelmi következtetésekre, és ha gyanakszanak rá, hogy talán még sincs igazuk, a védekezési ösztön még inkább megrögzötté teszi a meggyőződésüket. Beteges dolog. Gondoljunk csak Leontes esetére a „Téli regé”-ben. Shakespeare mindig fején találja a szöveget. Konyev tehát eltaszítja a lányt, és ráadásul még gyűlöli is őt azért a rosszért, amit ő maga művelt vele. Belekergeti őt egy másik férfi karjaiba és megveti a kiszolgáltatottságáért, s ráadásul még féltékeny is rá.

No és a nő? Ő vajon tud-e erről a féltékenységről, és eljátszadozik-e vele? Szándékosan fordul-e Morrison, egy amerikai felé, hogy ezzel törje össze a másikat? Becézőn ápolja az amerikai egy nedves törülközővel. Lépten-nyomon a védelmére kel. És Konyev, természetesen, kényszerű tanúja mindennek.

Morrison ajka megfeszült. Nem fült a foga a teniszlabda szerepéhez, amelyet azért ütnek egyik oldalról a másikra, hogy a lehető legnagyobb fájdalmat okozzák vele.

Végül is neki semmi köze az egészhez és nem is lenne szabad bármelyik félhez pártolnia. De hogyan maradhatna pártatlan? Szofija Kalinyina vonzó nő, aki csendes szomorúsággal reagál a történetekre. Jurij Konyev komor, nyomasztó egyéniség, és a visszafojtott düh a válasza a helyzetre. Képtelen volt nem kedvelni Szofiját és kedvelni Jurijt.

Ekkor észrevette magán Boranova aggódó pillantását, és kíváncsi lett rá, vajon nem magyarázza-e félre elgondolkodó hallgatását. Vajon úgy érzi-e a nő, hogy ő a deminiatürizációs halál gondolatával foglalkozik, amit melleleg oly férfiasan próbál legyűrni magában?

A váratlanul megszólaló Boranova az utóbbi föltevést erősítette meg. – Egyikünk sem meggondolatlan, Albert. Nekem is van férjem... és egy kisfiam. Szeretnék épségben visszajutni hozzájuk, és föltett szándékom, hogy mindannyiunkat élve kijuttatom innen. Szeretném, ha ezt tudomásul venné.

– Biztos vagyok benne, hogy a szándékkal nincs is semmi baj – felelte Morrison.
– De ugyan mit tehetne a spontán bekövetkező, előre nem jelezhető és megállíthatatlan deminiatürizálódás ellen?

– Spontán és előre nem látható, ezt elfogadom, de ki mondta, hogy nem lehet megállítani?

– Ezek szerint ön megállíthatja?

– Megpróbálhatom. Valamennyiünknek megvan itt a maga feladata. Arkagyij kormányozza a hajót. Jurij vezet el bennünket a célhoz, Szofija határozza meg a hajó elektromágneses mintázatát, maga vizsgálja majd meg az agyhullámokat. Én pedig itt ülök hátul, és meghozom a kellő döntéseket – hát, az eddigi legfontosabb döntésem helytelen volt, el kell ismernem –, most azonban a hőáramlást figyelem.

– A hőáramlást?

– Igen. Mielőtt a deminiatürizáció beindulna, enyhe hőemelkedés tapasztalható, méghozzá jellemző formában. Ez a hőkibocsátás okozza a destabilizálódást, ez borítja föl a kényes egyensúlyt, hogy rövid késedelmi idő után beindítsa a deminiatürizáció folyamatát. Amikor ez bekövetkezik, ha elég gyorsan reagálok, fokozhatom a miniatürizációs mező erejét, mégpedig úgy, hogy visszanyelje a kritikus hőt, és

helyreállítsa a metastabilitás állapotát.

– És ilyesmire már sor került valaha? – kérdezte Morrison kétkedően. – Vagyis csináltak már ilyen terepkísérletet, vagy ez is csak afféle elmélet?

– Igen, már csináltunk ilyesmit, természetesen sokkal kisebb mértékű lekicsinyítés mellett. Mindenesetre alaposan begyakoroltam a dolgot és a reflexeim igazán kifinomultak. Remélem, semmi nem érhet váratlanul.

– Mondja, Natalja, Sapiroov kómáját szintén spontán deminiatürizálódás idézte elő?

Boranova egy pillanatra elbizonytalanodott. – Nem tudjuk igazán, hogy a természet törvényeivel történt szerencsétlen összeütközésről, emberi hibáról vagy egyszerre mindkettőről van-e szó.. Lehetséges, hogy csupán az a helyzet, hogy a metastabil egyensúly állapotából való kilendülés mértéke volt egy hajszálnyival nagyobb a kelleténél, ennyi az egész. Ez olyasmi, amit nem elemezhetek kellő részletességgel maga előtt, mivel nincs meg hozzá a miniatürizációval kapcsolatos matematikai és fizikai ismeretanyaga, és ezzel a háttér-információval nem is lenne szabad ellátnom.

– Értem. Titkosított anyagok.

– Természetesen.

– Natasa! Elértük a szkeptikus csomópontot – szólalt meg ekkor Gyezsnyev –, legalábbis Jurij szerint.

– Akkor álljunk meg! – adta ki az utasítást Boranova.

49

A megállás némi időbe került.

Morrison enyhe meglepődéssel vette észre, hogy Gyezsnyev nem vesz részt a folyamatban. A műszereit ugyan figyelemmel követte, de semmit sem tett a hajó sebességének szabályozására.

Most éppen Kalinyina kezdett lázas tevékenységbe. Morrison balra fordította a fejét, hogy lássa, amint a műszerfal fölé hajol, haja előrehullik, de nem olyan hosszú, hogy zavarná a látását, élénken figyel, miközben karcsú ujjai becézve érintik a számítógép billentyűit. A képernyőjén kirajzolódó grafikus ábrák természetesen semmit sem mondtak Morrisonnak.

– Arkagyij – szólalt meg a lány –, menjünk előre egy kicsit, kérlek!

A hajszálér gyöngye áramlása alig mozdította a hajót. Gyezsnyev ráadott egy kis erőt a generátorokra. (Morrison érezte, amint csaknem súlytalan teste enyhén hátrabilen – igazi lendülethez nem volt elég a tehetetlenségi nyomatéka.)

A hajó és a távolabbi érfal között lebegő vörös testecskék hátramozdultak.

– Állj! Állj! – kiáltotta Kalinyina. – Elég!

– Nem tudom megállítani – felelte Gyezsnyev. – Csak a gépeket kapcsolhatom ki, és azt már meg is tettem.

– Jól van, rendben van – mormolta Kalinyina –, megvan – majd önkéntelen védekezéssel hozzátette –, legalábbis azt hiszem. – Majd egy pillanat múlva: – Igen, valóban megvan!

Morrison alig észrevehetően előrebillent. Közben fölfigyelt a legközelebbi vörös testecskékre, amely néhány lemezke kíséretében lomhán sodródott előre.

A Brown-mozgás teljesen megszűnt. A gyöngye rezgéshez már annyira

hozzászokott, hogy észre sem vette, míg az le nem állt. Most éppen a hiánya volt föltűnő, és ugyanazt az érzést keltette Morrisonban, mintha valami állandó, halk zümmögés maradt volna abba. Szorongva összerázkódott. Olyan volt az egész, mintha a szíve állt volna meg, bár teljesen tisztában volt vele, hogy nem erről van szó.

– Hová tűnt a Brown-mozgás, Szofija? – fordult a lányhoz.

– Hozzátapadtunk az érfalhoz, Albert – felelte Kalinyina.

Morrison bólintott. Ha a hajó, úgymond, összeforrott az érfallal, a Brown-mozgást előidéző vízmolekulák hatása már nem érvényesülhetett. Lökéseik beleütköztek egy meglehetősen merev falszakaszba a kis hajó helyett, amely alig volt nagyobb egy vérlemezkénél. Ez természetesen alaposan letompította a rezgést.

– Hogyan sikerült rögzítenie a hajót? – érdeklődött Morrison.

– A szokásos elektromos erők segítségével. Az érfal, jellegét tekintve részben fehérjékből, részben foszforlipidekből áll. Az egész helyenként negatív, helyenként pozitív töltésű. Csak ki kellett tapogatnom egy viszonylag egységes felületet, aztán a hajó megfelelő részében előállítanom az ellentétes töltést. Ahol a fal pozitív, ott negatívot és fordítva. Az egyetlen gondot az okozta, hogy a hajó együtt mozgott az áramlással, úgyhogy egy kicsit mindig előre kellett tapogatóznom és előkészítenem a megfelelő töltést, még mielőtt túlfutnánk rajta. Három ilyen lehetőséget is elszalasztottam, de aztán beleütköztünk egy olyan részbe, ahol egyáltalán nem voltak megfelelő foltok. Akkor szóltam Arkagyijnak, hogy lódítson rajtunk egy kicsit, egy megfelelőbb terület felé. Végül, lám csak, mégis sikerült.

– Ha a hajó hátramenetben is mozoghatna, akkor nem lenne semmi probléma, nem igaz? – kérdezte Morrison.

– Igaz – ismerte el Kalinyina –, és a következőben már lesz is ilyen berendezés. De most az van, ami van.

– Ez a helyzet – szólalt meg Gyezsnyev. – Apám is megmondta: „A holnapi lakomától ma még éhen halhatsz.”

– Másrészt – morfondírozott Kalinyina –, ha lenne olyan hajtóművünk, amely mindent megcsinálhatna, amit akarunk, akkor biztosan nyakra-főre használnánk, és az aligha tenne jót szegény Sapirovnak. Ráadásul még sokba is kerülne. Most pedig csak az elektromos mező erejére támaszkodunk, ami sokkal kevesebb energiát igényel, és az egésznek az ára csak egy kis többletmunka nekem – az pedig mit számít?

Morrison biztos volt benne, hogy a lány nem saját magáért beszél. Meg is kérdezte tőle: – Mondja, maga mindig ilyen filozofikus?

Egy pillanatra Kalinyina szeme kitért, orrlukái összeszűkültek, de tényleg csak egy pillanatra. Azután elengedte magát, és futó mosollyal válaszolta: – Nem, ki lenne képes arra? De azért igyekszem.

– Elég a fecsegésből, Szofija – szólt közbe türelmetlenül Boranova. – Arkagyij, maga biztosan kapcsolatban van a Grottával. Mi ez a késlekedés?

Gyezsnyev, kissé hátrafordulva, lapátkezeivel türelemre intette Boranovát. – Nyugi kapitány. Két okból is azt akarják, hogy itt maradjunk, ahol vagyunk. Először is: három irányba bocsátok ki vezérlőhullámokat. Mindháromat bemérik, hogy meghatározzák a helyzetünket és megállapítsák, hogy az megfelel-e annak, amit Jurij becsült helyzet meghatározásnak nevez.

– Ehhez mennyi idő kell?

– Ki tudja? Néhány perc biztosan. A hullámok persze nem erősek, és a meghatározásnak pontosnak kell lennie, ezért a bemérést többször megismétlik, utána

átlagolják és kiszámítják a lehetséges hibaszázalékot. Mindenképpen pontos munkát kell végezniük, mivel ahogy az öregem is mondogatta: „A majdnem helyes nem jobb a rossznál.”

– Persze, persze, Arkagyij, de mindez a probléma természetétől is függ. És mi lenne a másik ok?

– Pjotr Sapirovon is elvégeznek néhány vizsgálatot. A szívverése kicsit szabálytalankodott.

Konyev fölpillantott, szája kissé tátva maradt, vékony arca még jobban megnyúlt kiugró pofacsontja alatt. – Micsoda? Talán azt mondják, hogy nekünk van hozzá bármi közünk?

– Nem – válaszolta Gyezsnyev. – Ne ess már annyira kétségbe! Semmi ilyesmit nem állítanak. Ugyan mit csinálhatnánk mi, ami a legkevésbé is érintené Sapiro állapotát? Mi csupán egy vagyunk a vörös vértestecskék között, egy a billiók közül.

– Jól van na, akkor hát mi a baj?

– Talán én tudom? – csattant föl Gyezsnyev kissé ingerülten. – Elárulnak ezek nekem valamit? Hát orvos vagyok én? Én csak vezetem ezt a hajót, és nem is tekintenek másnak, mint egy pár kéznek a kormánykeréken.

– Sapirov akadémikus élete mindenképpen egy hajszálon függ – jegyezte meg Kalinyina szomorúan. – Már az is csoda, hogy ennyi ideig változatlan állapotban maradt.

– Igaza van, Szofija – bólogatott Boranova.

– De mindenképpen így kell maradnia! – kiáltott föl Konyev kétségbeesetten. – Most semmiképpen sem halhat meg. Most nem! Még nem végeztük el a szükséges méréseket!

– Elvégezzük őket – mondta határozottan Boranova. – Egy kis szívritmuszavar még nem a világ vége, még egy kómában lévő ember esetében sem.

Konyev öklével verte az ülése karfáját. – Nem veszíthetek egyetlen pillanatot sem! Kezdjük, Albert!

Morrison megrökönyödött. – Mit csinálhatnánk itt, a véráramban?

– Az idegi erőterek érezhetők az idegsejt közvetlen közelében kívülről is.

– Ki van zárva. Minek lennének az idegsejteknek axonjaik és dendritjeik az impulzusok továbbításához, ha azok kiléphetnének és elgyöngülhetnének a külső térben? A mozdonyok a síneken haladnak, a telefonüzenetek a drótokon, az idegi impulzusok...

– Ne vitázzunk az ügyön, Albert! Ne fogadjuk el a kudarc tényét valami halvány filozófiába ágyazva. Inkább azt nézze meg, be tud-e mérni valamit az agyhullámokból, és képes-e használhatóan elemezni őket?

– Megpróbálhatom, de ne parancsolgasson nekem ilyen hangon – tiltakozott Morrison.

– Sajnálom – vetette oda Konyev, hangjában a sajnálkozás leghalványabb árnyalata nélkül. – Látni akarom, mit csinál. – Kikapcsolta az övét, és megfordult a székében, szilárdan megkapaszkodott, és mérgesen dűnnyögte: – Legközelebb több helyre lesz szükségünk.

– Persze, egy óceánjáróra – mordult rá Gyezsnyev. – Majd legközelebb.

– Legelőször is azt kell megállapítanunk – mondta lassan Morrison –, egyáltalán ki tudunk-e tapogatni valamit. A legfőbb gond az, hogy körül vagyunk véve elektromágneses mezőkkel. Az izmok rendkívül gazdagok az ilyesmiben, és majdnem minden molekula a kiindulópontja egy...

- Tekintsük ezt adottnak – vágott közbe türelmetlenül Konyev.
- Csak az üres időt töltöm ki, mialatt elvégzem a gépemen a szükséges beállításokat. Az idegi mező sok szempontból jellegzetes, és azzal, hogy a komputert úgy állítom be, hogy ezeken kívül mindent kiszűrjön, csak azok maradnak meg, amelyeket maguk az idegek termelnek. Minden mikromezőt kiiktathatunk... így, ni, és minden izommezőt, így...
- Mégis, hogyan? – erősködött Konyev.
- Leírtam mindent a tanulmányaimban.
- De azt nem láttam, mit csinált.
- Morrison szó nélkül újból megismételte a műveletsort.
- Ó! – sóhajtott föl Konyev.
- Ettől fogva csak az ideghullámokat érzékeljük, ha egyáltalán akadnak itt mérhető nagyságúak, mint ahogy, lám, nincsenek.
- Egészen biztos benne? – szorult ökölbe Konyev keze.
- A képernyő csak egy vízszintes vonalat mutat, semmi mást.
- De hiszen vibrál!
- Zörej. Lehetséges, hogy a hajó erőteréből való, ami meglehetősen bonyolult, és egyetlen részletében sem hasonló a test természetes hullámaira. Még sohasem kellett úgy beállítanom a gépemet, hogy mesterséges mezőket is kiszűrjek közben.
- Nos, akkor tovább kell mennünk. Arkagyij, mondd meg nekik, hogy nem várhatunk többet.
- Ezt nem tehetem meg, Jurij, hacsak Natasa nem utasít rá. Ő a kapitány. Talán elfelejtetted?
- Köszönöm, Arkagyij – szólalt meg Boranova hidegen. – Maga legalább nem felejtette el. Konyevnek megbocsátjuk a hibáját, és munkája iránti túlbuzgó vágyának rovására írjuk. Utasításom pedig az, hogy maradunk, míg a Grottából be nem fut az üzenet. Ha ennek a küldetésnek a során bármi történik Sapiroval és az ügy azért vall kudarcot, senkinek se legyen rá esélye, hogy a mi nyakunkba varrja a felelősséget, mert nem követtük a parancsaikat.
- És mi lesz, ha valami baj éppen azért következik be, mert szót fogadtunk nekik? Maga is tudja, hogy ilyesmi is előfordulhat! – Konyev hangja már-már hisztérikussá vékonyodott.
- Akkor azokra száll vissza a hiba terhe, akik az utasítást kiadták – torkolta le Boranova.
- Egyáltalán nem élvezem, hogy a felelősség kérdésén kell vitatkoznunk, akár engem terhel, akár valaki mást! Csak az eredmény az, ami számít – mondta komoran Konyev.
- Addig egyetértek – mondta Boranova –, amíg szépen csiszolt elméletekről van szó, de ha ezen a programon akarna egy lehetséges katasztrófa határán túl is dolgozni, akkor majd rájön, milyen döntő jelentőségű a felelősség megállapítása.
- Jól van – sziszegte Konyev, az izgalomtól kissé kiszáradt szájjal –, akkor sürgesse meg őket, hogy indítsanak tovább bennünket, amilyen hamar csak lehet, és akkor majd, akkor mi...
- Igen? – nézett rá kérdően Boranova.
- Akkor behatolunk a sejtbe. Be kell hatolnunk!

TIZENKETTEDIK FEJEZET
Sejtek között

„Az életben, nem úgy, mint a sakkban,
a játék a matt után is megy tovább.”

(Gyezsnyev)

50

Súlyos csönd telepedett a három útitársra. Konyev hallgatása volt a legnyugtalanabb. Reszketett a türelmetlenségtől és a kezét sem tudta nyugton tartani.

Morrison halvány rokonszenvet kezdett érezni iránta. Miután elérte a célt, mindent megcsinált a tervnek megfelelően, leküzdött minden nehézséget, és már ott érzi magát a ragyogó siker küszöbén, akkor tör rá a félelem, hogy még most, az utolsó pillanatban is kicsúszhat az ujjai közül...

Ismerte ezt az érzést. Most, hogy a sors már megtörte, és belefáradt a küzdelembe, talán nem olyan élesen, mint régen, de mégis világosan emlékezett korábbi esetekre. A reményt keltő kísérletekre, amelyek valahogy mégsem sikerültek soha. A mosolyogva bólogató kollégákra, akiket továbbra sem sikerült meggyőznie.

– Nézze csak, Jurij – hajolt előre –, figyelje a vörös testecskéket. Folyamatosan haladnak előre, egyik a másik után, ami azt jelenti, hogy a szív működik, méghozzá normálisan ver. Mindaddig, amíg ilyen simán áramlanak, mi is biztonságban vagyunk.

– És ott a vér hőmérséklete is – szólt közbe Gyezsnyev. – Egész idő alatt figyelemmel követtem, és egész biztosan alig észrevehetően ugyan, de csökkennie kellene, ha Sapiroval valóban haldokolna. Viszont most a normális érték felső határán van.

Konyev úgy mordult föl, mintha elutasítaná és félresöpörné a vigasztalást, de Morrisonnak úgy tűnt, hogy ezek után észrevehetően megnyugodott.

Hátradólt hát az ülésén, és hagyta, hogy a szeme magától lecsukódjon. Kíváncsian próbára tette magát, nem éhezett-e meg, de arra a következtetésre jutott, hogy egyáltalán nem. Azt is ellenőrizte, hogy nem érez-e határozott nyomást a hólyagjában. Nem tapasztalta, de ez nem nyugtatta meg igazán. Az evést az ember tekintélyes ideig halogathatja, de a vizelelési ingerrel nem teheti meg ugyanezt olyan nyugodtan.

Hirtelen arra lett figyelmes, hogy Kalinyina szól hozzá, de nem értette világosan.
– Bocsánat, mit mondott? – fordult a lány felé.

Kalinyina viszonzta a pillantását. – Ne haragudjon, megszakítottam a gondolatait – szólt lágyan.

– Tulajdonképpen jól tette, Szofija. Én kérek elnézést a figyelmetlenségemért.

– Nos, azt kérdeztem, hogy pontosan mit csinál az agyhullámok elemzésekor? Úgy értem, mi az, amit másképpen csinál, mint a többiek? Miért kellett nekünk... – itt megtorpant, szemmel látható zavarban, hogyan folytassa tovább.

Morrison minden neheztelés nélkül fejezte be a gondolatát: – Miért volt rá szükség, hogy engem erőszakkal elhurcoljanak a hazámból?

– Most mérges rám?

– Nem. Föltételezem, hogy nem maga kezdeményezte az akciót.

– Természetesen nem. Még csak nem is tudtam róla. Valójában pontosan ezért tettem föl ezt a kérdést. Én semmit sem tudok a maga szakterületéről azon kívül, hogy léteznek bizonyos elektromos ideghullámok, hogy az elektorenkefalográfia bonyolult és fontos tudományággá fejlődött.

– Nos, ha arra kíváncsi, mi olyan különleges az én saját nézeteimmel kapcsolatban, attól tartok, nem mondhatom meg.

– Szóval az is titkos. Gondolhattam volna.

– Nem, egyáltalán nem titkos – ráncolta össze a homlokát Morrison. – A tudományban nincsenek titkok, legalábbis nem szabadna lenniük, eltekintve az elsőbbségért folytatott küzdelemtől, amely miatt a tudósok néha alaposan meggondolják, mit mondjanak, és ezen a téren néha én is bűnösnek érzem magam. Ebben az esetben azonban szó szerint értem. Azért nem tudom megmondani magának, mert lényegét magam sem értem igazán.

Kalinyina elgondolkodott, ajkát töprengően összeszorította. – Mégis, valamit nem mondhatna róla?

– Megpróbálhatom, ha kész meghallgatni néhány egyszerűbb bizonyítékot. Az egész területet nem tudnám kimerítően leírni. Az, amit agyhullámnak nevezünk, az az idegi tevékenység minden fajtájának bonyolult keveréke, különféle ingerérzetek, különböző izmok és mirigyek, ingermechanizmusok, szabályozó mozzanatok satöbbi vegyülete. Mindezek között ott bujkálnak azok a hullámok is, amelyek az aktív, teremtő gondolatokat ébresztik vagy belőlük fakadnak. Ezeknek a szkeptikus hullámoknak, ahogy én nevezem őket, a többiektől való elkülönítése hatalmas feladat. A szervezet minden különösebb nehézség nélkül megbirkózik velük, de a szegény tudósok legtöbbször teljes kudarcot vallanak vele.

– Eddig egészen jól megértem – mosolygott Kalinyina látható megkönnyebbüléssel. (Milyen csinos, gondolta magában Morrison, amikor megszabadul a melankóliájától.)

– Még nem értem el a legnehezebb részhez – folytatta.

– Kérem, csak próbálja meg!

– Körülbelül húsz évvel ezelőtt mutattak rá, hogy létezik valami, ami ezeknek a hullámoknak egy véletlenszerű alkotóelemeként fogható föl, és amit eddig senkinek sem sikerült megragadnia, mivel az akkoriban rendelkezésre álló műszerek képtelenek voltak érzékelni azt, amit manapság „fölvillanásnak” nevezünk. Ez egy szabálytalan mértékű és erősségű, gyors rezgés. Ezt a fölfedezést persze nem én tettem, ugye, tudja?

– Úgy képelem, hogy húsz évvel ezelőtt még túl fiatalnak kellett lennie ilyen fölismeréshez – mosolyodott el ismét Kalinyina.

– Akkor én még diák voltam, és a legnagyobb fölfedezésem abban rejlett, hogy a fiatal nők mégsem teljesen megközelíthetetlenek, ami, mondjuk ki bátran, kevésbé falrengető tudományos felismerés. Eddig minden ember nyilván többször is eljuthatott, gondolom, de most ez igazán nem fontos.

Sokan jutottak arra a következtetésre, hogy a fölvillanások esetleg a gondolkodási folyamatot reprezentálják, de senkinek sem sikerült megfelelően elkülöníteni őket. Hol megjelentek, hol elhaltak, néha érzékelhetők voltak, máskor nem,

és az volt az általános vélemény, hogy talán a műszerek tréfája az egész, mivel olyan kifinomult eszközökkel dolgoztak, amelyek túl kényesek voltak a mért jelenségekhez képest, és sokak szerint, amit fölfogtak, nem volt egyéb holmi háttérzörejnél.

Én azonban nem így véltem. Idővel kidolgoztam egy számítógépes programot, ami lehetővé tette a fölviállások elkülönítését, és bebizonyította, hogy állandóan jelen vannak az emberi agyban. Ennek még némileg hitelt is adtak, mivel többeknek sikerült megismételni a méréseimet. Állatokat használtam olyan kísérletekhez, amelyeket túl veszélyes lett volna embereken elvégezni, a kapott eredményeket pedig a programom elemzési képességeinek továbbfejlesztéséhez használtam föl. De minél konkrétabbakká váltak az elemzéseim és minél jelentősebbeknek tekintettem az eredményeket, annál kevésbé voltak képesek mások is utánozni őket, és persze annál határozottabban állították, hogy az állatkísérleteim zsákutcába vezettek.

A fölviállások elkülönítése azonban még messze volt attól, hogy bizonyíthassam is az elvont gondolkodással való szoros összefüggésüket. Tovább tökéletesítettem, erősítettem, újra meg újra módosítottam a programomat, míg végül meggyőztem magamat, hogy valóban a gondolkodást tanulmányozom, vagyis magukat a szkeptikus hullámokat. Viszont mindmáig senki sem képes a kutatásaim kulcsfontosságú mozzanatainak megisméltésére. Nemegyszer lehetővé tettem másoknak is a programom és a műszereim használatát, ilyesmi volt az is, ami most itt van előttem, és mégis, rendre mindenki kudarcot vallott vele.

Kalinyina komoly arckifejezéssel hallgatta. – És van valami sejtelve róla, hogy másoknak miért nem sikerült a dolog? – kérdezte végül.

– A legegyszerűbb magyarázat az lenne, hogy bennem van valami hiba, hogy hóbortos vagyok, ha nem egészen bolond. Gyanítom, hogy számos kollégám pontosan így vélekedik.

– És saját maga szerint, szintén bolond?

– Nem, nem hiszem, Szofija, de néha azért magam is kételkedem. Tudja, miután sikerül a szkeptikus hullámok elkülönítése és fölerősítése, kiderülhet, hogy az emberi agy maga is valamiféle vevőkészülék. A vizsgált személy gondolatai közvetlenül behatolhatnak a vizsgálatot végző agyába. Az egész biztosan rendkívül kifinomult vevőberendezés, de ugyanakkor szélsőségesen individuális is. Ha a programomat sikerül annyira tökéletesítenem, hogy jobban érzékelhessem más gondolatait, az egyben azt is jelenti, hogy lényegében a saját agyamhoz igazítom. Mások agyára talán nincs is hatással, illetve annál kisebb ez a hatás, minél jobban alkalmazkodik az enyémhez. Olyasmi ez, mint egy arckép: minél jobban hasonlít rám, annál kevésbé hasonlíthat bárki máshoz. Amennyivel tökéletesebben felfoghatók a programom eredményei az én számomra, annál hozzáférhetlenebbek másoknak.

– És valóban érzékelt konkrét gondolatokat?

– Nem vagyok biztos benne. Néha úgy tűnik, hogy igen, de sohasem tudtam meggyőződni arról, hogy nem a képzeletem játéka-e az egész. Az biztos, hogy eddig senki más, sem az én programommal, sem másikkal nem érzékelt még semmi hasonlót. A fölviállások nyomon követésével kitapogattam a szkeptikus csomópontokat csimpánzagyakban, és ennek alapján kiszámítottam, hol lehetnek azok az emberi agyban, de ezt sem fogadta el eddig senki. Úgy vélik, hogy ez egy olyan tudós túlzott lelkesedésének terméke, aki messze túlértékeli saját elméletét. És még abban sem lehetek teljesen bizonyos, hogy a szkeptikus csomópontok vezetékes vizsgálata, természetesen csak állatokon, valós eredményekre vezethet.

– Állatokon talán még nehezebb lehet a dolog. És ezeket az érzékeléseit már közzétette?

– Nem mertem – rázta meg a fejét Morrison. – Senki sem ismerné el az ilyen szubjektív fölismerések valóságértékét. Futtában ugyan, eléggé ostobán, sokaknak megemlítettem, így aztán híre ment a dolognak, de csak még határozottabbá tette a kollégáim meggyőződését, hogy, finoman szólva, ingatag elme vagyok. Csak a múlt szombaton említette meg Natalja, hogy Sapirovszki komolyan vett, de őt is, legalábbis az én hazámban, hasonlóan megbízhatatlan elmének tekintik.

– Ő nem az – jelentette ki Kalinyina szilárdan legalábbis nem volt az.

– Jó lenne bizonyosnak lennem benne, hogy valóban nem volt az, az egyszer szent.

– A maga gondolatokkal kapcsolatos megérzései mély benyomást keltettek Sapirovszki-ban – szólalt meg váratlanul az első ülésen Konyev, de most sem fordult hátra. – Ezt pontosan tudom. Megvitatta velem a dolgot. Nemegyszer kijelentette, hogy a maga programja valamiféle adóberendezésként működik, és szívesen kipróbálná saját magán is. Amennyiben egy idegsejten, a szkeptikus csomópont kulcsfontosságú idegsejtjén belül van, az határozottan megváltoztatja a helyzetet. Akkor kétségtelenül fölfoghatná az ottani gondolatokat. Sapirovszki legalábbis így vélte, és én is így gondolom. Sapirovszki még azt is lehetségesnek tekintette, hogy konkrét gondolatokat is fölismerhet a maguk teljességében, de arra még nem készült föl, hogy ezt a világ előtt is kinyilvánítsa. Különben tényleg így van?

Hogy mennyire titkolóznak ezek mindnyájan, gondolta magában Morrison. Ebben a pillanatban elkapta Kalinyina arckifejezését. A lány szája kicsit megnyílt, szemöldökét összevonta, ujjai tétován matattak az ajka körül. Mintha lázasan csöndre akarná inteni őt, de nyíltan valahogy mégsem merné megtenni.

Ebben a pillanatban Gyezsnyev örömteli, harsány kiáltása vonta magára a figyelmüket: – Elég a kotyogásból, gyermekeim! A Grotta végre bemérete, hogy tényleg ott vagyunk, ahol jelentettük.

– Pontosan ott, ahol én mondtam! – rikoltotta Konyev mindkét karját föllendítve, már-már gyermekes örömmel.

– Vállaljuk csak közösen a felelősséget – jegyezte meg gúnyosan Gyezsnyev –, ahol mi mondtuk!

– Nem! – szólt közbe Boranova. – Én utasítottam Konyevet, hogy a saját felelősségére határozza meg a helyzetünket, ennél fogva az elismerés is őt illeti.

Konyev csöppet sem illetődött meg. – Nem kellett volna ilyen hirtelen kollektív felelősséget vállalnod, Arkagyij Visszarionovics – mondta hidegen, a Szovjetunióban rég divatjamúlt apai nevet is használva, mintegy ezzel is hangsúlyozva Gyezsnyev paraszti származását, mivel a régi szokás csak ebben a rétegben maradt fenn –, és ha kiderült volna, hogy rossz hajszálerbe evezünk be?

Gyezsnyev mosolya határozottan kényszeredetté merevedett, és enyhén sárgás felső metszőfogai belemélyedtek alsó ajkába.

– És Sapirovszki? Vele mi van? – vágott közbe Boranova parancsoló alhangján, hogy megelőzze Gyezsnyev várható visszavágását. – Az a gond – válaszolt Gyezsnyev – már elmúlt. Beadtak neki valami injekciót, és visszaállt a normális szívverése.

– Nos, akkor mehetünk tovább? – kérdezte Konyev sürgetően.

– Igen – adta meg az engedélyt Boranova.

– Ebben az esetben... legalább a véráramból lépünk ki!

Boranova és Kalinyina egyszerre hajolt a műszerei fölé. Morrison nézte őket néhány pillanatig, de sejtelve sem volt róla, mivel foglalatostkodnak. Gyezsnyevhez fordult, aki (eltérően a teljesen merev Konyevtől) laza testtartásban ült a helyén: – Most mi lesz, Arkagyij? Csak úgy nem törhetünk ki egy agyi véredényből!

– Majd kicsusszanunk, amint elég kicsik leszünk hozzá. Tovább miniatürizálódunk. Nézzen csak körül.

Morrison meglepetten követte a tanácsát. Ráébredt, hogy valahányszor stabilizálódott körülöttük a kinti világ, azt véglegesnek tekintette és többet nem törődött vele.

Az áramlás most fölgyorsult odakint. Valójában nem így volt ugyan, de a hajó ismét kisebb lett, és a mellette elhaladó objektumoknak kevesebb időre volt szükségük, hogy továbbmenjenek, ezért a hajó állandóságába kapaszkodó tudat ezt úgy értelmezte, hogy maga az áramlás gyorsult föl hirtelen.

Egy vörös sejt haladt el mellettük, ugyanolyan sebességgel (legalábbis látszólag), mint a verőérben, ugyanakkor mégis olyan erővel lüktetett a közelükben, mintha egy csapkodó bálna úszna el egy evezős csónak oldala mellett. Egészen halványra változott. Csaknem átlátszó lett, és az éle folyamatosan reszketett a Brown-féle mozgás hatására. Valami szürkés homály vette körül, és úgy nézett ki, mint amikor egy fenyegető viharfelhő borítja el az eget. Eddigre persze már megszabadult oxigénterhének jó részétől, átadta a mohó agysejteknek, amelyek minden különösebb életjel fölmutatása nélkül elnyelték az egész szervezet rendelkezésére álló mennyiség jó negyed részét. Az agy ugyanis látszólag csak ült a helyén, érzékelt, reagált és gondolkodott, és mindezt olyan hallatlan bonyolultsággal, amellyel semmiféle emberalkotta komputer nem veheti föl a versenyt, sem most, sem soha, míg a világ világ.

Ahogy a vörös testecskék, a vérlemezkék és a már beláthatatlan nagyságú szörnyetegekként nagy ritkán megjelenő, fehérvérsejtek növekedtek, úgy vált maga a vérplazma is egyre jellegzetesebbé.

Egyre szemcsésebb benyomást keltett, és az egyes szemcsék még tovább növekedtek, amint fokozódó sebességgel elsuhantak a hajó mellett. Morrison tudta, hogy fehérjemolekulákat lát maga előtt, és egy idő után úgy tűnt neki, hogy rezgésükön és vonaglásukon keresztül homályosan már csavaros, spirális atomszerkezetüket is fölismeri. Némelyiküket részben elborították a rájuk rakódó zsírmolekulák bozótjai.

Újabb mozgás keltette föl a figyelmét, ezúttal nem a Brown-féle, hanem valami, annál határozottabb rángás.

Elfordította a fejét, és megpróbált kinézni a hajó másik, érfalhoz tapadó oldalán.

A pikkelyek eltűntek, illetve egyetlen pikkely (illetve sejt, ahogy most már joggal gondolhatta) növekedett akkorára, hogy más egyéb nem is volt látható. Mögöttük siklott el a sejt kidudorodó, nagy és vaskos magja, amely a szeme láttára változott még nagyobb és vastagabbá.

A hajó megrándult, amint egyik része elszakadt a faltól, majd ismét megrezdült, amikor visszatapadt hozzá.

– Mi ez? – nézett Morrison rémulten Kalinyinára, aki csak türelmetlenül megrázta

a fejét válasz helyett. Teljesen elmerült a munkájában.

– Szofija igyekszik semlegesíteni a hajófal bizonyos részeinek töltését, hogy elszakadhasson a faltól, mielőtt a fokozódó feszültség még kárt tenne benne – magyarázta helyette Gyezsnyev. – Emellett újabb tapadási felületeket is kell keresnie, hogy végképp el ne sodródjunk a helyünkről. Nem könnyű dolog a folyamatos miniatürizálódás mellett is tartósan megtapadni az érfalon.

– És milyen mértékben kicsinyedünk még le? – kérdezte Morrison ijedten.

Szavait elnyomta Kalinyina éles hangú utasítása: – Arkagyij! Előre! Finoman! Csak egy picivel nyomd előbbre a hajó orrát!

– Rendben, Szofija, csak szólj, mikor álljak meg! – Közben odafordult Morrisonhoz: – Apám azt mondogatta: „A kevés és a túl sok között hajszálnyi a különbség.”

– Még! Még! – suttogta Kalinyina. – Jól van! Most megpróbálhatjuk! – A hajó mintha letapadt, megakadt volna, de ekkor hirtelen előrecsusszant, és Morrison érezte, amint enyhén hátrabillen az ülésén.

– Jó! – mondta Kalinyina. – Most egy picit gyöngébben!

A sejtnek vége szakadt. Mögötte volt a következő. Az átlagos sejt méretekhez képest ezek vékonyak voltak, egymáshoz illeszkedve hártát alkottak, kicsiny csővé kerekedtek, amelynek belső falához tapadt a hajó öt utasával együtt a parányi elektromos töltések által.

Az egyes szomszédos sejtek közötti teret mintha kötélzet töltötte volna ki: az egyik sejt belsejéből kábelek nyúltak át a másikba. Nem mindegyikük volt ép, tuskóik is látszottak itt-ott, akár egy kivágott erdő nyomai. Morrisonnak úgy tűnt, hogy kisebb tisztások is vannak abban az erdőben, de ahonnan ő nézte, nem tudta tisztán kivenni.

– Mennyire miniatürizálódunk még, Arkagyij? – kérdezte ismét.

– A végén akkorák leszünk, mint egy kisebb szerves molekula.

– És mekkora lesz a spontán deminiatürizálódás veszélye ilyen méretek mellett?

– Nem vészes – válaszolta Gyezsnyev. – Persze sokkal nagyobb, mint amikor még vörös testecskenyi vagy vérlemezkényi volt a nagyságunk.

– De még mindig nem kell miatta aggódnia – mondta Boranova –, efelől biztosíthatom.

– Hát persze – húzta félre a száját Gyezsnyev, és egy kicsit fölemelve a kezét, keresztbe tette a mutató és középső ujját, hogy Morrison láthassa, de a mögöttük ülő Boranova már ne. Ez az amerikai jelzés világszerte elterjedt, és Morrison, aki pontosan ismerte a jelentését, megint érezte a jéggombócot a gyomrában.

Gyezsnyev ugyan egyenesen előrenézett, de valahogy megláthatta Morrison grimaszát vagy esetleg meghallotta halknyögését. – Ugyan, ne izguljon miatta, ifjú Albert – dünnyögte. – A bölcs ember egyszerre csak egy dolog miatt aggódik, és most pont elég azon izgulunk, hogyan jutunk ki ebből a hajszálérből. Szofija, kedvesem!

– Tessék, Arkagyij!

– Gyöngítsd le a mezőt a hajó hátulján, és amikor előremozdulok, tapogass ki egyet elöl.

– Pontosán úgy csinálom, Arkagyij. Nem mondta véletlenül valamikor a papa, hogy semmi értelme lopni tanítani a tolvajt?

– De igen. Hát akkor lopj, kicsi tolvajom, lopj nekünk valamit.

Morrison azon töprengett, hogy Gyezsnyev és Kalinyina nem szándékosan erőltetik-e a jó kedélyt a halálos veszedelem árnyékában, csak hogy belé lelket

verjenek? Vagy inkább az ő gyávaságán gúnyolódnak? Inkább az előbbi mellett döntött. Már csak így van ez: ha az ember egyformán tekinthet valamilyen megnyilvánulást barátinak vagy ellenségesnek, akkor hajlamosabb a barátit valószínűsíteni. Ezzel talán még az öreg Gyezsnyev is egyetértene. Ettől a gondolattól elillant a félelme.

A hajó fara szabadon lebegett a hajszálér falától néhány centiméternyire (a pillanatnyi valóságnak megfelelően persze csupán néhány pikométernyire talán). Morrison közelebről is megvizsgálta, és most már egészen jól látta a falat alkotó, egymás mellett sorakozó fehérje- és lipidmolekulákat.

Mit cselekszünk, hogy minderről szinte tudomást sem veszünk, gondolta magában. Itt a kiváló alkalom, hogy tanulmányozzuk a szöveteket, sokkal részletesebben, mint a legkülönb pászttázó elektronmikroszkóppal, ráadásul élő formában! Nemcsak merev állapotukat, hanem mozgásukat és változásukat is. Végighaladtunk a véráramon, az egyre szűkülő ereken, míg el nem jutottunk egy hajszálér faláig, és közben nem csináltunk semmi tudományosan érdemleges vizsgálatot. Csak rohantunk előre, mint egy metrálóagútban, semmivel sem fordítva nagyobb figyelmet a környező valóságra. Csupán azért, hogy megvizsgáljunk valami vibrálást, ami talán gondolatokat gerjeszt, de az is lehet, hogy nem.

A hajó lassan araszolt előre (régies kifejezés, gondolta hirtelen Morrison, még a metrikus rendszer előtről való, bár azt valóban nem hallotta soha, hogy például „centiméterezik” valaki), mintha tudatosan tapogatná az utat. Lehetséges, hogy Gyezsnyev generátorai és Kalinyina váltakozó, elektromágneses mezői között pontosan azt is tette.

– Közeledünk az elágazáshoz, kicsi Szofijám – szólalt meg Gyezsnyev, meglepően feszült hangon. – Bizonyosodj meg felőle, hogy szilárdan tartod az elejét, amíg előremegyek még egy méternyit, vagy valahogy ilyesformán.

– A külsejükből és az elektromos viselkedésükből arra következtetek – mondta Kalinyina –, hogy egy csomó arginin lehet előttünk, ott, az elágazás felé. Ez elég erős, pozitív töltésű mező, amiben úgy haladhatok, akár vajban a kés.

– Csak semmi elbizakodottság, Szofija – szólalt meg ekkor Boranova. – Csak figyeljen jól. Ha hibázik és a hajó elszabadul, akkor elég lesz helyrehozni a dolgot.

– Hogyne, Natalja – felelt rögtön Kalinyina –, de minden tiszteletem mellett is fölösleges volt ez a megjegyzés.

– Csak csináld pontosan azt, amit én mondok, Szofija – tanácsolta Gyezsnyev. – Csak a hajó orrát tapaszd a falhoz, de azt erősen. Minden más részét engedd szabadon!

– Megtörtént – suttogta rekedten Kalinyina.

Morrison azon kapta magát, hogy visszatartja a lélegzetét. A hajó fara elvált a faltól, de az orrával továbbra is szorosan hozzátapadt. A véráram elkapta szabaddá vált hátulját, és az áramlással merőleges helyzetbe fordította a hajót, míg a hajszálér fala, ahol a hajóorr még hozzátapadt, kidudorodott, akár egy pattanás.

– Nézzenek ki! – kiáltott föl Morrison ijedten. – Mindjárt kitépjük az érfal egy darabját!

– Csönd legyen, mindenki! – mennydörögte Gyezsnyev, majd nyugodt hangon folytatta: – Most nagyon gyengén rákapcsolom a generátorokat, Szofija. Készülj föl rá, hogy bármelyik pillanatban kikapcsold a maradék vonzóerőt. Az egész hajónak semlegesnek kell lennie, de csak akkor, amikor mondom.

Szofija riadt pillantást vetett Boranova felé, aki a szokásos nyugalommal reagált:

– Csinálja pontosan úgy, Szofija, ahogy mondták. Ebben a kérdésben Arkagyij szava abszolút érvényű.

Morrison azt képzelte, hogy érzi, amint a hajó orra nekinyomódik a falnak, amely a nyomás alatt egyre jobban előrefeszült.

– Arkagyij, vagy a mező szakad meg, vagy a fal reped ki – suttogta Szofija sűrűtől.

– Csak még egy pillanat, aranyom, egyetlen pillanat. ...Most!

Az érfal hátrapattant, a hajó előrelódult, amitől Morrison hátraesett. A hajó első része belefűródött a hajszálér falának sejtszöveti közötti habarcsszerű anyagba.

52

Morrison első ízben érzékelte közvetlenül a mikrofúziós generátorok működését. Fojtott dübörgés hallatszott, amint a hajó utat tört magának a kötőanyagban, ami egyre nehezebbnek tűnt. Elöl semmi sem látszott. A hajszálér falvastagsága a valóságban rendkívül vékony, de a hajó hosszánál mégis jóval nagyobb volt.

A hajó most már teljes terjedelmében elmerült a kötőanyagban, és Gyezsnyev verejtéktől gyöngyöző homlokkal fordult Boranova felé. – Gyorsabban fogyasztjuk az energiát, mint szabad lenne.

– Akkor állítsa le a hajót, és gondoljuk át a helyzetet – javasolta Boranova.

– Ha így teszek – vélekedett Gyezsnyev –, a kötőanyag természetes ruganyossága kilökhet bennünket a sejtek közül, vissza a véráramba.

– Ebben az esetben vegye lejjebb a tolóerőt. Keresse meg azt a szintet, amely még bent tart bennünket.

A dübörgés elállt.

– Az anyag elég nagy nyomást gyakorol a hajóra – jegyezte meg Gyezsnyev.

– Eleget ahhoz is hogy összeroppantson bennünket, Arkagyij?

– Most nem, de ki kezkeskedhet a jövő felől, ha a nyomás tovább folytatódik?

– Ez nevetséges! – fortyant föl Morrison. – Hát nem azt mondta valamelyikük, hogy akkorák vagyunk, mint egy kisebb szerves molekula?

– Akkorák vagyunk, mint egy glükózmolekula – mondta Boranova –, amely mindössze huszonnégy atomból áll.

– Köszönöm – morogta Morrison –, de én is pontosan tudom, hány atomból áll egy glükózmolekula. Előfordul, hogy ilyen kisebb molekulák szinte akadálytalanul diffundálhatnak a hajszálerek falán keresztül. Állandó diffúzió! Ez a szervezet működésének lényege. Hát mi akkor miért nem diffundálunk át?

– A diffúzió statisztikai jelenség. Minden egyes pillanatban huszonnégy milliárdszor billió glükózmolekula van jelen a véráramban. Rendszeresen csaponganak és némelyikük véletlenül csapódik a megfelelő helyhez oly módon, hogy vagy keresztültör a sejtközi anyagon, vagy elmerül a hajszálér falának valamelyik sejtjében, bejut a sejtthártyán, a másik oldalon meg ki. Egy másodperc alatt igen kis részüknek sikerül ez, de ennyi éppen elég a szövetek normális működtetéséhez. Ugyanakkor az is előfordulhat, hogy egy bizonyos glükózmolekula akár egy teljes hónapig is a véráramban marad. Várhatunk mi egy hónapig a véletlenszerű diffúzióra?

– Ez komolytalan érv, Natalja – vágta rá Morrison türelmetlenül. – Miért nem csináljuk mi szándékosan azt, ami egy glükózmolekulával véletlenül esik meg?

Különösen most, hogy már félig átjutottunk a sejtközi anyagon! Miért hagyjuk, hogy beragadjunk ide?

– Én Albert pártján vagyok – szólalt megvázatlanul Konyev. – A diffúzió talán nem is olyan véletlenszerű szivárgás. Van valami kölcsönhatás a diffundáló molekula és az anyag között, amelyen keresztül a diffúzió végbemegy. Csak éppen senki sem tudja, miben rejlik ennek a viszonynak a lényege. Különösképpen itt, ahol a vér és az agy közötti határral állunk szemben.

– Nos, itt vagyunk hát, ennél a határnál – jelentette ki Gyezsnyev. – Te vagy az agyspecialista. Nem néznél körül és árulnád el nekünk, hogyan is működik ez a diffúzió?

– Nem, ezt nem tudom megtenni. De a glükózmolekula az egyetlen, amely könnyedén leküzdte ezt az akadályt. Biztosan azért van így, mivel egyben az agy egyetlen üzemanyaga is. A baj éppen az, hogy bár a hajó éppen olyan kicsi, mint egy glükózmolekula, mégsem az.

– Ki akar lyukadni valahová, Jurij – csattant föl Boranova –, vagy előadást tart nekünk?

– Igen, ki akarok lyukadni valahová. Megszüntettük a hajó elektromos töltését, hogy behatolhassunk a sejtközi anyagba, de miért hagyjuk most is ilyen állapotban? Nem vihetnénk rá egy glükózmolekula töltésmintázatát? Ha ez lehetséges, legalábbis Sapiro szervezetének szempontjából valóban glükózmolekulának számíthatna. Javaslom, Natalja, adjon utasítást erre a kísérletre.

Kalinyina nem várta meg, míg elhangzik a parancs. – Máris kész, Natalja – jelentette.

(Mindig minden ügyben Boranovához fordulnak, állapította meg magában Morrison. Mindegyik úgy tesz, mintha a másik egyszerűen nem létezne.)

– És lám, máris csökken a külső anyag nyomása – szólalt meg Gyezsnyev. – Fölismeri a jóbarátot, udvariasan meghajol és félreáll. Apám anyja, nyugodjék békében az örökkévalóságig, biztosan így kiáltana: „Boszorkányság!”, és már bújna is az ágy alá.

– Arkagyij – mondta Boranova szenvtelenül –, fokozza a tolóerőt, hogy átjussunk, még mielőtt ez az anyag rájön, hogy a glükózmolekula álcája mögött egyáltalán nem egy glükózmolekula lapul.

– Igenis, Natalja! – rikkantotta Gyezsnyev.

– Egy null a javára, Jurij – ismerte el Morrison. – A javaslata telitalálat volt. Utólag már látom, hogy nekem is eszembe juthatott volna, de hát nem jutott.

– Semmiség – morogta Konyev, mint aki nem tud mit kezdeni az elismeréssel. – Azért kicsinyítettük magunkat glükózmolekula méretűre, mert az agy glükózzal táplálkozik. Végül mindenképpen fölvevük volna a mintázatát, és amikor maga megkérdezte, miért nem diffundálunk, amikor kellene, eszembe jutott, hogy máris föl kéne vennünk.

– Tisztelt útitársak! Túljutottunk a sejtközi anyagon! – jelentette ünnepélyesen Gyezsnyev. – Kikerültünk a véráramból. Bent vagyunk az agyban!

Az agyban igen, gondolta Morrison, de nem az egyik agysejtben. Eddig mindössze a hajszalér falának sejtjei közötti kötőanyagból kerültünk át az agy sejtközi terébe, ahol a jelenlévő vázstruktúrák biztosították és tartották fenn az idegsejtek vagy

neuronok formáját és kapcsolatait. Ha ezt eltávolítanánk, a sejtek alaktalan masszává esnének össze, egymásra rogyasztaná őket a gravitációs erő és képtelenek lennének bármilyen értelmes feladat ellátására.

Az egész vastag, liánszerű kollagénszálakból összeálló, kusza őserdőnek tűnt. (Ez volt a csaknem univerzális állati fehérje-kötőanyag, amely a növények cellulózájának szerepét töltötte be, persze nem olyan olcsón, mivel csak fehérjékből és nem szénhidrátokból állt, viszont jóval rugalmasabb volt.) Ultraminiatürizált szemmel nézve ezek az elektronmikroszkóp nélkül teljesen láthatatlan kollagénszálak fatörzsekként hajladoztak mindenféle lehetetlen irányban egy olyan világban, ahol a nehézkedési erőnek alig van jelentősége.

Voltak vékonyabb és egészen finom szálak is. Morrison tudta, hogy némelyikük elasztinból is lehet, és a kollagén maga is a legkülönbébb változatokban jelenhet meg. Ha nagyobb távolságból és kevésbé lekicsinyített állapotban nézhette volna őket, kirajzolódhat volna előtte szerkezeti tulajdonságaik és rendjük. Ezen a miniatürizáltsági szinten viszont teljesen kaotikusnak látszottak. Itt nem láthatott messzire semmilyen irányban: az egymás mögött sorakozó szálak eltakarták a kilátást.

Morrison észrevette, hogy a hajó egyre lassabban mozog. A másik négy utas is csodálkozva tekintgetett körül. Vagy nem vártak erre a látványra (Morrison biztosan nem, mivel túlságosan érdekelte az agy elektromos rendszere ahhoz, hogy a mikroanatómiájával is törődjék), vagy ha mégis, akkor nem erre számítottak.

– És mit gondolnak, hogyan juthatunk el végül egy neuronig? – kérdezte Morrison. – Legalább valamelyikük tudja?

Gyezsnyev válaszolt elsőként: – A hajó csak egyenesen előre haladhat, ezért aztán mi is csak megyünk előre egyenesen, míg rá nem akadunk egyre.

– És hogyan haladhatunk egyenesen ebben a dzsungelben? Ha nem tudjuk kormányozni a hajót, hogyan kerüljük ki az akadályokat?

Gyezsnyev elgondolkodva masszírozta az arcát. – Nem kerülgetjük őket, hanem körültszigáljuk magunkat. Elhaladunk egy ilyen hogyishívják mellett, így az érintkezési oldalon erősebb lesz a rezgés, mint a másikon, miáltal az útvonalunk elhajlik, akár egy üstökös a Nap körül. – Elmosolyodott. – Az űrhajósok csinálnak így, amikor meg akarnak kerülni egy bolygót vagy egy holdat. Mi meg majd így kóválygunk ezek között a micsodák között.

– Azok a micsodák kollagénszálak – közölte Konyev zordan.

– Egyik-másik jó vastag – vélekedett Morrison. – Nem mindig férünk majd el közöttük. Mondjuk fejjel nekimegyünk az egyiknek és úgy maradunk, mivel a hajó csak előre haladhat – nos, akkor mit csinálunk? Ezt a hajót csak a véráramban való haladásra tervezték. Azon kívül kerülve tehetetlenek vagyunk, mert nincs, ami sodorjon bennünket.

– Arkagyij, három mikrofúziós generátora van – szólt közbe Boranova –, a megfelelő fűvókákkal, amelyek, úgy tudom, egyenlő szárú háromszög alakban helyezkednek el a hajó hátulján. Működtetheti, mondjuk, egyszerre csak az egyiküket?

– Nem. Egy kapcsoló szolgálja mindegyiket, egyszerre.

– Értem, Arkagyij, tudom hogy ez a pillanatnyi helyzet, de maga tervezte a hajót és tisztában van az egész irányítóberendezéssel. Nem tudná átalakítani valahogy, hogy egyszerre csak az egyik működjön?

Gyezsnyev mély lélegzetet vett. – Mindenki egyre csak azt hajtogatta, hogy egyszerűsítsek, kíméljem a költségvetési pénzeket, ne csináljak semmit, ami

fölingereket a bürokratákat.

– Mindettől függetlenül, Arkagyij, tehet most ez ügyben bármit?

– Hadd gondolkozzam. Ez olyasmi, mint a kurtított vitorla. Rövidre kell zárnom valamit, aztán beiktatnom egy külön vezetékot, de ki tudja, működik-e majd és meddig működik, ha egyáltalán sikerül, és nem kerülünk-e még kilátástalanabb helyzetbe, mint amilyenben máris vagyunk? Különböben értem, mire gondol. Ha csak az egyik fűvökát működtetem, egyenetlen lesz a tolóerőnk.

– Akkor fordulhat is, annak megfelelően, hogy éppen melyiket kapcsolja be.

– Megpróbálom, Natalja.

– Miért nem gondoltak erre, amikor betévedtünk abba a hajszálérbe? – kérdezte Morrison mérgesen. – Megkímélhetek volna attól a parányi kellemetlenségtől, amibe majdnem belehaltam, amikor pusztán kézzel kellett megfordítanom a hajót!

– Ha nem jut olyan hamar az eszébe a kézi megfordítás lehetősége – mondta Gyezsnyev –, akkor biztosan előbb-utóbb rájövünk erre, de nem lett volna igazán jó ötlet.

– Miért nem?

– Akkor a véráramban voltunk. A hajót gondosan áramvonalasra építettük, hogy kihasználjuk a felületét, amely a legkisebb örvényt sem kavargatja a folyadékban, de ez azt is jelenti, hogy jóval nehezebb kifordítani az áramlás irányából. Sokkal hosszabb időbe és jóval több energiába került volna, mint kézzel. És ne feledkezzünk meg a hajszálér szűk belső teréről sem! Itt viszont nincs áramlás, és mivel ilyen parányira kicsinyedtünk, helyünk is bőségesen akad.

– Elég! – förmedt rá ekkor Boranova. – Lásd munkához, Arkagyij!

Gyezsnyev engedelmessé vált. Beletűrt a szerszámosdobozába, leszerelt egy borítólemezt, és elmerült a belső részletek tanulmányozásában, egész idő alatt kivehetetlenül morogva a bajusza alatt.

Konyev a tarkóján összekulcsolt kézzel, mereven előrebámulva megszólalt: – Meséljen azokról a megérzéseiről, Albert.

– Megérzéseimről?

– Éppen akkor beszélt róluk, amikor befutott a hír a Grottából, hogy a megfelelő hajszálérben vagyunk. Azokról az érzeteiről beszélek, amelyeket akkor élt át, amikor megpróbálta elemezni a gondolathullámokat.

– Ó – sóhajtott föl Morrison, és elkapta Kalinyina tekintetét.

A lány nagyon lassan megcsóválta a fejét, és alig észrevehetően az ajkára tette az ujját.

– Nincs mit mondanom róluk – mondta közönyösen Morrison. – Csak afféle homályos érzések voltak, semmiféle objektív eszközzel nem tudtam meghatározni őket. Az is előfordulhat, hogy csak a képzeletemben léteztek. Azok, akiknek beszéltem róluk, mindenesetre így vélekedtek felőlük.

– És soha semmit nem publikált a témában?

– Soha. Csak konferenciák alkalmával tettem róluk futó említést, és alighanem az is elég nagy hiba volt. Ha maga és Sapiro hallott is róluk, az csak szóbeszéd útján történhetett. Ha publikálom őket, az a lehető legtökéletesebb tudományos öngyilkosság lett volna.

– Elég kár.

Morrison újabb futó pillantást vetett Kalinyinára. A lány mocnásnyit biccentett, de nem mondott semmit. Nem is szólhatott volna anélkül, hogy mindenki meg ne hallotta

volna a hajóban.

Morrison szórakozottan körülnézett. Gyezsnyev magában motyogva, teljesen elmerült a munkájában. Konyev mereven bámult maga elé és az éppen rátörő gyötrelmes gondolatokkal küszködött. A Kalinyina háta mögött ülő Boranova figyelmesen tanulmányozta számítógépe képernyőjét és jegyzeteket készített. Morrison meg sem próbálta elolvasni őket: angolul minden további nélkül tudott olvasni fordított helyzetű szöveget is, de oroszul nem jutott el eddig a szintig.

Csak a bal oldalán ülő Kalinyina nézett rá.

Morrison összeszorította az ajkát, és szövegre állította a komputerét. Cirill karakterkészlete ugyan nem volt, de fonetikus latin betűs írással kipötyögtette az orosz szavakat: – Mi a baj?

A lány mintha tétovázott volna, de lehet, hogy csak a latin betűkkel állt hadilábon.

Végül nekilendültek az ujjai, és az ő képernyőjén csinos cirill betűkkel jelent meg a szöveg: „NE BÍZZON MEG BENNE! NE MONDJON NEKI SEMMIT!” És azonnal törölte is.

„MIÉRT?” – írta ki Morrison.

Kalinyina máris válaszolt: „NEM AKAR ROSSZAT, CSAK AZ ELSŐSÉG, AZ ELISMERÉS. BÁRMIT MEGTESZ ÉRTE... BÁRMIT, BÁRMIT, BÁRMIT!”

A szavak eltűntek, és a lány határozottan félrefordította a fejét.

Morrison mélyen elgondolkodott. Csupán az elhagyott nő bosszúja lenne mindez?

Különben sem számított, mivel úgysem szándékozott semmi olyat mondani, amit eddig akár írásban, akár szóban ki nem adott. Ő maga sem volt rosszindulatú, viszont ahol elsőbbségről vagy elismerésről volt szó, ha nem is tenne meg bármit, bármit, bármit, de hogy sokat megtenne, az biztos.

Ebben a pillanatban azonban nem volt mit tennie. Vagy talán mégis, egyvalamit, aminek ugyan semmi köze az egész ügyhöz, de lassan kezdte befészkelni magát a tudatába és kiszorítani onnan minden egyebet.

Odafordult Boranovához, aki még most is mereven bámulta a képernyőjét, miközben ujjai, gondterhelt összpontosításának visszhangjaként, lágyan doboltak ülésének karfáján.

– Natalja!

– Tessék, Albert – de nem nézett föl.

– Utálom, hogy ilyen parlagi dolgot kell megemlítenem – és hangja alig hallható suttogássá halkult –, de azon gondolkodom, hogy vizelnem kellene.

Erre a nő már fölemelte a szemét, a szája sarka halványan megrándult, de visszaparancsolta a mosolyt, viszont ő nem halkította le a hangját. – Miért gondolkodik rajta, Albert? Csinálja!

Morrison úgy érezte magát, mint a kisdíák, aki a kezét föltartva, félénken kéredez ki az osztályból, és tudta, hogy viselkedése ésszerűtlen. – Nem tetszik, hogy én vagyok az első.

Boranova úgy vonta össze a szemöldökét, akár a példabeli tanító néni. – Micsoda számárság! És különben sem az első. Magam is túl vagyok már ezen a szükségleten. – Könnyedén megvonta a vállát. – Nemegyszer rájöttem, hogy a feszültség fokozza ezt az ingert.

Morrison is gyakran tapasztalta ugyanezt. – Magának könnyű, egyedül van ott hátul – suttogta, és óvatosan Kalinyina felé intett a fejével.

– Vagy úgy! – csóválta meg a fejét Boranova. – De azt biztosan nem várja el tőlem, hogy valami függőnyt rögtönözsek magának. Majd befogom a szememet. (Kalinyina meglepődve fordult feléjük.) – Biztos vagyok benne, hogy Szofija pusztán méltóságából nem törődik majd velem, és nyilván rövid időn belül ő is igényt tart majd a maga tapintatára.

Morrison kellemetlenül zavarodottnak érezte magát, de Kalinyina nyílt megértéssel fordult felé: – Ugyan, Albert, hiszen nemrégiben csupaszon hevert az ölemben. Ugyan, mi szükség lenne most ilyen szégyenlősségre?

Morrison halványan elmosolyodott, és könnyű mozdulattal jelezte háláját.

Gondolatban földézte, hogyan nyílik az a fedél az ülésén, és amint eszébe jutott, arra is visszaemlékezett, hogy a nyitását halk, de határozott kattánás kíséri. (Ezek az idegesítő szovjetek. Az apróságok terén elmaradottak, mint mindig. Könnyen megoldható lett volna, hogy zajtalanul működjön az a szerkezet.)

Ruhájának elektrosztatikus nyílászárójával is sikeresen megbirkózott, és most már azon aggódott, hogyan csukhatja majd vissza minden baj nélkül.

Amint a tartály fedele kinyílt, azonnal megérezte a légáramlatot, amely kellemetlenül hűvösen érintette csupasz bőrét. Hatalmas megkönnyebbüléssel sóhajtott föl, amint végzett a dologgal, nagy nehezen a ruha nyílását is elrendezte, és lihegve ült a helyén. Ekkor jött rá, hogy biztosan egész idő alatt visszatartotta a lélegzetét.

– Tessék – nyújtott felé valamit Boranova. Egy pillanatig csodálkozva meredt a nő kezében tartott valamire, majd fölismerte, hogy egy kis, előre csomagolt törlőkendő az. Föltépte a burkot, és a benne talált nedves, illatosított ruhadarabkával megtörölte a kezét. (Lám, azért még a szovjetek is megtanulnak bizonyos apró finomságokat vagy dekadens dolgokat, attól függ, hogy az ember tudatában a kifinomultság vagy a türelmetlenség kerekedik-e fölül.)

– Ezzel is megvolnánk! – hangzott föl ekkor Gyezsnyev öblös hangja, Morrison fülének egy kissé túl hangosan az előbbi sugdolózás után.

– Mivel vagyunk meg? – kérdezte Morrison mérgesen, ösztönösen arra gondolva, hogy a megjegyzés az ő testi szükségleteinek szól.

– A generátorok egyenkénti működtetésével – közölte elégedetten Gyezsnyev, „na tessék” mozdulatot téve mindkét kezével a hajó vezérlőpultja felé. – Most már használhatom bármelyiket külön, vagy kettőt, illetve hármat egyszerre, ha úgy tetszik. Teljesen biztonságos, ha minden igaz.

– Most hogy is van ez, Arkagyij? – sziszegte Boranova fullánkosan. – Igazán biztonságos a dolog vagy nem?

– Mindkettő – felelte Gyezsnyev. – Ami engem illet, én teljesen biztos vagyok benne. A baj csak az, hogy a véleményem nem mindig helytálló. Apám is mindig mondogatta...

– Inkább ki kellene próbálnunk – fojtotta bele a szót Konyev „Gyezsnyev apjába”.

– Hát persze – hagyta rá Gyezsnyev –, erre kérdés nélkül is sor kerül, de – emelte föl a hangját, hogy újból ne szakíthassák félbe –, amint apám mondogatta: „Az biztos, hogy bármit, aminek szó nélkül kellene mennie, előbb-utóbb föltétlenül szóvá tesz valaki”, és az is közismert, hogy...

Itt egy pillanatra elhallgatott, de most Boranova szólt közbe: – Mi az, ami olyan közismert?

– Számos dolog, Natasa – nézett rá Gyezsnyev. – Először is, a manőverezés rengeteg energiát emészt majd el. Én megtettem minden tőlem telhetőt, de a hajó

mégsem ilyen feladatokra készült. Továbbá, nos, ettől fogva nem léphetek kapcsolatba a Grottával.

– Nincs kapcsolat? – kiáltott föl Kalinyina, majdnem visítássá vékonyodó hangon, ami egyszerre fejezhette ki döbbenetét és ingerültségét.

Boranova hangja egyértelmű ingerültségről tanúskodott: – Azt hogy értsem, hogy nincs kapcsolat?

– Ugyan, Natasa, a generátorokat nem huzalozhattam be huzalok nélkül, nem igaz? A világ legjobb mérnöke sem képes drótokat csinálni a semmiből, nem is beszélve a szilikonchipek semmiből való előállításáról. Valamit szét kellett szerelnem, és az egyetlen dolog, amit a hajó működőképességének kockáztatása nélkül szétszedhettem, az a hírközlő berendezés volt. Megmondtam nekik is, odakint a Grottában, mire rettenetes lármát és sivalkodást csaptak, de hogyan akadályozhattak volna meg a munkámban? Egyszerűen most azt hiszem, tudjuk kormányozni a hajót, azt viszont tudom, hogy nincs velük kapcsolatunk.

54

Néma csönd állt be, amikor a hajó továbbindult. A környezet odakint gyökeresen megváltozott. A véráramban mindenféle objektumok hemzsegték körülöttük, némelyek lassan megelőzték a hajót, mások lomhán kullogtak utánuk, az alakjuknak, áramvonalasságuknak megfelelően, gondolta Morrison. Érezték a mozgást, ha másból nem, hát az érfal pikkelyzete alapján – az artériában a vaskosabb lerakódások, a hajszálerekben az apróbb pikkelyek mindig egyenletesen maradtak el mögöttük.

Itt viszont, a sejtek közötti térben minden állt. Nem mozdult semmi, nem volt életnek semmi jele. A kollagénszálak sűrűje valódi őserdőt idézti, igaz, csak törzsekből, levelek, bármiféle szín, hang vagy mozgás nélkül.

Amint azonban a hajó megindult a sejtközi, nyúlós folyadékban, lassan minden elmozdult hátrafelé. A hajó egy „V” alakú elágazás felé haladt, majd elsiklott a két ág között, ahol Morrison világosan megfigyelhette, hogy mindkét száron spirál fut végig, mégpedig a vékonyabbikon erőteljesebben kirajzolódva.

Valamivel előttük egy még vastagabb szál következett, a kollagéndzsungel hatalmas faóriása.

– Azt meg kell kerülnöd, Arkagyij – szólalt meg Konyev –, elérkezett a próba ideje.

– Igen, csak ahhoz le kell hajolnom, az irányítókarok nem állnak kézre. A rögtönzésnek megvannak a maga korlátai. – Ezzel Gyezsnyev előredőlt, körülbelül a lábszára magasságáig. – Nem valami élvezetes gondolat, hogy folyton ezt kell majd csinálnom. Nem könnyű ez egy méltóságteljes testtartáshoz szokott embernek.

– Úgy érted, hogy egy kövér embernek – jegyezte meg Konyev rosszindulatúan. – Egész dagadtra híztál az utóbbi időben, Arkagyij. Le kellene adnod valamennyit.

– Nagyon helyes – egyenesedett föl Gyezsnyev. – Máris abbahagyom, szépen hazamegyek és hozzálátok a fogyókúrához. Pont a legmegfelelőbb pillanat, Jurij, a kioktatásra!

– Egyikük számára sem az érzelmi kitörések ideje ez, Arkagyij – dörrent rájuk Boranova. – Kanyarodj!

Gyezsnyev fojtott nyögéssel előrehajolt. A hajó lassan, enyhe ívben jobbra

kanyarodott, vagyis látszólag balra húzódott tőlük a vastag fonál, minden egyébbel együtt.

– Mindjárt beleütközöl! – kiáltotta Konyev. – Fordulj élesebben!

– Nem fordulhatok élesebben – vágott vissza Gyezsnyev. – A motorok csak ennyire térnek el a középponttól és ezen itt nem változtathatok.

– Helyes, de akkor beleütközünk – morogta Konyev, ingerült éllel a hangjában.

– Akkor ütközzünk neki! – csattant föl Boranova élesen. – Ne essen pánikba, Jurij, lényegtelen dolgok miatt! A hajó erős műanyagból épült, az a tönk pedig nyilvánvalóan gumyszerű.

Miközben beszélt, a hajó orra lassan, meglehetősen szorosan kezdett elsiklani a kollagénszál mellett. Az orr-részen kinézve már látható volt, hogy a kiszélesedő hajótörzs számára elkerülhetetlen az ütközés. Be is következett, éppen amikor a szál körülbelül Kalinyina ülésének magasságába ért. Nem hallatszott semmiféle csikorgás, csak valami egészen puha súrlódás volt érzékelhető. Nem csupán a szál maga volt gumyszerű – ahogy Boranova föltételezte – és hajolt be kissé az ütközés erejétől, majd visszaegyenyedve a hajót is egy hajszálnyira eltaszította, hanem a nyálkás sejtközi folyadék is ütközőként és rezgéscsillapítóként működött.

A hajó továbbhaladt és a szál irányának megfelelően balra fordult.

– Amint közvetlenül várható volt az ütközés, kikapcsoltam a hajtóművet – mondta Gyezsnyev. – Ez a balfordulat a rezgési erő következménye.

– Igen – morogta Konyev –, de mi lenne, ha a másik irányba akarnál elfordulni?

– Akkor használnám a generátort. Esetleg az út jóval korábbi szakaszában odakormányoztam volna a jobb oldali szálszövevény mellé. A lényeg az, hogy a lehető legkevesebbet használjuk a hajtóművet és a legnagyobb mértékben támaszkodjunk a szálakra. Először is, nem szeretnék gyorsan nyakára hágni az energiakészletünknek. Másodszor, az erőteljes energiakibocsátás növeli a spontán deminiatürizálódás esélyét.

– Micsodaa? – kiáltott föl Morrison, majd Boranovához fordult: – Ez igaz?

– Nincs különösebb jelentősége – felelte Boranova –, de igaz. Az esély kicsit megnövekszik általa. Azt mondanám, hogy az energiatakarékosságot illetően a tartalékolás a lényegesebb szempont.

De Morrison képtelen volt visszafojtani a haragját. – Hát nem látják, milyen nevetséges, nem is, milyen kriminális ez az egész helyzet? Olyan hajóban utazunk, amely nem felel meg a célnak, és bármit csinálunk, csak tovább rontjuk a körülményeket.

– De Albert, kérem – csóválta meg a fejét Boranova –, maga is tudja, hogy nincs más lehetőségünk.

– Különben – jegyezte meg Gyezsnyev vigyorogva – ha ebben a silány hajóban is megoldjuk a feladatot, gondolja csak meg, mennyivel nevezetesebbek leszünk! Egyszerűen hősök! Igazi hősök! Egész biztosan Lenin-rendet kapunk, mindenki, külön-külön. Ez előre eldöntött kérdés. Ha pedig nem sikerül a dolog, még a gondolat is kellemes, hogy a hajóra foghatjuk az egészet.

– Na persze – jegyezte meg Morrison. – Szovjet hősök lesznek mindnyájan! No és én, velem mi lesz?

– Ne gondolja, Albert, hogy magáról megfeledkezünk, ha sikerrel járunk – mondta Boranova. – Lenin-rendet már jó néhány esetben kaptak külföldiek, közöttük számos amerikai is. Ha valamely oknál fogva nem tartana igényt erre a megtiszteltetésre, az elméletének helyességét mindenképpen bebizonyítjuk, és ezért hamarabb kaphat

Nobel-díjat, mint bármelyikünk.

– Nem vagyunk abban a helyzetben, hogy a báránykáinkat számolgassuk – dörmögte Morrison. – Köszönöm szépen, de én még egy darabig inkább nem fogalmaznám meg a Nobel-díj átvételekor elmondandó beszédemet.

– Én egyelőre arra lennék kíváncsi – szólalt meg Kalinyina –, hogy egyáltalán elérhetünk-e egy idegsejtet?

– Mi akadály lehet? – kérdezte Gyezsnyev. – Tudunk haladni, kormányozni, kikerültünk a hajszálérből, és benne vagyunk az agyban. Akad itt idegsejt, amennyit csak akarunk, milliárdszámra.

– Hol az az itt? – csattant föl Kalinyina. – Én nem látok egyetlen neuront sem, csak kollagénszálakat.

– Szerinted mennyi lehet ez a sejtközi folyadék? – kérdezte Gyezsnyev.

– Mikroszkopikus vastagságú – felelte Kalinyina –, persze ha normális méretűek lennének. Ám mivel glükózmolekulányiak vagyunk, a legközelebbi idegsejt akár kilométernyire is lehet tőlünk.

– Akkor hát – jelentette ki Gyezsnyev –, egy kilométert megyünk előre a hajónkkal. Igaz, belekerül egy kis időbe, de megvalósítható.

– Persze, ha egyenesen haladhatnánk, de egy sűrű dzsungel kellős közepén vagyunk. Itt kell forgolódnunk, hol az egyik, hol a másik szál körül, és előfordulhat, hogy a mostani mércénkkel ötven kilométernyi csavargás után megint a kiindulási pontunknál találjuk magunkat. Tévelyeghetünk ebben az útvesztőben anélkül, hogy akár egyetlen neuront is találnánk, hacsak nem véletlenül.

– Jurijnak van térképe – mondta komoran Gyezsnyev, nem túl nagy meggyőződéssel –, az ő cerebrohogyishívjákja...

Konyev összeráncolt homlokkal rázta meg a fejét. – A cerebrográf megmutatja az agy keringési rendszerét és a sejtstruktúrákat, de úgy nem tudom beállítani, hogy a sejtközi folyadékban is mutassa a helyzetünket. Ezeket a finom részleteket nem ismerjük és a cerebrográfból semmivel sem vehetünk ki többel, mint amennyit beletettünk.

Morrison kinézett a hajó áttetsző falán. Körös-körül mindenfelé látszottak a kollagénszálak, takarták egymást és fogva tartották őket. Egyik irányban sem tudott közöttük messzire ellátni és semerre sem látszott egyéb, csak egyik ilyen szál a másik után.

Sehol egy idegsejt! Sehol egy neuron!

TIZENHARMADIK FEJEZET

A sejt

„Olyan fal még nem épült, amely azt mondaná:

»Isten hozott, idegen!«”

(Gyezsnyev)

55

Boranova orrlyukai kissé kitágultak, sötét szemöldöke összehúzódott, de a hangja nyugodt maradt.

– Arkagyij, haladjon előre, olyan egyenesen, amennyire csak lehet. Csak a legszükségesebb mértékben térjen ki, és ha teheti, váltakozva kanyarodjon jobbra és balra. És mivel háromdimenziós térben mozgunk, fölfelé és lefelé is!

– Hamarosan jól elkeverednénk, Natasa – vélekedett Gyezsnyev.

– Magától értetődik, de ez talán mégsem vezetne teljes zűrzavarhoz. Nem haladunk egyenesen orrirányban, de körbe-körbe, spirál vagy csigavonalban sem muszáj. Előbb-utóbb mégiscsak elérünk egy sejtet.

– Talán – vetette fel óvatosan Gyezsnyev – ha egy kicsit deminiatürizálná a hajót...

– Nem! – vágta rá Boranova.

– Várjon, Natasa! Gondolja meg! Ha egy kicsit deminiatürizálódunk, akkor rövidebb utat kell megtennünk. Mi nagyobbak leszünk, a véredény és az idegsejt közötti tér pedig kisebb. – Közben izgatottan gesztikulált, hogy ezzel is nyomtatékot adjon mondanivalójának. – Hát nem érti?

– De értem, Arkagyij. Viszont minél nagyobbak lennénk, annál nehezebben juthatnánk keresztül a szálak között. Az agyi neuronok alaposan védettek. Az agy az egyetlen szerv, amely teljesen csontburokban van és a testben szabálytalanul elhelyezkedő neuronokat itt minden oldalról jól körülveszi a sejtközi anyag. Lásza be, csak glükózmolekula nagyságban lehetünk képesek úgy elhaladni a kollagénszálak mellett és között, hogy ne tegyünk komolyabb kárt magában az agyban.

Ekkor Konyev ismét, tőle szokatlan módon, hátrafordult, s úgy emelte Boranovára a tekintetét, hogy közben gondosan kikerülte Kalinyináét. – Azt hiszem – mondta –, nem kell teljesen vakon vagy ötletszerűen törnünk előre.

– Hát hogyan másként? – kérdezte Boranova.

– A neuronok biztosan elárulják magukat. Mindegyiken végigfut hosszában időnként, persze igen röviden egy-egy idegi ingerület. Az talán kitapogatható.

– A neuronok jól szigeteltek – vontá össze a szemöldökét Morrison.

– Az axonok igen, de nem a sejttestek.

– De az idegi ingerületek éppen az axonokban a legerősebbek.

– Nem, a szinapszisokban lehet a legerősebb az inger, és azok szintén nincsenek szigetelve. Azoknak folyamatosan mintegy szikrázniuk kell, és ezt kell nekünk

észre vennünk.

– A hajszalérben sem sikerült – mondta Morrison.

– Akkor az érfalnak éppen a rossz oldalán voltunk. Ugyan már, Albert, miért akadékoskodik? Csak annyit kérek, hogy próbálja meg kikeresni az agyhullámokat. Ezért van itt, vagy nem igaz?

– Engem elhurcoltak! – csattant föl Morrison dühösen. – Azért vagyok itt!

– Akárhogyan került is ide, Albert – hajolt előre Boranova –, Jurij javaslata mindenképpen ésszerű. És Jurij, örökösen ellenségesnek kell lennie?

Morrison azon kapta magát, hogy reszket a méregtől és hirtelen azt sem érti, miért. Konyev javaslata valóban ésszerű volt.

Azután eljutott a tudatáig a kérdés lényege: hogy olyan körülmények között tegye próbára az elméletét, amikor nincs semmiféle visszavonulási lehetősége. Viszont most itt áll egy agysejt előtt, amelyhez képest annyira lekicsinyítették, hogy hegynyi nagyságúnak tűnik számára. Legközelebb arra is megkérhetik, hogy ugyanezt a kísérletet odabent, egy ilyen sejt belsejében végezze el. Ha megteszi, és kudarcot vall vele, mindenki tudni fogja, hogy az elmélete hibás és mindig is az volt.

Valójában nem Konyev epés megjegyzése miatt volt dühös, hanem mert akarata ellenére ilyen kényelmetlenül sarokba szorították a körülmények.

Tisztában volt vele, hogy Boranova választ vár tőle, és közben magán érezte Konyev izzó tekintetét.

– Ha érzékelek valamit, akkor egyszerre minden irányból érzékelem – mondta lassan. – A hajszaléren kívül, amelyet éppen most hagytunk magunk mögött, megszámlálhatatlan neuron vesz körül bennünket.

– De egyesek mégiscsak közelebb vannak, mint mások – érvelt Konyev –, egykettőnek pedig egészen közel kell lennie. Nem tudná megállapítani, melyik irányból a legerősebbek azok a jelek? Belekapaszkodhatnánk az egyik ilyen közeli jelzésbe.

– A vevőkészülékemet nem készítettem föl a jelek irányának meghatározására.

– Ó, ezek szerint még az amerikaiak is használnak speciális célfeladatokra szánt, ámde rendkívüli esetekre föl nem készített berendezéseket! Nem csupán a műveletlen szovjetek azok, akik...

– Jurij! – csattant föl Boranova szigorúan.

Konyev nyelt egyet. – Gondolom, mindjárt azt mondja, hogy már megint ellenségesen viselkedem. Ebben az esetben maga mondja meg neki, Natalja, hogy próbálkozzon meg valamivel, ami végül elárulhatja neki, melyik irányból érkeznek hozzánk a legerősebb jelzések!

– Kérem, Albert, tegyen legalább egy kísérletet! – kérlelte Boranova. – Ha meg sem próbálja, továbbra is itt kell kóvályognunk ebben a kollagén-dzsungelben, abban a reményben, hogy majd csak rábukkanunk valamire, amíg még nem késő!

– Most is tévelygünk, mialatt a szánk jár – tette hozzá Gyezsnyev csaknem lágyan –, és én nem látok semmit.

Morrison, még mindig dühösen, bekapcsolta a komputerét, és beállította az agyhullámok vételére. A képernyő kivilágosodott, de csak valami zaj kísérte, igaz, hogy jóval erősebben, mint az előbb, a hajszalér belsejében.

Eddig minden esetben finom vezetékeket használt, amelyeket eljuttatott valamilyen idegsejt belsejébe. Most azonban hová kapcsolhatná őket? Nem álltak rendelkezésére a megfelelő idegsejtek, jobban mondva, most bent tartózkodott az agyban, ami az elektródok használatát értelmetlenné tette. Talán ha ezeket a (lehető

legjobban kifeszített) vezetékeket a levegőbe tartaná, mint valami antennát, akkor megtehetnék a dolgukat. Mostani nagyságuk mellett azonban az antennaszárak feszítávolsága minimális lenne, és alig használhatná őket valamire, hacsak...

Többszörösen összehajtogatta a vezetékeket, amelyek ezután úgy meredtek föl, akár egy rovar csápjai, amelyekről eredetileg az antenna is kapta a nevét. Azután beállította és a lehető legfinomabbra hangolta a vevőkészüléket, mire a vibrálás hirtelen mély, keskeny hullámokká változott a képernyőn... de csak egyetlen pillanatra. Morrison önkéntelenül fölkiáltott.

- Mi történt? – lepődött meg Boranova.
- Fogtam valamit, csak egy villanást... de eltűnt.
- Próbálja újra!

Morrison fölnézett. – Figyeljenek ide, mindnyájan! Nyugalom! Nehéz működtetni ezt az egészet, és akkor sikerül a legjobban, ha teljesen rá összpontosíthatok. Megértették? Semmi zaj! De semmi!

- Végül is mit fogott? – kérdezte Konyev csöndesen.
 - Hogyan?
 - Az a villanás. Valami villanásszerűt észlelt. Megtudhatnánk, mi volt az?
 - Nem. Magam sem tudom, mit fogtam be. Szeretném még egyszer megpróbálni.
- Ezzel bal felé hátrafordult: – Natalja, én itt nem parancsolhatok senkinek, de maga igen. Valóban ne zavarjon engem most senki, különösen Jurij!

– Csöndben leszünk – ígérte Boranova. – Csinálja tovább! Jurij, egy szót se!

Morrison hirtelen balra kapta a fejét, mivel halvány érintést észlelt arról az oldalról. Kalinyina nézett rá sugárzóan, félénk mosollyal az arcán. Némán, izgatottan formázta a szavakat, és Morrison nagy nehezen kihámozta orosz jelentésüket: Ne is törődjön vele! Mutassa meg neki! Tanítsa móresre!

A lány szeme ragyogott, és Morrison ösztönösen meleg mosollyal viszonzta a szavait. Lehetséges lenne, hogy a lányt csak a cserbenhagyója iránti bosszúvágy vezérli? Mégis nagyon kedves volt számára a szemében föl villanó biztatás és hit.

(Mióta nem fordult már elő, hogy egy nő büszkén, a képességeibe vetett hittel nézett rá! Hány éve is már, hogy Brenda szeméből kihunytt ez a fény?)

Rátört az önsajnálát rohama, és kénytelen volt egy pillanatra teljesen leállni.

De vissza a műszerekhez! Megpróbálta kirekeszteni magából a külvilágot, a körülményeket, hogy csak a komputerére gondoljon, csak azokra a parányi rezgésekre összpontosítson, amelyeket a nátrium és káliumionok egymásra hatása vált ki a neuron membránjából.

A képernyő ismét kivilágosodott, elnyugodott, alacsony csúcsok és hullámvölgyek rajzolódtak ki rajta. Óvatosan, a billentyűket alig merészelve megérinteni, Morrison leütötte a nagyítás kódját. A hullámhegyek és völgyek kiszélesedtek, csúcsaik túlkerültek a képernyő peremén. Végül csak egyetlen hullámelem maradt a képben, amelyet egy homályos, gyengébb rezgés követelt.

Most rögzíti a hullámokat, gondolta magában, de kimondani nem merte, sőt valójában még a gondolat kisugárzását is visszafogta, nehogy a legkisebb fizikai vagy mentális ráhatás törölje a képet.

A gyengébb vibrálás, a szkeptikus hullámok, ahogy nevezte őket, hol élesebbé, hol homályosabbá váltak, de sohasem élesedtek ki egészen.

Morrison nem lepte meg a látvány. Lehet, hogy egyszerre több sejt mezejét is befogta, és azok nem teljesen fedik egymást. Azután ott van a hajó műanyag falának

szigetelőhatása. Nem is beszélve a Brown-féle mozgás állandó remegéséről. Az is lehetséges, hogy a miniatürizációs mezőn kívüli atomcsoportok interferencia-jelenségei azok.

Az igazi csoda az, hogy egyáltalán elcsípett valamilyen hullámot.

Nagyon lassan megérintette a kezével az antennát. Föl-le csúsztatta rajta az ujjait, először az egyik, majd a másik és végül egyszerre mindkét kezével, ellentétes irányban. Utána hol erre, hol arra el is hajtogatta az antennát. A szkeptikus hullámok hol kiélesedtek, hol elhomályosodtak, de nem volt teljesen biztos benne, melyik mozdulata idézte elő azt az élesedést.

Egyszer csak, egy bizonyos pont érintésekor, a parányi hullámok teljesen éleseké váltak. Egyik vagy másik irányban elhalványodtak, de ebben az egyben határozottan rajzolódtak ki. Próbálta megakadályozni keze reszketését.

- Arkagyij! – szólalt meg csöndesen.
- Igen, amerikai mágusom – válaszolta Gyezsnyev.
- Forduljon balra és egy picit fölfelé. Nem szabad sokat beszélnem.
- Meg kell kerülnöm néhány fonalat.
- Csak lassan csinálja. Ha elsiet, én is elveszítem a kép élességét.

Morrison erővel fogta vissza magát, hogy legalább a szeme ne forduljon balra, Kalinyina felé. Egyetlen pillantás az arcára, egyetlen elkerülhetetlen gondolat a szépségéről elég lehet az egész képernyő tisztára söpréséhez. Maga a figyelemelterelés gondolata is elterelő erőként mutatkozott meg a gondolathullámok vibrálásán.

Gyezsnyev lágy ívben kanyarodott a hajóval, amennyire a különválasztott generátorok megengedték, Morrison pedig lassan követte mozgásukat az antenna elfordításával. Néha-néha közbevetett néhány kurta utasítást: – Föl és jobbra! Le!... Kicsit balra!

Végül szinte nyögve fölsóhajtott: – Egyenesen előre!

Biztosan könnyebb lesz, gondolta, amint közeledünk hozzá, de addig képtelen volt megnyugodni, amíg valóban meg nem pillantottak egy neuront. A sűrű kollagénbozótton keresztül pedig ez nem is volt olyan könnyű, mindaddig, míg csaknem beleütköznek.

Egyetlen tárgyra összpontosítani meg legalább olyan fárasztó volt, mint amikor az ember megfeszíti egy izmát és hosszú ideig úgy tartja, mereven. Mindenképpen be kellett iktatnia valami változatosságot. Valami másra kellett gondolnia, méghozzá semleges dologra, olyasmire, ami egy kis időre föloldja a tudatát markoló görcsöt. Jobb híján fölbomlott családjára gondolt, mivel ez a kép olyan gyakran jutott az eszébe, hogy lassan megfakult, és valahogy elveszítette éles kontúrajait. Olyan volt, mint egy régi, töredezett, megbámult fénykép, amelyből bármikor kiléphetett, hogy visszatérjen az elméjét teljesen betöltő szkeptikus hullámok képzetéhez.

Ekkor, teljesen váratlanul és mindent elhomályosítva egy másik gondolat kerítette hatalmába. Szofija Kalinyina képe jelent meg előtte, sokkal fiatalabban, bájosabban és vidámabban, mint eddig bármikor, rövid ismeretségük ideje alatt. A képpel együtt szeretet, aggodalom és féltékenység olyan hulláma tört rá, ami teljesen elgyöngítette.

Soha nem ébredt eddig tudatára ezeknek az érzéseknek, de ki tudhatná igazán, miféle tudatalatti gondolatok és érzelmek lappanganak saját agysejtjeiben! Kalinyina? Valóban így érezne iránta? Ilyen hamar? Vagy talán ennek az idegen agyban tett fantasztikus utazásnak a fantasztikus feszültsége idézi elő ezeket a szintén fantasztikus

reakciókat?

Ebben a pillanatban vette csak észre, hogy a képernyő teljesen kifakult. Már rá akart kiáltani Gyezsnyevre, hogy kapcsolja ki a generátorokat, míg összpontosít és megpróbálja újra befogni az elvesztett hullámokat, amikor maga Gyezsnyev kiáltott föl mennydörgő hangon.

– Megvan, Albert! Úgy vezettél rá arra a sejtre, akár egy kopó! Gratulálok!

– Gratuláljunk – szólalt meg Boranova, látván Konyev megnyúlt arc kifejezését – Jurijnak is, amiért eszébe jutott, hogy rá kell vennünk Albertet erre az erőfeszítésre.

Konyev arca lassan megnyugodott, s közben Gyezsnyev föltette a kérdést: – És most hogyan jutunk a belsejébe?

56

Morrison érdeklődve nézte a sűrűt maguk előtt. Egy hatalmas, szilárd fal meredezett velük szemben, amely fölfelé, lefelé, jobbra és balra egyaránt messze túlterjedt a hajó reflektorának fénykörén. A fal bordázata sok helyütt kidudorodott, és közelebről egészen úgy nézett ki, mint egy sakktábla, amelynek minden négyzete magasan előredomborodik. Az egyes kis kupolák között szaggatott nyúlványok meredeztek elő, mint vastag, rövid szerteágazó kötélvégek, amiktől a fal valahogy cafrangosnak látszott.

Morrison, saját parányi volta következtében némi erőfeszítéssel tudatosíthatta csak, hogy azok a dudorok a sejtfalat alkotó molekulák (föltehetően foszforikus lipidek) végei lehetnek. Most értette csak meg, némi megrökönyödéssel, mit jelent, hogy a hajó glükózmolekulányira zsugorodott. A sejt óriási méretű volt, a hajó jelenlegi nagyságához képest talán csak kilométerekben mérhető.

Konyev szintén álmélgodva meredt a sejtmembránra, de valamivel hamarabb sikerült leráznia bénultságát, mint Morrisonnak.

– Nem vagyok biztos benne – közölte sötéten –, hogy ez egy agysejt, vagy legalábbis egy neuron.

– Miért, mi más lehetne? – kérdezte Gyezsnyev. – Hiszen az agyban vagyunk, ez pedig egy sejt.

Konyev még csak nem is próbálta leplezni ingerültségét, úgy vetette oda: – Nem csak egyféle agysejt létezik. A neuron a legfontosabb fajtája, a gondolat fő közege. Az emberi agyban tízmilliárd van belőle. Körülbelül tízszer annyi a támasztó és segédfunkciókat ellátó gliális sejtek száma. Ezek lényegesen kisebbek a neuronoknál. A nagy számok törvénye szerint tíz az egyhez, hogy ez egy ilyen gliális képződmény. A gondolati hullámok viszont a neuronokban képződnek.

– De nem vezérelhet bennünket csupán a véletlen, Jurij – jegyezte meg Boranova. – Nem tudná mindenféle statisztikai kitérő nélkül közelebről meghatározni, hogy ez itt vajon egy neuron vagy az a másik?

– Egyszeri ránézésre semmiképpen. A mostani méreteink távlatából csupán a sejtfal egy kis darabkáját láthatjuk, és ilyen szemszögből az egyik sejt majdnem pontosan olyan, mint a másik. Meg kell növelnünk magunkat, hogy távlati képet nyerhessünk róla. Az a véleményem, Natalja, hogy most deminiatürizálódhatnánk egy kicsit. Végül is túljutottunk azon, amit maga kollagéndzsungelnek nevezett.

– Megnövelhetjük magunkat, ha nagyon szükséges – mondta Boranova –, de a

növekedés hosszadalmasabb és kockázatosabb is, mint a kicsinyítés. A méretek növelése hőtermeléssel jár, és csak igen lassan hajtható végre. Nincs semmi más választás?

– Megint tehetünk egy kísérletet Albert műszerével – vont vállat Konyev nem túl lelkesen. – Albert, meg tudná mondani, hogy a bemérhető szkeptikus hullámok közvetlenül szemből vagy kissé más irányból érkeznek hozzánk?

Morrison habozott. Amikor a képernyője elhalványodott, még a sejt megpillantása előtt, akkor merült föl benne Kalinyina képe, és nem óhajtotta viszontlátni azt a látomást. Túlságosan zavaró, egyenesen fölkavaró volt számára. Az agya is csak akkor lehet képes valóban elnyomni és elleplezni bizonyos érzelmeket, ha azok a külső valóságban is rejtve maradnak a felszín alatt.

– Nem vagyok benne biztos... – mormolta tétován.

– Próbálja meg! – mondta Konyev, mire mind a négy szovjet komoran nézett az amerikaiakra.

Morrison gondolatban megvonta a vállát és bekapcsolta komputerét. Némi töprengés után megszólalt: – Megint elkaptam a hullámokat, Jurij, de nem olyan erősek, mint útközben voltak, idefelé.

– És bármilyen irányban érezhetően megerősödnek?

– Kissé följebb mintha erősödnének, de újból figyelmeztetem, hogy a készülékem elég gyöngye az irányok meghatározásában.

– Igen, akárcsak ez a hajó, amelyre annyit panaszkodik... Véleményem szerint a következő történhetett, Natalja: Idefelé jövet érzékelhettük egy neuron hullámait a glia teteje fölött, amely közvetlenül eltakarja előlünk. Amikor Arkagyij meglátta, közvetlenül nekikormányozta a hajót, így a teste most eltakarja előlünk a neuront, ezért érkeznek hozzánk gyöngébben a gondolathullámok.

– Ebben az esetben – töprengett Boranova – át kell kelniük fölötte, hogy eljuthassunk a neuronhoz.

– És abban az esetben – mondta Konyev – megint csak az a véleményem, hogy deminiatürizálódni kell valamennyire. Jelenlegi, glükózmolekulányi méretünk mellett az átkelés e fölött jó száz-százötven „kilométernyi” utat is jelenthet. Ha mondjuk megtízszerezzük a hosszúságunkat, vagyis akkorák leszünk, mint egy kisebbfajta fehérjemolekula, akkor a látszólagos távolság mindössze tíz-tizenöt kilométernyire csökken.

Kalinyina közömbös hangon jegyezte meg, mintha a mondandójának semmi köze nem lenne az imént elhangzottakhoz: – A mostani méreteinkre van szükség ahhoz, hogy végül behatolhassunk abba a sejtbe, Natalja...

Rövid szünet után, nehogy úgy tűnjék, mintha a fölvetésre válaszolna, Konyev megjegyezte: – Természetesen... amint elérjük a neuront, ismét beállíthatjuk a méretünket akkorára, ami a legmegfelelőbbnek látszik.

Boranova fősóhajtott és láthatóan elmerült saját gondolataiban.

Konyev tőle szokatlan kedvességgel folytatta: – Natalja, végül mindenképpen meg kell növelni a méreteinket, nem maradhatunk örökké glükózmolekulányi nagyságúak.

– Nagyon nem szeretem, ha a föltétlenül szükségesnél többször kell deminiatürizálódni.

– De ebben az esetben kénytelenek vagyunk, Natalja. Nem tölthetünk órákat azzal, hogy egy sejt körül kóválygunk. Ehhez a mérethez képest a tízszeres nagyítás

pedig elhanyagolható energiaváltozást jelent – abszolút értelemben.

– És a deminiatürizálási folyamat megindítása nem végződhet robbanásszerű, spontán megnagyobbodással? – kérdezte aggódva Morrison.

– Semmi probléma a ráérző képességével, Albert – dűnnyögte Boranova. – Ahhoz képest, hogy bármit is tudna a miniatürizáció lényegéről, mindig rátapint a kényes pontokra. Ha egyszer elkezdtek, biztonságosabb véghez is vinni a deminiatürizálást. A megszakítása együtt jár bizonyos kockázattal.

– Ugyanúgy, mint az, ha túlságosan sokáig maradunk glükózmolekula méretűek – tette hozzá Gyezsnyev.

– Igaz – bólintott komoran Boranova.

– Tegyük föl a kérdést szavazásra, és hozzunk demokratikus döntést? – kérdezte Gyezsnyev.

Erre a hangra Boranova élesen fölkapta a fejét, sötét szeme villámokat szórt. – Nem, Arkagyij. A döntések meghozataláért én vagyok felelős, és meg fogom növelni a hajó nagyságát. Természetesen sikert, azt kívánhatnak hozzá – folytatta, már kevésbé parancsnoki modorban.

– Miért ne? – nézett rá Gyezsnyev. – Ez annyi, mintha mindnyájunknak sikert kívánnék.

Boranova ezzel a műszerfala fölé hajolt, Morrison pedig hamarosan beleunt abba, hogy figyelje. Valójában nem is látta, mit csinál, de ha látja, akkor sem értette volna, ráadásul ott volt az a közönséges jelenség, hogy a nyaka belesajdult a kicsavart testhelyzetbe. Visszafordult tehát, és rajtakapta Konyevet, amint a válla fölött órá mered.

– Ami a szkeptikus hullámok bemérését illeti... – kezdte Konyev.

– Mi van a szkeptikus hullámok bemérésével?

– Amikor e felé a sejt felé igyekeztünk a kollagéndzsungelen keresztül...

– Igen, igen, és mi a gondja vele?

– Támadtak, izé, képzetei?

Morrisonnak eszébe jutott a fájdalmas látomás Kalinyináról. E pillanatban semmi hasonló nem volt jelen a tudatában. Még amikor megpróbált most visszagondolni rá, az sem váltott ki belőle semmilyen érdemleges emléket. Bármilyen történt is tehát az elméjében, az bizonyára csak a szkeptikus hullámokra való intenzív összpontosítás eredményeképpen következhetett be. Viszont akármi volt is ez az egész, nem szándékozott kitalálni Konyev előtt, vagy bárki más előtt, ami azt illeti.

– Miért kellett volna bármilyen képzeteket is érzékelnem? – húzta az időt.

– Csak mert előfordult már magával ilyesmi normális méretkörülmények között.

– Biztosan azt gondolja, hogy lekicsinyített állapotban az elemzés intenzívebb lehet vagy erőteljesebb képzeteket idézhet elő.

– Ésszerűnek tűnő föltételezés. De volt ilyen élménye vagy sem? És a kérdésem egyáltalán nem elméleti természetű. Kifejezetten a megfigyelései iránt érdeklődöm. Egyszóval, voltak bármilyen képzetei?

– Nem – válaszolta Morrison, és a lelke mélyén fölsóhajtott.

Konyev továbbra is ferdén pislogott felé (amitől Morrison egy kissé nyugtalannak és sokkal inkább idegesnek érezte magát), majd csöndesen kijelentette: – Nekem viszont igen.

– Magának? – tágult ki Morrison szeme őszinte megdöbbenéssel, majd jóval óvatosabban megkérdezte: – És mit tapasztalt?

– Nem valami sokat, de maga talán világosabban megmagyarázhatná. Akkor

ugyanis éppen a műszerek beállításával foglalatostkodott, és az bizonyára jobban kapcsolódik az ön agyához, mint az enyémmé.

– Pontosan mit tapasztalt? Le tudná írni részletesebben?

– Futó fölvilágást, amely ahogy megjelent, máris eltűnt. Úgy rémlik, hogy három emberalakot láttam, és az egyikük nagyobb volt a másik kettőnél.

– És ebből mire következtetett?

– Nos, Sapirovnak van egy lánya, akit nagyon szeret, annak pedig két gyereke, akiket egyenesen imád. Talán kómás állapotában rájuk gondolt, illetve eszébe jutottak, vagy azt képzelte, hogy látja őket. Ki tudja, mi történik egy bekómált ember tudatában?

– Maga ismeri a lányát és az unokáit? Fölismerte őket?

– Olyasféleképpen láttam őket, mint alkonyatkor, homályos üvegen keresztül.

Lényegében csak három alak volt kivehető. – Konyev hangja csalódott volt. – Azt hittem, maga világosabban látta őket.

– Semmi hasonlót nem láttam és nem is érzékeltem – mondta töprengve

Morrison.

– Természetesen sokkal élesebbé válik az érzékelés, ha egyszer bejutunk a neuronba – reménykedett Konyev. – Mindenesetre nem holmi álmokképekre vagyunk kíváncsiak, szavakat akarunk hallani!

– Én eddig sohasem hallottam szavakat – rázta meg a fejét Morrison.

– Hát persze hogy nem – derült föl Konyev –, hiszen állatokkal dolgozott, azok pedig nemigen használnak szavakat.

– Igaz – ismerte el Morrison –, bár egyszer egy emberi lényvel is végeztem bizonyos vizsgálatokat, csak erről még nem beszéltem. De akkor sem érzékeltem szavakat, sőt képeket sem.

Konyev csak kurta vállrándítással reagált.

– Tudja, az adott körülmények között természetesnek tartom, hogy Sapiro tudata a családjával van tele – vélekedett Morrison –, már ha elfogadjuk valóságként a maga által képzelteket. Gondolom kevés az esélyünk arra, hogy éppen valami komplikált, miniatürizációs matematikai elméletet forgat a fejében.

– Egyáltalán nem, hiszen fizikus volt! Még a családja is csak ezután következhetett. Ha bármilyen szót egyáltalán kihámozhatunk azokból a szkeptikus hullámokból, az biztosan a fizikával lesz kapcsolatos.

– Valóban így gondolja?

– A leghatározottabban.

Mindketten elhallgattak, és néhány percig senki más sem szólalt meg a hajóban. Végül Boranova törte meg a csendet: – Nos, a hajót fehérjemolekula nagyságúra deminiatürizáltam, és megállítottam a folyamatot.

Pillanatnyi némaság után Gyezsnyev szólalt meg torokhangjához nem igazán illő feszültséggel: – És minden rendben ment, Natasa?

– A pusztá tény, Arkagyij, hogy ezt megkérdézheti, magában rejti a pozitív választ – felelte Boranova. – A deminiatürizáció minden baj nélkül végbement.

Boranova elmosolyodott, de a haja tövében határozott csíkban ütközött ki a verejték.

A gliális sejt felülete még mindig túlterjedt a hajó fényoszlopjának hatókörén és elveszett a homályban, de a jellege megváltozott. A kidudorodások és árkok finom hálózattá szelídültek. A dudorok közül kitüremkedő szálak alig észlelhető fonalakká zsugorodtak, amint a hajó gyorsan siklott tovább a sejfelület mellett.

Morrison figyelme elsősorban a számítógépére összpontosult, feszülten konstataálta, hogy a szkeptikus hullámok vonalainak erőssége nem csökken, időnként mégis úgy érezte, hogy kénytelen félrefordulni a képernyőtől, hogy kinézessen a föltáruló panorámára.

Még így, megnagyobbodott hajóból nézve is hatalmasnak látszottak a sejtből előnyúló dendritek. Eleinte tuskó vastagságúak voltak, de gyorsan vékonyodtak és határozottan rugalmasnak látszottak. A támasztófonalak merevsége nélkül lágyan hajladoztak a sejtközi folyadékban előretörő hajó keltette hullámokban. Szabályosan elhajoltak a hajó közeledtére, így Gyezsnyevnek ritkán kellett tennie bármit is az elkerülésükre. Némán félrehúzódtak az útból, és a hajó biztonságosan siklott el közöttük.

A felületből néha előbukkantak az idegsejt tipikus dendritvékenységének jelei, még egy közönséges gliális sejt esetében is. Többszörösen szétágaztak, akár a fák ágai, és közvetlenül meredtek elő a sejtfalból.

A sejt szomszédságában jóval kevesebb volt a kollagénszál és a hajó nagyobb méretének köszönhetően az előfordulók is sokkal vékonyabbak és gyöngébbek voltak. Egy alkalommal Gyezsnyev vagy nem vette észre, vagy nem törődött a közvetlenül előttük fölbukkanóval. A hajó úgy suhant el mellette, hogy szinte érintette az oldalát Morrison ülésénél. El is fitorodon a várható ütközéstől, de a hajónak semmi baja sem esett. Maga a szál hajolt meg a nyomástól, majd kiszabadulva alóla, visszapattant eredeti helyére. Morrison utánanézett, és csak akkor látta, hogy a szál elszakadt. Még egy másodpercnyi ideig látszott, mielőtt elsodródott volna.

Boranova is biztosan látta a történeteket, beleértve Morrison reakcióját is, mivel megnyugtatóan megszólalt: – Semmi ok az aggodalomra. Ilyen szálak billiószámra található az agyban, ezért nem számít, hogy eggyel több vagy kevesebb van belőlük. Mellesleg gyorsan regenerálódnak, még az ilyen súlyosan sérült agyban is, mint szegény Sapirové.

– Készséggel elhiszem – dörmögte Morrison –, mégsem szabadulok a gondolattól, hogy jogtalanul gázolunk keresztül egy olyan végtelenül finom szerkezeten, amely nem készült fel idegen betolakodók fogadására.

– Nagyra értékelem a hozzáállását – mondta szelíden Boranova –, de eddig sem jött létre a világon egyetlen olyan geológiai vagy biológiai jelenség sem, amely eleve figyelembe vette volna az ember esetleges beavatkozását. Az emberiség rengeteg kárt tesz a Földön és az életben, néha kifejezetten szándékosan... Mellesleg szomjas vagyok, maga nem?

– Határozottan – felelte Morrison.

– Talál egy kis csészét az ülése jobb karfája alatti mélyedésben, kérem, nyújtsa hátra.

Mind az ötüknek töltött, miközben tárgyilagosan hozzátette: – Nem vagyunk víz híján, szóval, ha valaki repetát kér, csak tessék.

Gyezsnyev utálkozva meredt a csészéjére, de egyik kezét ezalatt is a műszerein tartotta. Beleszaglászott, és sötéten megjegyezte: – Apám nemegyszer mondogatta, hogy „Nincs a tiszta vízhez hasonló ital, föltéve ha a tisztítására némi alkoholt

használtak”.

– Nézze, Arkagyij – mondta Boranova –, biztos vagyok benne, hogy az apja gyakran tisztította az ivóvizét, de itt, a hajó fedélzetén, kezével a kormányon, be kell érnie a tisztítatlan vízzel.

– Olykor mindenkinek el kell szenvednie némi ínséget – sóhajtott Gyezsnyev, majd szenvedő fintorral lenyelte a vízadagját.

Talán a víz íze volt az, ami miatt Kalinyina váratlanul megtapogatta az ülés szélét a lába között. Morrison csak pillanatnyi késéssel fogta föl, hogy most rajta van az ürítkezés sora, mire az ablak felé fordult, és leste, nem következik-e be ismét egy szál elszakadása.

– Azt hiszem, éppen ebédre jár az idő, de ki kell bírunk nélküle. Bár...

– Bár micsoda? – kérdezte Gyezsnyev. – Esetleg egy jó tányér csípős, tejfölös céklaleves?

– Az előírásokat megszegve, egyetlen dolgot felcsempészttem a hajóra – mondta bűnbánóan Boranova egy kis csokoládét... Kalóriadús és teljesen rost nélküli.

Kalinyina, aki ebben a pillanatban dobta ki nedves papír kéztörölőjét és lazán rázogatta szárította az ujjait, megjegyezte: – Tönkreteszi a fogainkat.

– De nem azonnal – intette le Boranova. – Különben is kiöblíthetjük a szánkat egy kis vízzel, hogy megszabaduljunk a lerakódó cukortól. Nos, ki kér egy darabot?

Négy kéz emelkedett a magasba, Kalinyináé sem utolsóként. Morrison örömmel vette át az adagját. Nagyon szerette a csokoládét, és most is csak szopogatta, hogy tovább tartson. Az íz élesen idézte föl Muncie külvárosában eltöltött gyerekkorát.

A csokoládé már elfogyott, amikor Konyev halkán odasúgta Morrisonnak: – Észlelt valamit, mialatt a gliális sejtet megkerültük?

– Nem – felelte Morrison (és igazat mondott). – És maga?

– Én azt hiszem, igen. A „zöld mezők” kifejezés villant át az agyamon.

Morrison nem tudott elnyomni egy kételkedő hümmögést, majd egy ideig elmerült a gondolataiban.

– Nos?

Morrison megvonta a vállat. – Ilyesféle frázisok lépten-nyomon fölbukkannak az ember tudatában. Valamit elkap, úgymond félfüllel, ami valamivel később bekéredzkedik a tudatába, vagy éppen valamiféle tudati hullám hátán bukkann a felszínre az illető kifejezés, de az is előfordulhat, hogy hallucinációs hallásingert érez.

– Akkor jutott ez az eszembe, amikor a maga számítógépére néztem, és láttam, ahogy koncentrált.

– Föltételezem, hogy rá akart jönni valamire, akkor bukkant elő a tudata mélyéről, mintegy válaszul ez a kifejezés. Hasonló dolgok történnek álmunkban is.

– Nem. Ez teljesen valóságos volt.

– Honnan tudhatja ilyen biztosan, Jurij? Én semmi hasonlót nem érzékeltem. Gondolja, hogy valaki mással is előfordult ilyesmi?

– Nem hinném. Senki más nem összpontosított a maga gépére. Valószínűleg senki másnak az agya nem képes ebben a hajóban vételre a maga hullámhosszán, hogy úgy mondjam.

– Ez csak találgatás. Különben mit jelent ez a kifejezés?

– A „zöld mezők”? Nos, Sapirovnak volt egy vidéki háza. Arról eszébe juthatott a zöld mező képze.

– Ő legföljebb a képzetet közvetíthette. A szavak már magában fogalmazódtak

meg.

Konyev összeráncolta a homlokát, egy pillanatra elhallgatott, majd nyílt ellenségességgel folytatta:

– Miért tagadja ennyire egy üzenet foghatóságát?

Morrison megengedte magának, hogy hasonlóan ellenséges hangnemben vágjon vissza. – Mert már megégettem a kezemet, amikor a hasonló érzékeléseimről beszéltem valakinek. Elég sokszor nevettek ki miatta ahhoz, hogy óvatos legyek. Egy nő és két gyerek képzete nekünk nem mond semmit. A „zöld mezők”-féle kifejezések meg pláne. Ha netán beszámolna róluk, hogyan zárhatná ki a belső keletkezésű képek vagy szavak lehetőségét? Figyeljen ide, Jurij, ahhoz, hogy egy ilyesféle képzet használható legyen, bármilyen homályos és közvetett is, bele kell illeszkedjen a kvantum-relativitás kölcsönviszonyba. Akkor már beszámolhat róla. Bármi, ami ennél kevesebb, nem meggyőző, s ha megfeszül, sem szerez híveket magának. Csak keserűséget okozhat mindnyájunknak. Tapasztalatból mondom.

– És mi van akkor, ha maga hall valami létfontosságú dolgot, olyasmit, ami szorosan kapcsolódik a programunkhoz? – faggatózott Konyev. – Lehetséges, hogy megtartja magának?

– Miért tenném? Ha bármilyen fizikai jelenséget érzékelnék a miniatürizálással kapcsolatban, kellő ismeretek híján föl sem fognám, és ha megtartanám magamnak, nem jutnék vele semmire. Ha bármely hasznos ismeretet meg is osztunk magunk között, ez a komputer az én gépem marad, mivel az én elméletem működteti, így a végeredményből is én részesednék nagyobb mértékben. Semmiképpen sem tartanám hát magamban, Jurij. Mind a saját önző érdekem, mind a tudományos önbecsülésem egyaránt távol tartana tőle. És magával mi a helyzet ezen a téren?

– Természetesen megosztom minden benyomásomat. Az imént is éppen így tettem.

– Nem a „zöld mezőkre” gondolok. Annak semmi értelme. De tegyük föl, hogy érzékel valami nagyon fontosat, én pedig nem. Nem jut esetleg eszébe, hogy az a tudás államtitok, akár maga a miniatürizálás? Akkor vajon megosztaná-e velem a benyomásait, kihíva ezzel a maguk Központi Egyeztető Bizottságának a haragját?

Összehajolva, suttogva beszélgettek egymással, Boranova mégis elkapta a kulcsszót. – Politizálgatunk, uraim? – kérdezte fagyosan.

– Albert műszerének fölhasználási lehetőségeiről beszélgetünk, Natalja – felelte Konyev. – Ha valami fontosat megtudok Sapirovszkeptikus hullámai alapján, Albert pedig nem, akkor úgy érzi, hogy eltitkolom előle, nehogy megsértsek valami államtitkot.

– Az is könnyen megeshet – bólintott fagyosan Boranova.

– Szükségünk van Albert együttműködésére – folytatta Konyev csöndesen. – Ez az ő gépe és az ő programja, és én biztos vagyok benne, hogy tudja, miként használhatja őket csökkentett kapacitással. Ha nincs teljesen meggyőződve a becsületességünkről és jóindulatunkról, megoldhatja, hogy semmit se érzékeljünk. Én kész vagyok vele megosztani minden benyomásomat, amennyiben ő is megteszi ugyanezt.

– A Bizottság nyugodtan megtilthatja ezt, ahogy maga Albert is rámutatott – mondta erre Boranova.

– Csak tegye! Engem nem érdekel! – csattant föl Konyev.

– Biztosíthatlak, Jurij, hogy igazán kedvellek – szólalt meg Gyezsnyev váratlanul, halk kuncogással. – És nem foglak idézni, ebben biztos lehetsz.

– Egyetérték vele, hogy tisztességesek legyünk Alberttel – vetette közbe Kalinyina –, hiszen mi is ugyanezt várjuk el tőle. Amikor fölhasználja a tudását, amelyről csak neki vannak tapasztalatai, sokkal valószínűbb, hogy valami érdemleges eredménnyel rúkkol elő, mint bármelyikünk. A „quid pro quo” politikája minden bizonnyal sokkal hasznosabbnak bizonyul a mi számunkra, mint az ő számára. Nem így van, Albert?

– Magam is pontosan erre gondoltam – bólogatott Morrison –, és elő is hozakodtam volna vele, ha netán bármelyikük azt mondja, hogy a kormányuk politikájával ellentétes, ha becsületesek velem.

– Inkább várjuk ki, amíg valóban történik valami – javasolta Boranova, és a feszültség egycsapásra megszűnt.

Morrison továbbra is a gondolataiba mélyedt, s csak elvétve, mintegy fél szemmel pillantott a számítógépére.

– Egy újabb sejt van előttünk! – harsant föl ekkor Gyezsnyev hangja. – Egy vagy két kilométernyire. Úgy látszik, hogy még annál is nagyobb, mint amin éppen túljutottunk. Az lenne az a neuron, Jurij?

Konyev, akit láthatóan saját komor gondolatai kötöttek le, erre fölkapta a fejét. – Albert, mit mond erről a gépezete? Tényleg egy neuron az?

Morrison ujjai máris végigtáncoltak a billentyűzeten.

– Annak kell lennie – dörmögte –, eddig még sohasem láttam ilyen élesen a szkeptikus hullámokat!

– Akkor jó – sóhajtott Gyezsnyev. – És most mit csináljunk?

58

Kalinyina elgondolkodva meredt a sejt alattuk kirajzolódó felszínére. – Natalja – szólalt meg –, megint glükózmolekulányira kell kicsinyítenünk magunkat. Arkagyij, kormányozzon bennünket a dendritek közé úgy, hogy végül elérjük a sejtestest felszínét.

Morrison szintén a felszínt tanulmányozta. A dendritek itt sokkal finomabbak voltak, mint a gliasejt esetében. A legközelebbi többször egymás után elágazott, míg a hajó fényszórójának sugárkévéjében elvesző hínárcsomóvá nem terebélyesedett. A távolabbiak természetesen homályosabbak és kisebbek voltak.

Morrison arra gondolt, hogy a homályosságuk, legalábbis részben, a Brown-féle mozgásnak köszönhető. Jobban meggondolva persze nem lehetett olyan számottevő az a hatás. Lehetséges, hogy a halmaz minden végződése, mindegyik ág, ha úgy tetszik, érintkezik egy hasonló ággal vagy a szomszédos neuronnal, hogy létrehozza azt a bonyolult kapcsolatrendszert, amit szinapszisknak neveznek. Az egyes ágak rezgése nem vezethetett a kapcsolat megszakadásához, különben veszélyeztetette volna az egész agy működőképességét.

Gyezsnyev lassan közelebb kormányozta a hajót a sejt felszínéhez, óvatosan elsiklott a legközelebbi dendritek mellett (biztos érzéssel sajátítja el az elkülönített generátorok kezelésének módját, gondolta magában Morrison), és menet közben az amerikai úgy látta, hogy a neuron felszínének jellege megváltozik.

Ez persze természetes is volt, mivel a hajó ismét miniatürizálódott. A sejt felszínének recézete egyre hangsúlyosabbá vált, majd önálló kidudorodásokká bomlott. A foszfolipid-kupolák közötti kitüremkedések egyre jobban szétszalazódtak. Biztosan

érzékelők, gondolta Morrison. Mindegyik olyan volt, hogy pontosan illeszkedjék egy-egy, a neuron számára hasznosnak tekinthető molekulához, amelyek között kétségkívül a glükóz molekulák álltak az első helyen.

A lekicsinyítéskor érzékelt változás egyértelműen gyorsabb volt a fölnagyításénál. Az energiafölvétel viszonylag egyszerű, míg a deminiatürizálással járó energia-leadás igencsak veszélyes. Ezzel most már Morrison is teljesen tisztában volt.

Kalinyina gondterhelten összeráncolt homlokkal jegyezte meg: – Nem tudom, melyik érzékelők szólnak a glükóznak, de azt hiszem, hogy a nagy többségük. Pásztázza végig őket lassan, Arkagyij, nagyon lassan. Ha elkapnának bennünket, szeretnék megszabadulni tőlük, vagyis hogy őket szabadon engedni.

– Semmi gond, kicsi Szofija – dűnnyögte Gyezsnyev. – Ha leállítom a hajtóművet, a hajó is azonnal megáll. Egyáltalán nem olyan könnyen törhet előre a bennünket körülvevő gigászi atomokon keresztül. Túl sikamlós a dolog. Ezért csak néha adok rá valamennyicske lökést, ami pont elég ahhoz, hogy átfúrjuk magunkat a vízmolekulák között, a tapogatók mellett pedig csak szépen eltipegünk.

– A tulipánok között – nézett Morrison Konyevre.

– Micsoda? – kapta föl a fejét a másik egyszerre ingerülten és kíváncsian.

– Csak egy halvány frázis az emlékezetemben. Van egy régi, színpadi nóta, hogy „Tipegj velem a tulipánok között”, angolul úgy hangzik, hogy...

– Miféle badarságokat hord itt össze! – csattant föl Konyev.

– Csak arra szerettem volna fölhívni a figyelmét, hogy ha valaki a fülem hallatára kiejti a „tipegj” szót, gondolatban azonnal hallom a „tulipánok között” kifejezést is. Ha netán úgy alakul, hogy éppen a komputeremre összpontosítok, amikor valaki kiejti ezt a szót, akkor megrögződik a tudatomban és egyáltalán nem meglepő, hogy a számítógépen látható szkeptikus hullámok is visszatükröznek. Egyáltalán érti, mire gondolok?

– Üres fecsegés! – mordult föl Konyev. – Hagyjon békén!

De azért mégiscsak megrendült, gondolta magában Morrison. A dolog lényegét csak fölfogta.

A hajó eközben simán haladt a neuron falával párhuzamosan. Az érzékelők lágyan ingadoztak, és Morrison rájött, hogy nem tudja megállapítani, melyikük üres és melyikük csatlakozik a környező folyadékban velük együtt úszó, sejteken kívüli molekulák némelyikéhez.

Megpróbált pontosan azokra a molekulákra összpontosítani. Valamiféle bizonytalan csillogást észlelt a folyadékban, ami lehetett a hajó fényszórójának visszatükröződése is a molekulákról, de egyikük sem tudott ennél közelebbit megállapítani. Még a sejt felülete sem volt egyértelmű, ha közelebbről megnézte az ember. Inkább valamiféle szürrealisztikus felületnek látszott, mint valóságosnak. Túl kevés foton tükröződhetett vissza róla és még kevesebb érhetett el hozzájuk.

A csillogás alapján a folyadékban, amelyben haladtak, szintén érzékelt valami szemcsésséget (biztosan vízmolekulák voltak azok), és közöttük egyszer-egyszer még valami féregszerűt is, amint forgott, tekergett, összecsukódott és kinyílt megint. A hajó legközvetlenebb környezete természetesen a miniatürizációs mezőn belül volt, s ennek megfelelően a belé hatoló atomok és molekulák minduntalan összetementek, majd visszánövekedtek, amint kiléptek belőle. Az erre a sorsra jutó atomok száma bizonyára óriási lehetett, de a folyamat eredményeképpen bekövetkező energiamozgás még összegezve sem volt jelentékeny, így nem csapolta meg észrevehetően a hajó

készleteit, nem indította be a spontán deminiatürizálódás folyamatát és semmi más gondot sem okozott. Legalábbis úgy tűnt, hogy nincs semmilyen negatív következménye.

Morrison megpróbált nem gondolni erre a problémára.

– Én nem kételkedem a képességeiben, Szofija – szólalt meg Boranova –, de kérem, ellenőrizze és jelezze, hogy a hajó valóban a glükózmolekula elektromos felszíni szerkezetével rendelkezik-e?!

– Biztosíthatom, hogy igen – felelte Kalinyina.

És, mintha csak ezt a kijelentést akarná igazolni, a hajó menet közben elfordult a sejtfaalak között váratlanul fölbukkanó nyílás szívó hatására.

Normális körülmények között egy ilyen rándulás mindenkit erősen a hajófalhoz vagy legalábbis az ülések karfájához préselt volna. Itt azonban a tömeg és a tehetetlenségi nyomatók gyakorlatilag zérus értékű volt, ezért csupán gyöngé rándítást éreztek, alig többet, mint ami a Brown-féle mozgásból is következhetett.

– Odakapcsolódtunk egy glükóz-befogadóhoz – jelezte Kalinyina.

– Jól van – reagált Gyezsnyev. – A gépeket leállítottam. És most mit csinálunk?

– Semmit – felelte Kalinyina. – Hagyjuk, hogy a sejt csinálja a maga dolgát és várunk

A receptor közvetlenül nem érintkezett a hajóval. Ez nagyon jó is volt így, mert ha közelebb ér hozzájuk, a vége bekerül a miniatürizációs mezőbe és összezsugorodik. Valójában itt csak két elektromágneses mező, egy pozitív és egy negatív kapcsolódott egymáshoz. A vonzás nem a tökéletes, ionikus vonzás volt, hanem valami gyöngébb, olyasmi csak, mint a hidrogénkötés. Ahhoz elég erős volt, hogy megtartsa őket, de ugyanakkor elég gyöngé is, hogy a hajónak némi játéka legyen, mintha nem erős horgonyok, hanem rugalmas gumikötelek tartanák őket.

A befogadó olyan hosszú lehetett, mint maga a hajó, a külseje pedig szabálytalan volt, mintha valami rücskös anyag simította volna végig a hajó műanyag burkolatát. A hajó fala sima volt és szemre semmilyen mintázata sem volt, de Morrison biztos volt benne, hogy olyan elektromos mező veszi körül, amely pontosan azokon a helyeken dudorodik ki, mint a glükózmolekula tenné és a dudorainak pontosan olyan az alakja, mint a természetes molekuláé.

Ismét kinézett. A receptor gyakorlatilag teljesen eltakarta a hajó felé eső oldalát. Ha valahogy mégis túlnézhetne rajta, akkor láthatná, amint a sejt fala a végtelenbe húzódik és eltűnik a hajó reflektorának fénykévéjén túl.

A neuron felszíne látszólag halványan lüktetett, és amikor közelebb került, részletesebben megnézhetette. A tekintélyes és szabályos foszfolipid molekulák sorai között néha szabálytalan tömeget vélt továbbcsuhanni, bizonyára valamilyen fehérjemolekulát, amint keresztülbújt a vastag sejtfaalon. A receptorok az ilyen molekulákhoz kapcsolódtak, ami nem lepte meg igazán Morrisont. Azzal tisztában volt, hogy azoknak peptideknek, aminosavak láncolatainak kell lenniük. Egy fehérjeváz gerincét képezték, és úgy türemkedtek elő, hogy mindegyiküket meghatározott sorrendbe rendeződött aminosav-molekulák alkották, amelyek elektromos mezeje (töltését és fizikai megjelenését tekintve egyaránt) pontosan az ellenkezője volt annak a molekuláénak, amelyet be kellett fogadnia.

Amint nézte őket, úgy tűnt, hogy a receptorok lassan felé közelítenek. Most már nagyobb számban látta őket, és a számuk még tovább növekedett. A receptorok és a proteinmolekulák, amelyekhez kapcsolódtak, látszólag keresztülúsztak a foszfolipid

molekulákon (Morrison tudta, hogy koleszterin molekulák alájuk simuló rétegén pihenve), amelyek megnyíltak előttük és ismét bezárultak mögöttük.

– Valami történik – suttogta Morrison, amint megérezte, hogy a hajó maga is előremozdul, engedelmeskedve annak a parányi tehetetlenségi erőnek, amely még megmaradt egészen elhanyagolható tömegük mellett.

59

– A felület beszippant bennünket – szólalt meg Konyev.

Gyezsnyev bólintott. – Mintha így csinálna – emelte föl vaskos, kérges kezét, és bekapta egyik ujját.

– Pontosan – mondta szárazon Konyev –, betüremkedik, egyre mélyebb és mélyebb nyílást képez, a nyaka elvékonyodik, majd teljesen bezárul, és már benn is leszünk a sejtben. – Látszólag teljesen nyugodtan fogadta a dolgot.

Morrison szintén. Végül is be akartak jutni a sejtbe, és annak ez volt a módja.

A receptorok folytatták a közeledést, mellettük egy-egy molekula, valódi molekula, közöltük pedig a hajó reszkető álmolekulája. A sejt felülete, Gyezsnyev összeszorított markához hasonlóan teljesen rájuk zárult és magába rántotta őket.

– És most? – kérdezte Gyezsnyev.

– Egy hólyagocskában vagyunk a sejten belül – magyarázta Kalinyina. – Hamarosan savasabbá válik, és a receptor akkor elenged bennünket. Akkor a többivel együtt visszatér a sejtfalhoz.

– És velünk mi lesz? – erősködött Gyezsnyev.

– Mivel az elektromos mintázatunk alapján glükózmolekulának nézett bennünket – folytatta Kalinyina –, a sejt majd megpróbál megemészteni, apróbb egységekre bontani és energiát nyerni belőlünk.

Mialatt ezt elmondta, a peptidreceptor valóban levált róluk.

– És jó ötlet az a részéről, hogy megemészti minket? – kérdezte Gyezsnyev.

– Nem tud – nyugtatta meg őt Morrison. – Ránk tapad majd egy peptidmolekula, egy megfelelő enzim, és hamarosan rájön, hogy nem úgy viselkedünk, ahogy várta. Mi nem veszünk át tőle semmiféle foszfátcsoportot, ezért tehetetlen marad, és talán el is enged. Hiszen végül is nem vagyunk valódi glükózmolekula.

– De ha ez az enzimmolekula el is enged, nem ront-e ránk azonnal egy másik hasonló, hogy az is megpróbálkozzon velünk, és így tovább, a végtelenségig?

– Most, hogy említi – dörzsölte meg az állát Morrison, ösztönösen észrevéve a reggeli borotválkozás óta kiserkent borostáját –, meglehet, hogy az első molekulák sem engednek szabadon bennünket, ha nem azt csináljuk, amit elvárnak tőlünk.

– Fránya jó – morogta Gyezsnyev mélabúsan, hazai orosz nyelvjárásra váltva, mint mindig, amikor fölzaklatta valami, s amit Morrison mindig nehezen követett. – Szóval legfőljebb azt várhatjuk, hogy vagy egy enzimmolekula tart fogva bennünket örökkéig, vagy vödörláncban dobálnak tovább egymásnak, míg világ a világ. Apám mindig mondogatta: „Ha a farkas torkából egy éhes medve szabadít ki, nincs sok okunk az örvendezésre.”

– Vegyék már észre – szólt közbe Kalinyina –, hogy eddig egyetlen enzimmolekula sem tapadt ránk.

– Vajon miért? – töprengett fönnhangon Morrison, aki szintén fölfigyelt a dologra.

– Az elektromos mintázatunk enyhe megváltoztatása miatt. A glükózmolekulát azért kellett utánoznunk, hogy bejussunk a sejtbe, de ha már bent vagyunk, nem kell többé hasonlítanunk rá. Tulajdonképpen valami mást kell utánoznunk.

– És nem mindegyik utánczott molekula válthatja ki az emésztési reflexet, Szofija?
– hajolt előre Boranova.

– Tulajdonképpen nem, Natalja – felelte Kalinyina. – A glükóz vagy egyéb egyszerű cukor a szervezetben egy bizonyos molekulatípushoz tartozik, amelyet D-glükóznak nevezünk. A mintázatunkat korábban ennek a tükörképére alakítottam ki. Most L-glükózza emlékeztetünk, és semmilyen enzimnek nincs nagyobb kedve hozzánk, mint bármelyikünknek bal lábbal jobb cipőben járni. Más szóval, mostantól szabadon mozoghatunk.

A sejt belsejébe való belépésükkor kialakult hólyagocska most elpattant, és Morrison reménytelenül lemondott róla, hogy tovább próbálja követni az eseményeket. A körülöttük szétszóródott töredéket sokkal nagyobb enzimmolekulák falták föl, mint amelyek őket próbálta bekapni, és utána megnyugodtak. Az enzimek szorításából kiszabadult, megváltozott áldozat most mehet tovább, míg egy másik enzimnek étvágya nem támad rá.

Mindez szinte egyszerre zajlott le, és Morrison tudta, hogy ez csak a folyamat anaerob része (amelynek során nem használódik föl molekuláris oxigén). A hat szénatomot tartalmazó glükózmolekula ilyenkor két háromatomos részre tagolódik.

Főlszabadul egy kevés energia, majd a darabokat a mitokondriumokhoz terelik, hogy azok, most már oxigén jelenlétében befejezzék a munkát. Az a folyamat, amelynek során az univerzális energia-átalakító molekula, az adenazin-trifoszfát (röviden ATP) indítja be a további részfolyamatokat, hogy végül sokkal nagyobb mennyiségben állítódjon elő, mint amekkora mennyiségben a folyamat kezdetén rendelkezésre állt.

Morrison a legszívesebben otthagyt volna csapot papot, hogy behatolhasson egy mitokondriumba, ebbe a parányi energiagyárba. Végül is a mitokondriális folyamatok finom részleteit nem sikerült eddig föltárnia senkinek – de szinte azonnal ingerülten el is vetette a gondolatot. A szkeptikus hullámok mindeneelőtt! Ezt súlykolta a tudatába, mintha az elsőbbségi sorrendet akarná rákényszeríteni a túl kíváncsi agyra, amely azzal fenyeget, hogy szétaprózza az érdeklődését.

Biztosan valami hasonló juthatott Konyev eszébe is, mivel a következő szavakkal fordult hozzá:

– Végre bent vagyunk egy neuron belsejében, Albert. Ne viselkedjünk úgy, mint valami turisták. Mondja, most hogy állunk a szkeptikus hullámokkal?

TIZENNEGYEDIK FEJEZET Az axon

„Akik egy fillért kínálnak a gondolataidért,
rendszerint túl bőkezűek.”

(Gyezsnyev)

60

Morrison határozottan megdühödött Konyev parancsának hallatán. (Az odavetett szavak valóban parancsként hangzottak.)

Ingerültségét azzal fejezte ki, hogy egy darabig semmit sem válaszolt neki. Csak bámult ki továbbra is, a neuron belsejébe, és nem látott semmilyen ismerős dolgot. Csak szálat, összecsavarodott lemezeket, ismeretlen méretű és meghatározatlan alakú vázelemeket. Mi több, az volt a határozott érzése, hogy valami csontvázszerű dolog tartja a helyükön a nagyobb objektumokat, az organellumokat, de a hajó most olyan gyorsan siklott el mindezek mellett, mintha lefelé rohanna egy sebes hegyi folyón. A mozgás érzete sokkal erősebb volt itt, mint a véráramban, mivel ugyan egyes apró szemcsék (törmelékdarabok?) velük együtt haladtak, más, nagyobb objektumok látszólag mozdulatlanul maradtak a helyükön és meglepő gyorsasággal maradoztak el mögöttük.

– Nézze, Jurij – szólalt meg végül Morrison –, olyan gyorsan haladunk most, hogy a mozgásunk alighanem teljesen összekuszálja a szkeptikus hullámokat.

– Maga megőrült? – mordult rá Konyev. – Egyáltalán nem mozgunk gyorsan. Csak éppen sodródunk a sejten belüli áramlással, amely arra szolgál, hogy a kisebb molekulák egyformán hozzáférhetőek legyenek a sejt organella-szerkezetének. Normális körülmények között ez az áramlás nagyon is lassú, csak a mi lekicsinyített méreteinkhez képest tűnik olyan gyorsnak. Nekem kell elmagyaráznom magának a sejtek fiziológiáját?

Morrison beleharapott az ajkába. Hát persze! Már megint megfeledkezett róla, mennyire eltorzítja az érzékeit miniatürizált állapotuk. Konyevnek megint csak teljesen igaza volt.

– Azért jobb is lehetne – harcolt Morrison az önbecsüléséért –, ha visszaváltoznánk D-glükóz mintázatúra és megengednénk, hogy egy enzim megállítson bennünket. A kettős méret legalábbis lelassíthatna, és úgy könnyebben fölfoghatnánk a keresett hullámokat.

– Egyáltalán nem kell lelassulnunk. Az idegi ingerületek másodpercenként legkevesebb kétméteres sebességgel haladnak a valóságban, viszont a mi mostani méreteinkhez képest ez a látszólagos sebesség körülbelül hetvenszerese a fénysebességnek. Ahhoz képest a mi gyorsaságunk, bármilyen nagynak is látszik, teljesen elhanyagolható. Még ha a látszólagos sebességünk meg is közelíti egy úrrakétáét, az idegi ingerületekhez képest gyakorlatilag szinte mozdulatlanok vagyunk.

Morrison megadó mozdulattal emelte föl a kezét, és magában rettentő dühös volt

Konyevra. Lám, olyasmi is létezik, hogy valakinek túlságosan igaza van. Gyors oldalpillantást vetett Kalinyinára, azzal a kellemetlen érzéssel, hogy a lány esetleg rosszállását fejezi ki majd. De teljesen józanul, a megvetés legkisebb nyoma nélkül nézett vissza rá. Valójában könnyedén megemelte a vállát, mintha azt akarná kifejezni (legalábbis Morrison képzeletében), hogy „ugyan, mit vár egy vadembertől?”.

Boranova (Morrison óra is hátrapillantott a válla fölött) látszólag észre sem vette a szóváltást. Elmélyülten dolgozott a műszerein, és Morrison kíváncsi volt rá, vajon mi kötheti le annyira a figyelmét, hiszen a hajó generátorai teljesen leálltak, és csupán az áramlás sodorta tovább őket.

Ami Gyezsnyevet illeti, miután a generátorai ki voltak kapcsolva, ő volt a hajó személyzetének egyetlen tagja, akinek valóban nem akadt semmi dolga azon kívül, hogy az előttük lévő anyagot figyelje, egy esetleges vészhelyzet esetére.

– Rajta, Albert – dörmögte –, tanulmányozza azokat a szkeptikus hullámokat, kaparjon ki valami választ, és akkor máris mehetünk erről a helyről. Nyilván rendkívül érdekes egy sejten belül tartózkodni annak, aki szereti, de a magam részéről én már biztos vagyok benne, hogy éppen eleget láttam. Apám is nemegyszer megmondta, hogy „Minden utazásnak az a legkellemesebb része, amikor hazaér az ember.”

– Arkagyij! – szólalt meg Boranova.

– Tessék, Natasa.

– Tegyen félre néhány szót holnapra is! – Morrison látta a nő szája sarkában bujkáló mosolyt.

– Szíves-örömet, Natasa. Gondolom, ezt gúnynak szánta, de azért megfogadom a szavát. – És bár fogsorát hangosan összecsatlantva csukta be a száját, azonnal elkezdett dúdolni magában valami lágy, moll dallamot.

Morrison mélázva csodálkozott magában. Nem sokkal kevesebb, mint öt órája tartózkodtak a hajóban, de ő ugyanannyi napnak, ha nem évnek érezte. Mégis, Arkagyijtől eltérően, korábbi félelmeitől függetlenül, még semmi kedve nem volt elhagyni Sapiro szervezetét.

Kalinyina nyilván hasonló gondolatokat forgatott a fejében, mivel csendesen, mintegy befelé fordulva mormolta maga elé: – Micsoda szégyen, hogy elsőként vagyunk a legbonyolultabb élő sejtszisztem belsejében, és szinte semmit sem csinálunk a tisztességes földerítése érdekében.

– Pontosan... – kezdte Morrison, de meggondolta magát, és nem mondta ki a folytatást.

Konyev úgy legyintett a kezével, mintha seregnyi élősdit rovat hessegetne félre. – Ez teljesen érthetetlen. Benn vagyunk egy sejten, ahová meghatározott céllal jöttünk. Albert, koncentráljon a szkeptikus hullámokra!

– Éppen azt teszem! – csattant föl Morrison élesen.

– Valójában eddig is azt csináltam... Ide nézzen!

Konyev hátrafordította a fejét, azután kikapcsolta az övét, hogy teljesen hátrafordulhasson és átnézhesse az ülése támlája fölött. Rápillantott Morrison apró képernyőjére, és megállapította: – Ezek a hullámok élesebbeknek látszanak.

– Valóban élesebbek. Sokkal erőteljesebbek és finomabb rezgéseket mutatnak, mint amit eddig valaha láttam. Kíváncsi lennék rá, milyen finomsági fokot tudnának még elérni. Előbb-utóbb bármilyen rezgés, ha eléggé finom, egyetlen elektron lüktetésének ritmusát veszi fel... persze emellett figyelembe kell vennünk a bizonytalansági tényezőt is.

– Megfeledkezik valamiről. Lekicsinyített állapotunkban a Planck-féle állandó kilenc teljes nagyságrenddel kisebb a számunkra, mint normális körülmények között lenne.

– Maga feledkezik meg valamiről! – tiltakozott Morrison, és örömmel gondolt rá, hogy ezúttal neki sikerült mulasztáson kapnia a másikat. – Ugyanis a hullámok éppen ilyen mértékben kicsinyednek le, mielőtt eljutnának hozzánk. Ennélfogva azok a hullámok pontosan úgy viszonyulnak a bizonytalansági tényezőhöz, ahogy elvárható tőlük.

Konyev csak egyetlen pillanatig tétovázott. – Az nem számít. Most valamit keresünk, és nem tapasztalni érzékelhető bizonytalanságot. Nos, ez mit jelenthet?

– Az én elméletemet támasztja alá – felelte Morrison. – Pontosán ezt kell látnom egy sejten belül, amennyiben a szkeptikus hullámokról szóló magyarázatom helytálló.

– Nem erre gondolok. Eleve abból a föltevésből indultunk ki, hogy az elmélete helyes. Nos, ez most már nem pusztá feltételezés, hanem bizonyított tény, amihez gratulálok. De mi a jelentése? Mit mutatnak ezek a szkeptikus hullámok, gondolkodik-e Sapirova?

Morrison megrázta a fejét. – Nincsenek adataim... semmiféle adatom sincs arról, mi az összefüggés az ilyen hullámok és a konkrét gondolatok között. Évekbe kerülhet, mire ezt az összefüggést föltárjuk, már ha egyáltalán föltárható.

– De az is lehetséges, hogy a szkeptikus hullámok, amikor ilyen tiszták és erősek, valamilyen mozgósító hatással vannak a maga agyára. Most nem érzékel semmit azokból a nevezetes képzeteiből?

Morrison elgondolkodott egy pillanatig, majd ismét megrázta a fejét. – Semmit.

– Én viszont érzékelek valamit, Albert – hallatszott egy nyugodt hang a háta mögül.

– Hogy? Maga, Natalja? – fordult hátra Morrison.

– Igen, eléggé különös, de én igen.

– És mit érzékel, Natalja? – követelte a választ Konyev.

Boranova erősen koncentrált és láthatóan ingadozott. – Kíváncsiságot. Nos, ez nem egy konkrét kép vagy valami ilyesmi. Csupán egy futó benyomás. Kíváncsiságot érzékelek.

– Csöppet sem meglepő – szólt közbe Morrison. – Nem szükséges semmiféle külső hatás ilyesmi érzékeléséhez az adott körülmények között.

– Nem, nem, én pontosan tudom, milyenek a saját gondolataim és benyomásaim. Ez határozottan külső eredetű.

– És ebben a pillanatban is érzékeli? – kérdezte Morrison.

– Igen. Közeledik, azután távolodik egy kicsit, de határozottan érzékelhető.

– Rendben van. És mi a helyzet most?

Boranova meglepettnek látszott. – Váratlanul abbamaradt. ... Talán kikapcsolta a gépét?

– Igen, kikapcsoltam. Most pedig azonnal mondja meg, mikor érzékeli azt a benyomást és mikor nem! – Odafordult Kalinyinához, hogy figyelmeztesse, ne csináljon vagy ne mondjon semmit, ami ingert kelthet másokban, amikor bevagy kikapcsolja a gépet, de a lány csak bámult ki az ablakon, láthatóan teljesen elmerülve a csodában, hogy belülről szemlélhet meg egy neuront. Kíváncsi volt rá, hogy ebben a pillanatban hall-e egyáltalán valamit, vagy érdekl-e, ami körülötte történik?

Visszafordult Boranovához. – Natalja, most csukja be a szemét, és koncentráljon.

Csak annyit mondjon, „be”, ha érzel valamit, és „ki”, amikor nem.

Boranova jó néhány percig úgy tett, ahogy kérték tőle.

Morrison Konyevhez fordult: – Kelt valamilyen zajt a gép, amikor be vagy kikapcsolom? Hall vagy érzel bármit ilyenkor?

– Semmit sem érzékelek – rázta meg a fejét Konyev.

– Akkor nincsen szó hibáról. Natalja csak akkor érez valamit, amikor a gép működik.

Gyezsnyev, aki Kalinyinával ellentétben minden szót figyelemmel követett, megkérdezte: – De miért? – És a szeme összeszűkült. – Az agyhullámok mindig jelen vannak, akár tapogatja őket a maga gépe, akár nem. Állandóan tapasztalnia kellene azt a kíváncsiságérzetet.

– Nem, nem – felelte Morrison. – A készülékem kiszűr minden egyebet, a valóságos szkeptikus hullámokon kívül. A gép nélkül Natalja csak képzetek zavaros halmazát, reakciókat, halvány összefüggéseket és mindenféle egyéb zagyvaságot érzékelhet. Viszont a készülék segítségével kizárólag a szkeptikus hullámokat fogja föl, ami ismételten bizonyítja az elméletem helyességét.

– Én viszont egyáltalán semmit sem érzékelek – jegyezte meg Gyezsnyev a homlokát ráncolva. – Ez nem kérdőjelezi meg az elgondolását?

– Az emberi agyak bonyolult gépezetek – vonta meg a vállát Morrison. – Natalja fogja a hullámokat, maga nem. Ami azt illeti, jelenleg én sem. Lehetséges, hogy ez a speciális szkeptikus hullámkombináció valahogyan beilleszkedik Natalja agyába, de a miénkbe nem. De én is képtelen vagyok rá, hogy mindent kapásból megmagyarázzak. És maga érzel valamit, Konyev?

– Nem – hangzott a Gyezsnyevéhez hasonlóan elégedetlen válasz. – Viszont voltak bizonyos érzeteim, még a neuronon kívül.

Morrison csak megcsóválta a fejét, de nem mondott semmit.

Konyev ingerülten kifakadt: – És maga nem érzel semmi mást, Natalja, csak valami homályos kíváncsiságot?

– Nem Jurij, semmit – így Boranova. – Jelen pillanatban nem. De maga is emlékszik rá, milyen Pjotr Sapiro. Ő aztán igazán mindenre kíváncsi volt.

– Igen, emlékszem, de ez csöppet sem segít rajtunk. Albert, milyen irányban haladunk most?

– Az árral – rángatta meg a vállát Albert. – Ez az egyetlen irány, amelyben egyáltalán mozoghatunk.

– Nem, nem! – csattant föl váratlan indulattal Konyev. – Tréfál talán? Mindenáron valami mulatságosat akar mondani?

– Egyáltalán nem – dörmögte Morrison. – Maga azt kérdezte, milyen irányban haladunk. Ugyan, mi más válasszal szolgálhattam volna? Az iránytű szerinti válasznak itt bizonyára semmi értelme sem lenne.

– Rendben van, bocsánat – morogta Konyev. – Az áramlás itt ebben az irányban halad. A sejt másik oldalán pedig pontosan ellenkezőleg. Ez egy körforgás. Az idegi ingerek viszont csak egyetlen irányban haladnak: a dendritek felől az axonhoz. Most melyik oldalán vagyunk a sejtnek, ahol az idegi inger irányában haladunk, vagy vele szemben?

– Mit számít ez? – kérdezte Morrison.

– Azt hiszem, számít valamit. A készüléke megsúghatná nekünk, merre haladnak az ingerületek.

– Természetesen. A hullámok alakjában csekély különbségnek kell mutatkoznia aszerint, hogy szemből vagy éppen hátulról érik el a készüléket.

– És?

– És mi most az ingerületek irányában haladunk.

– Pompás! Legalább némi szerencsénk is akad. Ezek szerint az axon felé közeledünk.

– Legalábbis így kellene lennie.

– No és, ha az axon felé haladunk? – kérdezte Boranova.

– Gondolkodjon már, Natalja! – morogta Konyev. – A szkeptikus hullámok a sejt felszíne mentén mozognak. Ez a sejt itt széles és viszonylag nagy, így a szkeptikus hullámok is nagy felületen szóródnak szét, és az intenzitásuk csökken. Az axon felé közeledve a sejt összesűkül. Maga az axon hosszú, a sejtesthez képest egy nagyon hosszú cső, amely ráadásul nagyon keskeny is. A hullámoknak rendkívüli mértékben koncentrálniuk kell, amint végighaladnak rajta, és az intenzitásuk is ennek megfelelően növekszik. Mi több, az axont meglehetősen vastag mielinburok szigeteli, hogy a hullámok energiája ki ne szökhessen, hanem továbbra is az axonban összpontosuljon.

– Egyszóval az a véleménye, hogy az axonban jobbak lesznek a vételi lehetőségeink? – kérdezte Natalja.

– Még hozzá sokkal jobbak! Ha most is képes érzékelni azt a kíváncsiságot, az axonban ez már minden más érzést elnyom majd. Sőt még azt is kipuhathatja, mire kíváncsi végül is Sapiro.

– De az is kiderülhet, hogy teljesen érdektelen dolgokra – vetette föl Morrison gondterhelten. – Éppenséggel arra is kíváncsi lehet, hogy miért kell itt feküdnie, ahelyett hogy csinálhatna valamit.

– Nem – kiáltott föl Konyev élesen –, ilyesmi biztosan nem foglalkoztatja! Én nagyon jól ismertem Sapirovt, maga pedig nem.

– Ez bizony igaz – bólogatott Morrison.

– Minden percében a miniatürizációs folyamat problémája kötötte le. Sőt, szerintem még álmában is ezzel foglalkozott – mondta Konyev. – A vége felé pedig, pár héttel azelőttől fogva, hogy a... baleset bekövetkezett, csak azon dolgozott, gondolkodott és álmodozott, hogy mi lehet a kapcsolat a kvantum és a relativitáselmélet között, és hogyan tehető a miniatürizálás és a deminiatürizálás energiamentessé, illetve stabillá.

– Márpedig ha ez volt a helyzet – töprengett hangosan Morrison –, akkor bizonyára elhíntett egyet-mást a gondolataival kapcsolatos részletekről...?

– Nem! Bizonyos értelemben gyermeteg maradt. Azt tudtuk, hogy min töri a fejét, de azt már nem, hogy megy-e vele valamire, és ha igen, akkor milyen irányban. Mindig azt szerette, ha készen, teljességükben tálalhatja elének a dolgokat... Emlékszik rá, Natalja, mennyire kedvelte ezt a játékot? Ugyanígy cselekedett a miniatürizáció esetében is. Amikor végre megírta róla a dolgozatát, egész kis könyv kerekedett...

– És hol adta ki? – vetette közbe Morrison, mintegy mellékesen.

– Maga is jól tudja, hogy sehol! – förmedt rá Konyev.

– Egészen szűk körben forgatta, csak azok láthatták, akiket közvetlenül érint. Maga például természetesen nem láthatta sehol.

– Jurij, ne legyen már sükségtelenül sértő! – szólt rá Konyevre Boranova. – Albert végül is e hajó legénységének tagja és a vendégünk. Nem szabad úgy bánnunk

vele, mint egy kémme!

– Ha maga mondja, Natalja! – vágott vissza Konyev. – Mindenesetre, ha Sapirov kíváncsi valamire, méghozzá olyan kíváncsi, hogy Natalja is érzékelheti, annak tárgya csakis a kvantum és a relativitáselmélet közötti kapcsolat lehet. Ha ezzel kapcsolatban megtudhatunk valamilyen, bármilyen részletet, máris meglesz a kiindulópontunk, ahonnan folytathatjuk tovább.

– És azt gondolja, hogy ezeket a részleteket az axonban megkaphatjuk?

– Igen, ebben biztos vagyok! – és Konyev úgy szorította ököibe mindkét kezét, mintha a tényeket akarná torkon ragadni.

Morrison félrefordította a fejét. Ő nem volt biztos a dologban. Sőt, egyre inkább úgy tűnt neki, hogy a dolgok egészen más irányban haladnak, és ez éppenséggel azt is jelentheti...

Igyekezett nem kimutatni, de legalább olyan izgatott volt, mint maga Konyev.

61

Előttük homályos objektumok tűntek föl, elúsztak mellettük jobbra vagy balra, és eltűntek a hátuk mögött. Talán riboszómák? Esetleg a Golgi apparátus? Valamiféle fibrillák? Morrison nem tudta megállapítani. Egy kisebbfajta molekula nézőpontjából semmi, még a legélesebben kivehető és legismertebb sejtközi objektum sem tűnhetett ismerősnek, pláne fölismerhetőnek!

A meghatározhatatlanság különös terén haladtak keresztül, és Morrison, akármennyire igyekezett is, képtelen volt a környezetéről olyan képet alkotni, amely az elektronmikroszkópos vizsgálatait alapján ismerős volt számára.

Arra gondolt, hogy valahol a hajó fényszórójának sugárkévéjén túl, ott kell terpeszkednie a sejtmag hatalmas tömegének. Micsoda gondolat, hogy mikroszkopikus közelségben van hozzá, és mégsem pillanthatja meg!

Inkább közvetlen környezetükre összpontosította a figyelmét. Ismét az jutott az eszébe, hogy a tényből, miszerint a sejt anyagának 98 százalékát vízmolekulák alkotják, az a következtetés vonható le csupán, már csak az arányok miatt is, hogy ők alkotják környezetükben az egyik legkisebb, molekuláris méretű objektumot.

De ebben sem lehetett biztos. Annyira összpontosította a figyelmét, amennyire csak képes volt, de még így is csupán egy halvány csillanást tudott elkapni, talán egy fotont, amely visszaverődött egy molekuláról, úgy ért el a szeméhez. Mindent összevetve, még ezekből is csupán egy-kettőt vett észre a végtelen számú vízmolekula között.

Váratlanul arra lett figyelmes, hogy Kalinyina feje hajlik felé. A lány haja megcirógatta az arcát, és most másodszor vagy harmadszor érezte meg a sampon friss illatát.

– Ez borzasztó, Albert – suttogta Kalinyina.

A lehelete kissé erős volt, és Morrison kicsit elfintorodott, mielőtt erőt vehetett volna magán.

A lány észrevette, mivel gyorsan a szája elé kapta a kezét, és halkán mormolta: – Bocsánat!

Morrison könnyedén megrázta a fejét. – Az én leheletem sem kifejezetten rózsailatú, a feszültség és semmi enniavaló. Egy korty víz jól jönne, Natalja.

Egy korty víz gondolata természetesen mindenkit láncreakciószerűen fölgyújtott.

Kalinyina egy apró, fehér gömböcskét nyújtott felé.

– Esetleg egy mentatablettát?

Morrison kinyújtotta a kezét, és elmosolyodott: – Ezt szabad?

Kalinyina aggódó pillantást vetett hátra, Boranovára, aki egy „ki törődik vele?” vállrándítással reagált. Szofija erre átadta a tablettát Morrisonnak, és maga is bekapott egyet.

– Ez szörnyű, Albert – mondta még egyszer.

– Micsoda, Szofija?

– Hogyan rohanhatunk végig ezen a sejten anélkül, hogy alaposan megvizsgáljunk?

– A küldetésünk meglehetősen sajátos.

– Igaz, de lehet, hogy évekig senki sem juthat még egyszer egy agysejt belsejébe. Ha valaha jövőben valaki elolvassa, hogy ez a hajó és a legénysége csak keresztülszáguldott rajta és nem nézett se jobbra, se balra, vajon miféle barbároknak tekintenek majd bennünket?

A lány egészen halkán suttogott, a fejük majdnem összeért. Morrison azon kapta magát, hogy határozottan élvezi a helyzetet.

Talán annyira hozzászólt a fenyegető helyzethez, ahhoz, hogy állandóan a spontán deminiatürizálódás szakadékának szélén táncolnak, hogy bármelyik pillanatban, egy másodperc törtrésze alatt meghalhatnak, hogy még az a közönséges tény is örömet okozhat neki, hogy az ajka ilyen közel van egy csinos nő arcához?

De mit aggályoskodik? Hadd hasson csak ez a közelség egyfajta fájdalomcsillapítónak, hogy egy pillanatra megfeledkezessen a veszélyről!

Morrisonnak eszébe jutott az éles kép, amelyet oly rövid idővel ezelőtt látott: a boldogan mosolygó, csinos, fiatal nő képe. Nem is jutott el a tudatáig, hogy ez a saját gondolata, olyan váratlanul bukkant föl a semmiből, és még most sem tért vissza a maga valóságában, de határozottan emlékezett rá, és az emléktől melegség árasztotta el a szívét.

Heves vágy fogta el, hogy könnyedén megcsókolja, csak épp az arcához érintve az ajkát, de elnyomta magában a gondolatot. Ha a lány nem úgy értékelné a dolgot, rettenetesen ostobának érezné magát.

– A jövő emberei tisztában lesznek a küldetésünk lényegével, és biztosan megértenek majd bennünket – suttogta inkább csöndesen.

– Kétlem! – sóhajtotta Szofija, és hirtelen elhallgatva gyors, majdnem ijedt tekintetet vetett Konyev felé, aki a szokásos merevséggel ült a helyén, jelét sem adva, hogy Kalinyina szavaiból vagy mozdulataiból érzékel-e egyáltalán valamit.

A lány ekkor a számítógépéhez fordult, szövegkijelzőre állította, és gyorsan belepötyögtette oroszul: JURIJ EGY FANATIKUS, AKI BÁRMIT FÖLÁLDOZNA A MÁNIÁJA OLTÁRÁN: SEMMI ESÉLY A GONDOLATOK LEOLVASÁSÁRA, DE Ő MINDENKIT ÜLDÖZ, AKI NEM HISZI. Törölte a szöveget, majd gyorsan kiverte: MI MINDNYÁJAN AZ Ő ÁLDOZATAI VAGYUNK – majd ezt is gyorsan eltüntette.

A „mi” helyett persze „én”-t kellene olvasnom, gondolta Morrison búsan. Bizonytalanul a saját műszerére tévedt a tekintete. Úgy tűnt neki, hogy az imént elfojtott hullámok megint élesen merülnek föl benne. Gyorsan kinézett, mintha meg akarná állapítani, vajon milyen közel járhatnak az axonhoz, de ezt persze egyáltalán nem

láthatta.

Ő is kikapcsolta hát a sugárzásmérőt, és latin betűkkel kinyomtatta oroszul: Ő IS SAJÁT MAGA ÁLDOZATA

Kalinyina azonnal, hevesen válaszolta: NEM! NEM HISZEM, HOGY BÁRKI SAJÁT ÁLDOZATA LEHETNE!

Morrison keserűen volt feleségére, két gyermekére, az elmélete bizonyításának képtelenségére vagy arra gondolt, hogy miért nem hagyja a fenébe, és gyorsan kipötyögtette: AZT HISZEM, MINDNYÁJAN SOKKAL INKÁBB VAGYUNK A MAGUNK ÁLDOZATAI, MINT BÁRKI MÁSÉ, és gyorsan visszaállította a műszert a gondolkodás hullámhosszára.

Élesen, sípolva vette a levegőt. Képernyőjén magasra csaptak a hullámhegyek, függetlenül attól, hogy a készülék még mindig alacsony fokozatban üzemelt.

Morrison már nyitotta a száját, hogy beszámoljon az észleletről, de Gyezsnyev megkímélte ettől a feladattól: – Jurij! – kiáltotta. – A sejttel befelé hajlik és mi is követjük a hajlását!

Pontosan ez a helyzet, gondolta magában Morrison. A sejt összeszűkül az axon irányában, és a szkeptikus hullámok is rendkívüli mértékben megsűrűsödnek. Az ő készüléke, amely minden egyebet kiszűr, az egész hajó belsejét elárasztja most a szkeptikus hullámok vibrálásával. De mindennek vajon mi lesz az eredménye?

– Most majd meglátjuk, mi történik – dörmögte Konyev elégedetten. – Albert, kapcsolja maximális teljesítményre a gépét!

– Remélem, bármi történik, megadja a keresett választ, vagy legalábbis a kiindulópontot hozzá – mondta Boranova. – Már nagyon meguntam a várakozást.

– Nem hibáztatom érte – mondta Gyezsnyev. – Ahogyan apám mindig mondogatta: „Minél tovább tart elérni egy célt, annál nagyobb ostobaság jön ki a végén.”

Morrisonnak úgy tűnt, hogy Konyev minden porcikájából sugárzik az izgalom és a régen várt dicsőség, ő azonban nem osztotta ezt a fölfokozott várakozást...

62

Morrison előremeresztette a szemét. Már jó mélyen behatoltak az axonba és rendületlenül vitte előre őket a sejtfolyadék áramlása.

Valóságos méreteit tekintve az axon egy rendkívül vékony szál volt csupán, de a hajó mikrominiatürizált világához képest viszonylagos vastagsága akár a száz kilométert is elérhette. Ami pedig a hosszát illeti, az a sejtest sokszorosát tette ki. Az axon teljes hosszának végigjárása vagy tucatnyi holdutazással fölérhethetett – oda-vissza. Másrészt mikrominiatürizált mértékkel mérve, látszólagos sebességük megközelítette a fénysebességet.

Ugyanakkor semmi objektív kapaszkodójuk nem volt ezt a roppant sebességet illetően. A hajó együtt haladt az áramlással, és az axonban viszonylag sokkal kevesebb volt a mikromolekulák vagy az organellek száma, mint magában a sejtestben. Ha voltak is szerkezeti elemek, amelyek kibírták ezt a sebes áramlást és a sejttelhez képest mozdulatlanul tudtak a helyükön maradni, az áramlás túl gyorsan röpítette el őket mellettük ahhoz, hogy láthassák őket, még ha tekintélyes mennyiségű foton verődött volna is vissza róluk, ami az adott körülmények között persze nem volt lehetséges.

Morrison tehát földalta a nézelődést. Odakint semmi látnivaló nem kínálkozott.

Különben is, inkább a képernyőjére kellett figyelnie. Az első pillantásra észrevette, hogy a szkeptikus hullámok még intenzívebbé váltak. Ugyanakkor viszont a nem szkeptikus jelek kiszűrése jelentősen megnehezedett: ez utóbbiak oly bőséggel áradtak, hogy hamarosan meghaladták a számítógép befogadóképességét.

Ráadásul a szkeptikus hullámok feszes, finom rezgését is egyre szabálytalanabb csúcsok tarkították. Még a legnagyobb teljesítményre kapcsolva is tisztában volt vele, hogy nem foghatja be az összes létező részletet.

Morrison rádöbbsent, mennyire kellene egy lézernyomatású leírás, amely elég pontos ahhoz, hogy mikroszkóp alatt is megvizsgálhassa.

Konyev kikapcsolta az övét, és félig fölemelkedett, hogy áthajolhasson az üléstámlája fölött és láthassa a képernyőn történeteket.

– Ezelőtt sohasem láttam ilyesmit – húzta föl a szemöldökét.

– Még én sem – felelte neki Morrison –, pedig én már jó húsz esztendeje tanulmányozom a szkeptikus hullámokat. Még csak hasonlót sem, soha!

– Tehát igazam volt az axonnal kapcsolatban?

– Abszolúte, Jurij. A hullámok nagyon szépen koncentrálnak benne.

– No és a jelentésük?

Morrison tehetetlenül tárta szét a karját. – Itt sarokba szorított. Mivel eddig soha életemben nem láttam ehhez hasonlót, magától értetődik, hogy értelmezni sem tudom.

– Nem, nem! – kiáltotta Konyev türelmetlenül. – Maga csak továbbra is összpontosítson a képernyőre, én pedig töprengök az indukción. Az igazi vevőkészülék mindnyájunk tudata, a maga gépének közvetítésével. Maga például mit vesz? Képeket? Szavakat?

– Semmit – felelte Morrison.

– Az lehetetlen.

– Miért, maga igen?

– Az a maga gépe, a maga agyához idomította.

– De magának voltak az előbb képzetek, Jurij!

Ekkor Gyezsnyev vágott közbe szárazon: – Apám gyakorta mondogatta: „Ha hallani akarsz valamit, először meg kell tanulnod hallgatni.”

– Idősb Gyezsnyevnek igaza van – vélekedett Boranova. – Semmit sem érezhetünk, ha a tudatunkat megtöltjük vitával és veszekedéssel.

Konyev mély lélegzetet vett, és rá egyáltalán nem jellemző szelídséggel mondta: – Nagyon helyes, akkor hát koncentráljunk!

Természetellenes nyugalom uralkodott el a hajó egész legénységén.

Egyszer csak Kalinyina törte meg a csendet bátortalanul: – Nincs időnk.

– Mire nincs időnk, Szofija? – kérdezte Boranova.

– Arra a mondatra gondolok, amit éreztem: „Nincs időnk”!

– Úgy érti, hogy ezt Sapiro szkeptikus hullámaiból hámozta ki?

– Nem is tudom. Lehetséges ez?

– Egy pillanattal ezelőtt ugyanezt gondoltam – mondta Boranova. – Az jutott eszembe, hogy talán a probléma megközelítésének legjobb módja, ha a fölvetett szkeptikus hullámokat tanulmányozzuk a képernyőn és várjuk az éles változásokat. Meglehet, hogy a hullámok mintázatának a változásai inkább ébresztenek képzeteket bennünk, mint maguk az adott mintázatok. Azután arra gondoltam, hogy a várakozás túlságosan hosszúra nyúló feladat lehet, amelynek elvégzésére nincs elég időnk.

– Más szavakkal – fogalmazott Morrison – arra gondolt, hogy „nincs idő”?

- Igen – válaszolta Boranova de ez a saját gondolatom volt.
- Honnan tudhatná biztosan, Natalja? – kérdezte Morrison.
- Ismerem a saját gondolataimat.
- Az álmait is nyilván ismeri, de az álmok mégis nemegyszer külső ösztönzésre keletkeznek. Tegyük föl, hogy érzékeli a „nincs idő” gondolatot. De mivel nem szokott hozzá idegen gondolatok érzékeléséhez, a tudata gyorsan kitermel egy képzettársítási láncolatot, amelynek árnyékában már a saját gondolatának tekinti a kívülről érzékeltet.
- Ez lehetséges, de hogyan állapíthatnánk meg biztosan, Albert?
- Nem vagyok benne biztos, de Szofija ugyanazt a kifejezést érzékelt, és megkérdezhetnénk tőle, hogy voltak-e olyan saját gondolatai, amelyek egyenesen elvezethettek ehhez a képzethez?
- Nem, nem voltak – felelte lassan Kalinyina. – Megpróbáltam kiüríteni a tudatomat. Ez csak úgy rám tört...
- Én nem érzékelttem semmit – szögezte le még egyszer Morrison. – És magával mi a helyzet, Jurij?
- Konyev megrázta a fejét, és mérgesen összevonta a szemöldökét sikertelensége miatt. – Nem éreztem semmit!
- Akárhogy nézzük is – húzta el a száját Morrison –, nem szükségszerű, hogy bármit is jelentsen a dolog. Nataljának véletlenszerűen is eszébe juthatott a kifejezés, korábbi gondolatainak alapján, természetes úton, mintegy fölszínesen, mindenfajta mélyebb értelem nélkül. Vagy, még ha Sapiro agyában keletkezett is a gondolat, lehetett éppenséggel ugyanilyen felszínes ott is.
- Lehetséges – mondta Konyev –, de az is, hogy nem. Egész élete és tudata szorosan kapcsolódott a miniatürizálás gondolatához. Nem hiszem, hogy most máson történne a fejét.
- Állandóan ezt hajtogatja – húzta el a száját Morrison –, de az egész lényegében nem más romantikus csacsckaságnál. Nem lehet, hogy valaki semmi másra ne gondoljon. A legszerelmesebb Rómeó is képtelen lenne rá, hogy egész életében kizárólag Júliájára gondoljon. Egy hirtelen hascsikarás, valami távoli hang... és máris másra terelődik a figyelme.
- Mégis, bármit gondol Sapiro, föltehetően lényegesnek kell tekintenünk.
- Föltehetően igen – ismerte el Morrison –, de mi van akkor, ha mondjuk a miniatürizációs elmélet kibővítésén gondolkodott, és azért nyögött fel, mert úgy érezte, hogy már nincs ideje a befejezésére?
- Konyev erőteljesen megrázta a fejét, vélhetően csak azért, hogy megszabaduljon figyelme elkalandozásától és nem kifejezett tagadásképpen. – No és ehhez mit szólnak? Mi van, ha Sapiro arra gondolt, hogy a miniatürizálás bármely olyan megvalósítása, amely a fénysebesség növelésével jár, a Planck-állandó csökkenésének mértékében pillanatnyi változást idéz elő, amely nem igényel időt? És, természetesen, ha a fénysebesség nagymértékben megnő, ugyanez következik be föltétlenül egy nulla... vagy legalábbis megközelítően nulla tömegű objektummal is. Így tulajdonképpen kiiktathatja az időtényezőt, és büszkén mondhatja magának: „Nincs többé idő.”
- Nagyon erőltetett – rázta meg a fejét Boranova.
- Hát persze – ismerte el Konyev –, de azért el lehet gondolkodni rajta. Rögzítenünk kell minden homályos benyomásunkat is, legyenek bármilyen valószerűtlenek.
- Pontosan ezt szándékozom tenni, Jurij – mondta Boranova megnyugtatón.

– Akkor most csöndet kérek megint – mondta feszülten Konyev. – Lássuk, elcsíphetünk-e még valamit!

Morrison elszántan koncentrált, szemét félig eltakarta szorosan összevont szemöldöke, de a tekintetét azért Konyevra szegezte, aki fölsóhajtott és azt suttogetta: – Érzékelek valamit... mindig újra meg újra... nő idő, c annyi, mint m sub s.

– Én is elkaptam valami ilyesmit – suttogetta Morrison –, de én úgy értettem, hogy m idő e négyzet.

– Nem! – jelentette ki Konyev határozottan. – Próbálja csak még egyszer.

Morrison ismét összpontosított, majd álmélkodva mormolta: – Igaza van. Én is ugyanúgy észleltem: nő idő, c annyi, mint m sub s. Mit jelent ez?

– Ki tudhatná azt első hallásra? Viszont ha egyszer Sapiro agyából származik, akkor jelentenie kell valamit. Gondolhatunk arra, hogy a nő a sugárfrekvencia, c a fénysebesség, m sub s pedig a sztenderd tömeg, azaz a nyugalmi tömeg normális körülmények között. Annak fényében, hogy...

Boranova előreszegezte a mutatóujját. Konyev nyomban elhallgatott, és kényelmetlenül hozzáfűzte: – De ennek még így sincs se füle, se farka.

– Hm, titkosított anyag, mi, Jurij? – vigyorodott el Morrison.

Ekkor Gyezsnyev szólalt meg, tőle teljesen szokatlanul panaszosan: – Hogy lehet az – szinte nyafogta –, hogy ti mindezt halljátok az időről, a nyugalmi tömegről meg mifenéről, én pedig nem? Talán azért, mert én nem vagyok igazi tudós?

– Nem hinném, hogy ennek bármi köze lehet a dologhoz – mondta Morrison –, az agyak nagyon különbözők. Talán ugyanúgy lehetnek különböző típusai, akár a vérnek. A vér ugyan csak egyszerű vér, mégsem mindig ömleszthető át egyik személyből a másikba. A maga agya esetleg típusában annyira eltér Sapiroétól, hogy nem létezik közöttük kölcsönös érzékelési lehetőség.

– És csak az enyém?

– Nem csak a magáé. Többmilliárdnyi tudat létezhet, amely semmit sem hámozhat ki Sapiroéból. Az is figyelemre méltó, hogy Natalja és Szofija olyan dolgokat érzékelnek, amelyeket Jurij meg én nem, és viszont.

– Két férfi és két nő – dörmögte Gyezsnyev –, no és én mi vagyok?

– Te csak az időnk pocskolója vagy, Arkagyij – mordult rá Konyev türelmetlenül.

– Jobb lesz, ha nem vitatunk meg ennyire aprólékosan minden fölszedett morzsát. Sok mindent kellene összegyűjtenünk, még hozzá nagyon rövid idő alatt. Ha egy kicsit jobban összpontosítanál, Arkagyij, biztosan te is elkaphatnál valamit.

Teljes csönd állt be.

Csak néha hallatszott egy-egy halk felszisszenés, amint elkaptak egy képzetet vagy szócsoportot. Gyezsnyev csak egyetlen dologgal járult hozzá a kutatáshoz:

– Én éhségérzetet tapasztalok, de az biztosan csak az enyém.

– Kétségtelenül – torkolta le Boranova szárazon. – Vigasztalja az a tudat, Arkagyij, hogy amint kikerülünk innen, mindenből kétszer is kaphat majd repetát, és persze korlátlan mennyiségű vodkát.

Gyezsnyev csaknem kéjes pofát vágott a gondolatra.

– Úgy látszik, eddig nem vetődött fel benne semmilyen magasabb matematikai gondolat, sőt egyáltalán semmilyen rendkívüli dolog – mondta Morrison. – Határozottan állítom, hogy még Sapiro gondolatainak túlnyomó többsége is közönséges dolgok körül forog.

– Akkor is figyeljük tovább! – lehelte Konyev a bajsza alatt.

- Még mennyi ideig, Jurij?
- Az axon végéig... a legvégéig!
- És akkor, mit gondolsz, kilépünk a szinapszisok valamelyikén vagy visszafelé is tegyük meg az utat? – érdeklődött Morrison.
- Olyan közel megyünk a szinapszisokhoz, amennyire csak lehetséges. Így egy kapcsolódó idegsejt közvetlen szomszédságába kerülhetünk és egy ilyen kereszteződésben a szkeptikus hullámok talán sokkal erősebben érzékelhetők, mint bárhol másutt.
- Rendben van, Jurij – szólalt meg Gyezsnyev –, de nem te vagy a kapitány... Natasa, kis virágszálam, maga is így gondolja?
- Miért ne? – mondta Boranova. – Jurijnak igaza van. A szinapszis rendkívüli hely, és mi alig tudunk róla valamit.
- Csak azért kérdezem, mert az energiakészletünk felét már fölhasználtuk. Meddig maradhatunk egyáltalán a test belsejében?
- Ahhoz biztosan elég ideig, hogy a szinapszist elérjük – felelte Boranova. Ezután ismét beállt a csend.

63

A hajó tovább haladt a végtelennek tűnő axonon, miközben egyre inkább Konyev vette át az irányítást.

– Akármit észlelnek, azonnal jelezzék! Nem számít, van-e értelme vagy nincs, akár egy szó, akár egy hosszabb szöveg. Ha fölmerül valami képzet, írják le! Még ha úgy vélik is, hogy a saját gondolatukról van szó, a legcsekélyebb gyanú esetében is mindenképpen mondják el!

– Értelmetlen locsogás lesz az egész – morogta Gyezsnyev, még mindig sértődötten befogadókészség híján levő agya miatt.

– Hát persze, de két-három jelentős megállapítás kárpótolhat mindenért.

– Ha én is érzek valamit, de úgy vélem, hogy a sajátom, azért bedobjam? – tudakolta Gyezsnyev.

– Te különösen – vágta rá Konyev. – Ha olyan érzékeny vagy, amilyennek véled magad, bármi, amit észlelsz, különösen fontos lehet. Most pedig, kérem, ne locsogjunk többet! Minden másodpercnyi beszélgetés súlyos veszteséget jelenthet.

Ezzel elkezdődött az összefüggéstelen mondatföredékek áradata, amelyekből, Morrison véleménye szerint, az égvilágon semmi sem volt kihámozható.

A legnagyobb meglepetést az váltotta ki, amikor Kalinyina váratlanul fölkiáltott: – Nobel-díj!

Konyev fölkapta a fejét, és már-már válaszolt, amikor ráésmélt, ki szólalt meg és némán visszakozott.

– Maga is érzékelte ugyanezt, Jurij? – kérdezte Morrison azon igyekezve, nehogy gúnyolódásnak tűnjék.

– Csaknem ugyanabban a pillanatban – bólintott Konyev.

– Ez a legelső átfedés férfi és nő között – morfondírozott félhangosan Morrison. – Gondolom, Sapiro a miniatürizációs elmélet továbbfejlesztésével kapcsolatban gondolhatott rá.

– Kétségtelenül, persze a Nobel-díja már így is biztos volt, hiszen megvalósította

a miniatürizációt.

- Ami teljesen titkos, és ennél fogva ismeretlen.
- Igen, de miután tökéletesítjük a folyamatot, többé nem marad az.
- Legalábbis reméljük – jegyezte meg Morrison csúfondárosan.
- Mi sem titkolózunk jobban, mint maguk, amerikaiak – csattant föl Konyev.
- Rendben van, nem vitatkozom – vigyorgott Morrison Konyevre, amivel

láthatóan még jobban fölingerelte a fiatalabb férfit.

Egy váratlan pillanatban Gyezsnyev szólalt meg: – Hawking.

Morrison szemöldöke meglepetten fölszaladt a homlokára. Ezt nem várta.

– Mit jelentsen ez, Arkagyij? – fordult felé Boranova hevesen.

– Azt mondtam, „hawking” – mondta Gyezsnyev védekezően. – A semmiből ugrott be hirtelen a tudatomba. Maguk figyelmeztettek, hogy mondjak ki minden szokatlant.

– Ez egy angol szó – mondta Boranova –, és azt jelenti, hogy „köpés”.

– Vagy „krákogás” – tette hozzá Morrison készségesen.

– Nem tudok elég jól angolul ahhoz, hogy ismerjem ezt a szót – szabadkozott Gyezsnyev. – Azt hittem, hogy valami név.

– Így is van – jegyezte meg Konyev kelletlenül. – Stephen Hawking. Nagy angol elméleti fizikus volt, jó száz évvel ezelőtt. Én is éppen rá gondoltam, de azt hittem, hogy kifejezetten az én gondolatomról van szó.

– Nagyon jó, Arkagyij! – mondta elégedetten Morrison. – Ennek hasznát vehetjük.

Széles vigyor ömlött el Gyezsnyev arcán. – Akkor én sem vagyok teljesen haszontalan. Ahogy az öregem is mindig mondogatta: „Ha a bölcs ember keveset beszél is, arra azért érdemes odafigyelni.”

Egy végtelennek tűnő félóra múltán Morrison szólalt meg csöndesen: – Nos, jutunk egyáltalán valamire? Az az eddigi véleményem, hogy a legtöbb mondattöredék és képzet semmit sem árul el nekünk. A Nobel-díj említése arra mutat, hogy Sapiro gondolt az elnyerésére, de ezt amúgy is tudtuk. Hawking nevének idézése azt jelentheti, hogy annak a fizikusnak a munkássága esetleg a miniatürizáció szempontjából is fontos lehetett, de azt már nem tudjuk meg belőle, miért?

Morrison várakozásával ellentétben ezúttal nem Konyev, hanem Boranova kelt az ügy védelmére. Konyev, aki nyilván készült valamilyen megnyilvánulásra, látható megkönnyebbüléssel engedte át a szót a „kapitánynak”.

– Hatalmas terjedelmű rejtvényvel állunk szemben, Albert. Sapiro kómában van, és az agya nem működik fegyelmезetten és rendszerezetten. Vadul vibrál és az épen maradt részei véletlenszerűen is működhetnek. Mindent válogatás nélkül össze kell gyűjtenünk, és majd azok vizsgálják meg alaposabban, akik jól ismerik a miniatürizáció elméletét. Ők ott is találhatnak valami fontosat, ahol maga nem. És ha a terület valamelyik sarkában kipattan egy szikra, gyorsan továbbterjedhet és bevilágíthatja az egészet. Igenis van értelme annak, amit csinálunk, és ez az egyetlen, amit tehetünk.

– Persze, emellett más is akad, amivel megpróbálkozhatunk, Albert – vetette közbe Konyev. – Közeledünk a szinapszishoz. Ennek az axonnak egyszer vége szakad és sok szállá ágazik szét, amelyek mindegyike megközelíti, de nem éri el egészen a szomszédos idegsejt dendritjét.

– Ezt én is tudom! – legyintett Morrison ingerülten.

– Az idegi impulzusok, beleértve a szkeptikus hullámokat is, át kell hogy ugorjanak ezen a csekély távközön, és a fontosabb gondolatok ennek során kevésbé halványodnak el, mintha többiek. Röviden, ha mi magunk is bejutunk a szinapszisba,

olyan területre érünk, ahol, legalábbis egy ideig, letapogathatjuk, amire kíváncsiak vagyunk, méghozzá kevesebb zavaró mellékzörej mellett.

– Valóban? – kérdezte Morrison évődve. – Ez a differencia-elméleti tétel eddig ismeretlen volt előttem.

– A területen végzett igen kemény szovjet tevékenység eredménye.

– Ó!

– Mit akar mondani ezzel az „ó”-val? – tüzeseden neki azonnal Konyev. – Talán a munka értékét óhajtja kétségbe vonni?

– Nem, nem.

– Dehogynem... ha szovjet eredményről van szó, máris nem ér semmit!

– Csupán úgy értem, hogy nem olvastam és még nem is hallottam róla – védekezett Morrison.

– Nasztaszpenszkaja asszony végezte el a munka nagy részét, gondolom, őrá azért már hallott.

– Igen, hallottam.

– De a tanulmányait nem olvassa, igazam van?

– De Jurij, még az angol nyelvű szakirodalommal sem tudok lépést tartani, hacsak nem...

– No jó, most hagyjuk... Gondom lesz rá, hogy megkapja a cikkei gyűjteményét, hadd képezze magát egy kicsit.

– Köszönöm, de hadd jegyezzem meg, hogy így, első hallásra a tétel eléggé valószerűtlennek látszik. Ha a szellemi tevékenység bizonyos fajtái jobban megbirkóznak a szinapszisokkal, mint mások, már pedig az agyban sok százmilliárd szinapszis létezik és dolgozik, akkor végeredményben csupán a gondolatoknak egy jelentéktelen hányada maradhatna fenn.

– Nem ilyen egyszerű a dolog – vetette ellen Konyev.

– A közönséges gondolatok sem törődnek. Alacsonyabb intenzitás mellett tovább léteznek, és nem tűnnek el nyomtalanul. Csupán arról van szó, hogy a szinapszisok közelében a fontosabb gondolatok egy időre jobban fölerősödnek.

– Létezik erre bizonyíték? Vagy csupán föltevésről van szó?

– Egyelőre csak közvetett bizonyíték létezik, de a miniatürizációs kísérletek előrehaladtával ez megerősödik majd, ebben biztos vagyok. Vannak emberek, akiknél ez a szinaptikus tevékenység az átlagosnál sokkal erősebben jelentkezik. Különben hogyan lennének képesek az alkotó személyiségek olyan kitartóan és hosszan összpontosítani, ha a közönséges dolgok nem terelnék el kevésbé a figyelmüket? És másrészt, a nagy tudósok általában miért olyan szórakozottak?

– Nagyon jó. Nos, ha találunk valamit e téren, én a tényekkel nem szállok vitába.

– És mi történik majd, ha elérkezünk az axon végéhez? – szólalt közbe Gyezsnyev.

– A folyadék áramlása ott „U” alakban megfordul és szépen visszasodor bennünket az axon túlsó oldalán. Megpróbáljak esetleg áttörni a sejt falon?

– Nem kell – vágta rá Konyev. – Erre semmi szükség. Azzal megrongálnánk a sejtet. Föl kell majd vennünk az acetilkolin elektromos mintázatát. Az juttatja át az idegi ingert a szinapszison.

– Szofija, ugye képes rá, hogy a hajónak az acetilkolin mintázatát kölcsönözze? – kérdezte Boranova.

– Igen – felelte Kalinyina –, de az acetilkolin molekulák nem aktívak a sejt külső oldalán?

– A sejtnak ettől függetlenül lehet kilökő mechanizmusa az eltávolításukra. Mindenesetre megpróbáljuk.
És tovább folytatódott az utazás a végtelennek tűnő axon hosszában.

64

A távolban váratlanul föltűnt az axon vége. Minden előzetes jel nélkül.

Konyev figyelt föl rá elsőként. Erősen figyelt és tudta, mit keres, ezért Morrison minden további nélkül elismerte az elsőbbségét. Pedig ő is figyelt, és tisztában is volt vele, mit keres, mégsem vette észre, amikor megjelent.

Konyev persze az első ülésen foglalt helyet és Morrison csak az ő feje mellett leshetett ki. Erre azonban nem hivatkozhatott.

A hajó fényoszlopjának furcsán gyöngé sugárkévéjében is látszott elől egy bemélyedés, amelytől mégis láthatóan elkanyarodott az áramlás.

Az axon maga kezdett ágakra szakadozni, olyasféle dendritekre, mint a neuron másik végén, ott, ahol a sejtmagot magában foglaló sejttest helyezkedett el. A sejt innenső végén az axon dendritjei kevesebben voltak és jóval vékonyabbak, de azért nem hiányoztak. A sejtben áramló folyadék egy része kétségtelenül beléjük hatolt, de a hajó a főáramlatban haladt, amely elkanyarodott és nem kínált nekik más esélyt.

Az első útjukba kerülő dendritbe kell behatolniuk, már ha meg tudják csinálni.

– Oda, Arkagyij, oda! – kiáltott föl Konyev előre mutatva, és a többiek csak ekkor vették észre, hogy az axon vége felé közelednek. – Kapcsold be a motorokat, Arkagyij, és gázt neki!

Morrison meghallotta a generátorok lágy dübörgését, amint a hajó lassan kezdett kihúzódni az áramlás széle felé. A dendrit, amely felé irányt vettek, oldalra eső csőként állt előttük, a méreteikhez képest olyan hatalmas csőként, hogy egyszerre csak a bejárati nyílásának kisebb körszelvényét láthatták tisztán.

Lassan még közelebb húzódtak hozzá, és Morrison azon kapta magát, hogy erősen a dendrit felé hajol, mintha a testsúlya hozzáadásával lendíthetne a helyzeten.

De a lényeges nem is a nyílás elérése volt, le kellett küzdeniük a folyadék kavargó áramlását, a rohanó vízmolekulákat, amelyek előttük örvénylettek, majd a forgón túljutva megindultak az ellenkező irányba.

A hajó átvergődött az akadályon és hirtelen becsusszant a nagy cső torkolatán.

– Állítsd le a motorokat! – kiáltott föl Konyev izgatottan.

– Még nem – mondta Gyezsnyev. – Még túl közel lehetünk az ellenáramlathoz, ami ebből a micsodából tör elő. Hadd húzódjak csak egy kicsit közelebb a falhoz.

Így is tett, és a dolog nem is tartott soká. Most már tulajdonképpen az árral haladtak és nem ellene. Amikor Gyezsnyev végre leállította a gépeket, hátravetette csatakos, szürkülő haját, nagyot sóhajtott és így szólt: – Akármit csinálunk, legalább egy tonna energiát megzabál. Mindennek van határa, Jurij, mindennek van határa!

– Ezen ráérünk majd később keseregni – torkolta le Konyev türelmetlenül.

– Csakugyan? – fortyant föl Gyezsnyev. – Apám nemegyszer megmondta, hogy „A később rendszerint túl késő”. Natalja, ne hagyjon mindent Jurijra! Nem bízom benne, hogy kellően törődik az energiakészleteinkkel.

– Csillapodjon, Arkagyij. Gondom lesz rá, hogy helyére tegyem Jurijt, ha igazán szükségessé válik. ...A dendritek nem túl hosszúak, ugye, Jurij?

– Nagyon hamar odaérünk a végéhez, Natalja.
– Ebben az esetben, Szofija, álljon készen, hogy az első jelzésre fölvehessük az acetilkolin mintázatát!

– Akkor majd ön adja meg a jelet, ugye?

– Nem hiszem, hogy szükség lesz rá, Szofija. Biztos vagyok benne, hogy Jurij úgy rikoltozik majd, mint egy kozák, amint megpillantja a végét. Abban a pillanatban állítsa be az acetilkolin mintázatot.

Tovább siklottak tehát a neuron legvégső, csőszerű nyúlványában, amelybe már tekintélyes ideje beléptek. Morrisonnak úgy tűnt, hogy amint a dendrit szűkül, már kivehető a fejük fölött a falának íve, de ez csupán illúziónak bizonyult. A józan ész arra intette, hogy a hatalmas cső, jelenlegi, molekulányi méreteik mellett még a legszűkebb részén is több kilométernyi átmérőjűnek látszik majd.

Amint Boranova előre jelezte, Konyev hirtelen valóban hatalmasat rikoltott, valószínűleg teljesen öntudatlanul. – Ott a vége, előttünk! Gyorsan! Acetilkolint, még mielőtt megfordítana és visszalökne!

Kalinyina ujjai vadul táncolni kezdtek a billentyűkön. A hajó belsejéből semmi jele sem látszott bármiféle változásnak, de valahol fönny, elöl lennie kellett egy acetilkolin-receptornak vagy talán több száznak is. A töltések pontosan illeszkedtek egymáshoz: negatív a pozitívhoz, pozitív a negatívhoz, és szinte csattanó erővel létrejött a kapcsolat.

Valami kirántotta őket az áramlásból, belesimultak a dendrit falába, majd keresztülszökkentek rajta. Néhány percig az éppen elhagyott és a szemben rájuk váró dendritet egymástól elválasztó sejtközi folyadékban úsztak.

Morrison szinte semmit sem látott. Annyit érzett, hogy a hajó egy nagyobb fehérjemolekula mellett siklik, vagy talán azon keresztül, majd egy ahhoz hasonló bemélyedésre lett figyelmes, amelyet akkor látott, amikor behatoltak az első neuronba.

Konyev kikapcsolta biztonsági övét, hogy fölállhasson. (Nyilvánvalóan túlságosan izgatott volt ahhoz, hogy a most következő feladatot ülve végezze el.)

– Most pedig – hadarta –, Nasztaszpenszkaja hipotézise szerint, a fontosabb gondolatok kiszűrődése itt kell legyen a legerősebb, közvetlenül a szinapszis után. Amint közelebb kerülünk a sejtesthez, a különbség erőteljesen csökken. Egyszerűen, amint bejutunk a szomszédos dendritbe, mindenki tárja ki a tudatát! Legyenek készen mindenre! Hangosan mondjanak ki mindent, amit csak észlelnek! Írjanak le minden képzetet! Én mindent följegyzek. Te is, Arkagyij! És maga is, Albert!... Már bent is vagyunk. Kezdjük!

TIZENÖTÖDIK FEJEZET Egyedül!

„Jó társaságban még a halál
sem olyan borzalmas.”

(Gyezsnyev)

65

Morrison némiképp kívülről szemlélte az ezután következőket. Nem szándékozott tevékeny részt vállalni a dologban. Ha valami mégis bekéredzkedne a tudatába, természetesen elfogadja és be is számol róla. Nem lenne tudóshoz méltó, ha ezt megtagadná.

Bal oldalán Kalinyina sötéten nézett maga elé, keze ernyedten csüngött. Morrison közelebb hajolt hozzá, és sűgva kérdezte: – Nos, visszaalakított bennünket glükózzá?

A lány némán bólintott.

– Ismeri ezt a Nasztaszpenszkaja-féle hipotézist? – kérdezte Morrison.

– Nem az én területem, sohasem hallottam róla – válaszolta a lány.

– És hisz benne?

De Kalinyina nem kapta be a horgot. – A fölkészültségem alapján nem foglalhatok állást, hogy hiszem vagy nem hiszem, de ő hisz benne... Nyilván, mert hinni akar!

– És maga érzel valamit?

– Nem többet, mint korábban.

Gyezsnyev természetesen hallgatott. Boranova néha mondott egy-két odavetett szót, amelyek Morrison számára nem voltak igazán meggyőzőek.

Csupán Konyev őrizte meg töretlen lelkesedését. Egyszer hangosan föl is kiáltott: – Érzékelte ezt valaki? Akárki? Körkörös ritmus! Körkörös ritmus!

Egy darabig nem kapott választ, végül Morrison szólalt meg: – Az mit jelent, Jurij?

Konyev nem felelt. Bár később valamelyest megnyugodott, de továbbra is üres tekintettel bámult maga elé, amint a hajó előrehaladt a folyadék áramlatával.

– Nos, Jurij? – tudakolta Boranova kis idő múlva.

– Nem hallom jól! – morogta Konyev nyersen.

– Jurij, kislefiam, nem lehet, hogy ez egy hibás neuron, és nemigen gondolkodik? – vetette föl Gyezsnyev. – Meg kell majd próbálkoznunk egy másikkal, aztán megint egy másikkal. Az első talán, csak a kezdőknek hoz szerencsét.

Konyev dühös pillantást vetett rá. – Nem egyetlen sejtet vizsgálunk. Egy sejtcsoporthoz vagyunk, ahol milliónyi vagy tán annál is több sejt van. Albert elmélete szerint ez a kreatív gondolkodás egyik központja. Amit az egyikük gondol, csekély különbséggel ugyanazt gondolja a többi is.

– Azt hiszem, pontosan ez az, amit megpróbáltam bizonyítani – jegyezte meg Morrison.

Gyezsnyev tovább erősködött: – Nem kellene mégis sejtől sejtire haladnunk?

– Annak nem sok haszna lenne – legyintett Morrison.
– Jól van – sóhajtott föl Gyezsnyev –, különben sincs rá sem elég időnk, sem elég energiánk. Nos, akkor most mit csináljunk?

Rövid szünet után ismét Konyev szólalt meg: – Egyszerűen nem értem!
Nasztaszpenszkaja nem tévedhetett.

Ekkor Kalinyina elszántan kicsatolta magát és fölállt.

– Szeretnék mondani valamit, és kérem, ne szakítsanak félbe – mondta csöndesen. – Hallgasson rám, Natalja. Már éppen elég messzire eljöttünk. Ezt a kísérletet bizonyára valóban végre kellett hajtanunk, bár véleményem szerint eleve kudarcra volt ítélve. Nos, valóban kudarcra is végződik!

Karcsú ujjával Konyevre mutatott, de nem nézett egyenesen rá. – Egyesek a kedvük szerint akarják átalakítani a világmindenséget. Ha valami nem úgy alakul, akkor erőszakkal akarják megváltoztatni, márpedig az univerzum kívül esik minden egyén hatáskörén, bármilyen elkeseredetten szorongatják is.

Én nem tudom, tévedett-e Nasztaszpenszkaja vagy sem. Nem tudom, hogy Albert elmélete helytálló vagy sem. Abban viszont biztos vagyok, függetlenül attól, mit gondolnak ők vagy az összes idegfizikus az agyról általában, a vizsgálatához megközelítőleg normális agyra van szükség. Sapirovsz akadémiás agya viszont nem tekinthető normálisnak. Jó húsz százaléka nem működik, halott. Ennek következtében a többi részének is el kellett torzulnia, s emellett szól az is, hogy hetek óta kómában van.

Minden épelméjű embernek be kellene látnia, hogy Sapirovsz akadémiás nem gondolkodhat normálisan. Az ő agya olyan, mint egy szétvert hadsereg. Olyan gyár, amelyben minden gép elszabadult. Néha még föl-fölvillan, gondolattöredékeket, szétszórt foszlányokat, kósa emlékképeket közvetít. Egyesek – mutatott előre megint – ezt nem ismerik el, mert abban hisznek, hogy ha elég hangosan és erőszakosan követelődnek, a nyilvánvaló végül meghátrál előttük és a lehetetlen valósággá válik.

Ekkorra már Konyev is kicsatolta magát, és szintén fölállt. Lassan megfordult és rámeredt Kalinyinára. (Morrison megrökönyödött. Konyev egyenesen a lányra nézett. Sőt, az arcán nem tükröződött harag, gyűlölet vagy vád. Tekintete némiképp büntudatos volt és halvány önérzettel színezett. Ebben Morrison teljesen biztos volt.)

Konyev hangja kiegyensúlyozott és erőteljes volt, amint Kalinyinától elfordulva Boranovához intézte szavait.

– Natalja, tisztáztuk ezt a kérdést, mielőtt nekivágtunk ennek az utazásnak?
– Arra gondol, Jurij, hogy Szofija mondott-e valami hasonlót korábban? Nos, nem.
– Van annak értelme, hogy olyanokkal dolgozzunk, akik nem hisznek a munkánk értelmében? Vajon aki nem hisz benne, miért egyezett bele abba, hogy csatlakozzék hozzánk?

– Azért, mert én is tudós vagyok – vágott vissza Kalinyina, és szintén Boranovához fordult. – Mert ki akartam próbálni, hogyan viselkednek a mesterséges elektromos mintázatok biokémiai közegben. Ez megtörtént, és ezáltal számomra az utazás sikeresnek tekinthető. Arkagyij esetében is, mert a hajó úgy viselkedett, ahogy elvártuk tőle. Albert számára is, mivel az elmélete, gondolom, most sokkal szilárdabb lábakon áll, mint eddig valaha, és a maga számára is Natalja, mivel sikeresen elvezetett bennünket ide, és remélem, épségben vissza is visz innen. Egyvalakinek viszont – mutatott ismét Konyevre – kudarcot jelentett, és megingott szellemi stabilitásán biztosan sokat segítene, ha elismerné ezt a vereséget.

(Most akar rajta bosszút állni, gondolta magában Morrison.)

De Konyevet nem rendítette meg Kalinyina heves támadása. Meglepően fegyelmezett maradt és nyugodtan mondta Boranovának: – Egyáltalán nem így van. Ez éppen az ellenkezője az igazságnak. Kezdetől fogva világos volt, hogy Sapiro jelen állapotában nem gondolkodhat ugyanúgy, mint teljesen egészségesen. Nagyon is valószínű volt, hogy csupán gondolattöredékeket nyerhetünk, összekeveredve jelentéktelen és hétköznapi dolgokkal. Ez így is történt. Abban reménykedtem, hogy több értelmes gondolatra bukkanhatunk ebben az új neuronban, közvetlenül a szinapszis szomszédságában. Ilyesmi nem került elő.. Ez jelentős mértékben megnehezíti az előttünk álló feladatot, de korántsem teszi lehetetlenné.

Száznál jóval több kifejezést és képzetet hámoztunk ki eddig Sapiro tudatából. Ne feledkezzünk meg a n idő, c annyi, mint m sub s képletről, amelynek jelentősnek kell lennie! Semmi érv nem szól amellett, hogy ezt is érdektelen apróságnak tekintsük.

– Maga azt gondolja, Jurij – kérdezte Boranova –, hogy egy matematikai képlet töredéke kifejezhet valamit, amit Sapiro keresett és talán meg is talált?

– Igen, gondoltam erre, különben miért rögzült volna ilyen erősen a tudatában? Ezt mindenképpen érdemes jobban kivizsgálni. És hogy mennyi a jelentéktelen vagy éppen triviális részlet, az nem számít, ha akár egyetlen kifejezés vagy képzet lényeges utalást tartalmaz számunkra. Minden megtett lépéssel nagyobb az esélye annak, hogy más dolgok is a helyükre illeszkednek. Most még semmiképpen sem jelenthetjük ki, hogy ez az utazás vagy akár csak egy szakasza is kudarccal végződött volna.

Boranova bólintott. – Igen, Jurij, még reménykedhetünk, de amint már Arkagyij is kérdezte: Most mit csináljunk? A maga véleménye szerint mit kell tennünk ebben a pillanatban?

Konyev azonnal lecsapott a lehetőségre. – Van egy dolog, amit még nem próbáltunk ki. Már próbálkoztunk a neuronnal kívülről, belülről, az axon belsejével, a dendritekkel úgyszintén, a szinapszison túl, de minden egyes esetben a hajón belülről, annak föltehetően jól szigetelő falai közül!

– Ha jól értem – mondta lassan Boranova azt javasolja, hogy tegyünk egy kísérletet a hajón kívül, magában a sejtfolydékban? Ne feledje, hogy annak az esetleges megfigyelőnek is műanyag öltözéket kell viselnie!

– Az a ruha nem olyan vastag, mint a hajó fala, és föltehetően jóval kevésbé szigetel. Ezen kívül a komputernek nem kell föltétlenül a ruhán belül lennie.

– És mit gondol, kinek kellene ezt végrehajtania, Jurij? – kérdezte Morrison fokozódó aggodalommal.

Konyev hidegen végigmérte. – Egyetlen lehetőség kínálkozik, Albert. A komputer a maga szellemi terméke és a maga agyához illeszkedik. A szükség úgy hozta, hogy maga a legérzékenyebb Sapiro gondolatai iránt. A legnagyobb ostobaság lenne bárki másnak kimennie. Magára gondolok, Albert.

Morrison gyomra összeszorult. Ezt nem! Nem kívánhatják tőle, hogy ezt ismét megtegye!

Megpróbálta szavakkal is kifejezni a véleményét, de a szája teljesen kiszáradt és az adott pillanatban csak egy fojtott, torokhangú sóhajtásra futotta tőle. Eszébe villant, hogy már kezdett valami büszkeségfélét érezni, hogy nem is olyan gyáva, hiszen itt

kóborol egy hajóba zárva egy eleven ember agyában, és nem fél... de végül mégiscsak felülkerekedett benne a gyávaság.

– Azt már nem! – próbálta kiáltani, de ez nem az ő hangja volt, hanem egy jó oktávval magasabb, Kalinyináé!

A lány ültében Boranova felé fordult, keze ökölbe szorult.

– Ezt nem tehetjük, Natalja! – kiáltotta még egyszer, szenvedélyesen. Melle emelkedett és süllyedt az izgatottságtól. – Ezt gyávaság tőle követelni. Szegény Albert már járt odakint egyszer. Csaknem belepusztult, és ha ő nincs, talán még most is ott vergődne abban a hajszálérben, és sohasem értük volna el ezt a sejtcsoportot. Miért kellene megint neki megtennie? Most nyilván máson van a sor, és mivel ő akarja ezt a kísérletet – egy pillanatig sem volt kétséges, ki az az „ő” –, akkor neki is kell végrehajtania! Nincs joga, hogy bárki mást kérjen rá!

Morrison rettegett. Közben azonban azon gondolkodott, hogy Kalinyina érzelmkitörése iránta erősödő rokonszenvéből vagy abból fakad-e, hogy szándékosan ellenszegül mindennek, amit Konyev nagyon akar? Tudata mélyén mindenesetre egy józan hang azt súgta neki, hogy nyilván az utóbbiról lehet csak szó.

Mialatt Szofija beszélt, Konyev arca egyre vörösebbé vált. – Szó sincs itt gyávaságról! – kiáltotta. (A szót dühödten ejtette ki, azonnal érződött, hogy ez sértette őt a leginkább.) – Ez az egyetlen lehetséges javaslat! Ha én megyek ki, amit készséggel megtennék, csakis Albert műszerét használhatom, amely az én kezemben sohasem működne olyan eredményesen, mint az övében. Nem választhatunk ki magunk közül valakit ötletszerűen! Annak kell mennie, akitől a legjobb eredményre számíthatunk, és az adott esetben nem lehet kétséges, ki legyen az.

– Lehetséges – mondta Morrison, végre megtalálva a hangját –, de semmi okunk föltételezni, hogy a vételi lehetőségek odakint jobbak, mint a hajón belül.

– Viszont az ellenkezőjének a föltételezése sem indokolt – vágott vissza Konyev. – És ahogy Gyezsnyev is megmondhatja, az energiakészleteink és ennél fogva az időtartalékaink is vészesen apadnak. Nem késlekedhetünk. Ki kell mennie a hajóból, ahogyan korábban tette, mégpedig azonnal!

– Sajnálom – mondta Morrison nyugodt hangon, amitől azt remélte, hogy szavainak véglegességét kölcsönöz –, de nem hagyom el a hajót.

Időközben azonban Boranova szemmel láthatóan megmászta a véleményét. – Attól tartok, Albert, mégis kénytelen lesz rá – mondta szelíden.

– Nem!

– Jurijnak igaza van. Csak maga és a műszere hozhatja meg a kívánt információkat.

– Biztos vagyok benne, hogy semmit sem találunk...!

Boranova mindkét kezét előrenyújtotta, tenyérrel fölfelé. – Lehetséges, hogy igaza van, de nem hagyhatjuk ezt a kérdést a pusztá föltételezés szintjén. Ki kell próbálnunk.

– De...

– Megígérem magának, Albert – jelentette ki Boranova –, hogy ha ezt megteszi nekünk, az expedícióban játszott szerepéről teljességében és becsületesen beszámolunk, ha elérkezik a nyilvánosságra hozatal ideje. Olyan emberként ismeri meg a világ, aki kidolgozta a gondolkodás helyes elméletét, aki megteremtette ennek az elméletnek a megfelelő kiaknázásához szükséges berendezéseket, aki megmentette a hajót a hajszálérben, és aki föltárta Sapiro gondolatait azáltal, hogy bátran kilépett a

neuron sejtfolyadékába, ahogyan azelőtt a véráramban tette.

– Ezzel netán arra utal, hogy nem mondják ki az igazságot, ha most visszautasítom?

Boranova fölsóhajtott. – Arra kényszerít, hogy nyíltan játsszam el a zsaroló szerepét. Jobban örültem volna, ha meglepszik az utalással... Igen, akkor az igazság titokban marad. Végül is ez az egyetlen fegyverem magával szemben. Erővel nemigen kényszeríthetjük rá, mivel abból, hogy egyszerűen odakint van, nem lenne semmi hasznunk. Mindenekelőtt érzékelnie kell majd szegény Sapiro gondolatait, ehhez pedig az önkéntes együttműködésére van szükség. Rendesen megjutalmazzuk érte, de csak azért.

Morrison segítséget remélve pillantott végig utastársai arcán. Boranova átható tekintettel figyelte. Konyev parancsolóan bámult le rá. Gyezsnyev feszélyezetten maga elé nézett, nem akart állást foglalni egyik fél mellett sem. És Kalinyina... egyetlen reményége...

Morrison töprengően nézett a lányra és megkérdezte:

– Maga mit gondol, Szofija?

Kalinyina ingadozott egy keveset, majd csöppet sem reszkető hangon mondta: – Nagyon helytelennek tartom, hogy így megfenyegetik. Egy ilyen feladatot csak önkéntesen lehet jól megoldani, nyomás alatt nem.

Gyezsnyev, aki eddig valami zavaros dallamot zümmögött az orra alatt, most megszólalt: – Az én jó öregem nemegyszer megmondta: „Nincs az ember saját lelkiismereténél kegyetlenebb kényszer és ez teszi a létezését olyan fölöslegesen keservessé.”

– Engem a lelkiismeretem ebben az ügyben egyáltalán nem zavar – jelentette ki Morrison. – Vigyük tán szavazásra az ügyet!?

– Nem lenne értelme – szögezte le Boranova. – Én vagyok a kapitány, és ilyen esetben az én szavam dönt.

– És ha odakint netán nem érzékelek semmit, hisznek majd nekem?

– Én igen – bólintott Boranova. – Éppenséggel ki is találhatna valami szépen hangzó dolgot, hogy a hálánkra pályázzon. Ha semmivel vagy csak néhány jelentéktelen dologgal tér vissza, azt hiszem, könnyebben hitelt adok neki, mintha kapásból valami falrengetővel rukkolna elő.

– Engem aligha tehetne könnyedén bolonddá – mondta fagyosan Konyev. – Ha valami fontosnak beállított információt hoz, én meg tudom állapítani, az-e vagy sem. Most pedig, azt hiszem, éppen eleget fecsegtünk. Lássunk munkához!

– Nos, jól van – mondta Morrison reszkető szívvel és összeszoruló torokkal –, akkor megyek, de csak egy rövid időre!

Morrison ezúttal magától bújt ki pamutöltözékéből. Először (valóban csak alig pár órája lett volna?) ezt még durva szeméremszétségnek érezte. Most, másodszor, szinte már rutinosan cselekedett.

Amint Kalinyina segítségével belebújt a bűváruhába, észrevette, milyen könnyen be tudja húzni a hasát. A gazdag reggeli, a megivott, tekintélyes vízmennyiség és a darabka csokoládé ellenére a gyomra teljesen üres volt, mellest az őszinte öröme.

Mégis egy kis hányingert érzett, amint a ruha egyre jobban bezárult körülötte, márpedig ha már rajta van egészen, a hányás végzetes is lehet. Mielőtt a fejrész is a helyére került volna, csaknem durván utasított vissza még egy darab csokoládét. Amikor fel volt öltözve, kezébe nyomták a komputerét, és Boranova hangosan megkérdezte: – Tudja kezelni?

Morrison viszonylag jól hallotta a hangját. Azzal viszont tisztában volt, hogy a hajón kívül már nem hall majd semmit. A lényegében súlytalan műszert egyik kezébe fogta, a másikkal pedig óvatosan, de eléggé esetlenül megnyomkodta a billentyűket. – Azt hiszem, elbírok vele – kiáltotta vissza.

Ezután meglehetősen sután mindkét csuklójához hozzákötötték a gépet, és szorosan odacsomózták valami műanyag zsinórral (amely valószínűleg ugyanabból az anyagból készült, mint az öltözéke és maga a hajótest).

– Vigyázzon, el ne hagyja! – kiáltotta Boranova.

Morrison kilépett a légszilipbe. Érezte, amint a fólia körülöleli, a levegő kiszivattyúzásának hatására összepréseli, és máris kint volt a hajóból.

Ismét odakint! Csak rövid időre megy, figyelmeztette a többieket, de mi haszna belőle? Hogyan módolhatná ki, hogy visszajusson, ha a bentiek úgy döntenek, hogy még nem engedik? Máris sajnálta, hogy annak a fenyegetésnek a hatására hagyta kitéssékelni magát, de valahogy nem merete határozottan megfogalmazni a gondolatot. Csak árthatott volna magának vele.

Szorosan a bal hóna alá fogta a komputert, egyrészt mert nem bízott a műanyag zsinórban, másrészt mert igyekezett minél jobban megóvni a sejtfolyadék lehetséges ártalmaitól. Tapogatta a hajó felszínét, hogy olyan helyet találjon rajta, amelynek elektromos töltése ellenkező a bűvárruháéval.

Talált is egyet, amelyhez a hátával odatapadhatott. Az elektromos vonzás nem tartotta erősen, így viszonylag szabadon mozoghatott. Mégis, csak akkora volt, mint egy atom, és nem lehetett könnyű azt a feszültségfoltot testének egy részére koncentrálni.

Vagy talán mégis? Esetleg a töltést biztosító elektronokat magukat is sikerült lekicsinyíteni? Tudatára ébredt és magában élesen tiltakozott ellene, hogy ennyire nem ismeri a miniatürizálás elméletét.

A sejtek közötti áramlásban alig érzékelte saját mozgását, hiszen minden részecske vele együtt haladt előre. Ennek ellenére nyüzsgő, állandóan változó közeg közepén találta magát. Mivel a környezet és közte csak a ruha vékony anyaga feszült, és a fejrészét (némi ellenállás leküzdése árán) forgatni tudta, a sisaklámpája halvány fényében jobban megfigyelhette a részleteket.

Ott voltak a határozatlan körvonalú léggömbökként rugalmasan egymásnak ütköző vízmolekulák. Láthatta, amint többféle irányban elhúznak mellette, és egyáltalán nem törődnek vele. Olykor némelyikük ellentétes töltésű felületet találván, az öltözékéhez tapadt és csak vonakodva állt tovább. Úgy nézett ki, mintha egyes molekulák rá akarnának támadni, de szándékukat nem tudnák igazán megvalósítani.

Akadtak közöttük egészen nagyok, akkorák, sőt még nagyobbak is, mint az egész hajó. Csak azért láthatta őket, mert lámpájának fénye több helyütt visszatükröződött róluk váltakozó, prizmaszerű színekben. Valójában nem is látta őket... Csak a tudatában épült föl az a kép, amit láthatott volna. Mindez egyébként csak azért volt lehetséges, mert meglehetősen jól ismerte, legalábbis úgy vélte, ismeri a sejt tartalmának összetételét. De az sem lehetetlen, gondolta magában, hogy az egész csupán a képzelete játéka.

Morrisonnak úgy tűnt, hogy még a sejt belső vázát is látja. Azokat a nagy szerkezeti elemeket, amelyek a helyükön maradtak, miközben a folyadék tovább áramlott mellettük, s amelyek biztosították a sejt viszonylag állandó formáját. A mozgó elemek viszont szélesebben haladtak el előtte: alighogy észrevette őket, máris továtűntek. Ezek keltették benne a sejten belüli áramlás gyors mozgásának érzetét, mialatt a hajó, vele együtt, széles kanyarokkal kerülgetve a szilárd elemeket, szintén előrehaladt.

Alig nézelődött egy darabig, máris beleunt – különben is itt volt az ideje, hogy a számítógépre összpontosítsa a figyelmét.

De miért? Úgysem érzékel semmit. De Morrison hiába volt ebben teljesen bizonyos, nem cselekedhetett pusztán a hite alapján, bármilyen erős volt is az. Mégsem egészen lehetetlen, hogy téved, egyszóval ezzel az erőfeszítéssel tartozik a többieknek... és saját magának.

Ügyetlen ujjakkal megpróbálta maximális teljesítményre állítani a gépet. Alig tudta benyomkodni a szükséges billentyűket, és nagy megkönnyebbüléssel állapította meg, hogy a beépített energiaforrás hibátlanul működik. Erősen koncentrált rá, hogy a mellette elhaladó áramlásból kiérezzen vagy kitapogasson valamilyen gondolatot.

A műszer jól végezte a dolgát. A vízmolekulák ugyanolyan lágyan, puhán hozzáérve suhantak el mellette, ahogyan őt is érintették, ám a komputer tisztábban, mélyebben, világosabban és az eddigieknél sokkal élesebben közvetítette a szkeptikus hullámokat. Mindemellett azonban nem érzékelt semmit, csak valami halk sziszegést, amely nem formálódott sem szavakká, sem képzetekké, és nem fejezett ki mást, csak valami mélységes szomorúságot.

De várjunk csak! Honnan tudja, hogy ez a suttogás szomorú? Ez nem lehel más, csupán az ő szubjektív ítélete. Vagy talán mégis tapasztal valami érzelmet? Talán a félig elhalt agyú és teljes kómában szenvedő Sapirovt az, aki szomorú? És meglepő lenne, ha az volna?

Morrison a válla fölött hátranézett a hajóra. Biztos volt benne, hogy amennyit eddig észlelt, tökéletesen elég. Nem tapasztalt mást, csak szomorú ürességet.

Máris jelezzen, hogy húzzák vissza? Vajon készséggel megteszik-e? És ha visszaérve elmondja Boranovának, hogy nem tapasztalt semmi lényegeset, nem fortyan-e föl mérgesen Konyev, mondván, hogy mindössze két percig volt kint és nem várta ki, míg bekövetkezik valami érdemleges? Nem követeli majd Konyev, hogy ismét menjen ki?

No és ha tovább várakozik?

Tulajdonképpen képes lenne rá. A miniaturizálásnak ezen a fokán (vagy talán valami más miatt?) nem érzett elviselhetetlen meleget.

Viszont akármennyit is várakozna, még két percet, ötöt vagy netán egy órát, Konyev mindenképpen azt mondja majd: – Nem elég!

Homályosan kivette Konyev alakját, amint indulatosan, villogó szemmel mered ki rá. Kalinyina közvetlenül mögötte helyezkedett el, kikapcsolta magát és átült Morrison ülésére. Ő inkább izgatott kíváncsisággal bámult felé.

Morrison elkapta a lány tekintetét, aki valamilyen jelzést akart adni neki, de ekkor Boranova előrehajolt, és keményen megtaszította a vállát. Kalinyina azonnal engedelmesen hátradőlt az ülésen. (Így kellett tennie, nyugtatta magát Morrison, hiszen az a dolga, hogy ügyeljen a hajó és az ő elektromos mintázatára, s ezért semmiképpen sem hanyagolhatja el a munkáját, akármennyire izgatott is a kint lévő sorsa miatt.)

A teljesség kedvéért Gyezsnyevre is megpróbált odapillantani, de ő már kívül esett sisakja korlátozott látószögén. Helyette Konyevet láthatta csak, aki egyértelműen kérdő gesztussal intett felé.

Morrison ingerülten elfordult tőle, meg sem próbált valamiféle információval szolgálni -... és abban a pillanatban meglátott valamit a távolban, amint sebesen közeledik felé. A részleteit nem látta tisztán, de ösztönösen elfintorodott, várva, hogy az áramlás sodorta hajó, vele együtt, megkerüli az objektumot.

A tárgy egyenesen felé száguldott, mint valami félelmetes sziklatömb, mire szorosan hozzálapult a hajó felszínéhez.

Hirtelen eszébe jutott, hogy Kalinyina nyilván ötletszerűen állította be öltözékének elektromos töltését, és annak a szörnyetegnek, akármilyen legyen is, az övét pontosan kiegészítő töltése lehet, legalábbis erre utalt, hogy bár a hajó épp csak egy hajszálnyira ugyan, de kikerülte a tárgyat, őt azonban a szerencsétlen véletlen folytán valamilyen erő határozottan elrántotta a hajó falától, a tárgy felé.

Normális körülmények között ennek nem lett volna különösebb jelentősége. A hajó és az objektum olyan sebességgel haladt el egymás mellett, hogy egyszerűen nem lett volna rá idő, hogy leszakítsa őt a héjazatról, de mivel gyakorlatilag nem rendelkezett tömeggel s ennél fogva tehetetlenségi nyomatékkal sem, egy pillanatig, a két tárgy között kifeszítve, úgy érezte, mintha azok egymással vetélkednének, melyikükhöz is tartozik igazán. Rémült szemének úgy tűnt, hogy a hajó egy töredék pillanatra meginog, azután elragadja tőle az áradat.

Morrison az objektum vonzása letépte róla, és a hajót az áramlás olyan gyorsan sodorta tovább, hogy egy szempillantás alatt el is tűnt a szeme elől. Az egyik másodpercben még szorosan hozzátapadt, a másikon meg már nem volt sehol.

Mielőtt igazán fölfoghatta volna, mi is történt, máris egyedül és tehetetlenül lebegett, atomnyi szemcseként egy agysejt belsejében. Egyetlen halvány kapcsolata a valósághoz és magához az élethez, a hajó, teljesen eltűnt a semmiben.

68

A következő néhány perc valószínűleg örökre kiesett Morrison tudatából. Ez idő alatt halvány fogalma sem volt róla, hol van és mi történt vele. Elméjén csupán a teljes pánik és az a rémült meggyőződés uralkodott, hogy mindjárt meg kell halnia.

Amint rájött, hogy az élete folytatódik, szinte elszomorodott. Ha az a pillanat valóban a halált jelentette volna, akkor most már vége lenne mindennek. Ehelyett most tovább várhatja a keserű véget.

Vajon meddig lesz elég a levegője? Elhatalmasodik-e majd rajta a hőség és a nedvesség, lassabban, mint a másik alkalommal, de ugyanúgy, elkerülhetetlenül? Kialszik-e a lámpája fénye, mielőtt meg kell halnia a koromsötétségben és tökéletes magányban? Hogyan érzem majd meg, gondolta magában tébolyultan, hogy halott vagyok, ha előtte és utána egyformán teljes sötétség vesz körül? (Ajax Zeuszhoz intézett fohásza jutott eszébe, hogy ha már meg kell halnia, arra napvilágnál kerüljön sor. Emellett az jutott még eszébe kétségbeesetten, hogy legalább valaki ott lenne mellette, hogy a végső pillanatban megfogja a kezét.)

Most mit csináljon?

Csak várjon a sorsra?

Egyáltalán, mi okozhatta a bajt?

Ó, de hiszen még nem halott! Rettegése visszahúzódott annyira, hogy helyet adjon a halvány kíváncsiságnak, a harc és az életben maradás ösztönének.

Vajon hogyan szabadulhatna meg ettől a micsodától? Borzasztó volt a gondolat, hogy úgy kell végeznie, mint egy légyapírra ragadt rovarnak... A hajó eközben minden pillanatban távolabbra kerül tőle. Ugyanebben a pillanatban az is az eszébe villant, hogy máris túl messzire van, bármit csinál is, úgysem érheti utol.

A gondolat vak rémülettel töltötte el, és kétségbeesetten viaskodni kezdett a szabadulásért. Semmire sem jutott, viszont átsuhant rajta, hogy csak az energiáját pocskolja és fokozza a hőséget a bűváruháján belül.

Megpróbálta végigcsúsztatni a kezét fogvatartója nyálkás felületén, de valami erő, az azonos előjelű elektromos töltés visszalökte.

Tovább tapogatózott, jobbra-balra, fölfelé és lefelé. Valahol lennie kell ellentétes töltésnek is! Ha megtalálná és odatapadhatna, esetleg minden ereje megfeszítésével még szét is téphetné ezt a valamit. (Miért koccan össze a foga? Félelmében? Kétségbeesésében? Vagy egyszerre mindkettőtől?)

Jobb keze váratlanul odarándult a szerkezet egy megfelelő pontjához. Megpróbált erősen belemarkolni, hogy megragadhassa az anyag atomi szerkezetét is, ne csak az elektromos vonzás tartsa, már ha az utóbbin kívül létezik ott bármilyen kézzelfogható elem.

Egy pillanatra úgy érezte, hogy az objektum gumyszerű rugalmassággal szegül szembe a hirtelen erős szorításnak, azután minden előjel nélkül szétfoslott a markában. Döbbenet meredt a kezére, megpróbálta megérteni, mi történhetett. Nem érezte, hogy szakad, törik vagy reped valami. Az volt a benyomása, hogy az objektum egy kis része egyszerűen eltűnt.

Ide-oda kapkodva újra próbálkozott, mígnem sikerült még egy darabot „eltüntetnie”. Mi lehet ez az egész?

Várjunk csak egy kicsit! Boranova azt mondta, hogy a miniatürizációs tér valamelyest túlterjed a hajó külső héjazatán. Ezek szerint a bűváruhája felületén is. Amikor minden erejéből összeszorította a markát, valamelyik megérintett atom miniatürizálódott, ezáltal kiszakadt eddigi szerkezeti kötése közül és elszabadult a hozzá kapcsolódó szomszédos atomoktól. Tehát bármi, amit megérint, már ha elég erősen megszorítja, miniatürizálódik.

Minden atom, amelyet ilyen módon sikerül lekicsinyítenie, egy elektronnál is kisebb tömegű, pontszerű részecskévé válik. Ezután megközelítőleg fénysebességgel eltávozik, és úgy hatol keresztül a környező anyagokon, mintha azok ott sem lennének.

Valóban lehetséges ez? Igen, így kell lennie! Semmilyen más, értelmes magyarázat nem jutott eszébe.

Mialatt ezen töprengett, kezét-lábát rettentő erőfeszítéssel nekivetette a fogva tartó felületnek, és végre elszabadult tőle. Most már független testként sodródott maga is a sejten belüli áramlással.

Többé nem tapadt hozzá semmihez.

Ez ugyan semmivel sem tette elérhetőbbé számára a reménytelenül eltávolodott hajót, de legalább a nyomában sodródik. (Ó, micsoda ostobaság! Hát mit ér vele, ha a nyomában van? A saját méreteit tekintve majdnem száz kilométernyire járhatott már tőle!)

Ekkor egy másik felvillanó gondolat rémítette meg. Atomokat miniatürizált ahhoz,

hogy megszabaduljon, viszont az ilyesféle kicsinyítés aktív energiafőlhasználást is jelent. Jelenlegi méretei mellett nem túl sokat, hiszen az érintett tömeg is roppant csekély volt, de mégis, honnan szedheti ezt az energiát?

Csakis a bűvarruha saját miniatürizációs teréből. Ennélfogva minden lekicsinyített atommal gyöngült ez a mező is. Kiszabadulásával vajon mennyire gyöngíthette meg általában?

Talán éppen ezért nem érzett melegedést? A környezetében lévő atomok miniatürizálása talán a saját miniatürizációs mezeje gyöngülése mellett a közeli hőmennyiségből is elvett valamennyit? Nem, ez nem valószínű, hiszen a kiszabadulására tett kísérletek nélkül sem érzett hőséget.

Az imént rátörő gondolat még reménytelenebb színben tüntette föl a helyzetét. Ha attól a valamitől a saját erőtere csökkentése révén szabadulhatott csak meg, egyszóval ha a miniatürizációs mezeje gyöngült, akkor egy kicsit deminiatürizálnia kellett. Nem indíthatja ez be a spontán megnagyobbodást?

Boranova határozottan kijelentette, hogy ilyesmi lehetséges. Sőt, ez a lehetőség annál nagyobb, minél kisebb objektumról van szó... Márpedig ő most igazán parányi!

Ameddig a hajón tartózkodott, addig annak általános miniatürizációs mezejéhez tartozott. Akkor maga is egy molekulaméretű objektum része volt. Amikor a sejt belső vázeleméhez tapadt, akkor egy még nagyobb tárgy részét képezte. De most, hogy elszabadult, nem tartozik semmihez, teljesen önmagában létezik. És nem nagyobb egyetlen atomnál!

Így most sokkal nagyobb a valószínűsége a spontán deminiatürizálódásnak, bár az nem tekinthető igazán spontánnak, ha bekövetkezik, mivel saját mezejének a környező, normális méretű objektumok lekicsinyítése által bekövetkezett gyöngüléséből fakad.

De hogyan állapíthatná meg, hogy valóban megnagyobbodott-e? Amennyiben igen, a folyamat fokozódó ütemben folytatódhat is. Eleinte csak lassan deminiatürizálódik, de amint nagyobb lesz, a környező anyagból is többel érintkezik, erre még gyorsabban növekszik majd, majd még gyorsabban, míg a folyamat robbanássá nem fajul, és akkor... vége!

De ugyan mit számít, ha deminiatürizálódik is? Ha így van, akkor nagyon rövid idő alatt, legfőljebb egykét másodperc alatt halott lesz, és ez túl gyorsan következne be ahhoz, hogy bármilyen szenvedést is okozzon neki. Egyik pillanatban még él, a másikkban pedig semmivé válik.

Nem is kívánhatna magának ennél szebb halált! Minek is akarná tudni, akár egy másodperccel is előbb, hogy mi vár rá?

Azért, mert még él, és mert emberi lény, és egyszerűen tudni akarja, mi történik majd egy élő emberi lényel!

De hogyan bizonyosodhatna meg róla?

Morrison körülpillantott a halvány fénykörön, látta a mellette lassan elhúzó vízmolekulákat, miközben az áramlattal együtt maga is a nyomukban haladt.

Ha az ő méretei növekednének, ezeknek kisebbedniük kellene a szemében és fordítva.

Még figyelmesebben meredt rájuk. Valóban kisebbedtek. Talán ez már a halál kezdete? Vagy csupán a képzelete játszik vele?

De várjunk csak, nem éppen növekedtek azok a vízmolekulák? Dagadtak? Szélesedtek? Főlfúvódtak? Ha pedig így van, akkor neki magának kellett kisebbednie!

Netán összemegy szubatomikus részecske méretűvé? Szubelektronná válik? Talán fénysebességgel kilökődik innen és majd félúton a Hold felé robban föl a vákuumban, még mielőtt ráébredhetne, hogy az űrben van?

Nem, a molekulák zsugorodtak, nem növekedtek...

Morrison becsukta a szemét, és mély lélegzetet vett. Úgy látszik, lassan megőrül. Vagy éppen érzékelní kezdí az agykárosodás folyamatát?

Annál még a halál is csak jobb lehet. Sokkal jobb a teljes halál, mint egy halott agy, eleven testben.

Vagy talán lüktetnek azok a vízmolekulák? Ugyan, miért tennék?

Gondokodj, Morrison, gondokodj! Hiszen tudós vagy! Találj valami magyarázatot! Miért lüktetnek?

Azzal tisztában volt, mitől gyengülhet a mezeje: a környező dolgok miniatürizálásának következtében. És mitől erősödhetne?

Ahhoz, hogy erősödjön, energiát kellene fölvennie. De honnan?

Mi a helyzet ebből a szempontból a környező molekulákkal? A tömegükhöz képest nála nagyobb hőmennyiséggel rendelkeztek, mivel a hőmérsékletük eleve magasabb volt. A környezet hőfölslegének az öltözéke felé kellene áramlania, míg az a testével együtt vérhőmérsékletűre nem melegszik, és akkor abba a hőségbe pusztul bele, amit így összegyűjtött és nem képes megszabadulni tőle, ahogy az majdnem be is következett az előző alkalommal, amikor kilépett a hajóból.

De nemcsak a teste hőenergiájának intenzitásáról volt szó, hiszen ott van még a miniatürizációs mezejének energiája is. Ahogy a vízmolekulák időnként hozzáütödték, energiájuk nem föltétlenül hó formájában, hanem esetleg a miniatürizálódási folyamat erősödésével is belé juthatott. Más szóval, a mező fölerősödik, ő maga pedig még inkább összemegy.

Ez minden esetben bekövetkezhét, amikor egy miniatürizált tárgyat nála magasabb hőmérsékletű, normális méretű tárgyak vesznek körül. A környezetéből a miniatürizált objektum felé árad a hó, de a mezejét erősítő eröként áramlik az energia is. S bizonyára úgy van, hogy minél kisebb maga a tárgy, annál inkább a miniatürizációs mezeje és nem ő maga veszi föl ezt az energiát.

Lehet, hogy maga a hajó is lüktet, folyamatosan hol kisebbedik, hol nagyobbodik, de oly csekély mértékben, hogy az nem is érzékelhető. Mégis, talán ezzel magyarázható, hogy a Brown-féle mozgás nem fokozódott a várható erejűvé és ennek köszönhetően boldogult a feladatával viszonylag könnyen a hűtőberendezés: a miniatürizációs mező mindkét esetben egyfajta védőpárnát képezett körülöttük.

De ő, egyedül a sejt terében, sokkal kisebb volt, természetesen a tömege is csekélyebb, s ennél fogva a belé áramló energia további kicsinyedésében és nem hó formájában jelentkezett.

Morrison tehetetlenül ökölbe szorította a kezét. Kikapcsolta a számítógépet, és többé nem törődött vele.

A többiek, főleg Boranova és Konyev nyilván tisztában voltak mindezzel, és előre meg is magyarázhatták volna neki. Ehelyett újból, minden figyelmeztetés nélkül taszították ki, az ismeretlen veszedelmek elé.

Hanem azzal, hogy ezt most ilyen szépen kitalálta, ugyan mire mehet?

Hirtelen kinyitotta a szemét.

Igen, valóban tapasztalható lüktetés. Most, hogy már tudta, mire figyeljen oda, világosan látta is. A vízmolekulák szabálytalan ritmusban kiterjedtek és

összezsugorodtak, amint energiát adtak le a mezőnek vagy éppen vettek föl belőle.

Morrison félig kábultan figyelte ezt a ritmust, és egyszer csak azon kapta magát, hogy némán ismételgeti: nagyobb, kisebb, nagyobb, kisebb, nagyobb, kisebb.

Ezek ennél nagyobbra nem is növekedhetnek, gondolta magában. A növekedésüket saját kisebbedése tükrözte. A vízmolekulák csupán annyi energiát használtak föl, ami elegendő volt ehhez a csökkenéshez – a sejt belső anyagának hőmérséklete csak ehhez volt elegendő. Másrészt sokkal nagyobb energiamentységet vonhattak el tőle, és ha már eleget elvettek, a maradék még gyorsabban elillanhat, és akkor fölrobban!

Ezért, amikor a vízmolekulák méretei megnövekedtek (ő maga pedig összébb zsugorodott), akkor biztonságban volt: ennél jobban nem mehet össze. Amikor viszont a vízmolekulák mentek össze (ő maga pedig megnövekedett), akkor nem lehetett biztonságban. Ha a vízmolekulák olyan mértékben zsugorodnának össze, hogy már nem látná őket, az az azonnali robbanás biztos jele lenne.

Nagyobb, kisebb... kisebb... Állj! ne zsugorodj tovább!

Morrison ismét mohón kapott a levegő után, mivel a molekulák újból növekedni kezdtek.

Aztán megint és megint. Vajon minden esetben időben megáll-e majd a zsugorodásuk?

Úgy tűnt neki, mintha játszadoznának vele, de most már ez sem számított. Nem számított, hogy odasodródik a pusztulás széléhez, aztán valahogy mégis megmenekül, és ha ez egymás után milliószor bekövetkezik, most már az sem számít! Előbb-utóbb úgymint elfogy a levegője, és akkor lassú, fulladásos halál vár rá.

A gyors halál mindennél csak jobb lehet!

69

Kalinyina fölsikoltott. Ő vette észre elsőnek, mi történt, és nyomban elfulladt a hangja.

Azután kétségbeesetten kiáltotta: – Elszakadt! Eltűnt!

Boranova képtelen volt megállni, hogy föl ne tegye az értelmetlen kérdést: – Ki tűnt el?

Kalinyina kitágult szemmel meredt rá: – Hogy ki tűnt el? Hogy kérdezhet ilyesmit? Albert tűnt el!

Boranova tompán bámult a pontra, ahol Morrison az előbb még ott volt, most viszont se híre, se hamva.

– Mi történt?

– Nem tudom pontosan – válaszolta rekedten Gyezsnyev. – Éles, kanyart vettünk. A hajó falához tapadó Albert talán aszimmetrikus elektromos erőterbe került. Megpróbáltam eltávolodni attól a valamitől, akármilyen is, de nem a várt módon reagált.

– Egy rögzített makromolekuláris organellum volt – szólalt meg Konyev, fölemelve előzőleg tenyerébe temetett arcát. – Leszakította őt a hajóról. Vissza kell mennünk érte! Lehet, hogy birtokába jutott a szükséges információknak.

Boranova ekkorra már tökéletesen tisztán látta a helyzetet. Gyors mozdulattal kicsatolta magát és talpra szökött. – Információkat? – kérdezte feszülten. – Maga ezt érzi a legfőbb veszteségnek, Jurij? Az információkat? Tisztában van vele, mi történhet

most bármelyik pillanatban? Albert miniatürizációs mezeje elszigetelődött, és most csupán atomnyi méretű! Legalább ötvenszer akkora esélye van a spontán deminiatürizálódásra, mint nekünk. Ha elég ideje lesz hozzá, az esély valósággá válhat. Információk ide vagy oda, mindenképpen meg kell találnunk. Ha netán deminiatürizálódik, megöli Sapirovt és vele együtt minket is!

– Csak a motivációról vitatkozunk – vont vállat Konyev. – Mindketten meg akarjuk találni őt. Hogy milyen oknál fogva, az másodlagos.

– Egyáltalán nem kellett volna kiküldenünk – csattant föl Kalinyina. – Kezdetől tudtam, hogy helytelenül cselekszünk.

– Ami megtörtént, megtörtént – zörrent rá Boranova –, és nekünk a mostani helyzet szerint kell cselekednünk. Arkagyij!

– Igyekszem – morogta Gyezsnyev. – Fölösleges a részegyet csuklásra tanítani.

– Én nem akarom megtanítani semmire, vén bolond – torkolta le Boranova. – Utasítást adok. Forduljon vissza! Hátra! Hátrafelé!

– Nem! – mondta határozottan Gyezsnyev. – Hadd tudassa kegyeddel ez a vén bolond, hogy a dolog teljesen nevetséges. Talán azt akarja, hogy teljes „U” fordulatot tegyek és meginduljak az árral szemben? Azt óhajtja talán, hogy fölfelé haladjak az áramláson?

– Ha egyszerűen leállunk, az áramlat ide sodorhatja hozzánk.

– De hiszen hozzátapadt valamihez, az áramlat nem sodorhatja errefelé. A leghelyesebb, ha átlavírozunk a dendrit túlsó oldalára, és hagyjuk, hogy az ellenáramlat visszavigyen bennünket – tanácsolta Gyezsnyev.

Boranova mindkét tenyerét a halántékára szorította:

– Bocsánatot kérek, hogy vén bolondnak neveztem, Arkagyij, de ha az ellenáramlattal megyünk vissza, biztosan elkerüljük.

– De nincs más választásunk. Ahhoz nincs elég energiánk, hogy megbirkózzunk ezzel az áramlással.

Ekkor Konyev szólt közbe kissé keserűen, de józanul: – Hadd csinálja Arkagyij úgy, ahogy neki tetszik, Natalja. Nem fogjuk elveszíteni Albertet.

– Honnan ilyen biztos benne, Jurij?

– Onnan, hogy hallom, helyesebben érzékelem őt! Még pontosabban, érzékelem Sapiro gondolathullámain a készülékén keresztül, tisztán és szigeteléstől mentesen, odakint a sejtben.

Pillanatnyi csönd állt be. – És ért is belőle valamit? – kérdezte Boranova nyilvánvaló megdöbbenéssel.

– Természetesen... abból az irányból – mutatott ki a hajó falán Konyev.

– Még az irányt is meg tudja határozni? – álméklodott Boranova. – Hogyan?

– Nem tudom, hogyan... csak érzem... onnan jön!

– Csinálja úgy, Arkagyij, ahogy eltervezte – suttogta végül Boranova.

– Mindenképpen úgy csinálom, függetlenül attól, mit mond, Natasa. Lehet, hogy maga a kapitány, de én vagyok a kormányos, szemben magával a halállal. Ugyan, mi vesztenivalóm lenne? Ahogy az öregem mondaná: „Ha egy kötélén csüngsz a mélység fölött, akkor ne kapkodj a zsebedből kihulló fillér után!” ...Mennyivel jobb lenne, ha igazi kormányossal dolgozhatnék és nem ezzel a három aszimmetrikus fúvókával!

De Boranova már nem figyelt oda. Tehetetlenül bámult ki a sötétbe, úgy kérdezte: – Mit tud kihámozni, Jurij? Mit érez Sapiro gondolataiból?

– E pillanatban semmi érdemlegeset. Csak valami zajt hallok. Szenvedést.

– Gondolod, hogy Sapiro tudatának egy része tisztában van a kómás állapotával? – dünnyögte Kalinyina, mintegy maga elé. – Hogy a tudatának egy része érzi, csapdába esett, és ki akar szabadulni belőle? Ahogyan Albert is... bajba került? Ahogy valamennyien szorult helyzetbe jutottunk?

– Mi nem kerültünk csapdába, Szofija, tudunk mozogni – vetette ellen Boranova. – Biztosan megtaláljuk Albertet. Legalábbis a tetemét visszahozzuk. Érti, amit mondom, Szofija? – és keményen megragadva a másik nő vállát, ujjait a húsába mélyesztette.

– Nagyon is jól megértettem! – torzult el Kalinyina arca.

– Ez minden, amit érzékel? – fordult most Boranova Konyevhez. – A szenvedés?

– Nagyon is erősen – nézett csodálkozva Boranova arcába Konyev. – Maga nem érez semmit?

– Egyáltalán semmit!

– De hiszen olyan erős! Sokkal erősebb, mint bármilyen korábbi érzet, amikor Albert még bent volt a hajóban. Végül is nagyon helyes volt, hogy kiment.

– És nem képes kihámozni belőle valami konkrét gondolatot? Szavakat?

– Talán túl messze vagyok tőle. Meglehet, Albert nem a kellő pontossággal állította be a műszerét. Maga tényleg nem érez semmit?

Boranova határozottan megrázta a fejét, és Kalinyinára nézett, aki a vállát tapogatva halkán motyogta: – Én sem érzékelek semmit.

– Én sohasem kapok semmilyen titokzatos üzenetet – szólt közbe Gyezsnyev majdnem panaszosan.

– Te fogtad a „Hawkins” nevet. Albert szerint éppúgy különböző agytípusok létezhetnek, akár a vércsoportok és mi ketten ugyanahhoz a típushoz tartozunk – mondta Konyev.

– Most milyen irányból érzi azokat a jelzéseket? – kérdezte Boranova.

– Onnan – mutatott előre Konyev, ezúttal a hajó orra felé. – Éppen fordulóban vagy, Arkagyij, ugye?

– Pontosan – nyögött föl Gyezsnyev –, éppen most vagyunk az áramlat holtpontján. Azt tervezem, hogy az ellenáramlatnak csak a szélét kapjuk el, hogy visszafelé sodródjunk ugyan, de ne túl gyorsan.

– Helyes – hagyta jóvá Boranova. – Nem szeretném, ha elkerülnék őt. Most meg tudja állapítani a jelzések erősségét, Jurij? Fokozódik valamennyire?

– Igen, fokozódik – válaszolta Konyev, kissé meglepődve, mint aki nem vette észre a változást, amíg nem figyelmeztették rá.

– Lehetséges, hogy csak képzeli?

– Előfordulhat, hiszen nem jutottunk sokkal közelebb hozzá. Éppen csak a fordulóponton vagyunk. Mindaddig csak ő közeledhetett valamicskét felénk.

– Lehet, hogy az áramlás lesodorta arról a valamiről, amihez hozzátapadt, vagy erővel szabadította ki magát. Ebben az esetben az áramlás föltétlenül felénk sodorná, akkor is, ha csak megállnánk és szembefordulnánk vele.

– Meglehet.

– Jurij – emelte föl a hangját Boranova –, maga csak összpontosítson azokra az érzetekre! Folyamatosan tájékoztassa Arkagyijt az érkezésük irányáról, vagyis mutasson állandóan Albert föltételezett helye felé! ...Arkagyij, amint közelebb jutunk Alberthez, ismét vissza kell térnie az eredeti áramláshoz, és beléhatolnia a lehető legközelebb Albert pillanatnyi helyéhez. Amikor már együtt mozgunk az árral, könnyebb lesz a közelébe kormányozni a hajtóművek segítségével.

– Annak könnyebb, akinek nem kell a generátorokkal bíbelődnie – morogta Gyezsnyev.

– Könnyű vagy sem – vonta össze Boranova figyelemre méltó szemöldökét –, csak csinálja. – Ha nem... de nincs „ha nem”. Csinálja és kész!

Gyezsnyev ajka mozgott, de hangot nem adott ki. A hajót teljes csend kerítette hatalmába, kivéve azt a hallhatatlan információáramlást, amely Konyev tudatába hatolt, de a többiek agyát érintetlenül hagyta.

Konyev továbbra is állva maradt, és abba az irányba fordult, ahonnan a jelzéseket érzékelte. – Határozottan erősebb – mormolta egyszer. – Most már szinte szavakat is érzékelek – mondta néhány pillanattal később. – Meglehet, hogy ha közelebb sodródik hozzánk...

Arckifejezése egyre feszültebbé vált, mintha erővel akarná megragadni az információmorzsákat, hogy elkülöníthesse egymástól a zörejeket és az értelmes szavakat. Ujja határozottan mutatott előre és végül meg is szólalt: – Arkagyij, lassan térj most vissza a pangó sávba, és készülj föl az eredeti áramlatba való belépésre... Gyorsan! Nehogy elsodródjon mellettünk!

– Olyan gyorsan, ahogy csak a gépek képesek – válaszolta Gyezsnyev. – Ha olyan mágikus erővel kormányozhatnám ezt a teknőt, ahogy ti halljátok azokat a jeleket...

– Egyenesen a sejtfa felé! – sürgette Konyev, eleresztve a füle mellett az ironikus megjegyzést.

Kalinyina pillantotta meg először a halvány fölvilágítást. – Ott van! – kiáltotta. – Az ott a fejlámpája fénye!

– Nekem nem is kell látnom – mondta Konyev Boranovának. – A zaj most már olyan erős, mint egy kamcsatkai vulkánkitörés.

– És még mindig csak zörej, Jurij? Szavakat nem érzékel?

– Rettegés – válaszolt tompán Konyev –, tagolatlan iszonyat.

– Ha én a legcsekélyebb mértékben is tudatában lennék, hogy egy bekómált szervezet fogságába estem, hajszálpontosan így éreznék – dünnyögte Boranova. – De hogyan váltott erre az érzésre? Az előbb még békés képeket és szótöredékeket közvetített.

Gyezsnyev szólalt meg, egy kis sóhajtás kíséretében, mivel a manőverezés izgalmában ösztönösen visszafojtotta a lélegzetét: – Talán mi magunk okoztuk a hajóval. Fölkavartuk az agyát.

– Túl kicsik vagyunk hozzá – jegyezte meg Konyev méltatlankodva. – Még ezt az egyetlen sejtet sem tudjuk érdemlegesen fölkavarni.

– Közeledünk Alberthez! – szakította félbe Gyezsnyev.

– Szofija – szólalt meg Boranova – le tudja tapogatni az elektromos mintázatát?

– Csak nagyon halványan, Natalja.

– Minden rendelkezésre álló erőt összpontosítanunk kell valahogy, úgy talán magunkhoz vonzhatjuk őt.

– Valahogy különösen nagynak tűnik, Natalja.

– Bizonyára oszcillál – mondta maga elé Boranova sötéten. – Ha végre a hajó falához rögzítheti, akkor ismét az általános miniatürizációs mezőnk erőterébe kerül és a mérete is rögtön ahhoz idomul majd. Csak gyorsan, Szofija!

Könnyű döccenést érzéltek, amint Morrison testét az elektromos vonzóerő odarántotta a hajó falához.

TIZENHATODIK FEJEZET
Halál

„Ha a nap lemegy, sötét lesz...
vigyázz, hogy ez ne érjen váratlanul!”
(Gyezsnyev)

70

Morrison később egyáltalán nem volt képes fölidézni a történeteket... legalábbis a hajóba való visszatérését közvetlenül megelőző és követő perceket illetően. Bárhogy erőltette is az agyát, egyáltalán nem emlékezett rá, hogy is észlelte volna a közeledő hajót, nem emlékezett a bezsilipelésének pillanatára és arra sem, amikor kiszabadították a búvárruhából.

Amikor később visszaemlékezett, eszébe jutotta kétségbeesés, a magány és a rettegés, hogy fölrobban és meghal. Most azonban Szofija Kalinyina fölébe hajló, aggódó arcára emlékezett. A két pont között... semmi.

Reszelős, alig érthető hangon kérdezte: – A megfelelő irányba fordultunk? – ezúttal angolul.

Kalinyina elgondolkodott egy pillanatig, azután lassan, szintén angolul mondta, közepesen idegenszerű kiejtéssel: – Igen, Albert, de az jóval ezelőtt történt, amikor a hajszálerben voltunk. Onnan visszajött, azután másodszor is kiment. Most egy neuronban tartózkodunk. Nem emlékszik?

Morrison összeráncolta a homlokát. Mi volt ez az egész?

Az emlékezete lassan, apránként állt helyre. Becsukta a szemét, és megpróbálta rendbe szedni a gondolatait. – Hogyan találtak meg? – kérdezte végül, most már ismét oroszul.

– Érzékelttem, még hozzá elég élesen, Sapiro gondolathullámain a maga készülékén át – mondta Konyev.

– A számítógépem! Nem esett baja?

– Magához volt kötözve – válaszolta Konyev. – És maga fölfogott konkrét gondolatokat?

– Konkrét gondolatokat? – bámult rá Morrison zavaros szemmel. – Miféle konkrét gondolatokat? Egyáltalán, miről beszél?

Konyevről ordított a türelmetlenség, de keményen összeszorította a száját és csak kis idő múltán folytatta: – Jól kivehetően érkeztek hozzám a műszerén keresztül Sapiro agyhullámai, de nem formálódtak igazi szavakká vagy képekké.

– Akkor tulajdonképpen mit érzékelt?

– Szenvedést.

– Mi többiek egyáltalán nem éreztünk semmit sem – szólt közbe Boranova –, de abból, amit Jurij elmondott, úgy véljük, hogy a kómában lévő tudat szenvedett a tehetetlenségtől, attól, hogy valaminek a fogságába esett. Maga érzett valamit, ami több

ennél?

– Nem – felelte Morrison. Végignézett magán, és fölfogta, hogy két ülésen fekszik keresztben, feje Kalinyina karjában nyugszik, és pamut kezeslábas van rajta. Megpróbált fölülni. – Vízet kérek – motyogta közben.

Mohón ivott, majd csöndesen folytatta: – Nem emlékszem rá, hogy bármit hallottam vagy akár csak érzékelttem volna. Az én helyzetemben...

– Mi köze van ehhez a helyzetének? – vágott közbe Konyev élesen. – A számítógépe közvetítette az információkat. Én még meglehetősen nagy távolságból is jól vettem. Hogyan lett volna lehetséges, hogy maga nem tapasztalt semmit?

– Egyéb dolgokkal voltam elfoglalva, Jurij. Elszakadtam a hajótól, és biztos voltam benne, hogy meghalok. Az adott körülmények között nem is gondoltam semmi másra.

– Ezt nem hiszem el, Albert. Ne hazudjon nekem!

– Nem hazudok magának... Madam Boranova – sikerült egészen hivatalos hangot erőltetnie magára –, követelem, hogy tisztességesen beszéljenek velem!

– Jurij! – csattant föl Boranova élesen. – Ne vádaskodjon! Ha vannak kérdései, tegye fel őket rendesen.

– Akkor hadd fogalmazzam meg a következőképpen – mondta Konyev. – Igen jelentős intenzitású érzelmeket érzékelttem, bár miniatürizált léptékkal mérve távol voltam a műszertől. Maga, Albert, közvetlen kapcsolatban volt a készülékével, mert a maga agyához kapcsoltuk és nem az enyémhez. A mi kettőnk agya, föltehetően, azonos típusúhoz tartozik, viszont mégsem teljesen egyformák, és maga jobban érzékeli a műszere jelzéseit, mint én. Hogyan lehetséges tehát, hogy én annyi mindent hallottam, maga pedig azt állítja, hogy nem érzékelt semmit?

– Gondolja – fortyant föl Morrison mérgesen –, hogy volt időm vagy a legcsekélyebb hajlandóságom bármiféle érzékelésre? Elsodródtam a hajótól. Ott voltam egyedül és teljesen elveszetten.

– Ezt megértem, de magának nem kell különösebb erőfeszítést tennie az érzékelés érdekében. Azok az ingerek egyszerűen behatolnak a tudatába, teljesen függetlenül minden egyéből, ami közben megtörténhet.

– Mindettől függetlenül nem érzékelttem semmit. A tudatomat egyedül az töltötte ki, hogy magamra maradtam és meg kell halnom. Hát lehetséges, hogy ezt nem fogja föl? Attól félttem, hogy túlhevülök és abba pusztulok bele, amint az első alkalommal majdnem megtörtént. – Hirtelen kétség szorította össze a torkát, amint odapillantott Kalinyinára. – Hiszen két alkalom volt, ugye?

– Igen, Albert – mondta a lány csöndesen.

– Egyszer csak megértettem, hogy nem melegszen. Ehelyett úgy éreztem, hogy hol kisebb, hol nagyobb vagyok... lüktetek. Valamilyen különös módon miniatürizációs és nem hőmérsékleti átalakuláson mentem keresztül. Lehetséges ilyesmi, Natalja?

Boranova rövid tétovázás után válaszolt. – Ez a jelenség természetesen következik a miniatürizáció mezőegyenleteiből. Eddig még sohasem próbáltuk ki, de a maga kinntartózkodása egyértelműen igazolta.

– Én úgy érzékelttem, hogy a környezetem is oszcillál, hogy a körülöttem lévő vízmolekulák hol kitágulnak, hol összemennek, de végül azt véltem logikusabbnak, hogy biztosan az én méreteim változnak és nem az egész környezeté.

– Igaza volt, és mindaz, amit mondott, értékes számunkra. Ennek alapján azt is megállapíthatjuk, hogy az események magára gyakorolt kellemetlen hatása szélesebb

értelemben nem maradt kompenzáció nélkül.

Konyev ingerülten vetette közbe: – Azt állítja, Albert, hogy odakint minden tekintetben képes volt a mérlegelő és ésszerű gondolkodásra, és mégis azt akarja elhitetni velünk, hogy nem érzékelt semmi fontosat!

– Hát nem képes megérteni, maga mániákus – emelte föl a hangját Morrison –, hogy éppen ez a mérlegelő és ésszerű gondolkodás, ahogyan maga nevezi, volt az, ami kitöltötte a tudatomat és kirekesztett belőle minden egyebet? Halálos rémületben voltam. A közelemben lévő molekulák minden összehúzódásakor attól rettegettem, hogy a kisebbedésük a végtelenségig folytatódik, ami a valóságban azt jelentette volna, hogy én terjeszkedem ki a végtelenségig, más szóval spontán deminiatürizáció áldozata leszek, fölrobbanok és meghalok! Azokban a pillanatokban a legcsekélyebb mértékben sem foglalkoztattak a gondolathullámok. Ha mégis hatással lett volna rám némelyikük, a tudatom egészen biztosan elzárkózott volna előlük. Ez a színtiszta igazság.

Konyev arca megvető kifejezést öltött. – Ha igazán fontos feladatom lenne és egy egész szakasz katona emelné rám a fegyverét, az utolsó pillanatokban is, mielőtt tüzelnének, arra a feladatra összpontosítanék.

– Apám nemegyszer mondogatta, hogy „mindenki lehet rettenthetetlen medvevadász, ha az a medve jó messze van” – mormogta félhangosan Gyezsnyev.

Konyev dühösen bödült rá: – Elegem van az apádból, te vén részeges!

– Ismételd meg ezt még egyszer, ha épségben visszaértünk a Grottába, akkor majd megtudod, milyen a jelenlévő medvére vadászni! – vicsorgott Gyezsnyev.

– Egy szót se többet, Jurij! – kiáltott föl Boranova. – Hát mindenkiel össze akar veszni?

– Én csak a munkámat akarom tisztességgel elvégezni, Natalja. Albertnek ismét ki kell mennie.

– Azt nem! – hördült föl Morrison rémulten. – Soha!

Gyezsnyev a szeretet legcsekélyebb nyoma nélkül meredt Konyevre: – Megszólalt a Szovjetunió Hőse: neki el kell végeznie a maga munkáját, ezért Albert menjen ki újból ebbe a sejtbe!

– Gyezsnyevnek igaza van, Jurij – szögezte le Boranova. – Itt döngeti a mellét, hogy még a kivégzőosztag sem akadályozhatja meg a munkája elvégzésében. Hát akkor menjen ki egyszer, ahogyan Albert már kétszer megtette.

– Az az ő gépe! – kiáltotta Konyev. – Az ő agyának hullámhosszára van beállítva!

– Azt én is értem – mondta Boranova –, de az imént mondta, hogy a maga agya hasonló típusú. Legalábbis azt maga is érzékelt, amit ő. A szkeptikus hullámokat is jól fogta, amikor Albertét elsodorta az áramlat. Még hozzá meglehetősen nagy távolságból. Ha azzal a géppel a kezében odakint lesz, a saját erejéből gyűjtheti be az áhított adatokat, és ez lesz a lehető legértékesebb a számunkra. Mi hasznunk lehetne Albert kifinomultabb érzékeiből, ha maga következetesen nem hiszi el, bármit mond is?

Most valamennyien Konyevre néztek. Még Kalinyina is vetett rá lopva egy-két pillantást hosszú szempillái alól.

Morrison ekkor halkán megköszöri a torkát, és megszólalt: – Azt hiszem, egy kicsit belevizeltem a bűvárruhába. Nem nagyon, azt hiszem. A halálfélelemnek is megvan a maga ára.

– Tudok róla – mondta Boranova. – Kiöntöttem és megtisztítottam, amennyire tudtam. Ez nem lehet akadály Jurij számára. Pár csöpp vizelet biztosan nem befolyásolhatja egy olyan ember elszánt hivatástudatát, mint ő.

– Ezt az otromba élcéldést mindnyájuktól visszautasítom – fortyant fel Konyev –, és mindenképpen kimegyek a sejtbe! Valóban azt hiszik, hogy nem merem megtenni? Kizárólag azért gondoltam másként, mert Albert a legjobb vevő. Persze kétségkívül én vagyok a második, és ha ő nem hajlandó megtenni, akkor én vállalom, föltéve...

Elhallgatott egy pillanatra, mire Gyezsnyev gyorsan kitöltötte az űrt: – Föltéve, hogy a medve nincs ott, igaz, Jurij, derék hősöm?

– Nem, vén iszákos – horkant rá megvetően Konyev –, hanem föltéve, hogy szilárdan rögzítenek a hajóhoz. Albert azért szakadt le, mert hanyagul erősítették oda, mert rossz munkát végzett ennek a területnek a felelőse. Én csak azt nem szeretném, hogy velem is ilyen hanyagul bánjanak.

Kalinyina az ujjai hegyét nézve, mintegy személytelenül mondta: – Albert nyilvánvalóan egy olyan szerkezeti elemnek ütközött, amely pontosan a megfelelő töltéssel rendelkezett. Úgy értem, elektromosan. Ennek bekövetkeztére rendkívül csekély volt az esély. Ennek ellenére most különleges töltést biztosítok mind a hajót testen, mind a ruhán, hogy kivédjük a fenyegetést, amennyire csak képes vagyok rá.

– Így elfogadom a helyzetet – mondta Konyev Boranovának és bólintott. Utána Morrisonhoz fordult: – Szóval azt mondja, hogy nincs odakint hőemelkedés?

– Amennyire föl tudtam mérni, nincs – felelte Morrison. – Csak méretingadozást tapasztaltam.

– Akkor nem fáradok a ruhám levetésével.

– Nyugtassa a tudat, Jurij – fűzte hozzá Boranova –, hogy nem kell sokáig kint maradnia. Nem kockáztatjuk a végtelenségig a deminiatürizálódás veszélyét.

– Értem – válaszolta Konyev, és Morrison segítségével belebújt a bűvárruhába.

71

Morrison a hajó falán keresztül figyelte Konyevet.

Eddig kétszer történt meg ilyesmi fordítva. Akkor odakint volt és befelé lesett. (A második alkalommal pedig még olyan pillanatok is akadtak, amikor egyáltalán sehová sem nézhetett.)

Most azonban enyhe bosszúsággal figyelte, hogy Konyev ilyen higgadtan viselkedik. Hátra sem nézett a hajó felé. Tartotta a kezében Morrison komputerét, és a tőle kapott futó tanácsok alapján állítgatta a vételi sávját hol tágabbra, hol szűkebbre. Úgy látszott, teljesen elmerült a munkájában. Vajon valóban ilyen bátor és hidegvérű? Akkor is folytatná a munkát, ha elszakadna a hajótól, mint Morrison? Talán igen... és az amerikai elszégyellte magát.

Végignézett a hajóban tartózkodókon.

Gyezsnyev a kormány szerkezet fölé hajolt. Szorosan a sejt fal közelében kellett tartania a hajót. Javasolta ugyan, hogy lavírozzanak a két áramlás közötti pangó sávba, ahol csaknem mozdulatlanul (esetleg egy mérsékelt örvényben lassan forogva) nem fenyegetne olyan veszély, ami Morrison elszakadásához vezetett. De Konyev azonnal megvétőzta a javaslatot. A szkeptikus hullámok a sejt fal közelében haladtak, és ő mindenképpen ott akart lenni közöttük.

Gyezsnyev azt is fölvetette, hogy esetleg állítsák fejtetőre a hajót. Ez a helyzet semmivel sem okozott volna több bonyodalmat itt, a sejt belsejében, mint odakint, így a

légzsilip a hajó sejtfallal ellentétes oldalára került volna és Konyev távol tartható a sejt vázelemeitől.

De a javaslat csak fölbosszantotta Konyevet. Azzal érvelt, hogy ilyen elemek bárhol előfordulhatnak a sejtben, ő viszont semmiképpen sem akarja, hogy a hajótest elválassza őt a sejtfalltól.

Így azután a kívánságának megfelelő helyzetben volt odakint, Gyezsnyev pedig, halkán füttyörészve, feszülten kezelte a kormányművet.

Boranova a saját műszerével foglalatostkodott, és csak néha vetett egy-egy érdeklődő pillantást a kint lévőre. Kalinyina idegesen fészkelődött. Ez volt a legélénkebb mozgás odabent. Vagy százszor nézett a férfira és kapta el szinte azonnal a tekintetét.

Boranova szólalt meg váratlanul: – Albert, az mégiscsak a maga műszere. Gondolja, hogy Jurij képes megfelelően kezelni? Mi a véleménye, foghat jeleket?

– Beállítottam neki – felelte Morrison kurta mosollyal. – Sok egyéb tennivalója nem akadhat vele, az erősség szabályozását pedig elmagyaráztam. Ettől függetlenül biztos vagyok benne, Natalja, hogy nem érzékel semmit.

– Ezt honnan tudhatja?

– Ha bármit is venne, azt én is hallanám, átvenném az érzékelt hullámokat, körülbelül úgy, ahogy ővele történt, amikor én voltam kint az áramlatban. De nem érzékelek semmit... abszolúte semmit!

Boranova csodálkozva meredt rá. – Hogyan lehetséges ez? Ha érzékelt valamit, amikor maga tartotta odakint a műszert, hogyhogy most semmit sem érez, amikor az ő kezében van?

– Talán megváltoztak a körülmények. Gondoljon arra a gyötrelemre, amelyet állítása szerint Konyev érzett, amikor a műszerem közvetítette Sapiro gondolathullámait nekem. Ez egyáltalán nem emlékeztetett arra, amit korábban érzékeltünk.

– Valóban. Azelőtt csaknem idilli képeket kaptunk. Zöld mezőkről... matematikai egyenletekről.

– Akkor előfordulhat, hogy Sapiro agyának eleven része, amennyiben egyáltalán öntudatánál van, csak nemrégén fogta föl kómás állapotát és csupán az utóbbi órában lehetett...

– Miért éppen az utóbbi órában következett volna be ez? Rendkívüli véletlennek kell közrejátszania ahhoz, hogy ez pont most álljon elő, amikor idebent vagyunk az agyában.

– Lehetséges, hogy éppen az ittlétünkkel stimuláltuk az agyat, s ennek következtében érlelődött meg benne a fölismerés. De az is lehet, hogy valóban véletlen. Az a legmulatságosabb a véletlenekben, hogy valóban előfordulnak... és még az sem lehetetlen, hogy a közelmúltban tudatosult szenvedés következtében most néma apátiába süllyedt.

– Még mindig nem akarom elhinni – nézett Morrisonra Boranova bizonytalanul. – Valóban úgy véli, hogy Jurij semmit sem érzékel?

– Semmi említésre méltót... abban biztos vagyok.

– Akkor talán vissza kellene hívnom.

– A maga helyében én is ezt tenném, Natalja. Már csaknem tíz perce van odakint. Ha valóban nem fog semmit, ez éppen elég hosszú idő.

– És mi van, ha mégis kap valamiféle benyomásokat?

– Akkor biztosan megtagadja a visszatérést. Maga igazán ismeri Konyevet.

– Kopogtassa meg a hajó falát, Albert. Maga van hozzá legközelebb.
Morrison engedelmeskedett, mire Konyev hátrapillantott rájuk. Az arca csak homályosan látszott a sisakon keresztül, de így is világos volt, hogy ingerülten ráncolja a homlokát. Boranova intett neki. hogy jöjjön vissza.

Konyev ingadozott egy pillanatig, azután bólintott, mire Morrison Boranovához fordult: – No tessék, ugye, hogy igazam van?

Konyevet visszahozták és mindnyájan látták, hogy az arca pulykavörös. Levették róla a sisakot, mire mélyen föllélegzett. – Húúh! Így már sokkal jobb. Kicsit melegem volt már odakint. Mivel a hajó falához tapadtam, a méretváltozás kisebb volt a vártnál, viszont fölerősödött a melegedés. Segítsenek megszabadulni ettől a plasztikpáncéltól.

Boranova hirtelen támadt reménységgel kérdezte meg tőle: – Hát ez volt az oka, hogy visszajött, a fölmelegedés?

– Természetesen, ez volt a legfontosabb ok.

– És érzékelt legalább valamit, Jurij?

Erre Konyev eltorzult arccal sziszegte: – Nem. Semmit. A világon semmit.

Morrison fölkapta a fejét. Jobb arcán enyhén megrándult egy kis izom, de nem fajult mosollyá.

72

– Nos, Natasa, kedves kis kapitányom? – fordult hátra Gyezsnyev megkopott kedélyességgel. – Mi legyen a következő lépés? Van valami ötlete?

Nem kapott választ. Valójában senki sem vette észre, hogy egyáltalán megszólalt.

Konyev még mindig a mellkasát és a tarkóját törölgette. Morrison felé vetett pillantása a legkevésbé sem volt kedélyes. – Igen erőteljes hullámok voltak érzékelhetőek, amikor maga volt kint a hajóból.

– Ha maga mondja – felelte Morrison hidegen –, de már megmondtam, hogy semmire sem emlékszem az egészből.

– Talán nem mindegy, kinek a kezében van a műszer.

– Nem hinném.

– A tudomány nem hit, hanem bizonyítékok dolga. Miért nem próbálnánk ki, mi történik akkor, ha maga tartja odakint a gépet pontosan úgy, ahogy én tartottam. Szilárdan odatapasztjuk a falhoz, hogy még egyszer ne sodródhasson el és ugyanazt a tíz percet töltené odakint, mint én... nem többet.

– Nem teszem meg – tiltakozott Morrison. – Ezt már kipróbáltuk.

– Én azonban érzékelttem Sapiro gondolatait... míg maga azt állítja, hogy nem.

– Nem a gondolatait érzékelttem, csak futó érzelmeket. Nem formálódttak szavakká.

– Mert maga kikapcsolta a gépet, éppen az előbb ismerte el. Próbálja ki még egyszer, anélkül, hogy kikapcsolná.

– Nem. Úgysem működne.

– Maga megrémült, amikor elszakadt a hajótól. Ezúttal nem szakadna el, ahogyan én sem, és nem lenne oka az ijedelemre.

– Alábecsüli a rémüldözési képességeimet, Jurij – vontá meg a vállát Morrison.

– Úgy véli, ez megfelelő idő a tréfálkozásra? – kérdezte Konyev utálkozóan.

– Nem tréfálok... tényleg könnyen megrémülök. Bennem nincs meg a maga... akármije.

– A bátorság?

– Nos jól van... Ha beismerő vallomásra van szüksége, csak tessék, én nem vagyok bátor, elismerem.

Konyev Boranovához fordult: – Natalja, maga a kapitány. Parancsolja meg Albertnek, hogy tegyen még egy kísérletet!

– Nem hiszem, hogy az adott körülmények között bármit megparancsolhatnék neki – sóhajtott Boranova. – Ahogy ő maga is rámutatott, ugyan mire mennénk vele, ha közös erővel ráhúznánk a bűvárruhát és kituszkolnánk a hajóból? Ha képtelen bármiféle értelmes cselekvésre, úgysem nyerünk általa semmit. Megkérni viszont megkérhetem... Albert...

– Ne pocsékolja az erejét – rázta a fejét Morrison elgyötörtén.

– Csak még egyszer! Nem több, mint három percre, szigorúan az óra szerint, hacsak nem fog valami értékes információt.

– Erre nem számíthatunk... ebben határozottan biztos vagyok.

– De csak három percre, hogy megbizonyosodhassunk felőle.

– Ugyan mivégre, Natalja? Ha nem tapasztalok semmit, Jurij úgyis azt mondja majd, hogy szándékosan elállítottam a készüléket. Ha nincs meg közöttünk a bizalom, úgysem nyerhetünk semmit, ebben biztos vagyok. Mi lenne, ha én is Konyev szerint ítélnék, hogy az egyet nem értés egyenlő a hazugsággal? Már megmondtam, hogy nem érzékelttem Sapirovnak sem gondolatait, sem érzelmeit, amikor magamra maradtam a sejtáramlatban. Ő viszont azt állítja, hogy nem is keveset érzékelt. De rajta kívül még ki? Maga érzett valamit, Natalja?

– Nem, én nem éreztem semmit.

– Szofija?

Kalinyina megrázta a fejét.

– Arkagyij?

Gyezsnyev gyászos hangon dünnyögte: – Úgy tűnik, nekem nem túl erősek az érzékeim.

– Nos, ezek szerint Jurij magára maradt – állapította meg Morrison. – De honnan tudhatnánk igazán, hogy érzékelt-e valamit? Én nem leszek olyan nyers, mint ő, nem vádolólok meg azzal, hogy hazudik... de nem lehetséges, hogy elkeseredett vágyakozásában úgy tűnt neki, hogy érez valamit?

Konyev arca elfehéredett a dühtől, de a hangja, egy kis remegéstől eltekintve meglepően szenttelen maradt. – Ez ne izgassa! Órákat töltöttünk el ebben a testben és én csupán egy utolsó megfigyelést, egy utolsó kísérletet kérek, amely igazolhatja eddigi fáradozásainkat.

– Nem! – vágta rá Morrison. – Mindig az utolsó fizet... ezt már hallottam valahol.

– Ezúttal nem lenne semmi hiba, Albert – kérlelte Boranova. – Csak egy utolsó kísérletet!

– Tényleg csak egy utolsó kísérletről lehet szó – jegyezte meg Gyezsnyev. – Az energiatartalékunk máris kevesebb, mint szerelném. Sokba került a maga megtalálása, Albert.

– És mégis megkerestük – vetette közbe Konyev – nem kímélve az energiát. Én találtam meg magát! – mosolyodon el hirtelen feszülten. – És persze nem lettem volna képes rá, ha nem veszem a készülékéből származó adást. Anélkül lehetetlen lett volna.

Ez a bizonyítéka, hogy amit érzékelttem, nem volt képzelődés. És mivel megtaláltam, tartozik nekem!

Morrison orrllyuka kitágult: – Azért keresett olyan lázasan, mert a fölrobbanásom pár percen belül végezhetett volna mindnyájukkal. Ugyan, milyen fizetségre vár azért, hogy lázasan próbálta megmenteni a saját éle...

A hajó ekkor minden előjel nélkül hevesen megrázkódott. Hirtelen oldalra billent, és az álló Konyev kénytelen volt belekapaszkodni ülése támlájába.

– Mivolt ez? – kiáltott föl Boranova, és egyik kezével maga is az előtte lévő műszerfal után kapott.

Kalinyina gyorsan a számítógépe fölé hajolt. – Láttam, hogy fölillant valami odakint, de ebben a fényben nem lehettem biztos benne, mi az. Talán egy riboszóma volt az.

– Egy riboszóma... – ismételte meg Morrison döbbenet.

– Miért ne? Mindenütt jelen vannak a sejtekben. Egyszerű fehérjetermelő organellumok.

– Jól tudom, micsodák – tiltakozott Morrison ingerülten.

– Alaposan belénk ütközött... vagy inkább a kanyarodás során mi ütköztünk neki. Különbem nem számít, honnan nézzük, a lényeg az, hogy jókora Brown-féle lökésben volt részünk.

– Annál sokkal rosszabb! – mutatott előre Gyezsnyev rémulten. – Nem a hőingadozás hat ránk, hanem a méretünk változik.

Morrison kétségbeesetten ismerte föl a jelenséget, amelyet odakint tapasztalt, amikor egyedül maradt. A vízmolekulák hol megnőttek, hol összementek... nagyon is jól láthatóan.

– Állítsák le... állítsák le! – ordította Konyev.

– Próbálok – nyögte Boranova összeszorított szájjal. – Arkagyij! Állítsa le a motorokat és bocsásson a rendelkezésemre minden energiát! Kapcsolja ki a hűtést, a világítást... mindent!

Boranova elemmel működő műszerének kicsiny, halvány fényfoltja fölé hajolt. Morrison nem látott semmi egyebet, mint Boranova és a mellette ülő Kalinyina számítógépének gyöngé villódzását. A sejt odakinti koromsötétjében nem láthatta, hogyan növekednek és zsugorodnak ütemesen a vízmolekulák.

Mégsem volt kétséges a dolog egy pillanatig sem. A gyomorszájában érezte a rángatózást. Hiszen nem a vízmolekulák méretei ingadoztak valójában. A miniatürizációs mező lüktetett és minden, ami azon belül volt, saját magát is beleértve.

Valahányszor a hajó megnövekedett (és a vízmolekulák látszólag összementek), a mező energiájának egy része hővé alakult, és érezte is a hirtelen rá-rátörő hőhullámot.

Amikor Boranova energiát erőltetett a mezőbe és ezzel összehúzódásra kényszerítette, a hőérzet is megszűnt. Egy időre a lüktetés érezhetően lecsökkent és lassabbá vált.

Utána azonban sokkal hevesebb növekedés következett be, és Morrison tudta, hogy Boranova tehetetlen. Képtelen megfékezni a beinduló spontán deminiatürizációt, és tíz másodpercen belül mindnyájan halottak lesznek. Ő maga és a többiek valamennyien, a szervezettel együtt, amelyben tartózkodnak, vízgőz és széndioxidfelhővé robbannak szét.

Kábulatot érzett. Ájulás környékezte... a maga félnék módján fölkészülten várta a rögvest rátörő halált, amelynek árnyékában mardosó szégyenérzete lesz az utolsó

világos gondolata.

Múltak a másodpercek, és Morrison nem ájult el. Hideglelősen megrázkódott. Hiszen már halottnak kellene lennie, vagy mégsem? (Ösztönösen kerítette hatalmába a következő gondolat: Mégiscsak van valami halálon túli lét?... De éppolyan gyorsan el is vetette a lehetőséget.)

Mintha távoli zokogást hallana... De nem, csak sebesen szedi a levegőt valaki. Kinyitotta a szemét (nem is volt tudatában, hogy előzőleg becsukta) és Kalinyinára meredt a félhomályban. Mivel minden energiájukat a kétségbeesett erőfeszítésbe ölték, hogy megakadályozzák a hajó spontán deminiatürizálódását, csak a műszerfal pislákoló fényében láthatta a lány arcát. Homályosan érzékelte, hogy Kalinyina a billentyűzet fölé hajol, haja összeborzolva, és sípolva lélegzik összeszorított ajkán keresztül.

Váratlan reménységgel, friss gondolatokkal és életvággyal nézett körül. A hajó löktetése kevésbé hevesnek érződött. A szeme láttára nyerték vissza viszonylagos nyugalmukat.

Ekkor Kalinyina óvatosan abbahagyta a munkáját és oldalról felé pillantott, arca fájdalmas mosolyba torzult. – Megvan – sóhajtotta rekedten.

A hajó belső világítása lassan fölerősödött, csaknem tapogatózva, miközben Gyezsnyev szaggatottan kapkodta a levegőt. – Ha nem vagyok halott – nyögte –, akkor remélem, hogy még élhetek egy keveset. Ahogy az öregem mondta: „Az élet elviselhetetlen lenne, ha a halál nem lenne még sokkal elviselhetlenebb.” Köszönöm, Natasa. Ettől fogva örökre a parancsnokom lehet.

– Nem én voltam – fordította felé Boranova hirtelen annyira megöregedett arcát, hogy Morrison még fehér csíkok láttán sem lepődött volna meg fekete hajában. – Képtelen voltam elegendő energiát pumpálni a hajóba. Talán maga művelt valamit, Szofija?

Kalinyina becsukta a szemét, de a melle még hevesen emelkedett és süllyedt. Kissé megrázkódott, mintha vonakodna válaszolni vagy bármit is tenni, és csak az életet próbálná élvezni még néhány pillanatig. – Nem tudom... talán – sóhajtotta végül.

– Mégis, mit művelt? – faggatta Boranova.

– Képtelen voltam tétlenül várni a halált – felelte Kalinyina. – D-glükóz molekula mintázatára állítottam be a hajó elektromos töltését és abban reménykedtem, hogy a sejt normálisan reagál majd, és kapcsolatba lép az ATF... adozintrifoszfát molekulával. Ezáltal egy foszfátcsoportra és némi energiára tehet szert. Az az energia, reméltem, a miniatürizációs mezőnket erősíti majd. Akkor semlegesítettem a hajó töltését, és a foszfátcsoport le is vált róla. Megint D-glükóz mintájúvá váltunk és újabb kis energiaadagot nyertünk. Aztán megint semlegessé... és így tovább, sokszor egymásután. Olyan gyorsan nyomkodtam a billentyűket, hogy nem is lehettem biztos benne, hogy jól csinálom-e, de úgy látszik, mégiscsak sikerült. Végül a hajó elég energiát vett föl ahhoz, hogy a mezeje stabilizálódjon.

– És hogy jött rá, hogy ezt kell tennie? – kérdezte Boranova. – Tudomásom szerint még senki sem említette, hogy ez esetleg...

– Én sem hallottam róla – mondta Kalinyina –, én magam sem. Csak éppen

elgondolkodtam rajta ma reggel, mielőtt beszálltunk volna a hajóba, hogy vajon mit csinálnék, vagy mit tehetne bárki, ha beindul a spontán deminiatürizálás? Akkor energiára lesz szükségünk, gondoltam, de ha a hajó nem tud eleget biztosítani, vajon nyerhetünk-e magából a sejtből? Ha igen, az csak az ATF segítségével lehetséges, ami minden élő sejtben jelen van. Nem tudhattam, hogy valóban beválik-e a dolog. Energiát kellett fölhasználnom a hajó elektromos mintázatának váltogatásához és tisztában voltam vele, hogy esetleg többet is fölhasználhatok, mint amennyi az ATF molekulákból kinyerhető. Vagy esetleg az ATF energiája egyáltalán nem olyan módon hat a hajóra, hogy ezzel szembeszegülhessünk a spontán növekedéssel. Egyszóval, szerencsejáték volt az egész.

Gyezsnyev halkán, mintegy maga elé mormolta: – Ahogy az öregem mondaná: „Nyugodtan kockáztathatsz, ha úgyszincs semmi elveszítenivalód.” – Majd föl villanyozódva hozzátette: – Köszönöm, Szofija, kicsikém. Az életem e pillanattól a tiéd. Bármikor szükséged van rá, neked ajánlom. Sőt továbbmegyek, még feleségül is elvonnék, ha neked is megtetszik az ötlet.

– Fölöttébb lovagias ajánlat – reagált Kalinyina halvány mosollyal –, de nem kívánom tőled ezt az áldozatot. A pusztá életed is éppen elég lesz, szükség esetén.

Boranova eddigre teljesen összeszedte magát és megszólalt: – Erről részletesen beszámolunk az úti jelentésben. A maga friss esze járása és gyors reagálása mentett meg mindent.

Morrison úgy érezte, hogy egyetlen hangot sem képes kipréselni a torkán. (Hihetetlenül érezte, hogy könnyek környékeznek... Talán az életéért érzett hála vagy Kalinyina iránti csodálata fakasztja őket?) Többre nem lelvén tőle, megfogta, ajkához emelte és megcsókolta a lány kezét. Utána hevesen megköszönte a torkát és szokatlanul csendesen suttogta: – Köszönöm, Szofija.

A lány zavarodottnak látszott, de nem húzta vissza azonnal a kezét. – Az sem volt lehetetlen, hogy nem működik a dolog. Egyáltalán nem voltam biztos benne.

– Ha nem működik – mormolta Gyezsnyev –, nem lenne, minél halottabbak legyünk.

Egész idő alatt egyedül Konyev nem szólt egyetlen szót sem, mire Morrison felé fordította a fejét. Ugyanúgy ült, mint bármikor máskor: mesterkélten egyenes testtartásban, hangsúlyozottan hátat fordítva valamennyiüknek.

Morrisont éktelen harag öntötte el, és végre rátalált a hangjára: – Nos, Jurij, maga mit mond?

Konyev gyorsan hátrapillantott a válla fölött. – Semmit – vetette oda.

– Semmit? Hiszen Szofija megmentette az egész expedíciót.

– Csak a munkáját végezte – vont a vállát Konyev.

– A munkáját? Sokkal többet tett a kötelességénél! – hajolt előre Morrison, és keményen megragadta a másik vállát. – Ő találta föl a megoldást, amely megmentett bennünket. És ezzel a maga életét is megmentette, maga idióta! Neki köszönheti, hogy még él egyáltalán. Legkevesebb, hogy megköszönhetné!

– Azt köszönök meg, amit akarok – mondta Konyev, megrándítva a vállát, s ingerülten kitépte magát Morrison szorításából.

Az amerikai keze ekkor a másik torkára fonódott. – Maga nyomorult, önző barbár! – hörögte és erősen megszorította Konyev nyakát. – A maga hibbant módján igenis szereti őt, de még egy kedves szót is sajnál tőle! Egyetlen tisztességes mondatot sem vált vele, maga rakás szerencsétlenség!

Konyev ismét kitepte magát a szorításból és mindketten esetlenül csapkodtak egymás felé. Az ülések szíjazata félig fogva tartotta őket, és a gravitáció csaknem teljes hiánya mellett egyikük sem volt képes hatékonyan mozogni.

– Ne bánts! – sikoltott föl Kalinyina.

– Engem ugyan nem bánthat! – küzdött Morrison minden erejével. Ilyesféle kézitusában nem volt része tizenhat éves kora óta, és igazság szerint most sem csinálta sokkal különbül.

Boranova élesen rájuk förmedt: – Hagyják abba! Mind a ketten!

És megtették. Szinte ugyanabban a pillanatban.

– Albert, nem azért van itt, hogy bárkit jó modorra tanítson – mondta Boranova. – És Jurij, magának sem kell tanulnia a bugrisságot, a természetéből fakad. Ha nem óhajtja elismerni Szofija...

– Én nem tartok igényt köszönetre – mondta Kalinyina látható erőfeszítéssel – senkitől.

– Köszönetre? – mondta Konyev mérgesen. – Mielőtt a deminiatürizáció beindult, éppen el akartam érni, hogy ez az amerikai gyáva kukac mindnyájunknak megköszönje a saját megmentését. Nem szavakban vártam el tőle. Nem bálteremben vagyunk. Semmi szükségünk udvarias hajlongásra. Azzal kellett volna köszönetét nyilvánítania, hogy pár percre még egyszer kimegy oda és megpróbálja elkapni Sapiro néhány gondolatát. De visszautasította. Hát kicsoda ő, hogy nekem megmagyarázza, mikor és hogyan tartozom bármit megköszönni?

– Már a spontán növekedés előtt megmondtam, hogy nem vagyok hajlandó rá és most is megismétlem – jelentette ki Morrison.

– Mi értelme csépelni a döglött lovat? – szólt közbe Gyezsnyev. – Máris úgy lenyeltük az energiatartalékainkat, mint lakodalmas vendégsereg a vodkát. A keresgélés és méretingadozás közepette igen kevés maradt arra, hogy biztonságosan hajtsunk végre még egy deminiatürizálódást. Azonnal ki kell jutnunk innen.

– Az szinte semmi energiába sem kerül, ha ez az alak kimegy még pár percre és nyomban vissza is jön. Akkor nyugodtan indulhatunk.

Egy pillanatig Konyev és Morrison nyílt ellenségességgel meredt egymásra, de ekkor olyan ünnepélyes hangon, mint aki élete legnagyobb igazságát adja közre, megszólalt Gyezsnyev: – Az én szegény jó öregem nemegyszer kijelentette: „Az orosz nyelv legbaljóslatúbb kifejezése, hogy ez különös!”

– Fogd be a szád, Arkagyij – dörrent rá Konyev mérgesen.

– Csak azért említettem, mert most éppen rajtam a sor, hogy kijelentsem: „Ez aztán különös!”

74

Boranova hátrasimította homlokából sötét haját (elég elgyötörtén, állapította meg magában Morrison, és azt is látta, hogy a nő hajának töve átázott a verejtéktől). – Mi olyan különös, Arkagyij? Ne játsszunk kitalálósdit!

– A sejtfoliadék áramlása lassul.

Rövid csönd után Boranova megkérdezte: – Miből állapítja meg?

– Natasa, kedvesem – sóhajtott föl Gyezsnyev súlyosan –, ha itt ülne az én helyemen, tudhatná, hogy az egész sejtet behálózzák valamilyen fonalak...

– A sejt vázelemei – szólt közbe Morrison.
– Köszönöm, Albert, gyermekem – mondta Gyezsnyev, széles karmozdulat kíséretében. – Apám ugyan sokszor megjegyezte, hogy „fontosabb a dolgot magát ismerni, mint a nevét”, de ne is törődjön vele. Az a hogyishívjákja nem állítja meg az áramlást, sem a hajót, és így látom, amint elmegy mellettünk. Nos, most sokkal lassabban mozog. Gondolom viszont, hogy azok a szálak maguk nem mozognak, egyszóval csak mi lassulhatunk. Mivel pedig semmit sem teszek a hajó lefékezésére, így kínálkozik a következtetés, hogy maga az áramlás sebessége csökken... Ezt logikának nevezik, Albertem, szóval semmi szükség, hogy e téren kioktasson.

– Attól tartok, valami kárt tettünk a sejtben – suttogta Kalinyina ijedten. Súlyos önvád érződött a hangjában.

Morrison megérezte és megpróbálta megnyugtatni:

– Egy agysejtrel több vagy kevesebb semmit sem árthat Sapirovnak, különösen ebben az állapotában. Különben csöppet sem csodálkoznék rajta, ha ez a sejt tényleg odalenne. Végül is a hajó lélekszakadva rohant utánam, gondolom (és ezért ismételtelen hálával tartozom), közben pedig fékevesztetten vibrált és alaposan összerázhatta az egész sejtet.

– Ez örültség – vonta össze a szemöldökét sötéten Konyev. – A méretünk mindössze molekulányi, és ráadásul kisebbfajta molekulányi. Hogy képzeled, hogy akármi, amit csinálunk, még ha tótágast is állunk, bármi, kárt tehet az egész sejtben?

– Ezen semmi szükség töprengenünk – vélekedett Morrison –, ez megállapított tény, Jurij. A sejten belüli áramlás lassan leáll, és ez egyáltalán nem normális dolog.

– Mindenekelőtt ez csupán Arkagyij benyomása – morogta Konyev –, ő pedig nem idegspecialista...

– Idegspecialistáknak lehet talán csak szemük? – csattant föl Gyezsnyev hevesen és úgy emelte föl a kezét, mintha meg akarná ütni a fiatalabb férfit.

Konyev futó pillantást vetett Gyezsnyevre, de más jelét nem adta, hogy egyáltalán hallotta a megjegyzését.

– Különben sem tudjuk, mi tekinthető normálisnak a mostani méreteink szempontjából egy eleven agysejtben. Az áramlásnak lehetnek hevesebb és lanyhább szakaszai, egyszóval, ha tapasztalunk is valami ilyesmit, lehet, hogy az csak időleges.

– Akárha a temetőben fütyörészne, Jurij – mondta Morrison. – Az a helyzet, hogy ezt a sejtet már semmire sem használhatjuk, és nincs elég energiánk hozzá, hogy másikat keressünk helyette.

– Valamit azért csak tehetnénk – csikorgatta a fogát Konyev. – Nem adhatjuk föl!

– Döntsön, Natalja – fordult Boranovához Morrison. – Van bármi értelme, hogy folytassuk ennek a sejtnek a vizsgálatát? És vagyunk olyan helyzetben, hogy másik után nézzünk?

Boranova fölemelte a kezét és elgondolkodva lehajtotta a fejét egy pillanatra. Amíg a többiek felé fordultak, Konyev, kihasználva a pillanatot, megragadta Morrison karját és közelebb rántotta magához az amerikaiat. Tekintete elsötétült az ellenséges indulattól. – Hogy gondolhatja, hogy én szerelmes vagyok ebbe a... – intett a kezével Kalinyina felé. – Honnan van joga ilyesmit föltételezni? Magyarázza meg!

Morrison üres tekintettel nézett vissza rá.

Ebben a pillanatban megszólalt Boranova, de nem azért, hogy válaszoljon Morrison kérdésére. – Arkagyij, mondja csak, mit művel? – kérdezte halkán.

Gyezsnyev, aki mélyen a kormány szerkezet fölé hajolt, a kérdésre fölemelte a

fejét. – Visszaállítom a huzalozást eredeti állapotába. Ismét bekapcsolom a hírközlési rendszert.

– Mondtam én, hogy ezt csinálja? – fortyant föl Boranova.

– A szükség parancsolta, hogy megtegyem – vágott vissza Gyezsnyev.

– És az nem jutott véletlenül az eszedbe, hogy így nem tudsz majd kormányozni? – kiáltotta Konyev.

– És neked nem jutott véletlenül eszedbe – vicsorgott rá Gyezsnyev torz fintorral az arcán –, hogy talán többé nem is lesz szükségünk lavírozásra?

– Mi az a szükségszerűség, amit emlegetett, Arkagyij? – kérdezte Boranova türelmesen.

– Nem hinném, hogy csak ez az egy sejt mondta föl a szolgálatot – mondta Gyezsnyev. – Általában csökken odakint a hőmérséklet, igaz, lassan.

– A saját mércéd szerint? – mordult rá Konyev.

– Nem, a hajó mércéje szerint. Az infravörös háttérsugárzás szerint, ha úgy jobban tetszik.

– Annak alapján semmit sem állapíthatsz meg. A mostani méreteink mellett nagyon kevés infravörös foton jut el hozzánk. A színtingadozása is állandóan számottevő.

Gyezsnyev bólintott, mire Konyev hevesen folytatta:

– Így ni! – és erőteljesen csapkodott a kezével föl-le.

– Még ha úgy hányódik is, mondjuk, mint egy evezős csónak a tájfunban – válaszolt szárazon Gyezsnyev –, átlagosan mégis fokozatosan lassul – és lengő kezét egyre lassabban és alacsonyabban mozgatta.

– És vajon miért csökkenne a hőmérséklet? – szólalt meg ekkor Boranova.

– Ugyan, Natalja, azt hiszem, nagyon is jól érti a dolgot – mosolyodott el komoran Morrison. – Abban pedig biztos vagyok, hogy Jurij tisztában van vele. Arkagyijnak bizonyosságot kell szereznie, ezért szükséges visszaállítania a kapcsolatot.

Kényelmetlen csönd ereszkedett közéjük, amelyet csak Gyezsnyev alkalmi nyögései és mormogása szakított meg, amint a huzalokkal bíbelődött.

Morrison kibámult a környezetükre és újból mindent láthatott a megszokott homályossággal, most, hogy a hajó világítását visszaállították. Ott voltak a molekulák ismerős, gyöngye fölvilanásai, amelyek mindig nyomon követték őket. Most, hogy Gyezsnyev fölhívta rá a figyelmüket, azt is észrevette, hogy a fény néha visszaverődik az útjukba kerülő szálakról, amelyek azután elsiklottak alattuk vagy fölöttük és hátul gyorsan eltűntek a sötétben.

Kétségtelenül azok a vékony kollagénszálak voltak azok, amelyek megőrizték a neuron szabálytalan alakját és megakadályozták, hogy saját felületi feszültségének hatására gömbalakot öltjön. Ha korábban is odafigyel rájuk, már ezelőtt is észrevehette volna őket. Rájött, hogy kormányosi tiszte miatt Gyezsnyevnek mindenre oda kellett figyelnie és abban a rendkívüli helyzetben, amelybe most került a hajó, nem volt számára semmiféle kapaszkodó, útmutatás vagy tanács, ami segíthette volna annak megállapításában, mire kell legjobban koncentrálnia. Teljesen nyilvánvaló volt, hogy Gyezsnyevre végig súlyosabb nyomás nehezedett, mint a többiekre.

Morrison mindaddig adottnak vette, hogy Gyezsnyev feladata a legalacsonyabb rendű valamennyiüké közül. De ez egyáltalán nem így van, döbbsent rá magában.

Arkagyij ekkor főlegyenesegett. Egyik fülében már ott volt a hallókészülék. – Azt hiszem, mindjárt sikerül helyreállítanom a kapcsolatot. – Majd a mikrofon felé hajolt: –

Halló, hallotok engem? Grotta... Grotta!

Egyszer csak elmosolyodott. – Igen. Egyelőre még biztonságban vagyunk, viszont ahogy már előbb is mondtam, sajnálom, de vagy tartjuk a kapcsolatot, vagy kormányozzuk a hajót. Mi újság ott az alvégen?... Micsoda? Kérem, ismételjétek meg lassabban!... Igen, én is így gondoltam.

Odafordult a többiekhez: – Elvtársak! – mondta. Pjotr Leonovics Sapirov akadémikus meghalt Tizenhárom perccel ezelőtt megszűnt minden életjelensége, így egyetlen feladatunk maradt: ki kell mennünk innen!

TIZENHETEDIK FEJEZET
Kijövetel

„Ha valamiből kijönni olyan könnyű lenne,
mint belekeveredni, akkor az élet
csupa dal lenne és vidámság.”

(Gyezsnyev)

75

Nehéz csönd telepedett a hajóra.

Kalinyina a tenyerébe temette az arcát, majd hosszú pillanat múltán suttogva törte meg a némaságot: – Biztos benne, Arkagyij?

Gyezsnyev sűrű pislogással tartotta vissza könnyeit, úgy motyogta: – Hogy biztos vagyok-e? Ez az ember már hetek óta a nemlét szélén táncolt. A sejtáramlás lassul, a hőmérséklet csökken, a Grotta pedig, ahol már minden eddig fölaltalt készüléket rákapcsoltak, azt mondja, hogy halott. És még azt kérdezed, hogy biztos vagyok-e benne?

– Szegény Sapiro! – sóhajtott föl Boranova. – Különb halált érdemelt volna.

– Igazán bírhatta volna még egy óráig – mormolta Konyev.

– Nem szeszélyből döntött így, Jurij – torkolta le Boranova.

Morrison megdermedt a rémülettől. Mindeddig tudatában volt a környezet részleteinek, a vörös vértestecskeknek, a sejtközi állomány anyagának, a neuron belsejének. A környezet eddig pillanatszerűen ölelte körül.

Most első ízben nézett ki a hajó falán azzal az érzéssel, hogy odakint egyik vastag anyagréteg halmozódik a másik fölé. Jelenlegi nagyságuk mellett, amikor a hajó glükózmolekulányi, ők maguk pedig mindössze atomnyi nagyságúak voltak, Sapiro teste nagyobb volt számukra, mint a földgolyó.

Itt van hát, eltemetve egy bolygónyi nagyságú halott anyagtömeg mélyén. Hirtelen ingerültség fogta el gyászos hangulata miatt. Erre majd később is ráérünk. Hanem most... – És hogyan juthatunk ki innen? – kérdezte, talán kissé hangosabban is a kelleténél.

Boranova meglepetten, tágra meredt szemmel bámult rá. (Morrison biztosra vette, hogy Sapiro halála fölötti gyásza egy pillanatra elfeledtette vele a kitörés szükségszerűségét.)

Az asszony megköszörülte a torkát és látható erőfeszítéssel próbálta magára öltetni megszokott, tevékeny modorát. – Mindenekelőtt egy kicsit meg kell növelnünk a méreteinket.

– Hogyhogya csak egy kicsit? – kérdezte Morrison. – Miért nem növekedünk normális méretünkre most, azonnal? – Majd, mintegy megelőzve a várható tiltakozást, hozzátette: – Nyilván kárt tennénk vele Sapiro testében, de az már csak egy holttetem,

mi pedig még élő emberek vagyunk. A mi érdekeink az elsődlegesek.

Kalinyina szemrehányó pillantást vetett Morrisonra.

– Még egy holttestnek is kijár bizonyos tisztelet, Albert, különösen, ha olyan nagy tudósról van szó, amilyen Pjotr Sapirov akadémikus volt.

– Igaz, de öt másik élet fölládozásának mértékéig biztosan nem – vágott vissza Morrison növekvő türelmetlenséggel. Sapirov az ő számára csak egy távolból tisztelt és fölületesen ismert ember volt, nem az a félisten, akinek a többiek nyilvánvalóan tekintették.

– A tisztelet kérdését leszámítva még Sapirov koponyája is körülvesz bennünket – jegyezte meg Gyezsnyev. – Ha akkorára növekszünk, hogy betöltjük az egész koponyaüreget és utána a miniatürizációs mező segítségével próbáljuk szétfeszíteni a csontokat, akkor túl sok energiát veszíthetünk és a növekedésünk robbanásszerűvé erősödhet. Előbb tehát meg kell keresnünk a koponyából kivezető utat.

– Albertnek igaza van – jelentette ki Boranova. – Kezdjük! Először is sejt méretűre növelem a hajót. Arkagyij, határoztassa meg a Grottával a pontos helyünket. Jurij, mérje be pontosan a kapott adatokat a cerebrográfján.

Morrison kibámult a hajótesten át a távoli sejt falra. Ott valamivel határozottabb, állandó visszatükröződést érzékelt, mint a közelükben alkalomszerűen megjelenő molekulákról.

A deminiatürizálódás első jele a molekulák méreteinek csökkenése volt. (Morrison kereste magában a kifejezést, amellyel leírhatná a jelenséget.)

Úgy látszott, hogy a körülöttük lévő teret kitöltő apró buborékok, amelyeket inkább csak sejtett, mint közvetlenül látott, összezsugorodtak. Olyanok voltak, mint valami apró léggömbök, amelyekből kieresztik a levegőt, és ez így folytatódott, míg a környező anyag látszólag homogénné nem vált.

Miközben a folyadék simává szelődött körülöttük, a távolban lebegő nagy makromolekulák, fehérjék, nukleinsavak és a még nagyobb méretű vázelemek szintén összemertek, és ezáltal határozottabban kivehetőkké váltak.

A sejt fal mintha közeledett volna hozzájuk és szintén sokkal élesebben láthatóvá vált. A visszaverődő fényszikrák megszorodtak rajta. Közben rendületlenül közeledett hozzájuk. A hajó végül éppen a sejttestből kinyúló, viszonylag vékony dendritbe került, és ha valóban sejtnyi nagyságúra akarták növelni, akkor a méreteinek jóval meg kellett haladnia ennek a nyúlványnak a vastagságát.

Nyilvánvaló volt, hogy a sejt falnak hamarosan össze kell ütköznie a hajótesttel. Morrison ösztönösen összeszorította a fogát, megfeszítette az izmait, úgy várta az ütközés okozta lökést.

De nem következett be semmiféle ütközés. A sejt fal csak közeledett, közeledett, azután egyszerűen szétvált előttük, és már ott sem volt. Túlságosan gyöngé és laza szerkezetű anyag volt ahhoz, hogy elviselhesse a miniatürizációs mezőbe való bekényszerítés következményeit. Bár a hajó bizonyos mértékig valóban megnövekedett, de még mindig sokkal, de sokkal kisebb volt arányaiban a környező, normális méretű világnál. A sejt fal molekulái viszont, amint beléptek az erőterébe, azonnal összezsugorodtak, elveszítették a kapcsolatukat egymással és egységes egészet alkotó integritásuk megszűnt.

Morrison ezután csöndes ámulattal figyelt minden jelenséget. A környezet teljesen kaotikusnak tűnt mindaddig, amíg a csökkenő méretű tárgyak között fölismerhetővé nem váltak a sejt közti kollagéndzsungel elemei, amelyek között

lavíroztak, mielőtt behatoltak volna az idegsejtbe. Maga ez az őserdő is tovább zsugorodott, míg a kollagéntörzsek és vaskos ágak száralmasan vékony liánokká nem soványodtak

– Egyelőre ennyi az egész – szólalt meg Boranova. – Akkora méretűnek kell maradnunk, hogy beleférjünk egy kisebb vénába.

– Ami azt illeti, tényleg ennyi az egész – mordult föl Gyezsnyev. – A maradék energiánk nagyon is kevés!

– Addig biztosan kitart, míg kijutunk a koponyaüregből – jelentette ki Boranova.

– Reménykedni, azt lehet – mondta mogorván Gyezsnyev –, de maga, Natasa, csak ennek a hajónak a kapitánya, a termodinamika törvényeinek már nem parancsol. Boranova úgy rázta meg a fejét, mintha tiltakozna.

– Határozta meg velük a pontos helyzetünket, Arkagyij, és ne tartson itt nekem kiselőadást.

– Biztos vagyok benne, Natalja, hogy nem olyan rettentően fontos a helyzetünk pontos meghatározása – szólalt meg Konyev. – Ha megmérjük sem lehet más, mint ami a hajszálér elhagyásakor volt. A mi egész vándorlásunk csak a legközelebbi neuronig és annak a szomszédjáig vitt el bennünket. A helyzetünkben bekövetkezett különbség egy közönséges mikroszkóp segítségével még csak mérhető sem lenne.

Jó pár perc múlva mégiscsak megérkezett a helyzetükre vonatkozó adat, mire Konyev fölmordult: – Na ugye, megmondtam!

– Mi haszna, ha ismerjük is a helyzetünket, Jurij – szólalt meg csüggedten Morrison. – Nem tudjuk, milyenirányból jöttünk, márpedig csak arrafelé térhetünk vissza. Viszont most, hogy a kapcsolatot visszaállítottuk, a hajó ismét kormányozhatatlan.

– Nos, ha csak egy irányban haladhatunk – morogta Konyev –, akkor arra megyünk és kész. Biztos vagyok benne, hogy Arkagyij papájának erre is volt valamilyen bölcs mondása.

– Azt mondogatta – vágta rá Gyezsnyev kapásból hogy „Ha csak egyetlen választás áll előtted, nem nagy gond meghatározni, mit kell tenned.”

– Na lám! – vigyorodott el Konyev. – Hamarosan arra is rájövünk majd, hogy akármerre indulunk, mindenképpen kijuthatunk innen. Előre, Arkagyij!

A hajó nekilódult, darabokra szaggatva a közben törékennyé vált kollagént, keresztülsörtetett egy neuronon és átvágott egy útjukba kerülő axonon. (Nehezen volt elképzelhető, hogy nemrégén még egy ilyen axon belsejében tartózkodtak, amely százkilométernyi széles országútnak tűnt a szemükben.)

– Tegyük föl, hogy Sapiro még mindig élne, és úgy lenne szükséges eltávoznunk a szervezetéből. Akkor mit tenne? – kérdezte Morrison váratlan élel.

– Ezt hogy érti? – fordult felé Boranova.

– Úgy értem, hogy milyen választásunk van ezen kívül? Akkor sem kellett volna meghatározni a pontos helyzetünket? És annak érdekében nem kellett volna helyreállítanunk a kapcsolatot? És ha ezt megteesszük, nem szintén csak egyetlen irányba, előre haladhatnánk? Nem kellett volna szintén deminiatürizálnunk, hogy több tízezer kilométernek megfelelő távolság helyett csak néhány kilométernyit kelljen leküzdenünk? Röviden szólva, a kijutásunk érdekében nem kellett volna ugyanígy keresztülgáználunk Sapiro eleven agysejtjein, ahogyan most a pusztulófélben lévőknél és a már elpusztultakon keresztül tesszük?

– Nos... igen – válaszolta Boranova.

– Akkor hát hogy állunk az élő testnek kijáró tisztelettel? Hiszen itt még egy

holttest valamelyes megkárosítása fölött is tanakodtak.

– De hát tudomásul kell vennie, Albert, hogy ez egy vészhelyzetben, egy tökéletlen hajóval végrehajtott kísérlet. Nincs más lehetőségünk. Különben sem olyasmi ez, mint a maga javaslata, hogy deminiatürizálódjunk teljesen az agyban, romboljuk szét Sapiro koponyáját és hagyjuk itt szegényt fejtellenül. A mostani megoldással csak tucatnyi vagy legföljebb száz neuront semmisítenénk meg, ami aligha rontana számottevően Sapiro állapotán, ha élne. Az agyi idegsejtek éppúgy folyamatosan halnak el az élet folyamán, akár a vörös vértestecskék.

– Nem egészen – vetette ellen Morrison. – A vörös vértestecskék helyére mindig újak lépnek, az idegsejtekére soha!

Ekkor Konyev szólt közbe, meglehetősen hangosan, mintha a többiek értelmetlen locsogását akarná túlkiabálni. – Állj, Arkagyij! Újabb helymeghatározást kell kérnünk!

Azonnal néma csend állt be a hajón, hosszan, mintha bármilyen beszéd befolyásolhatná a Grottában elvégzendő méréseket, vagy megzavarhatná a méréseket végzők figyelmét.

Végül Gyezsnyev halkán Konyev fülébe suttogta a kapott adatokat. – Kérdezz rá még egyszer, Arkagyij, győződj meg róla, hogy helyesen értettél-e mindent.

Morrison kicsatolta az övét. Gyakorlatilag még mindig alig volt tömege, de azért valahogy mégiscsak érezhetően több, mint amikor még a sejten belül lavíroztak. Óvatosan fölemelkedett, hogy Konyev válla fölött rápillanthasson a cerebrográf kijelzőjére.

Két vörös foltocska látszott rajta egyszerre. Vékony piros vonal kötötte össze őket. A képernyőn látható térkép egy kissé összezsugorodott, a foltok közelebb kerültek egymáshoz, azután ismét kitágult, valamelyest megváltozott tájolásban.

Konyev ujjai lassan dolgoztak a billentyűzeten, mire a térkép vonalai megduplázódtak és zavarossá váltak. Morrison persze tisztában volt vele, hogy Konyev egy kiegészítő műszer segítségével háromdimenziós sztereoképként is szemlélheti az ábrát.

Konyev letette a műszert és hátraszólt: – Natalja, ezúttal mellénk állt a szerencse. Akárhol is lennénk és bármerre indulnánk, előbb-utóbb csak rábukkannánk valami kisebb vénára. De ebben az esetben gyorsabban sikerül majd. Itt van egy a közelünkben és éppen olyan helyen jutunk el hozzá, hogy könnyen beléhatolhatunk.

Morrison a lelke mélyén megkönnyebbülten fölsóhajtott, mégsem tudta megállni, hogy meg ne kérdezze:

– És mit csináltunk volna akkor, ha a legközelebbi véna is jó messzire van?

– Akkor rávettem volna Gyezsnyevet, hogy ismét szakítsa meg a kapcsolatot és kormányozzon el bennünket a legközelebbihez – válaszolta Konyev hűvösen.

Gyezsnyev azonban hátrafordult Morrisonhoz, tiltakozó képet vágott és kijelentette: – Kevés lenne hozzá az energiánk.

– Induljon előre, Arkagyij – adta ki Boranova az utasítást –, és közelítse meg azt a vénát.

Néhány perc múlva Gyezsnyev fölsóhajtott: – Jurij térképe nem hazudott, amire különben nem fogadtam volna szívesen. Ott van előttünk.

Morrison fölbámult az előttük domborodó falra, amely fölfelé és lefelé egyaránt elveszett a homályban és halványan kivehetőek voltak rajta a pikkelyek. Ha valóban egy véna magasodott előttük, nem lehetett messze egy hajszálér torkolata. Morrison némi aggodalommal gondolt rá, hogy a hajó vajon belé tud-e hatolni?

– Tud valami megoldást, Szofija – kérdezte Boranova –, amelynek az elektromos mintázata bejuttathat bennünket a vénába?

Kalinyina kételkedő arcot vágott, mire Morrison széttárta a kezét. – Nem hinném, Natalja. Egyes sejtek még lehet, hogy nem haltak el teljesen, de a közöttük lévő szerves kapcsolat már biztosan megszűnt. Nem hiszem, hogy az egész testben találhatnánk olyan sejtet, amely magába fogadhatna bennünket pinocitózis útján vagy bármilyen más módon.

– Akkor mit csináljak? – kérdezte Gyezsnyev bánatosan. – Hatoljak be a falon erővel?

– Természetesen – mondta azonnal Konyev. – Támaszkodjunk neki az érfalnak. Egy kis része akkor nyilván miniaturizálódik, fölbomlik és ott bejuthatunk. Nem sokat kell járni hozzá a motorokat.

– Ó – sóhajtott föl Gyezsnyev –, megszólalt a nagy szakértő. A véna persze miniaturizálódik és kilyukad, csak hogy a mi mezőnk rovására és az bizony energiába kerül. Több energiába, mint amennyibe az erőszakos benyomulás kerülne.

– Ne dühöngjön, Arkagyij – szólalt rá Boranova. – Nem alkalmas rá az idő. Működtesse mérsékeltén a generátorokat és az érfal miniaturizáció hatására bekövetkező meggyöngülését rögtön az első pillanatban használja ki a behatolásra. Ha egyszerre alkalmazza mindkét eljárást, kevesebb energiába kerül, mint külön-külön.

– Reménykedni lehet – mormolta Gyezsnyev –, de a kijelentés még nem hozza magával a sikert. Kiskölyök koromban egyszer az apám megrótt. „A heveskedés, kisfiam – mondta –, nem bizonyítéka az igazságnak.” – Akkor történt ez, amikor igazán hevesen bizonygattam, hogy nem törtem el a pipáját. Akkor megkérdezte, hogy megértettem-e a példabeszédet. Azt feleltem neki, hogy nem, mire aprólékosan megmagyarázta. Utána alaposan elnászpángolt.

– Jól van, Arkagyij – intette le Boranova –, de most inkább gyerünk!

– Nem fenyeget a veszély, hogy vérömleny keletkezik az agyban – jegyezte meg Konyev. – Különbösen sem számítana most, hogy Sapiro halott, de az a helyzet, hogy a vér már nem áramlik. Gyakorlatilag semmi sem szivárog majd ki.

– Ó – sóhajtott föl Gyezsnyev –, ez érdekes problémát vet föl. Ha normális körülmények között lépünk be egy vénába, a véráram bizonyos irányba sodor bennünket. Ennek híján a gépeket kell működtetnem. De végül is milyen irányban haladjunk tovább?

– Ha ezen a ponton behatolunk – magyarázta Konyev türelmesen –, a hajó jobbra fordul, a cerebrográf is így mutatja.

– De hiszen nincs áramlás, ami jobbra fordíthatna! És mi van akkor, ha balra mutató szögben hatolok be?

– Igenis jobbra hatolunk majd be, Arkagyij, a cerebrográf pontosan erről tájékoztat. Szóval, csak nyomulj előre, jó?

– Gyerünk, Arkagyij – sürgette Boranova is. – Nincs más lehetőségünk. Jurij készülékére kell hagyatkoznunk!

A hajó előrelendült, és amikor elérte az érfalat, Morrison megérezte a motorok keltette enyhe remegést. Egyszer csak a fal minden további nélkül engedett, minden

irányban szétnyílt és már bent is voltak.

Gyezsnyev azonnal leállította a generátorokat. A hajó gyorsan csökkenő sebességgel nyomult be az érbe, visszapattant annak szemközti faláról (olyan rövid ideig érintve azt, hogy Morrison nem tapasztalhatott rajta semmi elváltozást), majd egyenesbe állt, hossz tengelyével a hatalmas alagút hosszában. A hajó maga valamivel vastagabb volt, mint az ér fele.

– Nos – kérdezte Gyezsnyev –, a helyes irányban állunk? Mert ha nem, akkor semmit sem tehetünk. Hátrálni nem tudok. A véna túl szűk hozzá, hogy Albert kimehessen és megfordíthasson bennünket, ahhoz pedig nincs elég energiánk, hogy visszakicsinyítsük magunkat és ezt lehetővé tegyünk.

– A megfelelő irányban áll a hajó – jelentette ki Konyev komoran. – Csak gyerünk tovább és hamarosan magad is rájössz. A véredény egyre tágul majd, ahogy előrehaladunk benne.

– Reménykedjünk, hogy így lesz. És ha tényleg így alakul, akkor milyen messzire kell még elmennünk, hogy kijuthassunk a testből?

– Azt még nem tudom megmondani – felelte Konyev. – Követnem kell egy darabig a vénát a cerebrográfomon, beszélnem kell a Grottával, és meg kell állapodnom az otthoniakkal, hogy egy injekciós tűt juttassanak be az érbe, a lehető legközelebb ahhoz a ponthoz, ahová a koponyából kilépve megérkezünk.

– Hadd emlékeztesselek rá, hogy nem hajókázhatunk a végtelenségig – szólt közbe Gyezsnyev. – Sokkal több energiát fölhasználtunk az előzetesen tervezettnél a sorozatos miniatürizálással, deminiatürizálással, a nehézkes manőverezéssel, a hajszalér-zsákutcákkal és az elveszett Albert keresésével. Sokkal nagyobb energiataralékaink voltak a vélhetően szükségesnél, mégis majdnem az egész készletet fölemésztettük már.

– Úgy értsem, hogy teljesen fogytán az energiánk? – kérdezte Boranova.

– Majdnem. Hát nem ezt hajtogatom már egy jó ideje? Nem emlegettem, hogy lassan kimerülnek a készleteink? – méltatlankodott Gyezsnyev.

– Mégis, mennyi az a kevés? Azt állítja, hogy nem elég ahhoz, hogy kijussunk a koponyából?

– Normális körülmények között még most is bőségesen elég lenne hozzá. Ha egy eleven vénában lennénk, számíthatnánk a véráram sodrására. De itt semmiféle áramlás nem létezik. Sapiro halott, tehát nem ver a szíve. Ez azt jelenti, hogy a motorok segítségével törhetek csak előre a véráramban, és minél jobban lehül a vér, annál sűrűbbé válik, annál erősebben kell dolgozniuk a generátoroknak, és annál gyorsabban csökken a rendelkezésre álló energiamennyiség.

– Csak néhány centimétert kell előrejutnunk – vetette közbe Konyev.

– Csak néhányat? – bődült föl Gyezsnyev dühösen.

– Alig annyicskát, mint a tenyerem? Valóban? De a mostani méreteink mellett ez kilométereket jelent!

– Akkor nem kellene tovább növelni a méreteinket? – állt elő az ötlettel Morrison.

– Nem tehetjük – kiáltotta Gyezsnyev, most már valóban hangosan. – Ahhoz végképp nincs elég energiánk! A szabad deminiatürizáció nem igényel energiát, ellenkezőleg: fölszabadítja. Viszont a szabályozott visszanyagítás... Ide figyeljen, Albert, ha kiugrik a sokadik emeletről, minden nehézség nélkül eléri a földet. De ha túl akarja élni a dolgot és még le is akar élni, mondjuk egy kötél csüngve, akkor bizony össze kell szednie az erejét. Felfogta?

– Fel – dűnnyögte Morrison.

Kalinyina keze ekkor odalopakodott az övéhez és gyöngéden megszorította. Halkan suttogta a fülébe: – Ne is törődjön Gyezsnyevvel! Mindig morog és zsörtölődik, de végül odavisz bennünket.

– Arkagyij! – szólalt meg Boranova. – Ha a hevesség nem garantálja az igazságot, ahogyan az imént mondta, akkor hideg fejet és megoldást sem biztosít! Talán éppen ellenkezőleg. Nos, miért nem hajtja a motorokat? Gyerünk tovább ezen a vénán, és az energiánk talán kitart, míg elérjük azt a tűt!

– Pontosan ezt csinálom mindjárt – morogta Gyezsnyev vicsorogva –, de ha azt kívánja, hogy hideg fejjel cselekedjek, engedje meg, hogy leeresszek némi gózt!

A hajó lassan előreindult, és Morrisonnak óhatatlanul az jutott az eszébe: minden megtelt méter közelebb visz bennünket ahhoz a tűhöz.

Ez a gondolat persze nem jelenthetett igazi vigaszt, mivel ha csak egy kicsit tévesztik el a tűt, az éppolyan végzetes következményekkel járhat, mintha tőle távol rekednének meg. Mégis lelassult kissé a szívverése és megnyugtatóan hatott rá a mellettük gyorsan elsuhanó érfal látványa.

Most látszólag sokkal több vörös vértestecske és vérelemeske nyüzsgött körülöttük, mint a befelé vezető úton. Akkor még működött a véráram és csak az a viszonylag kisszámú objektum volt a közvetlen közelükben, amelyeket az az áramlat sodort velük együtt. Most viszont a különféle alakú testecskék jórészt mozdulatlanok voltak és a hajó látszólag sűrű tömegükön hatolt keresztül, miközben jobbról-balról nekiütődtek, majd hátramaradtak, esetlenül bukácsolva az általuk keltett örvényben.

Alkalomadtán egy-egy fehérvérsejt mellett is elhaladtak, amely nagy, gömbölyded, nyugodt tömegként vonult el az oldalukon. Ezúttal teljesen közömbösnek mutatkoztak a közelükben megjelenő idegen testtel szemben. Egy alkalommal a hajó egyszerűen keresztülhatolt egy fehér sejten, és kiterítve hagyta azt maga mögött.

– A helyes irányban haladunk – jegyezte meg Konyev. – A véna máris láthatóan vastagabb, mint kezdetben volt.

Valóban ez volt a helyzet. Morrison is észrevette, bár nem mérte föl a jelentőségét. Túlságosan is a hajó mozgására koncentrált.

Halvány reménység ébredezett benne. Ha ugyanis rossz irányban haladnának, az a biztos pusztulásukat jelentené. A véna összeszűkülne, szétrepedne és kilökné magából őket a szürkeállományba, és aligha lenne rá elég energiájuk, hogy egy újabb vénát keressenek maguknak.

Konyev mondott valamit Gyezsnyevnek, amit az nyomban megismételt. Konyev bólintott: – Igazoltasd vissza velük ezeket az adatokat, Arkagyij!... Jól van!

Kis ideig a cerebrográfjával ügyködött, majd kijelentette: – Ide figyeljenek! Tudják, melyik vénában vagyunk, és egy bizonyos pontján belejuttatnak egy injekciós tűt, ott, ahol a cerebrográf segítségével megmutattam nekik. Fél óra, vagy talán valamivel kevesebb idő alatt odaérünk. Egy félórányi utat még meg tudsz tenni, Arkagyij?

– Inkább a „valamivel kevesebb” a reális. Ha verne a szíve...

– Igen, tudom, de hát nincs szívverés – morogta Konyev. – Natalja, megkaphatnám az összes adatot, amelyet Sapiro gondolathullámairól összeszedtünk? El akarom küldeni az egész nyersanyagot a Grottának.

– Netán arra az esetre, ha mégis odavesznénk? – kérdezte Boranova.

– Pontosan erre gondoltam. Végül is ezért az anyagért jöttünk ide és ostobaság lenne veszni hagyni, ha magunk nem juthatnánk ki innen.

– Ez a leghelyénvalóbb megközelítés, Jurij – mormolta Boranova.
– Föltéve – vált hirtelen enyhén indulatossá Konyev hangja –, hogy a közölt adatok egyáltalán helytállóak. – És gyors pillantást vetett Morrisonra.

Ezután Gyezsnyevhez hajolt, és kettesben hozzáláttak az összegyűjtött információ elektronikus továbbításához – számítógéptől számítógépig, a parányitól a hatalmas felé, a vénából a külvilágba.

Kalinyina még mindig Morrison kezét szorongatta, legalább annyira a maga, mint az ő megnyugtatóására, gondolta magában az amerikai.

– És akkor mi lesz, Szofija – kérdezte meg a lánytól –, ha az energiánk kifogy, mielőtt elérjük azt a tűt?

Kalinyina fölrántotta a szemöldökét: – Akkor egyszerűen mozdulatlanul kell maradnunk, ahol vagyunk. A Grottában lévők minden eszközzel megkeresnek majd bennünket.

– És nem következhet be a robbanásszerű deminiatürizálódás, amint kimerül az energiánk?

– Ó, nem! A lekicsinyítettség nagyon is szilárd állapot. Jusson eszébe, ezt már elmagyaráztuk. Így maradunk, ahogy vagyunk, a végtelenségig. Végül azért... majd valamikor ez a lüktető, hamis Brown-féle mozgás beindíthatja a spontán deminiatürizálódást, de ez nem várható, ki tudja meddig.

– Évekig?

– Lehetséges.

– Nem mintha ezzel kezdhethénk bármit is – mondta ernyedten Morrison. – Addigra szépen megfulladunk. Energia híján képtelenek leszünk visszaforgatni az elhasznált levegőt.

– Mondtam már, hogy a Grotta-beliek mindent megtesznek a megkeresésünkre. A gépeink még működnek majd, így meghatározhatják a helyzetünket, föltárhathják a vénát, beléhatolhatnak és elektronikus úton, de talán még vizuálisan is, megtalálhatnak minket.

– Ugyan, hogy találhatnának meg egyetlen sejtet ötvenmilliárd között?

– Borúlátó hangulatban van, Albert – veregette meg a kezét Kalinyina. – Mi nagyon könnyen fölismerhető sejt vagyunk. Olyan, amelyik még valami adást is sugároz.

– Azt hiszem, sokkal jobban érezném magam, ha most rögtön megtalálnánk azt a tűt, és nem kellene várnunk, míg ők ránk lelnek.

– Én is. Csak azt akartam érzékelteni, hogy az energiánk kimerülése és a tű elvétele még nem föltétlenül a vég.

– No és, ha valóban megtaláljuk?

– Akkor kiszippantanak minket, és a Grotta saját energiabázisa áll rendelkezésre a deminiatürizálásunkhoz.

– Nem tehetnék meg ezt most rögtön?

– Ahhoz túl szorosan vesz körül bennünket a nem miniatürizált anyag, s ezért rendkívül nehéz lenne pontosan hozzánk idomítani a deminiatürizációs mezőt. Ha egyszer kikerülünk innen és láthatóvá válunk számukra, akkor egészen más lesz a helyzet.

Ebben a pillanatban megszólalt Gyezsnyev: – Mindent sikerült leadnod, Jurij?

– Igen, mindent.

– Nos, akkor kötelességem bejelenteni, hogy mindössze további öt percnyi

előrehaladáshoz van elegendő energiánk. Az előfordulhat, hogy ennél kevesebb, de hogy nem több, az biztos.

77

Morrison hevesen megszorította Kalinyina még mindig az övében nyugvó kezét, mire a lány fölszisszent.

– Elnézést, Szofija – suttogta a férfi.

Elengedte a kezét, mire Kalinyina buzgón dörzsölni kezdte.

– Hol vagyunk, Jurij? – szólalt meg Boranova. – Elérhetjük a tűt?

– Valószínűleg igen – válaszolta Konyev. – Lassíts le, Arkagyij! Tartalékolj minden lehetséges energiát!

– Nem jó, higgyétek el – tiltakozott Gyezsnyev. – Mostani sebességünk mellett viszonylag csekély örvénylést keltek a véráramban, a hajó áramvonalas alakjának és felületi tulajdonságainak köszönhetően. Ha viszont lelassítok, nagyobb lesz az örvénylés, következésképpen az energiatölésünk is.

– De nem szeretnénk túlfutnia jelzésen – tiltakozott Konyev.

– Nem is fogunk. Bármely pillanatban szóltok, leállítom a motorokat és a folyadék sűrűsége miatt pillanatok alatt lelassulunk. Lassulás közben erősödik majd az örvénylés, még jobban lefékez, és tíz másodpercen belül mozdulatlanok leszünk. Ha normális súlyunk lenne, az ilyen hirtelen lassulás fölkenne bennünket a hajó elejére.

– Rendben, akkor majd állj le, amikor szólok!

Morrison fölállt és ismét átkukucskált Konyev válla fölé. Megítélése szerint a cerebrográf nagy, sőt valószínűleg teljes teljesítménnyel működött. A hajó útját jelző vékony, vörös csík, amelyet találmra jelöltek be, most egy kis zöld karika felé közeledett, amely Morrison sejtése szerint az injekcióstű hegyét jelezte.

De mégiscsak találmra határozták meg az irányt és éppenséggel tévedhettek is egy kicsit. Konyev ezért egyfolytában ide-oda tekingetett a cerebrográf képernyője és a kinti látvány között.

– Jobban tettük volna, ha egy artériát választunk ki – szólalt meg váratlanul Morrison. – A halál beállta után azok általában üresek. Akkor nem kerülne ennyi energiába a közegellenállás és az örvénylés leküzdése.

– Badarság! – csattant föl Konyev. – A hajó nem képes a levegőben repülni. – Biztosan tovább folytatta volna a zsörtölődést, de ekkor hirtelen fölkiáltott: – Állj, Arkagyij! Állj!

Gyezsnyev a tenyere élével keményen rácsapott egy gombra. Az benyomódott, és Morrison érezte, hogy enyhén előrelendül, amint a hajó lelassult és csaknem ugyanabban a pillanatban meg is állt. Konyev előremutatott. – Ott! – Ott világított egy narancssárga színű fénykarika. – A száoptikai módszert alkalmazzák, hogy a nyílás szája világítson nekünk. Előre meg is mondták, hogy biztosan nem téveszthetem el.

– Mégis eltévesztettük – jegyezte meg elkeseredetten Morrison. – Csak bámuljuk, de nem tudunk odajutni elé. Hogy beléhatolhassunk, meg kellene fordulnunk, és ez azt jelenti, hogy Gyezsnyevnek megint meg kell szakítania a kapcsolatot.

– Lehetetlen – rázta a fejét Gyezsnyev. – Mindössze annyi energiám maradt, hogy talán negyvenöt másodpercig mehetnénk előre, de ahhoz biztosan nem elég, hogy kilendülhessünk a holtpontról. Beledermedtünk a folyadékba és képtelenek vagyunk

újból megmozdulni.

– Akkor mi lesz?! – kérdezte Morrison csaknem visítva.

– Akkor még mindig van egy bizonyos mozgási lehetőség – mondta Konyev. – Annak a tűnek a másikvégén emberi értelem működik. Arkagyij, mondd meg nekik, hogy nagyon óvatosan tolják előre!

A narancssárga kör kissé kitágult és enyhén ovális alakot öltött.

– Mindjárt elmegy mellettünk – nyöszörögte Morrison.

Konyev meg sem hallotta: Arkagyij felé hajolt és közvetlenül a mikrofonba kiabált. A narancsszínű ellipszis egy pillanatra még jobban megnyúlt, de Konyev ingerült hangjára megtorpant. Hamarosan ismét csaknem szabályos kör alakúra változott. A tű hegye most már egészen közel volt hozzájuk és egyenesen feléjük irányult.

Egyszer csak minden hirtelen mozgásba lendült. A vörös vértestecskék és a ritkábban látható lemezek halvány körvonalai meglódultak és a világító kör felé áramlottak. Maga a hajó is előrelódult.

Morrison fölpillantott, majd hátranézett, amint a narancssárga kör elhúzott mellettük, minden irányban egyforma távolságban, hátrasuhant a hajó mögé, gyorsan zsugorodott, majd végleg eltűnt.

– Beszippantottak bennünket! – jelentette ki Konyev mélyszéles elégedettséggel. – Ettől fogva nyugodtan ülhetünk a helyünkön. Most már ők a felelősek mindenért.

78

Morrison mindent megtett, hogy megszabaduljon a gondolataitól és kiürítse az elméjét. Vagy hamarosan visszatér a normális világba, a valóságba, vagy a pillanat törtrésze alatt elpusztul, és a világmindenség fönmaradó része nélküle halad tovább, ahogy különben is megtenné húsz, harminc vagy éppen negyven év múlva.

Behunyta hát a szemét és megpróbálta, hogy semmire... még a tulajdon szívverésére se figyeljen oda. Egyszer könnyű érintést érzett a bal kezén. Ez csak Kalinyina lehetett. Elhúzta a kezét, nem hirtelenül, nem elutasítóan, csak lassan, mintha csupán annyit akarna mondani a mozdulattal: „Ne most!”

Egy másik pillanatban Boranova hangja rémlett föl valahol a tudata peremén: – Mondja meg nekik, Arkagyij, hogy ürítsék ki a „C” szektort, és kizárólag távirányítású műszereket alkalmazzanak. Ha nekünk el kell mennünk, semmi értelme, hogy másokat is magunkkal ragadjunk.

Morrison arra gondolt, vajon valóban kiürült-e a „C” szektor? Ő biztosan elment volna onnan, ha utasítják, sőt még ha nem is utasítják, akkor is, de mindig akad néhány holdkóros, aki föltétlenül tanúja akar lenni, amikor az első csapat, amely utazást tett egy élő emberi testben, sikeresen visszaérkezik. Így lesz mit mesélniük az unokáiknak, gondolta magában.

És mi lesz az ilyen emberekkel, ha nem is születnek unokáik, ha túl fiatalon halnak meg, hogy egyáltalán láthassák őket, ha a saját gyerekeik úgy döntenek, hogy ők nem akarnak gyereket egyáltalán, ha...

A lelke mélyén tisztában volt vele, hogy szándékosan merül el számárságokban és hétköznapi problémákban. Az ember általában nem képes kikapcsolni a gondolkodását, kiváltképp, ha egész eddigi életét lényegében gondolkodással töltötte – de azt bárki megteheti, hogy valami egészen lényegtelen dologra gondol. Végül is jóval

több olyan gondolat létezik, amely lényegtelen és nem fontos, közönséges, mintsem létfontosságú, inkább tudatalatti és nem tudatos, amely...

Éppenséggel el is aludhatna. Amikor erre később visszagondolt, tudatosult benne, hogy így is tett. Különben nem hitte volna, hogy képes ilyen hidegvérűségre, bár igazából nem is erről volt szó. A kimerültség volt az oka, a feszültség utáni megkönnyebbülés, a tudat, hogy most már végképp valaki más hozza meg a döntéseket, hogy végre teljesen elengedheti magát. Sőt, még az is lehetséges (bár ezt még önmaga előtt sem ismerte volna el szívesen), hogy bizonyára teljesen telítődött az eseményekkel és egyszerűen elszenderült.

Ismét könnyű érintést érzett a bal kezén, ami ezúttal tartósnak bizonyult. Megrázkódott, és valami olyasmire nyitotta ki a szemét, ami közönséges világításnak tűnt. Túlságosan is közönségesnek-egyenesen bántotta a szemét. Gyorsan pislogni kezdeti és könnyezett.

Kalinyina hajolt fölé és nézett le rá. – Ébredjen, Albert!

Megdörgölte a szemét, nagy igyekezettel próbálta felmérni a környezetét, majd megkérdezte: – Visszaértünk?

– Visszaértünk... és minden rendben van. Biztonságban vagyunk és már csak magára várunk. Maga van a legközelebb az ajtóhoz!

Morrison hátranézett a nyitott ajtóra és megpróbált talpra állni, de pár hüvelyknyi emelkedés után visszahuppant. – Nehéz vagyok!

– Tudom – duruzsolta Kalinyina. – Magam is szinte elefántnak érzem magam. Szép lassan keljen föl, majd segítek.

– Ne, nem kell, minden rendben! – hárította el a segítséget.

– Odakint egész tömeg gyűlt össze. A látása is kitisztult már annyira, hogy láthatta a sereget, az arcokat egymás mellett és mögött, és mind felé fordult, bámult és mosolygott. Nem akarta, hogy azok ott, valamennyien szovjet állampolgárok, lássák, hogy őt, az egyetlen amerikai, egy fiatal szovjet nő támogatja talpra.

Lassan, kissé kótyagosan, de egyedül fölemelkedett, oldalra lépett az ajtó felé, és nagyon óvatosan levánszorgott az odakészített rövid lépcsőn. Vagy tucatnyi kéz nyúlt felé, hogy segítsen neki, „rendben van, nincs szükségem segítségre” szavait figyelmen kívül hagyva.

– Várjanak! – szólalt meg hirtelen.

Mielőtt lelépett volna a szilárd talajra, megfordult és elnézett a közvetlenül mögötte igyekvő Kalinyina mellett.

– Mi történt, Albert? – kérdezte a lány.

– Csak vetek egy utolsó pillantást a hajóra, mivel soha többé nem kívánom látni, sem távolról, sem filmfölvételen, sem bármilyen más formában!

A következő pillanatban a rendes talajon állt ismét, mialatt a többiek igyekeztek a nyomában. Morrison számára komoly megkönnyebbülést jelentett a látvány, hogy őket is segítették a kiszállásban.

Már készülöben lett volna valamiféle rögtönzött ünnepség a tiszteletükre, de Boranova előrelépett, meglehetősen borzasan és távolról sem a tőle megszokott, jól ápolt külsővel (annál is inkább, mivel a rajta lévő vékony pamutöltözék alig takart el valamit testének érett vonalaiból).

– Munkatársaim! – kiáltotta. – Bizonyára eljön a pillanat, amikor méltóképpen megemlékezhetünk erről a fantasztikus utazásról, de kérem, értsék meg, hogy e percben nem csatlakozhatunk önökhöz! Pihennünk kell, hogy kiheverjük e keserves idő

megpróbáltatásait, és ezért bocsánatot kérünk.

Mindnyájukat vad üvöltözés és heves hadonászás közepette vezették el, és egyedül Gyezsnyevnek volt annyi lélekjelenléte, hogy elfogadjon egy feléje nyújtott poharat, amelyben vagy víz, vagy vodka lehetett, bár Morrison számára nem volt kétséges, melyik folyadékról van szó: teljes biztonsággal megállapíthatta abból a széles vigyorból, amely Gyezsnyev verejtéktől fénylő arcán előmlött, amint belekortyolt.

Odafordult Kalinyinához: – Mennyi ideig tartózkodtunk a hajón?

– Azt hiszem, valamivel több mint tizenegy óráig – válaszolta a lány.

– Nekem inkább tizenegy évnek tűnt – csóválta meg a fejét Morrison.

– Megértem – mosolygott rá Kalinyina gyöngéden –, de az óráknak nincsen képzelőerejük.

– Idősebb Gyezsnyev legújabb bölcs mondása, Szofija?

– Nem, ez a sajátom.

– Az a leghőbb vágyam – dűnnyögte Morrison –, hogy beszabadulhassak egy fürdőszobába, lezuhanyozhassak, tiszta ruhát, azután kiadós vacsorát kapjak, majd kiordítozhassam és kiüvöltözhessem és végül jól kialudhassam magam. Ebben a sorrendben, különös tekintettel a fürdőszoba elsőbbségére!

– Meglesz benne a része – mosolygott Kalinyina –, ahogyan mindnyájunknak.

Így is történt, és a vacsora különösen kielégítőnek tűnt Morrison számára. A hajón töltött idő alatt a feszültség elfojtotta az étvágyát, de az ilyen dolgok csupán látszólagosak, és Morrison azonnal farkaséhes lett, amint valóban biztonságban, igazi kényelemben, teljesen tisztának és normálisan öltözöttnek érezte magát.

A főfogás egy óriási méretű sült liba volt, amelyet Gyezsnyev a következő szavak kíséretében kaszabolt darabokra: – Legyetek mértékletesek, barátaim, mivel jó apám is nemegyszer megmondta, hogy „a mohó falás hamarabb végez az emberrel, mint az éhezés”.

Mindemellett a maga tányérjára jóval többet pakolt, mint bárki máséra.

Az egyetlen jelenlévő kívülálló egy magas, szőke férfi volt, akit a Grotta katonai parancsnokaként mutattak be, ami talán fölösleges is volt, mivel talpig egyenruhában feszített és a mellén kitüntetések sorai csilingeltek.

A többiek rendkívül udvariasak voltak vele és láthatóan rendkívül kényelmetlenül érezték magukat a társaságában.

Étkezés közben Morrison érezte, hogy visszatér belé a feszültség. A parancsnok ugyanis gyakran nézett felé súlyos, mosolytalan arckifejezéssel, bár közvetlenül egyetlen szót sem szólt hozzá. A katona jelenlétében képtelen volt föltenni a legfontosabb kérdést – amikor pedig a tiszt eltávozott és nyugodtan megtehetette volna, már túl álmosnak érezte magát hozzá. Aligha tudott volna vitába szállni fölötte, ha bármiféle bonyodalom fölmerül vele kapcsolatban.

Amikor pedig végre bekecmergett az ágyába, az utolsó félig tudatos gondolata az volt, hogy igenis lesznek bizonyos bonyodalmak!

A reggelire későn került sor, és Morrison meglepetten tapasztalta, hogy csupán két főre terítettek. Csak Boranova csatlakozott hozzá.

Ez enyhe csalódottságot ébresztett benne, mivel számított Szofija Kalinyina

jelenlétére, de miután a lány nem jelent meg, úgy döntött, hogy nem érdeklődik utána. Egyéb kérdések is akadtak, amelyeket mindenképpen föl kellett tennie.

Boranova kimerültnak látszott, mint aki nem aludt eleget, de emellett boldogság is tükröződött az arcán. Bár, gondolta magában Morrison, a „boldog” szó talán kissé erős, inkább valamiféle elégedettség lenne a helyes kifejezés.

– Jól kibeszélgettem magamat a parancsnokkal tegnap este – szólalt meg a nő –, és még Moszkvával is kétcsatornás videokapcsolatba léptünk. Gondosan rejtjelzett kapcsolatba. Rascsin elvtárs személyesen beszélt velem és a legnagyobb megelégedésének adott hangot. Nem valami könnyen megnyilatkozó ember, de azt elmondta, hogy tegnap egész idő alatt kapcsolatban volt a Grottával és azalatt az idő alatt, míg velünk megszakadt az összeköttetés, még az étvágya is elment és semmi másra nem volt képes, csak föl-alá járkált a szobájában. Persze ez valószínűleg költői túlzás. Még azt is mondta, hogy a könnye is kicsordult örömeiben, amikor értesült róla, hogy mindnyájan biztonságban vagyunk, ami végül is még igaz is lehet. A visszafogott emberek nagyon érzelműek lehetnek, ha elszabadulnak az indulataik.

– Ez biztatónak hangzik a maga dolgát illetően, Natalja.

– Az egész program számára. Bizonyára tisztában van vele, hogy az előzetes tervek alapján, amelyek szerint dolgoztunk, nem volt várható eleven ember szervezetében tett utazás a következő öt év eltelte előtt. Az, hogy erre sor kerülhetett egy jórészt teljesen alkalmatlan hajóban, és mégis valamennyien épségben visszatértünk, valóságos diadalnak számít. Még a moszkvai bürokraták is megértették, milyen különleges körülmények között végeztük a munkánkat.

– Kétlem, hogy valóban megszereztük volna azt, amiért elindultunk.

– Sapiro gondolatait? Persze, ez volt Jurij legfőbb álma. Egészében véve szerencsés dolog volt, hogy végül mindnyájunkat rávett ennek az álomnak a kergetésére. Máskülönben sohasem került volna sor erre az utazásra. Tettünket az álom elérhetetlensége sem homályosítja el. Ha viszont nem tértünk volna vissza élve, sok bírálat érte volna az ostobaságunkat, hogy megkíséreltük a lehetetlent. Viszont úgy alakult, hogy mégiscsak mi vagyunk az elsők, akik beléptünk egy élő ember szervezetébe és onnan minden baj nélkül visszajöttünk. Ez a szovjet elsőbbség most már örökre megmarad a történelemben. Még hosszú évekig senki más nem lesz képes ennek megisméltésére, és ezzel a kétségtelen vezető pozícióval a kormányunk mélységesen elégedett. Most már hosszú időre biztosan megkapjuk a szükséges összegeket, amelyek birtokában, meggyőződésem, hogy időről-időre újabb jelentős eredményekkel rukkolhatunk majd elő.

Boranova szélesen elmosolyodott erre a gondolatra, és Morrison udvariasságból szintén vele mosolygott.

Levágott egy darabot a kért sonkás omlettből, és csöndesen megkérdezte: – Vajon diplomatikus lenne-e kihangsúlyozni, hogy a legénység egyik tagja amerikai volt? Egyáltalán, tettek rólam említést?

– Ugyan, Albert, ne gondoljon már ilyen rossznak bennünket! A hőstettét, amikor az élete kockáztatásával, pusztá kézzel fordította meg a hajót, még külön ki is hangsúlyoztuk.

– És Sapiro halála? Azt, remélem, nem a mi rovásunkra írják.

– Mindenki tisztában volt vele, hogy elkerülhetetlen a halála. Az is köztudott, hogy csak a fejlett orvostudomány segítségével tudták életben tartani addig, ameddig. Nem hiszem, hogy ez a tény különösebb súllyal szerepel majd a beszámolóban.

– Akárhogy is – dörmögte Morrison –, a lázalomnak vége.
– A lázalomnak? Menjen már! Várjon egy-két hónapot, és az egész egy izgalmas epizódnak tűnik majd a szemében. Büszke lesz rá, hogy részt vehetett benne.
– Alig hiszem.
– Majd meglátja. Ha majd tanúja lesz más, hasonló utazásoknak, boldogan jegyzi majd meg: „Ó, de én voltam ám a legelső!”, és biztosan gyakran mesél majd róla az unokáinak.

Nos, ez volt a bevezető, gondolta magában Morrison, de fennhangon csak annyit kérdezett: – Látom, föltételezi, hogy valaha még az unokáimat is megláthatom. Mondja, Natalja, mi történik majd, ha végzünk a reggelivel?

– Maga távozik a Grottából és visszatér a szállodába.

– Nem, nem, Natalja. Én ennél többet akarok. Azután mi következik?

Figyelmeztetem, hogy amennyiben a miniatürizációs program folytatódik és valami parádét terveznek a Vörös Téren, azon én nem óhajtok részt venni...

– Parádéről szó sincs, Albert. Még sokáig nem lépünk ki a nyilvánosság elé, bár lényegesen közelebb vagyunk ma hozzá, mint tegnapelőtt.

– Akkor hadd fogalmazzak nyíltan. Szeretnék visszatérni az Egyesült Államokba. Most rögtön.

– Természetesen, amint lehetséges. Gondolom, e téren az önök kormánya sem marad közömbös.

– Magam is remélem – mondta Morrison szárazon.

– Nem hiszem, hogy örömmel látták volna otthon, mielőtt igazán segített volna nekünk, illetve... – nézett a férfi szemébe Boranova elég komoran –, az ő szempontjukból... ha nem kémkedett volna utánunk eredményesen. Persze most, hogy elvégezte a feladatát, és biztos vagyok benne, hogy erről valamilyen módon értesülnek, biztosan visszakövetelik majd magát.

– És vissza is kell küldeniük, hiszen ezt nemegyszer határozottan megígérte.

– Be is tartjuk az ígéretünket.

– Ne gondolja, hogy valóban kémkedtem. Semmi olyat nem láttam, amit ne nyíltan mutattak volna meg.

– Ezt tudom. De amikor majd hazatér, el tudja képzelni, hogy nem kérdezik ki alaposan a látottakról?

– Ez nyilvánvaló volt attól a pillanattól, hogy erővel idehoztak – vont a vállát Morrison.

– Így igaz, és ez semmiképpen sem tarthat vissza attól, hogy hazaküldjük. Egész biztosan semmi olyasmit nem mondhat a honfitársainak, amit máris ne tudnának. Igen óvatosan és nagyon ügyesen ütik bele az orrukát a dolgainkba...

– Ahogyan a maguk emberei a mieinkbe – vágta rá Morrison némi sértődöttséggel.

– Természetesen – mondta Boranova hanyag kézmozdulat kíséretében. – Persze a sikerünkről nyilván beszámol majd nekik, de ez nincs is különösebben ellenükre. Az amerikaiak a mai napig meg vannak győződve róla, hogy a szovjet tudomány másodrendű. Jó szolgálatot tesz majd nekünk, ha ebben az ügyben kapnak egy kis leckét. Bár van egy dolog...

– Ó! – sóhajtotta Morrison.

– Nem nagy dolog, de hazugság. Nem szabad hangoztatnia, hogy erőszakkal hoztuk ide. Bárhol kerül nyilvánosan szóba ez a dolog, ki kell jelentenie, már ha a

kérdés fölmerül, hogy önként jött, mivel ki akarta próbálni az elméletét olyan körülmények között, amelyek bárhol másutt a világon hozzáférhetetlenek. Ez teljesen valószínűleg hangzik. Ki kételkedhetne a szavában?

– A hatásaink másképpen tudják.

– Igaz, de ők maguk is kérik majd, hogy ezzel a hazugsággal álljon elő. Legalább olyan kevésbé érdekelték benne, mint mi magunk, hogy ekörül világméretű feszültség jöjjön létre. Azon kívül, hogy az Egyesült Államok és a Szovjetunió közötti konfliktus azonnal mindkét országgal szembefordítaná az egész világot, még ezekben az úgynevezett szép új napokban is, az Egyesült Államok éppúgy nem óhajtja majd elismerni, hogy hagyta magát elrabolni, ahogyan mi sem szívesen vallanánk be ezt a tényt. Gondolja meg, Albert, ez igazán nem nagy dolog.

Morrison fősóhajtott: – Ha megteszik, hogy azonnal hazaküldenek, ahogy maga is állítja, akkor rendben van, hallgatok az elrablásom csekély epizódjáról.

– Föltételes módot használ. Azt mondja, „ha”. – Boranova elkomorodott. – Nyilvánvalóan még most is képtelen megbízni a becsületességemben. De miért? Azért, mert szovjet vagyok. Két nemzedéknyi béke, két nemzedéknyi együttműködés után a maga beidegződései még mindig a régié. Hát tényleg nincs remény az emberiség számára?

– Akár szép új napokat élünk, akár nem, attól még nem kedveljük jobban a maguk kormányzati módszereit.

– De ki jogosítja föl rá, hogy ítélkezzék fölöttünk? Mellesleg nekünk sem tetszik a maguké. De nem számít. Ha most elkezdünk veszekedni, még tönkreteszünk egy napot, amely boldog lehelne magának, nekem pedig máris az.

– Nagyon helyes, ne veszekedjünk.

– Akkor most búcsúzzunk el egymástól, Albert. Egy szép napon majd normálisabb körülmények között találkozunk, ebben biztos vagyok. – A férfi felé nyújtotta a kezét, aki elfogadta. – Megkértem Szofiját – folytatta Boranova –, hogy kísérje vissza a szállodába és tegye meg a szükséges előkészületeket a távozásához. Ez ellen biztosan nem lesz kifogása.

Morrison erősen megszorította a nő kezét. – Nem. Eléggé megkedveltem Szofiját.

– Erre még én is rájöttem valahogyan – mosolyodott el Boranova.

80

Boranova számára valóban boldog volt ez a nap, és még a kimerültsége sem akadályozhatta meg benne, hogy ki is élvezze.

Igen, a kimerültség! Hány napi pihenés, hány éjszakai alvás, milyen hosszú, Nyikolaj és Alekszandr társaságában otthon eltöltött idő szabadíthatja meg tőle?

Most viszont teljesen magányos és egy ideig még nem is tehet ez ellen semmit. Meg kell ragadnia a pillanatot!

Boranova kéjesen kinyújtózott dolgozószobája heverőjén és átadta magát furcsán kavargó gondolatainak: hol egy moszkvai üzenet jutott eszébe az előléptetéséről, hol a Krím félsziget napsütötte partja, ahol Nyikolaj és Alekszandr társaságában hancúroznak. A gondolat majdnem valósággá élesedett, amint elaludt és álmában a kislány után igyekezett, aki vakmerően gázolt be a Fekete-tenger hideg vizébe,

és eszébe sem jutott, hogy esetleg bele is fulladhat. Egy dob lógott a nyakában és vadul püfölte, hogy fölhívja magára a fiú makacsul megtagadott figyelmét.

Hirtelen szertefoszlott a kép, ráébredt, hogy a dobszó nem egyéb, mint az ajtaján dübörgő dörömbölés.

Zavarodottan föltápászkodott, megigazította a blúzáát és gondterhelten az ajtóhoz sietett. Érzelme dühvé fokozódott, amint a homlokát sötéten összeráncoló Konyevet pillantotta meg maga előtt, aki éppen emelte az öklét, hogy folytassa az ajtó ellen elkövetett erőszakot.

– Mit jelentsen ez, Jurij? – kérdezte ingerülten. – Másképp nem tudja magára vonni a figyelmet, csak ilyen harciasan?

– Nem reagált semmilyen jelzésre, pedig tudtam, hogy odabent van.

Boranova gyors fejmozdulattal beljebb invitálta.

Egyáltalán nem vágyott Konyev társaságára, aki melleleg nem is nyújtott kellemes látványt.

– Semmit sem aludt? – kérdezte a férfit. – Borzalmasan néz ki.

– Nem volt rá időm. Dolgoztam.

– Min dolgozott?

– Mégis, mit gondol, min, Natalja? Az agyban tegnap begyűjtött adatokon.

Boranova mérge elillant. Végül is Konyev álma volt ez az utazás. A túlélés gyönyöre édes volt valamennyiük számára, kivéve Konyevet. Egyedül ő érezte át a kudarcot.

– Üljön le, Jurij, és próbáljon szembenézni a valósággal. A gondolatelemzés nem sikerült, és nem is számíthatunk rá. Sapiro már túlságosan leromlott állapotban volt. Már akkor haldokolt, amikor behatoltunk a szervezetébe.

Konyev üres tekintettel meredt Boranovára, mint aki föl sem fogja a szavai jelentését. – Hol van Albert Morrison? – kérdezte.

– Semmi értelme, hogy még most is üldözze, Jurij. Megtette, amire képes volt, de Sapiro agya már valóban haldokolt... Hallgasson rám, kétségkívül a halálán volt.

– Miről beszél, Natalja? – kérdezte Konyev, továbbra is üveges tekintettel.

– A megszerzett adatokról. A föltételezett adatokról, amelyekkel még most is küszködik. Ne törődjön többé velük. Az utazás nélkülük is példátlan siker.

– Pédátlan siker nélkülük? – rázta meg Konyev a fejét. – Maga nem tudja, mit beszél! Hol van Morrison?

– Elment, Jurij. A dolognak vége. Útban van az Egyesült Államok felé. Ahogyan megígértük.

– De ez teljesen lehetetlen! – tágult ki Konyev szeme. – Nem mehet el! Nem szabad elmennie!

– Jól van, jól van – mormolta Boranova megnyugtatón. – Mondja el szépen, miről van szó?

Konyev talpra szökkent. – Áttekintettem az adatokat, maga ostoba nőszemély, és minden teljesen világos. Itt kell tartanunk Morrisont! Mindenáron itt kell tartanunk!

Boranova arca elvörösödött. – Hogy merészel sértegetni engem, Jurij? Magyarázatot követelek, különben eltávolítatom a programtól! Mi ez az újabb mániája Alberttel kapcsolatban?

Konyev félig fölemelte az öklét, mintha le akarna sújtani valamire, de éppen nincs a közelében semmi, amit megüthetne.

– Bocsánat, bocsánat! – lihegte. – Visszavonom a jelzőt. De meg kell értenie!

Egész idő alatt, míg az agyban tartózkodtunk, végig, mialatt megkíséreltük letapogatni Sapiro gondolatait, Albert Morrison hazudott nekünk. Tisztában volt vele, mi történik. Tudnia kellett mindent, és gondosan a helytelen irányba terelt bennünket. Itt kell maradnia, Natalja, és itt kell maradnia a műszerének is! Sohasem engedhetjük el!

TIZENNYOLCADIK FEJEZET Visszatérés?

„A győzelemmel csak az a baj, hogy te éppen
a másik oldalon is lehetsz.”

(Gyezsnjev)

81

Morrison minden erejével igyekezett féken tartani az érzéseit. Természetes felajzottság kerítette hatalmába. Nemsokára hazamehet! Hamarosan szabad lesz megint! Biztonságban lesz. Sőt mi több, még...

De ezt a lelkét felzaklató gondolatot még nem volt mersze szabadjára engedni.

Jurij Konyev félelmetesen intelligens, és máris gyanakszik. Morrison gondolatait, ha nagyon összpontosított rájuk valaki, talán kihámozhatta valahogyan az arckifejezéséből.

...Vagy csupán játszadoznak vele? Ez lehet az érem másik oldala!

Talán meg akarják törni, és végül a maguk céljaira akarják fölhasználni? Ősrégi fogás a remény fölkelése, majd váratlan megsemmisítése-sokkal rosszabb, mint a remény teljes hiánya, akár egész idő alatt.

Vajon képes lehet Natalja Boranova ilyesmire? Lám, még az erőszaktól sem riadt vissza, amikor önszántából nem tartott vele. Tétovázás nélkül megfenyegette tudományos pályafutásának lerombolásával, hogy bekényszerítse a hajóba. Vajon milyen messzire menne még el? Lehet, hogy semmi sem tartaná vissza?

Óriási megkönnyebbüléssel dobbant meg a szíve, amikor megjelent Szofija Kalinyina. Ő biztosan nem lehet részese egy ilyen sötét tervnek.

Még inkább meggyőződött erről, amikor a lány rámosolygott és sokkal boldogabbnak látszott, mint eddig valaha. Megfogta és a karjába öltötte a férfi kezét.

– Nos, hamarosan hazamegy. Annyira örülök, hogy így alakul a dolog – mondta Kalinyina, és Morrison képtelenségnek tartotta, hogy ezek a szavak, ez a hanghordozás, ez az arckifejezés, egyszóval mindez egy gondosan kitervelt hazugság része volna.

– Remélem, valóban hazamehetek – fogalmazott Morrison mégis óvatosan.

– Természetesen – nyugtatta meg a lány. – Utazott már valaha kávédarálón?

Morrison egy pillanatig elgondolkodott az orosz szó jelentésén, majd megpróbálta angolul értelmezni a dolgot. – Talán NER-re gondol? Napenergiával működő repülőre?

– Ez egy szovjet modell. Sokkal jobb, mert könnyű motorja is van. Az ember nem számíthat mindig a napenergiára.

– De miért azzal megyünk? – közben függén lépdeltek az alagút felé, amely kivezetett a Grottából.

– Miért ne? Tizenöt perc alatt Malenkijgrádban leszünk, és mivel még sohasem utazott szovjet modellen, biztosan élvezni fogja. Ez is egy további módja a hazatérésére

megünneplésének.

– Kicsit félek a magasságtól. Valóban biztonságos a dolog?

– Teljes mértékben. Én különben sem tudok ellenállni a csábításnak. Most igazán nagyszerű helyzetben vagyunk, és ki tudja, meddig tarthat még... Akármit akarunk, mindent megkapunk, egyelőre. Csak annyit mondtam: „Egy kávédarálóra lenne szükségünk”, mire fülig érő mosollyal felelték: „Miért ne, dr. Kalinyina? Odakint vár magukra.” Tegnapelőtt még egy tányér céklalevesért is bonyolult kérvényt kellett volna kitöltenem. Ma pedig a Szovjetunió Hőse vagyok, persze még nem hivatalosan. Mindnyájan azok vagyunk. Maga is, Albert.

– De remélem, nem kell itt maradnom a hivatalos ünnepségre – dörmögte Morrison még mindig óvatosan.

– A hivatalos ünnepségre a Grottában kerül majd. sor, természetesen minden különös fölhajtás nélkül. Az oklevelét persze majd eljuttatják magához. Talán egy hasonlóan szerény ünnepség keretében a nagykövetség nyújtja majd át egy csöndes washingtoni intézményben.

– Az sem szükséges – felelte Morrison. – Természetesen örömmel veszem a megtiszteltetést, de tökéletesen elég lesz, ha postán elküldik.

Ekkor befordultak egy folyosóra, amelyen Morrison még sohasem járt, és olyan hosszan mentek rajta, hogy végül gyötörni kezdte a kérdés, vajon hová igyekezhetnek. Nos, semmi ok a riadalomra, gondolta magában Morrison, amikor végül kiértek egy kis repülőtérré.

A kávédarálót azonnal fölismerte. Hosszú szárnyának teljes felső felületét csillogó napelemek borították, pontosan olyanok, mint az amerikai NER modelleken. Viszont az amerikai gépek kizárólag a napenergiára támaszkodtak. Ezen viszont kis, kétségtelenül kerozinnal működő segédmotorokat is látott. Kalinyina ugyan szovjet újítként állította be a dolgot, Morrison azonban arra gondolt, hogy a szovjet napelemek bizonyára nem olyan hatékonyak, mint az amerikaiak.

Egy szerelő ácsorgott a kávédaráló mellett, és Kalinyina hosszú, magabiztos lépésekkel közeledett hozzá.

– Mondja, kipróbálták a gépet?

– Olyan, akár egy álom – válaszolta a szerelő.

A lány bólintott és elmosolyodott, de továbblépve azért odasúgta Morrissonnak: – Persze, mindjárt magam is ellenőrzöm. Hallottam már olyan álmokról, amelyek lidércnyomássá fajultak.

Morrison aggodalommal vegyes érdeklődéssel tanulmányozta a gépet. Úgy nézett ki, mint egy normális repülő csontváza, és minden része valahogy vékonyabb és hosszabb volt a szokásosnál. A pilótafülke parányi volt, mint egy szappanbuborék a hatalmas szárnyak alatt és a hosszú faroknyúlvány elején.

Kalinyinának majdnem kétrét kellett görnyednie, hogy belebújhasson. Morrison figyelte, hogyan ellenőrzi a kormány szerkezetet. Végül, meglehetősen tekintélyes idő múltán a lány kigördült vele a kifutópályára, megfordult és visszakormányozta. Bekapcsolta a rotorokat, lassú járatban forgatta egy darabig, azután mindent lekapcsolt és kimászott a gépből.

– Nagyon jól működik – mondta. – Az üzemanyagkészlet kielégítő és a nap is fényesen ragyog. Többet igazán nem is kívánhatunk.

Morrison bólintott és körülkémlt. – Fölmerül a kérdés: hol a pilóta?

Kalinyina tekintete fagyossá vált. – Hol a pilóta? Netán férfira számított? Miféle

nemi sovinizmus ez? A saját kávédarálómnak én vagyok a pilótája!

– Maga? – kiáltott föl Morrison ösztönösen.

– Igen, én! És miért ne? Megvan a jogosítványom és a mesterpilóta igazolványom is! Szálljon be!

– Bocsásson meg – motyogta Morrison. – Én nagyon ritkán repülök és a légi utazás számomra még mindig valamiféle rejtély. Úgy képzeltem, hogy egy pilóta a maga munkáján kívül semmi mást nem csinál, és ha valakinek más munkája is van, akkor nem is lehet pilóta. Érti, hogy mire gondolok?

– Még csak nem is próbálom kitalálni, Albert. No, szálljon be végre!

Morrison nehézkesen bekecmergett, ügyelve rá, hogy kárt ne tegyen a gép valamelyik alkatrészében, vagy netán az egész gépben.

Letelepedett az ülésre és rémülten nézett a kávédaráló mellette lévő, jobb oldali, nyitott oldalára. – Itt nincs valami ajtó, amit becsukhatnánk?

– Ugyan, miért vágyik csukott ajtóra? Tönkretenné a repülés pompás érzését. Csatlolja be magát és tökéletes biztonságban lesz. No várjon, hadd mutassam meg! Hmm, készen van már? – A lány a mögötte lévő pilótaülésben helyezkedett el, és látszott, hogy nagyon elégedett magával. Szorosan egymás közelében ültek, ez legalább nyújtott valami vigaszt Morrison számára.

– Már egészen beletörődtem – dűnyögte Morrison. – Olyan közel állok a készenléthez, amennyire csak lehet.

– No ne butáskodjon! Meglátja, egészen megkedveli majd. A motort általában a felszálláshoz használjuk.

Ekkor a hajtómű magas hangon fölcsipogott és behallatszott a rotorok ütemes csattogása. A kávédaráló lassan fölemelkedett a földről és éppolyan kimérten elfordult. Közben kissé féloldalára billent, és Morrison azon kapta magát, hogy félig kilóg a nyitott oldalon és rémülten kapaszkodik a biztonsági övébe. Alig volt képes úrrá lenni a vágyon, hogy átölelje Kalinyinát, teljesen mentesen minden erotikától, csupán a biztonság kedvéért.

A kávédaráló hamarosan egyenesbe állt, és Kalinyina hozzáfordult: – Most figyeljen! – és lekapcsolta a motort, majd benyomott egy gombot, amelyen cirill betűkkel állt: „NAPHAJTÓMŰ”. A pőfögés elhallgatott, a rotorok leálltak, amint az orron lévő propeller zajtalanul beindult. A gép lassan, csaknem teljesen hangtalanul előreleendült.

– Hallgassa a csöndet – suttogta Kalinyina. – Olyan, mintha a semmin siklanánk. Morrison szédülő fejjel lenézett.

– Nem esünk le – nyugtatta Kalinyina. – Még ha egy felhő el is takarná a napot vagy valami rövidzárlat folytán kikapcsolódnának a fotoelektromos elemek, a tartaléktartályokban van elég üzemanyag, hogy jó pár kilométert megtegyünk egy biztonságos leszállóhelyig. Talán még ha akarnám sem tudnám elérni, hogy ez a gép lezuhanjon. Az egyetlen valós veszélyt az erős szél jelentené, aminek pillanatnyilag nyoma sincs.

– Egész szelíden mozog – nyelt nagyot Morrison.

– Hát persze. Alig megyünk gyorsabban, mint egy átlagos autó, viszont az érzés sokkal kellemesebb. Nekem legalábbis tetszik. Próbálja ellazítani magát és nézze az eget. Nincs békésebb jármű ennél a kávédarálónál.

– Mióta ért a vezetéséhez? – érdeklődött Morrison.

– Huszonnégy éves voltam, amikor megkaptam a mesterpilóta igazolványomat. Ugyanakkor kapta meg Ju... szóval ő is. Sok békés délutánt röpködtünk végig ehhez

hasonló gépeken. Egyszer még versenygépeket is kaptunk és igazi mélyrepüléseket végeztünk velük. – A lány arca enyhén eltorzult, amikor e szavakat kiejtette, és Morrisonnak úgy tetszett, hogy csupán búfeledtetés céljából szerezte meg most ezt a gépet, semmi másért.

– Az biztosan nagyon veszedelmes lehet – mormolta.

– Nem igazán, már ha tudja az ember, hogy mit akar csinálni. Egyszer végigsiklottunk a Kaukázus előhegyei mellett, az valóban veszedelmes lehetett volna. Egy váratlan szélroham nyugodtan nekivághatott volna a hegyoldalhoz, és az igazán nem lett volna vicces, de hát akkor még fiatalok és vakmerőek voltunk. Bár talán jobban jártam volna, ha akkor bekövetkezik egy baleset...

Kalinyina hangja elhalt, s az arca is elsötétült egy pillanatra, de nyomban utána úgy látszott, valami belső gondolat visszacsalja rá a mosolyt.

Morrison érezte, amint ismét eluralkodik rajta a bizalmatlanság. Miért teszi ilyen boldoggá a lányt Konyev pusztá emléke, miközben a miniatürizált hajón még ránézni sem volt hajlandó?

– Úgy látom, nem esik nehezebb beszélni róla, Szofija – jegyezte meg Morrison. Majd szántszándékkal kimondta a tabu alá eső nevet: – Úgy értem, Jurijról. Sőt, úgy látom, egyenesen boldog, ha megemlítheti. Miért?

– Biztosíthatom, Albert, hogy nem holmi szentimentális emlékek tesznek boldoggá – szűrte a szót a fogai között Kalinyina. – A harag, a csalódottság és a fájdalom kegyetlenné teheti az embert. Én is vágyom a bosszúra, és vagyok elég rosszindulatú, vagy mondjuk inkább, elég emberi ahhoz, hogy boldoggá tegyen majd, ha ez bekövetkezik.

– Bosszú? Nem értem.

– Pedig egészen egyszerű a dolog, Albert. Akkor fosztott meg a szeretetétől, a lányomat pedig az apjától, amikor nem vághattam vissza. Mindezzel nem törődött, míg megvolt az álma, hogy a miniatürizációt olcsón és gyümölcsözőn fölhasználható eljárásá teszi és ezáltal a világ, sőt talán az egész emberi történelem legnagyobb tudósává lép elő.

– Ez azonban nem sikerült neki. Nem tudtuk megszerezni a szükséges információkat Sapiro agyából. Ezzel maga is tisztában van.

– Igen, de maga nem ismeri őt. Ő sohasem adja föl, egyenesen a Fúriák hajszojájá! Futtában láttam, hogyan nézett magára, miután visszatértünk a Sapirov testében tett utazásból. Én nagyon jól ismerem ezt a tekintetet, Albert. Egyetlen pillantásából rájövök a gondolatai leglényegére. Azt hiszi, hogy maga tudja a választ!

– Hogy mi lehetett Sapiro agyában? Nem tudom. Honnan is tudhatnám?

– Az nem is számít, hogy maga tudja-e vagy sem, Albert. Azt hiszi, hogy maga tudja, ezért sokkal jobban akarja magát és a műszerét, mint bármit eddig egész életében. Annál pedig egyértelműen jobban, amennyire engem vagy a saját gyermekét kívánta. Különbözik most éppen őtőlé viszem minél távolabb, Albert. A saját kezemmel cipelem ki a Grottából és a saját szememmel bizonyosodom meg róla, hogy elindul a hazája felé. Aztán majd megnézem, hogyan önti el a halálos kétségbeesés, amikor látja, hogyan foszlanak szerte a reményei.

Morrison megrökönyödve nézett a lányra, miközben a kávédaráló csöndesen suhant a célja felé, Kalinyina vaskezeivel a kormányán. Sohasem gondolta volna, hogy a lány képes ilyen önemészítően gonosz arckifejezést ölteni.

Boranova csak hallgatta Konyev zihálva előadott érzelmi kitörését, és érezte, amint kezdi magával ragadni a férfi mélységes meggyőződésének örvénye. Ez egyszer már megtörtént, amikor meggyőzte róla, hogy Sapirovdokló tudata letapogatható és ennek elvégzéséhez az amerikai idegfizikus, Morrison az igazi kulcsfigura. Akkor magával ragadták a hullámok, de most megkísérelt ellenállni.

- Teljesen őrült gondolatnak hangzik – jelentette ki végül.
- Ugyan, mit számít, minek hangzik, ha egyszer igaz? – kiáltotta Konyev.
- Ó, és valóban igaz?
- Én biztos vagyok benne!
- Arkagyij kellene most ide, hogy idézze az apját, aki szerint a hevesség még nem bizonyítja az igazságot – mondta Boranova.
- De az ellenkezője sem bizonyítja. Ha egyszer elfogadja, amit mondok, azt is beláthatja, hogy semmiképpen sem hagyhatjuk futni. Most semmi esetre sem, és az is lehet, hogy soha!

Boranova határozottan megrázta a fejét. – Már késő. Semmit sem tehetünk. Az Egyesült Államok visszaköveteli, és a kormányunk is beleegyezett a hazautazásába. És a kormány most már nem táncolhat vissza egy világméretű konfliktus kockázatása nélkül.

- Annak tudatában, hogy mi forog kockán, Natalja, még ezt is meg kell kockáztatnunk. Világválság biztosan nem tör ki. Lesz majd láрма és heves ökölrázás egy-két hónapig, azután, ha mindenképpen muszáj, el is engedhetjük, vagy éppen szervezhetünk valamilyen balesetet...

Boranova erre mérgesen talpra szökött. – Nem! Amit maga javasol, egyenesen elképzelhetetlen! Ez itt a huszonegyedik század, nem a huszadik!

- Akármelyik században is élünk, Natalja, az a kérdés áll előttünk, hogy az univerzum a miénk lesz, vagy az övék?
- Maga is tisztában van azzal, hogy Moszkvát nem győzheti meg e tét valóságosságáról. A kormány megszerezte, amit akart: a biztonságos behatolás és visszatérés lehetőségét egy élő szervezetből. Ebben a pillanatban mindössze ennyit kívánnak. Arról sejtelmük sincs, hogy Sapirovdoklatait akartuk föltárni. Ezt sohasem hoztuk a tudomásukra.

- Komoly hiba volt!
- Ugyan, Jurij! Tudja maga, mennyi időbe került volna meggyőzni őket, hogy hozzuk el Albertet erőszakkal, ha magától nem jönne? Nem óhajtottak volna szembenézni egy válsággal, még akkorkával sem, amivel most állnak szemben, s amelyik igazán jelentéktelen. Most azonban sokkal nagyobb kockázat vállalására kellene rábeszélnie őket. És ezzel nem csupán kudarcot vallana, hanem még arra is bátorítaná őket, hogy piszkálják meg Albert ideérkezésének körülményeit, amit igazán nem engedhetünk meg magunknak.

– A kormányzat nem egy egységes sziklatömb. Sok magas rangú hivatalnok akad, akik szerint túlságosan is készségesen behódolunk az amerikaiaknak, hogy túl nagy árat fizetünk azért a pár, alkalmi vállon veregetésért, amiben időnként részesítenek. Vannak ott, akikhez hozzáférkőzhetnek.

- Már régen sejtettem, hogy ez a helyzet. Veszedelmes játékot űz maga, Jurij.

Magánál különbek is belegabalyodtak már az ilyesféle intrikákba – és komisz véget értek.

– De ez egy olyan lehetőség, amelyet ki kell használnom! Ha kell, az egész kormányzatot fölforgatom. De ahhoz, hogy ezt megtehessem, a kezünkben kell legyen Albert Morrison. Ha egyszer elmegy, mindennek vége... Mikor várható az indulása?

– Este. Szofijával úgy véltük, hogy a föltűnés elkerülése és azok figyelmének elterelése végett, akik ellene vannak az amerikaiakkal való együttműködésnek, az éjszaka jobb lesz, mint a nappal.

A férfi tágra meredt, már-már kidülledő szemmel bámult Boranovára. – Szofijával? – kiáltott föl indulatosan. – Neki ugyan mi köze az egészhez?

– Ő a felelős Albert hazautaztatásának részleteiért. Saját maga kérte ezt a feladatot.

– Hogy? Ő maga kérte?

– Igen. Azt hiszem, hogy egy kis ideig még szeretett volna együtt maradni vele. – Némi fullánkossággal még hozzátette: – Lehet, hogy maga nem is vette észre, de eléggé megkedvelte ezt az amerikaiit.

– Szó sincs róla! – csattant föl Konyev megvetően. – Ismerem azt a boszorkányt. Ha egyáltalán ismerek valakit, hát őt aztán igen, minden gondolatot, ami csak megfordul a fejében. Tőlem viszi el őt! Mialatt végig mellette ült a hajóban, megfigyelhette minden mozdulatát... Biztosan rájött, mennyire fontos, és most engem akar megfosztani tőle! Biztosan nem várja ki az estét! Amint csak lehet, útnak indítja!

Ezzel Konyev fölpattant és futva távozott a helyiségből.

– Jurij! – kiáltott utána Boranova. – Jurij, mit akar csinálni?

– Megállítom! – hangzott a válasz már messziről.

Boranova elgondolkodva nézett a férfi után. Megállíthatta volna. Megvolt hozzá a hatalma. Megvoltak a szükséges eszközei, de mégis...

És mi a helyzet, ha Konyevnek igaza van? Mi van, ha valóban a világmindenség sorsa forog kockán? Ha most megakadályozza, akkor minden, valóban minden, az amerikaiak kezébe kerülhet. Ha viszont futni hagyja, akkor olyan válság keletkezhet, amilyenre már nemzedékek óta nem volt példa.

Most azonnal döntenie kell!

Újragondolta a helyzetet.

Ha most megállítja, akkor, akárhogy is, csinált valamit. Ha végül kiderül, hogy mégis Konyevnek volt igaza, akkor kizárólag őt illetheti a vád, hogy megakadályozta és ezzel eljátszotta az egész Univerzumot! Ha viszont futni hagyja, és a férfi föltevése hamisnak bizonyul, akkor az ő közreműködését hamar elfelejtik. Hiszen miért lenne akkora hiba egy el nem követett cselekedet?

Ha most semmit sem tesz, akkor az egész Konyev vállára nehezedik. Ha valahogy megakadályozza Morrison visszatérését az Egyesült Államokba és végül a kormánynak megalázó körülmények között kell kiadnia az amerikaiit, akkor Konyevé lesz minden felelősség. Ő, Boranova nem veszíthet semmit, hiszen anélkül rohant el tőle, hogy bármit is mondott volna a szándékáról és ő joggal hivatkozhat rá, hogy sejtelve sem lehetett arról, hogy Konyev nyíltan szembehelyezkedik a hatóságok kinyilvánított szándékával. Ő maga tehát tiszta marad. Ha viszont Konyev megakadályozza Morrison hazatértét, és végül kiderül, hogy helyesen cselekedett, a kormány pedig megnyeri az utána várható szópárbajt, akkor ő csak elismerésre számíthat, hogy nem akadályozta meg a dolgot. Még azt is mondhatja, hogy a férfi az ő hozzájárulásával cselekedett.

Egyszóval, ha megállítja, a legrosszabb esetben elítélik, a legjobb esetben pedig semleges helyzetben lesz. Ha pedig nem tesz semmit, a semleges megítélés lesz a legrosszabb, a legjobb pedig, hogy elismerik!

Boranova tehát inkább nem tett semmit.

83

Morrison úgy döntött, hogy Kalinyinának igaza van. Ahogy múltak a percek, egyre kevésbé érezte kellemetlenül magát a gépen, sőt mind jobban élvezte a helyzetet.

A szerkezet vázát alkotó hálószerűségeen keresztül jól láthatta odalent a földet. Megítélése szerint olyan harminc méternyire lehetett alattuk és csöndesen siklott tova.

Kalinyina feszült figyelemmel ült a kormány mögött, bár Morrison nem úgy vette észre, hogy sok dolga lett volna. Föltehetően a gyakorlata és jó megfigyelő képessége tette lehetővé, hogy aprólékos kormányműveletek nélkül tartsa a gépet a megfelelő irányban.

– És mi történik, Szofija – kérdezte –, ha erős ellenszéllel találja szemben magát?

– Akkor be kellene kapcsolnom a motort és fogyasztanom kellene az üzemanyagot – válaszolta Kalinyina, de a szemét le sem vette a kormányúrról. – Ha valóban erős szél fújna, egyáltalán nem használhatnánk a gépet, de ma, szerencsére eszményi idő van a siklórepüléshez.

Morrison kezdett olyasmit érezni, ami az igazán jó közérzetre emlékeztette, s amiben nem volt része, amióta elhagyta az Egyesült Államokat, sőt még azt megelőzően sem jó ideje. Maga elé képzelte a hazájába való visszatérést. Most először engedte meg magának ezt a fényűzést.

– És mi lesz azután, hogy megérkezünk a malenkijgrádi szállodába? – kérdezte.

– Autóval kimegy a legközelebbi repülőtérre – válaszolta Kalinyina élénken –, és fölszáll egy Amerikába induló repülőgépre.

– Mégis, mikor?

– A menetrend szerint ma este. Megpróbálom elintézni, hogy minél hamarabb...

– Már ugyancsak szeretne megszabadulni tőlem! – rikkantotta Morrison csaknem kedélyesen.

– Igen. Pontosan – vágta rá a lány azonnal, nem kis meglepetésére.

Figyelmesen megvizsgálta a fiatal nő profilját. A leplezetlen bosszúszomj régen eltűnt róla, de megmaradt valami hideg elszántság, amitől Morrisonnak borsózott a háta. Amerikába érkezésének képe mintha kezdett volna homályba veszni...

– Valami baj van talán, Szofija? – kérdezte.

– Nem, pillanatnyilag nincs semmi baj. Csak attól tartok, hogy... ő utánunk ered. A vérfarkas szagot kapott, úgyhogy a lehelő leghamarabb útnak kell magát indítanom.

84

Malenkijgrad városa kitárulkozott alattuk, bár igazán aligha volt városnak nevezhető. A nevéhez illően valóban kicsi volt és minden irányban hirtelen ért véget a sík tájon.

Lényegében a miniatürizációs programon dolgozók alvóvárosa volt, és most,

világos nappal, teljesen kihaltak látszott. Néha egy-egy gépjármű tűnt fel, néhány gyalogos mutatkozott, és természetesen ott voltak a poros utcákon játszadozó gyerekek.

Morrison rádöbbsent, hogy sehogyan sem tudja kitalálni, vajon hol helyezkedhet el Malenkijgrad és a Grotta a Szovjetuniót alkotó, hatalmas földdarabon. Mindenesetre nem a nyírfaterdők vagy éppen a tundra övezetébe esett. A kora nyári melegben határozottan félsivatagosnak tűnt a táj. Éppúgy lehetett Közép-Ázsiában, mint a Kaszpi-tengert övező sztyeppék európai oldalán. Sehogyan sem tudta megítélni.

A kávédaráló most ereszkedni kezdett, mégpedig sokkal simábban, mint egy fölvonó. Morrison eddig el sem tudta képzelni, hogy ilyen lágy ereszkedés egyáltalán lehetséges. A következő pillanatban a kerekek talajt fogtak, és a könnyű gép szinte azonnal megállt. A szálloda háta mögött szálltak le, amelynek kis épülettömbjét már a levegőből fölismerte.

Kalinyina fürgén kiszökött a gépből és intett Morrisonnak, aki jóval megfontoltabban követte.

– És most mi lesz a kávédarálóval? – kérdezte.

– Vele megyek majd vissza és leparkolom a Grotta repülőterén, ha megfelelő marad az időjárás – válaszolta a lány hanyagul. – Most jöjjön, menjünk előre, elkísérem a szobájáig, ahol pihenhet egy keveset és megtervezhetjük a következő lépést.

– Arra a szobára gondol, amely előtt ott állnak a katonák?

– Most nem lesz ott semmiféle őrség – csattant föl a lány ingerülten. – Most nem tartunk tőle, hogy megkísérli a szökést. – Kalinyina ekkor idegesen körülpillantott. – Bár, igazság szerint, most nem is bánám, ha itt lenne egy-két katona.

Morrison hasonló feszültséggel követte a példáját, viszont ő úgy döntött, hogy egyáltalán nem hiányoznak neki a fegyveres örök. Az jutott eszébe, hogy ha Konyev valóban érte jönne, amitől Kalinyina olyan nyilvánvalóan retteg, éppenséggel katonákat is hozhat magával erősítésül.

Ugyanakkor vigasztaló gondolata is támadt: Vajon valóban tartania kell ilyesmitől? A lány határozottan ellenséges Jurij iránt, bármit képes lenne föltételezni róla.

De ez a gondolat nem nyugtatta meg igazán.

Morrison eddig nem látta a szálloda épületét világos nappal. Általában nem volt rá módja, hogy alaposabban megnézzze. Feltételezte, hogy bizonyára csak hivatalos látogatók vagy különleges vendégek számára szolgál, amilyen ő is, ha egyáltalán igényt tarthat erre a besorolásra. Elgondolkodott rajta, hogy ez a kis épület vajon tele volt-e már valaha? Az a két éjszaka, amit eddig itt töltött, mindenesetre gyanúsán csendesnek bizonyult. Nem emlékezett rá, hogy bármiféle neszt hallott volna a folyosón, és az étterem, ahol ebédeltek, szintén csaknem teljesen üres volt.

Éppen az étteremre gondolt, amikor a szálló elé értek, ahol a bejárat egyik oldalán egy vörösésbarna hajú, testes nő sütkérezett a napon, valami könyvvel a kezében. Orra hegyére biggyesztett félszemüveget viselt. (Morrison még meg is lepődött az ósdi darab láttán. Ritkaságszámba ment manapság a szemüveg, amikor a szemtengely-kiigazítás rutinműveletnek számított és teljesen természetes jelenség volt a jó látás.)

A szemüveg és az arcán tükröződő elmélyült figyelem annyira megváltoztatta a külsejét, hogy Morrison talán fel sem ismerte volna, ha nem éppen az étterem jár az eszébe. Az a pincérnő volt az, akihez három nappal ezelőtt segítségért fordult, és aki olyan kurtán visszautasította: Valerija Paleron.

– Jó reggelt, Paleron elvtársnő – vetette oda ridegen, nyers hangon és barátságtalan képpel.

A nő látszólag föl sem vette a dolgot. Fölnézett rá, levette a szemüvegét és megszólalt: – Ó, az amerikai elvtárs. Hát visszatért, épen és egészségesen! Gratulálok.

– Ugyan mihez?

– Az egész városban erről beszélnek. Valami fontos kísérletet végeztek és teljes sikert arattak.

– Nem szabadna, hogy a városban erről pletykáljanak – sziszegte Kalinyina elsötétülő arccal –, semmi szükségünk lepcsés szájakra.

– Miféle szájakra? – méltatlankodott a pincérnő. – Hiszen itt mindenki a Grottában dolgozik – vagy ha nem ő, hát egy közeli rokona! Miért ne tudhatnánk és miért ne beszélhetnénk róla? Talán én se hallottam volna meg? Dugtam volna be a fülemet? Nem hordozhatom úgy a tálcákat, hogy közben az ujjam a fülemben van! Hallottam, hogy maga is nagyon derekasan viselkedett, és agyba-főbe dicsérik érte – fordult a nő Morrisonhoz.

De az csak megvonta a vállát.

– És ez az ember – fordult Paleron a homlokát ráncoló és egyre türelmetlenebb Kalinyinához – még el akart menni innen, mielőtt részt vehetett volna ebben a hőstettben! Még engem is megkért, hogy próbáljam megszöktetni, engem, egy felszolgálót! Persze azonnal jelentettem a dolgot, és ez csöppet sem tetszett neki. Nézze csak, még most is hogy mereszti rám a szemét. – És Paleron megfenyegette Morrison az ujjával. – Gondolja csak meg, milyen nagy jót tettem magával. Ha én nem akadályozom meg, hogy valami szamárságot csináljon, akkor most nem lenne egész Malenkijgrad, sőt talán Moszkva adu-ásza! Ez a kis carica meg biztosan a szívébe zárta érte!

– Ha azonnal nem hagyja abba ezt a pimaszkodást – förmedt a nőre Kalinyina –, majd én jelentem föl magát a hatóságoknál!

– Csak rajta – felelt vissza Paleron csípőre tett kézzel. – Én elvégzem a munkámat, tisztességes állampolgár vagyok és nem tettem semmi rosszat. Ugyan mit jelenthetne rólam? Különben itt vár magukra egy luxuskocsi.

– Nem látok semmiféle luxusautót – nézett körül Kalinyina.

– Nem itt a parkolóban, hanem az épület túloldalán.

– És miből gondolja, hogy nekem szánták?

– Maguk az egyedüli fontos személyek ma a szálló körül. Ki másnak szánták volna? Talán a portásnak? Vagy a hordárnak?

– No, menjünk, Albert – fordult Morrisonhoz Kalinyina csak vesztegetjük itt az időnkét. – Ezzel elviharzott a pincérnő mellett, olyan közel, hogy még a lábára is rálépett, talán nem is egészen véletlenül. Morrison sután ügetett utána.

– Utálok ezt a nőt! – fakadt ki Kalinyina, amint fölfelé kapaszkodtak a lépcsőn Morrison második emeleti szobája felé.

– Gondolja, hogy a Központi Egyeztető Bizottság telepítette ide megfigyelőnek? – kérdezte Morrison.

– Ki tudja? De valami nincsen rendben körülötte. Megszállta a szemtelenség ördöge. Nem tudja, hol a helye.

– Hogyhogy a helye? Hát osztálykülönbségek is vannak a Szovjetunióban?

– Ne gúnyolódjon, Albert! Elvben az Egyesült Államokban sincsenek, mégis léteznek maguknál is. Ugyanígy nálunk is. Én is tisztában vagyok az elmélettel, de az

ember nem elméleti alapon él. És ha ezt nem mondta valamikor Arkagyij apja, akkor mondania kellett volna.

Lassan fölballagtak a lépcsőn és odaértek a szobához, amely pár nappal azelőtt Morrisoné volt és ezek szerint máig fönntartották neki. Morrison enyhe undorral nézett körül. Semmi vonzó nem volt benne, bár így, napvilágnál nem volt olyan komor, mint ahogyan visszaemlékezett rá, és a hazatérés reménye egyébként is mindent derűsebbé varázsolt előtte.

Kalinyina letelepedett a két karosszék közül a jobbikba, keresztbe vetette a lábát és türelmetlenül hintáztatta. Morrison azá gy szélére telepedett és elgondolkodva figyelte a karcsú női lábat. Sohasem hitte, hogy hidegvérűen tudna viselkedni feszült körülmények között, így különösnek tűnt a szemében, hogy valaki még nála is idegesebb.

– Nyugtalannak látszik, Szofija – szólalt meg. – Mi a baj?

– Már megmondtam. Ez a Paleron nőszemély idegesít!

– Nem hiszem, hogy ő zaklatná föl ennyire. Mi az igazi probléma?

– Utálom a várakozást. Olyan hosszúak már a nappalok. Még vagy kilenc óra van hátra naplementéig.

– Lenyűgöző, hogy mindössze órákról van szó. A diplomáciai huzavona akár hónapokig is eltarthatott volna. – Morrison látszólag könnyedén beszélt, de a gondolattól hideg gombóc képződött a gyomrában.

– De nem egy ilyen esetben, Albert. Már jó előre intézkedtem. A svédek is benne vannak a dologban. Nem egy amerikai gép jön magáért. Egy amerikai repülő leszállása az ország belsejében még ma is olyasmi, amitől a hatóságaink erősen vonakodnak. Viszont a svédek... egyszóval ők játszanak bizonyos közvetítőszerpet a két ország között, közmegegyezés alapján, és mindent megtesznek azért, hogy ne merüljön föl semmilyen nézeteltérés e téren.

– Az Egyesült Államokban a legjobb esetben is legfeljebb közömbösen nézik a svédeket. Alighanem jobb lett volna valami brit...

– Ugyan már, ezzel az erővel akár texasit is mondhatna. Igazság szerint lehet, hogy a svédek közömbösek maguk iránt, velünk szemben viszont annál kedvesebbek. Mindenesetre Svédországnak az az alapelve, hogy ha meg kell oldani valamilyen kellemetlen helyzetet, akkor a legjobb, ha gyorsan csinálják.

– Hát ez nekem is igen gyors megoldásnak tűnik. Igazából nekem kellene a legjobban siettetnem a dolgot, hiszen én vagyok az, aki minél hamarabb el akar menni innen. De magának mit számít az a néhány óra?

– Már megmondtam magának, hogy Ő a nyomunkban van – hangsúlyozta a névmást erőteljesen Kalinyina.

– Jurij? Ugyan mit lehetne? Amennyiben a kormányuk kiad engem...

– Vannak a kormánynak olyan tagjai, akik igazán nem szívesen adják ki magát, és a barátunk elég szoros kapcsolatban van velük.

Morrison az ajka elé emelte az ujját, és körülnézett.

– „Poloskáktól” tart? – kérdezte Kalinyina. – Az amerikai kémregények újabb mítosza. A poloskák manapság játszi könnyedséggel földeríthetők és hatástalaníthatók még nálam is van mindig egy kis kereső, de még sohasem találtam semmit.

– Akkor hát mondja, amit óhajt – vont a vállát Morrison.

– A barátunk nem rabja a szélsőséges politikának, csak éppen úgy véli, hogy hasznára lehet néhány magas beosztású kapcsolat. Szélsőségesek, gondolom,

Amerikában is akadnak.

– Már mint olyanok, akik túl puhának tartják a szovjetpolitikánkat? Már találkoztam néhányval – bólogatott Morrison.

– No látja, ez természetes is. Őt viszont csak az ambíciói vezérlik, és ha úgy véli, hogy e téren a szélsőségesek segíthetik, akkor maga sem zárkózik el a szélsőségességtől.

– De azt nem gondolhatja komolyan, hogy végrehajt valami puccsot Moszkvában, amivel a keményfejűeket juttatja hatalomra és mindezt ráadásul olyan gyorsan hajtja végre, hogy megakadályozhatja az esti hazautazásomat?

– Rossz irányból közelíti meg a kérdést, Albert. Ha válsághelyzet veszélye nélkül akarja megakadályozni a távozását, akkor rávehet valakit a kormányban, hogy lépjen föl keményen az ügyben, amivel tekintélyes időre elodázhathatja a maga hazautazását. Igen különös cselekedetekre képes a barátunk, ha elhatalmasodik rajta a rögeszméje. Még Natasát is félreállíthatja.

Kalinyina elhallgatott, és beharapta a felső ajkát. Végül fölnézett és folytatta: – Nem adta föl a harcot magával kapcsolatban, és nem is fogja. Ebben biztos vagyok. Mindenképpen el kell távolítanom magát a közeléből.

A lány váratlanul fölállt és apró léptekkel róni kezdte a szobát, olyan arckifejezéssel, mintha az egész világmindenséget akarná a saját szándékainak megfelelő forgásra kényszeríteni. Megállt az ajtó előtt, hallgatózott egy pillanatig, majd hirtelen föltépte.

Valéria Paleron arca elmélázóból meglepett-re váltott, és az egyik öklét úgy emelte föl, mintha ütni akarna vele.

– Mit keres itt? – förmedt rá Kalinyina zordan.

– Én? – kérdezte a pincérmő. – Semmit. Más kérdés, hogy maga mit keres itt? Csak azért jöttem... nem óhajtának-e egy kis teát?

– Nem kértünk semmit.

– Nem is úgy értettem. Udvariasságból kérdezem.

– Akkor merő udvariasságból távozzék. És ne is jöjjön vissza!

Paleron elvörösödött, Kalinyináról Morrisonra vetette a tekintetét, és a foga között szűrve megjegyezte:

– Talán alkalmatlan pillanatban érkeztem!

– Tűnés! – mordult rá Kalinyina, becsukta az ajtót, és kivárt, mintha lassan tízig számolt volna (még az ajka is mozgott közben), azután hirtelen mozdulattal ismét kinyitotta. Nem volt ott senki.

Ismét becsukta, sőt be is zárta az ajtót, átment a szoba távolabbi végébe, onnan suttogta halkán: – Lehet, hogy már jó ideje hallgatózott odakint. A csoszogására lettem figyelmes.

– Ha nincsenek is fejlett műszaki színvonalú poloskák, a régimódi hallgatózás azért ugyancsak működik – dörmögte Morrison.

– Ó, de ugyan kinek a részére?

– Azt gondolja, hogy talán Jurijnak kémkedik? Nem úgy néz ki, mintha elég pénze lenne kémek fölfogadására, vagy tévedek?

– Nem biztos, hogy olyan sok pénzbe kerülne. Egy ilyesféle nőszemély akár élvezetből is csinálhatja.

Rövid, kényszeredett csönd után Morrison szólalt meg: – Ha az a gyanúja, Szofija, hogy kémkednek maga után, miért nem jön velem az Egyesült Államokba?

- Hogyan? – kérdezte a lány, mintha nem hallotta volna.
- Tudja, hogy bajba is kerülhet az én útra bocsátásom miatt?
- Miért? Hivatalos papírjaim vannak, amelyek engedélyezik a távozását.

Utasításra cselekszem.

– Ez sem mentheti meg, ha netán bűnbakra lesz szükségük. Miért nem száll föl velem együtt arra a gépre, Szofija, hogy eljőjön Amerikába?

– Csak így egyszerűen? És mi lenne a gyermekemmel?

– Majd később elküldünk érte valakit.

– Elküldünk? Mégis, mire véljem az ajánlatát?

– Magam sem vagyok biztos benne – pirult el Morrison. – Egészen biztosan jó barátok lehetnék. Egy új országban barátokra lenne szüksége.

– De ez lehetetlen, Albert. Én nagyra becsülöm a kedvességét, az aggodalmát vagy sajnálatát, de ez teljesen lehetetlen.

– De igenis lehetséges! Ez itt a huszonegyedik század, nem a huszadik, Szofija. Az emberek bárhová szabadon utazhatnak a világban.

– Kedves Albert – csóválta meg a fejét Kalinyina –, úgy látom, maga hisz az elméletekben. Igen, az emberek szabadon utazhatnak, de minden országban akadnak bizonyos kivételek. A Szovjetunió semmiképpen sem engedné, hogy egy magasan képzelt és a miniatürizáció területét jól ismerő tudós elhagyja az országot. Gondolja csak végig a dolgot és maga is rájön, hogy ennek így kell lennie. Ha magával tartanék, ez azonnali szovjet tiltakozást vonna maga után, biztosan fölmerülne az elrablásom vádja, és a világ minden sarkából üvöltözve követelnék, hogy küldjenek vissza a nagyobb válság elkerülése végett. És Svédország éppolyan gyorsan akcióba lépne miattam, mint ahogyan most magáért teszi.

– De ami engem illet, engem valóban elraboltak!

– Sokan elhinnék, hogy velem is ez történt, vagy legalábbis szívesebben hinnék ezt, és az Egyesült Államok éppúgy visszaküldene engem, ahogy most a Szovjetunió teszi magával. Az utóbbi hat évtized során több tucat válsághelyzetet oldottak meg ilyesféle papírmunkával, és nem jobb ez, mint a háború?

– De ha határozottan és ismételten kijelentené, hogy az Államokban óhajt maradni...

– Akkor az életben soha nem láthatnám viszont a kislányomat, sőt a pusztá életem is veszélybe kerülhetne. És melleleg, nem is akarok elmenni az Egyesült Államokba!

Morrison meglepett képet vágott.

– Olyan hihetetlennek tartja ezt? Maga talán szívesen maradna a Szovjetunióban?

– Természetesen nem. Az én hazám... – Morrison hirtelen elhallgatott.

– Hát persze – szólt közbe a lány –, maga állandóan az emberiségről, a világméretű szemléletmódról papol, de ha alaposan megkaparjuk és leásunk az igazi érzelmeiig, akkor mégiscsak ott van a hazája. Nekem is megvan a hazám, az anyanyelvem, annak az irodalma, az egész kultúránk és életmódunk. Mindezt nem is akarom föladni.

– Ahogy gondolja, Szofija – sóhajtott föl Morrison.

– Bocsásson meg, Albert, de nem bírom tovább ebben a zárt szobában. Semmi értelme, hogy itt ücsörögjünk. Szálljunk be az autóba, elviszem oda, ahol a svéd gép vár magára.

– De lehet, hogy még nem lesz ott.
– Akkor is a repülőtéren várjunk inkább, mint itt, ahol legalább tudjuk, hogy azonnal bezállhat, amint a gép megérkezik. Szerelném látni, amint biztonságban eltávozik, Albert... azután pedig szívesen megnézem majd az ő képét!
Ezzel már kint is volt a folyosón és sietve csattogott lefelé a lépcsőn. Morrison kapkodva követte. Őszintén szólva ő sem igen bánta, hogy elmehet innen.
Végigsiettek egy szőnyeggel borított folyosón, és egy ajtón kiléptek egy térre, közvetlenül a szálloda oldala mellett.
Odakint, szorosan a fal mellett, egy ragyogóra dukkózott limuzin állt.
Morrison levegő után kapkodva kérdezte: – Micsoda luxusjárművekkel kényeztetnek bennünket? Maga tudja vezetni ezt a szörnyeteget?
– Meg álomban is – mosolyodott el Kalinyina, azután hirtelen megtorpant, és arcáról lehervadt a mosoly.
A szálloda sarka mellől Konyev lépett ki. Ő is megállt, és hosszú pillanatokig úgy meredtek egymásra, mozdulatlanul, mint két Gorgó, akik kővé változtak egymás tekintetétől.

85

Morrison szólalt meg elsőként. – Hát eljött, Jurij, hogy kikísérjen? – kérdezte kissé fátyolos hangon. – Ha igen, hát isten velem. Hazautazom.
A szavak azonban még a saját fülében is hamisan csengtek, és a szíve hangosan dobogott.
Jurij szeme csak annyira rebbent oldalra, hogy gyors pillantást vethessen Morrisonra, majd visszatért eredeti helyzetébe.
– Menjünk, Szofija – fordult a lányhoz Morrison.
De ezzel az erővel akár ki se nyitotta volna a száját.
Mikor Kalinyina végre megszólalt, Konyevhez intézte a szavait. – Mit akarsz tőlünk? – sziszegte gyűlölködve.
– Az amerikaiit – felelte Konyev hajszálnyival sem finomabban.
– Most viszem ki a repülőtérré.
– Nem lehet. Szükségünk van rá. Félrevezetett bennünket. – Konyev hangja most már nyugodtabban csengett.
– Hiába beszélsz – mondta Kalinyina. – Utasításra cselekszem. Ki kell vinnem őt a repülőgéphez és biztosítanom a bezállását. Nem rendelkezhetsz vele.
– Nem nekem van rá szükségem, hanem a hazának!
– Na ne mondd! Vagy inkább rajta! Mondd ki bátran, hogy a Szent Oroszthon Anyácskának van rá szüksége, és a képedbe nevetek!
– Semmi ilyesmit nem mondok. A Szovjetunióknak van szüksége rá!
– Neked semmi sem számít önmagadon kívül. Menj az utamból!
Konyev ekkor kettejük és a limuzin közé lépett. – Nem, te még mindig nem érted, milyen fontos, hogy itt maradjon! Higgy nekem. A jelentésemet már elküldtem Moszkvába.
– Abban nem kételkedem – és azt hiszem, tudom is, hogy kinek a címére. De a vén morgó-bömbölő most már nem tehet semmit. Csak egy nagyszájú hengegő, és ezt már mindnyájan tudjuk. Az Elnökségben egy szót sem mer majd szólani, vagy ha mégis,

akkorra Albert már árkon-bokron túl lesz.

– Nem! Nem megy sehová!

– Majd én elbánok vele, Szofija – szólalt meg Morrison –, maga nyissa ki a kocsit!

– Közben érezte, hogy enyhe reszketés tör rá. Konyev nem volt nagytermetű, de inasnak és végsőkig elszántnak látszott. Morrison eddig sem gondolta, hogy kiváló gladiátor válna belőle, most meg végképp nem volt kedve semmi ilyesmihez.

Kalinyina fölemelte a kezét és megálljt intett Morrisonnak. – Maradjon ott, Albert, ahol van! – majd Konyevhez fordult. – Mégis, hogy akarsz visszatartani? Talán fegyvered van?

– Nincs – lepődött meg Konyev. – Persze, hogy nincs. A kézfegyverek birtoklása törvényellenes.

– Valóban? Nekem mégis van! – És a kabátzsebéből pisztolyt húzott elő. Kicsi volt, csaknem eltűnt a tenyerében. Szűk nyílása megvillant az ökle és ráfeszülő mutatójja között.

Konyev tágra meredt szemmel hátrált. – Ez egy kábítópisztoly!

– Hát persze. Rosszabb, mint a valódi, nem igaz? Számítottam rá, hogy megpróbálsz beavatkozni, tehát fölkészültem.

– De ez is tilos!

– Akkor jelents föl! Én majd arra hivatkozom, hogy meg kellett védenem magamat bűnös szándékú közbeavatkozásoddal szemben. Még az is lehet, hogy kitüntetnek érte.

– Szó sincs róla, Szofija... – és Konyev egy lépést tett a lány felé.

A lány is hátrált előle egy lépést. – Ne gyere közelebb! Kész vagyok rá, hogy rád löjek, és ezt ebből a távolságból is megtehetem. Ne feledd, mire képes egy kábító! Összezavarja az agyadat. Hát nem így magyaráztad nekem egyszer? Elveszted az eszméletedet és részleges emlékezetkieséssel térsz magadhoz, órákba, sőt talán napokba is beletelhet, míg teljesen rendbe jössz. Még olyasmit is hallottam, hogy egyesek sohasem épültek föl teljesen utána. Képzeld csak el, ha az a csodálatos elméd nem nyerné vissza a régi élességét!

– Szofija! – nyögte a férfi.

A lány csaknem teljesen összeszorított szájjal sziszegte: – Hogyhogy kimondod a nevem? Utoljára akkor hallottam tőled, amikor azt mondtad: „Szofija, mi többé sohasem beszélünk egymással, sohasem nézünk egymásra”. Most pedig beszélsz hozzám és egyenesen rám nézel. Tűnj el innen, és tartsd be a szavadat, te nyomorult... (itt egy olyan orosz szót használt, amelyet Morrison nem értett).

Konyev elfehéredett ajakkal harmadszor is megszólította: – Szofija... hallgass meg! Hidd el, hogy amit azelőtt mondtam neked, az utolsó szóig hazugság volt. Csak most hallgass meg! Ez az amerikai halálos veszedelem a Szovjetunió számára! Ha szereted a hazádat...

– Elegendem van a szeretetéből! Mit adott nekem?

– No és nekem mit adott? – suttozta Konyev.

– Te csak magadat szereled – vetette oda Kalinyina keserűen.

– Nem! Egyre csak ezt hajtogatod, de ez egyáltalán nem így van! Bármilyen különös, de amit most kérek, csakis azért kérem, mert egyedül én menthetem meg a hazámat!

– Azt hiszed? – kérdezte csodálkozva Kalinyina. – Te valóban hiszel ebben? Nos, akkor teljesen őrült vagy!

– Egy csöppet sem. Ismerem a lehetőségeimet. És semmi sem riaszthat vissza...

még te sem! Az ország és a munkám érdekében kellett tőled elszakadnom. És a gyerekeimtől! Ketté kellett szakítanom magam, és elhajítanom a jobbik feletem!

– A te gyerekedet? – kiáltott föl Kalinyina. – Talán vállalod érte a felelősséget?

Konyev lehajtotta a fejét. – Másként nem tudtalak volna félreállítani. Hogyan végezhettem volna zavartalanul a munkámat? Szeretlek téged. Mindig is szerettelek. Végig tudtam, hogy az az én gyerekem és nem is lehet másé!

– Hát ennyire meg akarod kaparintani Albertet? – De a kábítópisztoly meg sem rezzent a kezében. – Kész vagy kijelenteni, hogy a gyerek a tiéd, hogy szeretsz engem... azt hiszed, hogy ezért átadom neked Albertet, azután szépen elfelejted az egészet megint. Hát ilyen kevésre tartod az értelmi képességeimet?

Konyev megrázta a fejét. – Hogyan győzhetnék meg? Persze ha egyszer eldobtam magamtól mindent, számítanom kellett volna rá, hogy ugyanezt vissza is kapom. Hogy még az ország érdekében sem adod át az amerikai, és hallani sem akarsz rólam. De legalább megengeded, hogy megmagyarázzam, miért ennyire fontos nekünk?

– Nem hiszek el semmiféle magyarázatot. – Kalinyina gyors pillantást vetett Morrison felé. – Hallja, mit beszél ez az ember, Albert? – kérdezte. – Maga nem tudhatja, milyen kegyetlenül taszított el bennünket, a lányommal együtt. És most még elvárná, hogy elhiggyem, egész idő alatt szeretett.

– Ez tény Szofija – hallotta Morrison a saját hangját. – Szereti magát, és valóban mindig szerette, elkeseredetten.

Kalinyina egy pillanatra megdermedt. Szabad bal kezével Morrison felé intett, de a szemét közben sem vette le Konyevről. – Maga honnan tudja ezt, Albert? Talán magának is hazudozott?

– Igenis tudja! – kiáltott föl Konyev. – Nyíltan elismeri! Hát nem látod? A komputerével érzékelte. Ha most hagyod, hogy elmagyarázzam a dolgot, mindent megértesz!

– Albert, igaz ez az egész? Igazolja Jurij állítását?

Morrison kétségbeesetten, elkésve szorította össze a száját, de a tekintete mindent elárult.

– Az én szerelmem sohasem ingott meg, Szofija! – bizonygatta Konyev. – Amennyire te szenvedtél, ugyanannyira szenvedtem én is. Csak add át nekem az amerikai és vége lesz ennek az egésznek! Akkor soha többé nem követelem, hogy álljatok félre az utamból. Akkor úgy fogom végezni a munkámat, hogy te és a gyerek is velem vagytok, bármilyen áron, és legyek átkozott, ha nem állok helyt mindkét téren!

Kalinyina Konyevre meredt, és a szemét elárasztották váratlanul kibuggyanó könnyei. – Szeretnék hinni neked – suttogta.

– Akkor higgy is... Az amerikai is megmondta...

A lány alvajáróként lépett Konyev felé, és odanyújtotta neki a kábítópisztolyt.

– De hát az utasításai...! A repülőgéphez! – üvöltött fel Morrison és vadul feléjük vetette magát.

Lendület közben azonban összeütközött egy másik testtel. Kezek kulcsolták át és tartották szorosan, miközben egy hang duruzsolta a fülébe: – Ugyan, ne heveskedjen, amerikai elvtárs, ne támadjon rá két tisztességes szovjet állampolgárra!

Valerija Paleron volt az, aki kemény, lerázhatatlan béklyóba szorította.

Kalinyina a lehető legközelebb húzódott Konyevhez és még mindig a jobb kezében tartotta a kábítót, bár most már egészen más céllal.

Paleron szólalt meg a leghamarabb: – Akadémikus, doktor, itt előbb-utóbb még gyanút kellünk. Gyerünk inkább vissza az amerikai szobájába. No jöjjön, amerikai elvtárs, méghozzá nyugodtan, mert különben még majd fájdalmat okozok magának.

Konyev elkapta Morrison tekintetét és feszesen, a teljes győzelem tudatával a képén elmosolyodott. Mindent megszerzett végre, az asszonyát, a gyermekét, sőt még az amerikaiját is: Morrison pedig szinte látta, ahogyan hazatérésének reménye elpattan és szertefoszlik, mint egy szappanbuborék.

TIZENKILENCEDIK FEJEZET
A fordulat

„Igazi győzelem esetén
nincsenek vesztesek.”

(Gyezsnyev)

86

Morrison ismét a szállodaszobában ült, amelyről jó tizenöt percig azt remélte, hogy soha többé nem kell viszontlátnia. Közel járt a kétségbeeséshez, úgy érezte, még annál is közelebb, mint amikor egyedül hányódott a neuron sejtmedvének áramlatában.

Hát mire ment az egésszel? Újra és újra megfogalmazódott benne ez a gondolat, mintha valami visszhangosító szobában szajkóznák a falak. Vesztes volt. Mindig is született vesztes volt.

Vagy egy napig még azzal is állatta magát, hogy Kalinyina vonzódik hozzá, de természetesen ez sem így volt. Nem volt ő semmi más, csupán fegyver a kezében Konyev ellen, és amikor a férfi hívta, visszaintette magához, akkor rohant hozzá, és nem volt többé szüksége a fegyvereire – sem Morrisonra, sem a kábítópisztolyra.

Bambán meredt a másik kettőre. Egymás mellett álltak az ablakon beszűrődő napfényben. Ők a fényben, maga pedig az árnyékban, ahogyan annak mindig lennie kell.

A pár olyan elmélyülten sugdolózott egymással, hogy Kalinyina nem is volt tudatában a még mindig a kezében szorongatott fegyvernek. Egy pillanatra megroggyant a térde, mintha szeretne megszabadulni a súlytól, le akarná dobni az ágyra, de akkor Konyev sűgött neki valamit, mire csupa figyelem lett, és megint megfedekezett a kezében tartott tárgyról.

– A hatáságaik nem fogják ezt eltűrni! – kiáltott föl Morrison rekedten. – Az volt az utasításuk, hogy engedjenek engem haza!

Konyev fölpillantott, bágyadtan csillogó szemmel, mintha külön erőfeszítésébe kerülne, hogy odafigyeljen a foglyára. Végül is nem volt rá semmi szükség, hogy ő tartsa szemmel az amerikaiit. A pincérnő, Valerija Paleron nagyon is hatékonyan ellátta ezt a feladatot. Jó méternyire állt Morrisontól és a szemét (valahogy derűsen, szó szerint élvezve a helyzetet) egy pillanatra sem vette le róla.

– A kormányunk nem sokat aggályoskodik majd maga miatt, Albert – szólalt meg Konyev. – Nagyon is hamar megváltoztatja majd a véleményét.

Kalinyina lanyha tiltakozó szándékkal fölemelte a bal kezét, de Konyev gyorsan a tenyerébe zárta.

– Ne aggódj, Szofija – mormolta –, a rendelkezésemre álló adatok már útban vannak Moszkvába. Azokon majd el kell gondolkodniuk. Hamarosan vissza kell hívniuk a személyes hullámhosszomon, és amikor közlöm velük, hogy baj nélkül biztonságba helyeztük Morrisont, nyomban akcióba lépnek. Biztos vagyok benne, hogy lesz elég

érvük az Öreg meggyőzésére. Ezt megígérhetem.

– Albert! – fordult most hozzá Kalinyina bánatos hangon.

– Csak nem azt akarja mondani, Szofija, hogy sajnálja – kérdezte ernyedten Morrison –, hogy ennek az embernek egyetlen szavára tönkretette az életemet, akit látszólag annyira gyűlölt?

– Senki sem tette tönkre az életét, Albert – vörösödött el a lány. – Tisztességesen bának majd magával. Ugyanúgy dolgozhat itt is, ahogy a maga hazájában tenné, azzal a különbséggel, hogy itt valós elismerésben lesz része.

– Köszönöm szépen! – horkant fel gúnyosan Morrison, előbányászva iróniája végső maradványát. – Ha maga örvend a sorsom alakulásának, nem is számít, hogy én mit érzek!

– Túl sokat jár a szája, amerikai elvtárs – vágott közbe Paleron ingerülten. – Miért nem ül le inkább? Na, üljön le! – És erővel belenyomta a férfit egy székbe. – Ezzel az erővel várakozhat nyugodtan is, mást úgyszemint.

Ezután Kalinyinához fordult, akinek vállát Konyev védőn ölelte át a jobb karjával. – És maga, kis Carica, még mindig félre akarja tenni az útból ezt a derék szeretőjét, hogy olyan görcsösen szorongatja azt a kábítót? Sokkal szorosabban magához ölelheti őt, ha mind a két keze szabad.

Ezzel odanyúlt a lány kezében tartott fegyverért, s Kalinyina szó nélkül átengedte neki.

– Így ni – dűnnyögte Paleron, és kíváncsian nézegette a kábítót –, sokkal nyugodtabb vagyok, hogy az én kezemben van. Újraéledt szerelme lázában, attól tartok, még vaktában lövöldözni kezd vele. Nincs igazán jó helyen a kezében, kis aranyoskám.

Morrison idegesen összerázkódott. – Ne forgassa felém, maga nőszemély! Utóbb még elsülhet!

Paleron fölényesen pillantott vissza rá. – Nem sül ez el, ha csak én nem akarom, amerikai elvtárs. Tudom én, hogyan kell bánni vele.

Odamosolygott Konyev és Kalinyina felé. A fegyvertől megszabadulva Kalinyina csakugyan mindkét karjával átölelte a férfi nyakát, és apró csókokkal halmozta el. Paleron feléjük fordult és csöndesen mondta, tulajdonképpen nem is nekik, hiszen úgyszemint figyeljek semmire, hanem csak úgy, maga elé: – Tudom én, hogy kell ezt használni. Így ni! Meg így ni!

Először Konyev, utána Kalinyina dőlt el, mint egy zsák.

Paleron visszapördült Morrisonhoz. – Most pedig segítsen nekem, maga idióta, mert gyorsan kell cselekednünk!

És angolul beszélt.

Morrison alig értette meg – csak meresztette a szemét a nőre...

Paleron megtaszította a vállát, mintha mély álomból akarna fölébreszteni valakit.
– Gyerünk! Fogja meg a lábát!

Morrison gépiesen engedelmeskedett. Előbb Konyevet, majd Kalinyinát emelték föl az ágyra, amelyről Paleron előzőleg lerántotta a vékony takarót. Kinyújtóztatta mindkét alakot a keskeny matracon, aztán fürge, gyakorlott mozdulatokkal megmotosztta Kalinyinát.

– Ó! – sóhajtott föl, ahogy egy összehajtogatott papírlapra esett a tekintete, amelyre sűrű gépírással írtak valami hivatalosnak tűnő szöveget. Gyorsan elsüllyesztette fehér kabátkájának zsebébe, és folytatta a kutatást. Egyéb tárgyak kerültek elő, közöttük például egy pár kisméretű kulcs. Azután Konyevet is sebesen végigtapogatta, és a férfi kabáthajtókája belső oldaláról letépett egy kis fémlapocskát.

– A személyes hullámhossza – mondta elégedetlen, és az is eltűnt a zsebében. Végül egy fekete, négyszögletes valamit húzott elő, és Morrison felé mutatta: – Ez a magáé, hanem tévedek.

Morrison felhördült. A komputerprogramja volt az. Annyira elkalandozott a figyelme, hogy nem is vette észre, mikor vette el tőle Konyev. Mohón kapott utána.

Paleron szembefordította egymással a két fekvő alakot, és úgy rendezte el a tagjaikat, hogy ne csússzanak szét. Konyev karját Kalinyina derekára helyezte, majd letakarta őket a pléddel, még alájuk is gyúrte mindkét oldalon, hogy az is együtt tartsa őket.

– Ne bámuljon már rám ilyen bambán, Morrison – szólalt meg, miután végzett a dologgal. – Gyerünk! – markolta meg a férfit a karját meglepő erővel.

Morrison ellenállt. – Hová megyünk? Mi ez az egész?

– Majd később elmondom. Most egy szót se többet. Nincs vesztegetni való időnk. Egy percnyi sem! Egy másodpercnyi sem. Jöjjön! – az utolsó szavakat már indulatosan mondta, mire Morrison némán követte.

Kisurrantak a szobából, és olyan halkán, amennyire a nőtől telt (Morrison ösztönösen utánozta), lementek a lépcsőn végig a szőnyeggel borított folyosón és ki a limuzinhoz.

Paleron kinyitotta az utasülés felőli ajtót a Kalinyinától szerzett kulcsok egyikével, és nyersen odavetette: – Bújjon be!

– Hová megyünk?

– Szálljon be! – és a nő gyakorlatilag betuszkolta őt a kocsiba.

Ő maga azonnal a volán mögé telepedett, és Morrison elnyomta magában a kikíváncozó kérdést, hogy tudja-e vezetni ezt az autót? Lassacskán jutott csak el kábult tudatáig, hogy Paleron több egyszerű pincéernőnél.

Bár, hogy jól játssza az utóbbi szerepet, az érződött a még most is körülötte lengő, és a limuzin belsejének kifinomultan kellemes illatával össze nem illő enyhe hagymaszagból.

Paleron beindította a motort, körülnézett az üres parkolóban, amelyen csak egy kóbor macska vágott át valami fontos dolga után igyekezve, átgördült egy homokos részen, és kijutott a közeli országúthoz vezető bekötőútra.

A limuzin méltóságteljesen gyorsult, és amikor elérte az óránkénti 95 kilométeres sebességet, már kint jártak egy kétsávos műúton, amelyen csak nagy ritkán haladt el mellettük egy-egy szembejövő jármű. Morrison most már úgy érezte, hogy ismét képes normálisan gondolkodni.

Óvatosan kikémlelt a hátsó ablakon. Messze mögöttük egy másik autó éppen befordult egy elágazásba, amely mellett néhány pillanattal azelőtt suhantak el. Úgy látszott, hogy senki sem követi őket.

Morrison megfordult, és figyelmesen megnézte magának Paleront. A nő értelmesnek, de meglehetősen komornak látszott. Most már világos volt számára, hogy a nő eredeti foglalkozását tekintve nemhogy nem egyszerű pincéernő, hanem nagy valószínűség szerint még csak nem is szovjet állampolgár.

– Maga ott ült a szálloda előtt és egy könyvet lapozgatott – szólalt meg Morrison –, úgyhogy látnia kellett, amint megérkezünk Szofijával,

– Eltalálta – mormogta Paleron.

– Maga amerikai ügynök, igaz?

– Egyre élesezűbb!

– Most hová megyünk?

– Az említett repülőtérre, ahol majd fölveszi az a svéd gép. Ki kellett szednem a részleteket Kalinyinából.

– És ismeri az odavezető utat?

– Hát hogye. Én sokkal régebben vagyok már Malenkijgrádban, mint a maga Kalinyinája. De árulja el nekem, miért mondta a lánynak, hogy az a Konyev fickó szerelmes belé? Csak arra várt, hogy ezt egy harmadik személytől hallja. Azt akarta, hogy valaki más is meggyőzze erről, és maga megtette neki. Ezzel minden kártyát átjátszott Konyevnek. Mi a fenéért csinálta?

– Egyetlen oka volt – mondta Morrison csöndesen.

– Az, hogy ez az igazság.

– Az igazság? – csóválta meg a fejét Paleron derűsen. – Maga nem ezen a világon él! De nem ám! Kész csoda, hogy valaki nem vágta jól kupán és ásta el valahol már régen, mégpedig a maga érdekében! Különben honnan tudja, hogy ez az igazság?

– Tudom... – felelte Morrison –, különben is sajnáltam szegényt. Mellesleg tegnap megmentette az életemet. Mindannyiunkat megmentett tegnap. Máskülönben egyszer már Konyev is megmentett.

– Látom, sorban mentegették meg egymást.

– Tulajdonképpen igen.

– De az tegnap volt. Ma új napot kezdett, és nem kellett volna hagynia, hogy a tegnap befolyásolja. Sohasem kerültek volna össze megint, ha maga nem teszi azt a hülye megjegyzést. Lilára esküdözhetne volna magát a fickó, hogy szereti, meg minden, és a nő mégsem hitt volna neki. Nem merte. Hogy megint bolondot csináljanak belőle? Soha! Még egy pillanat, és szépen lekábította volna őt, és akkor jön maga a szövegével: „Hát persze, fiacskám, ez az alak bele van esve magába”, és pontosan ez hiányzott neki. Szerintem, Morrison, nem szabadna kimennie az utcára dadus nélkül.

– Mondja, honnan tudja mindezt? – rezzent össze Morrison idegesen.

– Ott lapultam a kocsi padlóján, a hátsó ülés előtt, hogy elmenjek magával és Kalinyinával és meggyőződjem róla, valóban fölteszi-e arra a gépre. És akkor előjött azzal a marhasággal. Hát tehettem mást, mint hogy megvédem a kábítótól, aztán valahogy visszajuttatom a szobájába, ahol magunk lehattunk, és végül valahogy megszerezem azt a vacakot?

– Köszönöm.

– Ugyan, hagyja! Még azt is elrendeztem, hogy szerelmespárnak tűnjenek. Ha bárki rájuk nyitna véletlenül, csak annyit motyogna, hogy „oppardon”, és máris söpörne onnan... ezzel nyerünk egy kis időt.

– Mit gondol, mikor térnek majd magukhoz?

– Nem tudom. Az attól függ, milyen jól állítottam be a sugáradagot, milyen szellemi állapotban voltak éppen, meg ki tudja, még mitől? De, amikor fölélednek, még egy darabig nem értik majd, mi történt velük. Remélem, hogy abban a helyzetben először is a szerelmük jut majd eszükbe. Azzal is elbíbelődhetnek egy darabig. Amikor meg majd visszaemlékeznek magára és arra, mi a helyzet a moszkvaiakkal, már késő

lesz.

– Nem éri őket maradandó károsodás?

Paleron kurtán odapillantott Morrison aggódó képére. – Nocsak, maga még izgul is miattuk? Miért? Mit számítanak magának?

– Izé... együtt hajóztunk.

Paleron illetlen hangot hallatott. – Azt hiszem, rendbe jönnek. Azzal meg csak jobban járnak, ha egy kicsi lekopik a nyavalyás túlérzékenységből. Akkor szépen összejöhetnek és egész rendes kis család lesz belőlük.

– És maga, magával mi lesz? Jobban tenné, ha fölszállna velem a gépre!

– Ne marhaskodjon! A svédek úgysem vennének föl. Arra kaptak utasítást, hogy egyetlen fickót vegyenek föl, és alaposan meg is vizsgálják majd, hogy tényleg az-e, akit várnak. Egyenesen a Népelességnyilvántartó Hivatalból kaphatták meg biztosan az ujjlenyomatait és retinaképét. Ha nem a megfelelő személyt vagy mellette még valakit is vinnének magukkal, az újabb konfliktushoz vezethetne, márpedig a svédek sokkal okosabbak ennél.

– De akkor mi lesz magával?

– Nos, a gyengébbek kedvéért, azt mondom majd, hogy maga kaparintotta meg a kábítót, őket szépen elcsöndesítette, azután rám fogta és kényszerített rá, hogy kihozzam a repülőtérré, mert maga nem tudta pontosan, hol van. Rám parancsolt, hogy álljak le a kapu előtt, akkor engem is lekábított, a fegyvert meg bedobta az autóba. Holnap korán reggel majd visszamegyek Malenkijgrádba, mint aki valóban kábulatból ébredt.

– De Konyev és Kalinyina megcáfolják majd a történetét.

– Nem néztek felém, amikor rájuk lőttem, és általában nem szoktak emlékezni az emberek a kábítás pillanatára. Másrészt maga a szovjet kormány adta ki az utasítást a hazaküldésére, és ha ez már megtörtént, akkor mondhat Konyev, amit csak akar, semmire sem megy vele, A Kormányzat nyilván elfogadja a fait accompli helyzetet. Egy rubelt, nem is, egy dollárt teszek egy kopekja ellenébe, hogy a legszívesebben elfelejtik majd az egész ügyet. Én meg majd nyugodtan visszamegyek pincérkedni.

– Mégis, biztosan gyanakodni fognak majd magára.

– Majd meglátjuk – vont vállat a nő. – Nyicsevo! Ahogy lesz, úgy lesz. – És halványan elmosolyodott.

Tovább haladtak az országúton, és végül Morrison félénken megkérdezte: – Nem kellene egy kicsit gyorsítanunk?

– Még óránként egy kilométerrel sem – jelentette ki Paleron határozottan. – Éppen csak egy hajszállal a sebességhatár alatt megyünk, és a szovjetek ezen a vonalon minden centiméternyi utat radarral figyelnek. Egyáltalán nem viccelnek a sebességkorlátozással, és semmi kedvem órákig vacakolni egy rendőrőrsön, hogy továbbengedjenek, mert tizenöt perccel hamarabb oda akartam érni ahhoz a repülőhöz.

Már elmúlt dél és Morrison kezdett lassan megéhezni. – Tud valamit arról, mit mondhatott rólam Konyev a moszkvaiaknak? – kérdezte.

Paleron megrázta a fejét. – Nem tudom. Akármiről is volt szó, választ mindenesetre kapott a saját hullámhosszán. Körülbelül húsz perccel ezelőtt futott be a jelzés. Maga nem hallotta?

– Nem.

– Nem is maradna sokáig életben az én pályámon... Választ persze nem kaptak, szóval bárkivel is beszélt Konyev Moszkvában, az illető nyilván megpróbálja majd

kideríteni, miért hallgat a vonal. Valaki majd megtalálja őket, és akkor rájönnek, hogy maga a repülőtér felé tart, és biztosan utánunk is küldenek valakit, hogy megpróbálja visszafordítani. Mint a fáraó a harci szekereit.

– És nekünk nincs Mózesünk, aki szétválasztaná előttünk a Vörös-tengert – sóhajtott Morrison.

– Ha odaérünk a repülőtérre, már ott lesznek a svédek. Ők nem fogják kiadni senkinek.

– Ugyan, mit tehetnének a szovjet hadsereg ellen?

– Nem a szovjet hadseregről lenne szó, hanem egy hivatalnokról, aki a szélsőségesek szűkebb körének dolgozik, és aki biztosan megpróbálná félrevezetni a svédeket. De nekünk hivatalos papírjaink vannak arról, hogy magát át kell venniük, és így nyilván nem dőlnének be a blöffnek. Csak annyi a dolgunk, hogy mi érjünk oda hamarabb.

– Mégsem gondolja, hogy kissé gyorsíthatnánk?

Paleron egyértelműen nemet intett a fejével.

Vagy félóra múlva előremutatott: – No, már itt is vagyunk, és egészen jók az esélyeink. A svéd gép igazán igyekezett, már le is szállt.

A nő leállította a kocsi, megnyomott egy gombot, mire Morrison ajtaja kitért. – Innen egyedül megy tovább. Nem akarom, hogy engem meglássanak. De ide figyeljen – hajolt közelebb a férfihez –, a nevem Ashby. Ha megérkezik Washingtonba, mondja meg nekik, ha úgy gondolják, hogy ideje innen kiszállnom, én készen állok. Vette?

– Igen, értem.

Morrison kiszállt az autóból és vaksin pislogott a napfényben. A távolból egy egyenruhás, de nem szovjet egyenruhát viselő férfi intett neki, hogy igyekezzen.

Morrison futásnak eredt. A futásra vonatkozóan nem volt sebességkorlátozás, és bár láthatóan senki sem üldözte, most már azon sem csodálkozott volna, ha valaki a földből bújik elő, hogy megállítsa.

Megfordult, utoljára még intett egyet az autó felé, látni vélte, hogy visszaintenek neki, majd továbbrohant.

A férfi, aki intett neki, most megindult felé, először kényelmesen, majd futólépésben, hogy abban a pillanatban kapja el, amikor kis híján orra esett. Morrison most már tisztán látta, hogy az Európai Szövetség egyenruháját viseli.

– Megtudhatnám a nevét, kérem? – kérdezte angolul. Morrison legnagyobb megkönnyebbülésére svéd kiejtéssel...

– Albert Jonas Morrison – felelte, és együtt indultak tovább a gép felé, ahol egész kis csoport várta, hogy megállapítsák a személyazonosságát.

Morrison feszülten és kimerülten ült a gép ablaka mellett, és nézte, amint a föld kelet felé rohan alatta. A főként heringből és főtt krumpliból álló ebéd lecsillapította a benne lapuló farkast, de lázongó tudatát egyáltalán nem.

Az az érrendszerben tett tegnapi (tényleg csak tegnap lett volna?) miniatürizált utazás talán úgy eltorzította a gondolkodását, hogy ezután már örökké valamilyen elkerülhetetlen veszedelemre kell majd gondolnia? Ezután már sohasem tekintheti barátságosnak a világmindenséget? Nem járhat többé benne azzal a megnyugtató

érzéssel, hogy senki és semmi nem akar ártani neki?

Vagy csak arról van szó, hogy még nem volt ideje a teljes regenerálódásra?

A józan ész persze azt súgta neki, hogy még nem érezheti magát tökéletes biztonságban. Hogy a gép még mindig szovjet terület fölött repül.

Vajon van-e még ideje Konyev moszkvai szövetségésének, bárki legyen is az, hogy harci gépeket küldjön a svédek nyomába? Valóban lenne hozzá elég hatalma? Vajon fölszállnak-e a levegőbe a fáraó harci szekerei, hogy folytassák az üldözését?

Egy pillanatra a szívverése is megállt, amikor a távolban valóban meglátott egy katonai gépet, azután egy másikat.

Odafordult az ülések közötti átjáró túlsó oldalán ülő utaskísérőhöz, de nem kellett hangosan föltennie a kérdést. A lány biztosan helyesen értelmezte rémült arckifejezését.

– Szövetségi gépek – mondta magától –, a kíséretünk. Elhagytuk a Szovjetunió légterét. Azok is svéd személyzettel repülnek.

Később, amikor átrepülték a La Manche-csatornát, amerikai repülők is csatlakoztak hozzájuk. Most már nem fenyegetik a harci szekerek, ébredt rá Morrison.

A képzelete azonban még most sem hagyta nyugodni. No és a rakéták? Valaki akár még háborús provokációra is vetemedhet. Próbálta megnyugtatni magát. A Szovjetunióban senki, még maga a Végrehajtó Bizottság elnöke sem tehetett volna meg ilyesmit előzetes tárgyalások nélkül, és bármely tárgyalás legkevesebb órákat, sőt talán napokat vett volna igénybe.

Ez tehát kizárt dolog.

Mindennek ellenére, míg le nem szálltak Washington egyik külvárosának közelében, Morrison nem merte elhinni, hogy az egész kalandnak vége és valóban épségben visszaérkezett saját hazájába.

89

Szombat reggel volt, és Morrison lassan helyrezökkent. Megkísérelte kielégíteni alapvető igényeit. Megreggelizett, tisztálkodott, sőt félig fel is öltözött.

Most éppen az ágyán feküdt, kezét összekulcsolta a tarkója alatt. Odakint borús volt az idő, és ő csak félig világosította meg a homályos ablaküveget, mert legjobban a magány érzésére vágyott. A gépről való leszállás után, mielőtt ideért volna, ahol végre megpihenhetett, hosszú órákon keresztül olyan hivatalos nyüzsgés vette körül, hogy már-már elgondolkodott rajta, vajon valóban jobb dolga van-e itt, az Egyesült Államokban, mint a Szovjetunióban volt.

Az orvosok végre befejezték a kivizsgálását, elhangzottak az első kérdések és meg is válaszolta őket, ez ment még a vacsora alatt is, de végül csak hagyták, hogy aludni térjen egy szobában, amely a túlbiztosítástól olyan benyomást keltett benne, akárha valami erőd egy bástyája lenne.

De legalább a lekicsinyítés rémével nem kell szembenéznie! Ebbe a gondolatba bármikor belekapaszkodhatott vigasztalásul.

Ekkor fölillant az ajtó fényjelzője, és Morrison az ágy fölötti táblához nyúlt, hogy megnyomja az egyirányú kis tükörkukucs-kálót áttetszővé tevő gombot. Fölismerte a benne megjelenő arcot, mire egy másik gomb segítségével kívülről is nyithatóvá tette az ajtót.

Két férfi lépett be a szobába. Egyikük, akinek az arcát fölismerte a kukucskalóablakban, megszólalt: – Remélem, emlékszik rám.

Morrison meg sem moccant, hogy fölkeljen az ágyról. Most ő volt a központ, körülötte forgott minden, legalábbis egy ideig – és úgy döntött, hogy kihasználja a helyzetet. Mindössze laza üdvözlő mozdulatot tett a kezével. – Maga azaz ügynök, aki rá akart beszélni, hogy elmenjek a Szovjetunióba. Rodano, ha nem tévedek.

– Igen, Francis Rodano. Ez pedig Robert G. Friar professzor. Azt hiszem, hallania kellett róla.

Morrison még tétovázott egy kicsit, de azután csak győzött rajta az udvariasság, és fölkel az ágyról. – Üdvözlöm, professzor, természetesen hallottam önről, és a holovízióban is elég gyakran láttam. Örülök, hogy személyesen is megismerhetem.

Friar, az egyik tipikus „kirakattudós”, akit a sajtófotói és a HV-nyilatkozatai csaknem az egész világon ismertté tettek, szélesen elmosolyodott. Az arca kerek volt, a szeme kék, a homlokán valószínűleg állandó, mély, függőleges ránc, arca piros, köpcös termete középmagas és a tekintete nyugtalanul csapongó.

– És ön bizonyára Albert Jonas Morrison – mondta.

– Így van – felelte Morrison hanyagul. – Mr. Rodano igazolhat is. Kérem, üljenek le mindketten és bocsássanak meg, de pihenek még egy kicsit az ágyon. Körülbelül egy évre való kikapcsolódást kell behoznom.

A két látogató letelepedett egy öblös kanapéra és érdeklődően Morrison felé hajolt. Rodano kissé feszélyezetten elmosolyodott. – Nem ígérhetek most sok pihenést önnek, dr. Morrison. Legalábbis egy ideig. Éppen most kaptunk üzenetet Ashby ügynöktől. Emlékszik rá?

– A pincérnőre, aki az asztalokat rendezgette ott? Igen, jól emlékszem. Nélküle...

– A történet lényegét ismerjük, Morrison. Tudatni kívánja önnek, hogy a két barátja magához tért és azóta is, úgy látszik, jól megvan egymással.

– És ő maga, Ashby? Azt mondta nekem, hogy szívesen eljönne onnan, ha Washington is úgy látja jónak. Ezt már tegnap este is megemlítettem.

– Igen, valamilyen módon hamarosan kihozzuk... És most, attól tartok, ismét terhére kell lennünk egy kicsit.

– Meddig tart a dolog? – kérdezte Morrison a homlokát ráncolva.

– Nem tudom. Úgy kell elfogadnia, ahogy alakul... Friar professzor, átvinné a szót?

Friar bólintott. – Dr. Morrison, nincs ellenére, ha jegyzeteket készíték? Nem is... másképpen mondom inkább. Jegyzeteket fogok készíteni, Morrison.

Ezzel a levéltárcájából előhúzott egy modern, formatervezett kis számítógépet.

– És hová kerülnek ezek a jegyzetek, professzor? – kérdezte Rodano szelíden.

– Az adattárolómba, Mr. Rodano.

– És az hol van, professzor?

– Az irodámban, a védelmieknél, Mr. Rodano. – Majd a másik állandóan rászegeződő, gyanakvó pillantása miatt kissé ingerülten hozzátette: – A védelmieknél lévő irodám páncélszekrényébe. És biztosíthatom, hogy az a széf, az adatrögzítőmmel együtt kellőképpen kódolt. Remélem ennyi elég önnek!

– Folytassa, professzor.

Friar visszafordult Morrisonhoz: – Igaz, hogy magát is miniatürizálták, Morrison, személyesen?

– Igen. Legkisebb állapotomban atomnyi méretű voltam egy molekulányira

kicsinyített hajóban. Fél napnál többet töltöttem egy élő ember szervezetében, először a véráramban, utána az agyában.

– És ez teljesen hiteles? Nem lehetett valamilyen illúzió vagy csalás?

– De kérem, Friar professzor! Ha csalás vagy hipnózis áldozata lettem volna, a mostani közléseim nem érnének semmit. Semmi értelme a folytatásnak, ha nem ismeri el, hogy a józan eszemnél vagyok és hihető mindaz, amit a valósággal megnyugtatóan egyező eseményekről elmondok.

Friar összeszorított ajakkal felelte: – Azt hiszem, igaza van. Abból a feltételezésből kell kiindulnunk, amely szerint én elfogadom, hogy épelméjű és megbízható... és e föltevést a későbbiekben sem változtatom meg.

– Még szép – morogta mérgesen Morrison.

– Ebben az esetben – fordult a professzor Rodanóhoz – kezdjük egy alapvető és lényeges tény leszögezésével: A miniatürizálás valóban lehetséges, a szovjetek máris a birtokában vannak, és eleven emberi lényeket is lekicsinyíthetnek, látszólag minden káros következmény nélkül.

– A szovjetek föltehetően a Planck-féle állandó csökkentése révén érték el a miniatürizálás lehetőségét – fordult vissza Morrisonhoz.

– Pontosan.

– Ez magától értetődő. Nincs is rá más elképzelhető módszer. És el is magyarázták, hogyan csinálják?

– Természetesen nem. Ha tetszik, ha nem, el kell fogadnunk, hogy a szovjet tudósok, akikkel együtt dolgoztam, legalább olyan épelméjűek, mint mi vagyunk. Nem szolgáltatnak ki könnyelműen semmit, amiről nem akarják, hogy mi tudjunk.

– Nos, rendben van, elfogadom a föltevést. Akkor most mondja el pontosan, mi történt magával a Szovjetunióban. De ne úgy, mint egy kalandregényt, hanem mint egy hivatásos fizikus megfigyeléseit.

Morrison beszélni kezdett, és nem is esett igazán neheze. Szeretett volna megszabadulni a tehertől, semmi kedve nem volt hozzá, hogy ő maradjon az egyetlen amerikai, akinek a birtokában van ez a tudás. Részletesen beszámolt a történetekről, ami több órát vett igénybe. Még a szobájában fölszolgált vacsora közben is folytatta.

A desszert közben megszólalt Friar: – Akkor hadd foglaljam össze a hallottakat, amennyire emlékezetből tudom. Először is: a miniatürizáció nem befolyásolja az időt, sem a kvantumviszonyokat, vagyis az elektromágnesességet, a gyöngé és erős kölcsönhatásokat. A gravitációs viszonyokat viszont igen, és arányosan csökkenti a tömeget, amint az el is várható, igaz?

Morrison bólintott.

– A fény és általában az elektromágneses sugárzás be és kijuthat a miniatürizációs mezőből – folytatta Friar –, de a hang nem. A normális anyagot ez a mező enyhén taszítja, de nyomás alatt beléhatolhat és maga is miniatürizálódhat, a mező energiájának rovására.

Morrison ismét bólintott.

– Minél inkább lekicsinyítenek egy objektumot – ment tovább Friar –, annál kevesebb energiára van szükség a további kicsinyítéséhez. Azt tudja, milyen arányban csökken a fölhasznált energia a kicsinyítés egyes fázisainak megfelelően?

– Az arányos csökkenés teljesen logikusnak tűnik, de nem emlékszem rá, hogy bárki is tényszerű adatokat közölt volna erről.

– Akkor menjünk tovább. Minél nagyobb valamely objektum lekicsinyítésének

mértéke, annál nagyobb az esély a spontán deminiatürizálódására... és ez vonatkozik a mezőn belüli egész anyagmennyiségre és nem csupán annak egyes alkotóelemeire. Mikor önálló objektumként elkülönült, akkor nagyobb volt az esélye a spontán visszanyagbódásra, mintha a hajó részének lett volna tekinthető. Így van?

– Én így értettem.

– Szovjet kollégái azt viszont elismerték, hogy a maximalizálás, vagyis egyes objektumok természetes tömegének megnövelése lehetetlen.

– Ezt is így értelmeztem, viszont azt tudomásul kell vennie, Friar professzor, hogy én csak azt ismételhetem meg, amit hallottam. Elképzelhető, hogy tudatosan félrevezettek, vagy éppen tévedhettek is, mivel erről még nem rendelkeznek kellő ismeretekkel.

– Igen, igen, ezt értem. És van rá bármi oka, hogy ilyesféle tudatos félrevezetésre gyanakodjon?

– Nincs. Úgy tűnt, hogy becsületesek velem.

– Nos, meglehet. Számomra különben az a legizgatóbb mozzanat, hogy a Brown-féle mozgás egyensúlyban volt a miniatürizációs lüktetéssel, és minél nagyobb mértékű volt a lekicsinyítés, ez az arány annál inkább eltolódott az oszcilláció felé, a normális Brown-mozgás rovására.

– Ez az én saját megfigyelésem, professzor – nem csupán azon alapul, amit elmondtak nekem.

– És ennek az arányeltolódásnak közvetlen köze volt a spontán deminiatürizálódás esélyének mértékéhez.

– Ezt csak én gondolom így, nem közölhetem tudományos tényként.

– Hmm. – Friar elgondolkodva belekortyolt a kávéjába. – A baj csupán az, hogy mindez eléggé felszínes. Arról mond valamit, hogyan működik a miniatürizációs mező, de arról nem árul el semmit, hogyan keletkezik... Mellesleg azt mondja, hogy a Planck-állandó csökkenésének mértéke nem befolyásolja a fénysebességet?

– Igen, de amint már említettem, ezáltal a kicsinyítés óriási energiaigénnyel jár. Ha a Planck-állandót összekapcsolhatjuk a fénysebességgel, az utóbbit növelve, az előbbi pedig csökkentve eközben... De ez a tudás még nincs a birtokukban.

– Legalábbis azt állítják. Sapiro tudatában viszont föltehetően megvolt, de azt nem tudták kihámozni belőle.

– Így van.

Friar néhány percig mélyen elgondolkodott, majd megcsóválta a fejét. – Mindent alaposan megvizsgálunk, amit elmondott, és levonjuk belőle a lehetséges következtetéseket, de attól tartok, ez sem lesz nagy segítségünkre.

– De miért nem? – vetette közbe Rodano.

– Mivel egyetlen adat sem hatol a dolog lényegéig. Ha olyasvalakinek kellene beszámolnia egy működő robotról, aki azelőtt még egyet sem látott és fogalma sincs az alkotóelemeiről, azt elmondhatja, hogyan mozgatja az a fejét vagy a kezét, milyen a hangja, hogyan engedelmeskedik az utasításoknak, satöbbi. De arról már sejtelve sem lehet, hogyan működik a pozitron-agy vagy mi a molekulaszivattyú lényege. Még csak halvány sejtelve sem lesz a létezésükről, sem azoknak a tudósoknak, akik az ő megfigyelései alapján dolgoznak.

A szovjeteknek van valamilyen módszerük a mező előállítására, mi pedig semmit sem tudunk róla, és Morrison sem segíthet bennünket érdemleges ismeretekkel. Ugyan publikálhattak bizonyos anyagokat, amiről eszükbe sem jutott, hogy esetleg rávezethet,

ilyesmi megesett már a huszadik század derekán is, amikor közzétették a maghasadásra vonatkozó első tudományos fölismeréseket, és csak később jöttek rá, hogy titokban kellett volna tartani őket. De a szovjetek aligha követték el ugyanezt a baklövést a miniatürizáció kérdésében. Mi sem szerezhettünk róla jelentős információkat kémkedéssel vagy azáltal, hogy valamelyik tudósukat elcsábítsuk és idehozzuk az Államokba.

Természetesen megbeszélem a kérdést a testületben a kollégáimmal, de attól tartok, Mr. Morrison, hogy a maga szovjet kalandja úgy ahogy van, eltekintve persze a miniatürizálás elméleti lehetőségének a tanúsításától, bármilyen bátor és dicséretre méltó tett is volt, hiábavalónak bizonyult. Igazán sajnálom, Mr. Rodano, de annyi, mintha meg sem történt volna.

90

Morrison arca meg sem rezzent, miközben Friar megfogalmazta a végkövetkeztetését. Töltött magának még egy kis kávé, bőkezűen megkoronázta tejszínhabbal és sietség nélkül szürcsölni kezdte.

– Tudja, Friar, azért alapvetően téved – szólalt meg végül.

– Azt állítja tehát, hogy mégiscsak tud valami fontosat a miniatürizációs mező létrehozásának módjáról? – kapta föl a fejét Friar. – De hiszen azt mondta, hogy...

– Amit most szándékozom elmondani, Friar, annak semmi köze a miniatürizáláshoz. Az egész az én szűkebb munkásságomhoz tartozik. A szovjetek azért vittek el Malenkijgrádba és a Grottába, mert azt remélték, hogy a készülékem segítségével ki tudom olvasni Sapiro lapangó gondolatait. Ez nem sikerült, ami talán nem is meglepő, tekintettel arra, hogy Sapiro kómában volt és lényegében már haldoklott. Másrészt viszont Sapiro, aki igen éleselméjű volt, egyes tanulmányaim elolvasása után valamiféle „adóállomásnak” nevezte a készülékemet. És kiderült, hogy ebben teljesen igaza van.

– Miféle adóállomás? – vágott meglepett képet Friar. – Ez meg mit jelentsen?

– Az én beprogramozott műszerem, ahelyett, hogy Sapiro gondolatait csapolta volna le, miután bekerült az agyába, valóban egyfajta adóként működött, amely képes volt egyikünk gondolatait a másikunknak közvetíteni.

Friar arca erre már határozottan ingerültté változott. – Úgy érti, hogy telepatikus készülékként működött?

– Pontosan. Először akkor jöttem rá, amikor erős szerelmi érzést és szexuális vonzódást éreztem egy fiatal nő iránt, aki velünk együtt volt a lekicsinyített hajón. Természetesen úgy véltem, hogy a saját érzelmeimről van szó, hiszen a lány nagyon is vonzó volt. Ugyanakkora tudatomban semmiféle hasonló készletet nem találtam. Jó párszor előfordult már a dolog, mire rájöttem, hogy egy, szintén a fedélzeten lévő fiatalember érzelmeit fogom föl. A lánnyal ugyan nyíltan ellenséges viszonyban voltak, a kölcsönös vonzódás mégis létezett közöttük.

– Biztos benne, hogy azon a hajón az állapota megengedte, hogy megfelelően értelmezze ezeket a gondolatokat? – mosolyodon el Friar türelmesen. – Végül is igen feszült lelkiállapotban volt. Fölfogott-e hasonló érzelmeket az ifjú hölgy részéről is?

– Nem. A fiatalemberrel teljesen akaratlanul több ízben is gondolatokat váltottunk. Amikor én a feleségemre és a gyermekeimre gondoltam, neki egy nő és két kölyök jutott

az eszébe. Amikor magamra maradtam a sejtáramlatban, ő volt az, aki érzékelte a kétségbeesésemet. Arra a következtetésre jutott, hogy Sapiro gyötrelmeit érzi a gép segítségével, mivel a műszer velem maradt az elsodródásom után is, de az az én kétségbeesésem volt, nem Sapirové. A két, hajón lévő nővel nem tudtam gondolatokat váltani, de ők egymással igen. Amikor ők is megkísérelték felfogni Sapiro gondolatait, hasonló szavak és érzések jelentek meg a tudatukban. Természetesen egymás részéről, ami velem és a fiatalemberrel nem fordult elő.

– Valami szexuális korlát? – kérdezte Friar kétkedően.

– Nem egészen. A hajó kormányosa, szintén férfi, egyáltalán semmit sem érzékelt, sem a nőktől, sem tőlünk, férfiatól, bár egy alkalommal mintha ő is elkapott volna valamilyen idegen gondolatot. Azt nem tudtam megállapítani, kiét. Az az elképzelésem, hogy különböző agytípusok léteznek, hasonlóan... a vércsoportokhoz talán csak egynéhány... és a telepátikus kapcsolatok legkönnyebben a hasonló agytípusok között jöhetnek létre.

– De még ha így is van, dr. Morrison – szólt közbe csöndesen Rodano –, mi hasznunk belőle?

– Hadd magyarázzam meg – folytatta Morrison. – Hosszú éveken keresztül próbáltam meghatározni a kreatív gondolkodás módjait és csomópontjait az emberi agyban, nem túl nagy sikerrel. Néha ugyan sikerült elkapnom valamiféle képzeteket, de sohasem tudtam tisztességesen értelmezni őket. Azt gondoltam, hogy az állattól származnak, amelynek az agyával dolgoztam éppen, de most már úgy vélem, hogy valamelyik, akkor közelemben tartózkodó ember sugározhatta őket, aki abban a pillanatban mély érzelmeket vagy gondolatokat élt át. De akkor ez soha az eszembe sem jutott. Ez az én hibám.

Másrészt, afölötti sértettségemben, hogy a kollégáim részéről csak általános hitetlenséget, mélységes közönyt, sőt gúnyolódást tapasztaltam, sohasem publikáltam semmit az ilyesféle képzetekről, viszont a programomat módosítottam, hogy nagyobb teljesítményűvé tegyem. Ezeknek az átalakításoknak bizonyos részleteit szintén sohasem tettem közzé. Így azután Sapiro szervezetébe olyan készülékkel léptem be, amely inkább telepátikus közvetítőállomás volt, mint bármi más, amire korábban valaha gondoltam. És most, végre, hogy a lassú eszemmel fölfogtam, mit is tartok a kezemben, már azt is tudom, hogyan tökéletesíthetem még jobban a programot. Ebben teljesen biztos vagyok.

– Hadd tegyem egyértelművé a dolgot, Morrison – szólt közbe Friar. – Tehát azt mondja, hogy a Sapiro testében tett fantasztikus utazás eredményeképpen most már teljesen biztos benne, hogyan alakíthatja át a műszerét, és ezáltal a gyakorlatban is alkalmazhatóvá teszi a telepátiát?

– Bizonyos mértékig alkalmazhatóvá... igen!

– Ez óriási dolog lenne... már, ha be is tudná bizonyítani. – De a kétkedés még most is vaskosan kiérződött Friar hangjából.

– Annál is sokkal hatalmasabb dolog, mint ahogyan gondolja – jelentette ki Morrison némi éllel. – Azt nyilvánvalóan tudja, hogy akár optikai, akár rádióteleszkópokat viszonylag nagy területen szétszórva, külön-külön is fölépíthetünk, és ha egy számítógép segítségével összehangoljuk őket, akkor egyetlen hatalmas távcsőként működnek, amely sokkal nagyobb annál, amekkora egyszerre építhető lenne.

– Igen, de mi következik ebből?

– Ezt csak hasonlatként mondtam. Viszont biztos vagyok benne, hogy valami hasonlót tudok elérni az agyakkal kapcsolatban is. Ha például hat embert telepatikus módon összekapcsolunk egymással, akkor az a hat agy egyetlen gigászi és az intelligenciáját, a beleérzőképességét tekintve emberfölötti teljesítményre képes agyként működik majd. Képzeld csak el azt a tudományos, műszaki és egyéb területeken várható hatalmas fejlődést, amely ilyen úton elérhetővé válik. A fajfejlődés hosszadalmas útját megkerülve, a génebézés veszélyeit kikerülve, mentális szuperembert állíthatunk elő.

– Ez rendkívül érdekesen hangzik – hajolt előre Friar följajzottan, de legalább annyi hitetlenséggel a hangjában.

– Van azonban egy bökkenő – folytatta Morrison. – Minden eddigi kísérletemet állatokon végeztem, amelyek agyába a gépem segítségével juttattam be az impulzusokat. Ez pedig, most már látom, hogy szükségszerűen nagyon is pontatlan volt. Akármennyire finomítjuk is ezt az eljárást, csak egy tökéletlen telepatikus műszert nyerhetünk általa. Arra van szükség, hogy behatolhassunk az agyba, és egy miniatürizált, megfelelő programmal ellátott számítógépet helyezünk el valamelyik neuronban, ahol úgy működhet, mint egy adóállomás. A telepatikus folyamat ebben az esetben óriási mértékben felerősödik.

– És az a szerencsétlen személy, akiben ezt a rombolást végzi – szólt közbe Friar –, végül fölrobban, amikor a szerkezet deminiatürizálódik.

– Az állati agy azáltal alacsonyabbrendűbb az emberénél – mondta erre Morrison komolyan –, hogy kevesebb, és nem olyan bonyolultan elrendeződött neuron alkotja. De mondjuk egy nyúl egyes neuronjai nem szükségképpen alacsonyabbrendűek, mint az emberéi. Adóként pedig robot is alkalmazható.

– Az ilyen szorosán együttműködő amerikai agyak akkor rövidesen rájöhetnek a miniatürizáció titkára, és talán még a Planck-állandó és a fénysebesség kölcsönhatásának kutatása terén is megelőzhetnék a szovjeteket! – csillant föl Rodano szeme.

– Igen! – kiáltott Morrison lelkesen. – És az a szovjet tudós, Jurij Konyev, akivel együtt voltam a hajóban és aki érzékelte a gondolataimat, rajtakapott, amint éppen ezzel foglalkozom. Ezért akart erővel visszatartani a készülékemmel együtt, a kormányuk döntésének ellenére. Nélkülem és a programom nélkül alig hiszem, hogy hamarosan megismételhetné az eredményeimet, valószínűleg jó pár évre lesz hozzá szüksége. Ez ugyanis nem igazán az ő szakterülete.

– Folytassa – mondta Rodano –, máris kapiskálok valamit a dologból.

– Nos, a helyzet a következő – magyarázta Morrison. – E pillanatban kezdetleges telepatikus rendszerrel rendelkezünk. A segítségével lehet, hogy miniatürizáció nélkül is megelőzhetjük a szovjeteket, de az is lehet, hogy nem. A kicsinyítés nélkül és annak híján, hogy egy megfelelően beprogramozott számítógépet elhelyezhetnénk egy eleven állati neuronban, nem lehelünk biztosak semmiféle lényeges eredményben.

A szovjeteknek ezzel szemben van egy kezdetleges miniatürizálási rendszerük. Normális kutatásaik folyamán is eljuthatnak éppen a kvantumelmélet és a relativitáselmélet ötvözéséig, de ez nagyon hosszú időbe is beletelhet.

Egyszóval, ha mi értünk a telepátiához, de nem tudunk kicsinyíteni, ők viszont rendelkeznek a miniatürizáció titkával, de nem ismerik a telepátiát, akkor, nagyon hosszú idő múltán vagy mi győzünk az egész kérdésben, vagy ők. A győztes nemzet akkor bizonyos értelemben korlátlan előnnyel rendelkezik majd, és övé lesz az egész

világmindenség. A vesztes nemzet viszont menthetetlenül lemarad, de legalábbis az intézményrendszere elsorvad. Nagyon jó lenne, ha mi nyerhetnénk meg a versenyt, de ugyanilyen eséllyel ők is megtehetik, és maga a versengés elvezethet oda, hogy két nemzedék feszültségekkel terhes békéjét elsöpörjük, és az egész világot elpusztító háborúba keveredünk.

Másrészt viszont, ha a szovjetekkel együtt készek vagyunk a közös munkára, és így mindkét fél használhatja a miniatürizálással tökéletesített telepatikus adórendszert valamely élő neuronon belül, akkor közös erővel, mégpedig igen rövid idő alatt egyszerre oldhatjuk meg az antigravitáció és a végtelen sebesség problémáját. Akkor a világmindenség egyszerre lesz az Egyesült Államoké, a Szovjetunióé és valójában az egész bolygónké, a Földé, az emberiségé!

Nos, miért ne, uraim? Ezen senki sem veszíthet! Mindenki csak nyerhet!

Friar és Rodano megrökönyödve bámult rá. Friar végül nagyot nyelt, és kinyögte: – Háát... igazán jól hangzik, amit mond, föltéve, hogy valóban a birtokában van a telepátia titka.

– Van rá idejük, hogy végighallgassák az elméletemet?

– Annyi időnk van, amennyit csak óhajt – vágta rá Friar.

Jó pár órába beletelt, mire Morrison részletesen ki tudta fejteni elgondolásait. Végül hátradőlt és fölsóhajtott: – Már csaknem vacsoraidőre jár. Tisztában vagyok vele, hogy most önök, és még sokan, ki akarnak engem faggatni, azt követelik majd, hogy állítsak össze egy rendszert, amely bizonyítani tudja a telepátia gyakorlati alkalmazhatóságát, és az bizony eltarthat akár az életem végéig, ha jól sejtem... Ezért e pillanatban egyetlen dologra van szükségem.

– Éspedig? – kérdezte Rodano.

– Legelőször, egy kis szabadidőre. Kérem. Elég sok mindenen mentem keresztül. Adjanak nekem huszonnégy órát, mostantól, holnap vacsoraidőig! Hadd olvassak, egyek, gondolkodjam, pihenjek és aludjak. Csak egyetlen napot, ha nincs ellenükre, azután állok rendelkezésükre.

– Méltányos – dörmögte Rodano és fölállt. – Ezt biztosítom önnek, ha tudom, és azt hiszem, menni fog. A kért huszonnégy óra az öné. Hozza ki belőle a lehető legtöbbet. Tartok tőle, hogy azután igen kevés, drága percet szakíthat majd csak ki magának. E pillanattól pedig tekintse magát egész Amerika leggondosabban őrzött személyiségének, magát az elnököt is beleértve.

– Rendben van – felelte Morrison –, akkor vacsorát kérek, egy személyre.

91

Rodano és Friar is végzett a saját vacsorájával. Szokatlanul csendes étkezés volt, egy jól őrzött külön helyiségben.

Miután elköltötték az ételt, Rodano megkérdezte: – Mondja, dr. Friar, gondolja, hogy Morrisonnak igaza van ebben a telepátia-dologban?

– Még meg kell beszélnem néhány kollégámmal – felelte Friar óvatosan –, akik többet tudnak az agyról, mint én, de úgy érzem, hogy igen. Nagyon meggyőző... Most viszont nekem volna egy kérdésem önhöz.

– Tessék!

– Véleménye szerint Morrison helyesen látja, hogy ebben a kérdésben együtt

kellene működni az Egyesült Államoknak és a Szovjetunióknak?

Hosszan elnyúló szünet után Rodano fölsóhajtott: – Igen, azt hiszem, ebben is igaza van. Persze minden lehetséges irányból jókora lesz majd a macskazene, de nem hagyhatjuk, hogy a szovjetek megelőzzenek bennünket. Ezt mindenki beláthatja, jobban mondva, kénytelen lesz rá!

– No és a szovjetek? Ők is belátják majd?

– Ők sem tehetnek mást. Ők azt nem kockáztathatják, hogy mi legyünk az elsők.

Mellesleg, a világ többi része is nyilván szagot kap majd, és kéri a maga részét a munkálatokból, közben követelve, hogy nehogy újabb hidegháború törjön ki. Lehet, hogy belekerül egy-két évbe, de végül biztosan ők is együttműködnek majd.

– Tudja, Friar, mi tűnik nekem igazán különösnek ebben az ügyben? – csóválta a fejét Rodano.

– Én inkább arra lennék kíváncsi, mi nem tűnhet önnek furcsának ebben az egészben?

– Azt hiszem, semmi, de amit a legkülönösebbnek tartok, az a következő: én a múlt vasárnap délután kerestem föl Morrisont, hogy rábeszéljem erre a szovjetunióbeli utazásra. Akkor egészen elkeseredtem. Úgy éreztem, hogy egy gyáva alak, egy nulla, egy lekvár, aki még csak nem is túlzottan éles eszű, leszámítva a saját tudományát. Azt gondoltam, hogy nem is lenne képes a megfelelő következtetések levonására.

Valójában a halálba küldtem a szerencsétlent. Így gondoltam, és másnap így is beszéltem róla egy kollégámnak, sőt... istenuccse, még most is így hiszem. Egy nagy senki, és maga az is csoda, hogy élve megúszta, amit egyébként kizárólag másoknak köszönhet. És mégis...

– És mégis?

– És mégis visszajött, tarsolyában egy hihetetlen tudományos fölfedezéssel, s ráadásul beindított egy folyamatot, amelynek a végén az Egyesült Államok és a Szovjetunió, mégpedig mindegyik a saját akarata ellenére, kénytelen lesz szorosan együttműködni. És mindennek a tetejébe a legfontosabb – ha pedig valaha nyilvánosságra hozzuk a dolgot, a leghíresebb – tudós lesz a világon, sőt talán az egész történelemben.

Bizonyos értelemben szétzilálta az egész világ politikai rendszerét és egy újat épített a helyébe, vagy legalábbis beindította az új világrend megteremtésének folyamatát, és mindezt múlt vasárnap délutántól ma, szombat délutánig! Hat nap alatt vitte véghez mindezt. Ez valahogy meglehetősen ijesztő gondolat.

Friar hátradőlt és hangosan fölkacagott. – Még sokkal ijesztőbb, mint ahogyan maga gondolja. Hiszen úgy tervezi, hogy a hetedik napon megpihen!

Tartalom

Megjegyzés

ELSŐ FEJEZET Aki kell

MÁSODIK FEJEZET Elrabolva

HARMADIK FEJEZET Malenkijgrad

NEGYEDIK FEJEZET A Grotta
ÖTÖDIK FEJEZET Kóma
HATODIK FEJEZET A döntés
HETEDIK FEJEZET A hajó
NYOLCADIK FEJEZET Az előkészületek
KILENCEDIK FEJEZET Artéria
TIZEDIK FEJEZET Hajszalerek
TIZENEGYEDIK FEJEZET A cél
TIZENKETTEDIK FEJEZET Sejtek között
TIZENHARMADIK FEJEZET A sejt
TIZENNEGYEDIK FEJEZET Az axon
TIZENÖTÖDIK FEJEZET Egyedül!
TIZENHATODIK FEJEZET Halál
TIZENHETEDIK FEJEZET Kijövetel
TIZENNYOLCADIK FEJEZET Visszatérés?
TIZENKILENCEDIK FEJEZET A fordulat

